

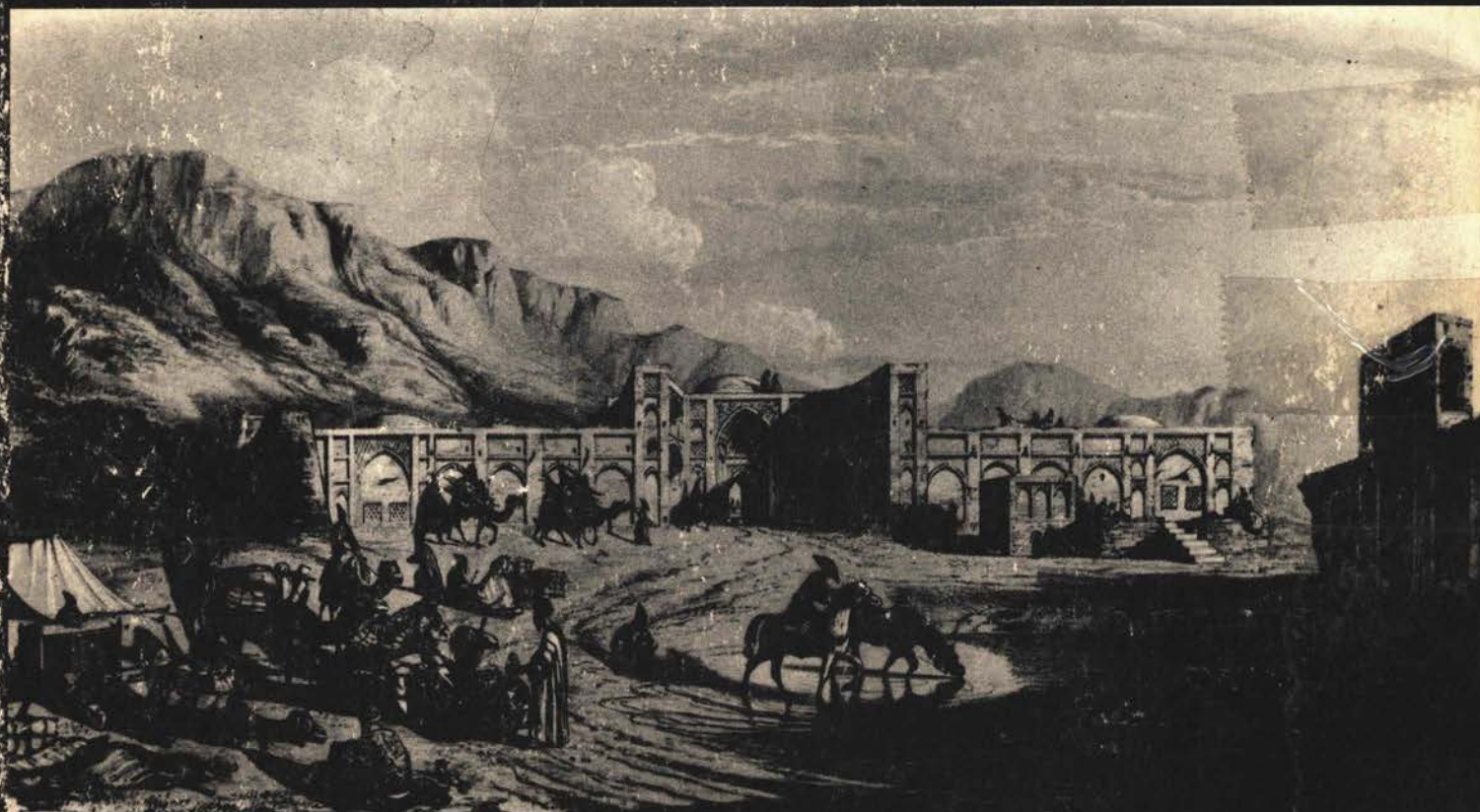

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

فهرست کاروانسراها

محمد یونس نی و لفرلم کلیدر

جلد اول

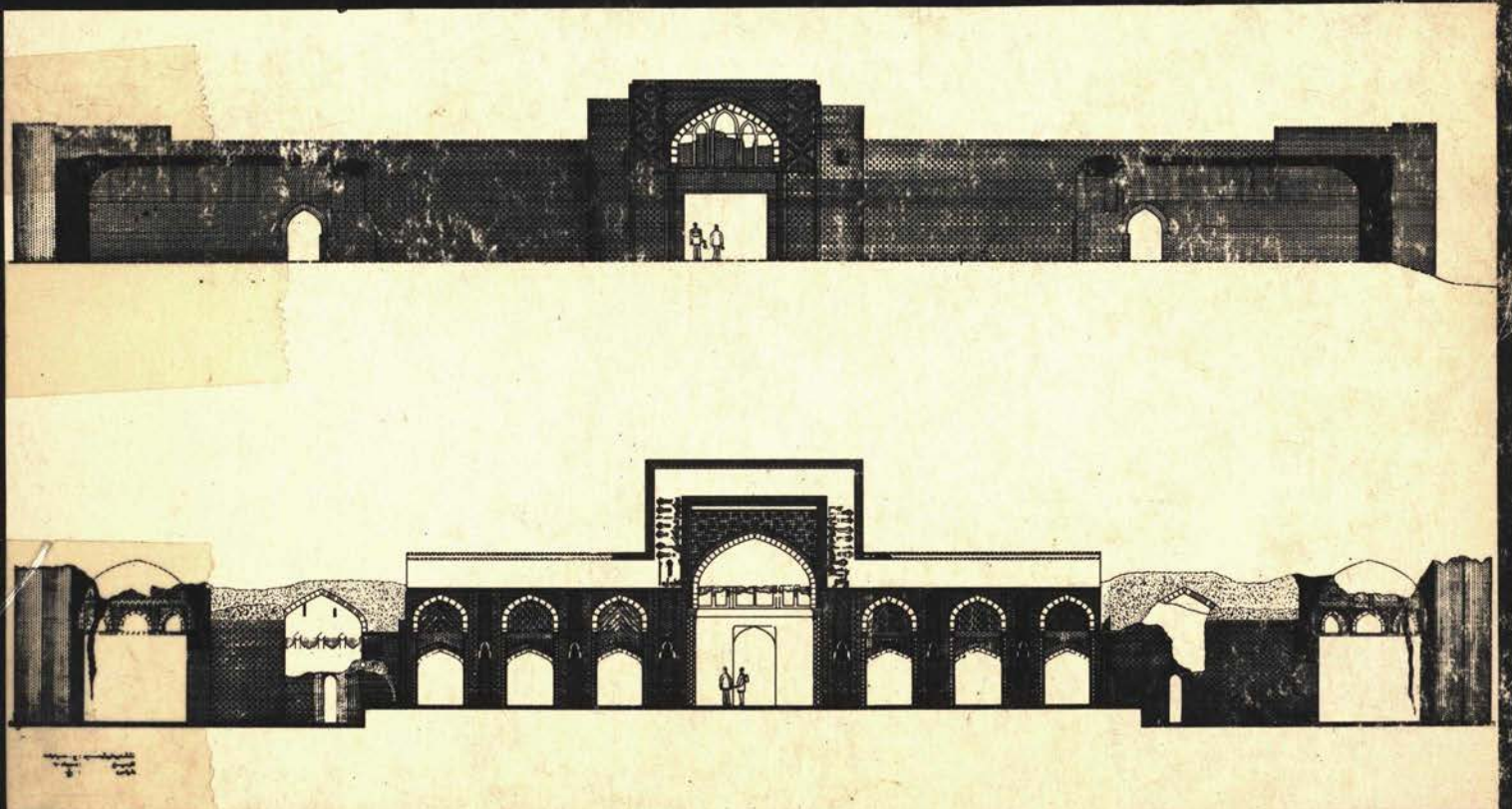

نام کتاب : فهرست کاروانسراهای ایران
مؤلف : محمد یوسف کیانی - ولفرام کلایس
چاپ : سکه
تاریخ انتشار : اسفند ماه ۱۳۶۲ نوبت اول
تیراژ : ۲۰۰۰ نسخه
ناشر : سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران
بها : ۱۰۰۰ ریال
عکس روی جلد : کاروانسرای مهیار اصفهان (دوره صفوی)
طرح : فلاندن - کست
عکس پشت جلد : رباط شرف سرخس (دوره سلجوقی)

IRANIAN CARAVANSARAIS

W. KLEISS M. Y. KIANI

VOL. 1

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

فهرست کاروانسراهای ایران

دکتر علی‌اکبر
دکتر علی‌اکبر

محمد یونس
محمد یونس

جلد اول

۱۳۶۲

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

فهرستی که از کاروانسراهای ایران حضور شما خواننده گرامی تقدیم میگردد حاصل تلاش ذیقیمت پژوهشگران ارجمند آقایان دکتر کیانی و پروفیسور کلایس و همکاران ایشان می باشد .

نیاز روزافزون جامعه آموزشی تحقیقاتی کشورمان به مستندات تاریخی در باره سیر تاریخ تحول معماری ایران مشوق اصلی ما در انتشار مجموعه‌هایی از این گونه است که طالبین را این امکان فراهم آید که بررسیهای انجام یافته تاکنون را درباره موضوع ، هرچند موجز ، یک جادرا اختیار داشته باشند . ویژه‌های تطبیقی تحلیلی خود را با اشراف و جامعیتی بیشتر بانجام رسانند .

درباره کاروانسراهای ایران تاکنون بررسیها و مطالعات متعدداز سوی محققین داخلی و خارجی منتشر گردیده است که از آن جمله میتوان از دو اثر ارزنده مرحوم ماکسیم سیرو و اثر دکتر کیانی یاد کرد ولی هیچگاه این فرصت بدست نیامده بود که حاصل تمام این بررسیها اعم از آنها که منتشر شده و یا امکان انتشار نیافته است در یک مجموعه واحد قابل عرضه باشد .

فهرست کاروانسراهای ایران در دو جلد خواهد بود که جلد اول آن بدین ترتیب تقدیم علاقمندان میشود .

هر دو جلد فهرست مذکور کاروانسراهای بیرون شهری را معرفی میکند که در جلد اول آن از سیصد کاروانسرای داخل خواهد شد . کاروانسراهای بیرون شهری که غالباً "در رابطه با مراکز شهرها و بازارها می باشد خود مطلب جداگانه ایست که بحول و قوه الهی در ارتباط با موضوع ارائه خواهد گردید .

باین امید که این اقدام سرآغاز اقدامی باشد برای تدوین دائرةالمعارف معماری و شهرسازی ایران توسط پژوهشگران .

سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

بنام خدا

یکی از یادگارهای پرارزش معماری سرزمین ایران کاروانسراهاست که با ویژگیهای خاص در تمامی مناطق این کشور کهنسال در ادوار مختلف ایجاد گردیده است. کاروانسراهای ایران، بدلائل اقتصادی، نظامی، مذهبی، سیاسی و نظامی شکل گیری و گسترش یافته و هر یک از دلایل یاد شده در موقعیت جغرافیائی، نقشه و سایر مشخصات معماری آنها تاثیرپذیر بوده است.

بعقیده محققین، کاروانسراهای ایران را باید یکی از پیروزی های مهم معماری ایران دانست که مطالعه و بررسی هر یک از ویژگیهای گوناگون آنها بخصوص کاروانسراهای عهد اسلامی این نظریه را اثبات میکند که تنوع و ویژگیهای کاروانسرا شگفت انگیز بوده و هر یک از آنها دارای پلان بخصوصی است و نمی توان دو کاروانسرا را با یک نقشه واحد و مشابه یافت.

کاروانسراهای ایران علاوه بر ارزش معماری از دیدگاه اجتماعی نیز حائز اهمیت فراوان است. چه بسا در آن روزگاران هر یک از کاروانسراها می توانسته بعلت تردد و اقامت مسافرتین با افکار-رسوم و عقاید گوناگون در ارتباط بوده و مسافران با نوعی برخورد اندیشه ها و تبادل عادات و رسوم که در زندگی روزمره تاثیر داشته برخورد نمایند. بنظر نگارندگان از جمله مسائلی که باید مورد پژوهش و بررسی قرار گیرد بعد اجتماعی کاروانسراهاست و این وظیفه محققین است که در آینده آنها مورد مطالعه و تحقیق قرار دهند.

کتاب حاضر که شامل جلد اول فهرست کاروانسراها است حدود ۳۰۰ کاروانسرا را در بر میگیرد. در این مجلد سعی شده که اهمیت کاروانسراها از نظر معماری با ارائه نقشه بیان گردد.

بسیاری از کاروانسراها علاوه بر نقشه با تصویر نیز همراه است مگر در مواردی که کاروانسرا بطور کلی ویران شده و ارائه عکس میسر نبوده است. جلد دوم کاروانسرا نیز در دست تهیه است و امید است تا پایان سال جاری بتوان اقدام به چاپ آن نمود.

مؤلفین کتاب بر خود فرض میدانند که از زحمات و همکاریهای کلیه کسانی که در تهیه این کتاب معاضدت و همکاری کرده اند و نیز از دفاتر فنی سازمان در مراکز استانها که با ارسال تعدادی از نقشه های کاروانسرا در تکمیل جلد اول کتاب کمک کرده اند اظهار امتنان و سپاس نمایند.

تهران

اسفند ماه ۱۳۶۲

محمد یوسف کیانی - ولفرام کلایس

فصل اول

سابقه تاریخی

از جمله یادگارهای پر ارزش معماری ایران کاروانسراهاست که از روزگار کهن بدلائل گوناگون و ارتباطی چون جریان اقتصادی ، نظامی جغرافیائی و مذهبی بنیاد گردیده و در ادوار مختلف بتدریج توسعه و گسترش یافته است .

عمل کردهای گوناگون که کاروانسراها در گذشته بعهده داشته باعث شده است نامهایی مانند کاربات - رباط - سباط - خان - این Imn در فرهنگ لغات داده شود که در اصل دارای وظائف مشابهی مانند کاروانسراها بوده ولی از نظر خصوصیات و معماری هر یک دارای ویژگیهای متفاوت بوده اند . (۱)

باتوجه به کاربرد - توسعه و گسترش کاروانسراها در ایران می توان علل پیدایش کاروانسراها را نیاز اساسی و حمایت از کاروانیان دانست ، بنابراین بناهای مشابهی که با نامهای مختلف احداث گردیده با احتمال زیاد بهمین منظور و هدف بوده است .

کلمه کاروانسرا مشتق از کاروان - کاربان بمعنی گروه مسافران (قافله) که دسته جمعی مسافرت میکنند و سرای بمعنی خانه و مکان است . هر دو کلمه کاروان و سرای مشتق از پهلوی ساسانی یعنی فرس میانه است . (۲)

چنانکه در فرهنگ لغات و سایر منابع ادبی نامهای کاروان خانه - کاروان گاه - کاروان گه بمعنی کاروانسرا مورد استفاده قرار گرفته است . (۳)

بنابراین میتوان احداث کاروانسراها یا بناهای مشابه را بهر دلیلی که در مسیر جاده ها ساخته شده اند محلی برای استراحت و حمایت کاروانیان دانست .

برطبق منابع تاریخی بنیاد کاروانسراها در ایران از زمان هخامنشی آغاز میشود :
هردوت مورخ یونانی در کتاب پنجم خود از ساختمانهای گفتگو میکند که توسط هخامنشیان بین شوش و سارد ساخته شده بود ، هردوت از یکصد و یازده بنای شبیه کاروانسرا (چاپارخانه) نام میبرد که در فاصله ای حدود ۲۵۰۰ کیلومتر بین پایتخت هخامنشی و سارد بنا گردیده بود و کاروانیان این فاصله را در طی سه ماه طی میکردند .

از دیاد توقفگاهها یا کاروانسراها در گذشته برای راههای ارتباطی ، جریان اقتصادی کشور که مورد توجه و علاقه حکومت بوده میباشد . مطالعه راههای ارتباطی و جاده های بازرگانی و نظامی و نتایج تحقیقات و کاوشهای باستانشناسی معلوم میدارد که از گذشته دور نیاز و آفری به ایستگاههای بین راه و امنیت و رفاه کاروانیان احساس میشده است . گرچه ساختمان یا بنای ساخته شده ای از اینگونه کاروانیان از عهد هخامنشی بجای نمانده ولی کاوشهای علمی در آینده اینگونه مراکز و ایستگاههای ارتباطی شناخته و نحوه معماری آن را روشن

خواهد ساخت .

در دوره طولانی سلسله اشکانیان در نجد ایران و حوزه نفوذ و اقتدارشان یعنی از زادگاه آنان در شرق (استپ آسیای مرکزی) تا منطقه تحت نفوذ آنان در غرب یعنی بین النهرین ایستگاههای ارتباطی و کاروانسراهایی وجود داشته است . همانطوریکه میدانیم هنر و معماری عهداشکانیان کاملا " شناسائی و تحقیق نگردیده و بخصوص ویژگیهای معماری و تزئینات معماری آن ناشناخته مانده و بنابراین نمی توان در حال حاضر از نحوه معماری یا توسعه کاروانسرای عهد پارتی نظریه‌ای را ارائه داد ، ولی با مقایسه قلاع و شهرهای اشکانی که اخیرا " در دشت گرگان شناخته شده می توان گفت احتمالا " کاروانسراهای آن زمان از خشت و آجر بوده و بصورت مربع و مستطیل بنا گردیده و برطبق شیوه معماری آن زمان دارای ایوانی بوده که محور اصلی بنا بوده است و در پشت ایوان فضای باز حیاطی شکل وجود داشته و اطاقها و اطراق گاهها در اطراف حیاط ساخته میشده است .

در دوره ساسانی اهمیت زیادی به ایجاد راهها و همچنین امنیت جاده ها داده شد و بهمین جهت اقتصاد کشور وارد مرحله نوینی گردید و در مسیر جاده های تجارتي و اصلی کشور کاروانسراهایی ایجاد گردید ، از جمله این کاروانسراها می توان کاروانسرای دروازه گچ ، کنارسیاه در استان فارس ، دیر گچین و رباط انوشیروانی را در امتداد جاده ابریشم نامبرد (۴) .

در دوره اسلامی تحولات چشمگیری در احداث کاروانسراها بوجود آمد و همانطوریکه قبلا " گفته شد در ارتباط با مسائل اقتصادی ، مذهبی و نظامی احداث اینگونه بناها وارد مرحله جدیدی شد و شکل تازه‌ای بخود گرفت .

متأسفانه اطلاعات ما درباره کاروانسراهای اوایل اسلام چندان زیاد نیست چون کاروانسراهایی از این زمان بجای نمانده تا بتوان خصوصیات و معماری آن را توصیف کرد . منابع تاریخی و سفرنامه‌ها آگاهی مختصری در مورد کاروانسراهای اوایل اسلام بدست میدهد . از جمله در سفرنامه ناصر خسرو میخوانیم : بهنگام اقامت او در اصفهان در یککوی شهر ۲۰۰ صراف و ۵۰ کاروانسرا بوده است . این حوقل درباره نیشابور می نویسد : در این شهر کاروانسراهای زیادی وجود دارد که در آن همه گونه مالالتجاره یافت میشود . اهمیت کاروانسراها در آن زمان بسیار زیاد بوده تا جائیکه ناصر خسرو بهنگام مسافرت از نائین به طیس می نویسد :

" ما به رباط زبیده رسیدیم که دارای آب انبار بود . بدون این کاروانسرا و آب هیچکدام قادر به گذشتن از بیابان نبودیم . " (۵)

باین ترتیب با مطالعه سفرنامه اهمیت فراوانی که کاروانسراها بویژه کاروانسراهای بیابانی در گذشته داشته است بخوبی روشن میشود . در دوره سامانیان ، آل بویه ، آل زیار و عزنویان احداث بناهای عام المنفعه منجمله کاروانسراها رونق زیادی گرفت . از یادگارهای آن زمان رباط چاهه یا ماهی است که ویرانه هایش در کنار جاده خراسان هنوز بچشم میخورد . این کاروانسرا با احتمال زیاد بیاد بود غاعر بزرگ ایران فردوسی ، توسط دخترش برای کاروان و کاروانیان احداث گردیده است . (۶)

در زمان حکومت سلجوقیان بویژه در دوره ملکشاه ، آل ارسلان ، سلطان سنجر ، و صدارت خواجه نظام الملک احداث بناهای مذهبی و غیر مذهبی توسعه فراوان یافت .

ایجاد راههای جدید و همچنین تامین امنیت جاده‌ها باعث روز افزونی تجارت و اقتصاد شد و در نتیجه در مسیر جاده‌های کاروانی

برای آسایش کاروانیان کاروانسراهای متعددی احداث گردید. شیوه و سبک معماری بناهای مذهبی این دوره مانند مساجد و مدارس الگوی جالبی برای بنیاد دیگر بناهای سلجوقیان شد و رباط‌ها و کاروانسراهای این دوره عموماً " همانند مساجد با پلان ۴ ایوانی احداث گردید. رباط یا کاروانسرای شرف یکی از زیباترین یادگارهای آن دوره است که پس از یک هزار سال از زمان بنیاد آن در بیابانی تقریباً خشک محل آسایش و استراحتگاه موقتی برای مسافران است (۷).

با حملات مغول مدتی فعالیت ساختمانی در کلیه شهرها متوقف گردید ولی با تاسیس سلسله ایلخانیان بتدریج احداث بناهای مذهبی و غیر مذهبی رونق گرفت.

در این زمان برای توسعه تجارت و اقتصاد، به راه و راهداری توجه زیادی مبذول گردید.

در منابع تاریخی آمده است که مثلاً " در عهد غازان برای برقراری وسایل سریع و آسان ارتباطات زحمات بسیار کشیده شده و نگهبانان و راهداران بصورت نیروی انتظامی مرتبی در آمدند. بهمین ترتیب کاروانسراهای متعددی در طول جاده‌ها و در شهرهای بزرگ ساخته شده است.

در زمان ایلخانیان فعالیت معماری، توسعه راهها و رونق تجارت و اقتصاد مرهون زحمات و تلاش فراوان خواجه رشید الدین فضل‌الله در ایجاد کاروانسراها در مسیر راهها و شهرها زحمات بسیار کشیده و کاروانسراهایی که در حال حاضر ویرانه‌ها پیش در نقاط مختلف کشور بویژه در منطقه آذربایجان بچشم میخورد در زمان او ساخته شده است.

در نامه شماره ۵۱ و قفنامه " ربع رشیدی " که از رشید الدین فضل‌اله بجای مانده آمده است: " ربع رشیدی که در موقع عزیمت شما برای تشکیل و ساختن آن نقشه و مقدمات کار را فراهم کرده بودیم اکنون تمام شده است و در آن ۲۴ کاروانسرای بزرگ ۱۵۰۰ دکان و ۳۰ هزار خانه نیکو ساخته‌ایم " (۸).

مارکوپولو بهنگام مسافرت یزد - کرمان می‌نویسد: یزد شهر بزرگی است ساکنین آن مسلمانند در صورتیکه بخواهند از شهر خارج شوند باید هشت روز تمام از صحرائی بگذرند که در آن سه محل برای اطراق مسافران بوده است (۹).

گرچه از دوره ایلخانیان کاروانسراهای زیادی بجای مانده ولی نمونه‌هایی چون کاروانسرای مرند - جلفا - سرچم در آذربایجان و انجیره و سنج در یزد و خراسان می‌تواند شاهد گویایی از اهمیت ایجاد کاروانسراها در آن دوره باشد.

نمونه‌های یادشده عموماً " با نقشه چهارایوانی بنا گردیده ولی از نقشه‌های مدور و چند ضلعی با ملاحظات موقعیت جغرافیایی نیز استفاده شده که رباط انجیره را می‌توان با نقشه جالب چند ضلعی از آن جمله بحساب آورد (۱۰).

حملات مجدد مغولان در اوایل قرن نهم هجری بوسیله تیمور بار دیگر خرابی و ویرانی بسیاری از شهرها و آبادیهای ایران را بدنبال داشت. تیمور پایتخت خود را در سمرقند قرار داد و پس از چندی این شهر و شهرهای چون بخارا و هرات مرکز هنرهای اسلامی گردید. در عهد جانشینان تیمور، مانند " شاهرخ، الغ بیگ و بایسنقر مجدداً " فعالیت معماری و دیگر هنرها رونق و توسعه یافت و بناهای متعددی بویژه بناهای مذهبی در نقاط گوناگون ایران در شرق بنیاد گردید.

منابع تاریخی حکایت از آن دارد که در ایندوره همانند فعالیت های معماری کاروانسراهائی نیز در شهرها و مسیر جاده ها احداث گردید .

کلاویخو سفیر دولت اسپانیا که بدربار تیمور در سمرقند سفر کرده ، بهنگام مسافرت در ایران در بسیاری از کاروانسراهای بین راه اقامت گزیده و شرح جالبی از این توقفگاههای جادههای مسیر مسافرت خود را ثبت کرده است . کلاویخو در سفر از شهر نیشابور می نویسد : آن (یکشنبه) اولین شب در کاروانسرای بزرگی (که چاپارخانه بود) در میان بیابان بسر بردیم بامدادان روز سه شنبه بود بر اسب سوار شدیم ولی فقط دو فرسخ رانده بودیم که به ساختمانی مانند مهمانخانه یا هتل رسیدیم که در اینجا بنام کاروانسرا خوانده میشود . در آن ساختمان گروهی از چغانیان را یافتیم که مسئول چاپارخانه حکومتی بودند .

همچنین کلاویخو در ژوئن ۱۴۰۸ بهنگام اقامت ۹ روزه خود در تبریز شرح جالبی از کاروانسراها و بازارها میدهد و می نویسد :
. در سراسر شهر خیابانهای پهن و میدانهای وسیعی وجود دارد که در پیرامون آنها ساختمانهای بزرگ دیده میشود و در آنها به میدان ها باز میشود .

کاروانسراها نیز چنین است و در آنها دستگاههای مجزا ودکانها و دفترها ساخته اند که از آنها استفاده های گوناگون میکنند . چون از این کاروانسراها خارج شدیم بخیا بانها و بازارها میرسیم که در آنها همه گونه کالا فروخته میشود در واقع گروه کثیری بازرگان و مقادیر بسیاری کالا در این شهر وجود دارد . بنابراین مثلا " در بعضی از کاروانسراها که در آنها وسائل و لوازم آرایش و عطریات زنان فروخته میشود . زنان به دکانها و حجره های آنان می آیند تا از آنها بخرند . زیرا این زنان عطر و روغن بسیار بکار میبرند نه روز در تبریز ماندیم باید در نظر داشت که از تبریز تا سمرقند همه جا تیمور مرکزی (چاپارخانه های) که همواره در آنها اسب آماده حرکت داشتند ساخته است که چاپارها و پیک های او بتوانند شب و روز بدون آنکه لنگ بمانند راه پیمائی کنند . این چاپارخانه در فواصل راه یکروزه و گاهی نیم روزه ساخته شده اند (۱۱) .

عصر طلائی و شکوفائی احداث کاروانسراهای زیبا از زمان سلسله صفوی آغاز میشود . رونق تجارت داخلی و خارجی و اهمیت دادن به راهها و شهرهای زیارتی باعث این گردید که بنیاد کاروانسراها و معماری و تزئینات معماری تحولات جدیدی را آغاز نماید . حکمرانان صفوی در پایتخت و والیان در شهرستانها کوشش فراوانی در ایجاد و توسعه این بنای عام المنفعه انجام دادند . ایجاد جاده های بزرگ زمینی و دریائی منجر به صدور کالاهای تجارتي ایران به کشورهای اروپائی در غرب و چین و هندوستان در شرق گردیده در مسیر جاده های زمینی کاروانسراهای زیادی احداث شد . این جاده با سنگ مفروش و در بعضی نقاط با پل های زیبا ساخته شد . آثار این جاده در نقاط شمالی کشور و راههای کویری هنوز به چشم میخورد .

انتساب احداث ۹۹۹ کاروانسرا به شاه عباس گرچه بنظر اغراق آمیز جلوه می نماید ولی از طرفی اهمیت بنیاد کاروانسراها را در آندوره بازگو میکند .

در دوره صفوی بدلیل اهمیت بازرگانی و سیاحتی و مذهبی ، کاروانسراهای زیادی در مسیر جاده های زیارتی برای اقامت زوار ساخته

شد که از آن میان می‌توان کاروانسراهای جاده زیارتی خراسان را که از باختران شروع و به مشهد ختم می‌شده است نامبرد - در این مسیر کاروانهای زیارتی قادر بودند از یکطرف بزیارت اماکن مقدسه نجف کربلا مشرف شوند و از طرفی زیارت امام هشتم شیعیان در مشهد نائل شوند . بسیاری از کاروانسراهای این جاده توسط افراد خیر ساخته شده و وقف مسافران و زائران گردیده است . (۱۲)

بسیاری از جهانگردان و نمایندگان سیاسی که در زمان صفوی به ایران مسافرت کرده‌اند توصیف جالبی از کاروانسراهای آن دوره در سفرنامه‌های خود ثبت نموده مضافاً " باینکه اغلب آنان در سفرهای خود شب‌ها و روزها در آن کاروانسراها اقامت گزیده‌اند .

تاورنیه در سفر خود از تبریز به اصفهان می‌نویسد :

" معمولاً مسافرت از تبریز تا اصفهان ۲۴ روز طول می‌کشد . روز اول از کوههای صعب العبور گذشتیم تا به کاروانسرای با شکوهی که توسط شاه صفی ساخته شده و از بهترین کاروانسراهای ایران است رسیدیم " . (۱۳)

شاردن درباره اصفهان و کاروانسراهای اصفهان می‌نویسد :

در اصفهان ۱۶۲ مسجد ، ۴۸ مدرسه ، ۱۰۸۲ کاروانسرا و ۲۷۲ حمام وجود دارد .

در زمان صفویه ساختن کاروانسراها در شهرها نیز افزایش یافت و تاجائیکه در هر یک از کاروانسراها کالای تخصصی خرید و فروش میشد و تاجران بخصوص در ارتباط با مال‌التجاره خود می‌توانستند در آن کاروانسراها رفت و آمد کرده و خرید و فروش کنند .

در نسخه خطی که در موزه بریتانیا موجود است حدود ۴۰ کاروانسرا را نام می‌برد که در اطراف میدان امام خمینی (شاه سابق) بنا گردیده و هر یک مخصوص خرید و فروش کالای بخصوصی بودند . (۱۴)

در دوره صفوی طرح معماری کاروانسراها متنوع گردید و علاوه بر کاروانسراهای چهار ایوانی نوع کوهستانی ، مدور - هشت ضلعی و کوبی بر طبق موقعیت جغرافیائی و مکانی احداث گردید . در دوره های زندنه - افشاریه و قاجاریه احداث کاروانسراها بشیوه گذشته ادامه پیدا کرد . از نظر طرح و نقشه کاروانسراهای دوره یاد شده عموماً " از نوع چهار ایوانی بوده و از لحاظ مصالح ساختمانی نیز بر خلاف دوره متقدم که از آجر و سنگ بوده اغلب از خشت استفاده شده است . همچنین بسیاری از کاروانسراهای دوره صفوی در عهد قاجاریه تعمیر و بازسازی شده است .

گرچه در طول ۲۵ قرن کاروانسراها در ایران در مکانهای دوره افتاده‌ماوی و مسکن موقتی برای کاروانیان بوده ولی امروزه مهمانخانه و هتل جای کاروانسراها را گرفته است .

با وجود این بسیاری از سراها و تیمچه‌های قدیمی همچنان بفعالیت های تجارتي و اقتصادی خود ادامه می‌دهند و مشاهده میشود : با گذشت زمان کاروانسراها جنبه‌های مذهبی ، نظامی و غیره را از دست داده فقط جنبه اقتصادی آن باقیمانده که بصورت پاساژها در بازارها و مکانهای تجارتي و اقتصادی به حیات خود ادامه می‌دهند .

فصل دوم

معارف کاروانسراها

از بررسی کاروانسراهای سراسر ایران چنین برمیآید که اساس معماری کاروانسراهای ایران ، مانند سایر بناها ، تابع شیوه ، سنت و سبک رایج زمان بوده است . باین ترتیب می توان پنداشت که کاروانسراهای پیش از اسلام نیز تابع شیوه معماری زمان بوده و معماری خاصی نداشته است . (۱۵)

ولی ذکر این نکته ضروری است که شیوه معماری ، محل و منطقه ، مصالح ساختمانی و موقعیت جغرافیائی نقش موثری در ایجاد اینگونه بناها داشته است .

شیوه ساختمان و معماری کاروانسراها از روزگار کهن تا به امروز دگرگونی بسیاری نیافته و معمولا "سبک بنای آنها همان ایجاد باره بندها و اطاقهائی است که پیرامون حیاط محصور ، ساخته میشده است . ولی در طرح و خصوصیات هر کدام ویژگیهائی بچشم میخورد ، چنانکه انواع سابط ساده تا کاروانسراهای بزرگ با طرحهای جالب معماری در سراسر ایران پراکنده است .

ساختمان کاروانسراها معمولا " دارای حصار است که در گوشه و گاهی در میان اضلاع دیواره های آن برحهای قرار گرفته ، بطوریکه دروازه میان دو برج یا شبه ستون جای دارد و دارای سردری است که گاهی بر فراز آن ساختمان دو طبقه ای ساخته اند .

در کاروانسراها اطاقهای مسافران معمولا " پیرامون حیاط ساخته میشده و پشت آنها اصطبل قرار داشته که درب ورودی اصطبل هادر چهار گوشه داخلی بنا قرار داشته و گاهی در ایوان ورودی حیاط باز میشده است . آثاری که از کاروانسراهای کهن بدست آمده نشان میدهد که اطاقهائی واسطه بحیاط باز میشده اند ولی در دورانهائی بعد ایوانی نیز بر آنها افزوده اند .

کاروانسراهاییکه در دشت ها ساخته شده اند عموما " یک طبقه هستند ولی بعضی از آنها روی دروازه ورودی و روی ایوان جبهه مقابل ورودی اطاق یا اطاقهائی برای نگهبانان ، کاروانسرادار یا مامورین ساخته میشده است . ولی کاروانسراهای تجارتنی داخل شهرها عموما " دو طبقه بودند .

در دو طرف دروازه ورودی داخل کاروانسراها نیز معمولا " اطاقهائی برای پاسداران و کاروانسرادار ساخته میشده است .

معمولا " هر کاروانسرا دارای چاه آب و آب انباری است که گاهی در وسط کاروانسرا و زمانی خارج از محوطه جهت تامین آب مورد نیاز مسافران ساخته شده است ، آب انبارها از نظر معماری باشکال مختلف ساخته میشدند بعضی دارای شکل مستطیل یا سقف ساده و بعضی صلیبی شکل با سقف آجری قدیمی . آب انبار گاهی در داخل کاروانسرا و بعضی مواقع در خارج کاروانسرا ساخته میشدند مثلا " آب انبارهای کاروانسراهای خلیج فارس همه در بیرون از بنا قرار دارند در حالیکه در مناطق مرکزی عموما " در داخل کاروانسرا ساخته شده اند .

نکته جالب توجه اینکه در تعدادی از کاروانسراها برای رفع نیازمندیهای مسافری ، حتی نانوائی ، قصابی ، آسیاب ، نمازگاه و یک سری دکان جهت خرید و فروش کالاهای کاروانی وجود داشت . برای مثال می توان از کاروانسرای دیر گچین در جنوب تهران درحاشیه کویر - و کاروانسرای مهیار واقع در جاده اصفهان - شیراز نامبرد .

کاروانسراهای حاشیه کویر و نواحی مرکزی ایران دارای بادگیر است که در فصل تابستان هوای خنک را به اطاقهای کاروانسرا میرساند . بادگیرها عموماً " در جبهه مقابل دروازه ورودی روی ایوانها ساخته می شده اند . مانند رباط زین الدین در جاده یزد - کرمان و کاروانسرای جوکار در نزدیکی طبس .

در بسیاری از کاروانسراها بخصوص از دوره صفویه به بعد بخاری دیواری یا مکانی برای برافروختن آتش تعبیه شده است . محل بخاری های دیواری یا در اطاقها ساخته می شده یا در محل های سرپوشیده بیرون اطاقها و همچنین بخاریهای مرتفعی در اصطبل ها برای گرم شدن حیوانات ایجاد می شده است که جای آن اغلب در پشت دیوار اطاقهای مسکونی مسافری بوده است . در کاروانسراهای نوع کوهستانی اهمیت بخاری بحدی بوده که محل وسیعی را برای قرار دادن آتش و بخاری انتخاب کرده اند .

آبریزگاهها معمولاً " در گوشه حیاط کاروانسرا و در زیر یا داخل برجها ساخته می شده است .

مصالح ساختمانی اصلی بنای کاروانسراها در ایران از سنگ و آجر بوده است .

سنگ به دو صورت مورد استفاده قرار می گرفته . در بعضی موارد سنگ ها کاملاً " استادانه تراش داده می شده و در برخی اوقات از قطعات کوچک سنگهای نتراشیده استفاده می کردند . در بعضی نقاط نیز از تلفیق سنگ و آجر پی بنا را می ساخته اند . نمای خارجی و داخلی عموماً " از آجر بوده است . در برخی از کاروانسراها از خشت و یا بلوک های خشتی استفاده می شده است .

سقف اغلب کاروانسراهای ایران نوک تیز و شیب دار است . پشت بام ها اکثراً " مسطح و با شیب کم ساخته شده اند و در قسمتهایی که اطاقهای بزرگ دارند سقف ها شکل قوسی دارند .

آب باران بوسیله ناودانهایی که در روی دیوار خارجی کاروانسرا ساخته می شد به بیرون از کاروانسرا هدایت می گردید ولی در بعضی از کاروانسراها نیز ناودانهایی که در دیوارهای حیاط داخلی کار گذاشته شده مشاهده شده است .

تمامی درها و پنجره ها و تورفتگی دیوارهای حیاطها و اطاقها و ایوانها در زمان صفویه با سقف هلالی ساخته شده اند .

بسیاری از کاروانسراها ، همانند بناهای مذهبی هم دوره خود دارای تزئینات معماری مانند :

آجرکاری - کاشیکاری - گچبری و سنگ کاری میباشند . تزئینات عموماً " در نمای خارجی کاروانسراها در قسمت دروازه ورودی ، طاقنماها و ایوانها بکار میرفته است . از کاروانسراهایی که دارای تزئینات جالب توجهی می باشند می توان رباط شرف - رباط چاهه ، مهیار ، رباط سپنج و کاروانسرای گز را نامبرد .

از نظر معماری کاروانسراهای ایران متنوع بوده و معماران ایران از طرحها و نقشه های گوناگونی برای ایجاد کاروانسراها استفاده کردند . تنوع طرح ها و نقشه های کاروانسراهای ایران ایجاب می نماید که این کاروانسراها به گروههای مختلف تقسیم گردند و خصوصیات و ویژگیهای

هر گروه جداگانه مورد بررسی و تحقیق قرارگیرد .

آرتور اپهام پوپ معتقد است که :

"احداث و ایجاد کاروانسراها در ایران پیروزی بزرگ معماری ایران است و در هیچ جای دنیا کاربرد و ویژگیهای خاص و معماری آن را نمی‌توان دید ."

انواع کاروانسراها

مطالعاتی که توسط ماکسیم سیرو درباره طبقه بندی کاروانسراهای ایران در دوره صفوی و بعد از آن انجام گردیده و تقسیم این بناها به دو گروه کاروانسرای کوهستانی و کاروانسراهای حیاط داردشت کافی برای شناخت همه کاروانسراهای ایران نیست . از آنجائیکه احداث کاروانسراهای ایران بدلائیل گوناگون شکل و گسترش یافته شایسته است تمامی دلایل آن از شرائط آب و هوایی ، تا شیوه معماری منطقه‌ای مورد بررسی قرار گیرد . در درجه اول کاروانسراهای ایران را می‌توان به گروه‌های ذیل تقسیم بندی نمود :

الف - کاروانسراهای کاملاً "پوشیده منطقه کوهستانی

ب - کاروانسراهای کرانه‌های پست خلیج فارس

ج - کاروانسراهای حیاط دار مناطق مرکزی ایران

گروه سوم از نظر پلان به انواع مختلف تقسیم بندی میشوند :

از نظر معماری با اینکه طی قرن‌ها پیشرفتهائی از لحاظ فرم بنا در ساختمان کاروانسراها بوجود آمده و علیرغم شباهت زیادی که بین بناهای هر گروه دیده میشود ولی در جزئیات هر یک ویژگی‌هایی بچشم می‌خورد که از نظر تنوع حیرت آور است .

الف - کاروانسراهای کاملاً "پوشیده منطقه کوهستانی

این نوع کاروانسراها از توقفگاه های کوچک کنار راه ها تا ساختمانهای سلطنی زمان شاه عباس اول را شامل میشود . نمونه ساده این نوع کاروانسراها عبارت از اتاقهای گنبددار مرکزی یا یک‌ردیف اطاق گنبددار با تعدادی اصطبل در همان ردیف میباشد . اکثر کاروانسراهای کوهستانی دارای اجاقهای متعدد یا بخاری دیواری در داخل بنا می‌باشند . همچنین این نوع کاروانسراها از هر طرف بسته و پوشیده بوده و براحتی می‌تواند جلوی بادهای مداوم و برفهای زمستانی و تگرگ های بهاری و پائیزی را گرفته و کاروانیان را از اینگونه آسیب ها در امان نگهدارد .

احداث این نوع کاروانسراها در مناطق کوهستانی ، بویژه گذرگاههای صعب العبور معمول بوده و بیش از همه در عهد صفوی بنیاد گردیده است .

از نمونه‌های جالب این گروه از کاروانسراها می‌توان کاروانسرای شبلی در آذربایجان ، امامزاده هاشم در گردنه امامزاده هاشم جاده آبدلی ، کاروانسرای گدوک در جاده فیروز کوه را نام برد . (نقشه ۱)

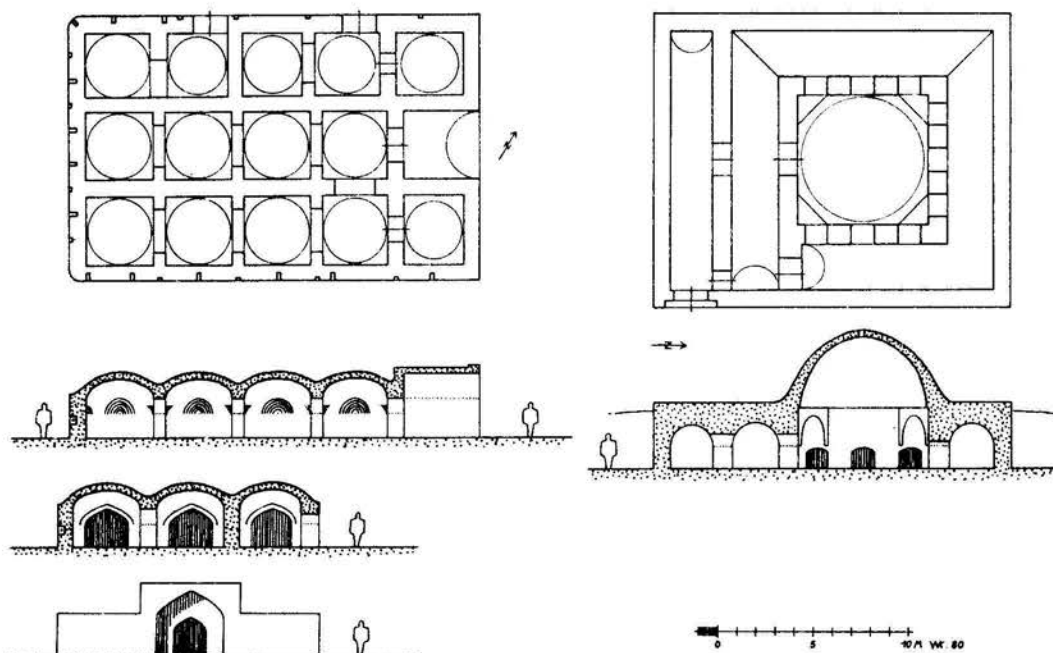
ب - کاروانسراهای کرانه پست خلیج فارس

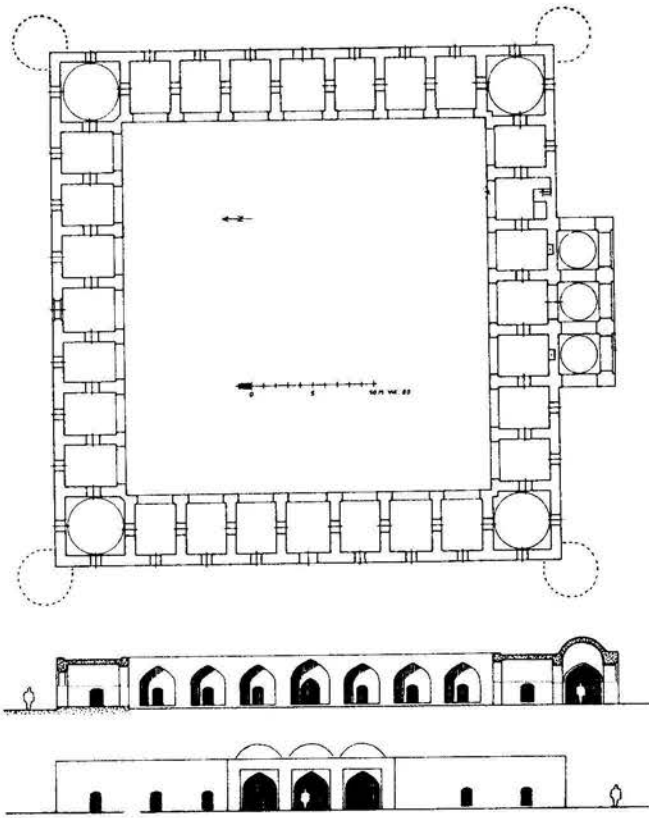
بعلت شرائط اقلیمی و جغرافیایی کرانه‌های خلیج فارس کاروانسراهای این منطقه معماری ویژه‌ای دارد. این کاروانسراها عموماً "فاقد حیاط مرکزی بوده و شامل بنائی چهارگوش است با اطاق مرکزی صلیبی شکل و اطاقهای جانبی. یک سکوی سنگی دورادور ساختمان ساخته شده و همه اطاقها به خارج بنا راه دارند.

کاروانسراهای زیادی با مشخصات ذکر شده در عهد صفوی بخصوص پس از ایجاد بندرعباس در سال ۱۶۲۰ میلادی بین جاده‌های شیراز - لار و بندرعباس - لار و اصفهان به بندرعباس احداث شده است. خوشبختانه با وجود گذشت زمان، بسیاری از این کاروانسراها بخصوص کاروانسراهای بندرعباس - لار سالم مانده و امکان بررسی و تحقیق را آسان می‌نماید.

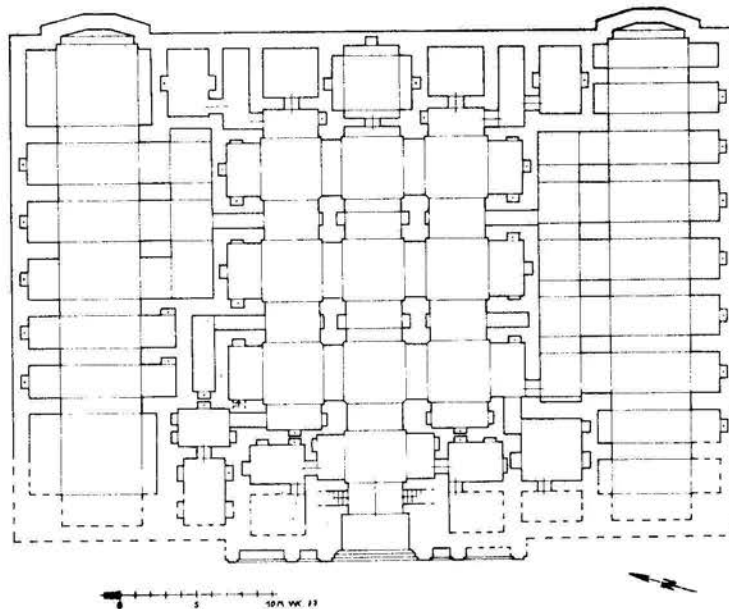
از آنجائیکه این کاروانسراها در دوره آرامش سیاسی عهد صفوی ساخته شده‌هیچکدام جنبه دفاعی نداشته و دروازه‌های ورودی کاروانسراها به سمتی که لازم بوده گشوده میشده تا بادهای خنک ساحلی را به ساختمان برسانند. تنوع این نوع کاروانسرا از نظر معماری نیز حائز اهمیت فراوان است. از نمونه‌های جالب این گروه کاروانسراها می‌توان از کاروانسرای قلعه پهلوانامرد که در غرب جاده بندرعباس قرار گرفته و ویرانه‌هایش هنوز بچشم می‌خورد (نقشه ۲) این کاروانسرا یک حیاط کوچک هم داشته است.

لازم بیادآوری است که پس از دوره صفویه تغییراتی در معماری این نوع کاروانسراها بوجود آمده است مثلاً "در چهار گوشه بنا رجهای دفاعی ساخته شده و یا راه‌الانتهایه خارج مسدود گشته است.

نقشه ۱ - کاروانسرای کدوک در فیروزکوه

نقشه ۲ - کاروانسرای قلعه بهلو

ج- کاروانسراهای حیاط دار مرکزایران

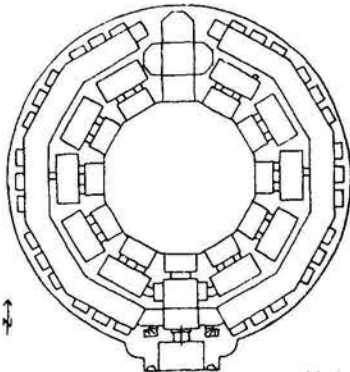
مهمترین ، بهترین و زیباترین کاروانسراهای ایران در این گروه قرار میگیرند .
این گروه از کاروانسراها نیز از نظر معماری به انواع ذیل تقسیم بندی میشوند :

۱- کاروانسراهای مدور

تعداد کمی از کاروانسراهای ایران با نقشه مدور بنیاد گردیده است . این نوع کاروانسراها بسیار جالب توجه و از نظر معماری حائز اهمیت فراوان است .

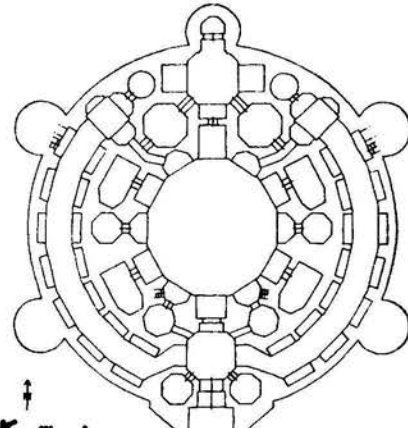
گرچه در حال حاضر فقط دو نمونه از آن شناخته شده ولی همین دو نمونه نشان دهنده سلیقه - ذوق ، ابتکار و بالاخره هنر نمائی فوق العاده معماران آن است .

نمونه های یاد شده یکی رباط زین الدین در جاده یزد - کرمان و دیگری کاروانسرای زبزه بین کاشان و نطنز است . (نقشه ۳)
تاریخ ساخت هر دو بنا به زمان صفویه مربوط میشود .

۳-۲ کاروانسرای زبزه

0 5 10 M

۳-۱ کاروانسرای رباط زین الدین

0 5 10 M

۲- کاروانسراهای چند ضلعی حیاط دار

این گروه از کاروانسراها بشکل چند ضلعی (اغلب ۸ ضلعی) و مانند کاروانسراهای مدور بسیار زیبا بنا شده اند و زمان ساخت آنها دوره ای است که در معماری کاروانسراها پیشرفت قابل ملاحظه ای بوجود آمده است . از نظر تعداد کاروانسراهای چند ضلعی نیز همانند کاروانسراهای مدور اندک و فقط نمونه های کمی از آنها در سراسر ایران باقی مانده است .

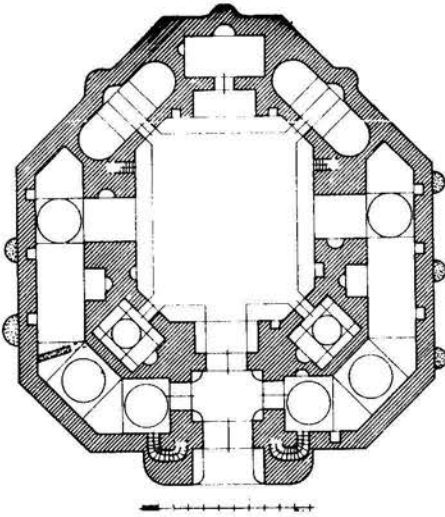
زیباترین نمونه کاروانسراهای این گروه سه کاروانسرای امین آباد خان خوره - چهارآباد و دهبید بین جاده اصفهان - شیراز است که بفرم ۸ ضلعی در دوره صفوی ساخته شده و نشان دهنده شیوه معماری اصفهانی است .

بعلت شباهت فوق العاده کاروانسراهای یاد شده میتوان گفت که معمار هر سه بنا شخص واحدی می باشد ، با احتمال زیاد ایجاد این نوع کاروانسراها بیشتر جنبه نظامی و دفاعی داشته تا مذهبی و اقتصادی ، باین دلیل که دفاع از یک بنای ۸ ضلعی با چند ضلعی همراست

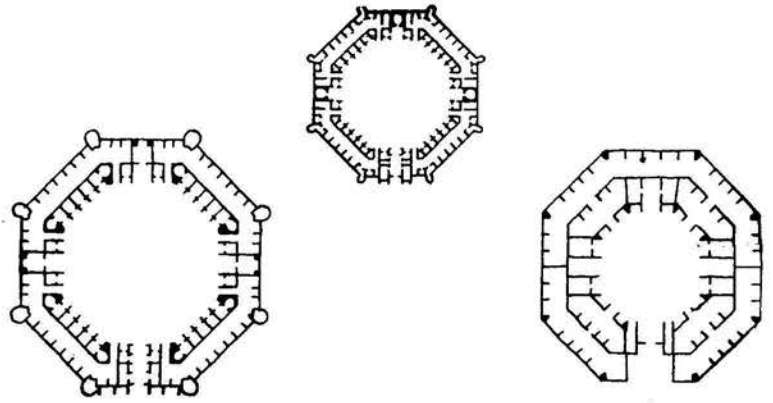
آسان تر از یک بنای مربع یا مستطیل شکل می باشد . (نقشه ۴)

کاروانسراهای چندضلعی از داخل و خارج قرینه ولی کاروانسراهای مدور از خارج دایره‌ای شکل ولی در داخل چند ضلعی است . نمونه جالب توجه دیگری از این نوع کاروانسراها بنائی است ویرانه بنام رباط انجیله (انجیره) بین جاده یزد - طبس که از داخل و خارج بشکل ۸ ضلعی بنا گردیده است . مصالح ساختمانی این رباط سنگ های حجاری نشده و آهک است . (نقشه ۵)

نکته جالب توجه در معماری کاروانسراهای مدور و چندضلعی این است که گرچه داخل بنا بصورت چند ضلعی است ولی معماریا الهام از شیوه معماری ایران حیاط چند ضلعی داخل آنرا نیز بصورت چهار ایوانی طرح و ساخته است .

نقشه ۵- رباط انجیله (انجیره)

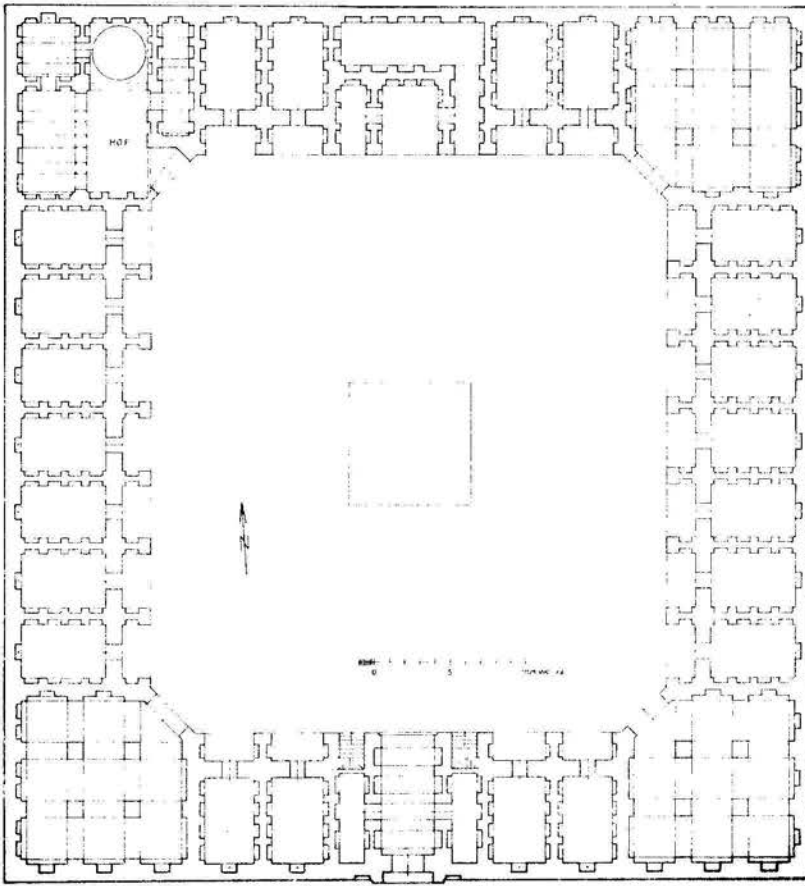
نقشه ۴- کاروانسراهای ده‌بید- امین آباد و چهارآباد

۳- کاروانسراهای دو ایوانی

همانند مدارس و مساجد و سایر بناهای مذهبی ایران تعدادی از کاروانسراهای ایران بشکل دو ایوانی بفرم مربع یا مستطیل ساخته شده اند . عموماً " ایوانهای این کاروانسراها یکی در مدخل ورودی و دیگری روبروی آن قرار دارد . از نمونه های باقیمانده از این نوع کاروانسراها می توان از کاروانسرای چاه خوشاب و کاروانسرای دو کوهک نامبرد . (نقشه ۶)

۴- کاروانسراها با تالار ستوندار

تعدادی از کاروانسراهای ایران با تالار ستوندار بنا گردیده اند و از تالارها عموماً " بعنوان اصطبل استفاده شده است . نمونه این نوع کاروانسراها عبارتست از کاروانسراهای عسگرآباد بین جاده تهران - قم و کاروانسرای خاتون آباد در ۲۵ کیلومتری تهران در جاده گرمسار (نقشه ۷)

نقشه ۶- کاروانسرای دوکوهک

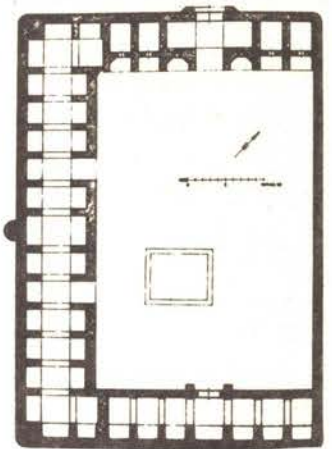
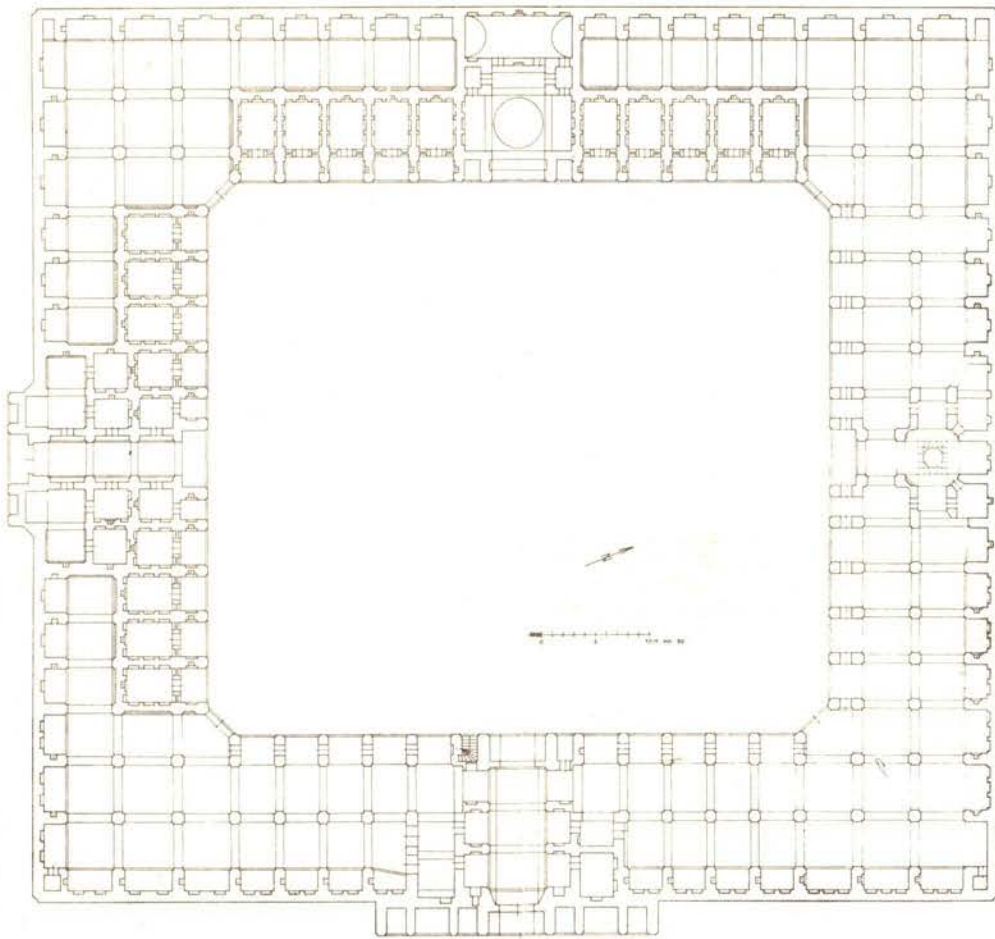
۵- کاروانسراهای چهار ایوانی

احداث بنای چهار ایوانی با حیاط باز مرکزی سابقه طولانی در معماری ایران داشته و نمونه این نقشه را می توان در کاخ اشکانی آشور ملاحظه کرد . در ادوار اسلامی از پلان ۴ ایوانی برای بنیاد بناهای مذهبی و غیر مذهبی مانند مدارس - مقابر - مساجد و کاروانسراها استفاده گردید و تقریباً " این پلان نقشه ثابتی برای احداث اینگونه بناها شد . بخصوص از دوره سلجوقی به بعد کاروانسراهای زیادی با پلان ۴ ایوانی احداث گردید که آثار آن در تمامی ایران پراکنده است .

گرچه گروه کاروانسراهای ۴ ایوانی که بشکل مربع یا مستطیل بنا گردیده از نظر پلان با هم شباهت دارند ولی در جزئیات مانند شکل داخل و خارج ، دروازه ورودی ، برجها و ترتیب قرار گرفتن اصطبل ها هر یک دارای ویژگیهای متفاوت هستند .

۶- کاروانسراها با پلان متفرقه

این گروه ، کاروانسراهایی هستند که نقشه و معماری آن با آنچه که در گروههای ۱-۵ اجمالاً " بررسی شد شباهتی ندارند . دلایل مختلف چون ، سلیقه و ذوق معمار ، نفوذ معماری خارجی ، شرائط و موقعیت جغرافیائی ، در احداث اینگونه کاروانسراها نقش داشته است . برای مثال می توان کاروانسرای سبزوآرا نامبرد که بعقیده آقای مولر (Muller) شبیه کاروانسراهاییست که در بین النهرین ساخته شده است . نمونه دیگر کاروانسرای شاه عباسی حلفای آذربایجان است که بهنگام مسافرت تا اورنیه سیاح فرانسوی آباد و بگفته او توسط شخصی بنام خواجه نظر ساخته شده و مبلغ یکصد هزار اکو هزینه ساخت آن گردیده است . (نقشه ۸)

نقشه ۶- کاروانسرای شاه عباسی

نقشه ۷- کاروانسرای خاتون آبا

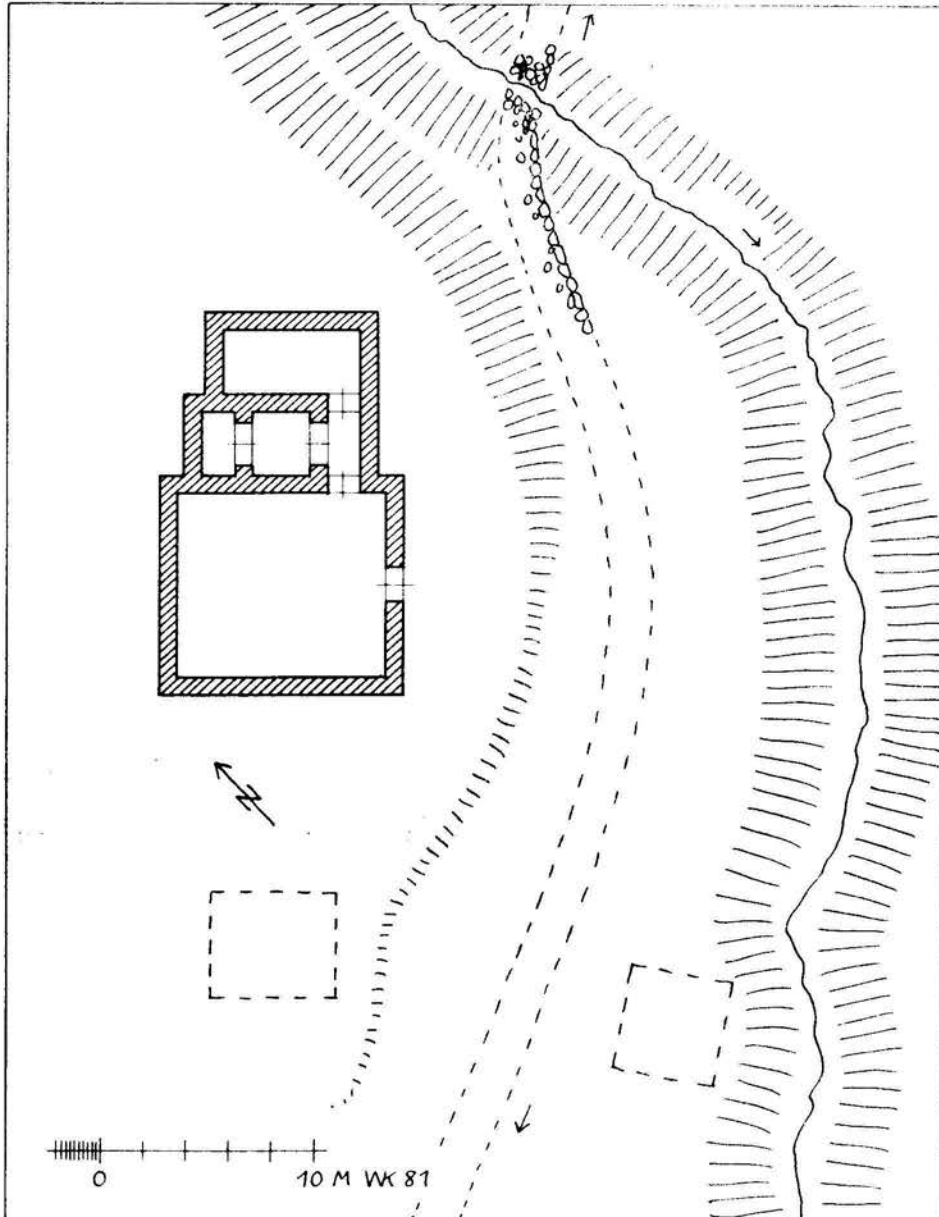
همانطوریکه گفته شد تنوع در معماری کاروانسراهای ایران اعجاز انگیز و بیسابقه بوده و نمی توان در این مختصر از تمامی ویژگیهای آن بحث کرد . و نیز خصوصیات گوناگونی در بسیاری از کاروانسراها بچشم میخورد که در خور بررسی و تحقیق جامع است . برای مثال می توان از کاروانسراهای درون شهری یا کاروانسراهایی که دارای دو درب ورودی هستند و یا کاروانسرای حاشیه کویر ، و همچنین توقفگاههای بین راه که هر یک از شیوه معماری خاصی برخوردار هستند نامبرد . مثلاً " در مسیر جاده ها - تعداد زیادی توقفگاه وجود دارد که برای توقف مسافری ساخته شده است . توقفگاههای مزبور دارای عملکردهای مختلفی هستند که برای نمونه می توان پاسگاههای حفاظت راهها محل توقف مأمورین پست و چاپارها ، پناهگاه مسافرین بهنگام بلایای طبیعی مانند سیل ، بهمن ، برف و کولاک شدید و طوفان را ذکر کرد . یا بناهای مشابهی که برای استفاده قهوه خانه و چایخانه استفاده شده است .

بسیاری از این توقفگاهها حتی ظرفیت پذیرش یک کاروان کوچک را هم ندارند و فقط برای بیتوته یکی دو مسافر و یا اتراق چند ساعته یک گروه بسیار معدود می توانند قابل استفاده باشند و کاروانهای بزرگ در صورت ضرورت توقف در چنین مکانهایی مجبورند در بیرون توقفگاهها اقامت کنند .

معماری اینگونه توقفگاهها یکسان نیست و بر حسب ضرورت و موردی که پیش می آید به آن تغییر شکل داده میشود است . یک نظر کلی

به این گونه بناها روشن میکند که برای بیتوته مسافرو استراحت چهارپایانش ساخته شده اند . نمونه‌ای از این توقف گاهها را می‌توان در محلی بنام آهنگ در منطقه مرکزی ایران مشاهده کرد که دارای محلی برای خواب مسافرو جایگاهی برای اغنام و احشام است . در نواحی کویری اینگونه توقف گاهها فقط شامل اصطبل برای حیوانات و آبشخوری برای آنها می‌باشد و ظاهراً " مسافرین در این مناطق احتیاج به سرپناه نداشته‌اند . برای مثال می‌توان از توقفگاه کوچکی بین نائین و انارک نامبرد .

بالاخره بعضی از توقفگاهها بشکل یک حیاط کوچک با چند اتاق ساخته میشود مانند توقفگاهی در اواسط جاده شه میرزا دساری . (نقشه ۹) .

جهانگردان و کاروانسراها

از گذشته‌های دور ، میراث با ارزش فرهنگی ایران ، بسیاری از جهانگردان و سیاحان با نظرات مختلف و با ایده‌های سیاسی به این سرزمین کهنسال کشانده است .

این جهانگردان که تعداد آنان از عهد صفوی روافزایش گذاشت شرح و تصاویر جالبی از دیدنیها بویژه از معماری با شکوه ایران در سفرنامه‌های خود ثبت کردند .

از جمله طرح های جالب ، معماری بیادگارمانده جهانگردان کاروانسراهاست که کم و بیش در تمامی سفرنامه‌ها بچشم میخورد . کاروانسراهای ایران که همانند هتل های امروزی آسایش و رفاه آنها را تامین میکرده است در موارد بسیاری محل اقامت روزانه و شبانه این سیاحان بوده است .

در این سفرنامه‌ها اکثر سیاحان بیگانه ایجاد و توسعه کاروانسراها را در شهرها و راههای کاروان رو را به دوره صفوی بویژه عهد شاه عباس اول نسبت میدهند .

تاورنیه سیاح فرانسوی که بیش از ده بار در فاصله سالهای ۱۶۶۸ - ۱۶۳۲ میلادی بهنگام حکومت شاه سلیمان - شاه صفی و شاه عباس دوم به ایران سفر کرده اطلاعات جالبی درباره کاروانسراها بخصوص کاروانسراهاییکه در آن ها اقامت کرده میدهد . همچنین او بهنگام مقایسه کاروانسراهای ایران و ترکیه می نویسد : " کاروانسراهای ایران زیباتر ، و از نظر زندگی بمراتب راحت تر از کاروانسراهای عثمانی است " در کتاب موریر **Morier** میخوانیم : " هیچ چیزی نمی تواند با کاروانسراهای ایران ، که توسط شاهان صفوی برای آسایش کاروانیلین و جهانگردان ساخته شده قابل مقایسه باشد . "

متاسفانه توصیف و چاپ تمامی تصاویر کاروانسراهاییکه توسط جهانگردان در سفرنامه‌هایشان بیادگار مانده در این مجلد میسر نیست ولی ارائه نمونه‌هایی از تصاویر این جهانگردان مانند فلاندن **Flandin** کست **Coste** تکسیه **Texier** شاردن **Chardin** دیولافوی **Dieulfoy** شاید گویای اهمیت فوق العاده کاروانسراهای ایران در آن روزگاران باشد .

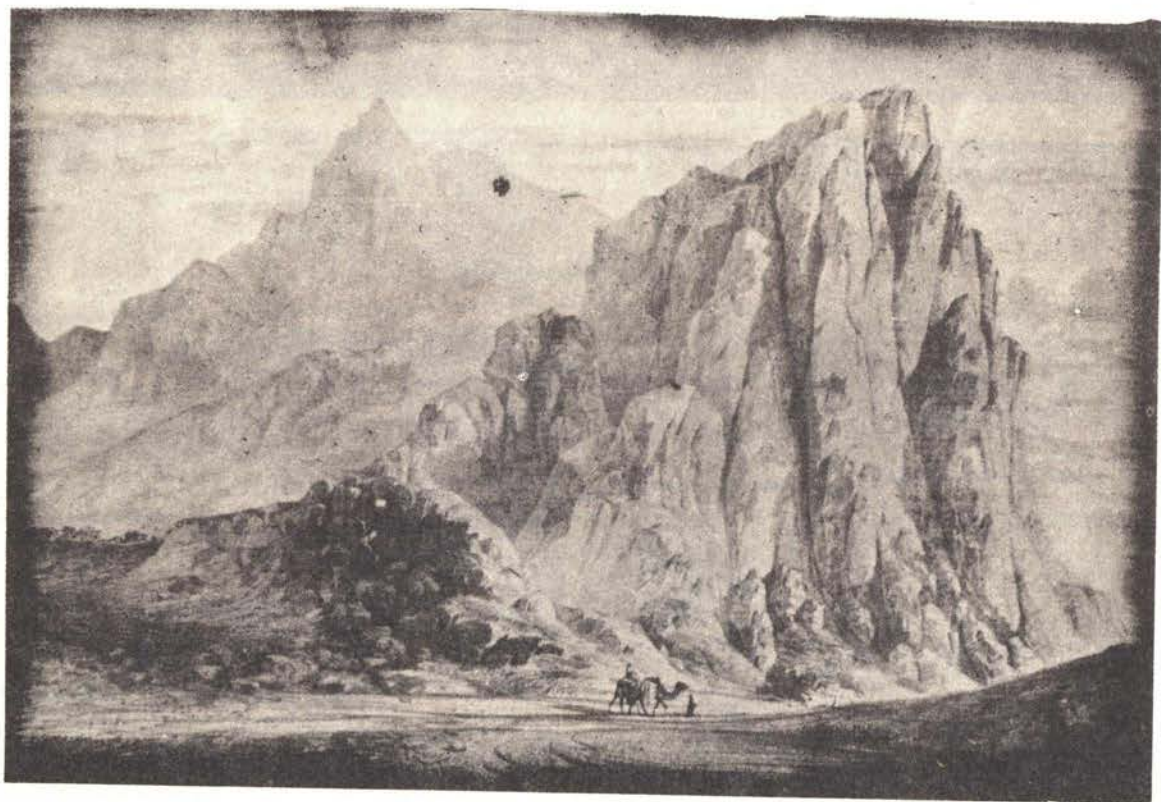
کار و نرسه لہا از دیرجی نمودان

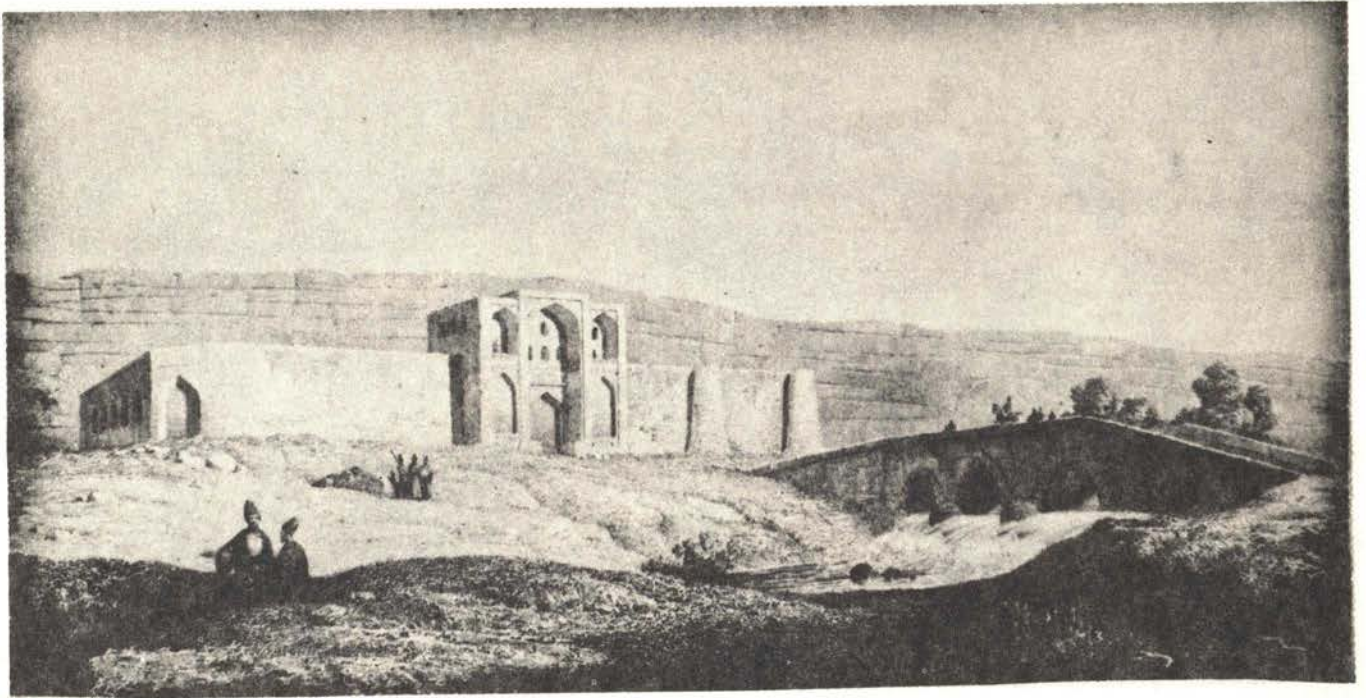

کاروانسرای مادر شاه - اصفهان

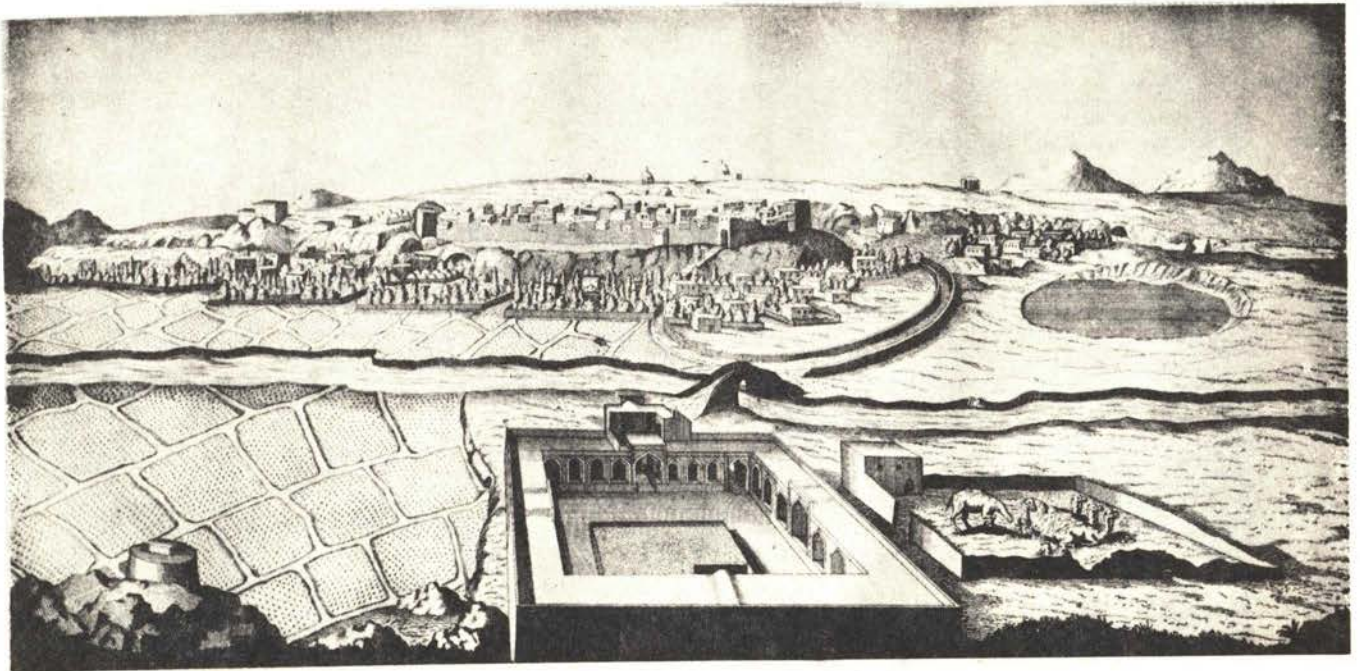

دور نمای بیستون باختران

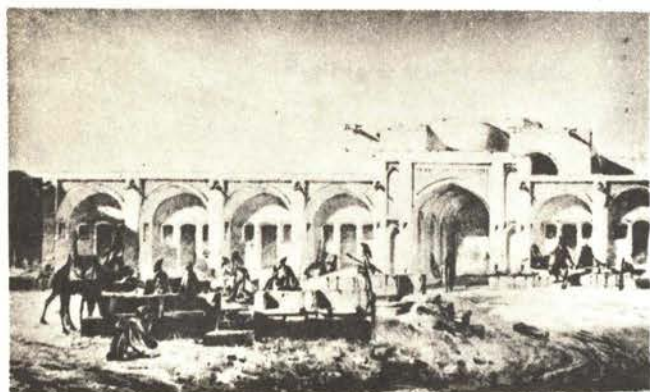

کاروانسرای یزدخواست

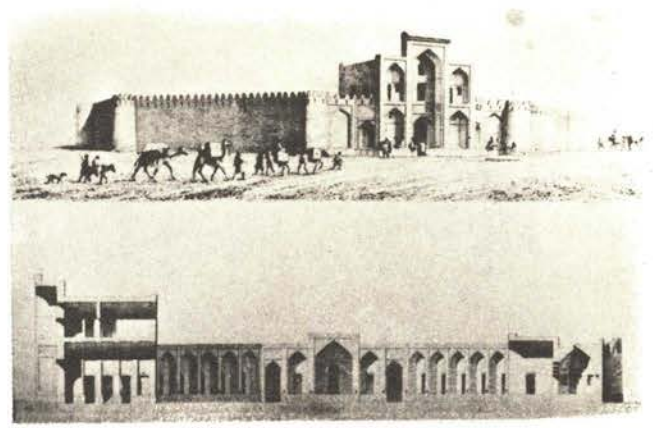

کاروانسرای مهیار - اصفهان

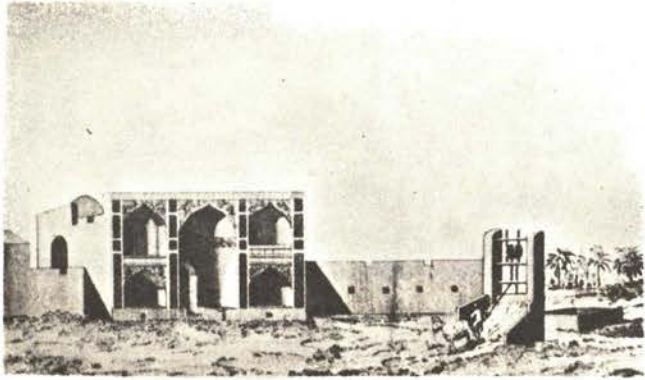

کاروانسرای اصفهان

کاروانسرای امین آباد اصفهان

کاروانسرای جارون - شیراز

کاروانسرای شیراز

کاروانسرای مزینان - سبزوار

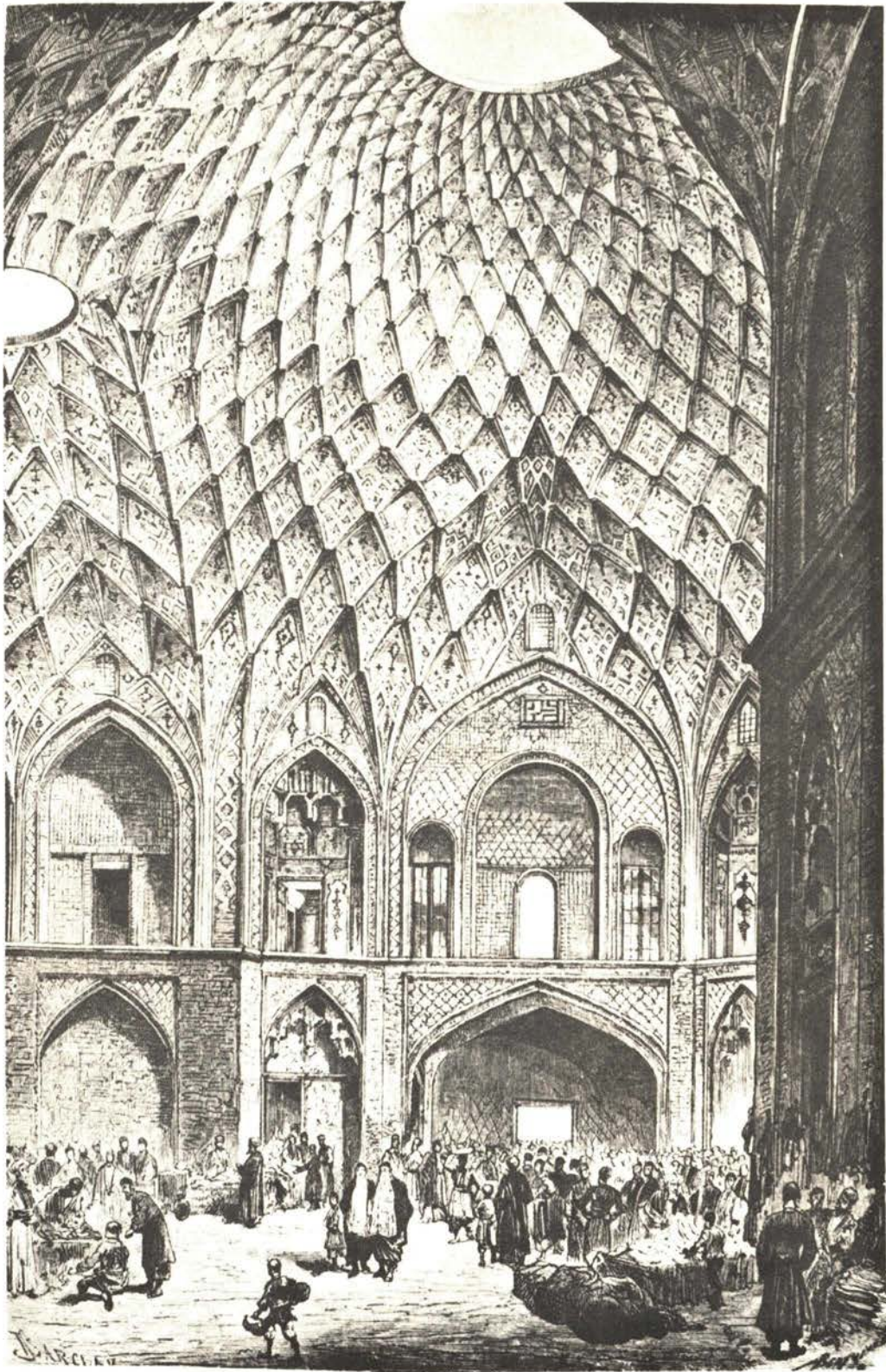

میدان نقش جهان

کاروانسرای مادر شاه (بخشی از مجموعه تاریخی خیابان چهارباغ عباسی)

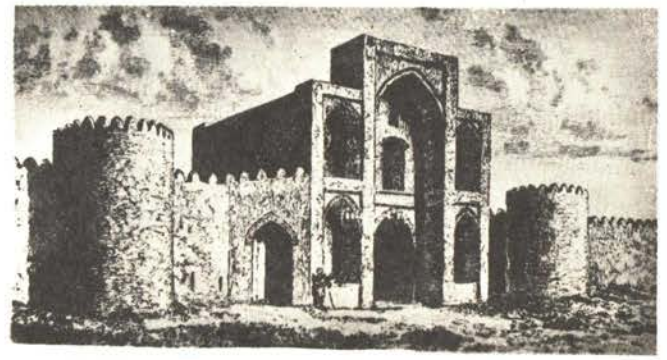
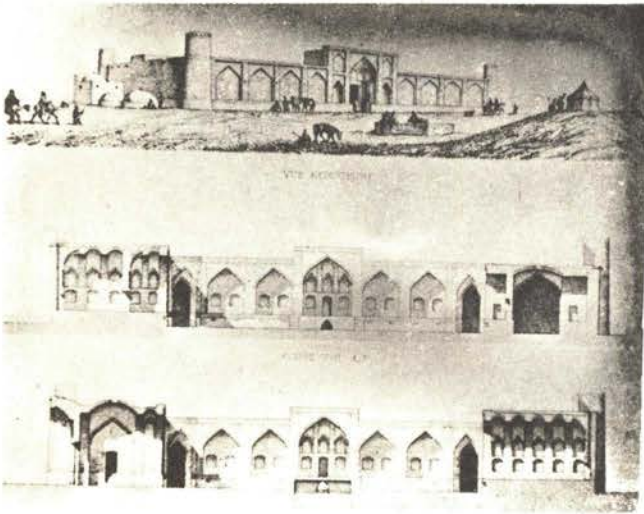
تہجہ امین الدولہ کاشان

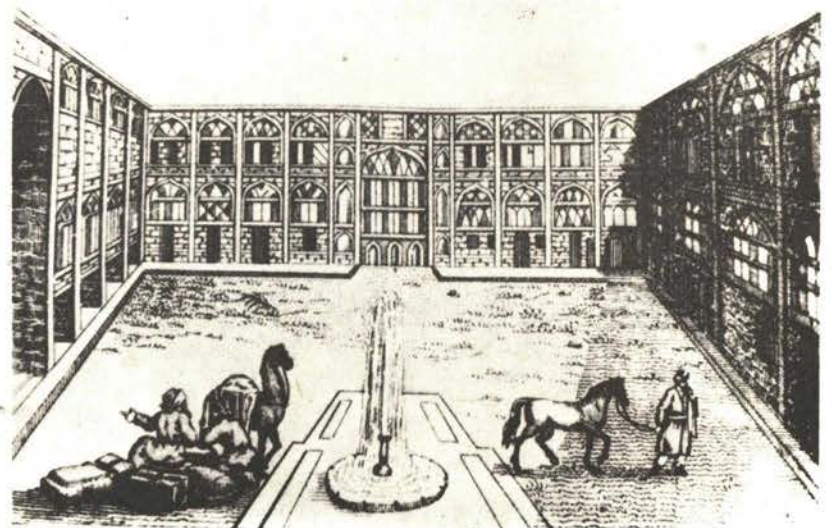
کاروانسرای نصرآباد - کاشان (نمای داخلی)

کاروانسرای نصرآباد - کاشان (نمای خارجی)

کاروانسرای یاسکان - کاشان

کاروانسرای کاشان

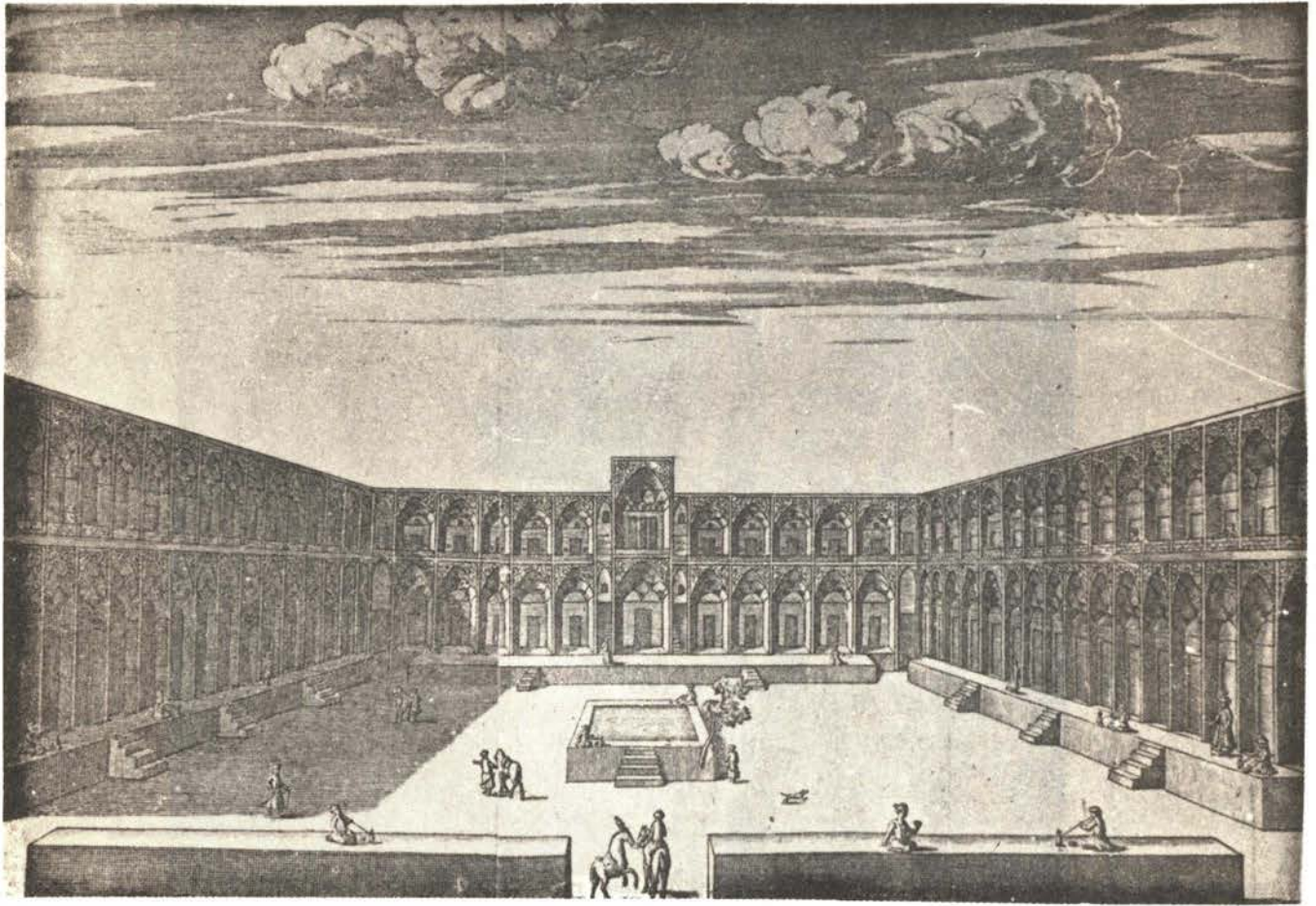

کاروانسرای آق بابا - قزوین

کاروانسرای مرند

کاروانسرای شاهی - قزوین

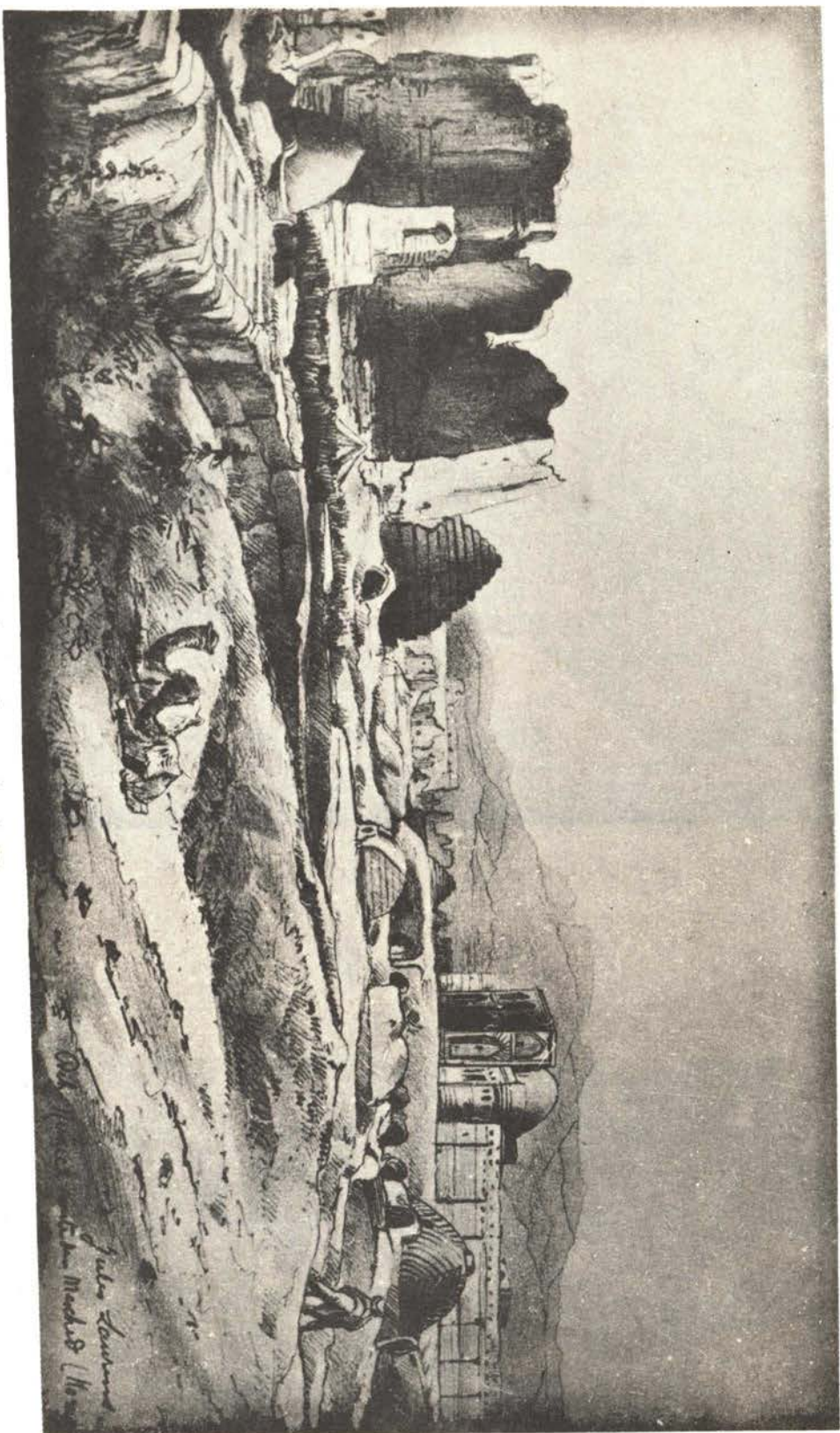

کاروانسرای کاشان

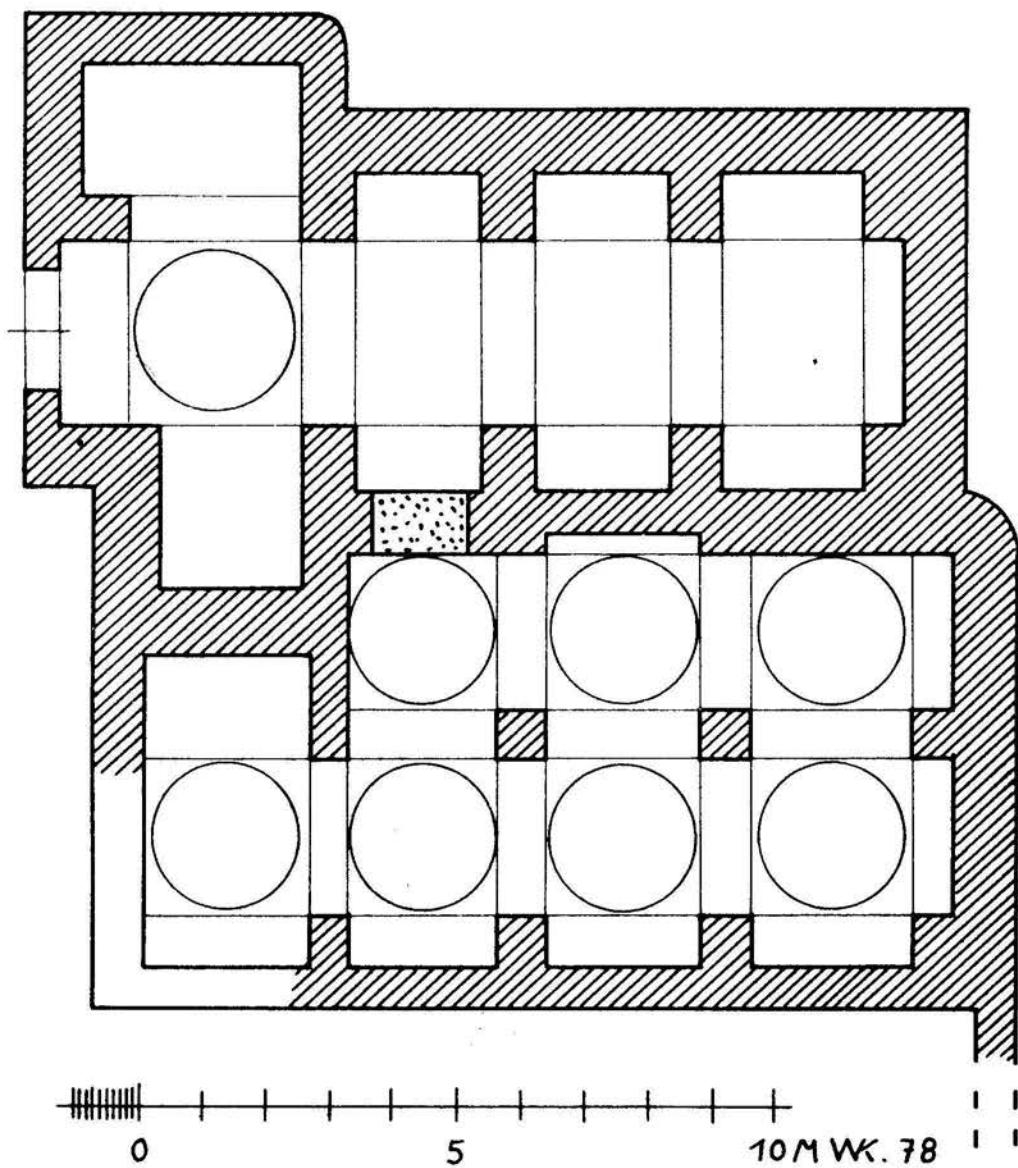

کاروانسرای ده ننگ - سستان

کاروانسرا کوہستان

- گاروانسرای : گردنه گدوگ
- موقعیت جغرافیائی : جاده فیروز گوه
- نوع پلان : کوهستانی
- قدمت : قاجاریه
- تزیینات :
- مصالح ساختمانی : قلوه سنگ
- شبه آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : گندوان

موقعیت جغرافیائی : تهران - چالوس

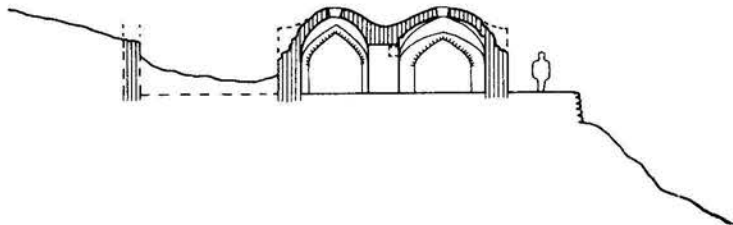
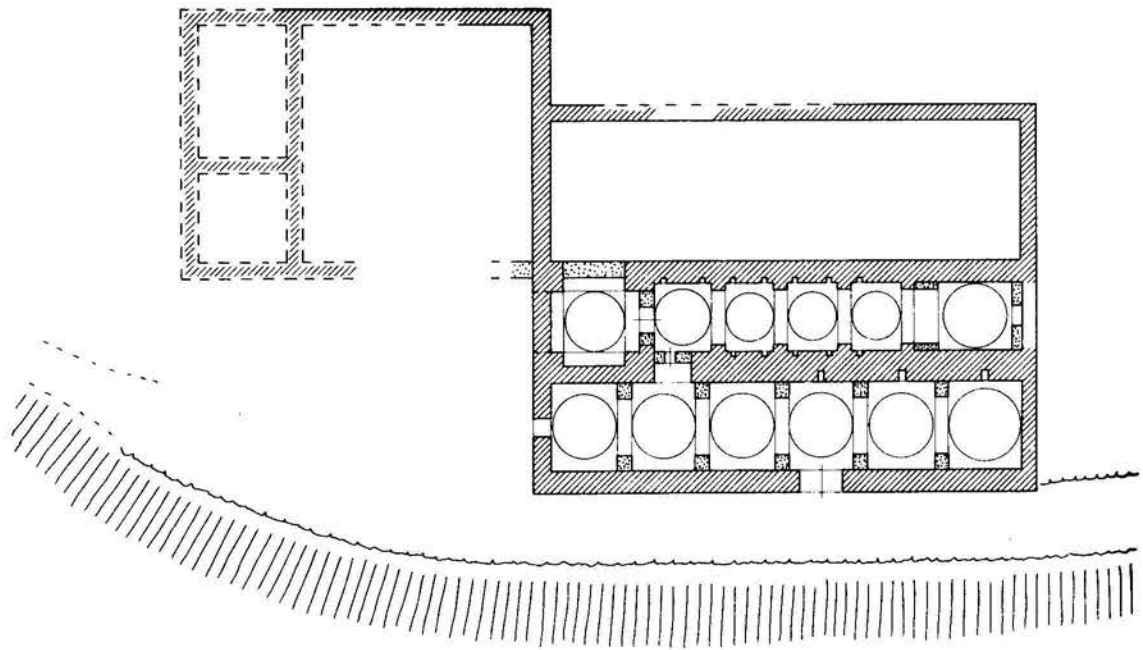
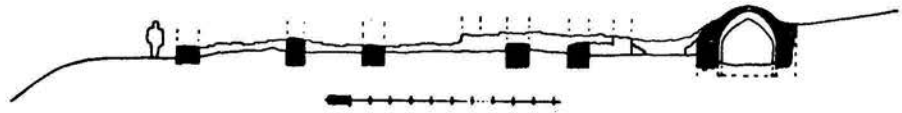
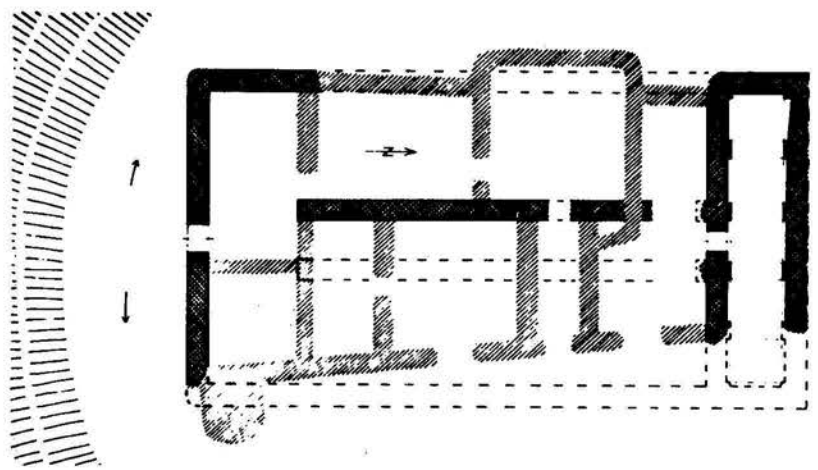
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

0 5 10 M WK. 76

گاروانسرای : سنگ تو

موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - سیرجان

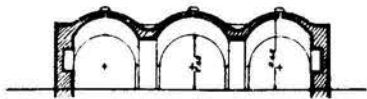
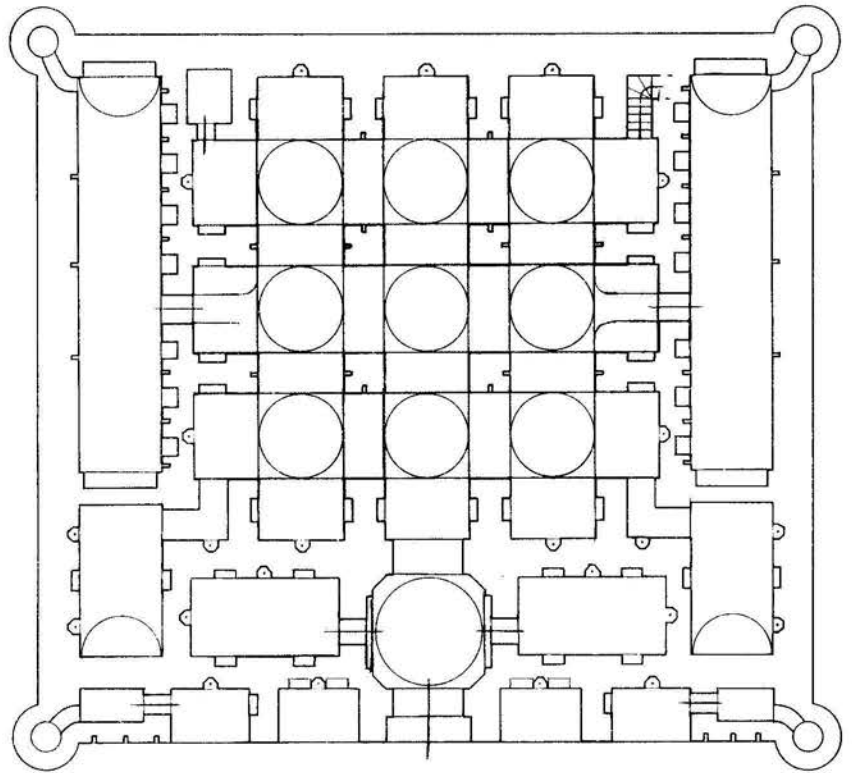
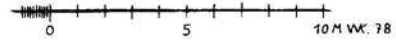
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : صفوی

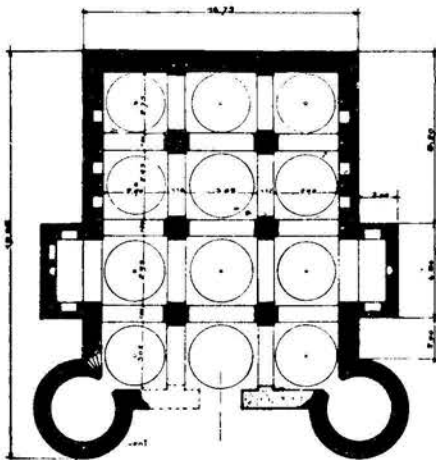
تزیینات : برجهای تزیینی در اطراف

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

ساختمان سنگی

گاروانسرای : میرزا عبداله خان

موقعیت جغرافیائی : جاده هراز

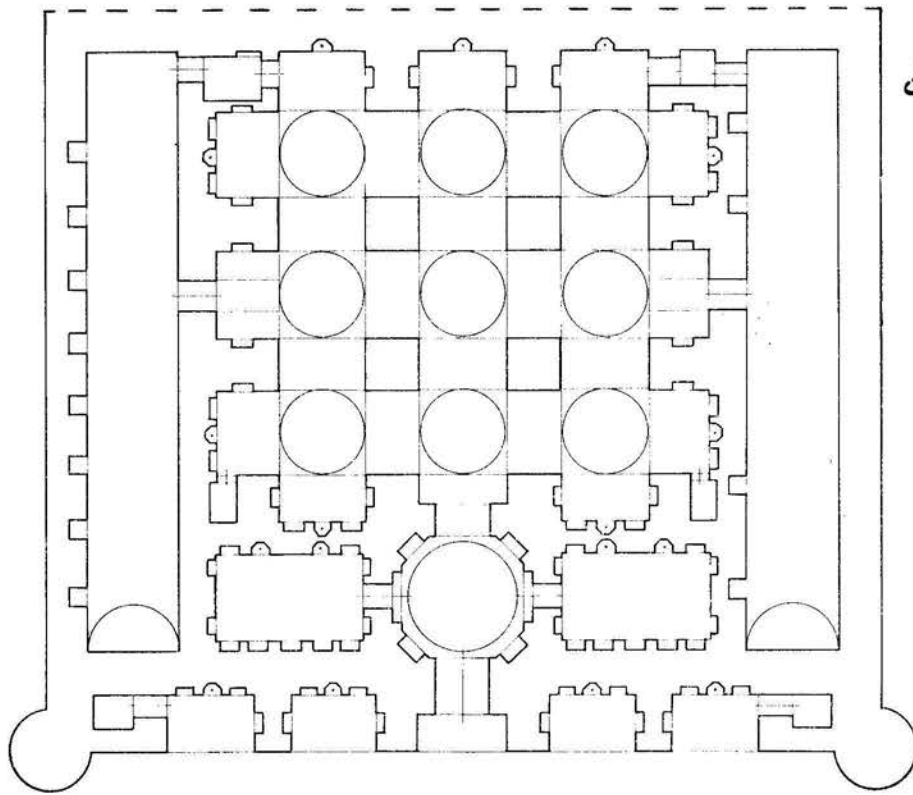
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : صفوی

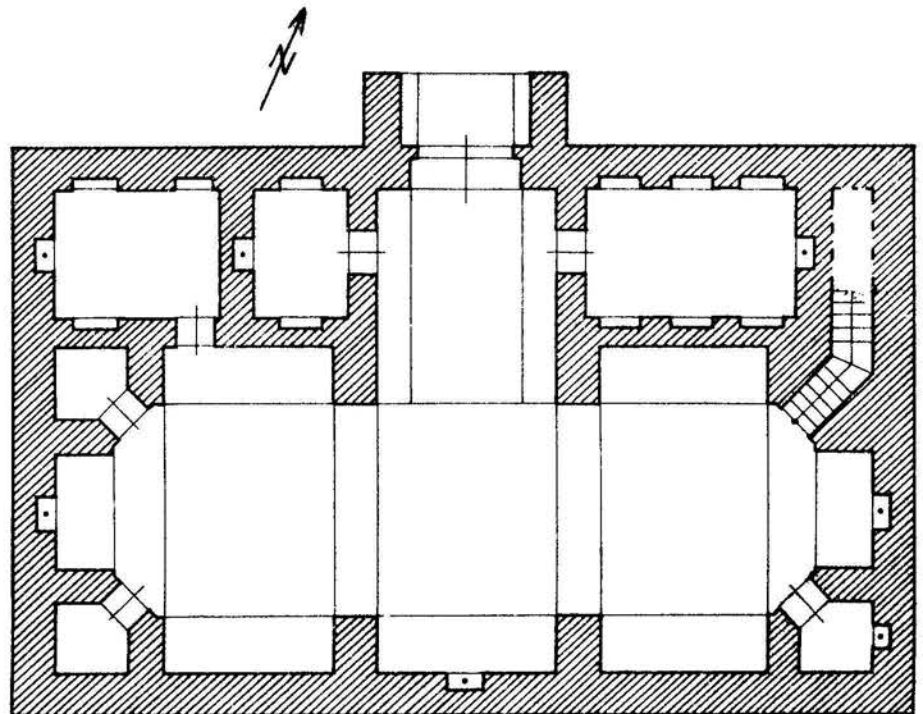
تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آهک

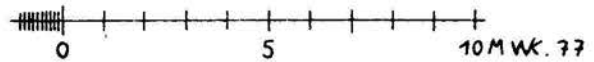
ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : خانه سرخ
 موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - سیرجان
 نوع پلان : کوهستانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : دهنه یا رباط دهنه
 موقعیت جغرافیائی : شمال طبس
 نوع پلان : کوهستانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : بالا ده پرگبود

موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - آمل

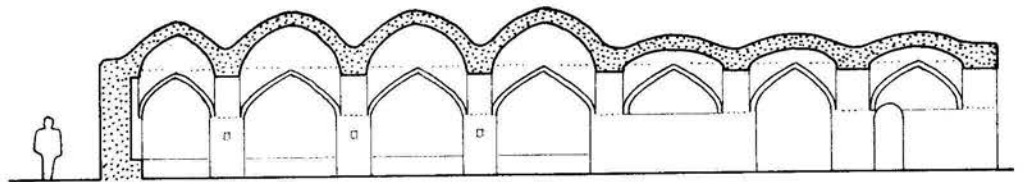
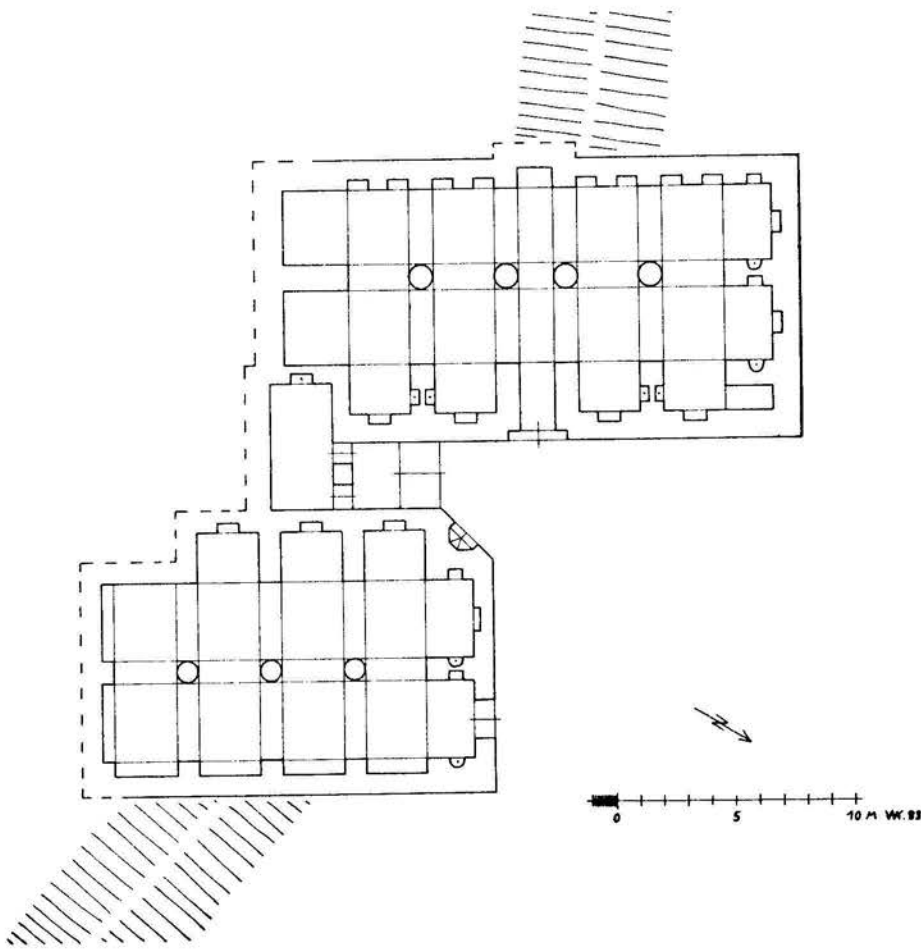
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : امین آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده فیروز کوه

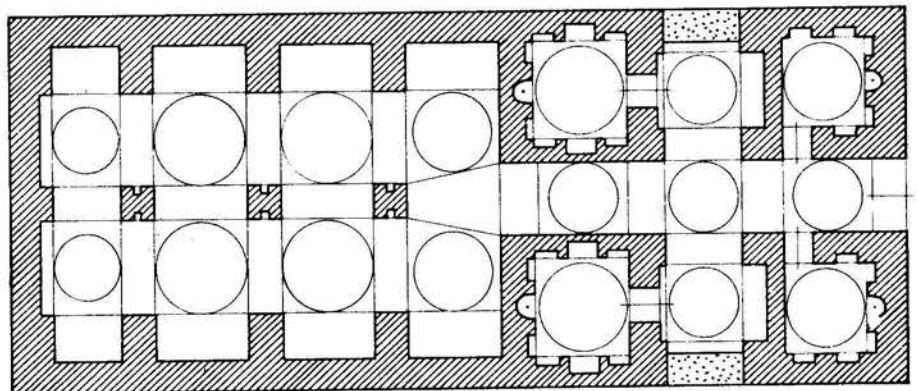
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : بستک

موقعیت جغرافیائی : تهران - آمل - بالاده

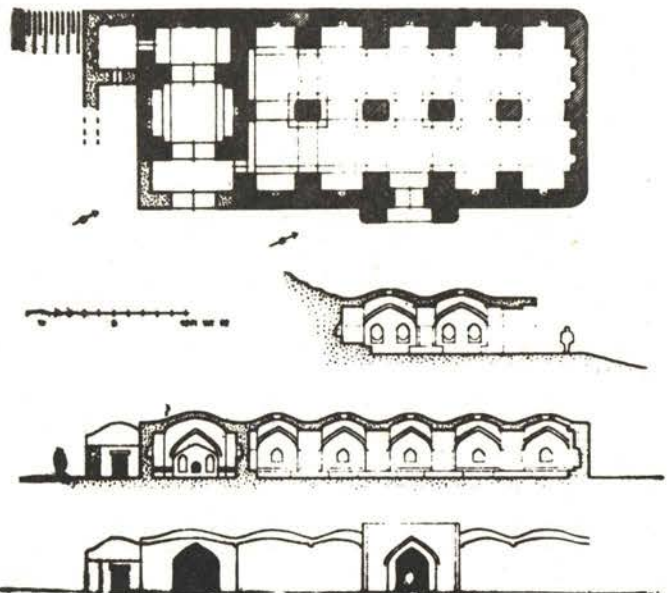
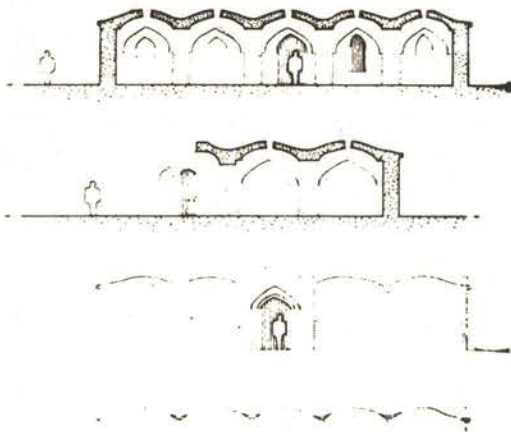
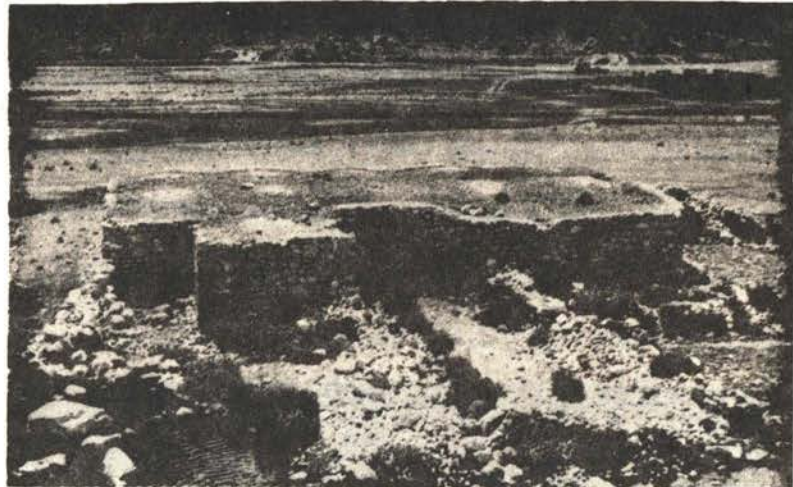
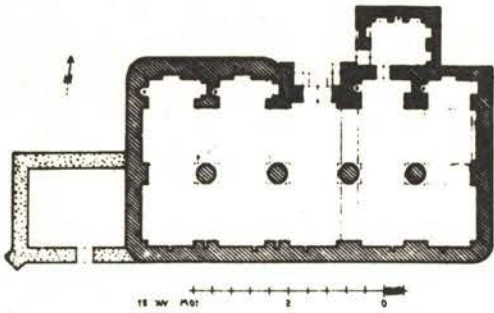
نوع پلان : کوهستانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : سردآب

موقعیت جغرافیائی : تهران - آمل (بالاده)

نوع پلان : کوهستانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

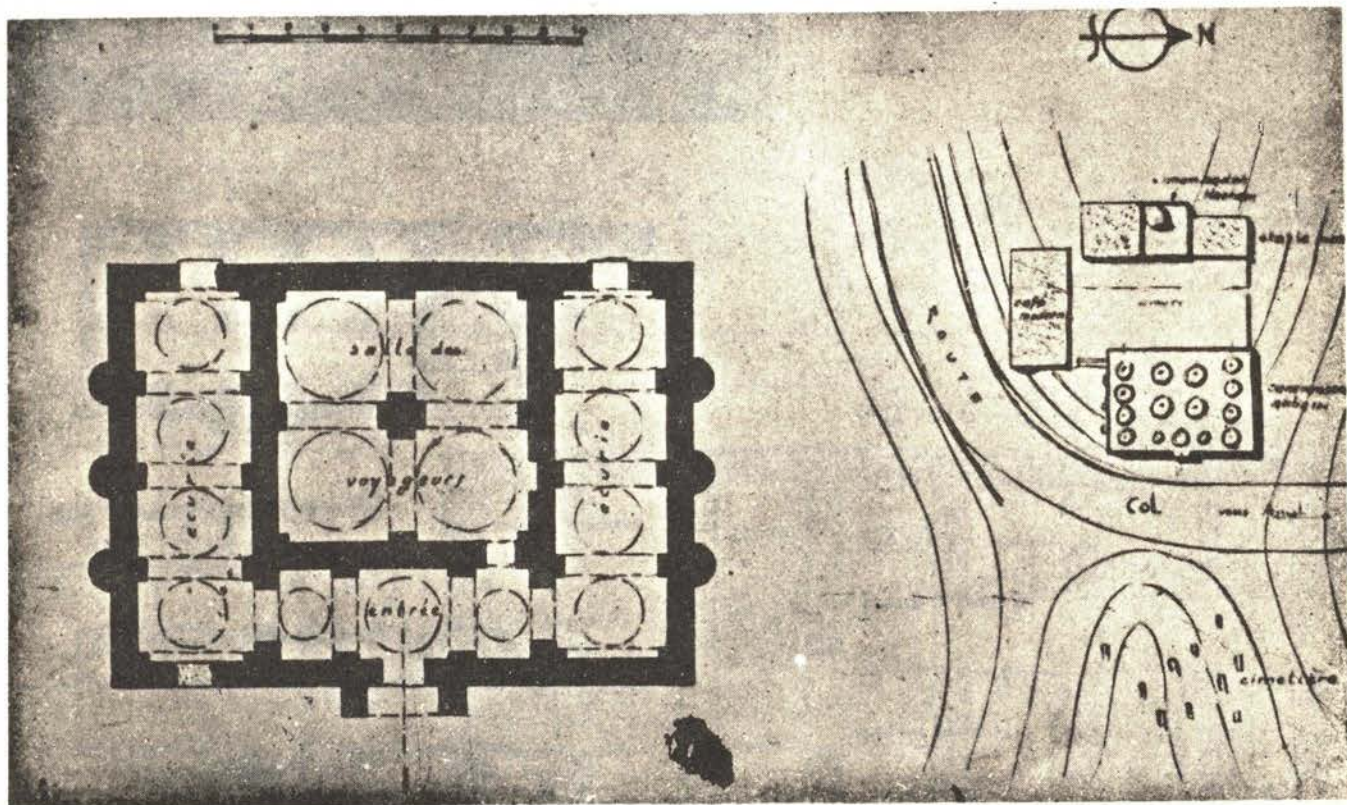
مصالح ساختمانی : سنگ

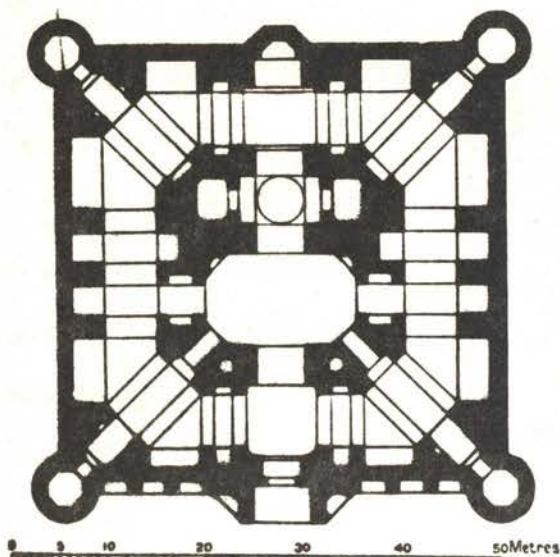
ثبت آثار تاریخی :

- کاروانسرای : اما مزاده هاشم
- موقعیت جغرافیائی : جاده آبدلی
- نوع پلان : کوهستانی
- قدمت : صفوی
- تزیینات :
- مصالح ساختمانی : سنگ
- ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای مزبور در کنار اما مزاده واقع گردیده و بعلت قرار گرفتن در گذرگاهها و ارتفاعات سردسیر با پلان سرپوشیده بدون حیاط باز مرکزی ساخته شده است. شکل بنا مستطیل و دروازه ورودی آن از طرف شرق است. محل اقامت کاروانیان در محل گرم و محفوظی در وسط کاروانسرا قرار گرفته و اطراف آن را اصطبل فوا گرفته است.

کاروانسرای : شبلی

موقعیت جغرافیائی : بین جاده تبریز - میانه

نوع پلان : گوهستانی - بدون حیاط مرکزی

قدمت : صفوی

ترتیبات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

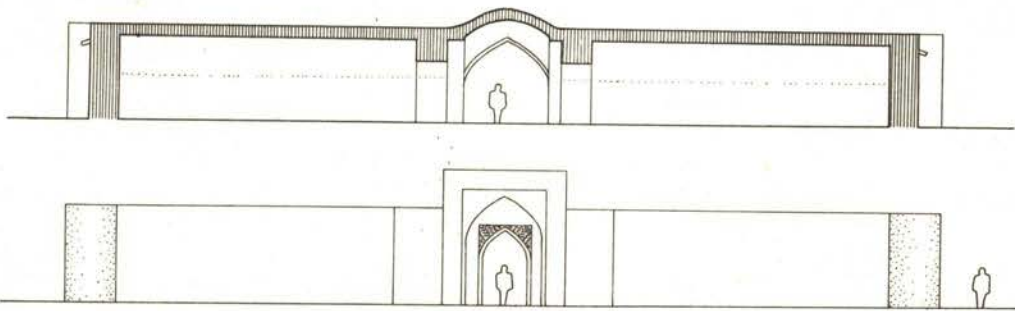
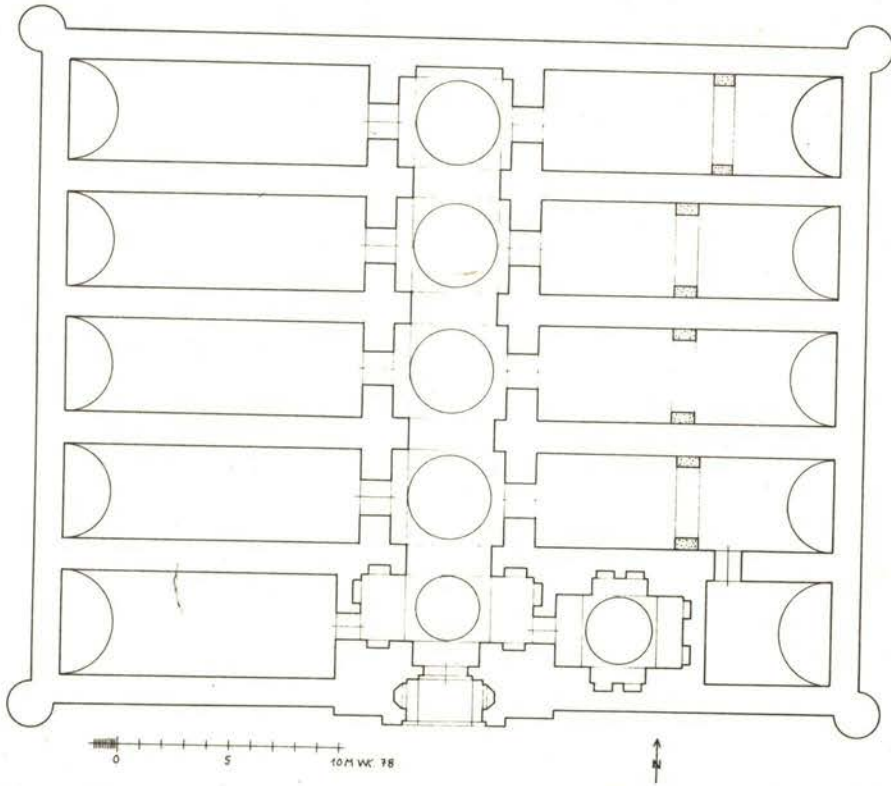
ثبت آثار تاریخی :

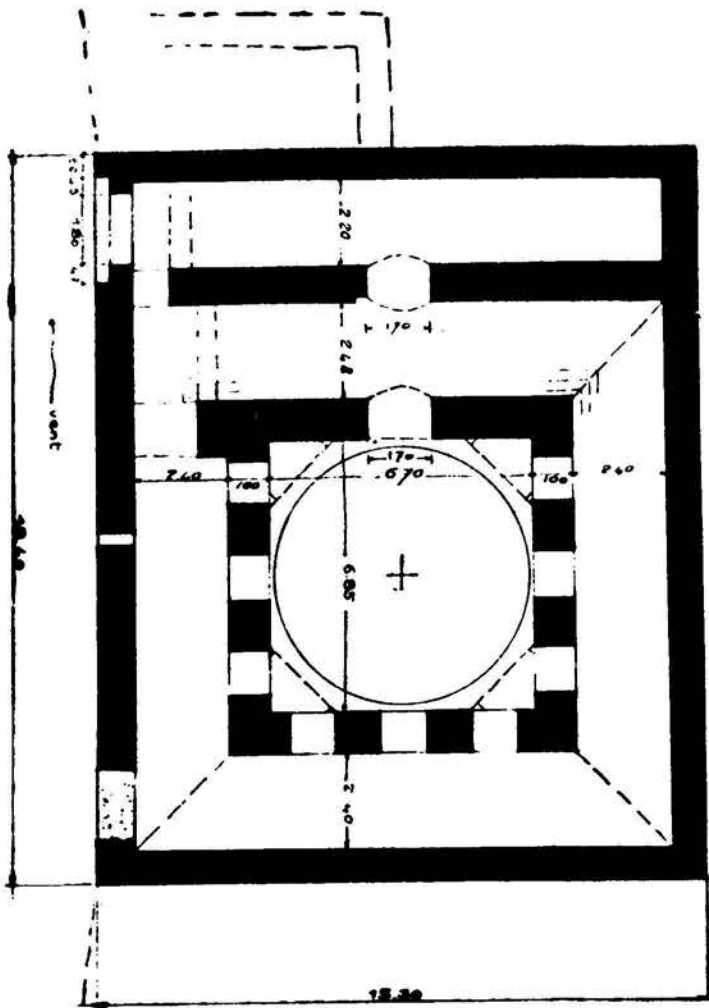
موقعیت کاروانسرای گوهستانی شبلی در ارتفاعات دهکده شبلی واقع گردیده و بعلت واقع بودن در منطقه سردسیر شمال بشکل سرپوشیده فاقد حیاط باز مرکزی بنا شده است . بنای مزبور فضائی در حدود ۲۵۰ متر مربع را دربر گرفته و گنبد های کوچکی بر روی اطاقهای اطراف کاروانسرا ساخته شده است . در چهار گوشه کاروانسرا ۴ برج مدور آجری قرار گرفته است . گنبد کوتاهی در ورودی بنا حکایت از آن دارد که ساختمان مزبور در سال ۱۰۵۱ هجری توسط درویش حمداله محتاج ساخته شده و واقف آن یوسف پسر شاه ملک اصفهانی است (۱۶) . کاروانسرای مزبور در حال ویرانی است و بیشتر قسمتهای آن از بین رفته است .

گاروانسرا :
 موقعیت جغرافیائی : جاده تبریز - اهو
 نوع پلان : کوهستانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : گامبوت

موقعیت جغرافیائی : جاده هراز

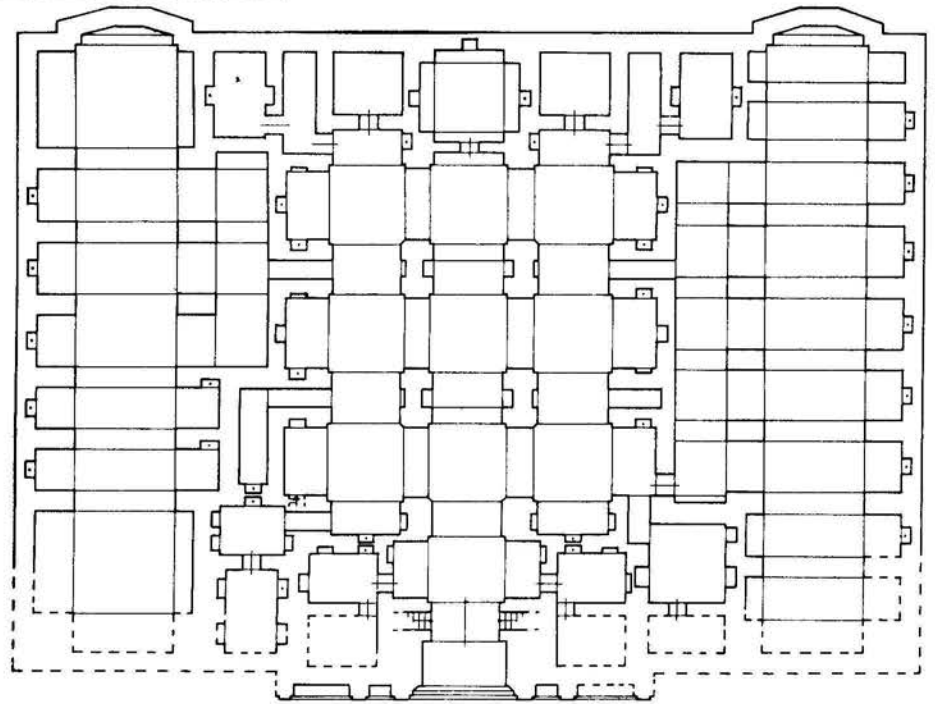
نوع پلان : گوهستانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : گدوگ

موقعیت جغرافیائی : تهران - فیروزکوه

نوع پلان : گوهستانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

0 5 10 M

کاروانسرا ہرگز ایستہ نیست صبح و شام

گاروانسرای : یونگی

موقعیت جغرافیائی : نزدیکی بندرعباس

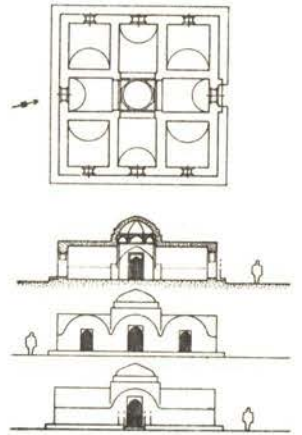
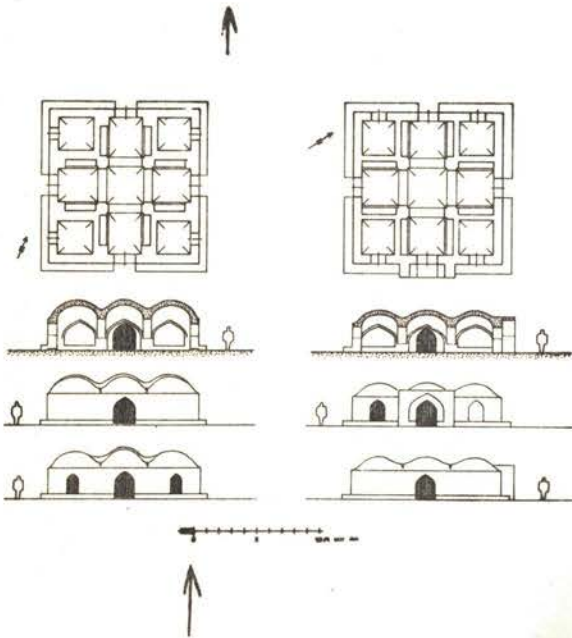
نوع پلان : کرانه پست

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : موخ احمد

موقعیت جغرافیائی : نزدیکی بندرعباس

نوع پلان : کرانه پست

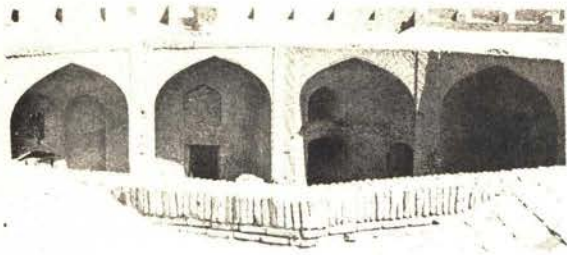
قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کانونسرای مدور

کاروانسرای : زین الدین (رباط زین الدین)
موقعیت جغرافیائی : ۶۷ کیلومتری جاده یزد - کرمان

نوع پلان : مدور

قدمت : صفوی

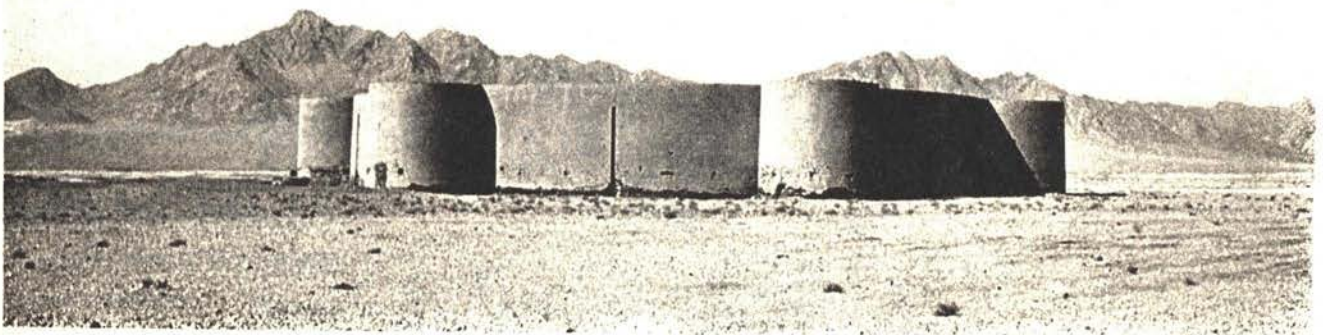
ترتیبات : آجرکاری

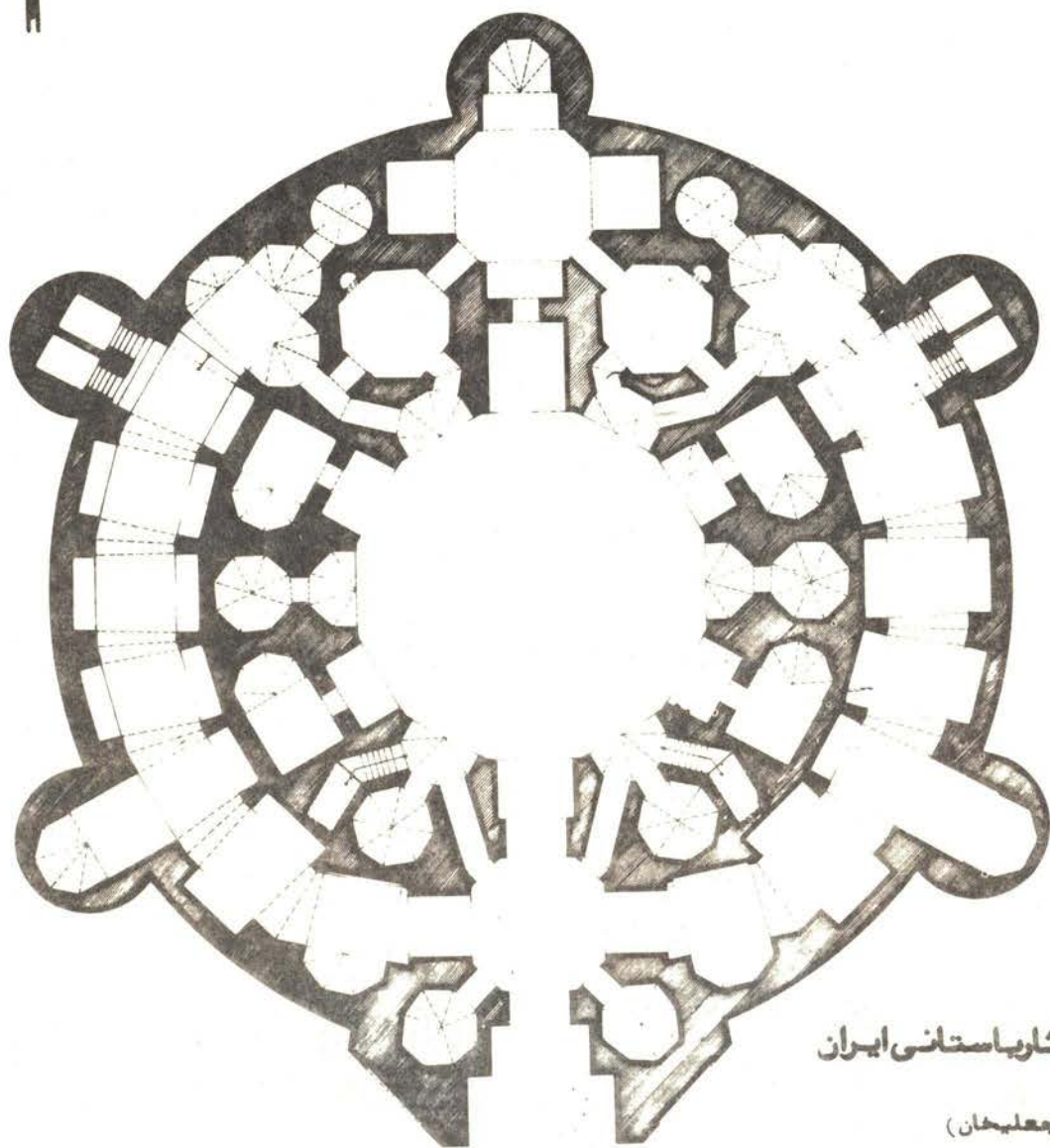
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۹۲۶

رباط زین الدین از خارج مدور و از داخل دوازده ضلعی است و مساحتی در حدود ۱۵۰۰ مترمربع را در بر می گیرد . معمار ساختمان احتمالاً " برای دفاع در مقابل شنه‌ای روان کویری و جنبه‌های مذهبی ، رباط زین الدین را با این نوع پلان ساخته است . گرداگرد رباط ۵ برج بصورت نیمدایره بفاصله ۲۰ متری همدیگر قرار گرفته و هر کدام از سطح بام ۶/۶۰ متر ارتفاع دارد حیاط مرکزی بصورت ۱۲ ضلعی ساخته شده و اطراف آن را شاه‌نشین ، اطاقها و اصطبل‌ها فرا گرفته است . گرچه کتیبه‌ای که سال احداث را به ما یادآور شد وجود ندارد ولی با احتمال زیاد در فاصله سالهای ۱۰۳۸ - ۹۹۶ در زمان شاه عباس اول ساخته شده است .

لازم به یادآوری است که بدون شک طرح معماری رباط با توجه به ۵ برج در اطراف و ترتیب ۱۲ ضلعی داخل حیاط جنبه مذهبی داشته و شاید ۵ برج منظور از پنج تن و ۱۲ ضلعی دوازده امام بوده است (۱۷) .

سازمان ملی حفاظت آثار و یادمان‌های ایران

معماری: کیوان

رسم‌های: حسین الدین (کاروانسرای گنجعلیخان)

نقشه‌های: پروین شهبازی، حاج‌آقا الدین - م. درخشانی

نظارت: مهندس نظریان

طبع: ۱۳۰۰

گاروانسرای : زیزه

موقعیت جغرافیائی : جاده کاشان - نطنز

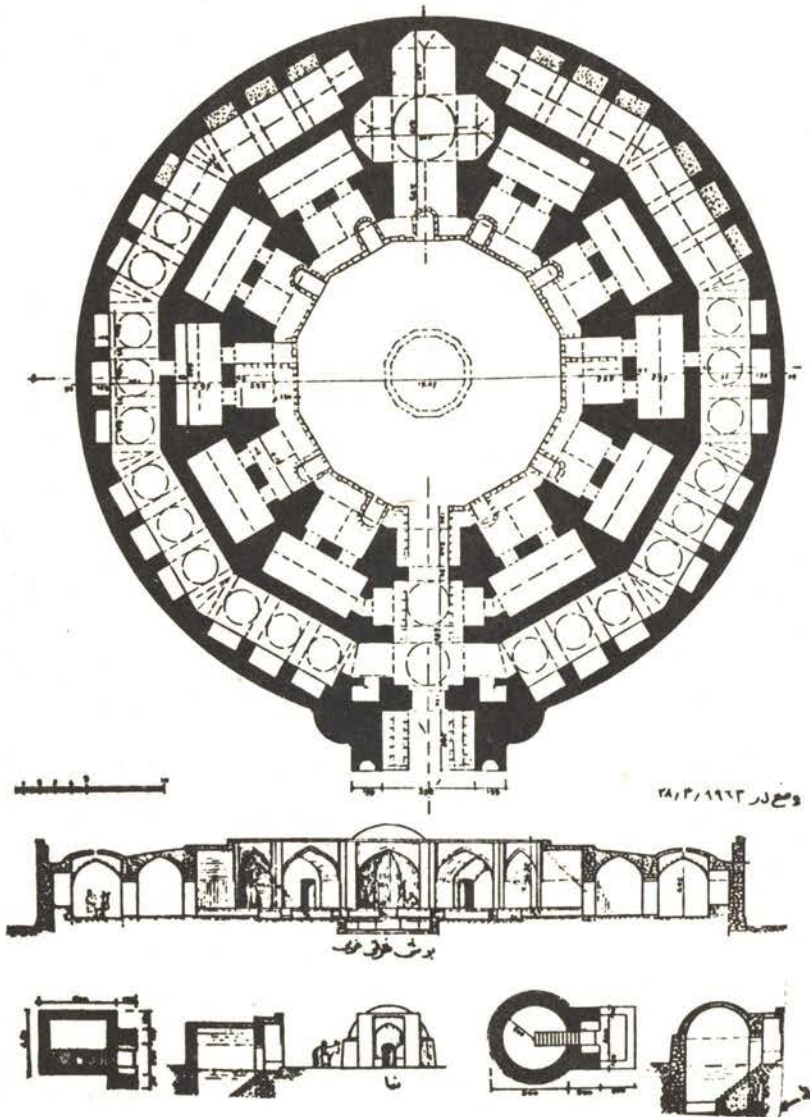
نوع پلان : مدور

قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی :

ثبت آثار تاریخی :

کاروبار شاد و خوش
تولید

کاروانسرای : خان خوره

موقعیت جغرافیائی : آبادم - شیراز

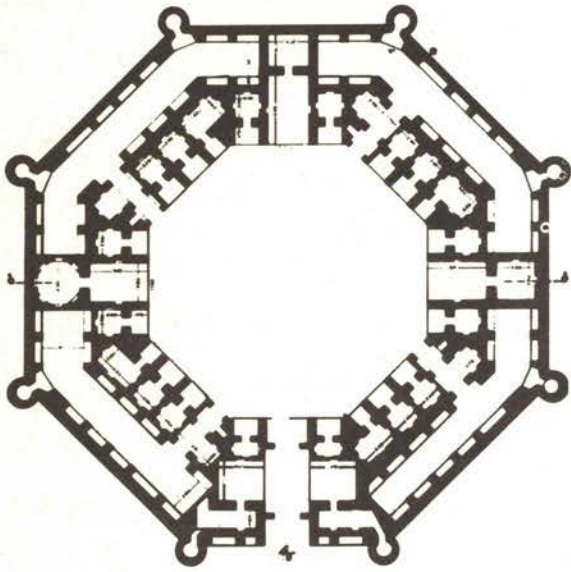
نوع پلان : ۸ ضلعی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجر

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا نیز مانند کاروانسراهای امین آباد و دمبید بصورت ۸ ضلعی و مشخصات همانند ساخته شده و با احتمال زیاد هر سه کاروانسرای نامبرده شده توسط معمار واحدی بنا گردیده است .

در این کاروانسرا جهانگردانی چون موریر Morier اقامت کرده و محققانی چون دیز Diez و گلوک Gluck آنرا مورد توصیف قرار داده اند.

کاروانسرا : یا رباط انجیره (انجیله)

موقعیت جغرافیائی : جاده - یزد - طبس

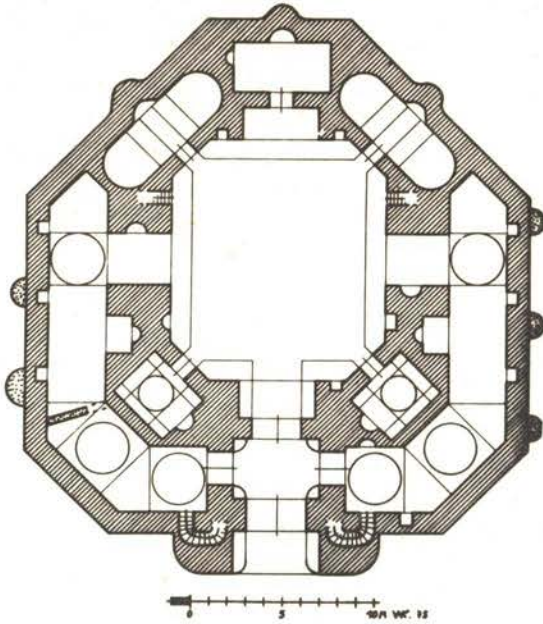
نوع پلان : ۸ ضلعی نامنظم

قدمت : ایلخانی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرا یا رباط انجیره در فاصله ۳۰ کیلومتری جاده یزد - طبس واقع

شده و بصورت ۸ ضلعی نامنظم بنا گردیده است . دارای دو برج نیمدایره‌ای

شکل در قسمت دروازه ورودی و پنج برج دایره‌ای شکل در اضلاع خارجی بناست .

کاروانسرای مزبور از تخته سنگهای نقراشیده و آهک ساخته شده و از نظر

پلان یکی از زیباترین رباط‌های عهد ایلخانی است .

کاروانسرای : چهارآباد

موقعیت جغرافیائی : جاده نطنز - اصفهان

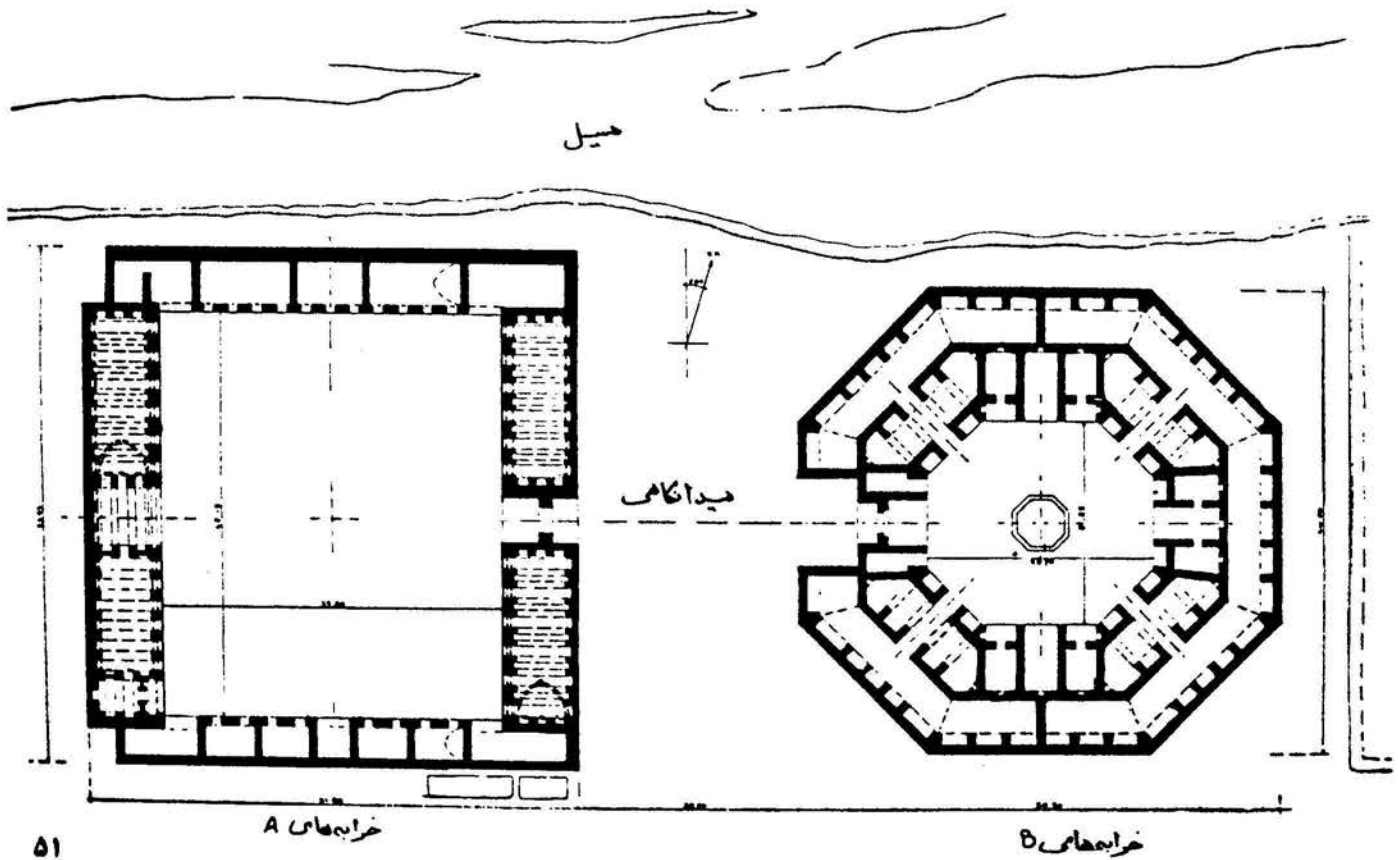
نوع پلان : ۸ ضلعی نامنظم

قدمت : ایلخانی - صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : ده بید

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - نزدیک پاسارگاد

نوع پلان : ۸ ضلعی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجر

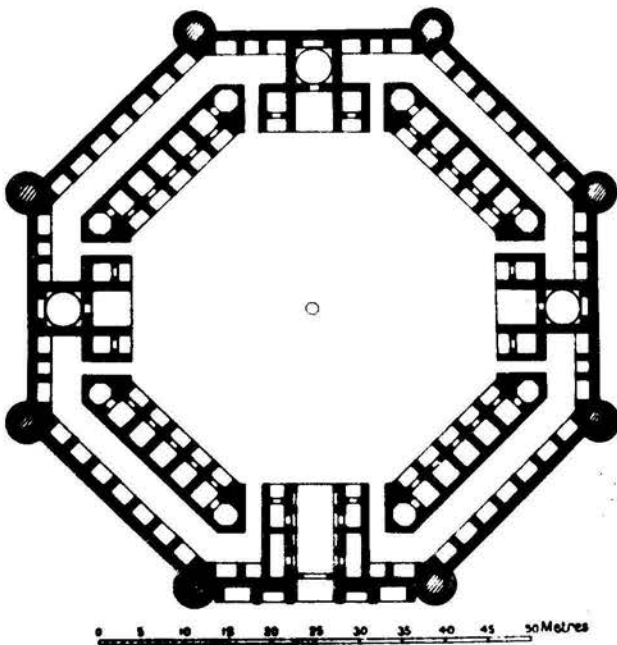
مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای ده بید همانند کاروانسرای امین آباد و خان خوره با پلان ۸ ضلعی بنا گردیده است .

متأسفانه این بنای زیبا ویران گردیده ولی طرح جالبی از آن در کتاب تکسیر Texier بجای مانده است . اندازه کاروانسرا $66/60 \times 67/60$ مترو دارای ۸ برج در ۸ ضلع بنا است .

در اطراف حیاط ۸ ضلعی داخلی ۲۶ اتاق برای مسافران ساخته شده و از طرفین ایوانها راههای ورودی ۴ اصطبل سراسری تعبیه شده است . اندازه حیاط داخلی $42 \times 45/42$ متر است .

کاروانسرای : امین آباد

موقعیت جغرافیائی : شیراز - آباده

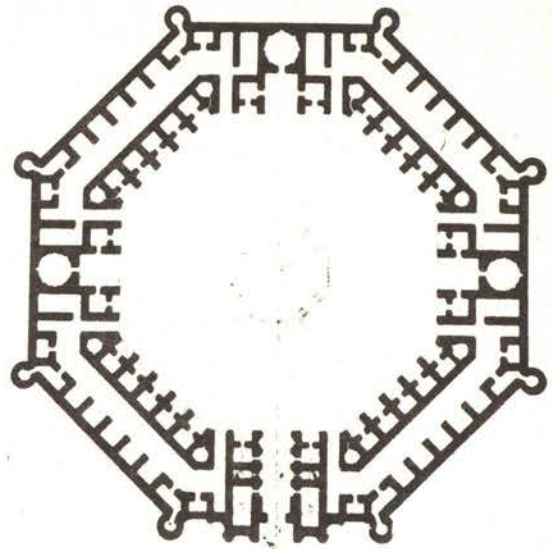
نوع پلان : ۸ ضلعی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجر

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۸۸۴

این کاروانسرا بصورت ۸ ضلعی با ابعاد ۵۸x۵۸ متر بنا گردیده و دارای ۸ برج دایره‌ای شکل در اطراف اضلاع هشتگانه است. در اطراف حیاط ۸ ضلعی ساختمان ۱۲۶ اتاق با ابعاد مساوی برای کاروانیان بنا گردیده است. کاروانسرای امین آباد همانند بسیاری از کاروانسراهای راه اصفهان - شیراز مورد بازدید و اقامت جهانگردان بوده است.

از جمله تاورنیه Tavernier کوروزن Curzon مولر Muller برادلی بیرت Bradley - Birt شرحی از این کاروانسرا در کتابهای خود ثبت و بالاخره از پاسکال کوست Pascal Coste طرح جالبی از کاروانسرای مزبور بیادگار مانده است.

کاروانسرا امامزاده اولی

کاروانسرای : بازار زواره

موقعیت جغرافیائی : زواره اصفهان

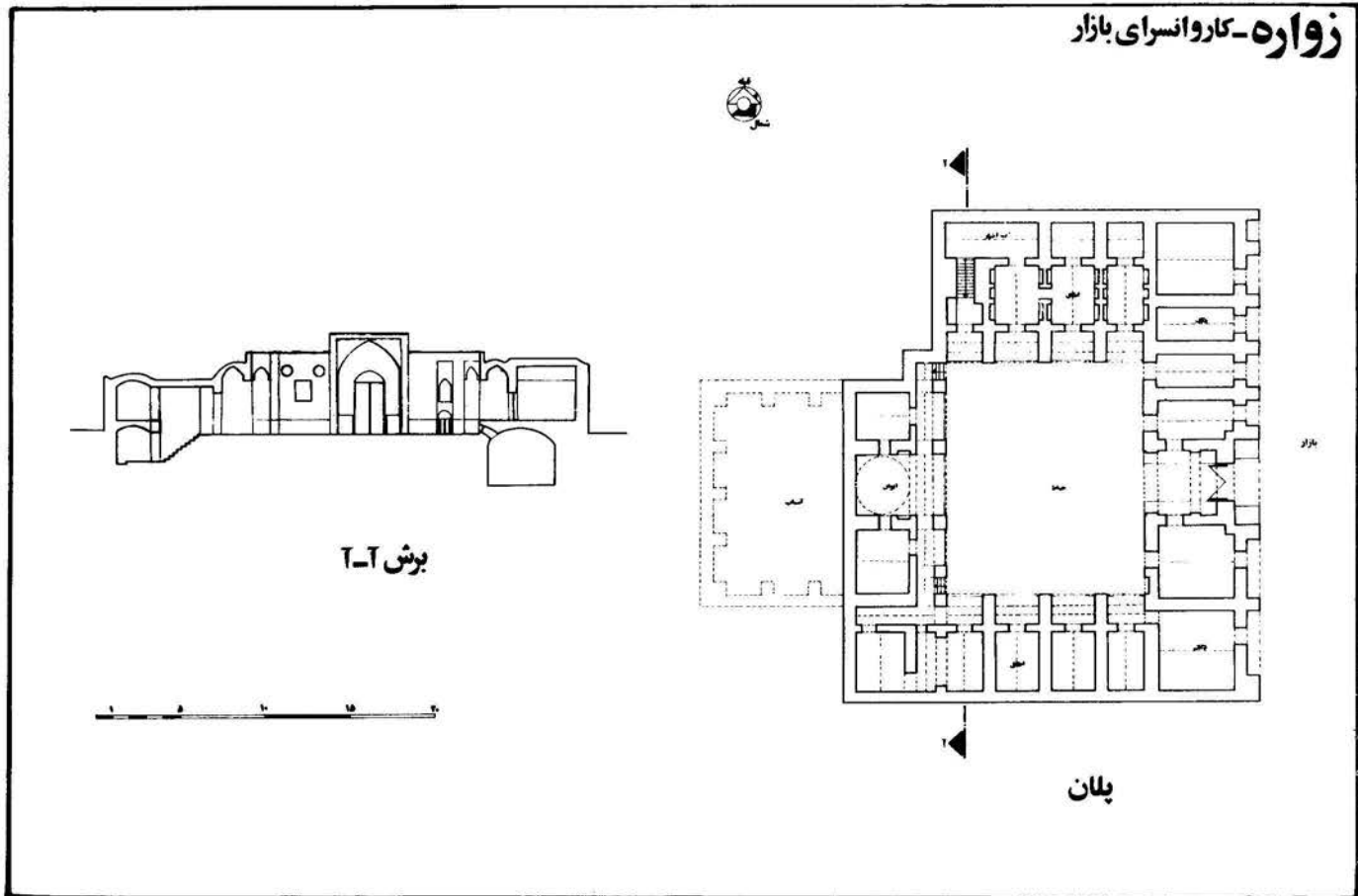
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : سلجوقی - صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : سنگ بست

موقعیت جغرافیائی : جاده خراسان

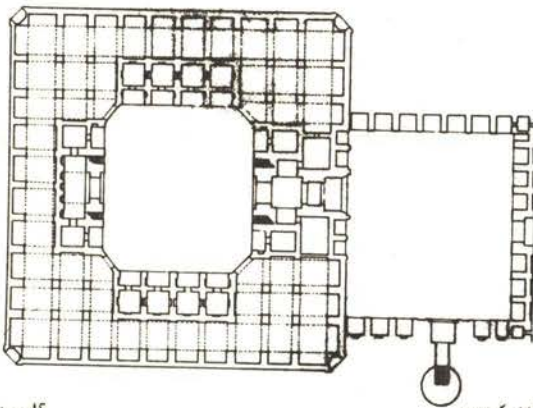
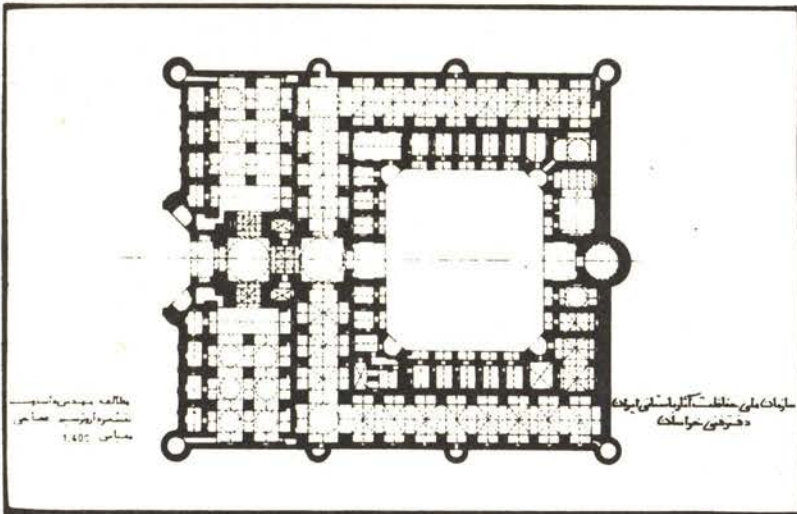
نوع پلان : دوا یوانی

قدمت : صفوی

ترتیبات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : طوق

موقعیت جغرافیائی : خراسان

نوع پلان : دوا یوانی

قدمت : صفوی

ترتیبات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۶۳۶

گاروانسرای : گنارگرد

موقعیت جغرافیائی : تهران - قم

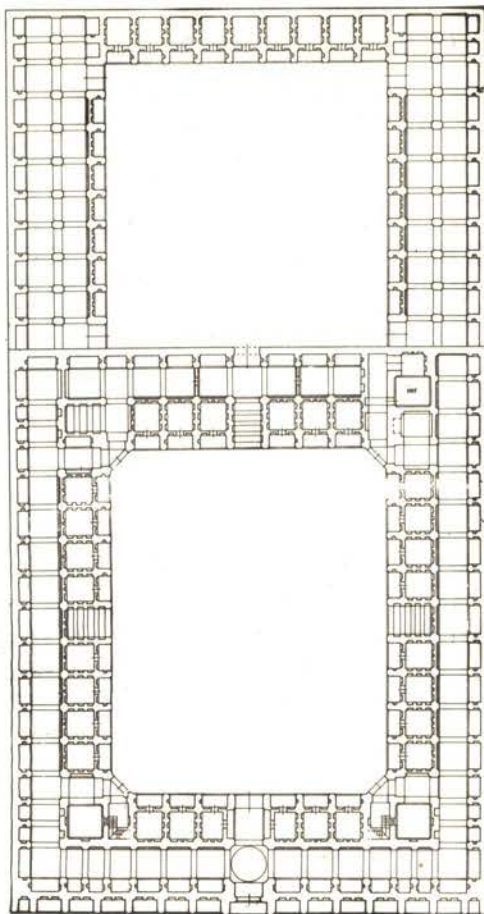
نوع پلان : دوایوانی

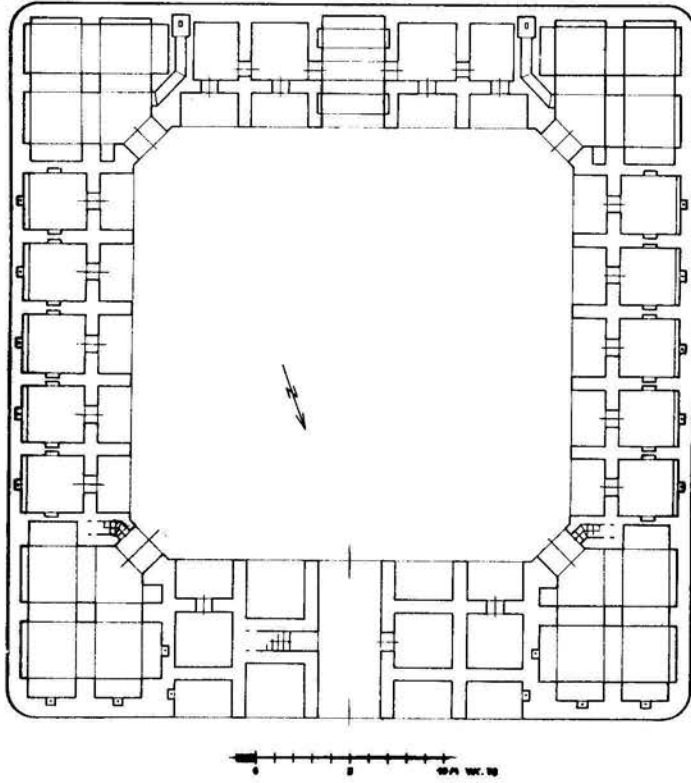
قدمت : صفوی

تزئینات : آجر

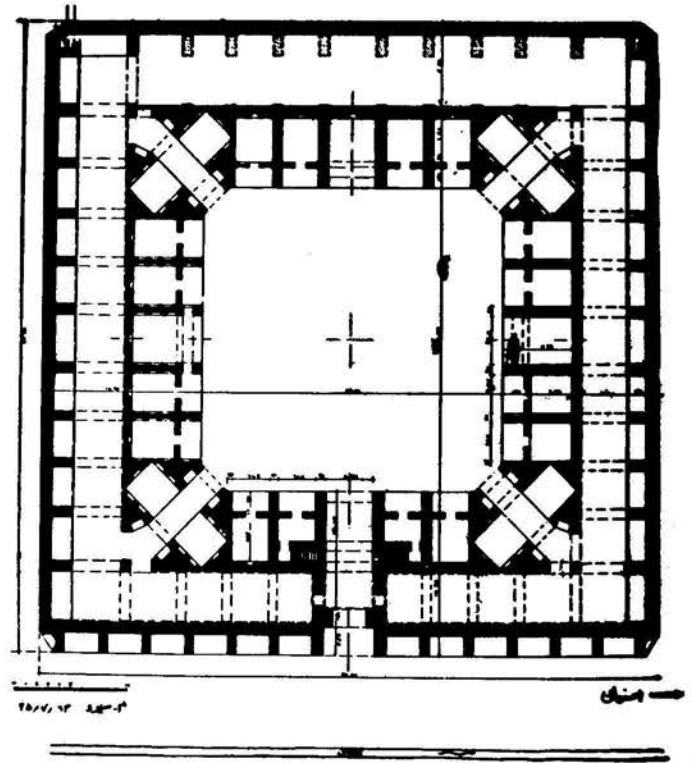
مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

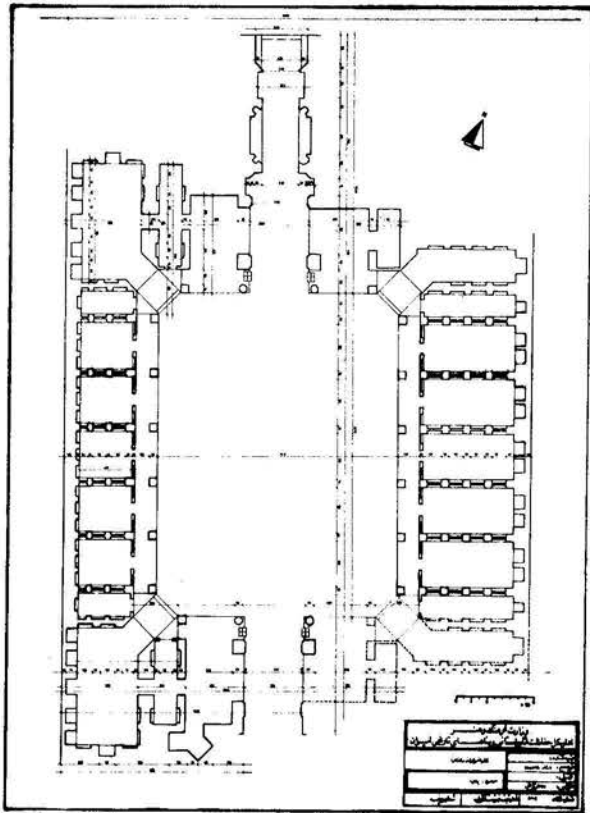
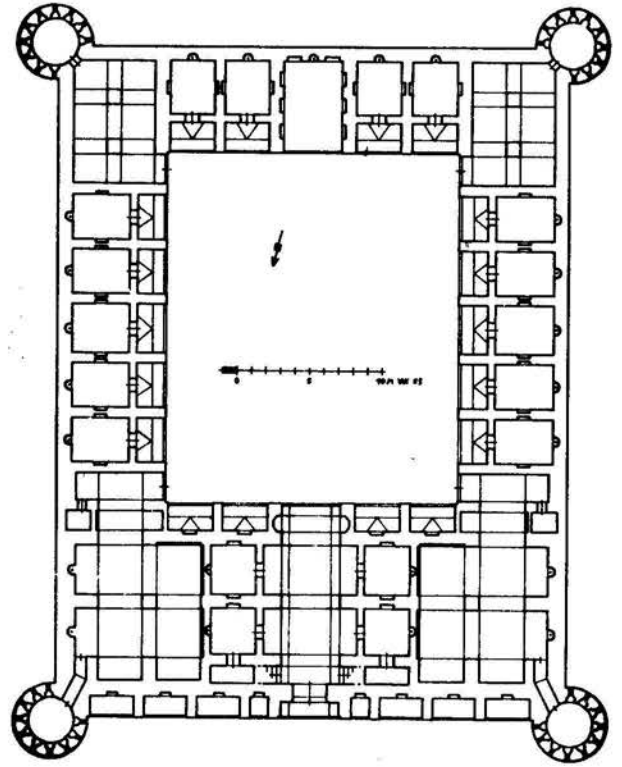

گاروانسرای : دیهوک
 موقعیت جغرافیائی : جاده طبس - مشهد
 نوع پلان : دویوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی : ویران شده

گاروانسرای : شور
 موقعیت جغرافیائی : شمال طبس
 نوع پلان : ۲ ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : عباس آباد
 موقعیت جغرافیائی : خور - جندق
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : خشت
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : نودامغان
 موقعیت جغرافیائی : دامغان
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ و آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : اصفهک

موقعیت جغرافیائی : جنوب طبرس

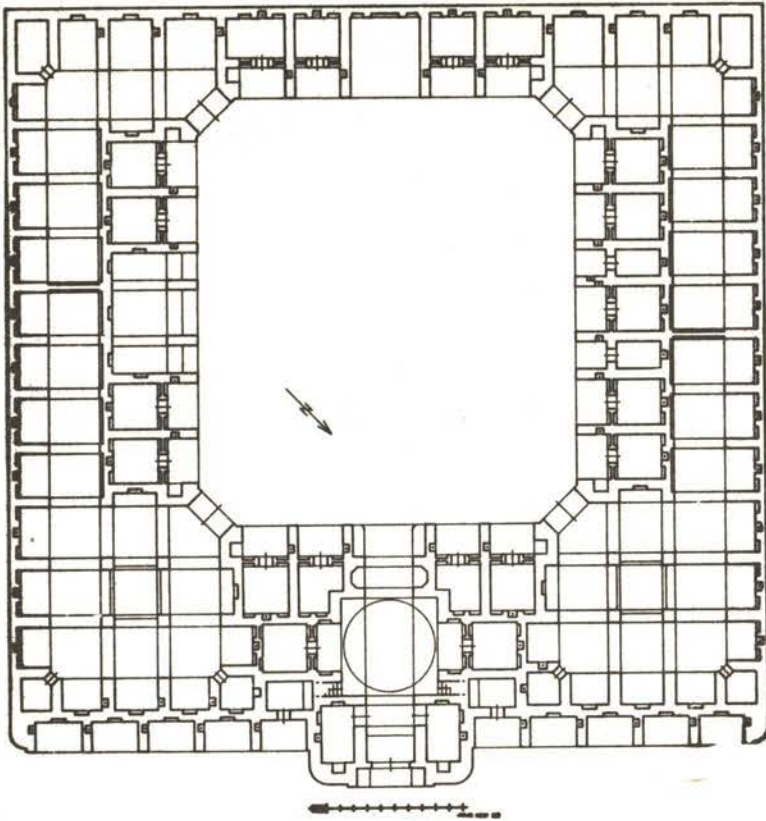
نوع پلان : دوایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : مشهد گره

موقعیت جغرافیائی : جاده انارک - خود

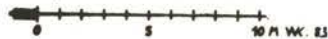
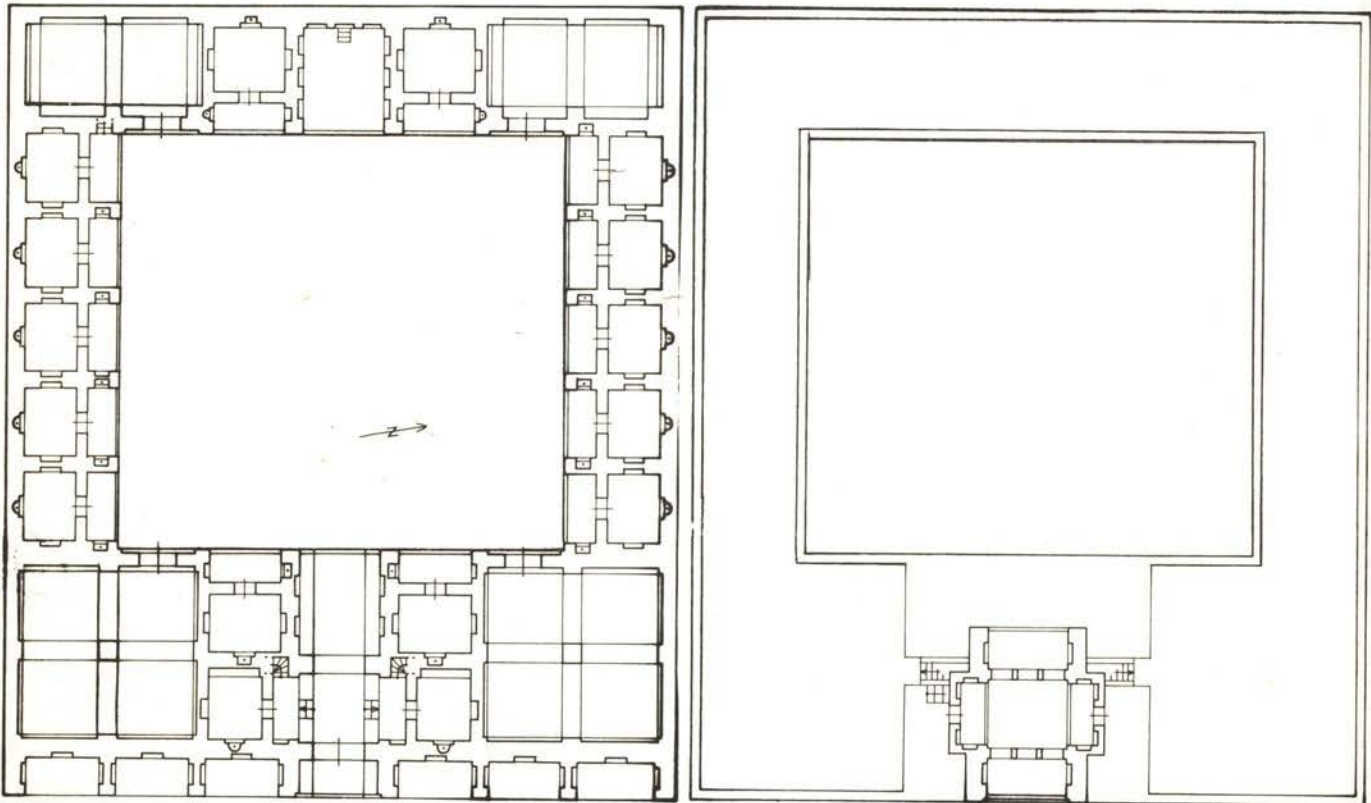
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : قاجاریه

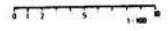
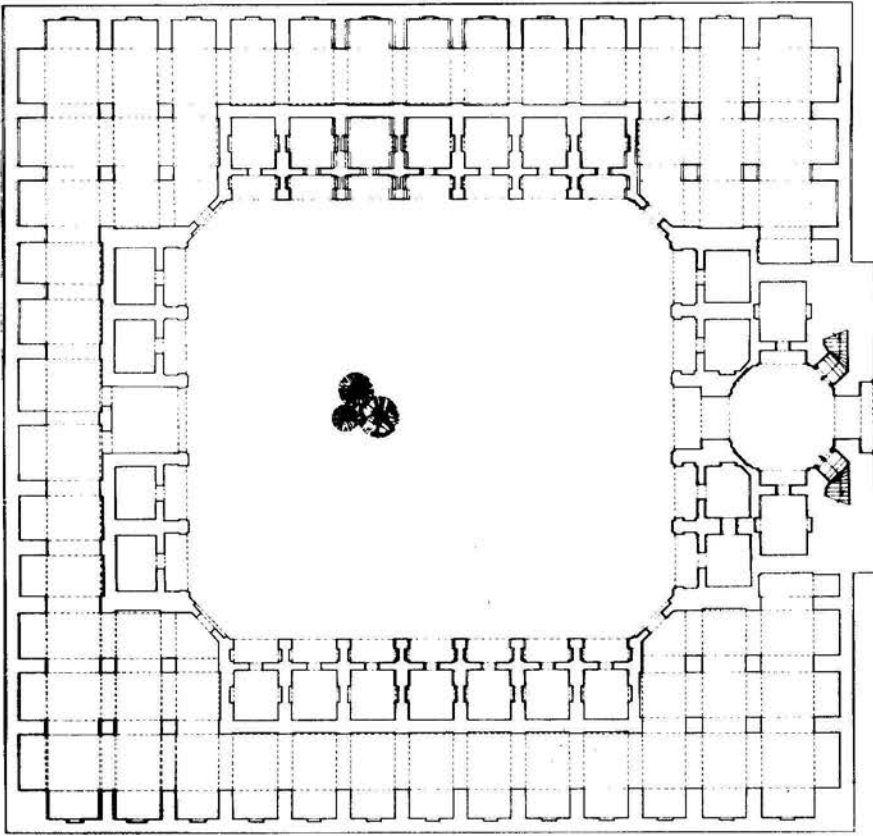
تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : شاه عباسی
 موقعیت جغرافیائی : تربت حیدریه
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

وزارت فرهنگ و هنر	
اداره کل حفاظت آثار تاریخی و بناهای تاریخی ایران	
پیشینه و اثر: شهرت ملی	مختص: ثبت ملی
کشور: ایران	استان: خراسان
شماره ثبت: ۱۱۰۰	تاریخ ثبت: ۱۳۰۰
شماره نقشه: ۷۶	تاریخ ثبت: ۱۳۰۰

گاروانسرای : تی تی سیاهگل

موقعیت جغرافیائی : ۱۴ کیلومتری سیاهگل - لونگ

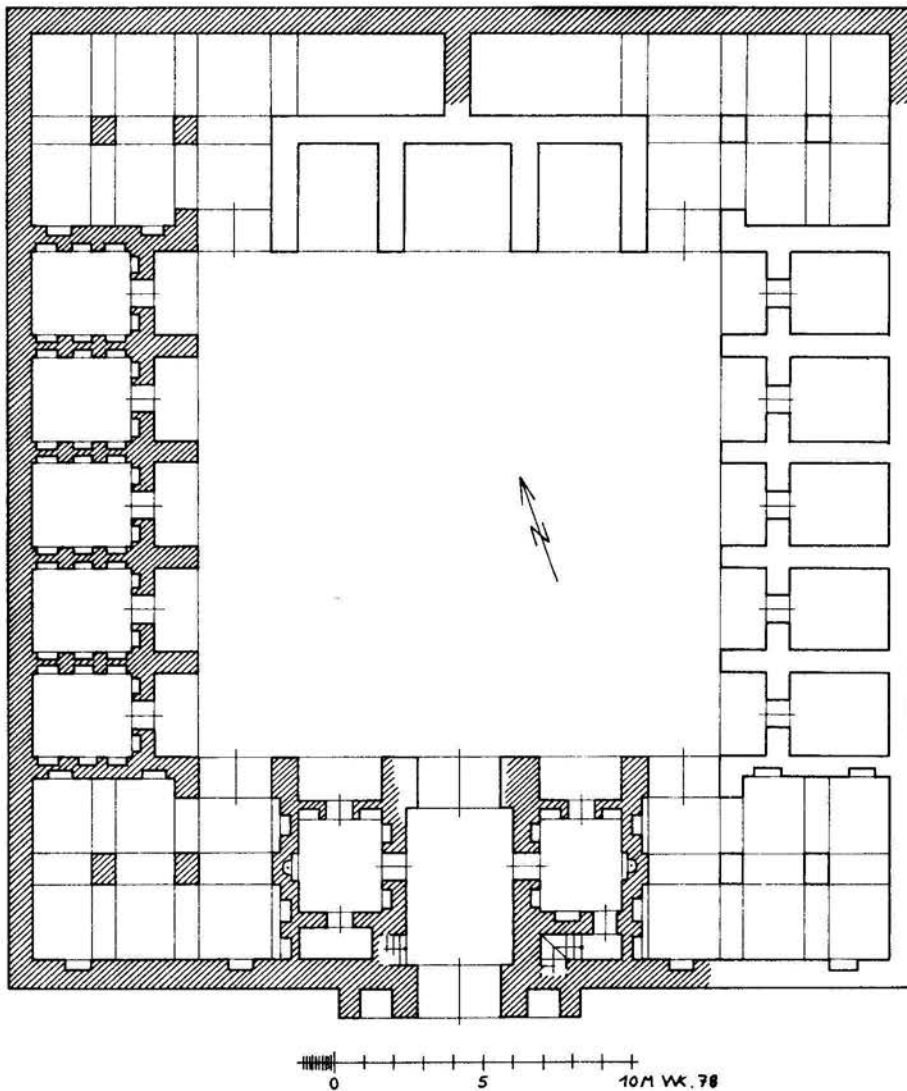
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : خانه گت

موقعیت جغرافیائی : جاده نهریز - شیراز

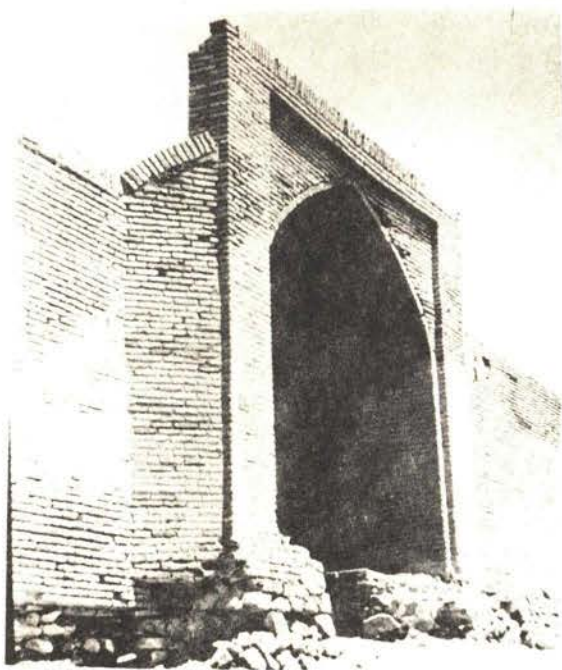
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : تهنوش

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - همدان در راه تفرش

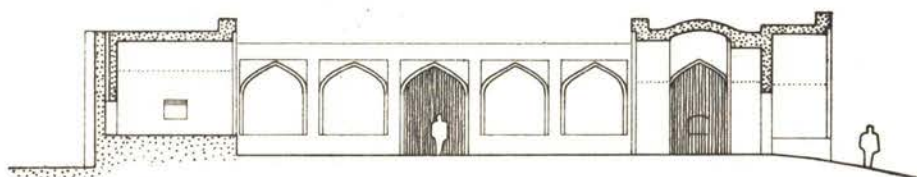
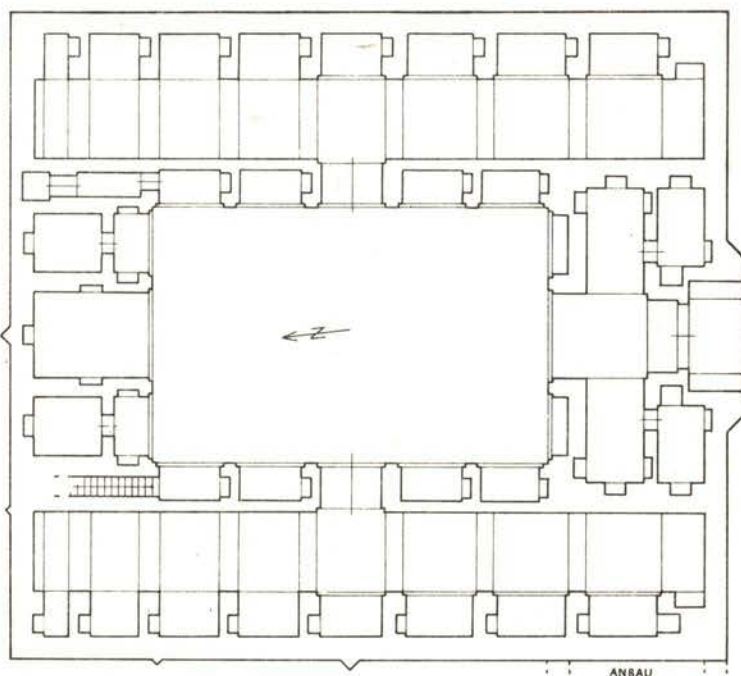
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : دوکوهک

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز فهلیمان

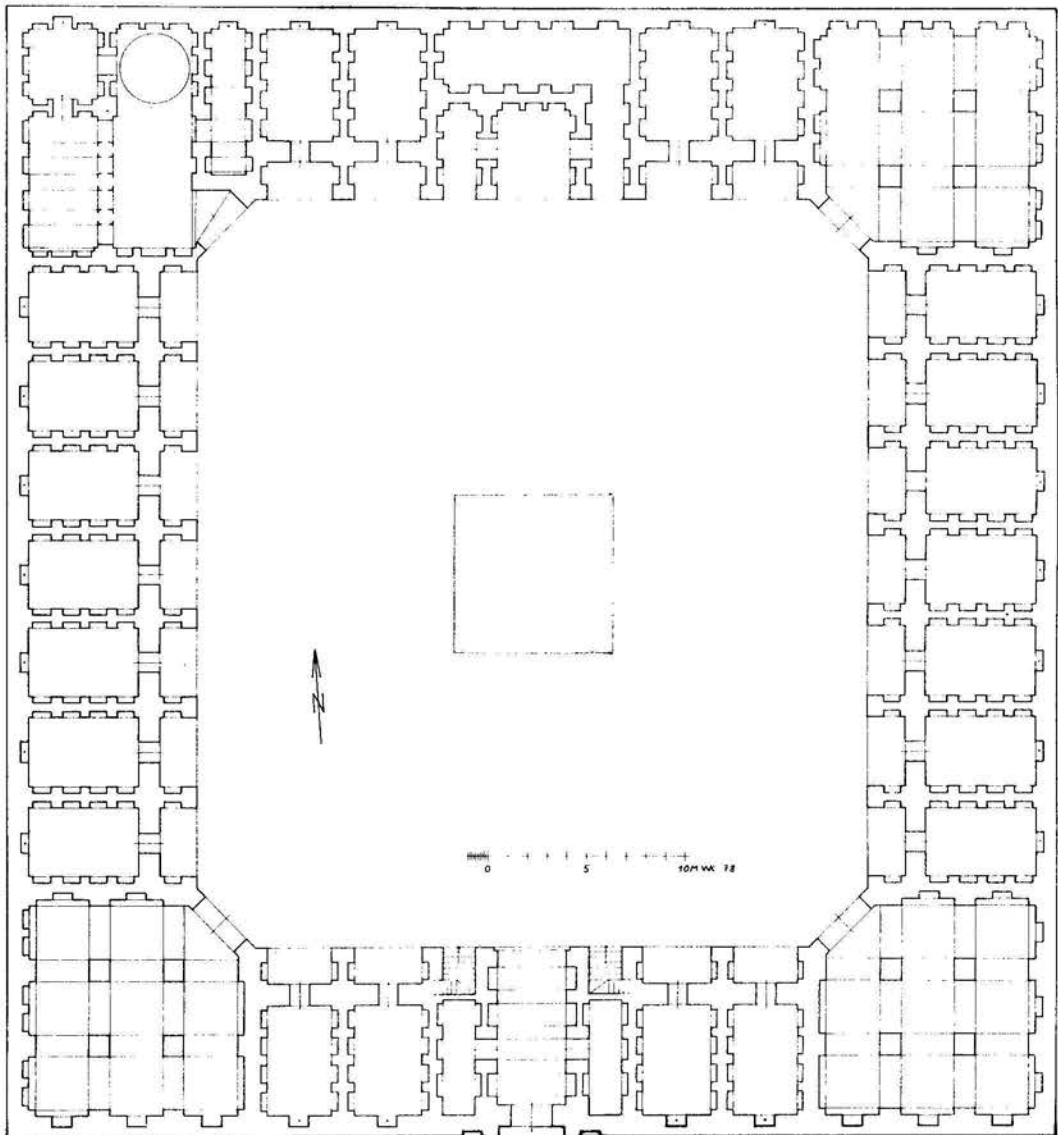
نوع پلان : دوايوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : سبزوار

موقعیت جغرافیائی : داخل شهر سبزوار

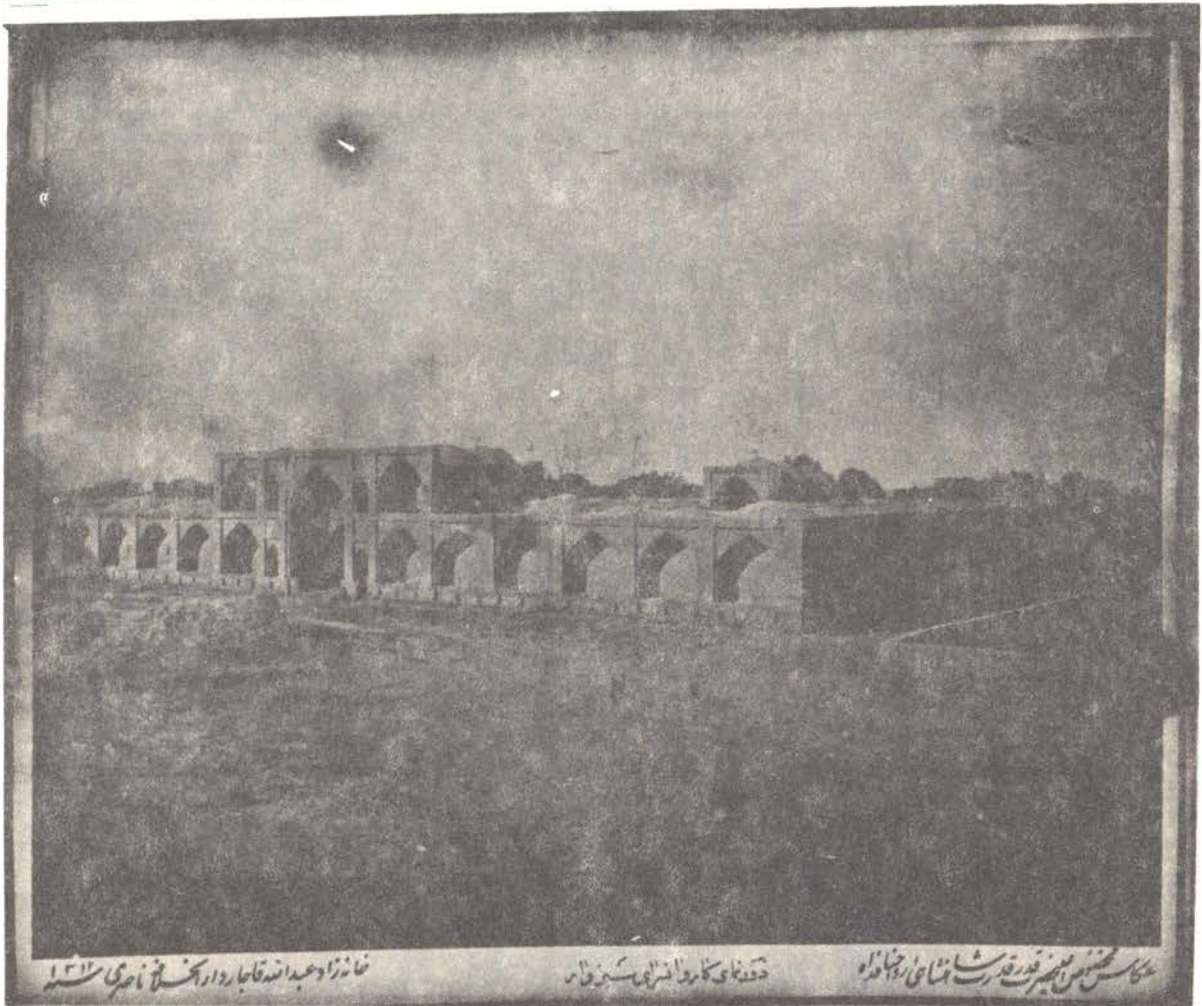
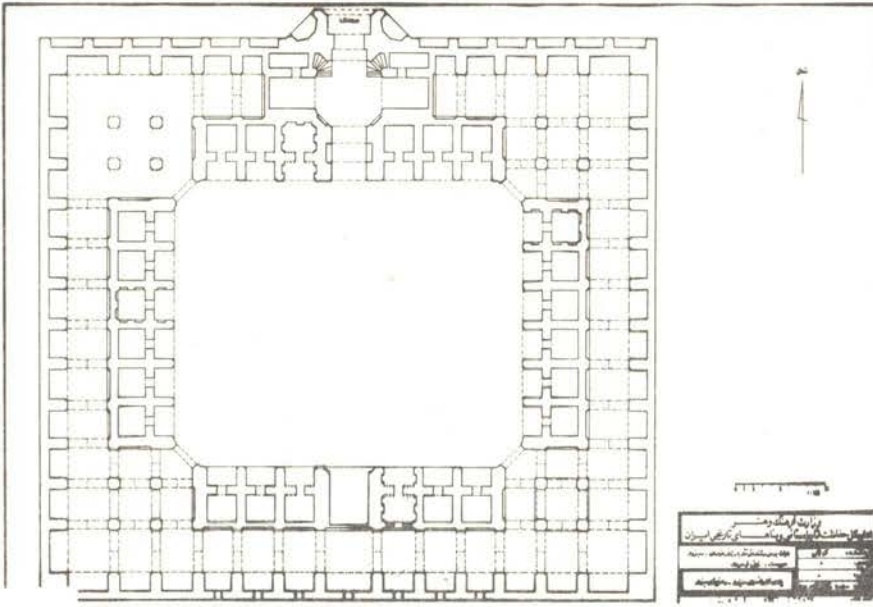
نوع پلان : دویوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

شبه آثار تاریخی :

کاروانسرای : لاسجرد

موقعیت جغرافیائی : ۳۶ کیلومتری غرب سمنان

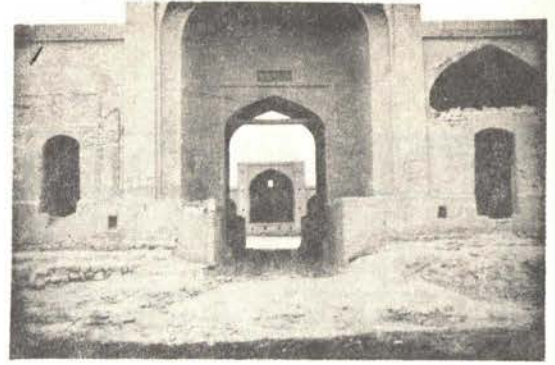
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : صفوی

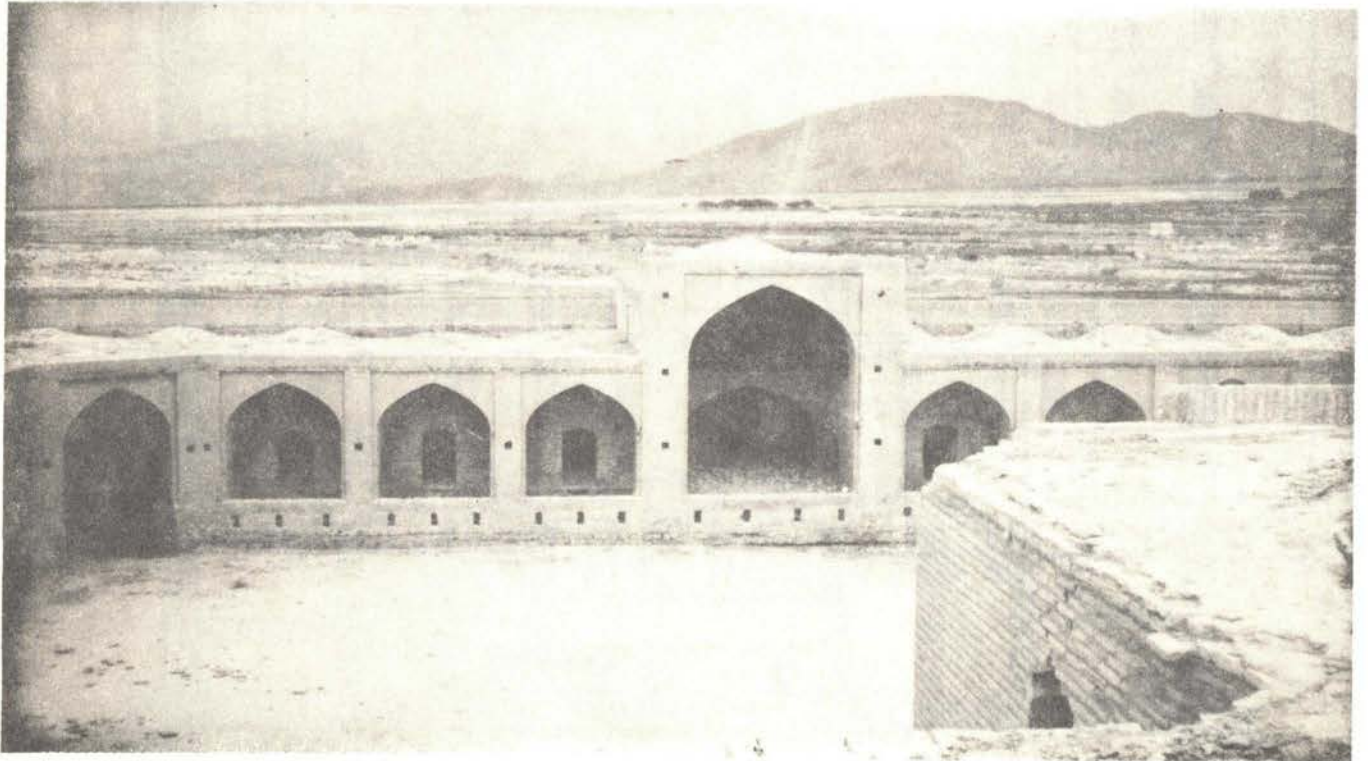
تزیینات :

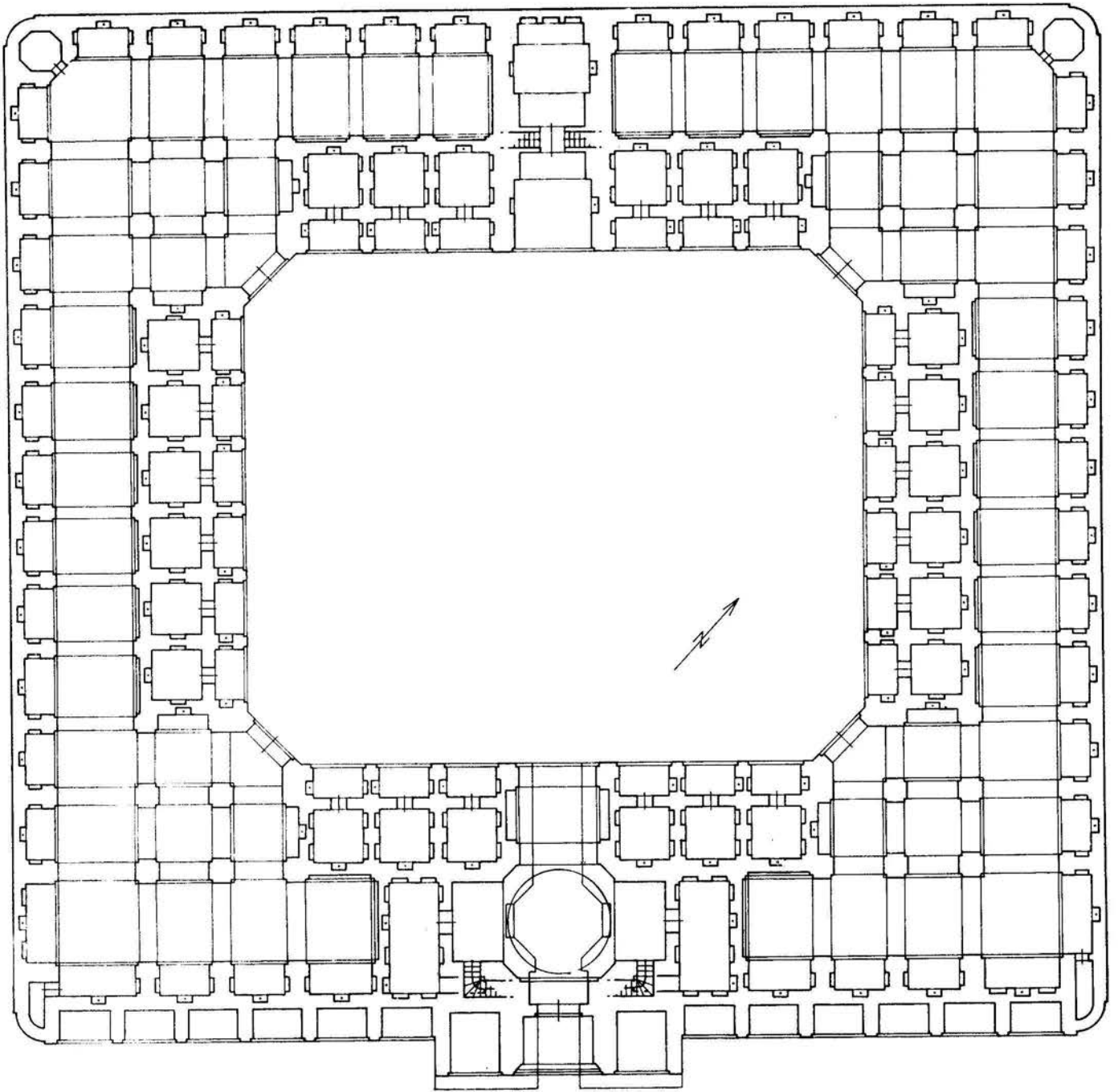
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در زمان شاه عباس صفوی ساخته شده است . ابعاد حیاط مستطیل شکل آن $۳۶ \times ۳۱/۵$ متر و اطراف آنرا ۲۴ حجره احاطه نموده است . دو ایوان بلند و بزرگ در غرب و شرق کاروانسرا احداث گردیده است . سطح ایوان غربی $۱/۳۵$ متر از سطح حیاط بلندتر است . در چهارگوشه حیاط چهار مدخل ورودی به دالان سرتاسری پشت اتاقها قرار دارد . و طرح خارجی کاروانسرا نیز مستطیل شکل است که فقط نمای شرقی آن بموازات حاده دارای ۲۴ طاقنما می باشد . این کاروانسرا در زمان قاجاریه مرمت گردیده است .

۹۸ م. ۷۷

کاروانسرای لاسگرد

کاروانسرا : یا رباط شورگنز

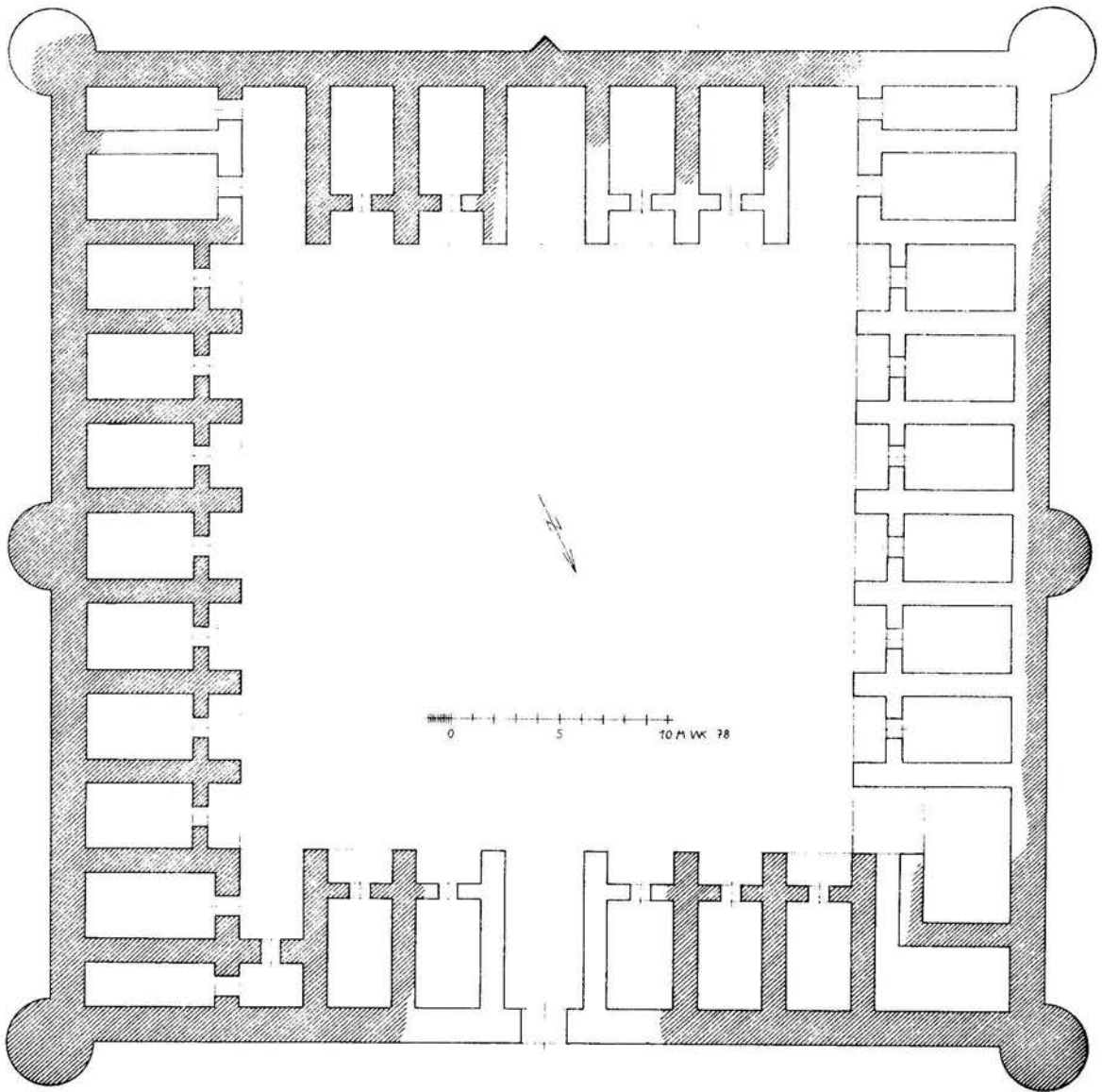
موقعیت جغرافیائی : زاهدان - جاده نصرت آباد - شورگنز

نوع پلان : دو ایوانی

تزیینات : سلجوقی - صفوی

مصالح ساختمانی : برجهای دایره‌ای شکل در اطراف

ثبت آثار تاریخی : ویران شده

گاروانسرا : یا رباط موت خون

موقعیت جغرافیائی : جاده جهرم - شیراز

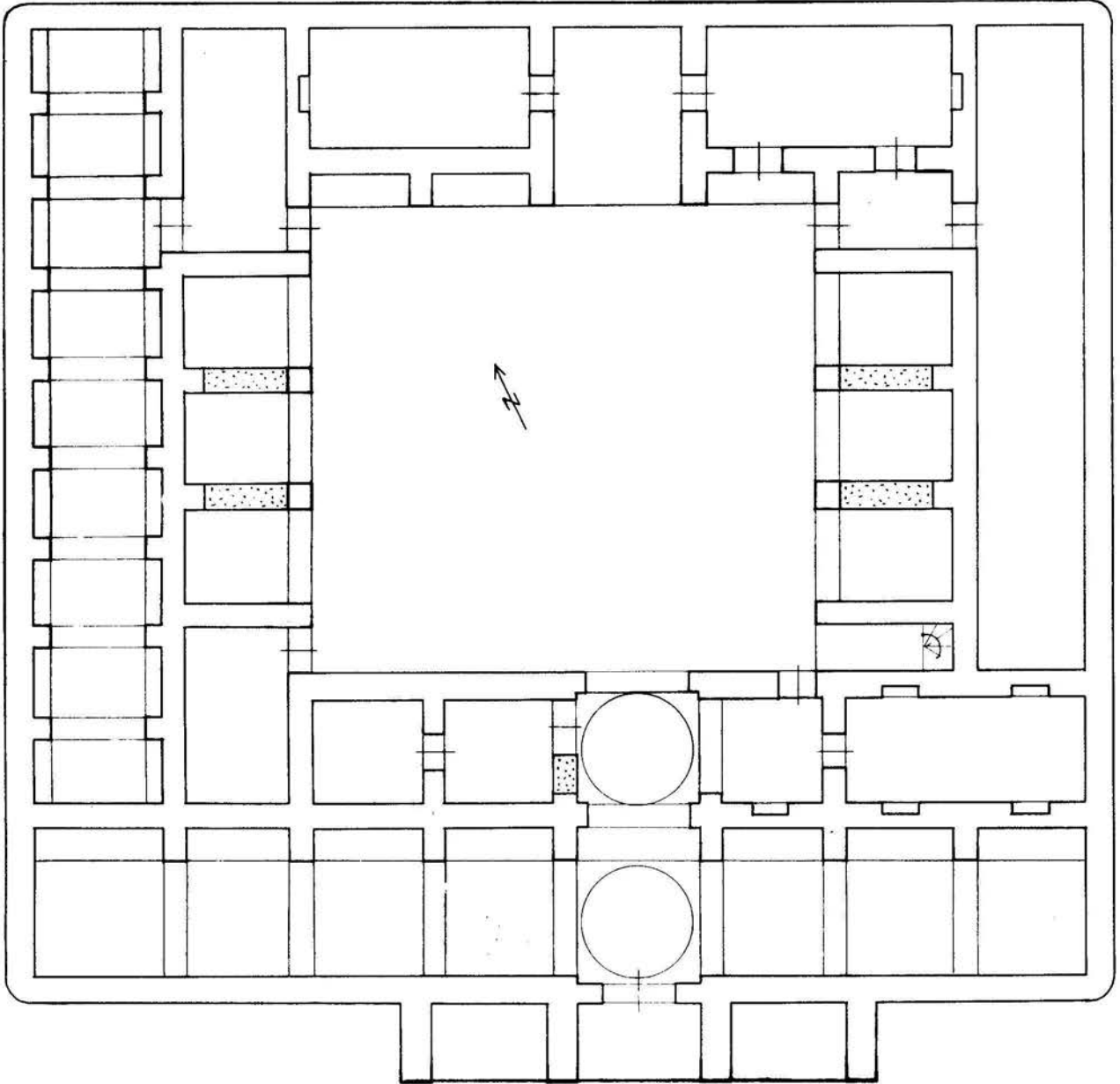
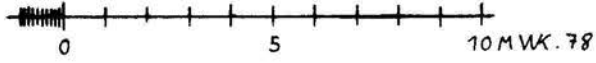
نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : ویران شده

گاروانسرای : مخنگ

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - جهرم

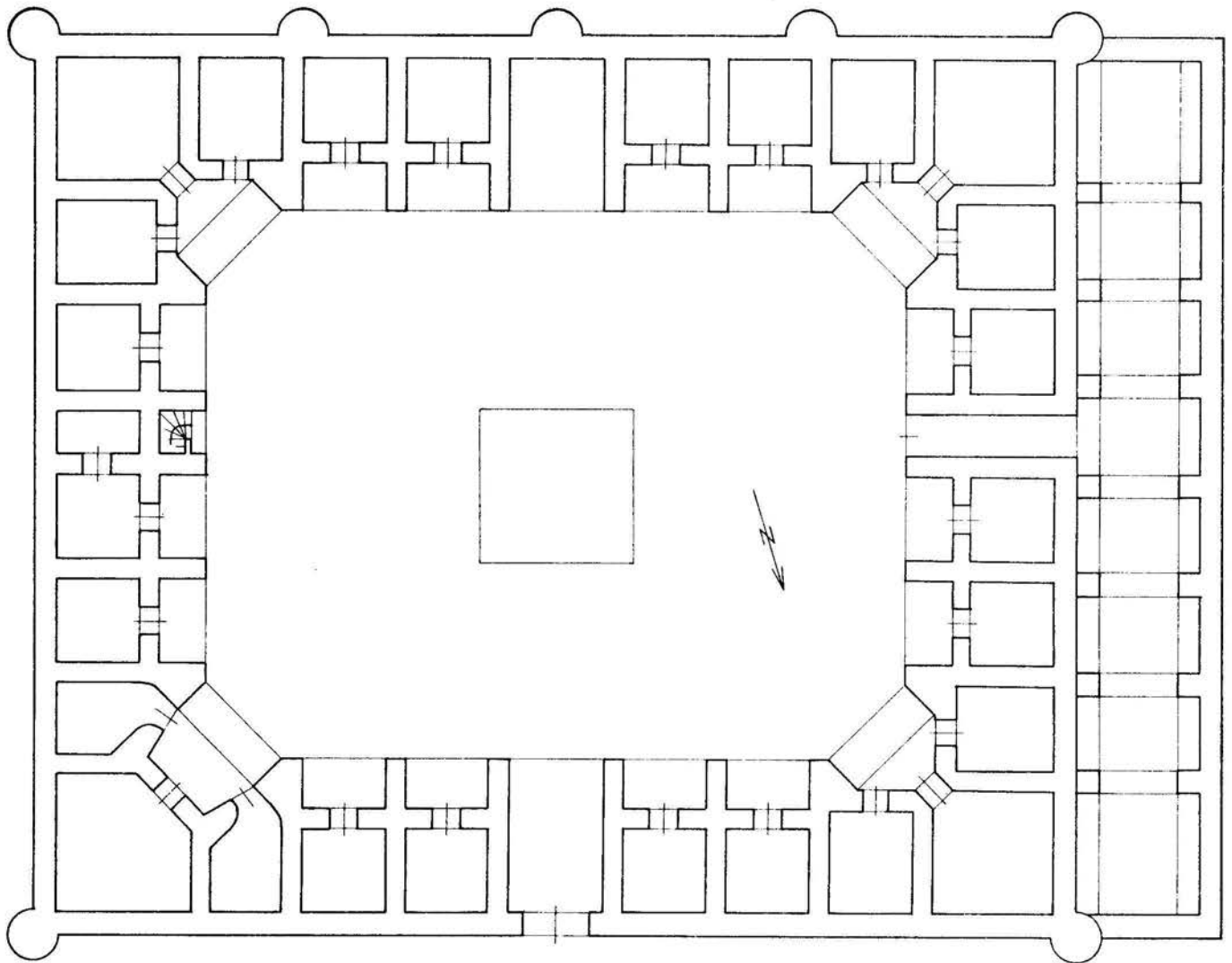
نوع پلان : دوايوانی

قدمت : قاجاریه

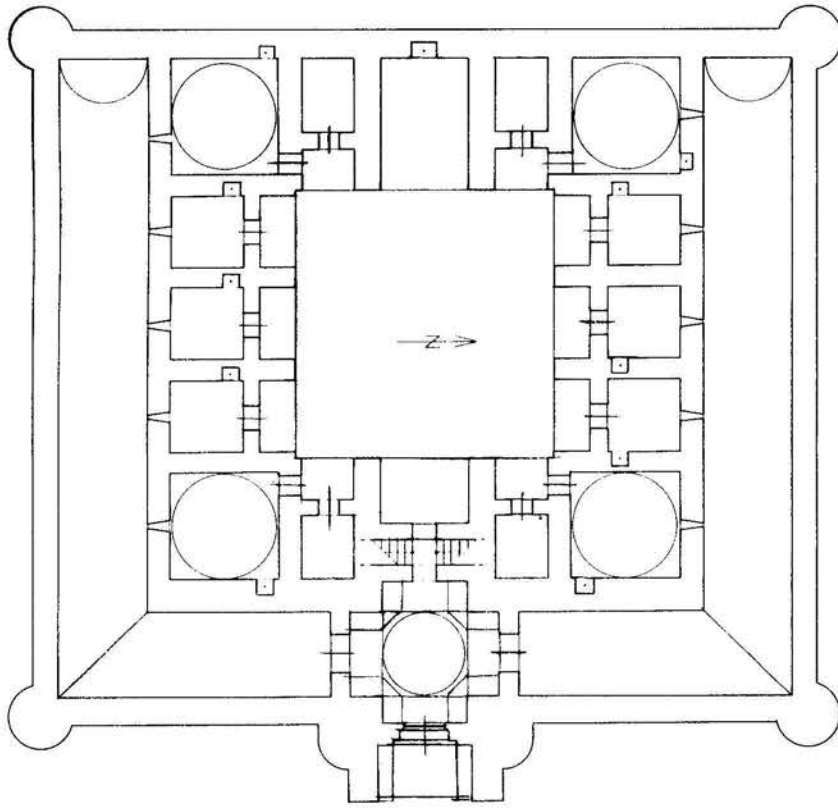
تزئینات : برجهای تزئینی در اطراف

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

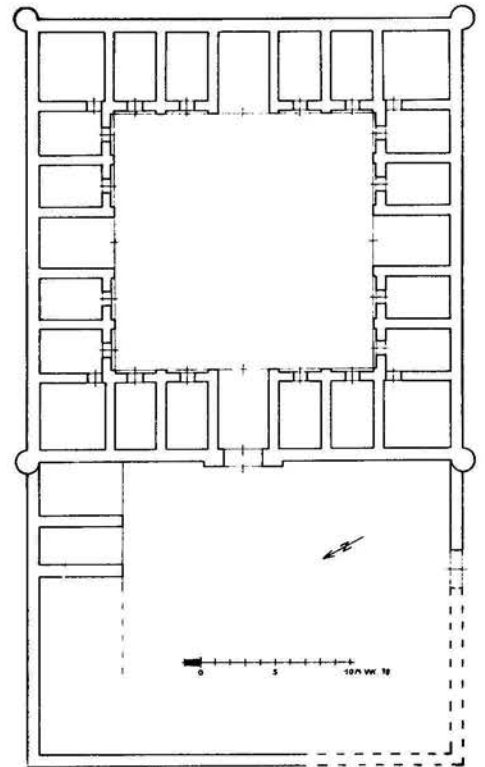

0 5 10 M WK. 78

گاروانسرای : قلعه مزرعه - گارماز
 موقعیت جغرافیائی : یزد - طبس
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : ایلخانی
 تزئینات : ۴ برج
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

0 5 10 M WK 78

گاروانسرای : قلعه گولی
 موقعیت جغرافیائی : فارس
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات : ۴ برج در اطراف گاروانسرا
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

0 5 10 M WK 78

کاروانسرای : قدمگاه

موقعیت جغرافیائی : ۲۴ کیلومتری نیشابور

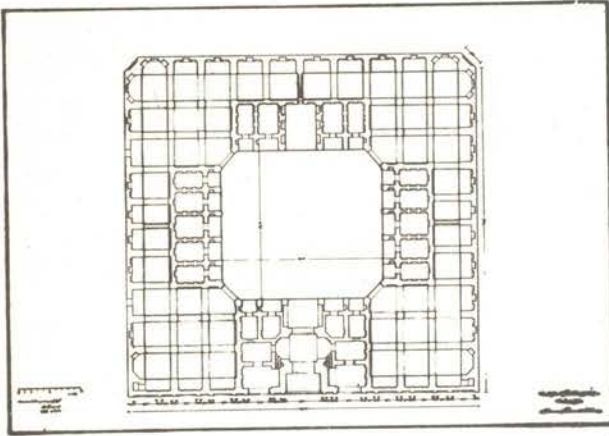
نوع پلان : دویوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

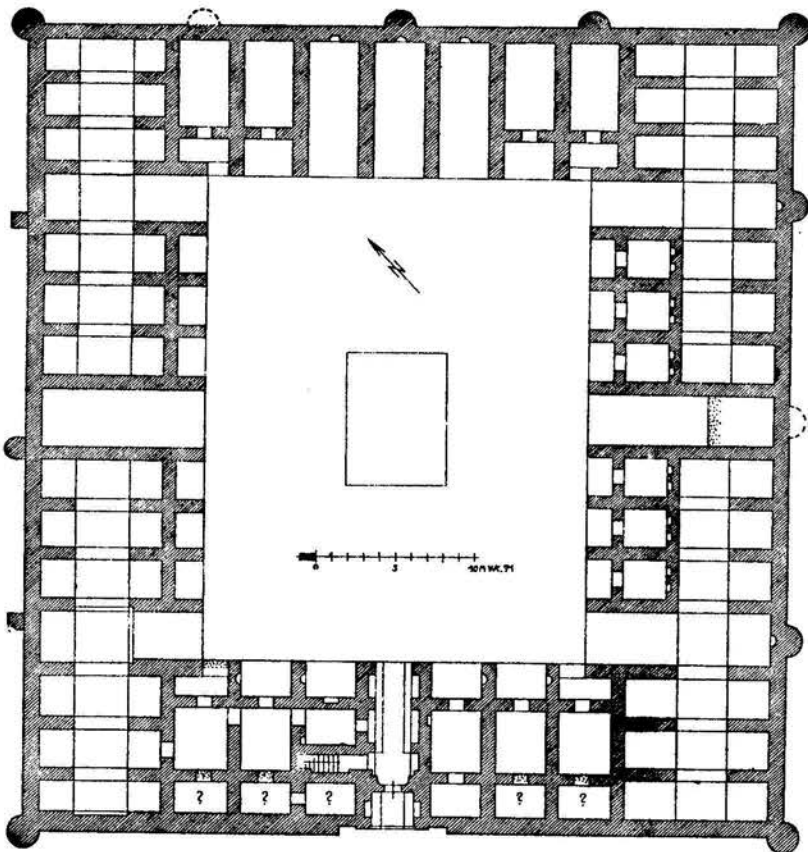
در ۲۴ کیلومتری نیشابور درمحل بنام قدمگاه کاروانسرائی بهمین نام

وجود دارد که متأسفانه به مرور ایام آسیب فراوان دیده و بصورت ویرانه‌ای

درآمده است. این بنا نیز بصورت چهارایوانی است و جمعا " ۱۴ اتاق برای

هوی سکونت زائران و مسافران ساخته شده است .

کاروانسرای : بیدزرد

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز به فیروز آباد

نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

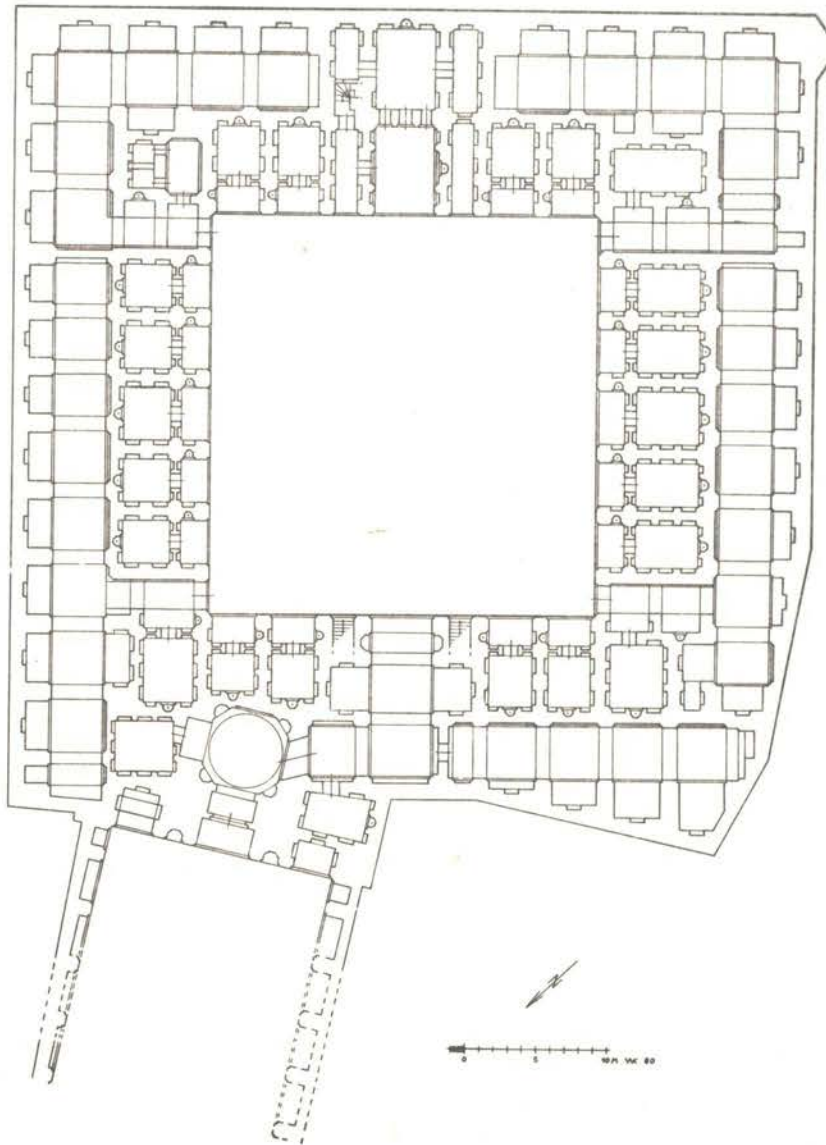
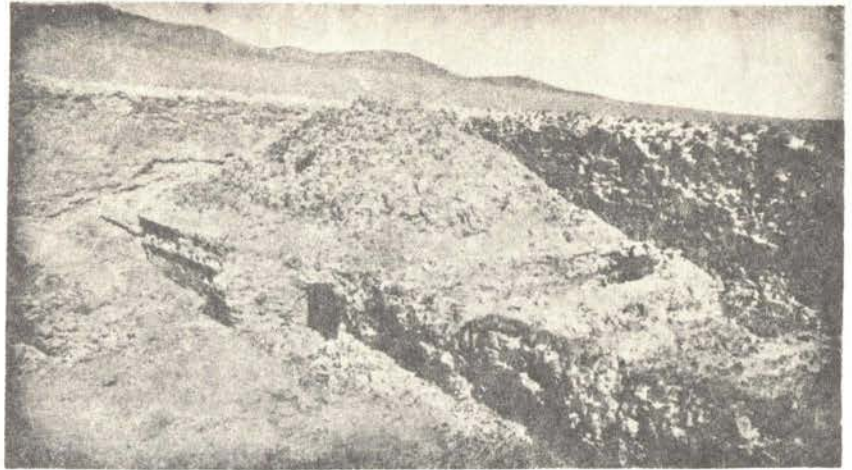
مصالح ساختمانی : قلوه سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای بیدزرد در ۳۳ کیلومتری جنوب شیراز و در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی پل پارسه در جاده شیراز به فیروز آباد واقع شده است. این کاروانسرای بزرگ تا چند سال پیش پادگان ژاندارمری بوده و به همین مناسبت چند ورودی فرعی در آن ایجاد شده است. حیاط کاروانسرا به شکل مستطیل و بطول ۳۰/۷۰ متر و عرض ۲۴/۴۰ متر و مصالح بکاررفته در بنا قلوه سنگ و گل میباشد. طول کاروانسرا ۵۱/۱۰ متر و عرض آن ۴۸/۵۰ متر است. در قسمت شمال شرقی حیاط سه ایوان پهلوی یکدیگر قرار گرفته و در وسط حیاط سکوی بلندی به طول ۸/۵ و عرض ۶/۴۰ بنا شده است. دیوارهای دو طرف ورودی بخاطر الحاقاتی که برای تقویت آنها شده متشابه نیستند و دیوار غربی نسبت به دیوار شرقی ضخیم تر

می باشد.

گاروانسرای : رباط کریم
 موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - شهریار
 نوع پلان : دو ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : برسیان

موقعیت جغرافیائی : ۴۴ کیلومتری جنوب غربی اصفهان

نوع پلان : دو ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

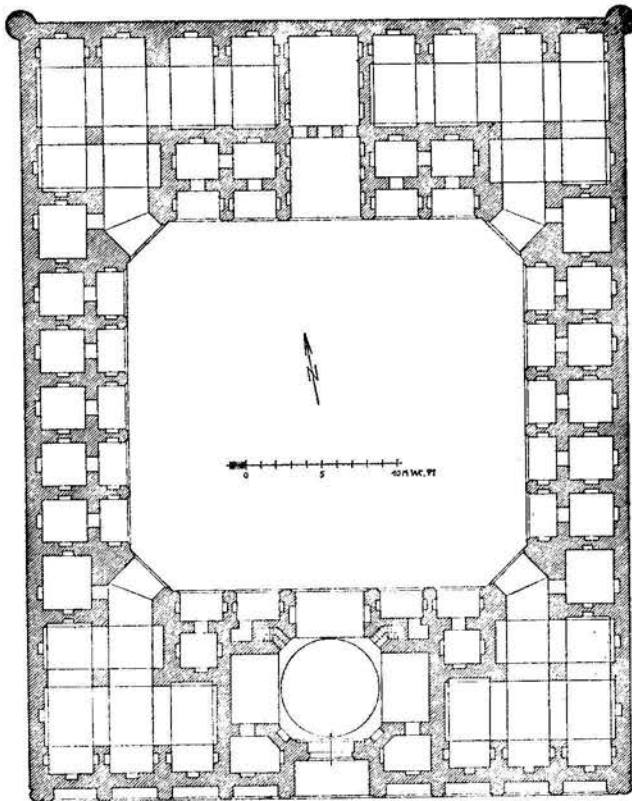
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در کنار مسجدی به همین نام و در کنار ساحل شمالی زاینده رود بطول ۵۱/۵۰ متر و عرض ۴۰ متر بنا شده است . در حال حاضر قسمت مهمی از دیوار غربی و بعضی از قوسهای آن فرو ریخته است . روی ورودی آن یک گنبد بقطره ۶/۵۰ در وسط ضلع جنوبی بنا شده است . طول حیاط کاروانسرا ۲۶/۳۰ متر و پهنای آن ۲۴/۵۰ متر است و در گوشه شمالی کاروانسرا دو برج دیده میشود . تمام بنا از آجر و تنها ایوان کاروانسرا در ضلع شمالی آن ساخته شده است و در همین قسمت آثار یک حمام صفوی بچشم میخورد .

در سالهای اخیر اهالی روستا ورودی جدیدی در قسمت شمالی

باز کرده اند .

گاروانسرای : اقبال

موقعیت جغرافیائی : تاکستان قزوین

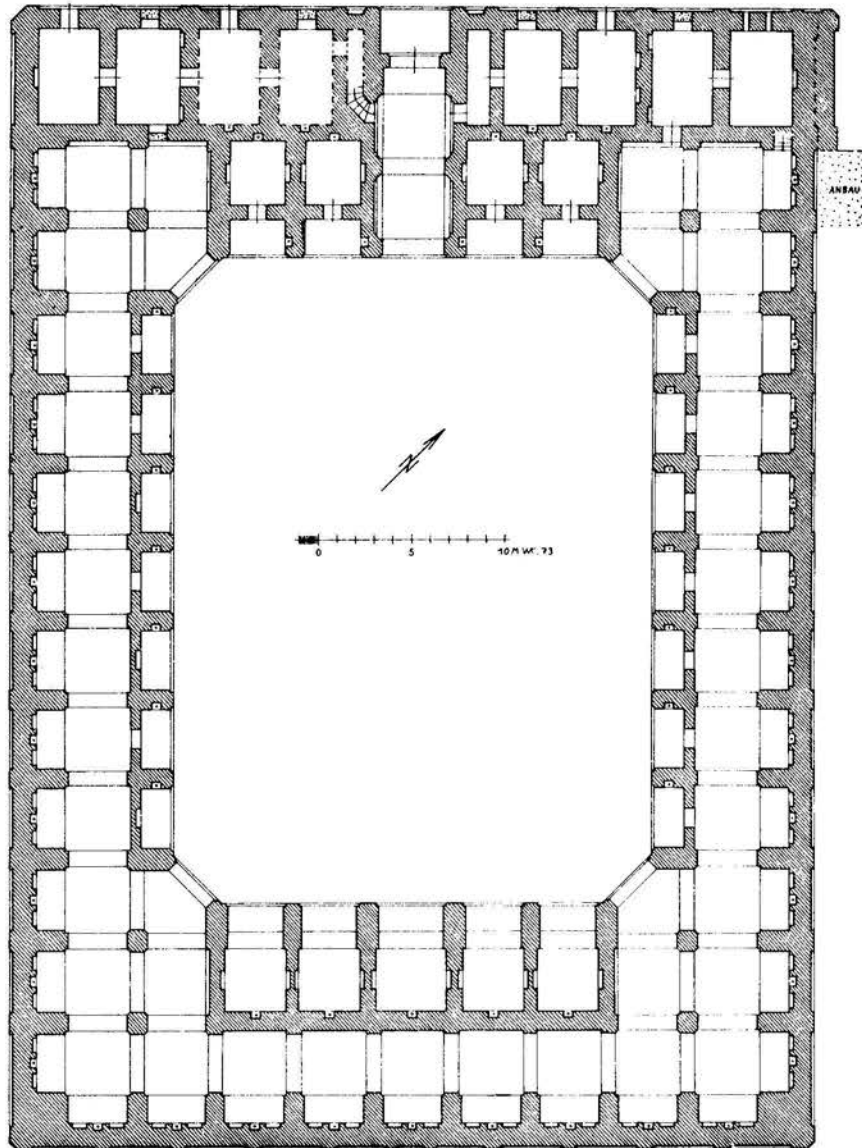
نوع پلان : دوا یوانی

قدمت : صفوی

ترتیبات :

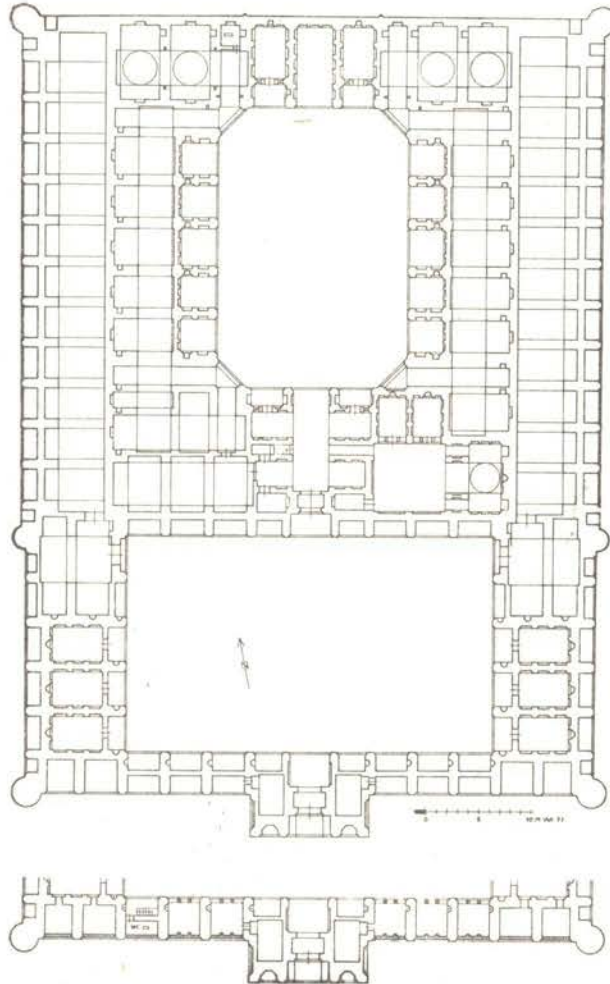
مصالح ساختمانی : آهک - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

- گاروانسرای : صدرآباد
- موقعیت جغرافیائی : جاده قم
- نوع پلان : دوایوانی
- قدمت : صفوی - قاجار
- تزیینات :
- مصالح ساختمانی : آجر
- ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : رهوند

موقعیت جغرافیائی : سبزوار

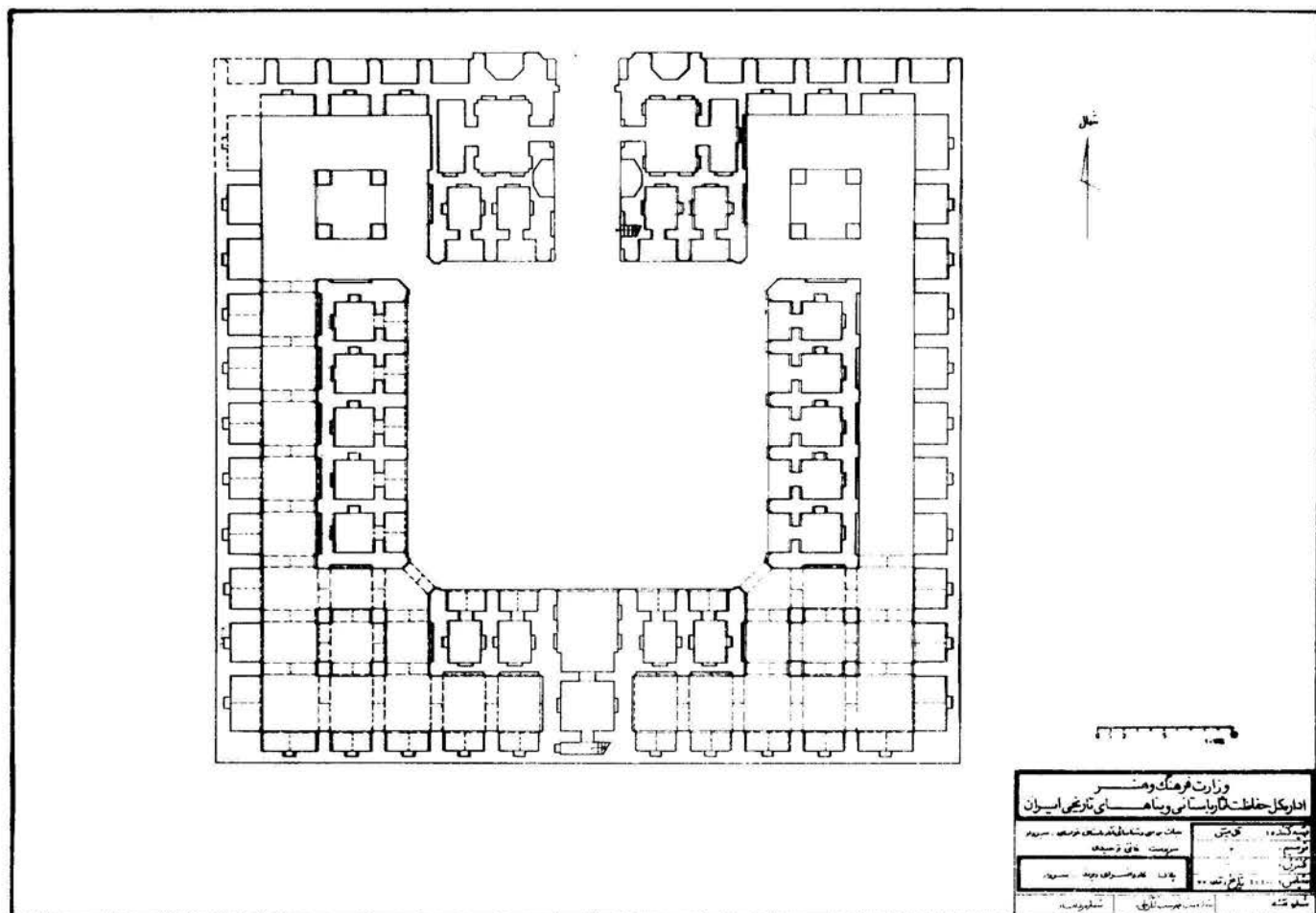
نوع پلان : دوا یوانی

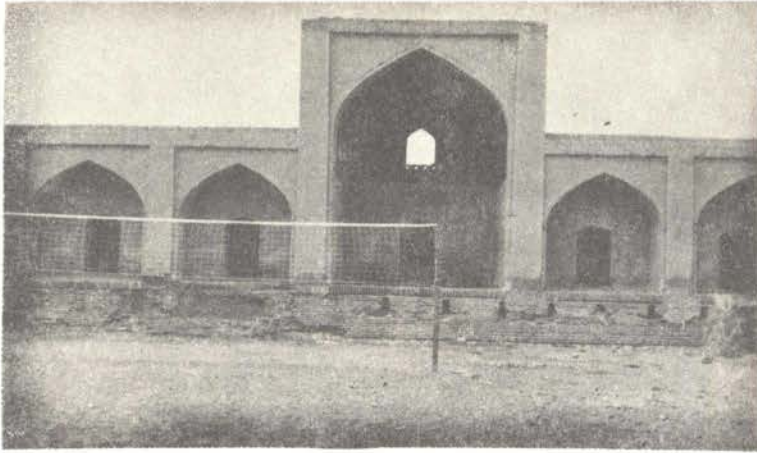
قدمت : صفوی

تزئینات : آجر

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : مزینان

موقعیت جغرافیائی : جاده سبزوار - نیشابور

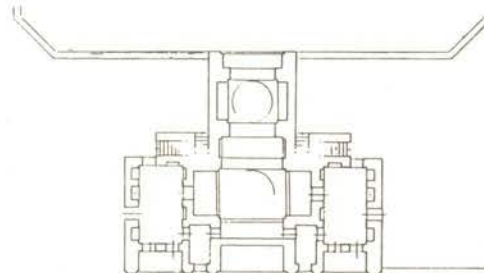
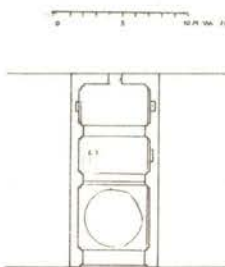
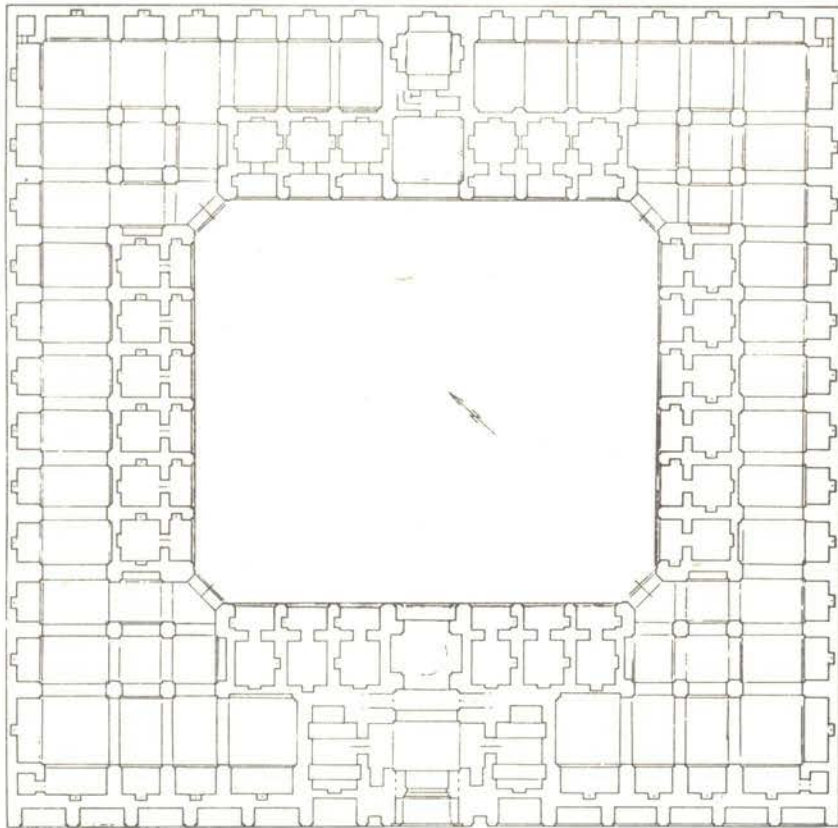
نوع پلان : دویوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : سرگش

موقعیت جغرافیائی : جاده طیس - دستگردان

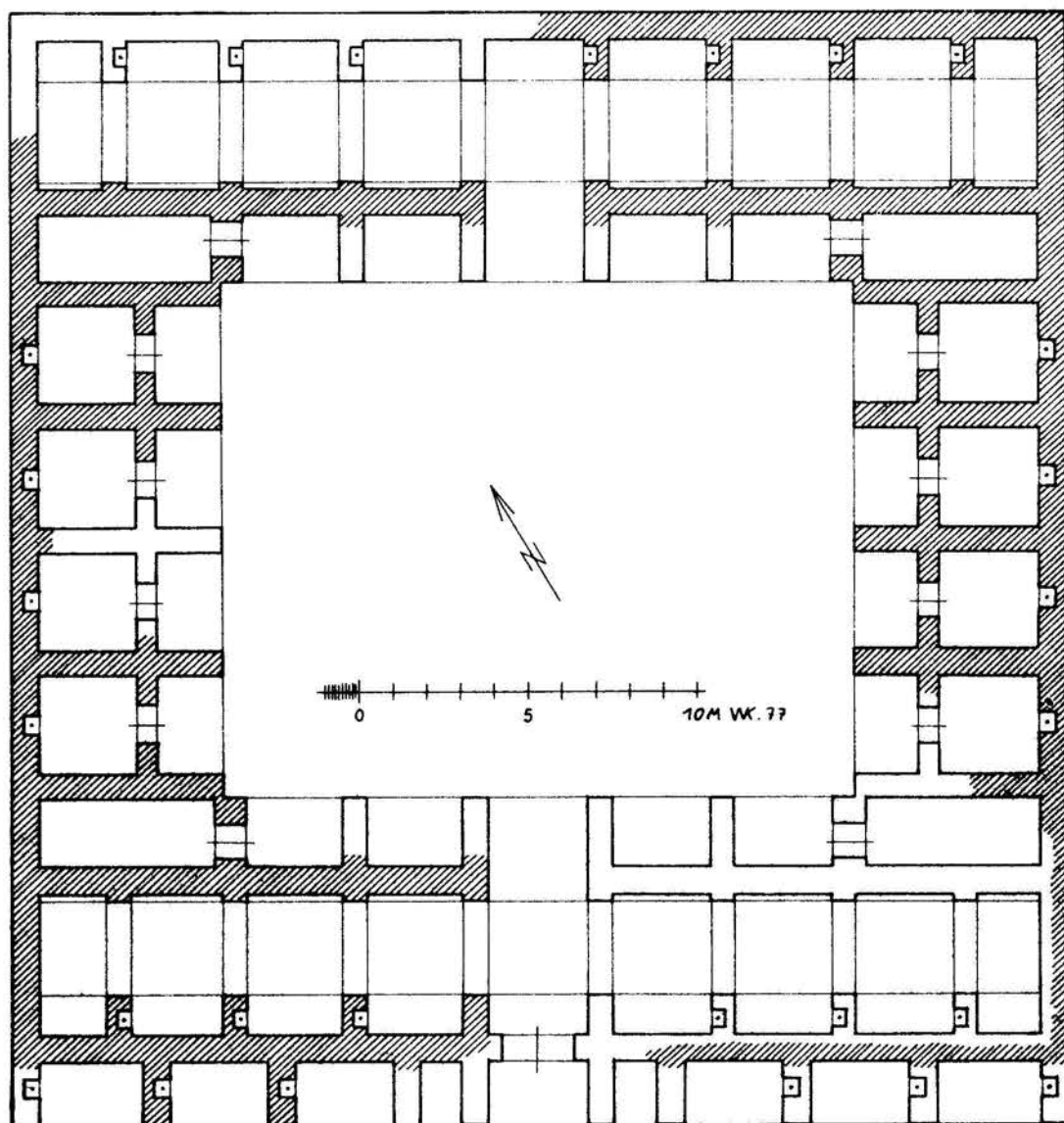
نوع پلان : دوا یوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

گاورانسرای : گردین

موقعیت جغرافیائی : جاده ساوه - قم (جنوب ساوه)

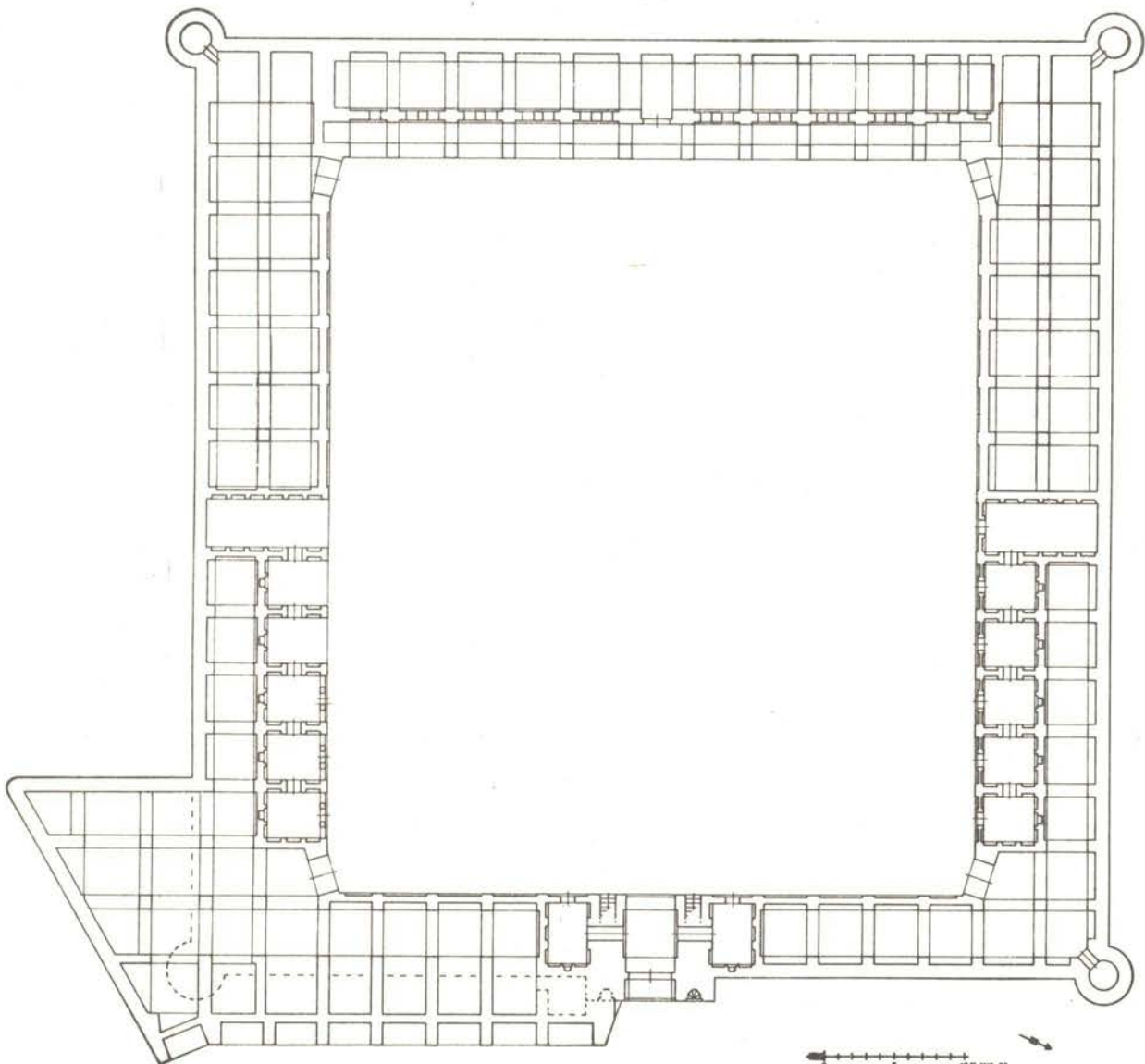
نوع پلان : دوا یوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت - آجر

شبه آثار تاریخی :

کاروانی چهار لایه
۲

کاروانسرای : دیرگچین

موقعیت جغرافیائی : ۶۵ کیلومتری جنوب تهران

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ساسانی - صفوی

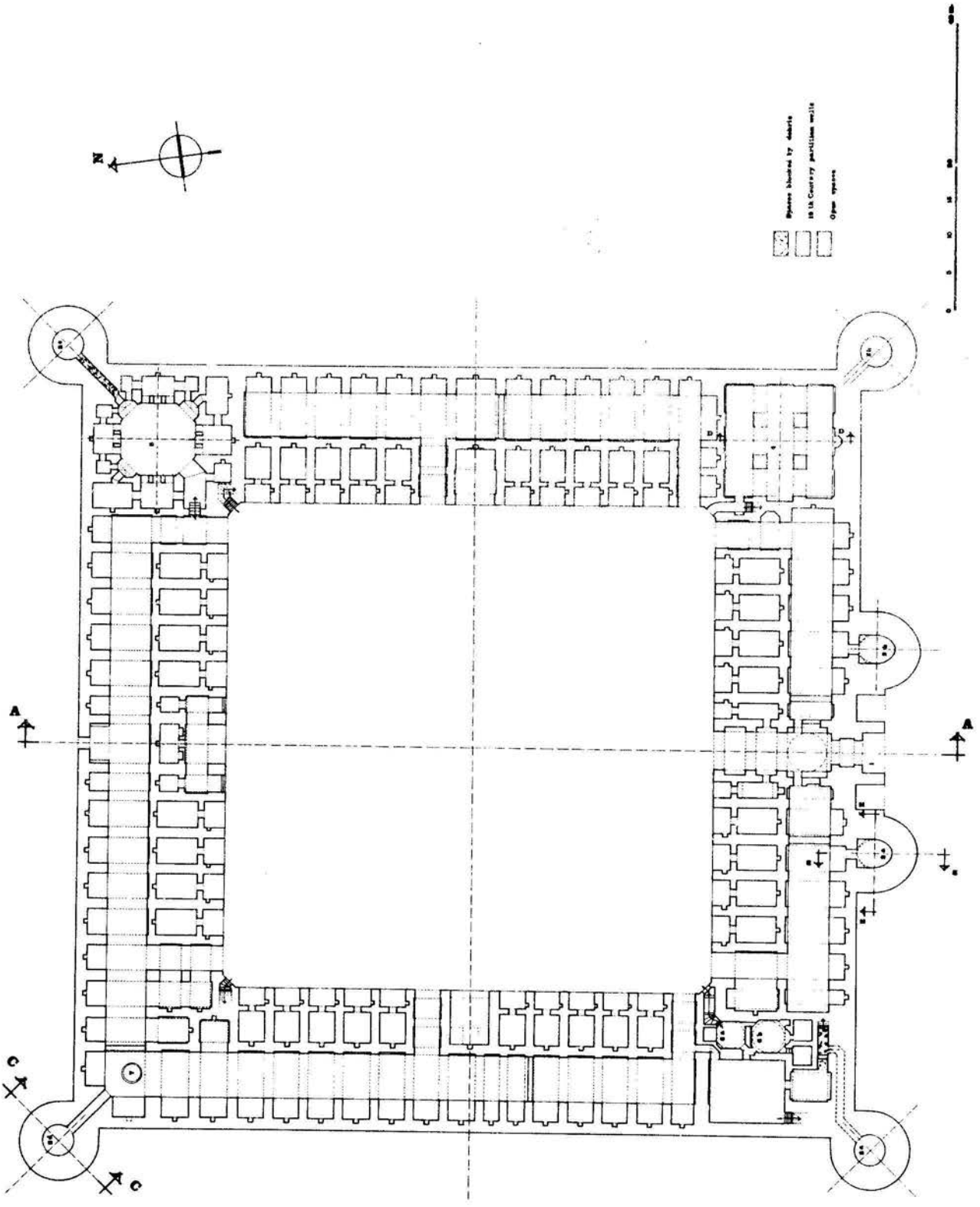
تزئینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

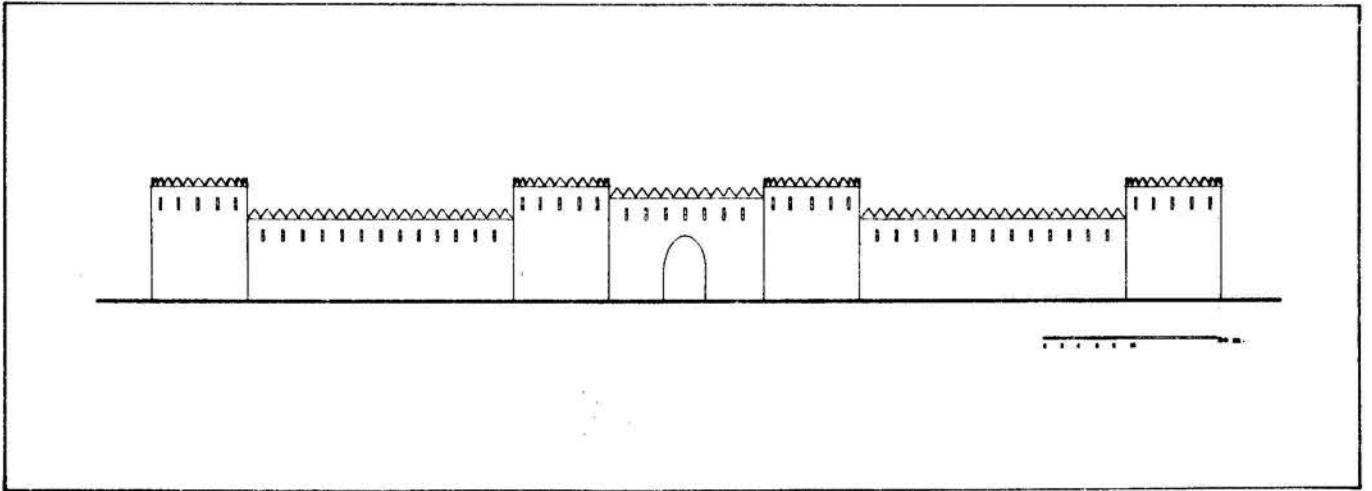
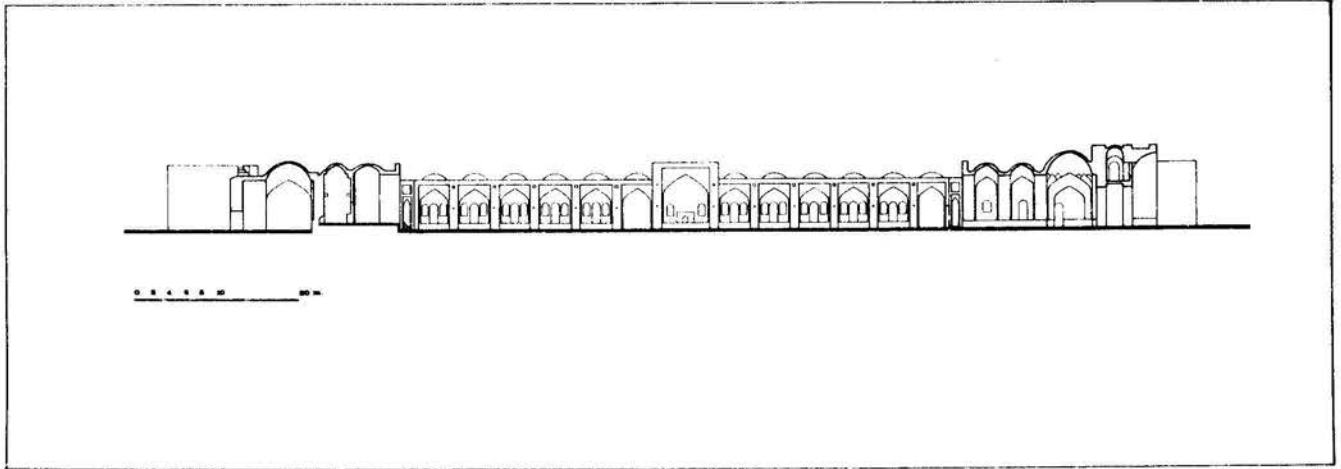
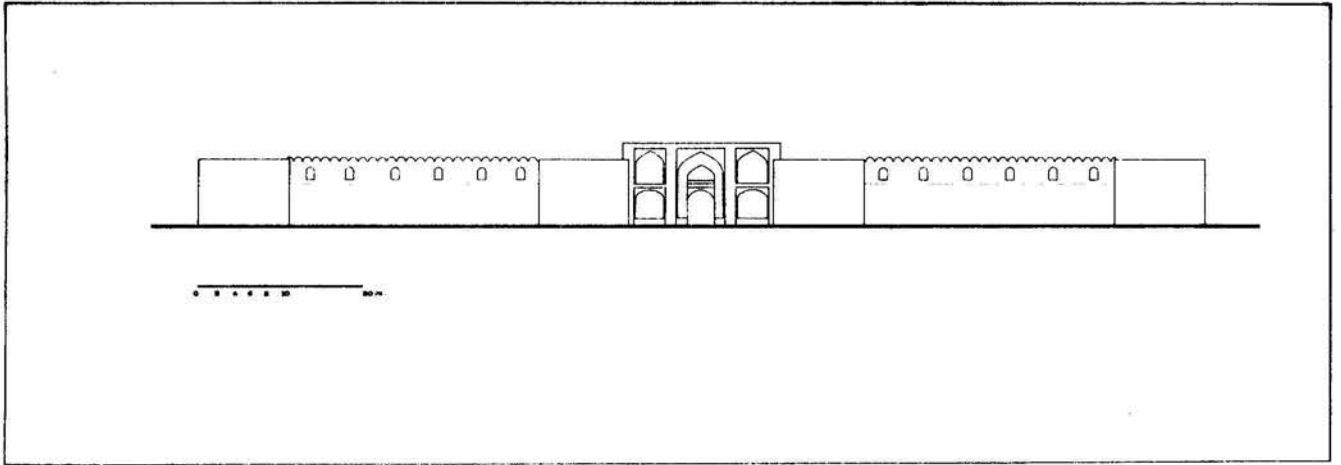
کاروانسرای دیرگچین یکی از قدیمترین کاروانسراهای ایران است که ساختمان اولیه آن به دوره ساسانی باز میگردد. پی بنا از آجرهائی بابعاد $۱۵ \times ۴۰ \times ۴۰$ سانتیمتر ساخته شده است. کاروانسرای دیرگچین در جاده قدیمی دور ساسانی که فعلا "متروک" است واقع گردیده و جغرافیا نویسان اوایل اسلام مانند اصطخری و مقدسی از آن یاد کرده اند. این کاروانسرا بصورت چهار ایوانی تقریبا "مربع" با اندازه های ۱۰۹×۱۰۸ متر ساخته شده است. پی بنا تا قسمتی از دیوارها متعلق به قبل از اسلام و بقیه متعلق به اوایل اسلام تا عصر صفوی است. این کاروانسرا دارای ۴ برج دایره شکل در چهار گوشه و دو برج نیمدایره در طرفین ورودی بنا است. در اطراف حیاط مرکزی ۴۰ اتاق برای مسافران ساخته شده است. همچنین در این کاروانسرا آسیاب، مسجد، ساختمان ۸ ضلعی برای اقامت بزرگان در چهار گوشه بنا ایجاد گردیده است. (۱۸) نکته قابل ذکر اینکه اساس بسیاری از کاروانسراهای دوره اسلامی بخصوص دوره صفوی از کاروانسرای دیرگچین بوده و در واقع این کاروانسرا را می توان مادر بیشتر کاروانسراهای ایران دانست. کاوش در این بنای تاریخی با ارزش چه بسا ممکن است آثار معماری اواخر ساسانی و اوایل اسلامی را روشن نماید

Rooms shaded by double
 18 1/2 Century partition walls
 Open space

کاروانسرای دیرگچین

کاروانسرای دیرکچین

کاروانسرای : شیخ علیخان = چاه سیاه نو
موقعیت جغرافیائی : ۵۰ کیلومتری شمالشرقی اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

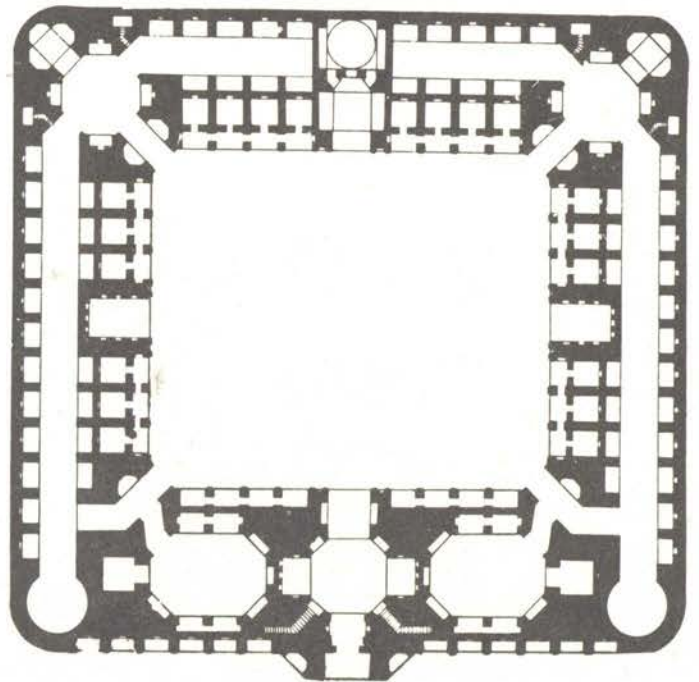
تزیینات : آجرکاری - کاشیکاری

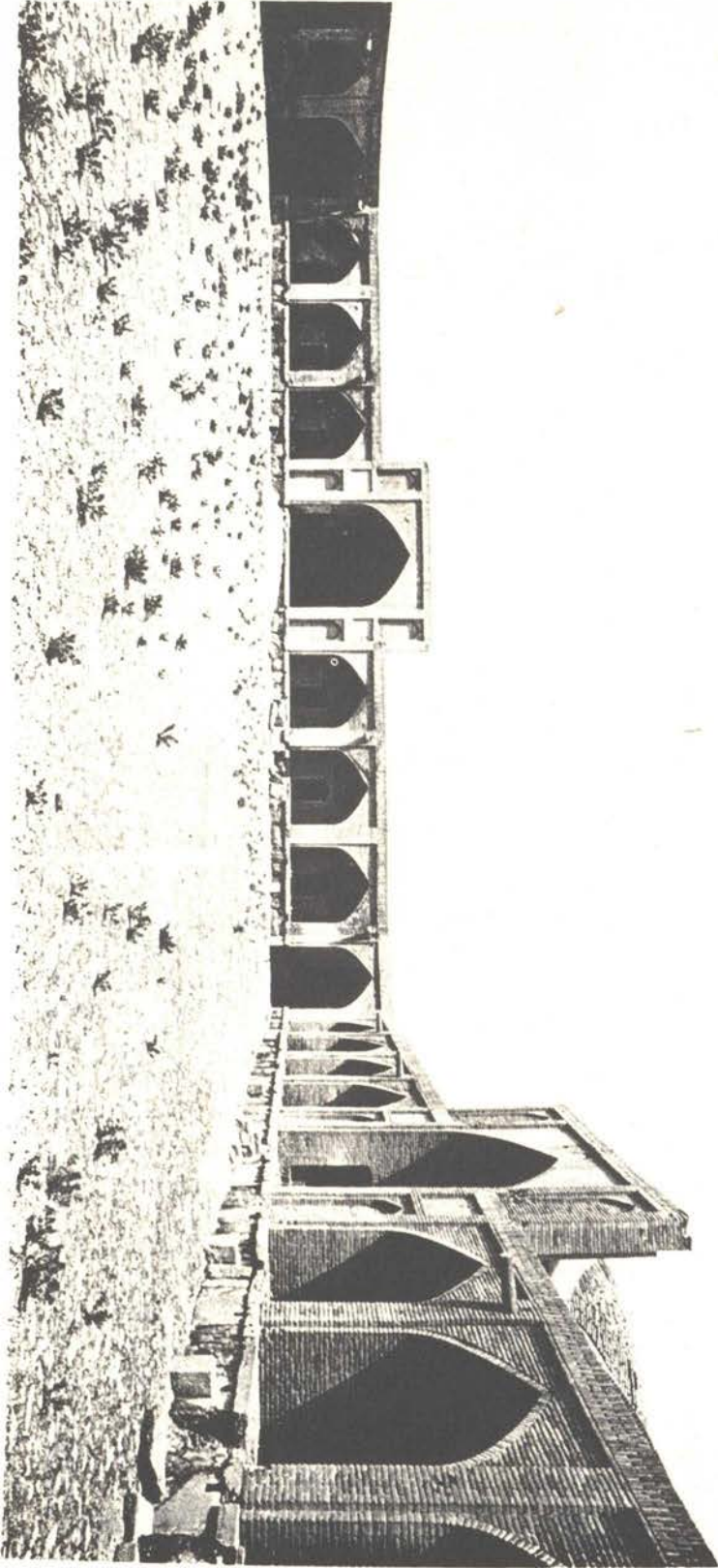
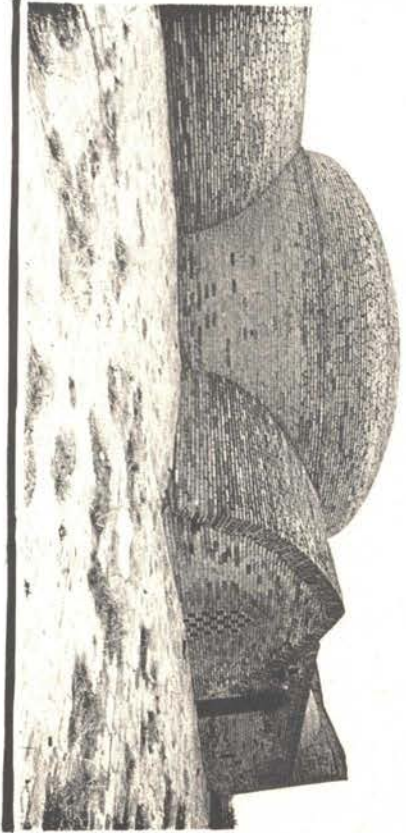
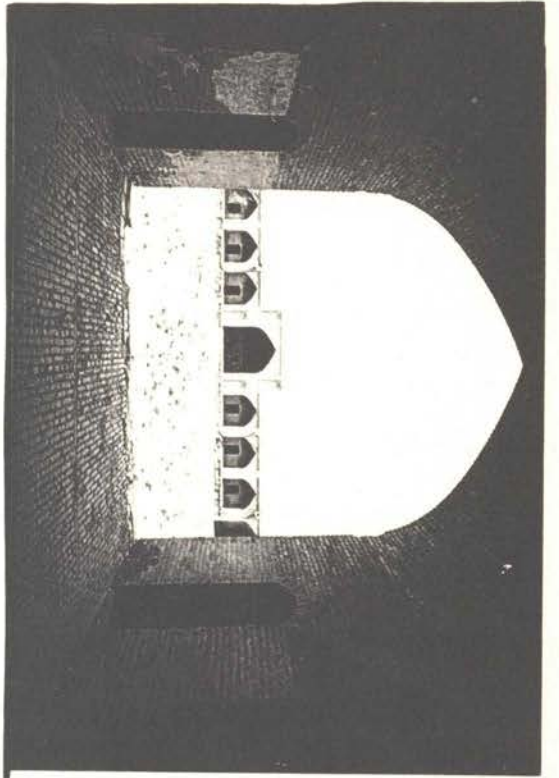
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا توسط شیخ علیخان زنگنه صدراعظم زمان شاه سلیمان صفوی در سال ۱۰۹۸ هجری برای توقف رجال و دیپلماتهای خارجی بنا گردیده است . شکل بنا مربع ۸۰×۸۰ متر و بصورت چهار ایوانی ساخته شده است . فضای داخلی کاروانسرا بصورت مستطیل به ابعاد ۵۰×۳۸ متر ساخته شده است . کتیبه‌های از سنگ در پیشانی بنا نصب گردیده که حاکی از ساختمان بنا توسط استاد طاهر فرزند استاد رضا اصفهانی می‌باشد . کاروانسرا دارای ۲۸ اتاق و ۴ اصطبل سراسری است . کاروانسرای چاله سیاه یکی از زیباترین کاروانسراهای جنوب اصفهان است .

گاروانسرای : مهیار

موقعیت جغرافیائی : ۵۲ کیلومتری جنوب اصفهان

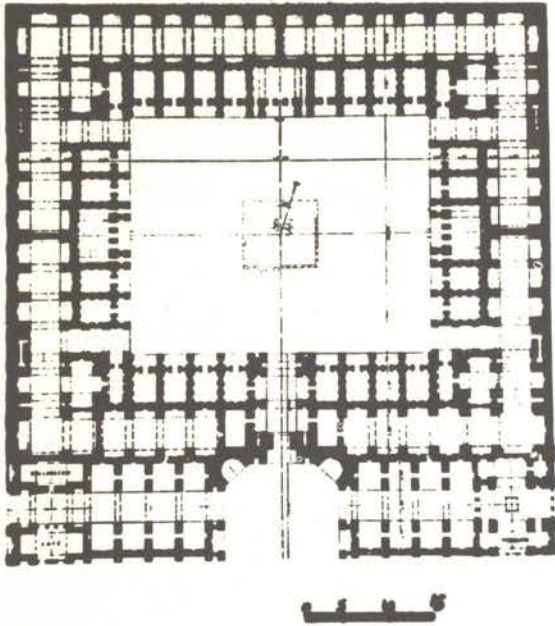
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

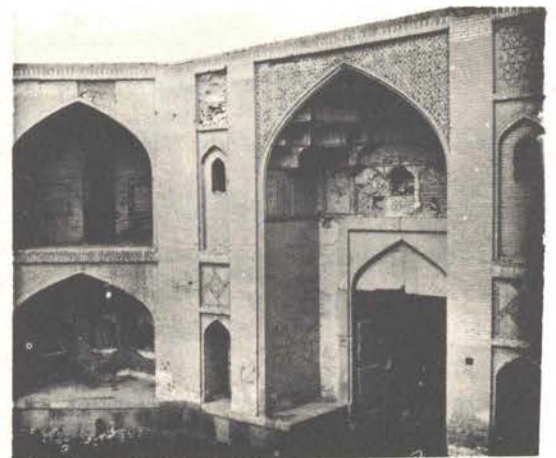
تزئینات : آجرکاری - کاشیکاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳۵۴

این کاروانسرا در دهکده‌ای هم نام کاروانسرا قرار گرفته و بصورت چهار ایوانی و به شکل مستطیل به اندازه خارجی ۸۲×۸۹ متر بنا شده است. حیاط کاروانسرا نیز مستطیل و اندازه آن $۷۰/۳۸ \times ۳۰/۴۸$ متر است اطراف کاروانسرا مساوی بوده و با طول و عرض ۴×۵ متر ساخته شده است. این کاروانسرا با احتمال زیاد در زمان شاه اسماعیل صفوی بنا گردیده است. اهمیت دیگر کاروانسرا بعلل بناهای متعدد مانند آسیاب، نانوائی، قهوه خانه و بازار آن است که در مجموع تشکیل یک شهرک کوچک را در بین جاده داده است. کاروانسرای مهیار توسط جهانگردان اروپائی مورد بازدید قرار گرفته که از آن جمله میتوان شاردن (۱۹)، بردن (۲۰)، دیولافوی (۲۱) موریر (۴) فلاندن کوست (۲۳) از آن جمله بوده و طرح های جالبی از فلاندن، کوست در این کاروانسرا بجای مانده است.

گاروانسرای : عباسی

موقعیت جغرافیائی : جاده هراز

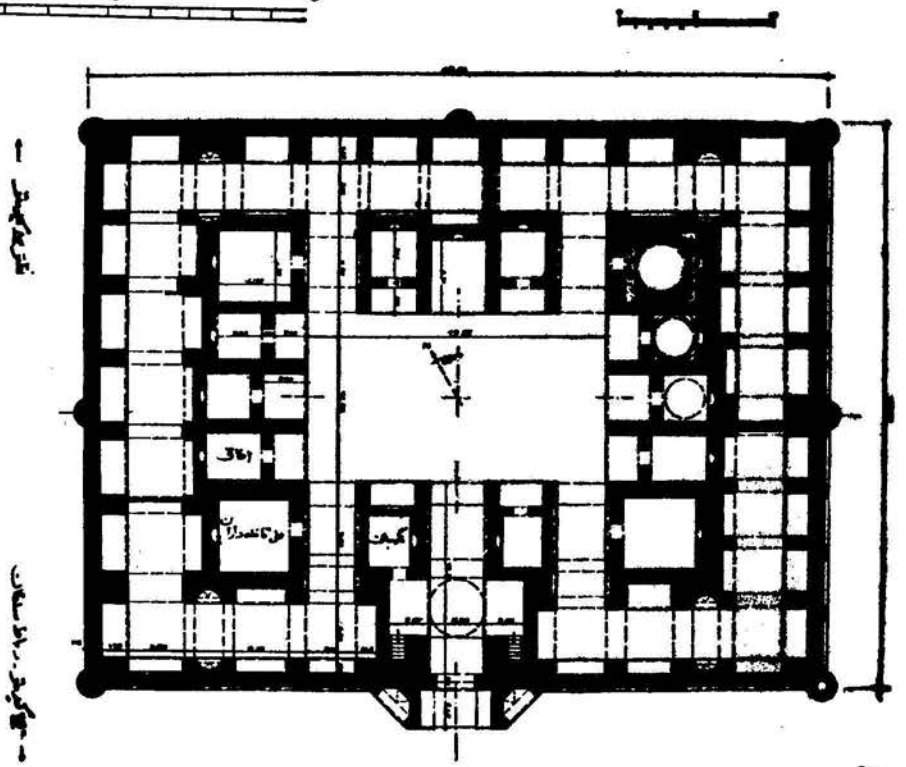
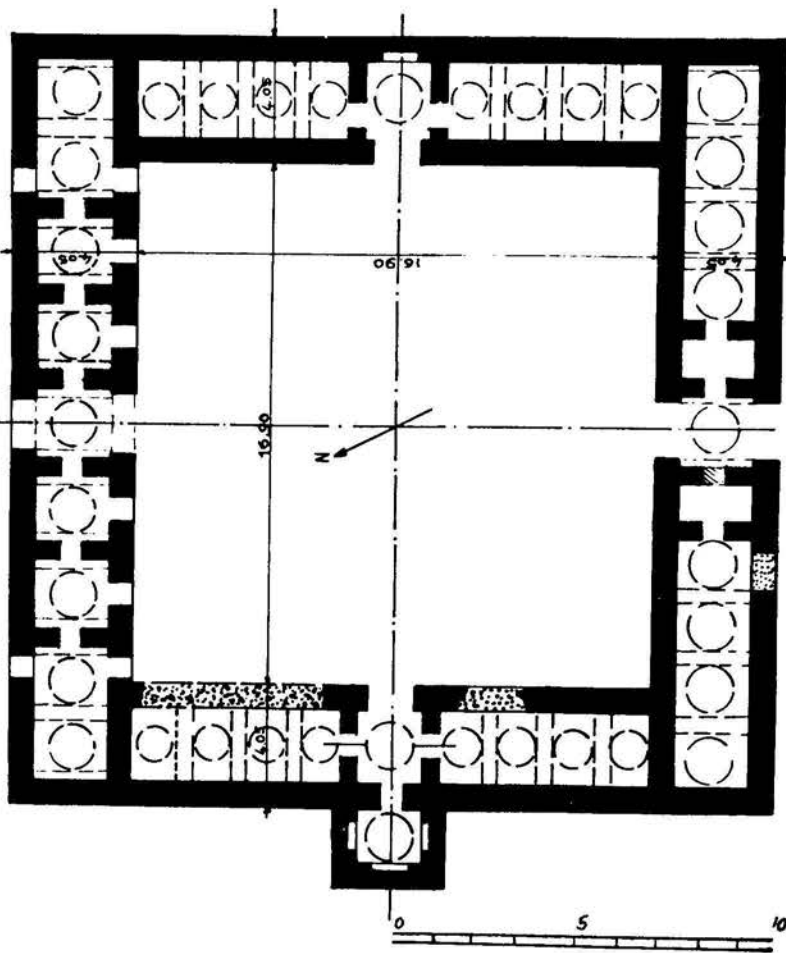
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آهک

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : بهجت آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - نطنز

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : حسن آباد

موقعیت جغرافیائی : قم - تهران

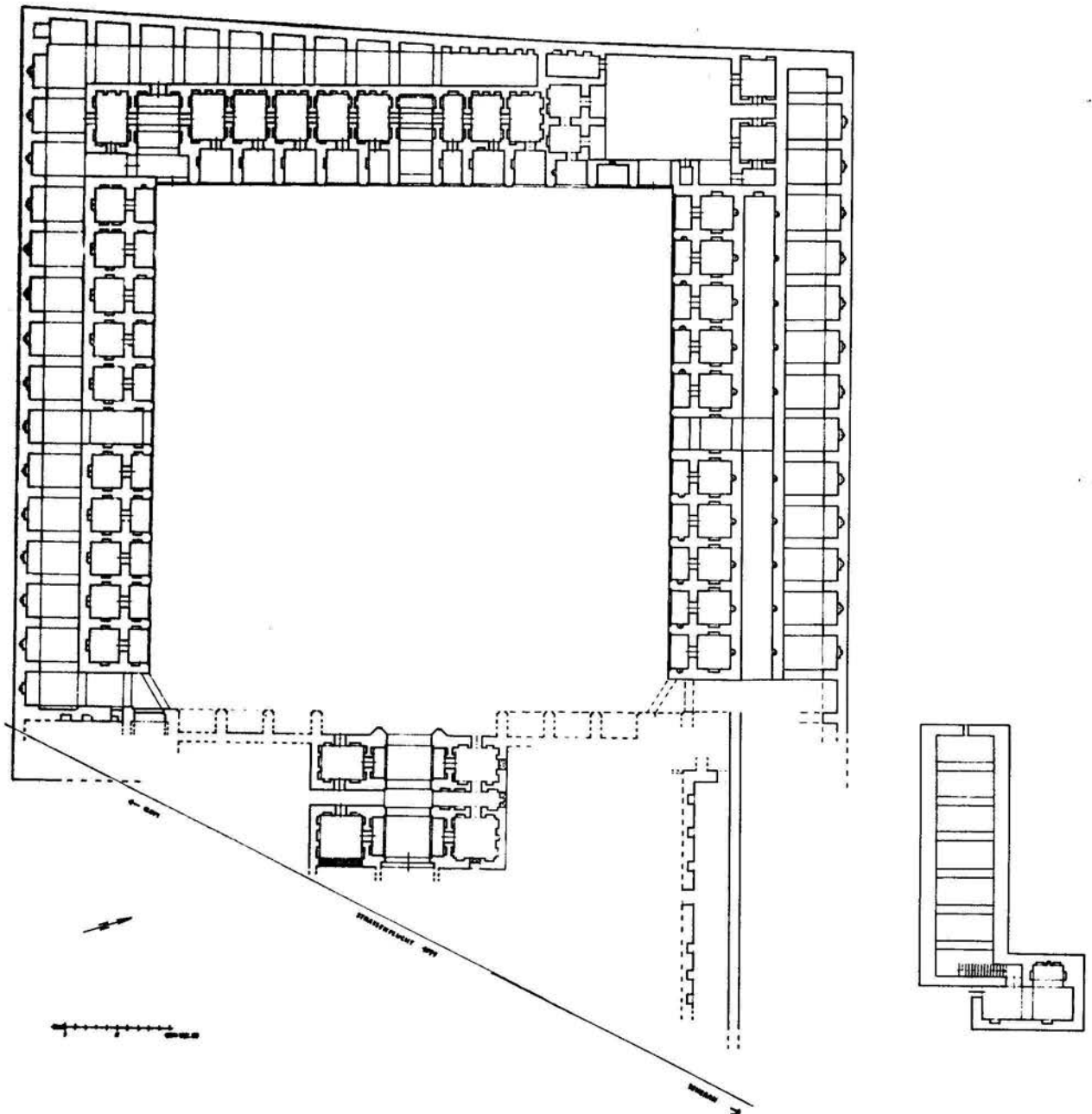
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت

شبه آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : علی آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده ری - قم

نوع پلان : چهار ایوانی

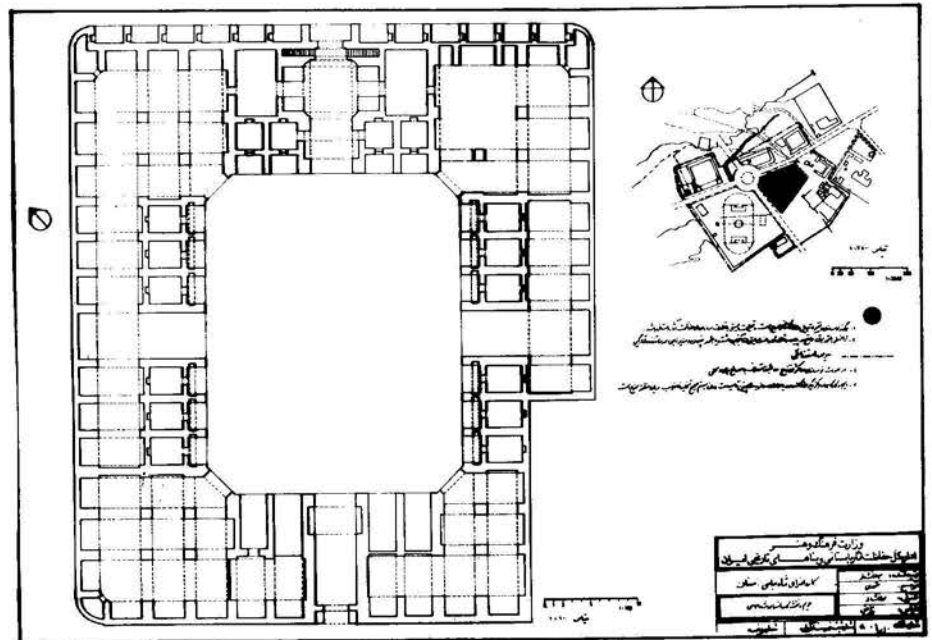
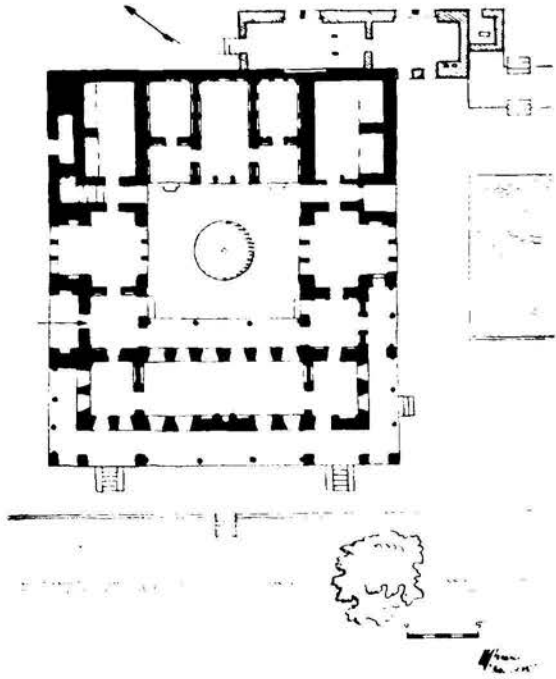
قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

در دوره قاجاریه ، به دستور امین السلطان مجموعه ساختمانهایی شامل گاروانسرا ، یخچال ، آسیاب و حمام بنا شد که بنام مجموعه علی آباد معروف گردید . گاروانسرای علی آباد بصورت چهار ایوانی و مستطیل شکل ساخته شده و دارای چهار برج دایره ای شکل در چهار گوشه بنا می باشد .

گاروانسرای : سمنان

موقعیت جغرافیائی : شهر سمنان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : وضع خوبی دارد

گروانسرای : حسینچه

موقعیت جغرافیائی : جاده گلپایگان - اصفهان

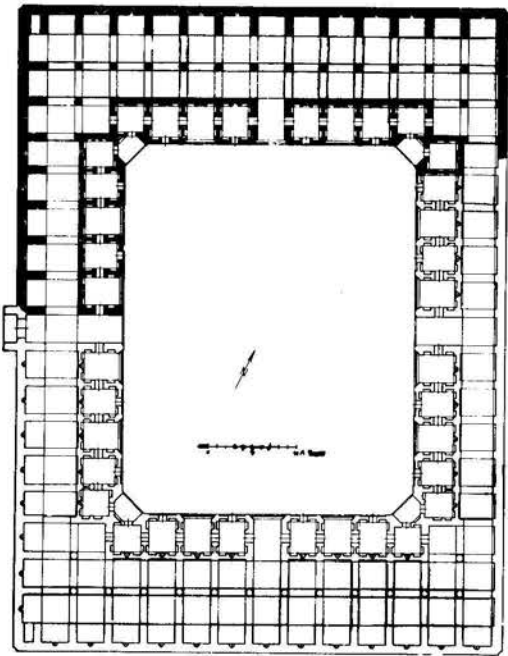
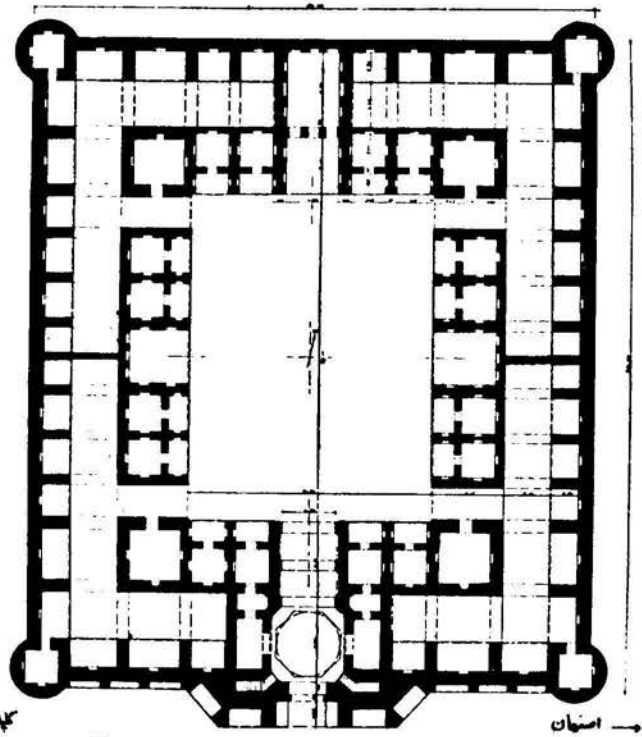
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گروانسرای : رضا آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده ساوه - قم

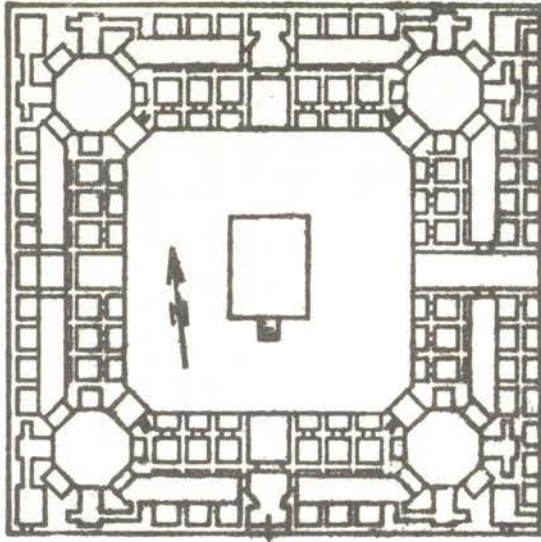
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : ینگی امام

موقعیت جغرافیائی : بین کرج و قزوین

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجر تراشدار

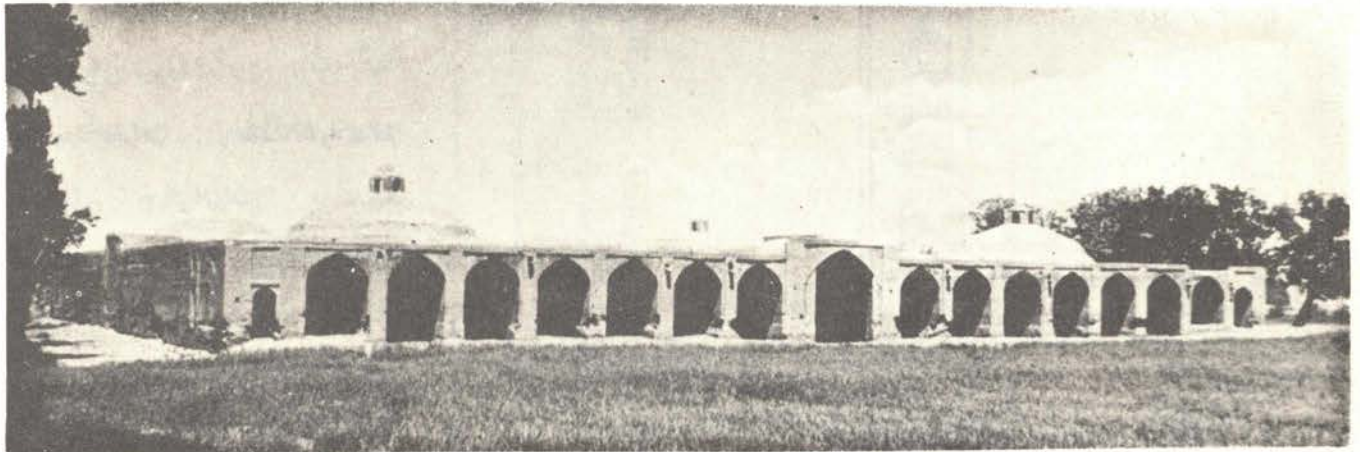
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا که در ۳۰ کیلومتری مغرب کرج و در شمال جاده قرار گرفته است از چند سال پیش پاسگاه ژاندارمری میباشد و بهمین جهت در نمای خارجی آن تغییراتی داده شده است .

طول بنا ۶۹ متر و پهنای آن ۶۷/۶۰ و طول حیاط آن ۳۰/۶۵ و پهنای حیاط ۲۹/۶۰ متر می باشد و چون در ۴ گوشه حیاط ۴ صفا ایجاد شده بنابراین حیاط به یک ۸ ضلعی تبدیل شده است .

از ۴ ضلعی اصلی بنا تنها ضلع شرقی آن که شامل ورودی به کاروانسرا است بصورت کامل و دست نخورده باقی مانده است . ورودی دارای یک سردر قوسدار . بعرض ۳/۸۵ متر است که در هر طرف آن هفت طاق نما ساخته شده است . در وسط حیاط کاروانسرا یک آب انبار زیرزمینی ایجاد شده است . در ۴ گوشه بنا ۴ طاق با پوشش گنبدی وجود دارد که خاص بناهای زمان صفویه است .

کاروانسرای : یزدخواست

موقعیت جغرافیائی : بین جاده اصفهان - شیراز

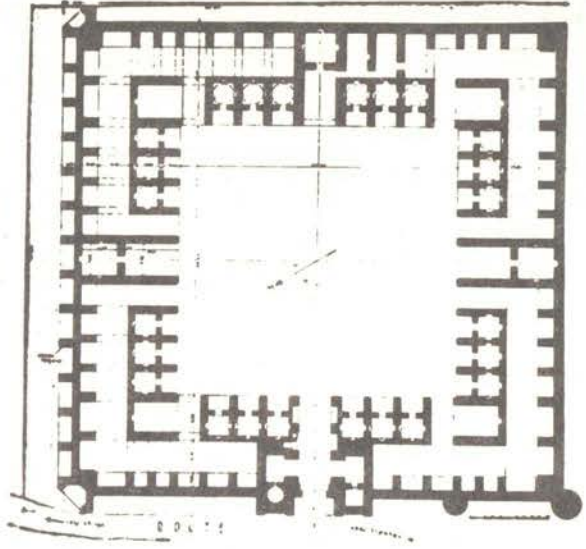
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجرکاری - کاشیکاری

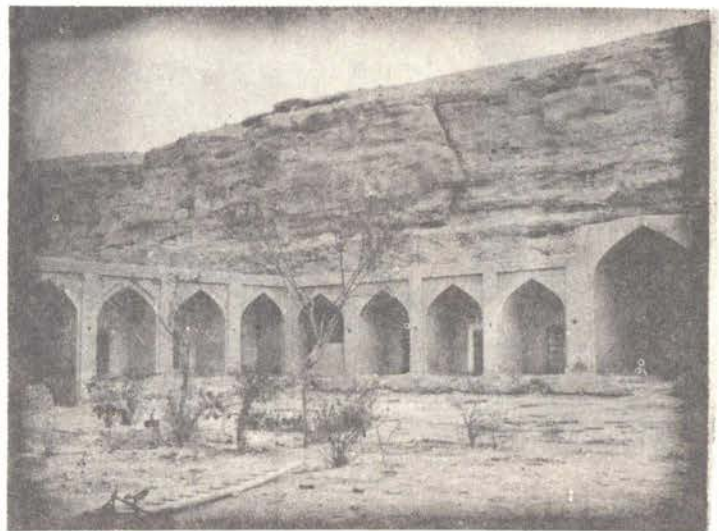
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۱۱۲

شکل کاروانسرا مربع و اندازه خارجی آن $۶۵/۹۰ \times ۶۵/۹۰$ متر و اندازه داخلی آن ۳۵×۳۵ متر می باشد . اطاقهای کاروانسرا نیز بصورت مربع بضلع $۲/۶۵ \times ۲/۶۵$ متر بنا گردیده است . از جمله شاهکارهای تزئینات معماری بنا کتیبه کاشی آن است که توسط هنرمند توانا محمد رضا امامی اصفهانی در سردر ورودی بنا نقش گردیده است . کاروانسرای یزدخواست مورد بازدید و استفاده بسیاری از جهانگردان مانند تاورنیه (۲۴) و موریر (۲۵) قرار گرفته و در قرن اخیر محققانی چون م . پ - اسمیت (۲۶) و ر - اتینگهاوزن (۲۷) کتیبه بنا را مورد بررسی قرار داده اند .

کاروانسرای یزدخواست در دوره قاجاریه مورد تعمیر قرار گرفته و چهارده طاق نما در طرفین ورودی آن اضافه گردیده است .

گاروانسرای : ماهی (رباط چاهه)

موقعیت جغرافیائی : ۶۶ کیلومتری شرق مشهد

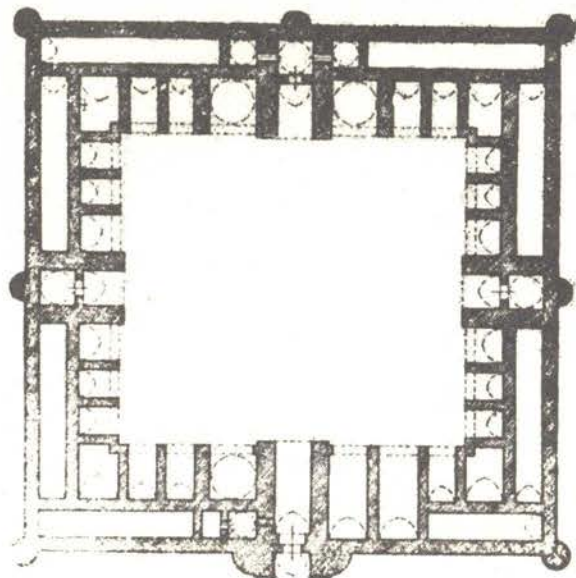
نوع پلان : چهارایوانی

قدمت : غزنوی

تزیینات : آجرکاری - گچ کاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

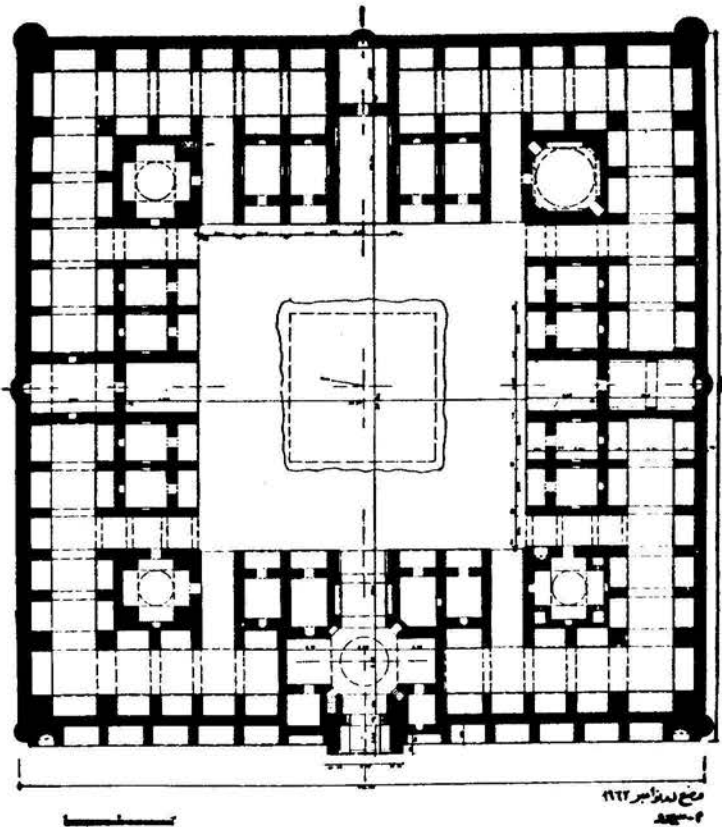
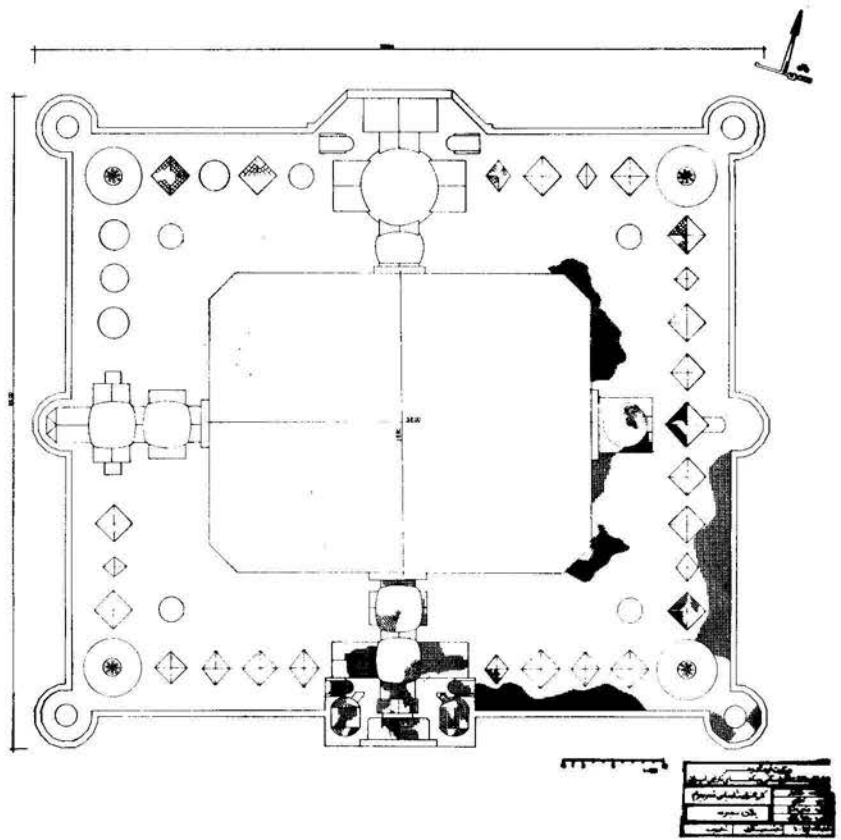
ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۲۲۳

رباط چاهه که یکی از بهترین کاروانسراهای اوایل اسلام است در دوره غزنویان بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . مناسبانه قسمت اعظم این بنای زیبا و ایران گردیده فقط قسمت ورودی بنا با طرح های آجرکاری و گچ کاری باقی مانده است . در مورد تاریخ بنای مزبور روایات مختلفی بجای مانده که یکی از این روایات حکایت از آن دارد که این بنا بخاطر گرامیداشت یادبود فردوسی شاعر بزرگ ایران بعد از مرگ وی ساخته شده است (۲۸) .

گاروانسرای : قصر بهرام
 موقعیت جغرافیائی : جنوب تهران
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : چهار برج دایره‌ای شکل
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : آقا کمال
 موقعیت جغرافیائی : جاده کاشان - نطنز
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاورانسرای : پل دلاک

موقعیت جغرافیائی : تهران - قم

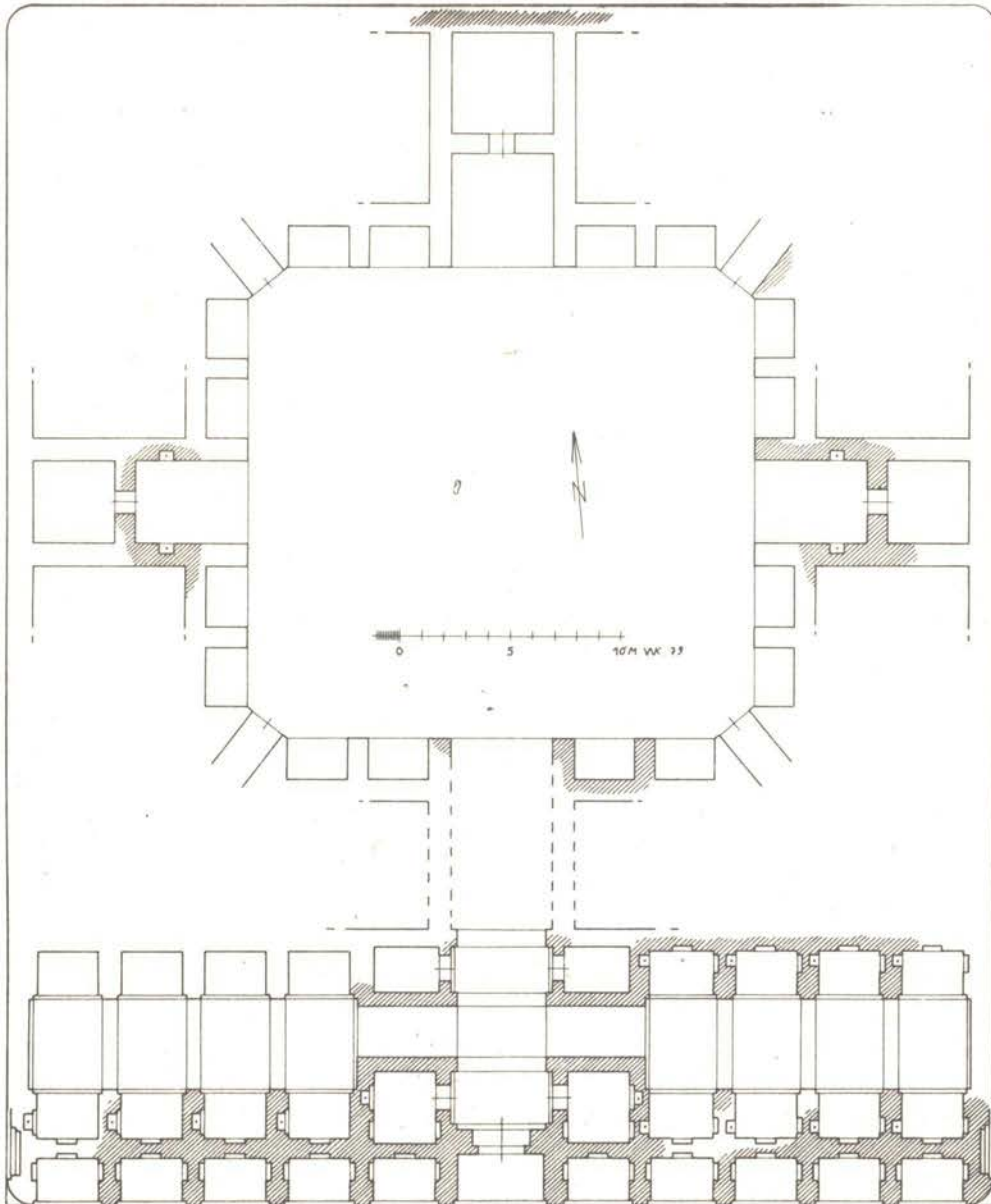
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : انجیله

موقعیت جغرافیائی : جاده یزد - طبس

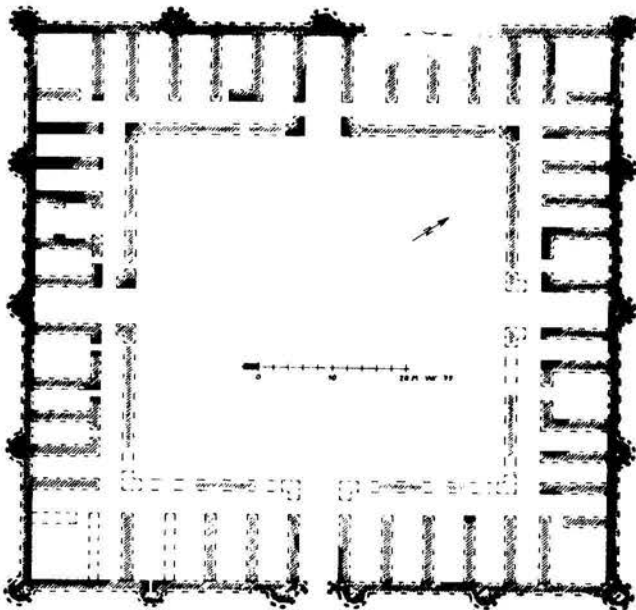
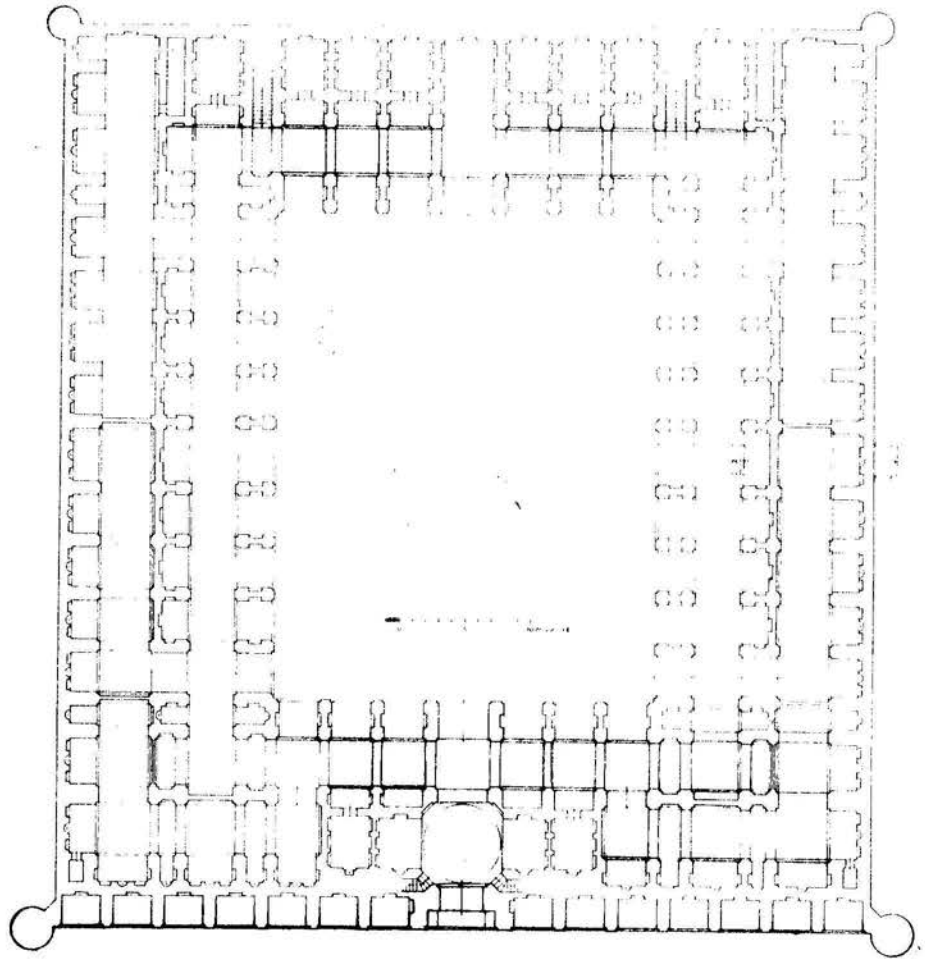
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : خمسه آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده ساوه

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : سلجوقی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

شبه آثار تاریخی : ویران شده

کاروانسرای : اسلام آباد غرب (شاه آباد سابق)

موقعیت جغرافیائی : ۷۰ کیلومتری غرب باختران

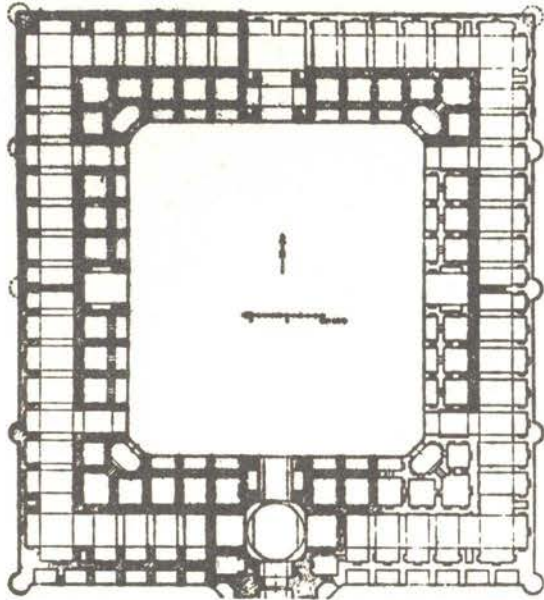
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجرکاری

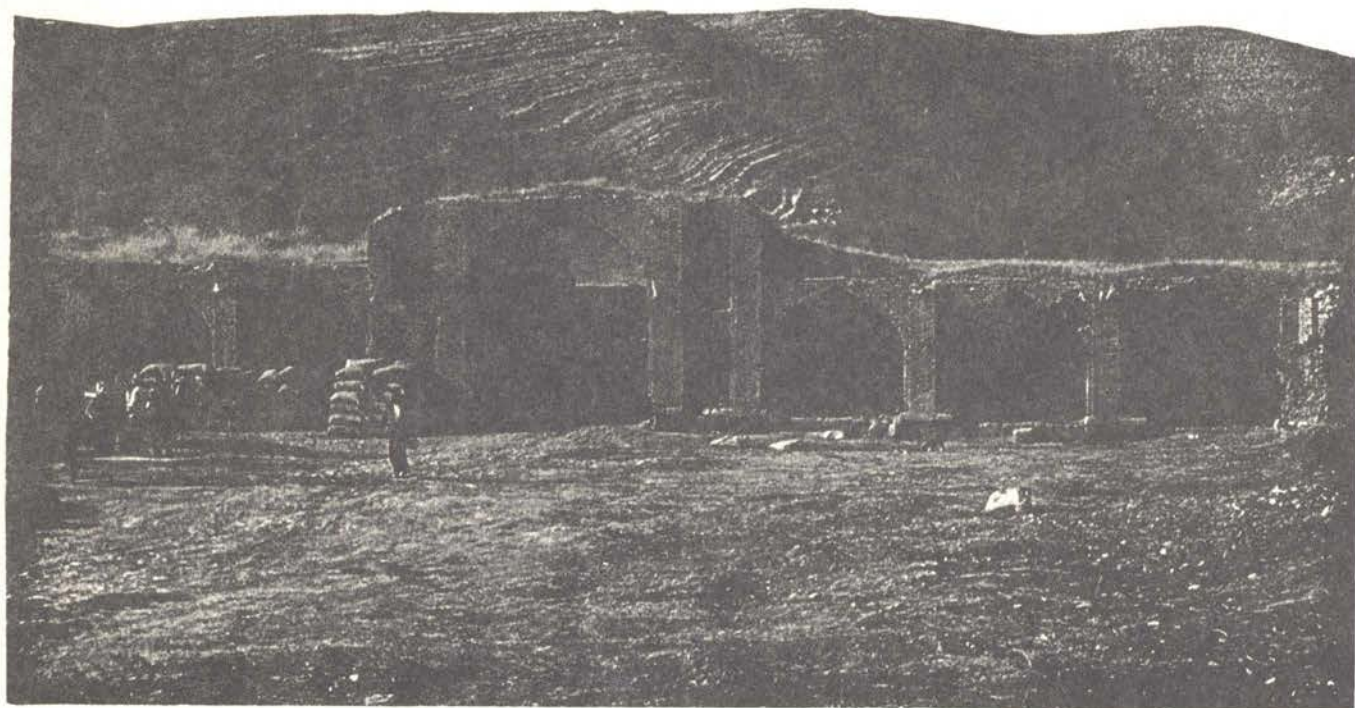
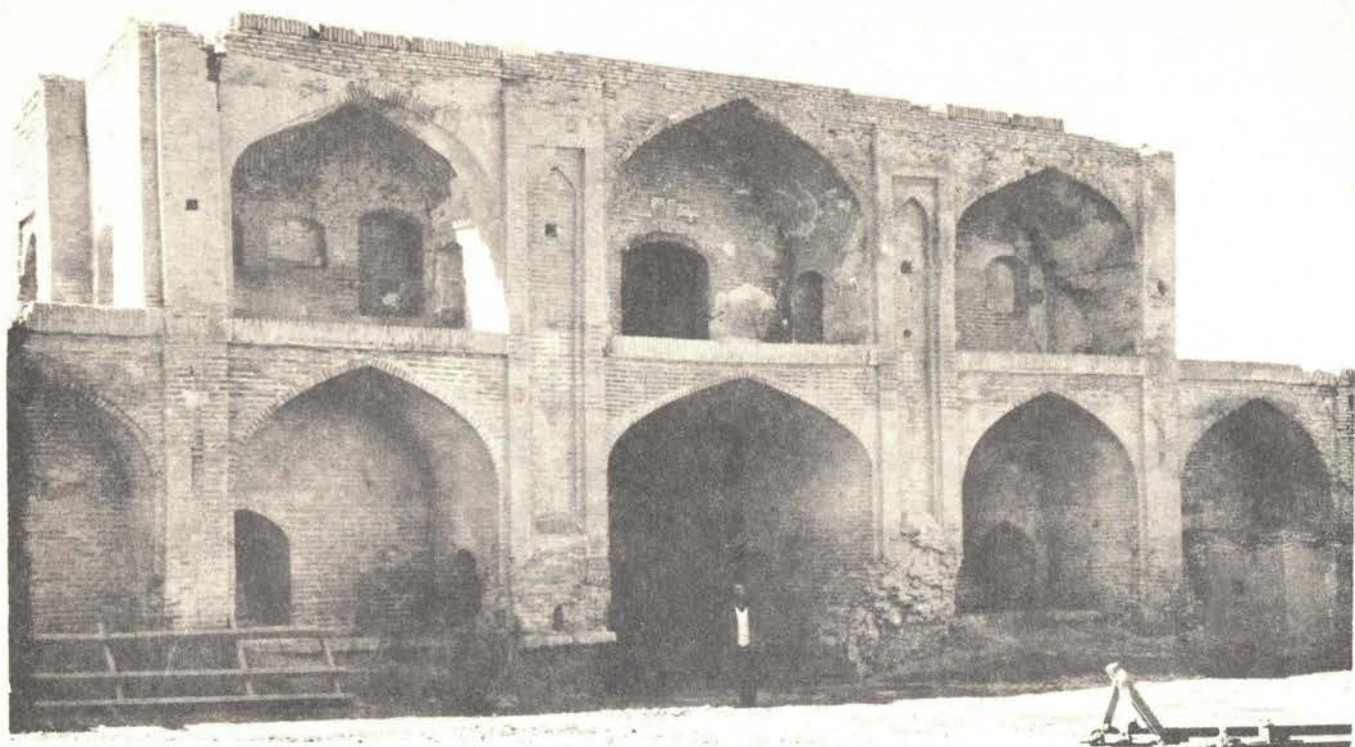
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

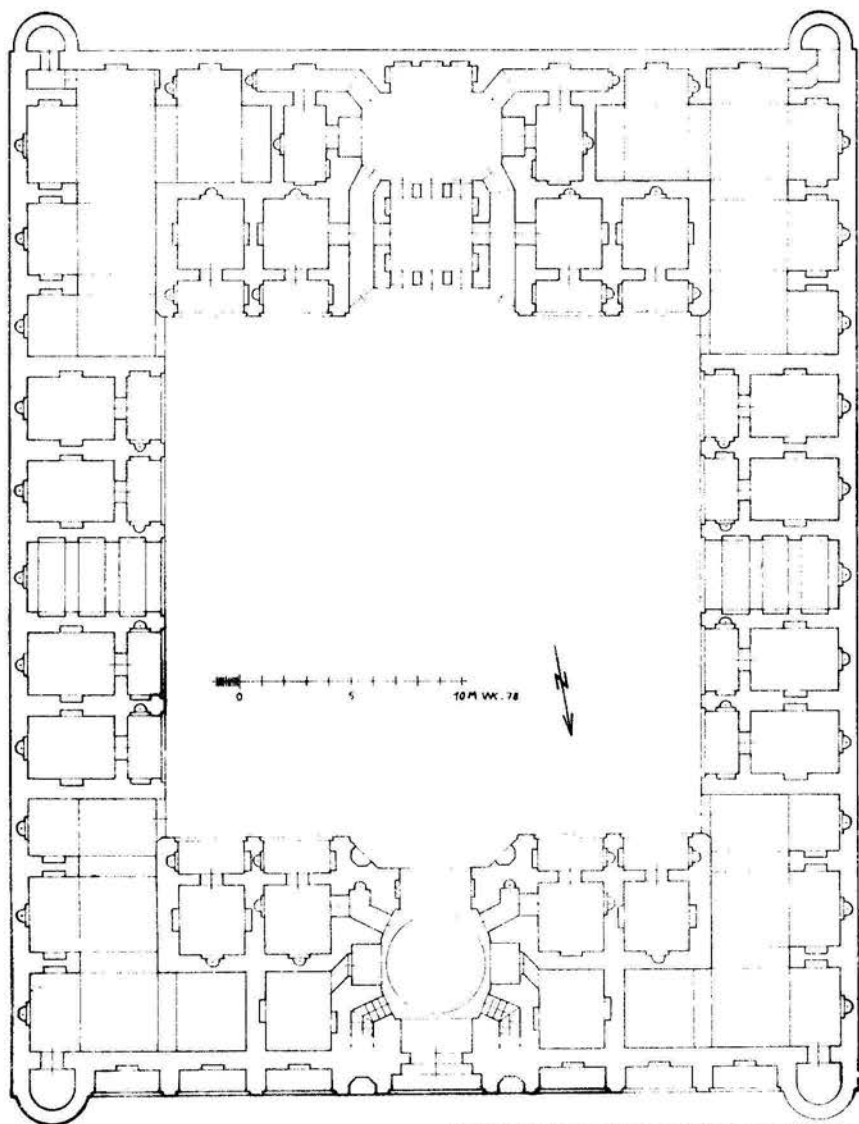
ثبت آثار تاریخی :

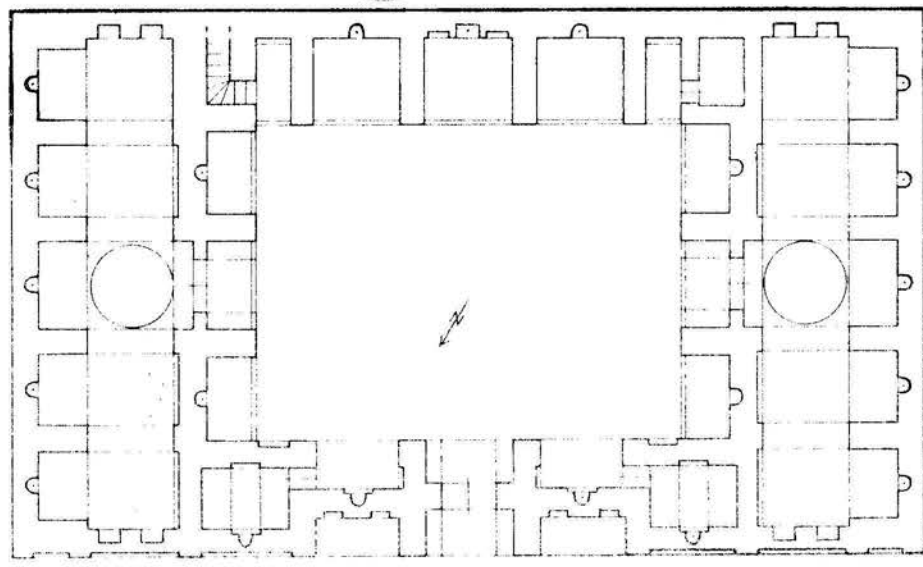
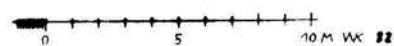
این کاروانسرا بشکل مستطیل و بصورت ۴ ایوانی ساخته شده است. اطراف کاروانسرا ۱۵ برج دایره‌ای شکل قرار گرفته و چهارده طاقنمای تزیینی نیز در اطراف ورودی بنا احداث گردیده است. گرچه کتیبه‌ای در کاروانسرای مزبور وجود ندارد ولی احتمالاً "ساخت آن همزمان با کاروانسراهای بیستون و ماهیدشت است. این کاروانسرا نیز در زمان ناصرالدین شاه تعمیر گردیده است.

گاردانسرای : سین آباد
 موقعیت جغرافیائی : شمالشرقی طیس
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

گاردانسرای : سوج
 موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - راور
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : ده نمک

موقعیت جغرافیائی : ۴۰ کیلومتری شرق گرمسار

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : ۹۷۸

پلان خارج کاروانسرا مربع مستطیل $۶۵/۶۵ \times ۶۶/۵۰$ متر میباشد که در

چهار گوشه آن چهار برج مدور احداث شده است .

سردر ورودی با دو گوشوار دو طبقه بشکل ذوزنقه است که در ضلع جنوبی

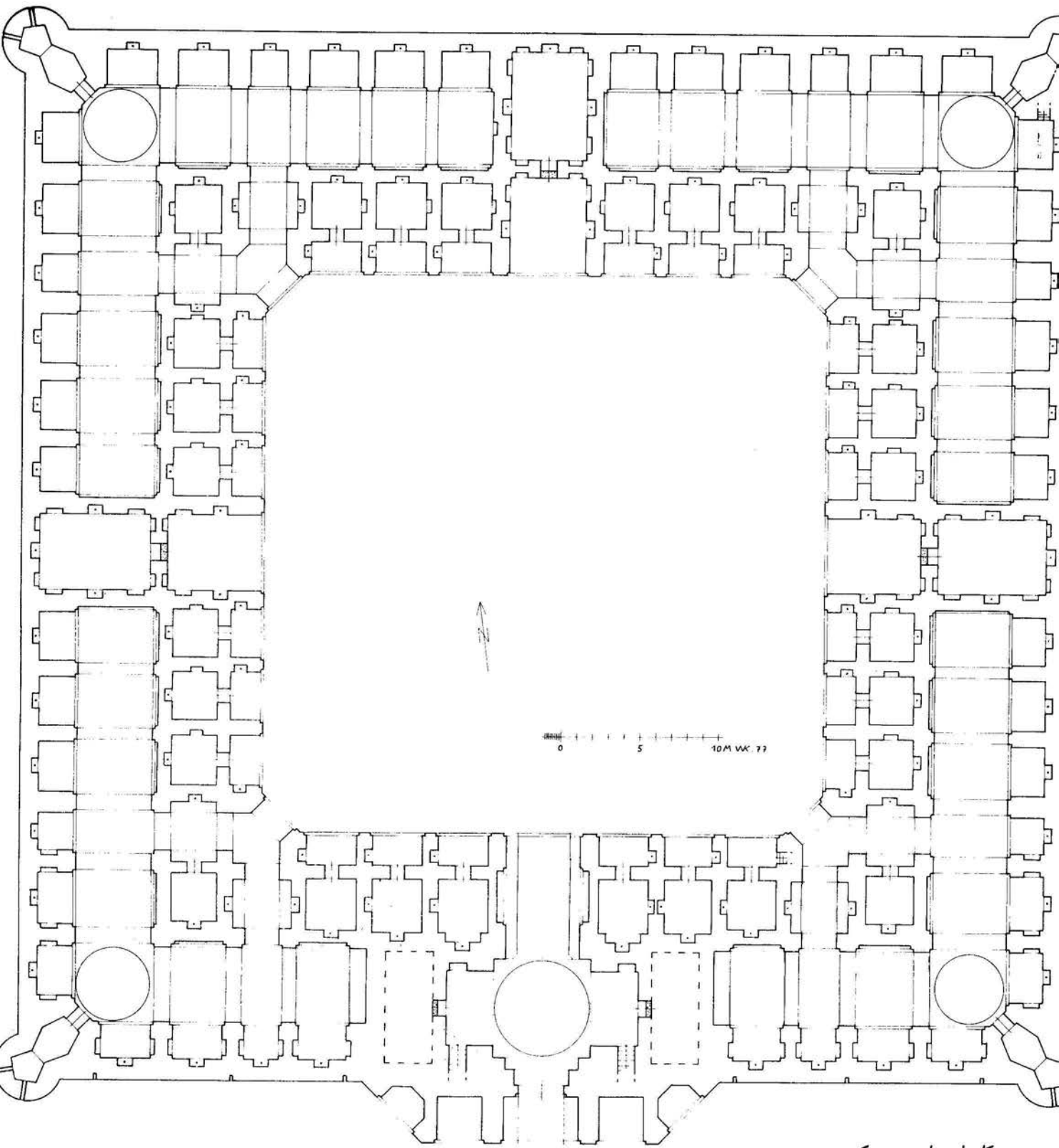
کاروانسرا قرار دارد ، حیاط آن مستطیل $۳۴ \times ۳۳/۵$ متر می باشد . در طرفین

هر ایوان سه اتاق قرار گرفته ، در چهار گوشه حیاط چهار مدخل ورودی به

اصطبل های چهارگانه کاروانسرا واقع شده است . در پشت هر ایوان اتاقی مستطیل

شکل واقع شده که ارتباط بین اصطبل های چهارگانه را قطع میکند .

کاروانسرای ده نمک

گاروانسرای : گنارگرد

موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - قم

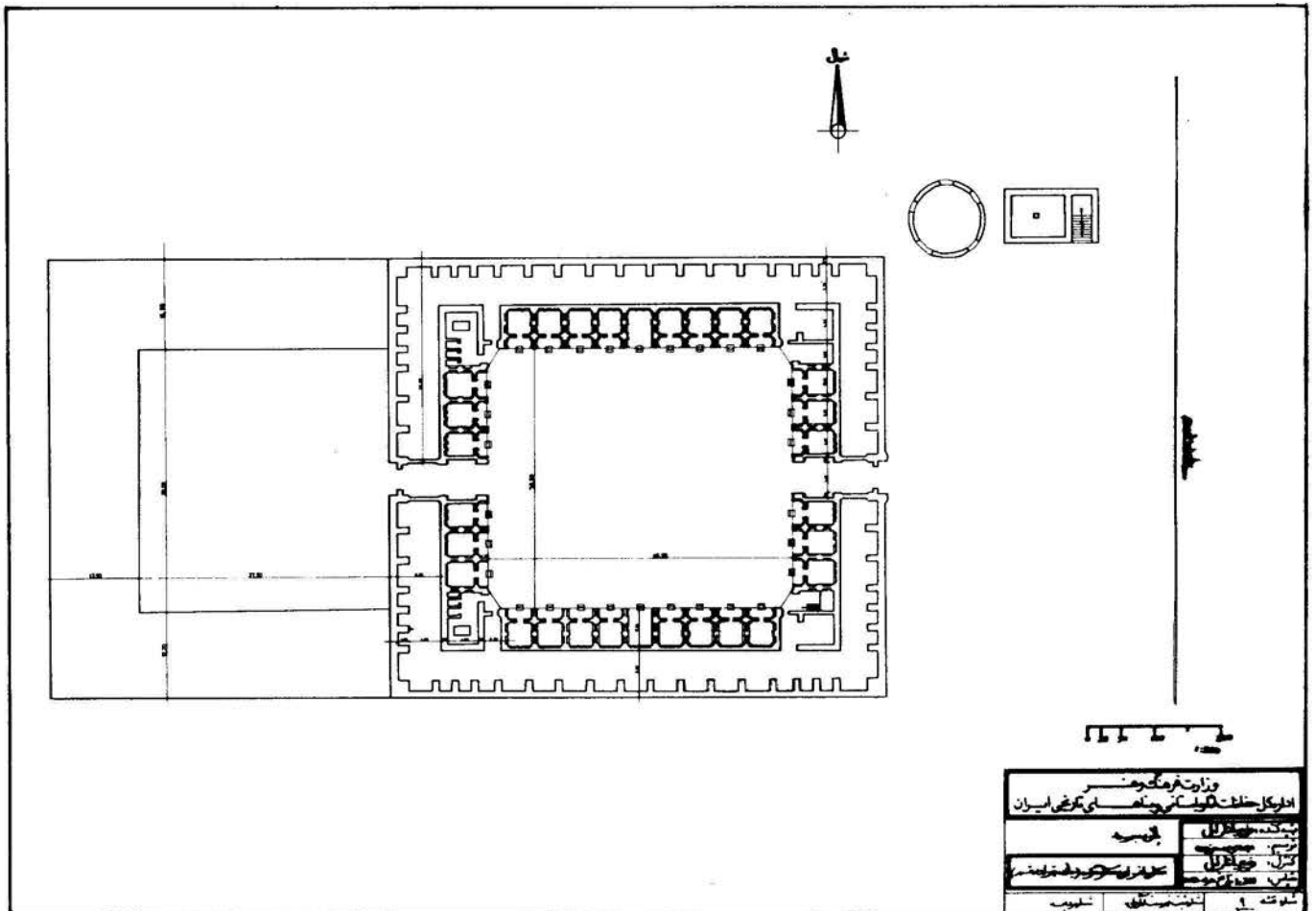
نوع پلان : چهار ایوانی (دو حیاط مرکزی)

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : بیستون (شیخ علیخان)

موقعیت جغرافیائی : بیستون باختران

نوع پلان : چهار ایوانی

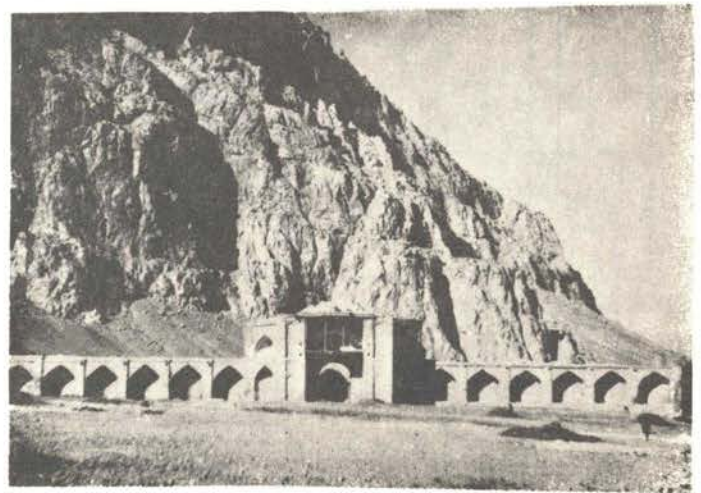
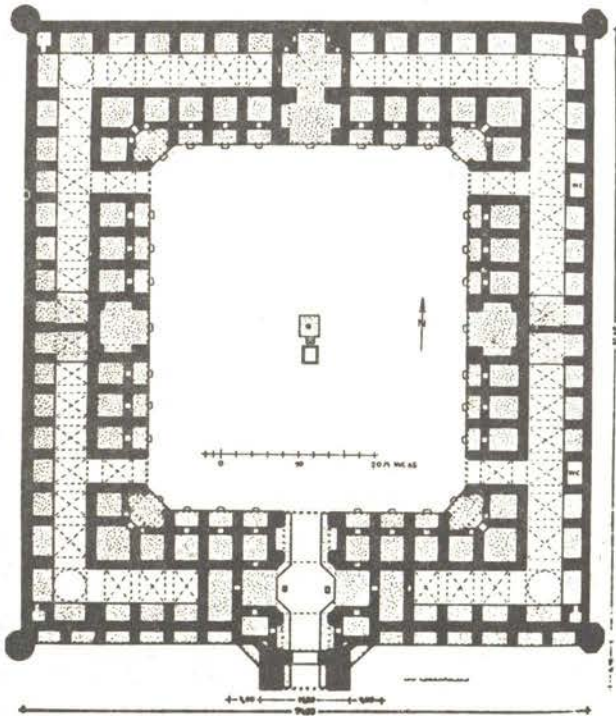
قدمت : صفوی

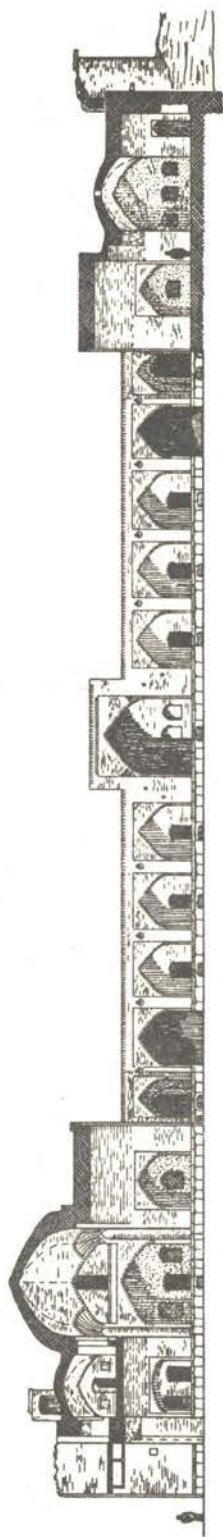
تزئینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر = پی بنا از سنگهای حجاری شده دوره ساسانیان

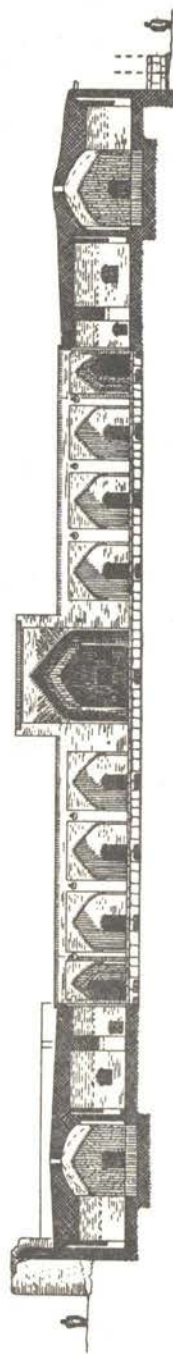
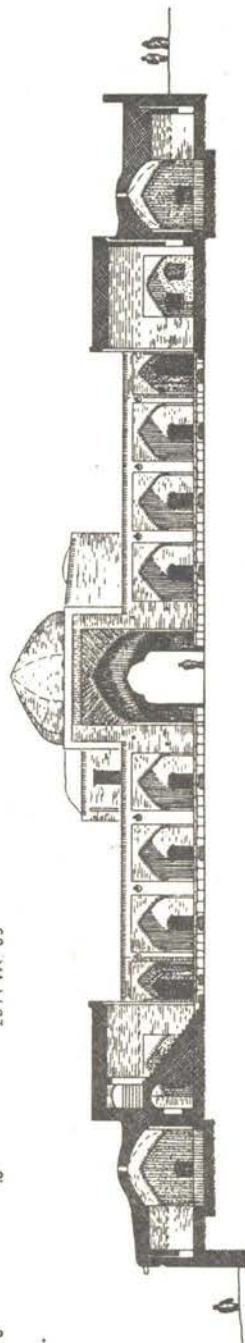
ثبت آثار تاریخی :

موقعیت جغرافیائی این کاروانسرا در دهکده‌ای هم نام بنا بوده و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . بنای مزبور توسط شیخ علیخان زنگنه ، بهنگامیکه والی استان باختران بوده ساخته شده است . شکل ساختمان مستطیل $۵۰/۵۴ \times ۸۳/۶۷$ متر است . حیاط کاروانسرا نیز مستطیل و در اطراف آن ۴۷ اتاق برای مسافران ساخته شده است . دارای چهار برج دایره‌ای شکل در چهار گوشه و ۴ اتاق در طرفین ورودی بنا میباشد و در چهار گوشه بنای ورودی ۴ اصطبل دیده میشود و نیز کتیبه‌های سنگی که حاکی از تاریخ احداث بنا است در ورودی کاروانسرا بچشم میخورد .

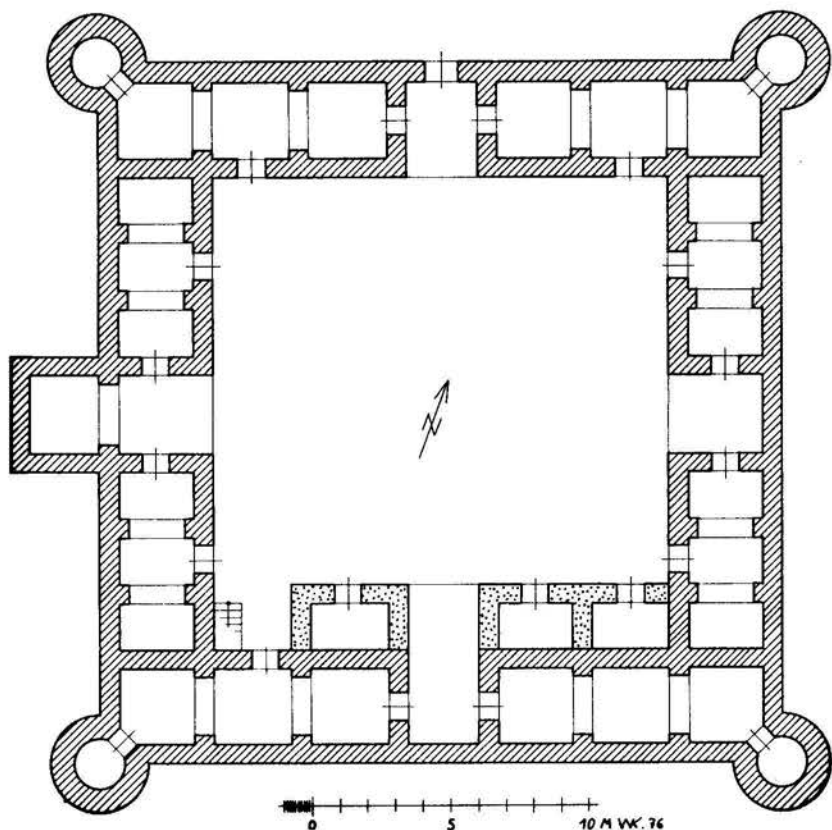

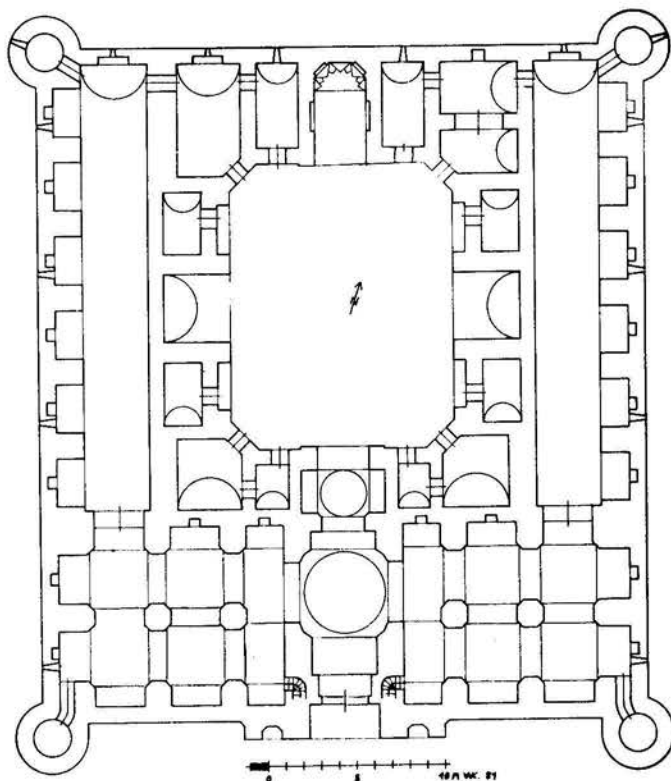
0 10 20 M WK 65

کاروانسرای بیستون

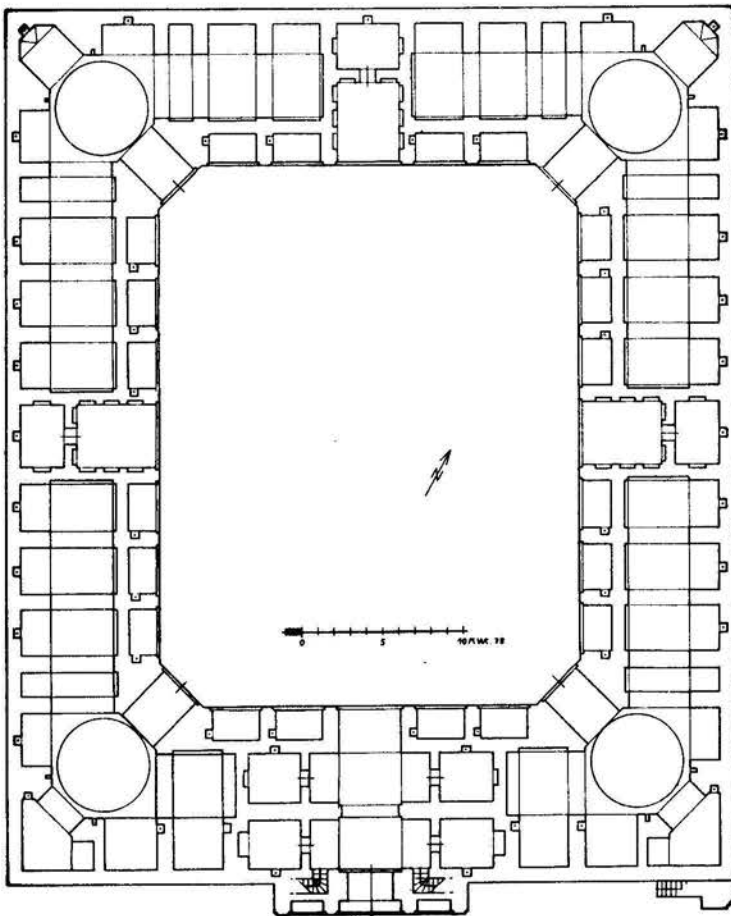
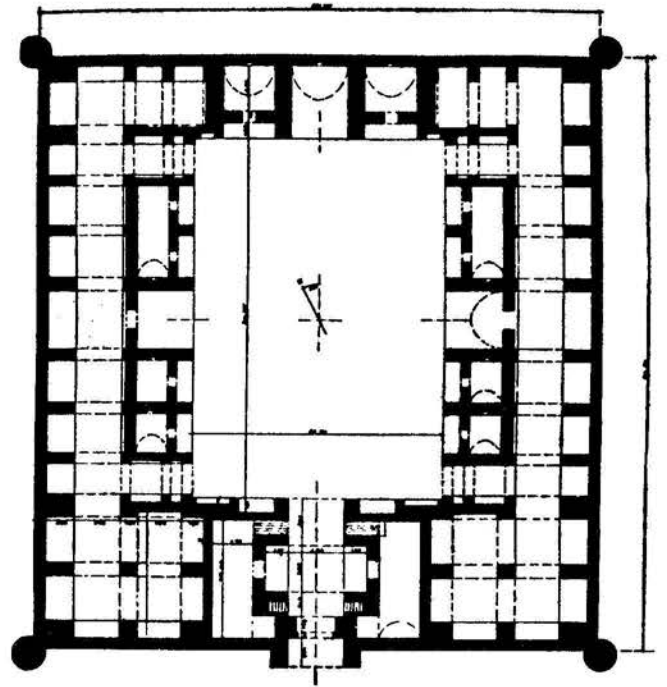

گاروانسرا : قلعه چشمه
 موقعیت جغرافیائی : جاده بم - زاهدان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی - قاجاریه
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : خشت

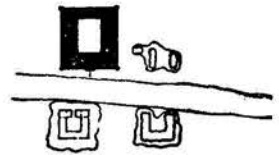

گاروانسرای قره پیل
 موقعیت جغرافیائی : جاده خراسان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : چهار بوج
 موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : ایلخانی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

سویز دکنده
 ۲- سهوا در ۱۳۱۳

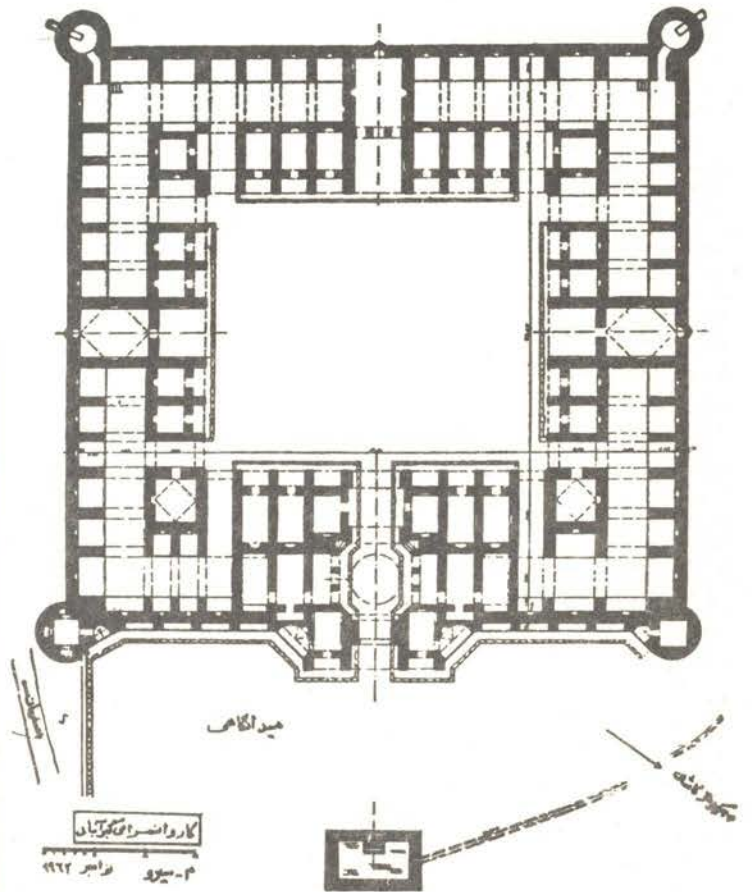

گاروانسرای : چاه نو
 موقعیت جغرافیائی : یزد
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : گجر آباد
 موقعیت جغرافیائی : جاده کاشان - اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۰۹۵

گاروانسرای : مخنگ

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - جهرم

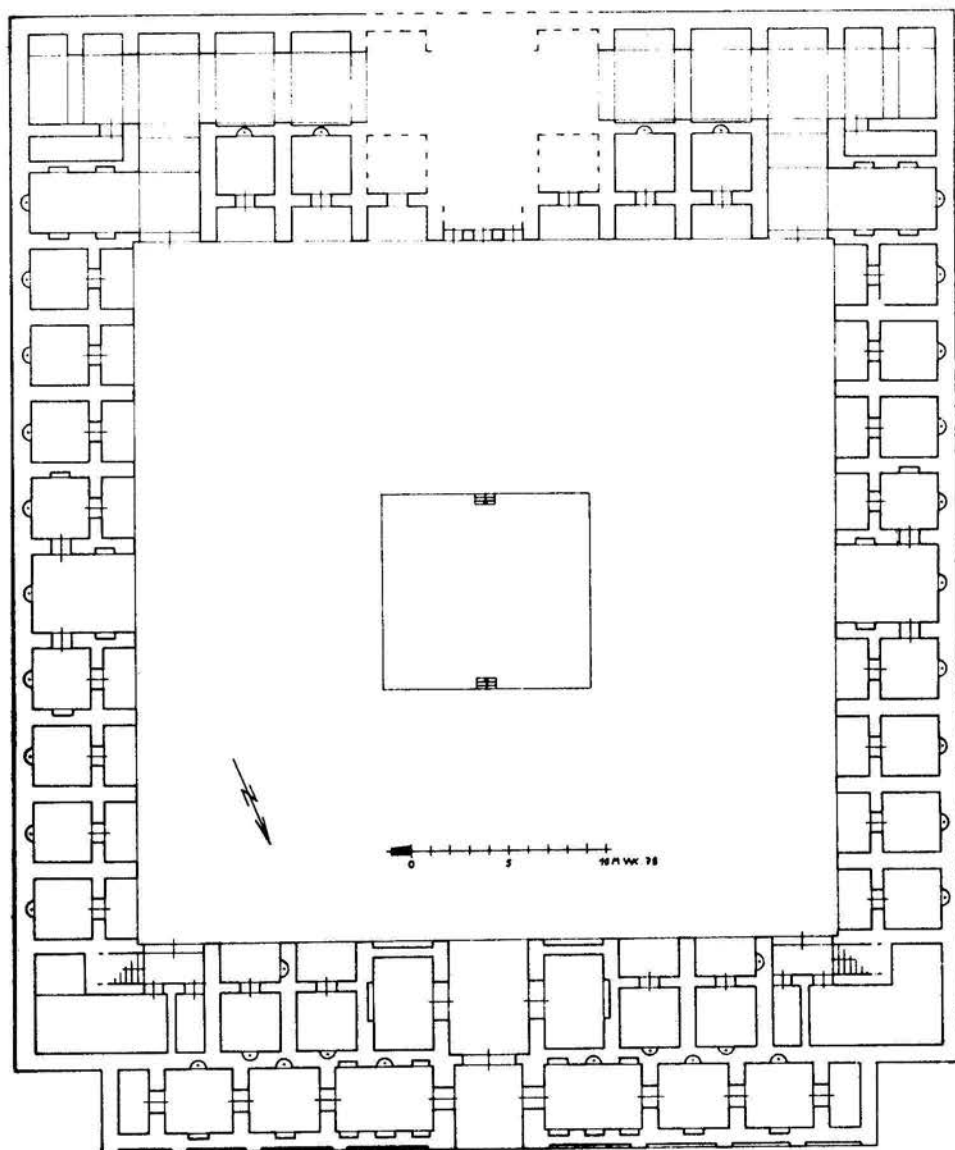
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : کرج

موقعیت جغرافیائی : کرج

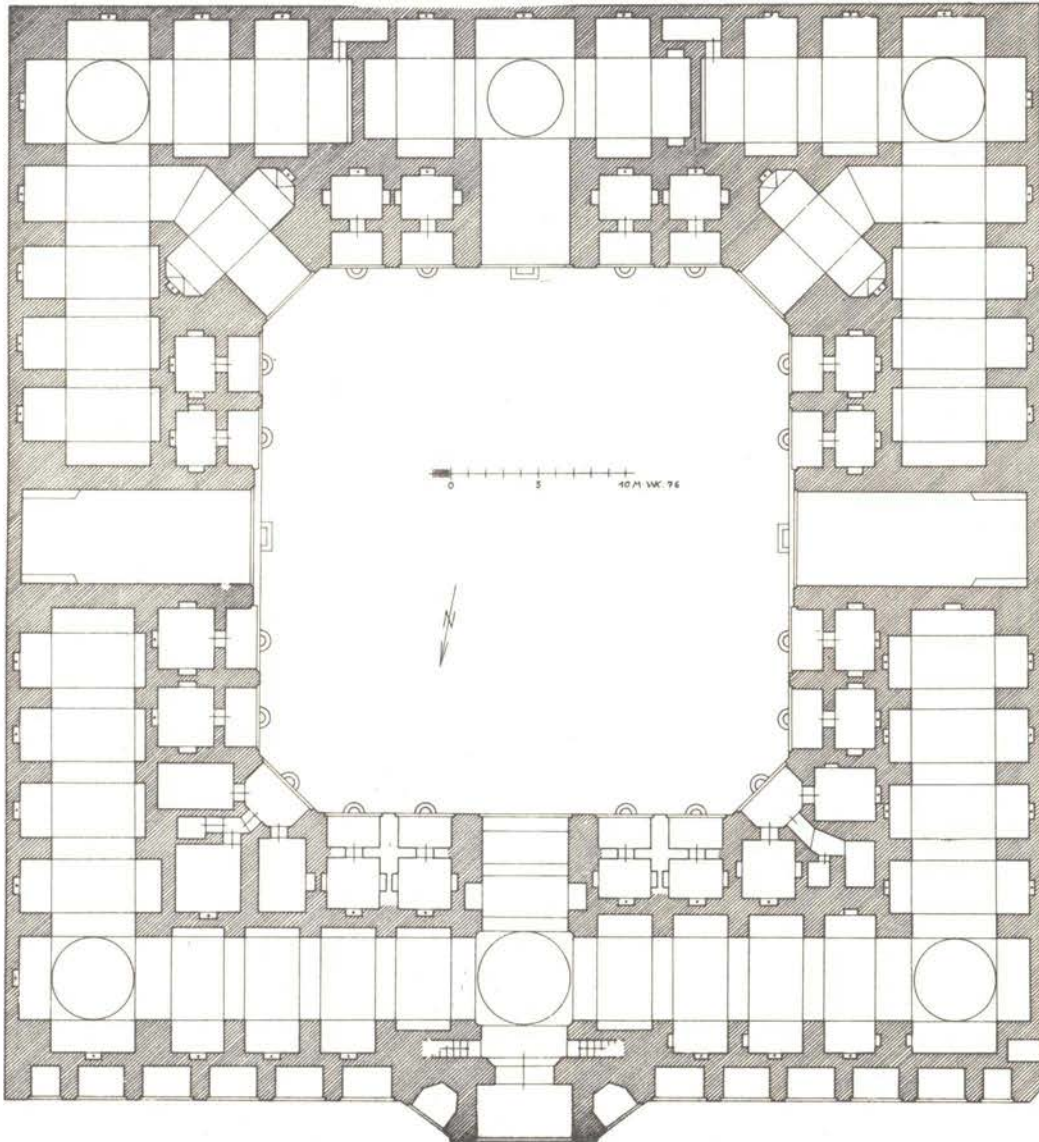
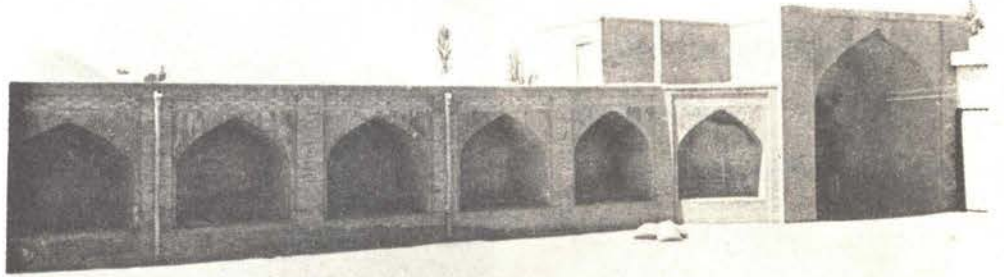
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

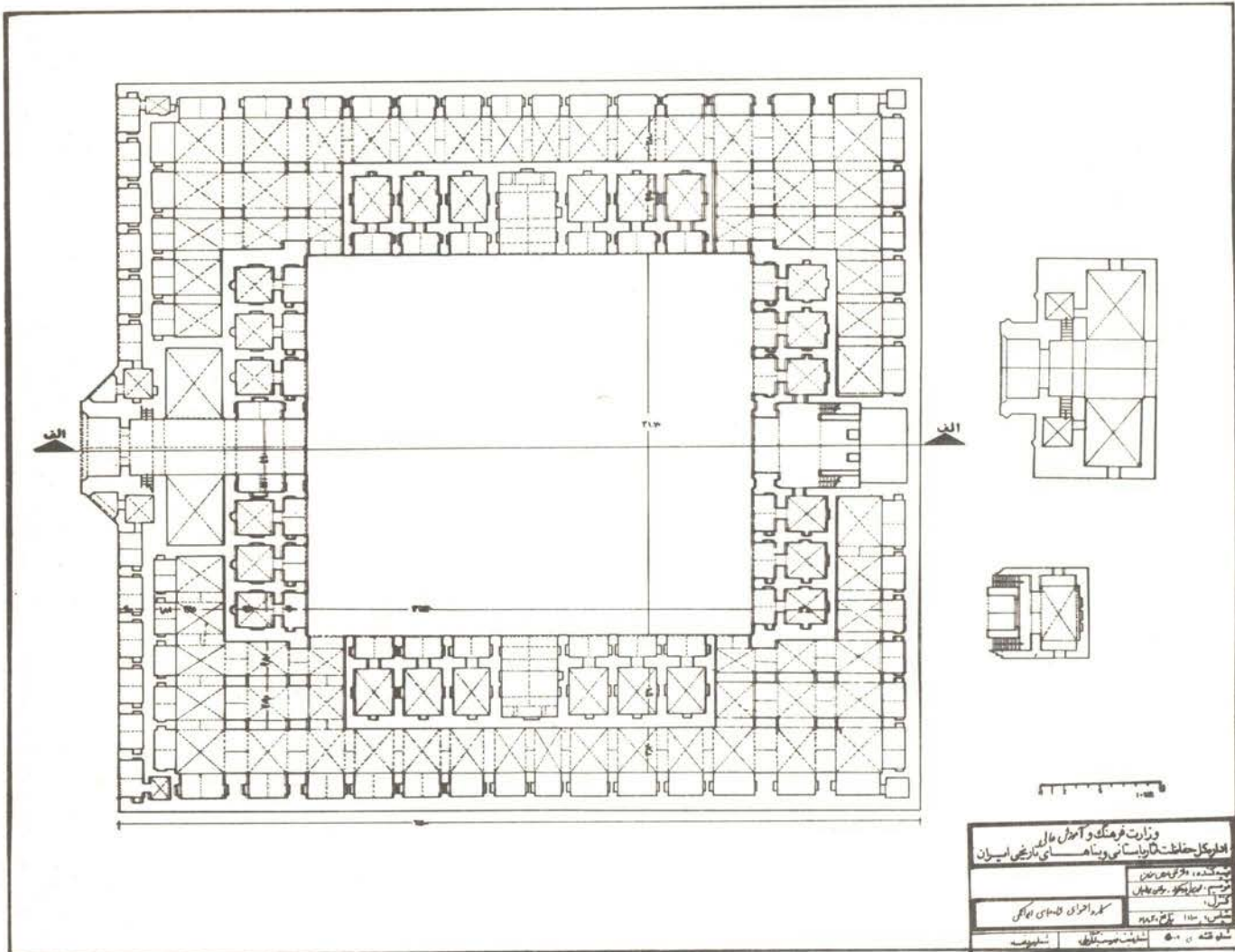
تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : ایوانگی
 موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - گرمسار
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : آجرکاری
 مصالح ساختمانی : سنگ آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : چاه گرو

موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - مشهد

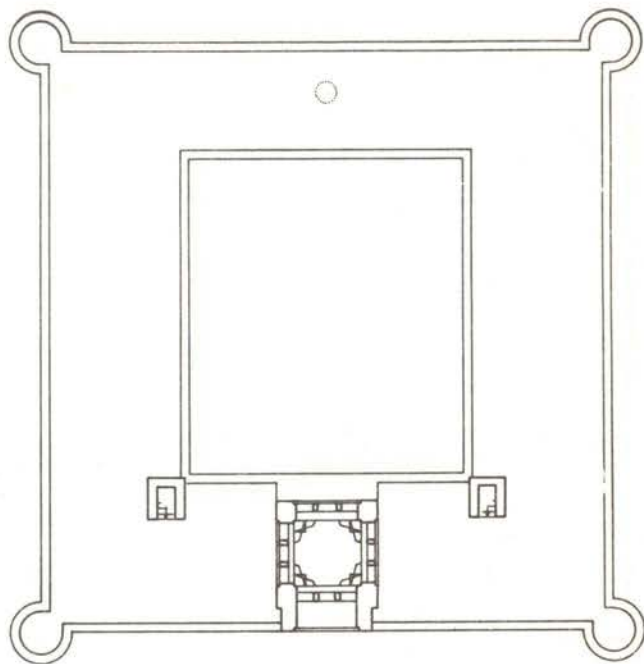
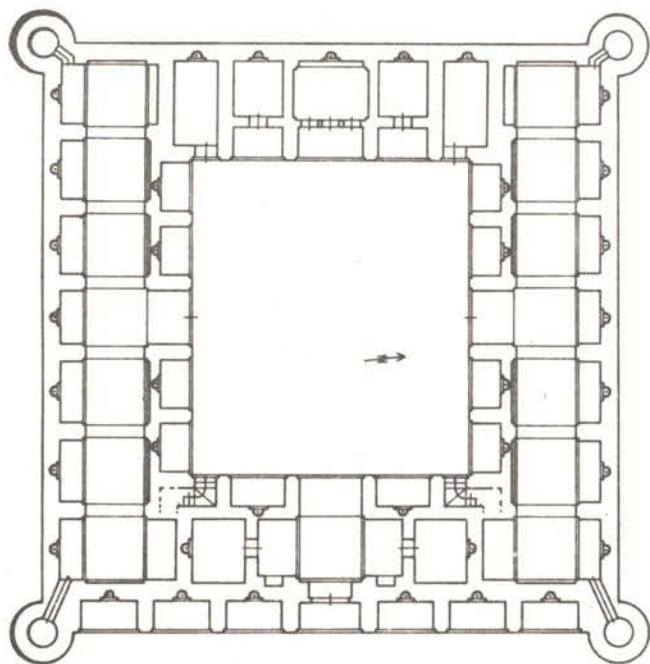
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

0 5 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 180 190 200 210 220 230 240 250 260 270 280 290 300 310 320 330 340 350 360 370 380 390 400 410 420 430 440 450 460 470 480 490 500 510 520 530 540 550 560 570 580 590 600 610 620 630 640 650 660 670 680 690 700 710 720 730 740 750 760 770 780 790 800 810 820 830 840 850 860 870 880 890 900 910 920 930 940 950 960 970 980 990 1000

گاروانسرای : خاور (گاور)

موقعیت جغرافیائی : جاده فیروز آباد - شیراز

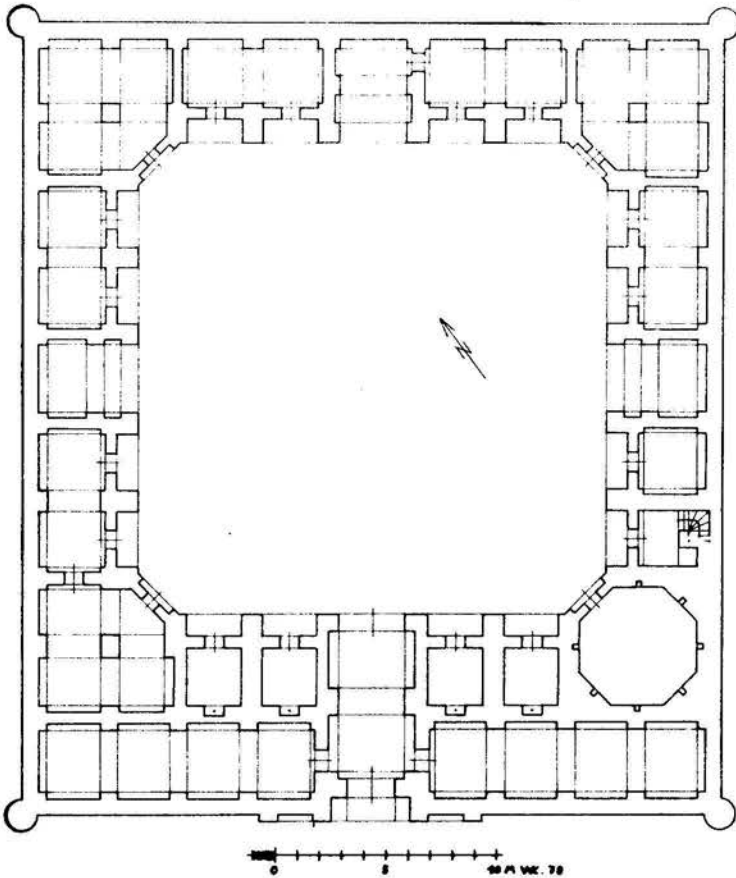
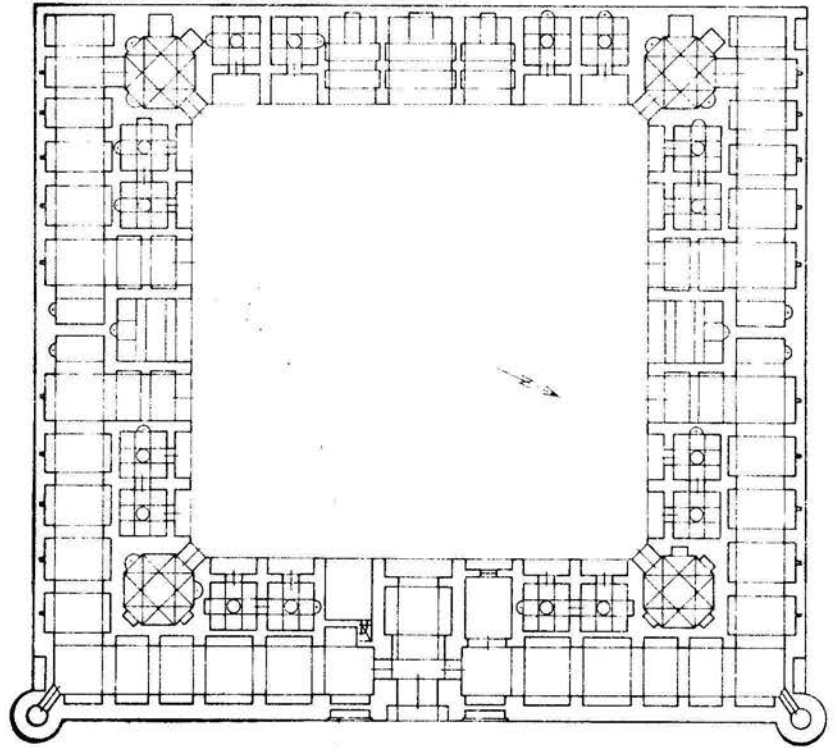
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : موت خون

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - جهرم

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : برجهای تزیینی

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرا : یا رباط سنگی نطنز

موقعیت جغرافیائی : نطنز

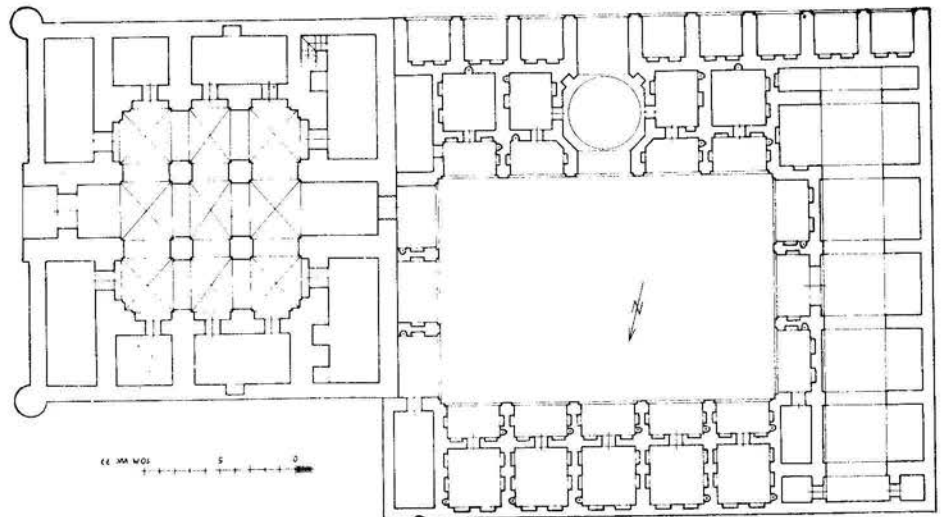
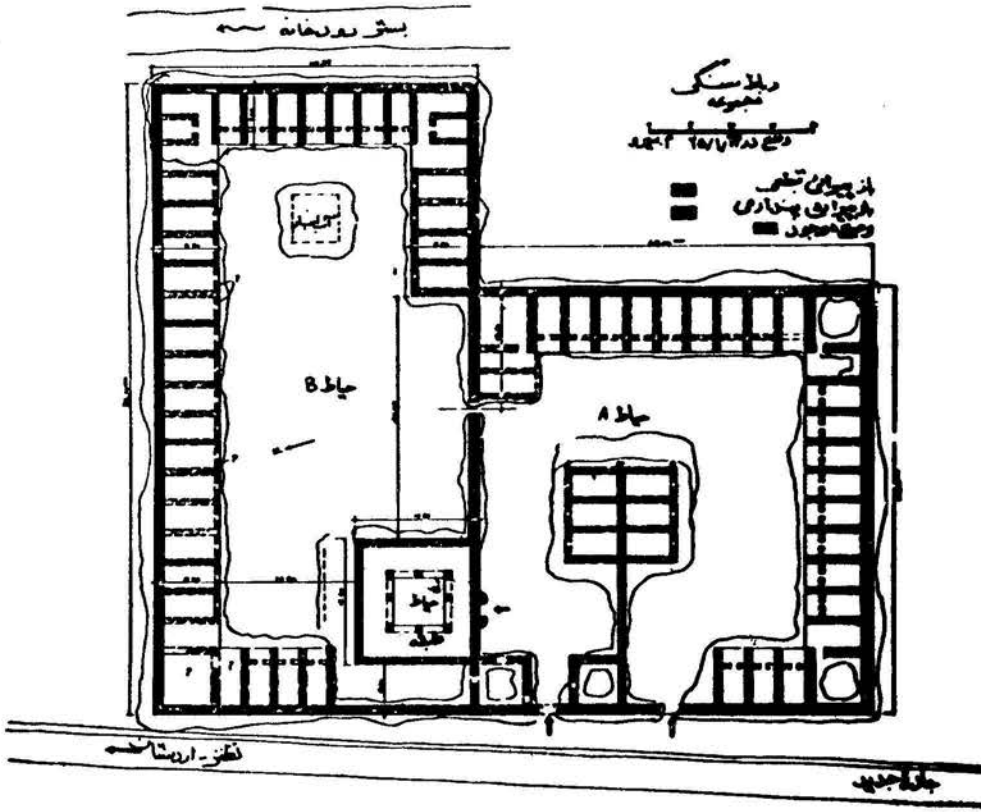
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : اوایل اسلام

تزیینات :

مصالح ساختمانی : قلوه سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : تورو سوخ

موقعیت جغرافیائی : تربت حیدریه

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : سه

موقعیت جغرافیائی : جاده گاشان - اصفهان

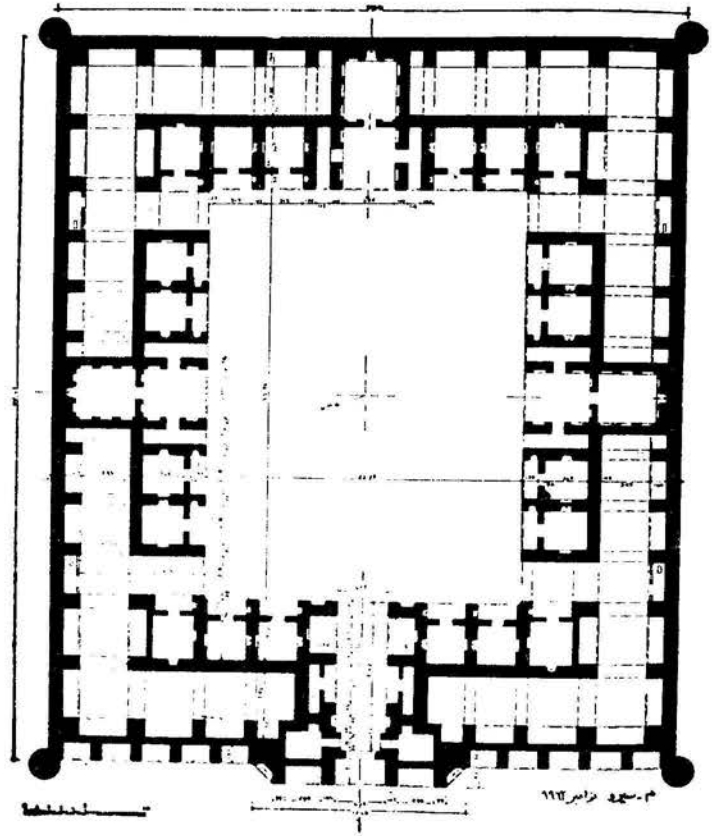
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : برجهای تزیینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : قلعه شور

موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - گاشان

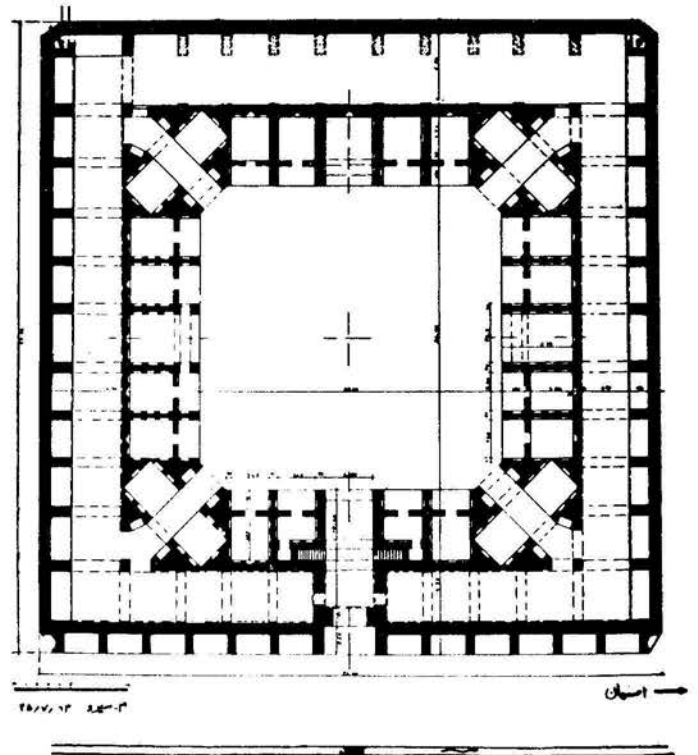
نوع پلان : چهار ایوانی

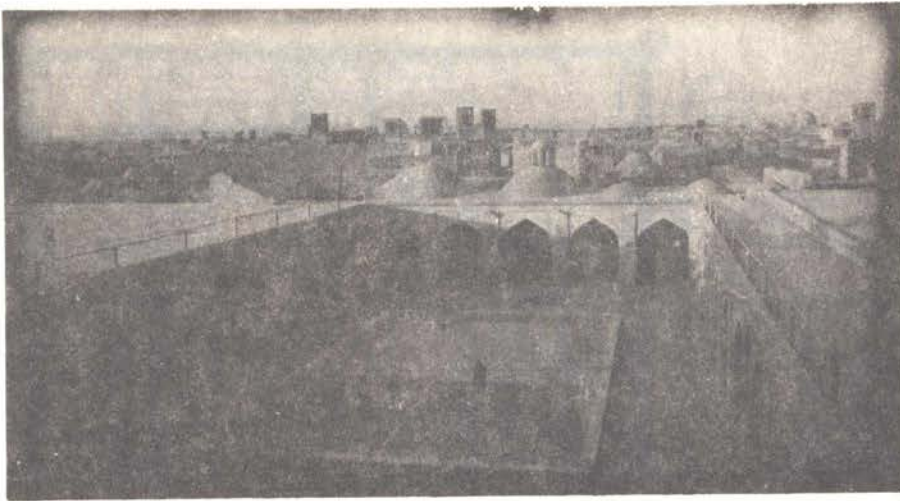
قدمت : قاجاریه

تزیینات :

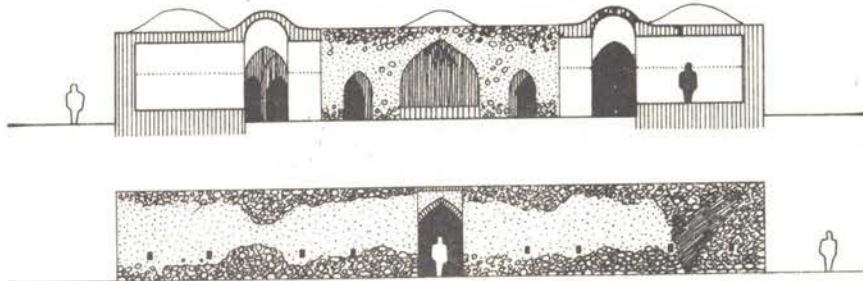
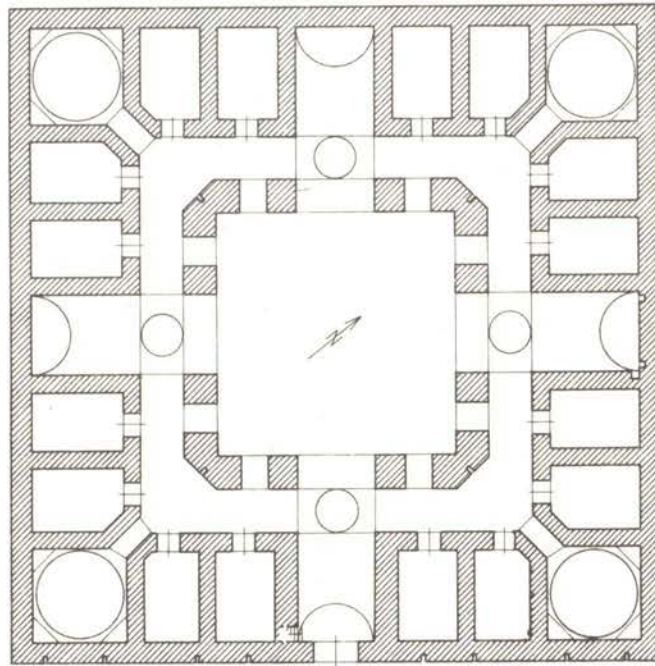
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : ماهان
 موقعیت جغرافیائی : ماهان کرمان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ و آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : باغ شیخ

موقعیت جغرافیائی : ۱۰ کیلومتری شرق ساوه

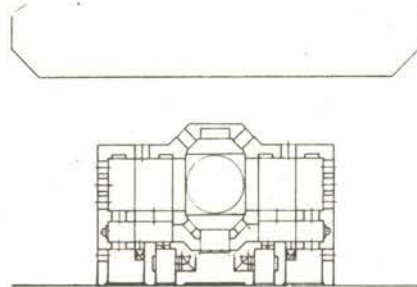
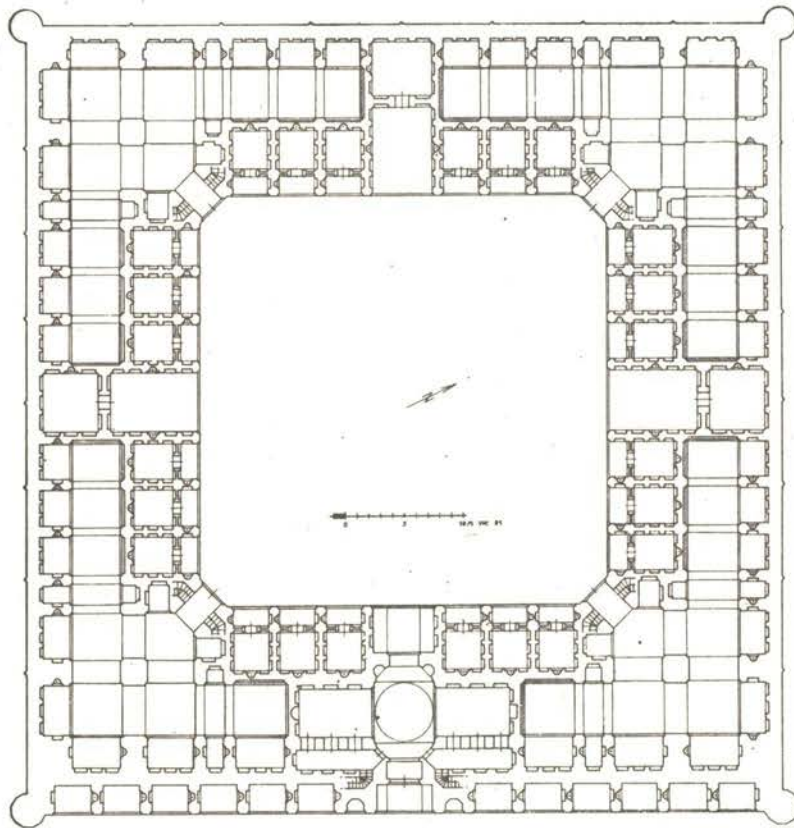
نوع پلان : چهار ایوانی

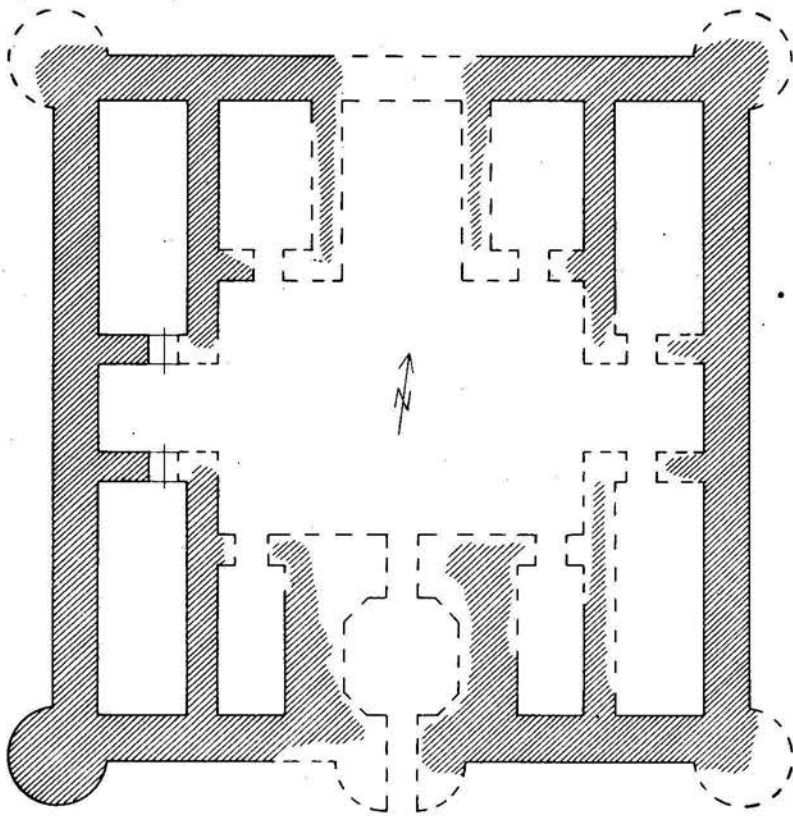
قدمت : قاجاریه

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

0 5 10 M W. 77

کاروانسرای : گرمسار

موقعیت جغرافیائی : ۵ کیلومتری گرمسار

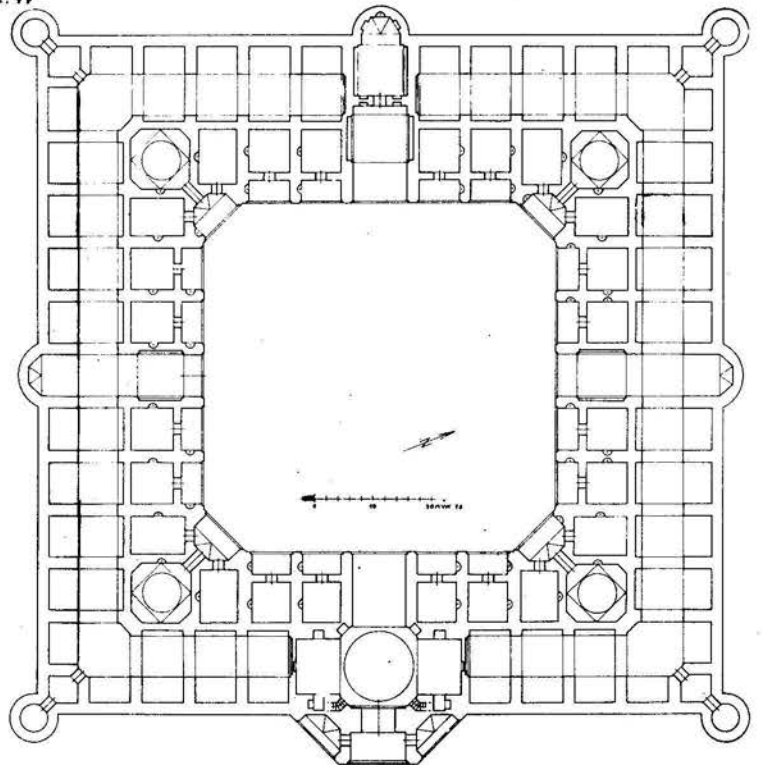
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : مرند

موقعیت جغرافیائی : جاده یزد - طبس

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : گبود گنبد

موقعیت جغرافیائی : جاده قدیم خراسان - ورامین - قم

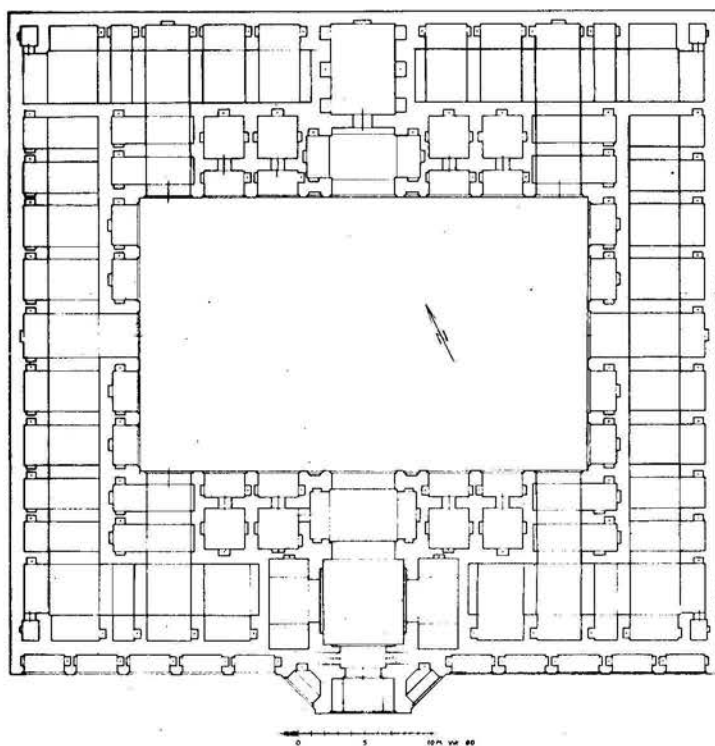
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت :

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : ویران شده

گاروانسرای : سنگی

موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - کرج

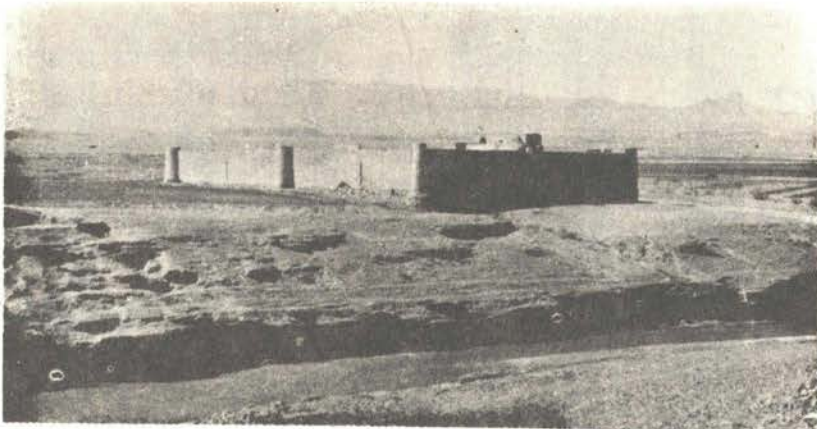
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : برجهای تزیینی

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : دو دهک

موقعیت جغرافیائی : بین قم و اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجر

مصالح ساختمانی : آجر و سنگ

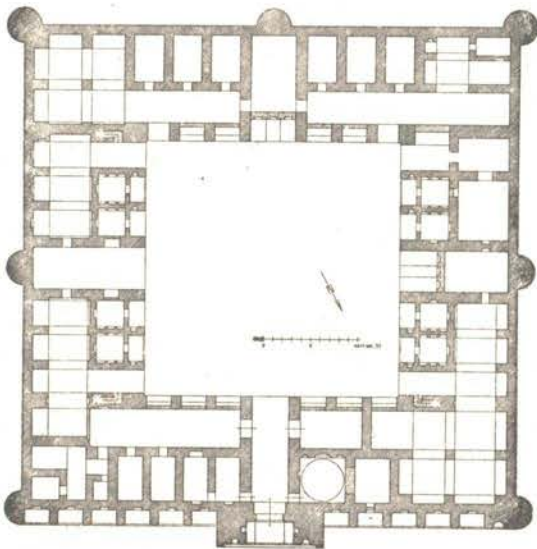
ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در ۷ کیلومتری جنوب قم و در ۲ کیلومتری غرب جاده قم به اصفهان در ساحل شرقی رودخانه قرار گرفته است . در نزدیکی آن پلی است که روی ۴ دهانه ناهمگون بنا شده است . در هر یک از دیوارهای شمالی و شرقی و غربی سه برج تعبیه شده که نشان میدهد این کاروانسرا یک قلعه نظامی محسوب میشده است . در دو طرف دیوارهای ورودی دو فرو رفتگی در قسمتی که از بنا جلوتر آمده وجود دارد .

پس از عبور از دروازه ورودی به ایوانی به طول ۱۱/۳۰ و عرض ۳/۹۰ میرسیم که در انتهای آن پله‌هائست که عابر را به حیاط میرساند .

در سمت راست ایوان ۲ اطاق ساخته شده که اولی مربع شکل بضلع ۴/۸ متر و دارای پوشش گنبدی است و در قدیم بوسیله یک در بزرگ با اطاق جنبی مربوط میشده است . این اطاق نمازگاه کاروانسرا بوده است . نظر باینکه در ورودی بین دو اطاق در سال ۱۹۷۱ برداشته شده و بجای آن یک دیوار کشیده شده ، اطاق جنبی از هیچ طرف راه ورودی ندارد .

ایوانهای جنوبی و غربی که بعد از ایجاد بنا ساخته شده اند دارای فرو رفتگی‌هایی در دیوار هستند . ایوان شرقی روی یک آب‌انبار زیرزمینی ساخته شده است . ۴ گوشه کاروانسرا مشابه یکدیگر نیستند . گوشه های شمالی شرقی و جنوب غربی برای استفاده بار و دو گوشه دیگر بعنوان اصطبل مورد استفاده بوده‌اند . پی‌های بنا از سنگ است و حیاط آن ۲۷/۲۰ متر طول و ۲۷/۱۰ متر عرض دارد و ابعاد مجموعه بنا ۵۳/۷ x ۵۳/۶ متر میباشد . این کاروانسرا هنوز هم سالم و قابل استفاده است .

گاروانسرای : عباس آباد

موقعیت جغرافیائی : ۱۲۷ کیلومتری شرق شاهرود

نوع پلان : چهار ایوانی

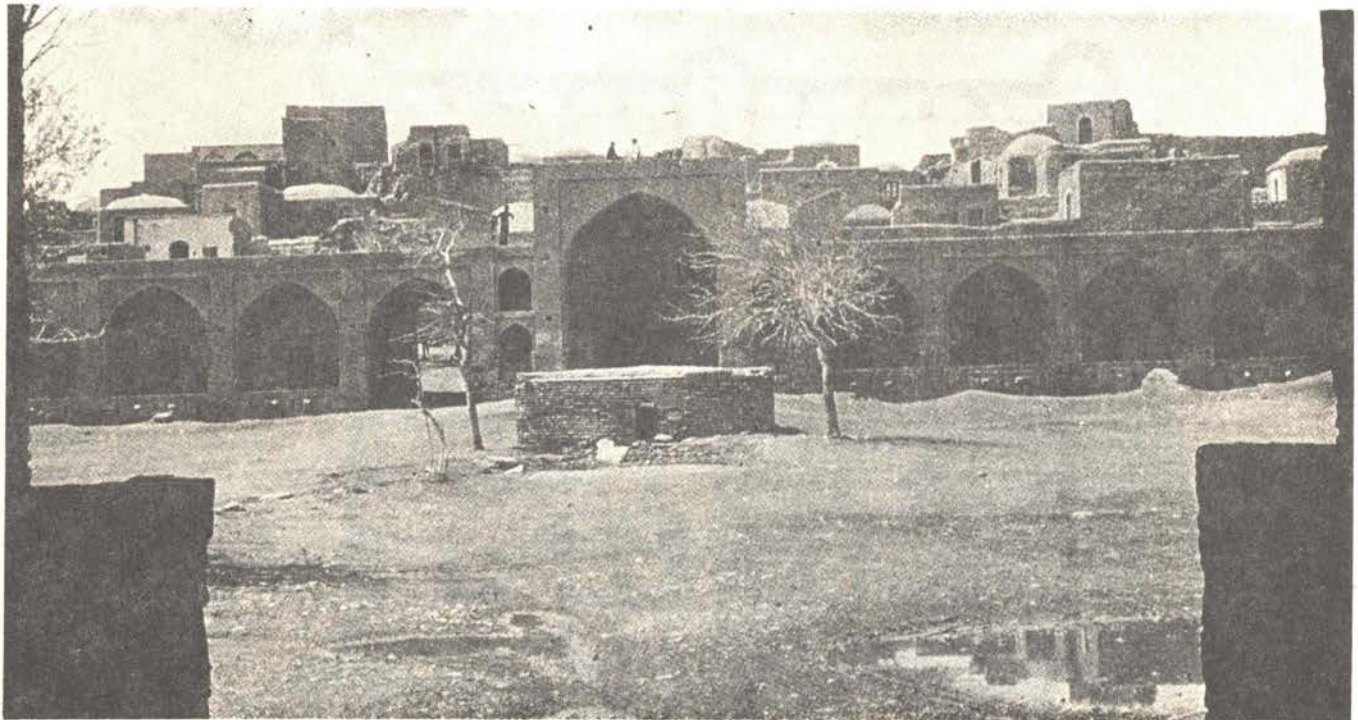
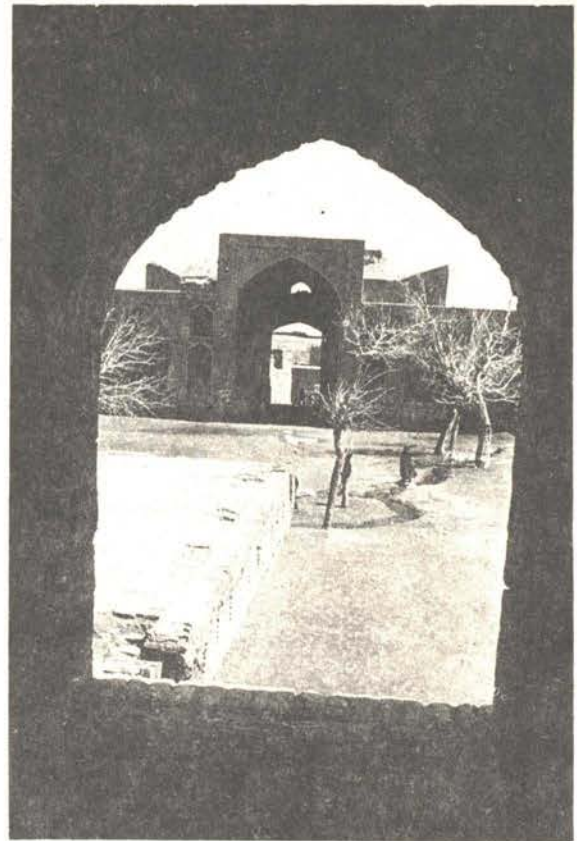
قدمت : صفوی

تزیینات : آجر گاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در دهکده عباس آباد در جاده خراسان واقع و بصورت چهار ایوانی بنا شده است . کاروانسرای عباس آباد بزرگترین کاروانسرای استان خراسان بوده و زیر بنای آن حدود ۱۰۰۰ متر مربع میباشد . حیاط مرکزی کاروانسرا به شکل مربع و بضلع ۵۷×۵۷ متر است و جمعا " ۳۶ اطاق در اطراف حیاط بنا گردیده که اندازه اطاقها $۳/۷۵ \times ۴/۳۰$ متر است . این کاروانسرا در زمان شاه عباس اول ساخته شده و در دوره قاجاریه ۱۲۳۷ هجری تعمیر گردیده است .

کاروانسرای : جم

موقعیت جغرافیائی : بین جاده تبریز - مرند

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

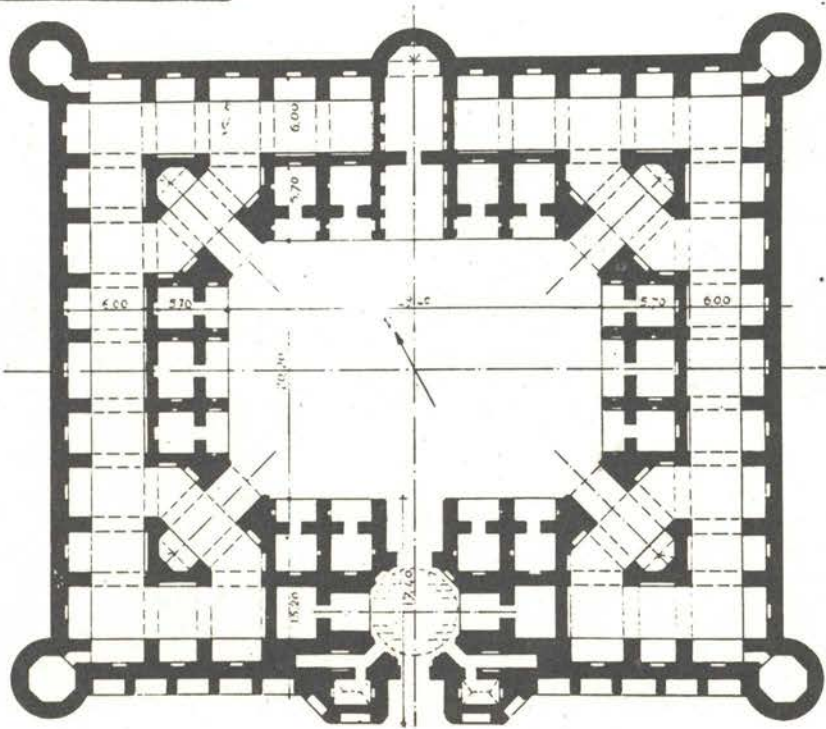
تزیینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای جم ب شکل مستطیل با ابعاد $۵۷/۸۰ \times ۴۸/۹۰$ متر بصورت چهار ایوانی بنا شده است. اطراف دروازه ورودی ۱۴ طاقنمای تزئینی و در چهار گوشه کاروانسرا چهار برج دایره‌ای شکل ساخته شده است. حیاط داخلی کاروانسرا نیز ب شکل مستطیل و اندازه آن $۲۹/۴۰ \times ۲۰/۲۰$ متر است. اطاقهای اطراف حیاط و ایوانها دارای اندازه مساوی هستند. کاروانسرای جم متعلق بدوره شاه عباس دوم صفوی است. در اوایل قرن ۱۹ میلادی موریر Morier بهنگام مسافرت اصفهان به تبریز در این کاروانسرا اقامت گزیده و شرح جالبی از آن باقی گذارده است (۲۹).

0 10 20

کاروانسرای : سرچم

موقعیت جغرافیائی : بین جاده زنجان - میانه

نوع پلان : چهار ایوانی

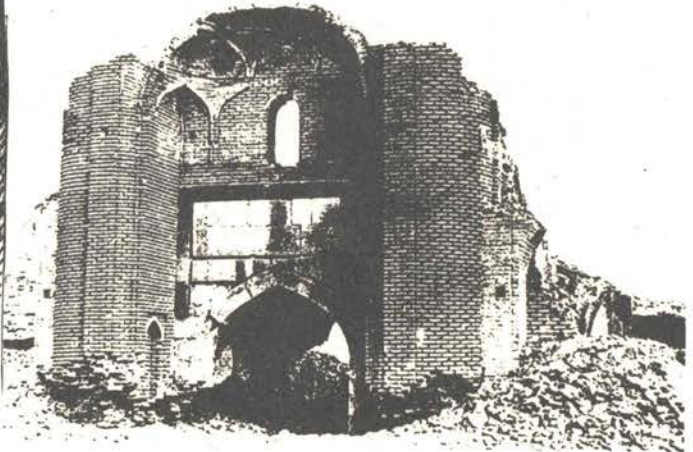
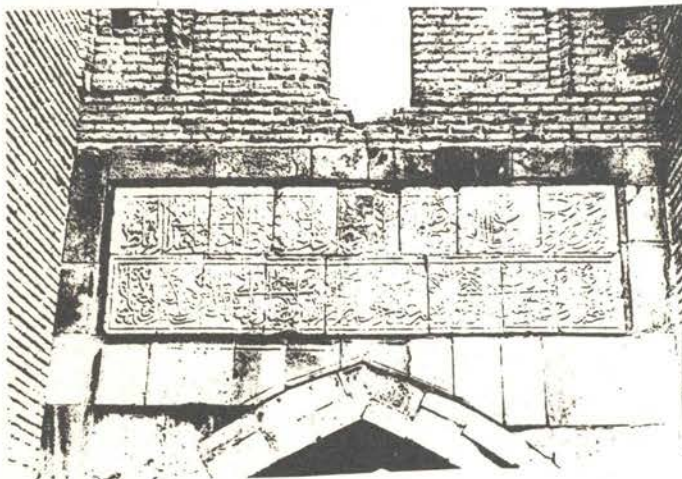
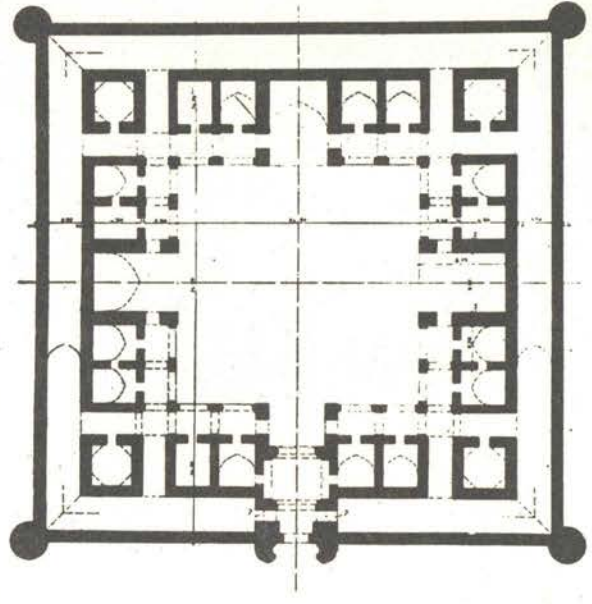
قدمت : ایلخانی

تزیینات : سنگ کاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا بصورت چهار ایوانی بنا گردیده و متاسفانه غیر از سردر ورودی تعبیه بنا بطور کلی ویران گردیده است . در کتیبه سنگی بنا نام آخرین پادشاه مغول ابوسعید وزیر او غیاث الحق و الدین محمد بتاریخ ۷۳۳ هجری بچشم میخورد .

گاروانسرای : دهکده طلب

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - اراک

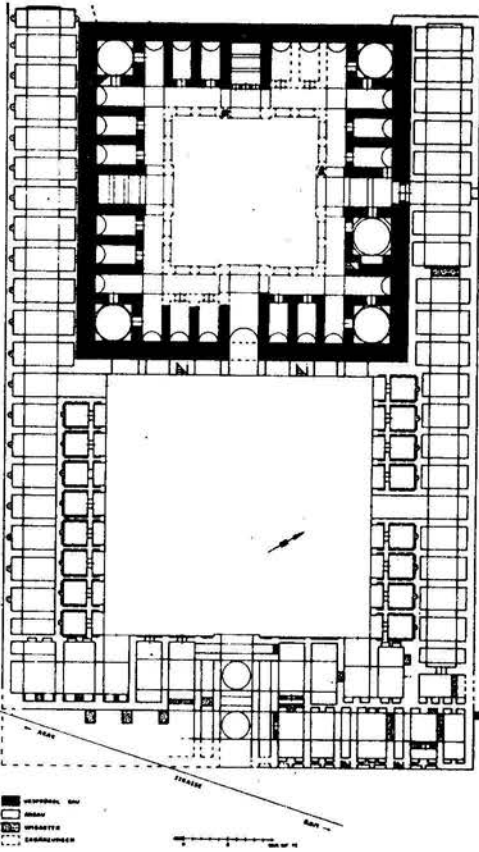
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : سلجوقی - صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : طلب

موقعیت جغرافیائی : جاده اراک - قم

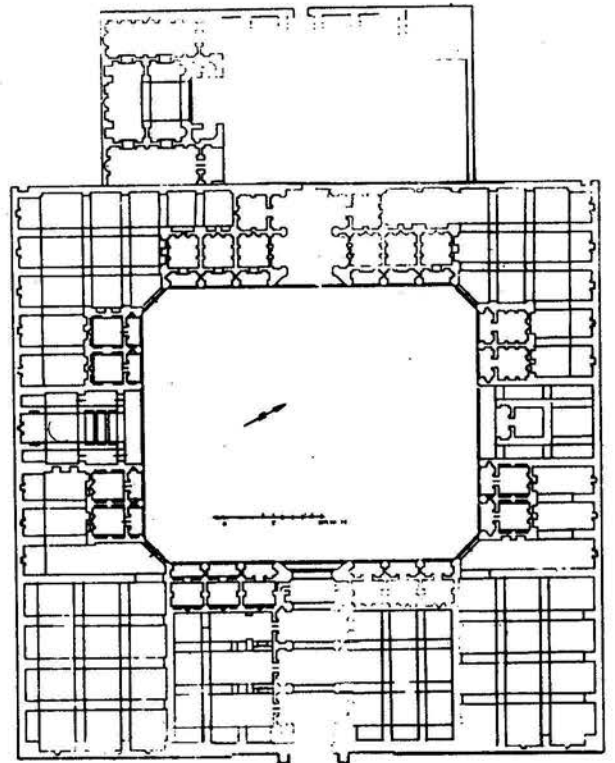
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : الله آباد

موقعیت جغرافیائی : یزد - طبس

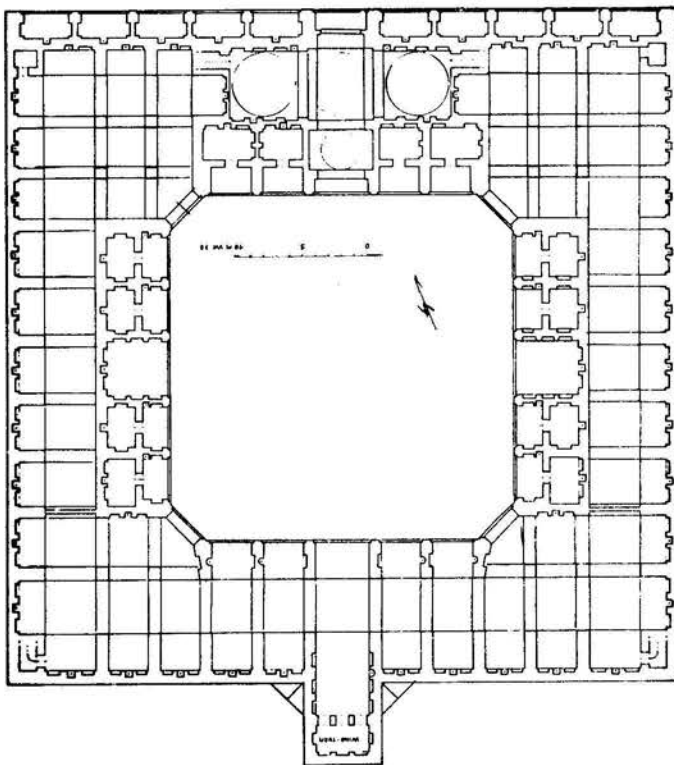
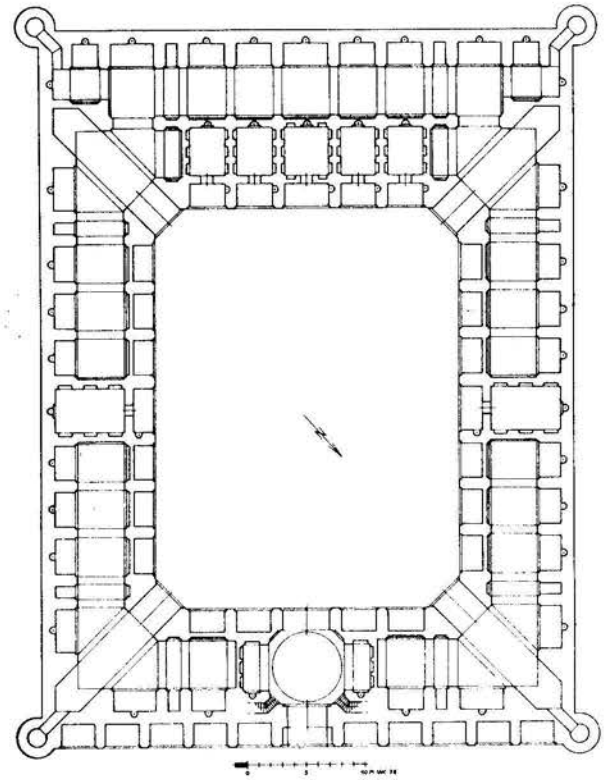
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : خان

موقعیت جغرافیائی : یزد - طبس

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : میبد

موقعیت جغرافیائی : یزد

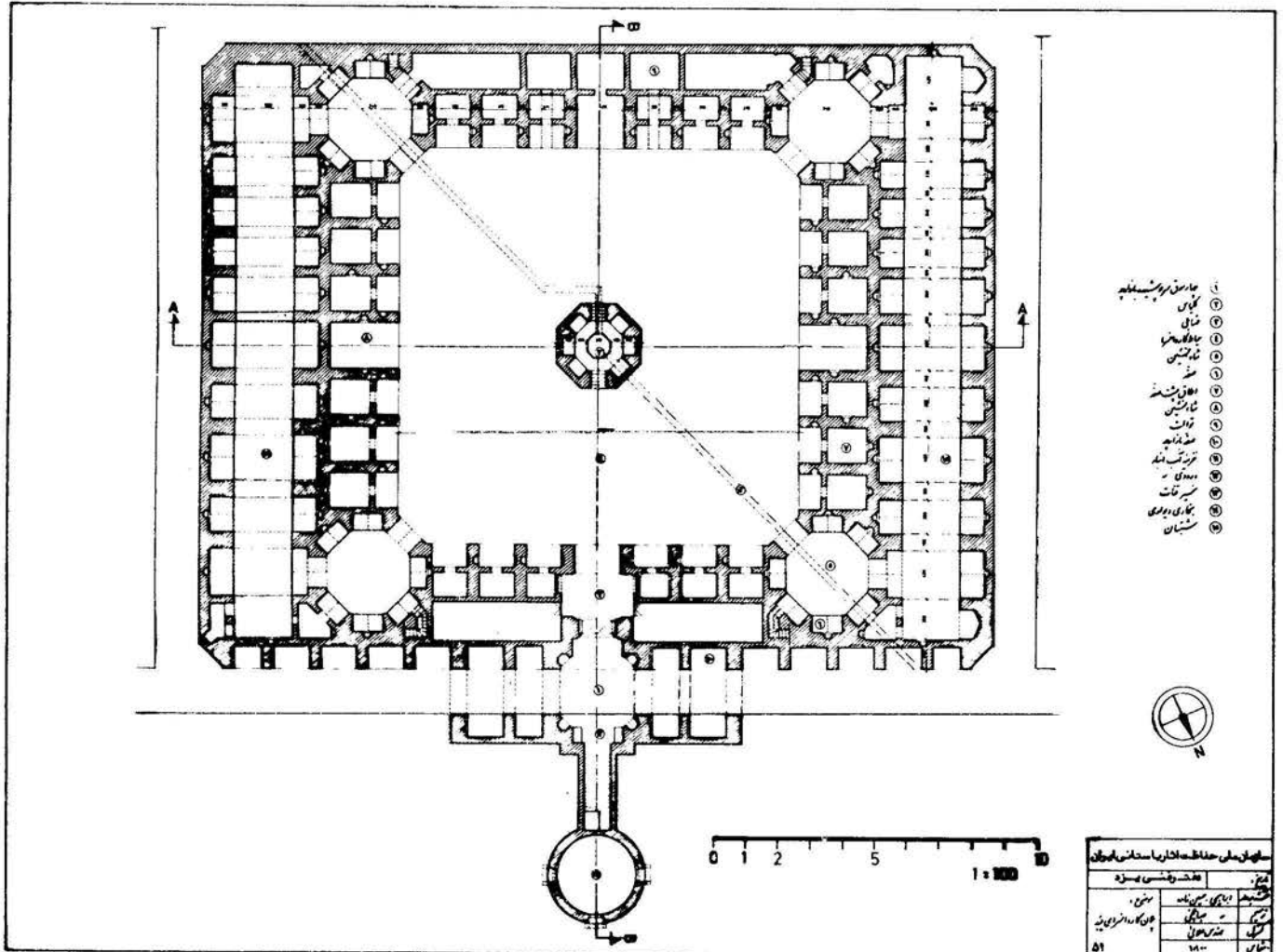
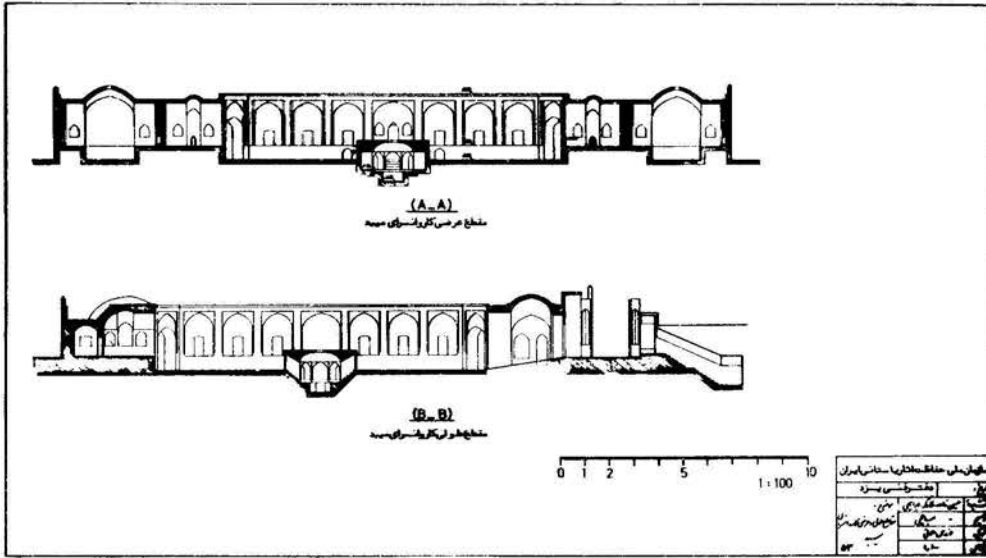
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۶۱۸

گاروانسرای : نیستانک

موقعیت جغرافیائی : جاده اردستان - نائین

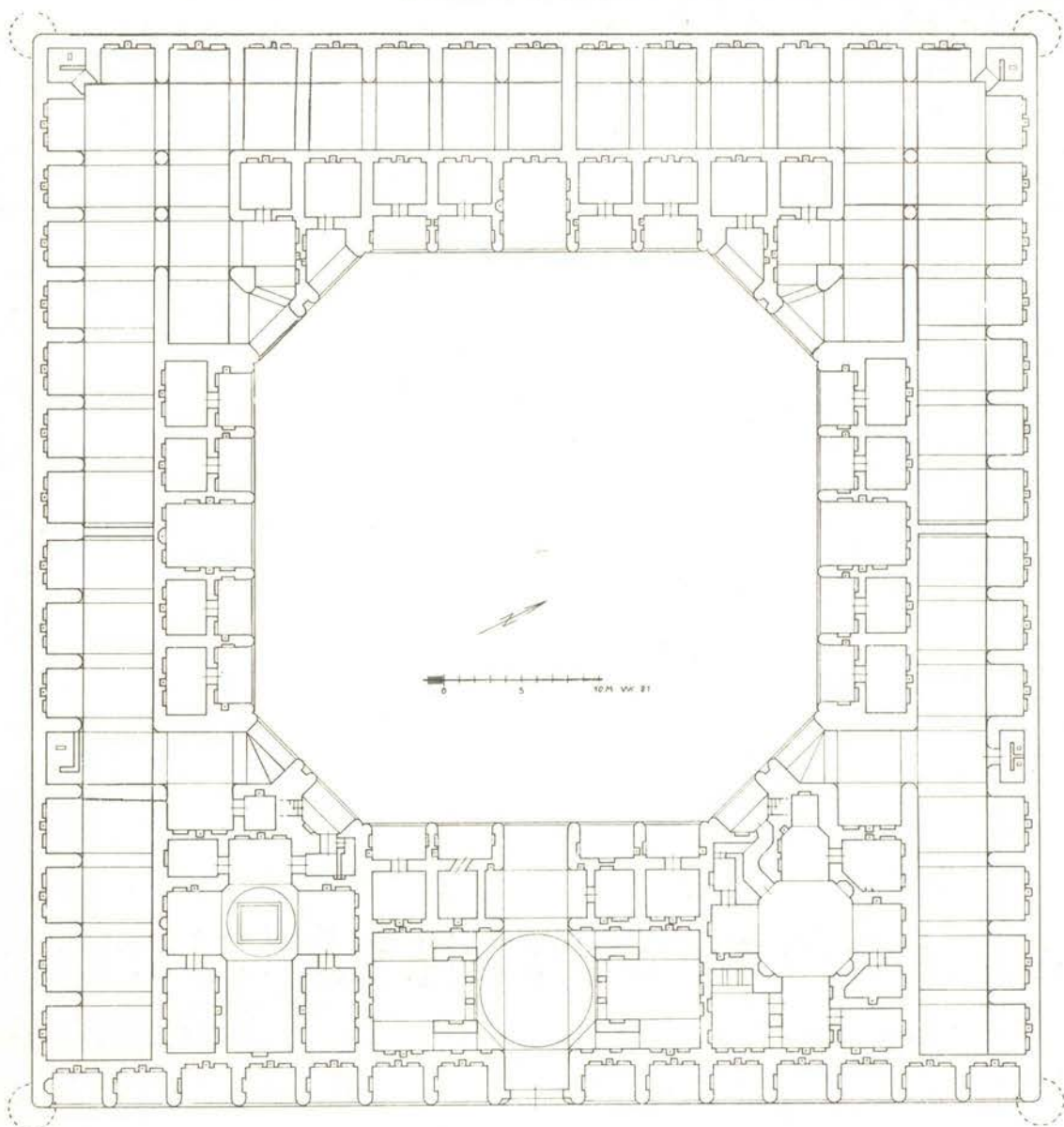
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : گز

موقعیت جغرافیائی : ۱۸ کیلومتری شمال اصفهان

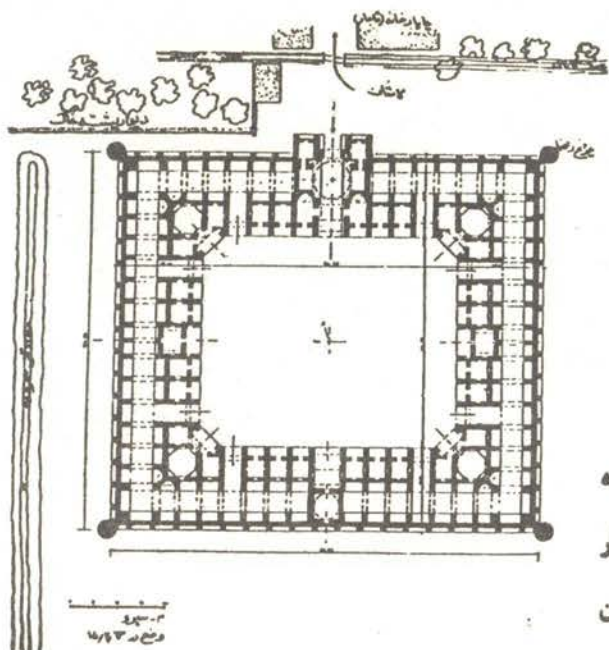
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجرکاری - کاشیکاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳۷۹

این کاروانسرا در دهکده گز واقع گردیده و بصورت ۴ ایوانی ساخته شده است. شکل بنا مستطیل به اندازه ۹۶x۸۳ متر است که در چهار گوشه آن چهار برج آجری بنا گردیده است. حیاط داخلی کاروانسرا نیز مستطیل و ابعاد آن ۵۰x۴۰ متر بوده و اطرافهای متعددی که اندازه آن ۳/۶۰x۳/۵۰ متر میباشد در اطراف حیاط داخلی واقع گردیده است. کاروانسرای گز در دوره شاه عباس اول بنیاد گردیده است.

از جهانگردان خارجی موریر در فوریه ۱۸۰۸ در این کاروانسرا توقف نموده و شرح جالب توجهی از بنا بیادگار گذاشته است (۳۰).

گاروانسرا : یا رباط دربند

موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - مشهد

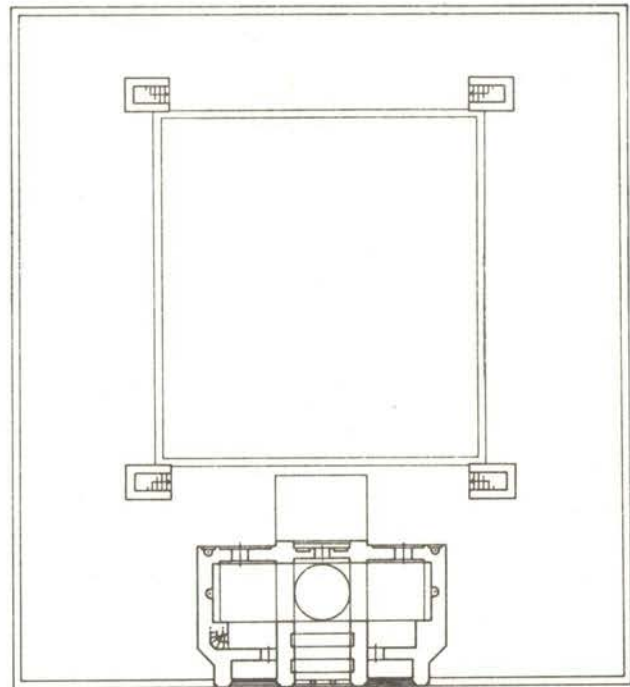
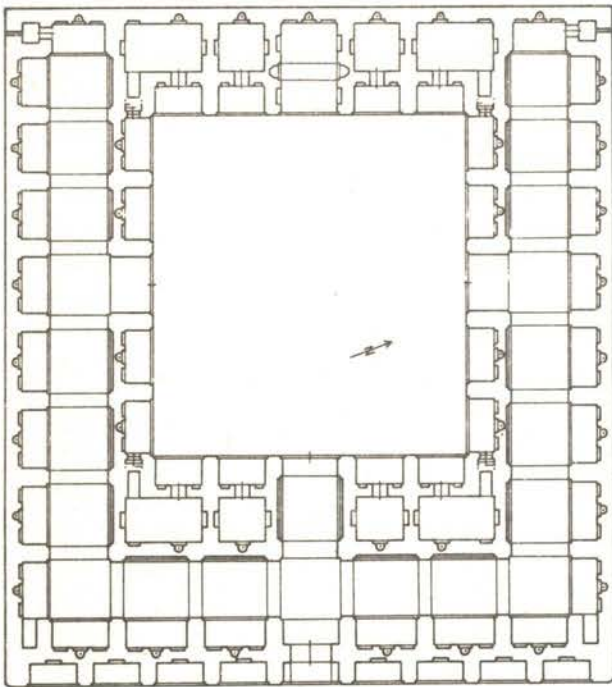
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : خاتون آباد

موقعیت جغرافیائی : شرق تهران

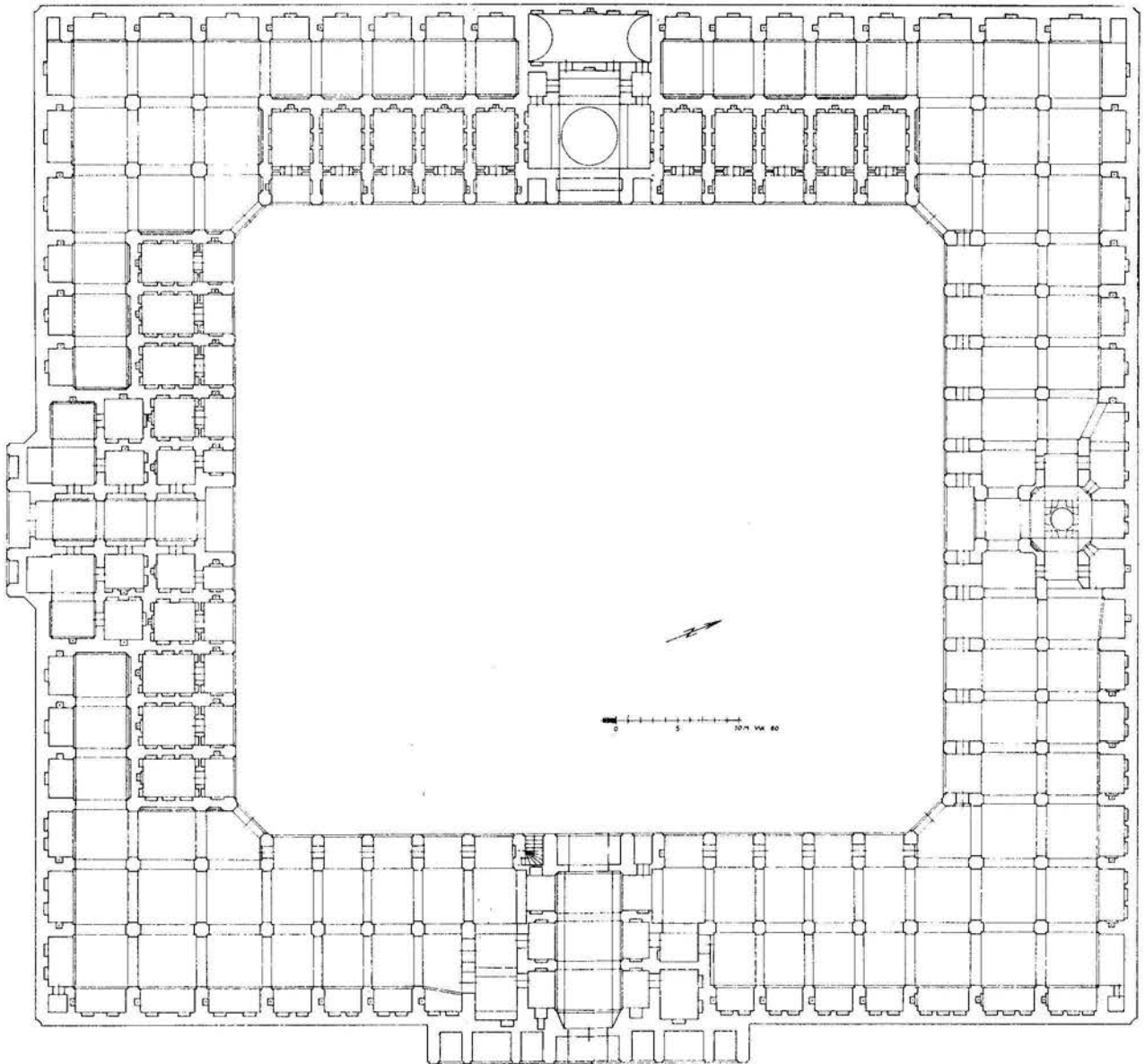
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : باغین

موقعیت جغرافیائی : جاده رفسنجان - کرمان

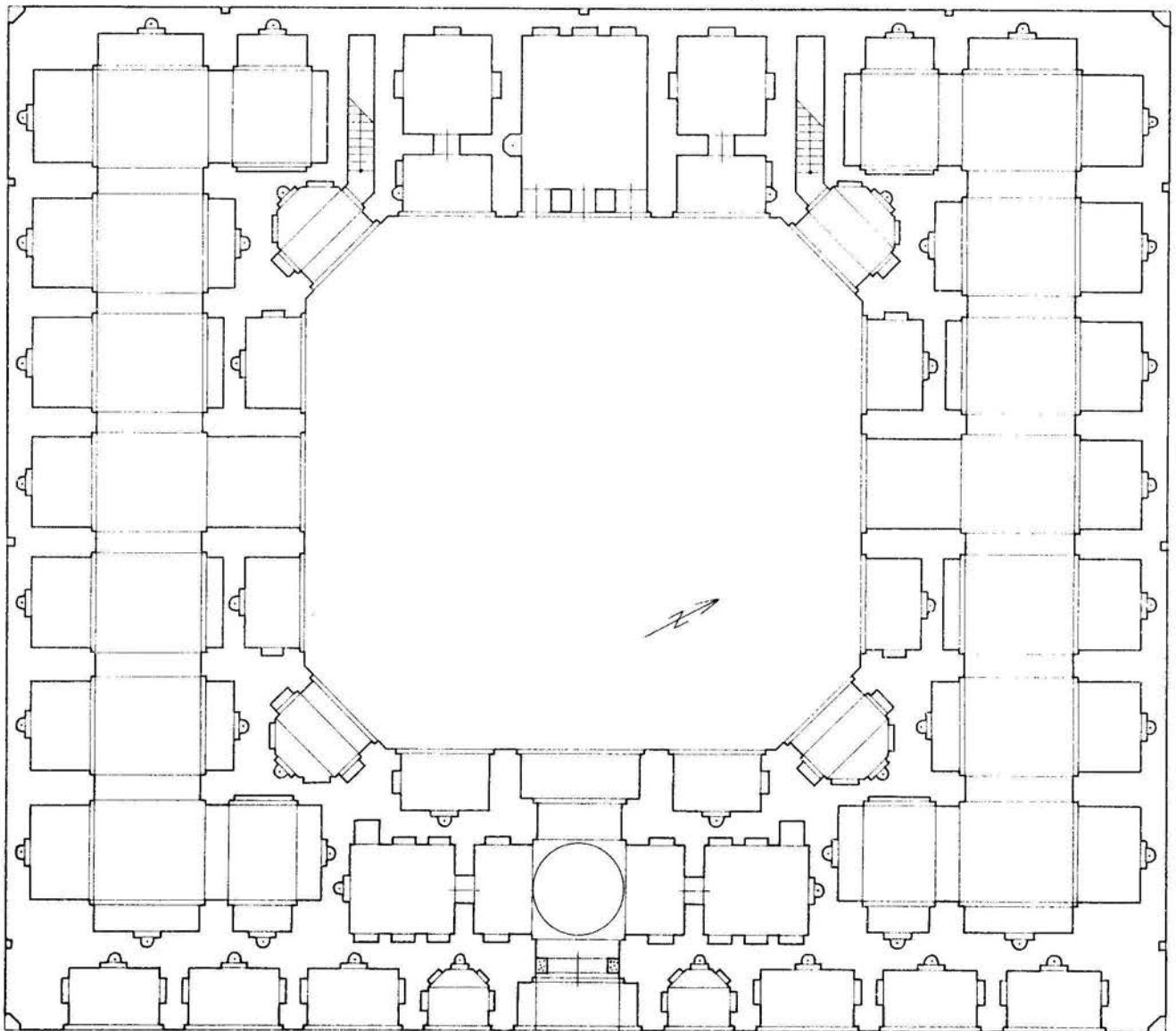
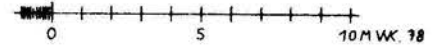
نوع پلان : چهار ایوانی

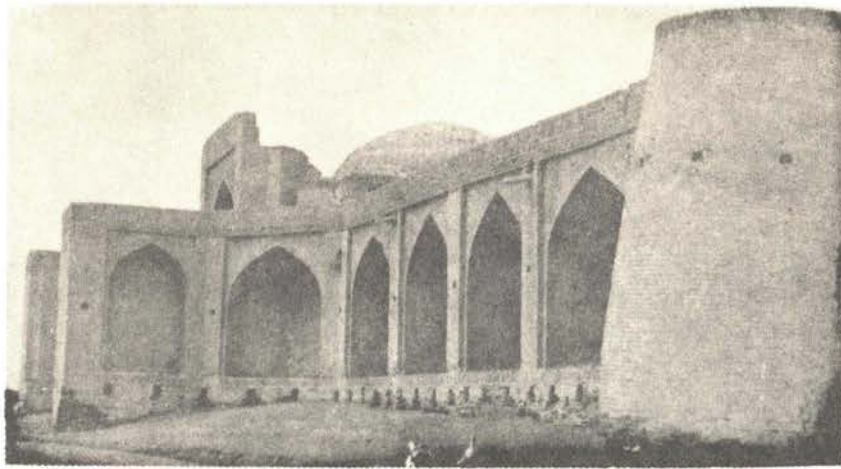
قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

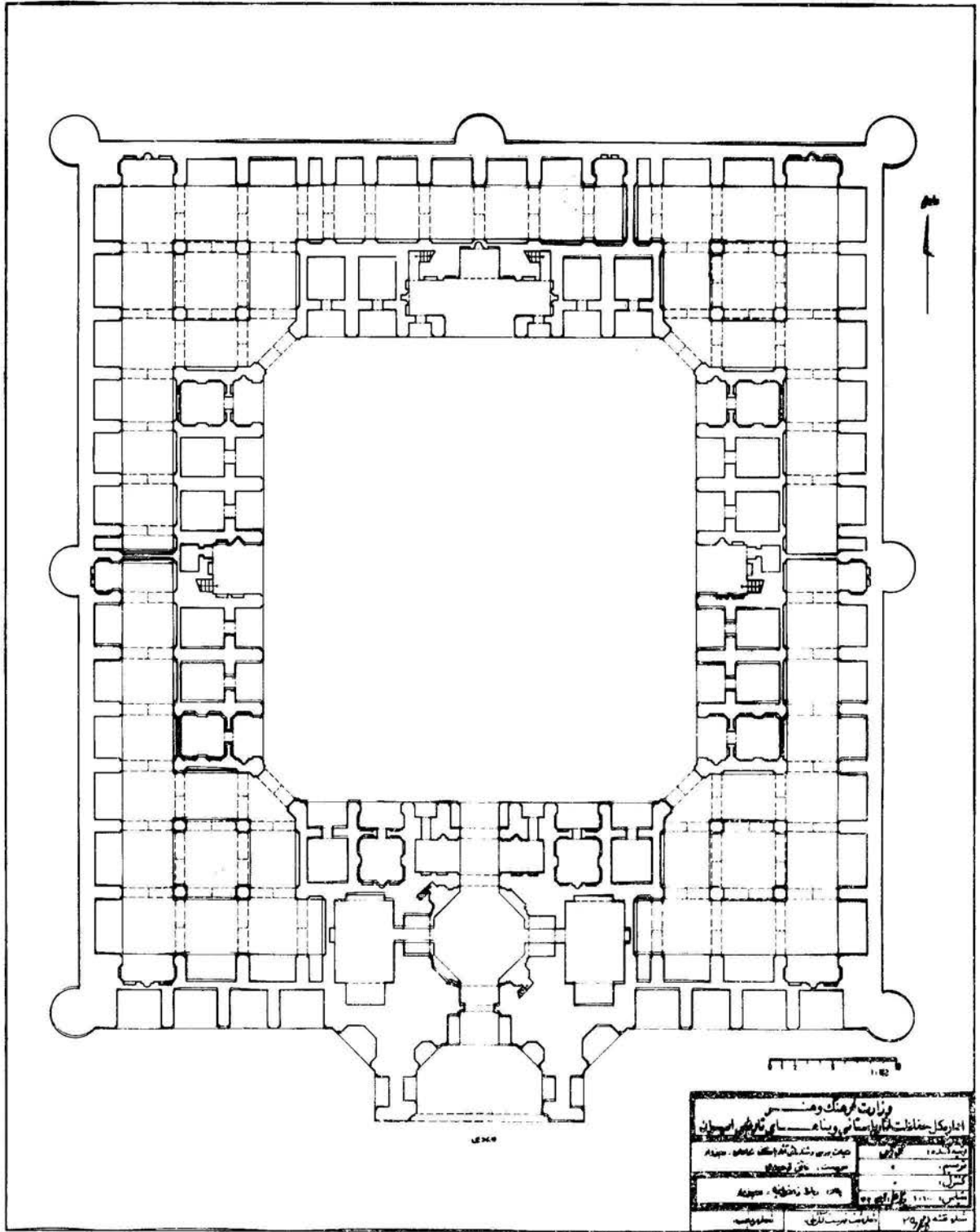
کاروانسرای : زعفرانیه
 موقعیت جغرافیائی : سبزوار
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : سلجوقی - صفوی - قاجار
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای عفران اربنا بامی شاه عباس صفوی است در حالی است که بازار
 مشغول کرج و بار کردن حال و حال خود هستند

خانلو حلیل الدوله اصفهانی

دارالخلافه مبارکه طهران

وزارت فرهنگ و معارف	
اداره کل حفاظت آثار باستانی و بناهای تاریخی ایران	
تاریخ: ۱۳۰۵	محل: تهران
موضوع: نقشه معماری	معماری: دکتر مهندس علیقلی حائری
محل: تهران	معماری: دکتر مهندس علیقلی حائری
موضوع: نقشه معماری	معماری: دکتر مهندس علیقلی حائری
محل: تهران	معماری: دکتر مهندس علیقلی حائری

گاروانسرای : گنجعلیخان

موقعیت جغرافیائی : شهر کرمان

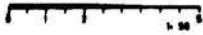
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

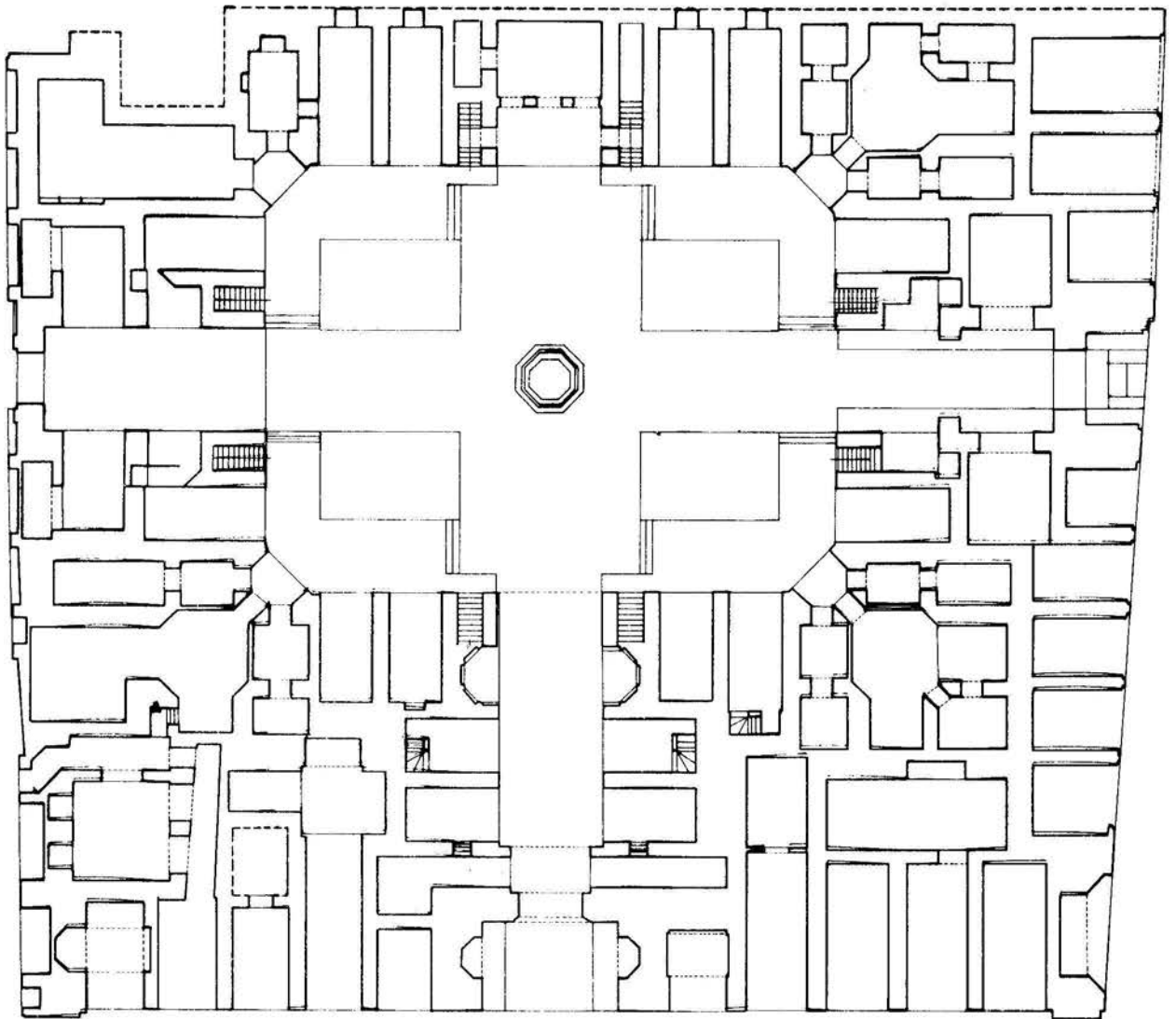
تزئینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

وزارت فرهنگ و هنر	
اداره کل حفاظت آثار باستانی و بناهای تاریخی ایران	
پلان طبقه کف کاروانسرای گنجعلیخان	نیمه کلبه
موقعیت جزئیاتی کرمان	کلیه
	کسری
	مقیاس: ۱/۵۰
شماره ثبت: ۵۰۴۰۱	شماره ثبت: ۱۳۰۱
تعداد برگه: ۱	تعداد برگه: ۱

کاروانسرای : نیشابور

موقعیت جغرافیائی : شهر نیشابور

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجرکاری

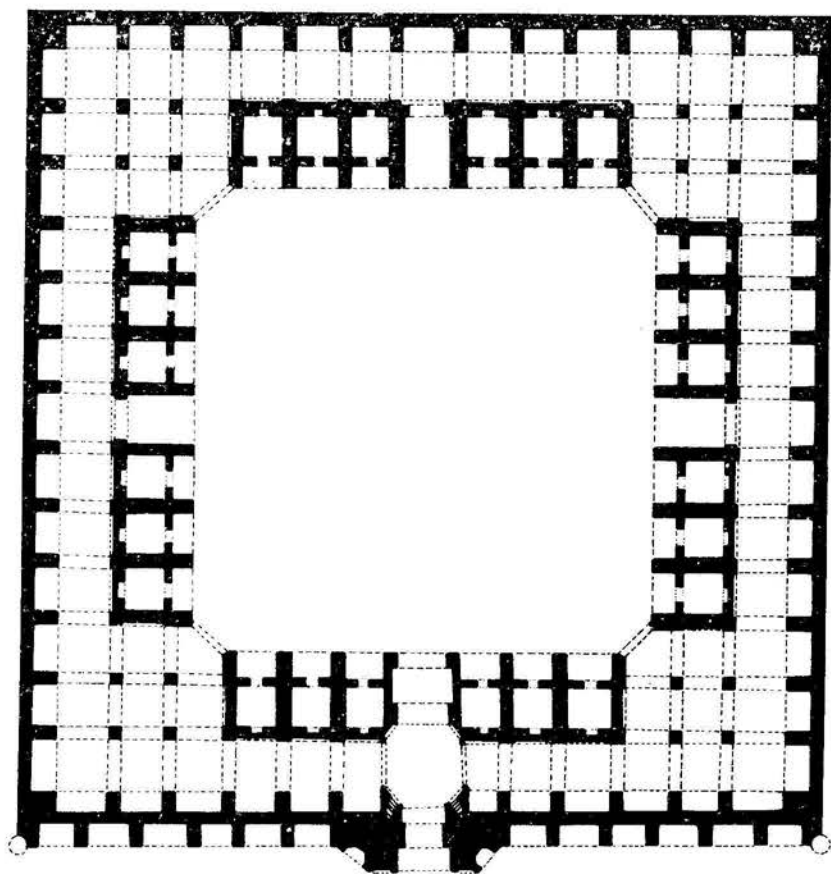
مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۲۳۰

این کاروانسرا در شهر تاریخی نیشابور واقع گردیده و بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است. شکل ساختمان مربع و اضلاع آن 70×70 متر مربع میباشد. همعا " ۲۴ اطاق برای سکونت مسافران در اطراف حیاط مرکزی ساخته شده است. چهار اصطبل سراسری که ورودی هر یک در چهار گوشه کاروانسرا تعبیه گردیده وجود دارد.

کاروانسرای نیشابور تا سال های گذشته محل زاندار مری شهر بوده و به همین علت **فهراتی** در وضعیت ساختمانی آن بوجود آمده است (۳۱).

نقشه برادر معشمر
ترسیم : صادقزاده
مقیاس : 1:400

سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران
دفتر فنی خراسان
رباط شهر نیشابور

کاروانسرای : بهدشت

موقعیت جغرافیائی : ۸ کیلومتری شهرستان شاهرود

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

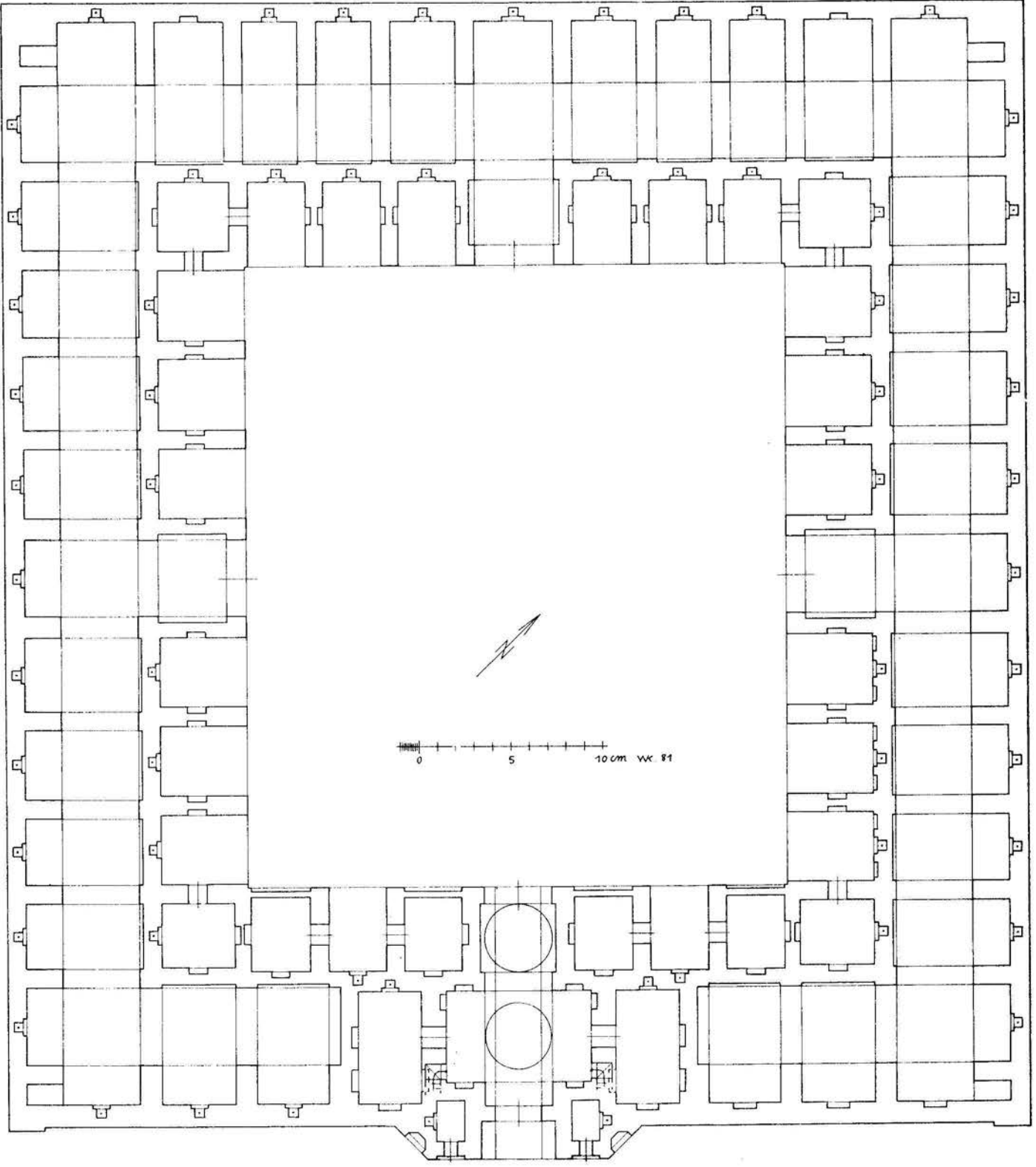
تزیینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

موقعیت جغرافیائی این کاروانسرا در ۸ کیلومتری شهرستان شاهرود در دهکده بهدشت است . متاسفانه قسمت اعظم کاروانسرا خراب گردیده و فقط دروازه ورودی بنا و قسمتی از اطاقهای آن بجای مانده است . این کاروانسرا مستطیل شکل ۵۴×۶۰ متر و بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است . جمعا " ۲۴ اطاق برای سکونت مسافران ساخته شده در اطراف حیاط مرکزی بصورت قرینه بنا گردیده است . کاروانسرای بهدشت دارای کتیبه‌ای بوده از سنگ مرمر که متاسفانه همزمان با ویرانی بنا مفقود گردیده است . متن کتیبه در کتاب مطلع الشمس صنع الدوله ثبت گردیده است (۳۲) .

کاروانسرای بهداشت

کاروانسرای : اردکان

موقعیت جغرافیائی : جاده - یزد - اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

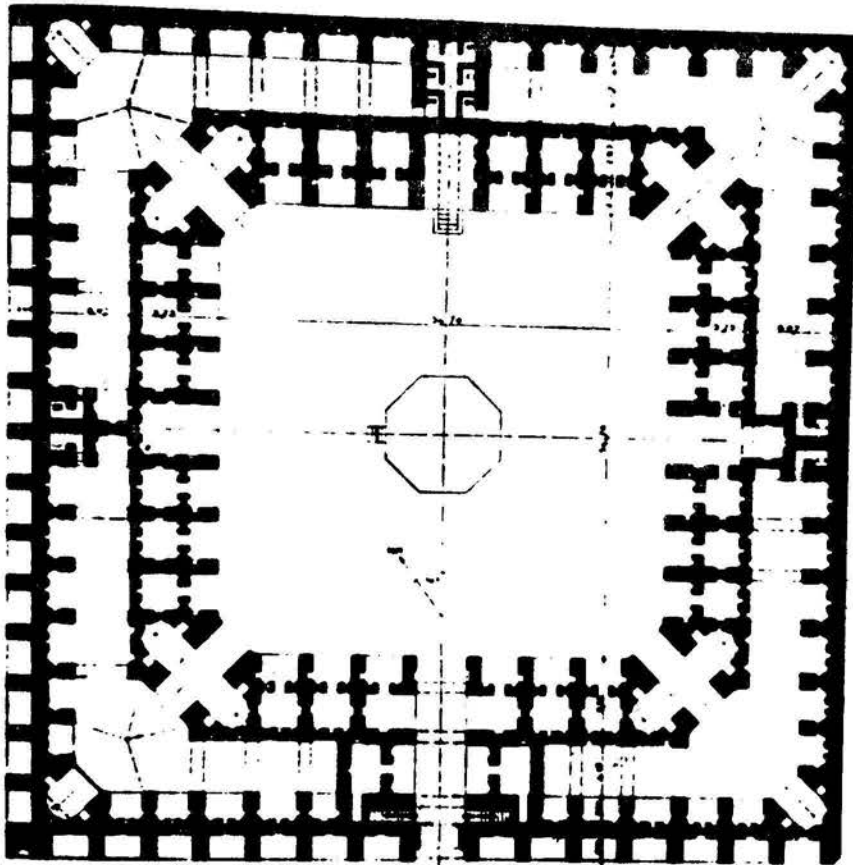
قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا بشکل مربع به اضلاع $34/70 \times 34/70$ متر وبصورت چهار ایوانی ساخته شده است. کاروانسرا دارای ۲۴ اطاق در اطراف حیاط مرکزی است. و جلوی هر یک از اطاقهای آن ایوانی نیز بنا گردیده است. کاروانسرا دارای چهاراصطبل است که ورودی هر کدام در یک گوشه بنا قرار گرفته است. همچنین با درگیری برای خنک نگهداشتن اطاقهای کاروانسرا ساخته شده است.

کاروانسرای : خیرآباد

موقعیت جغرافیائی : ۷۴ کیلومتری شیراز بطرف سروستان

نوع پلان : چهار ایوانی

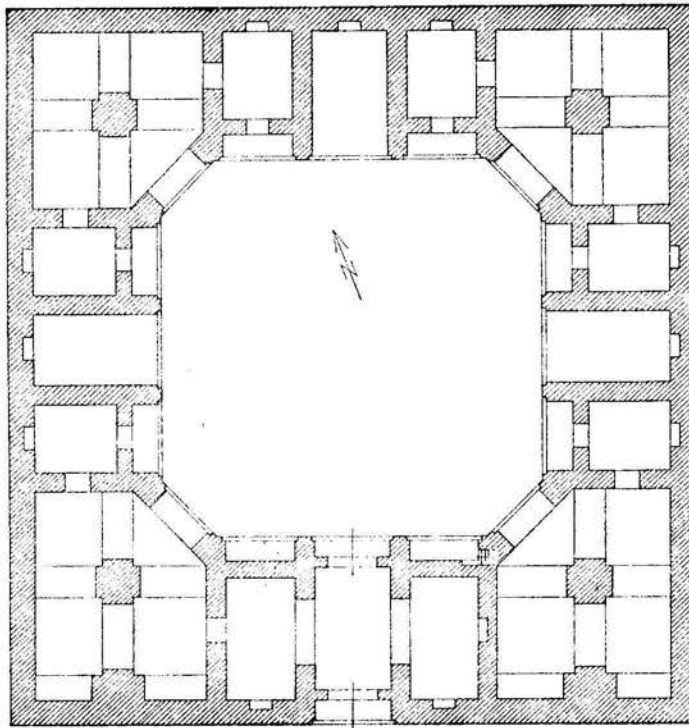
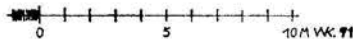
قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرا بشکل مستطیل بطول ۲۸/۵۰ و عرض ۲۷/۳۰ متر ساخته شده .
در دو طرف دروازه ورودی دو اطاق مستطیل شکل بنا شده است . در طرف
مقابل ورودی یک ایوان و در طرفین آن دو اطاق قرار دارد . در دو طرف دیگر
نیز وضع بنا بهمین شکل است . حیاط کاروانسرا بشکل مربعی بضلع ۱۵ متر
است که چهار گوشه آن پخ شده و هر کدام به یک اصطبل راه دارند که سقف
آنها قوسی شکل و روی ستونی بشکل صلیب بنا شده است . قسمت‌های مختلف
کاروانسرا با هم کاملا "هم‌آهنگی دارد . متأسفانه این بنا فوق العاده آسیب
دیده است .

کاروانسرای آوه

موقعیت جغرافیائی : جنوب جاده قم به ساوه

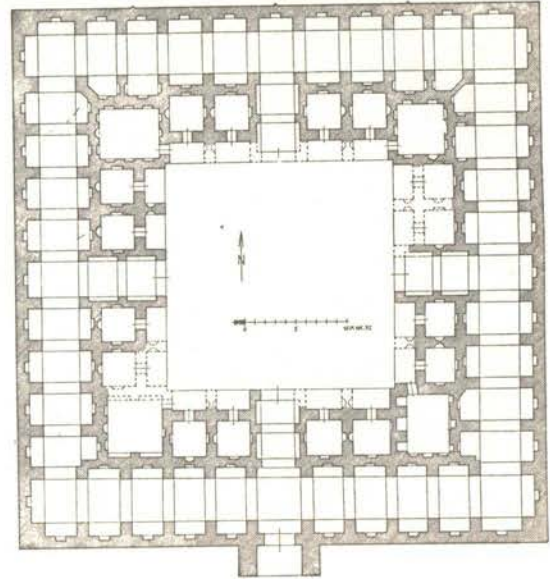
نوع پلان : چهار ایوانی

ندمت : صفوی

نژدینات : آجر

مصالح ساختمانی : آجر

نبت آثار تاریخی :

مابین تپه آوه و دهکده آوه خرابه‌های این کاروانسرا صفوی که بشدت دچار
سدمه شده ولی هنوز قابل تعمیر است بنظر میرسد . طول و عرض بنا ۵۲/۹۰
و ۵۱/۸۰ مترو طول و عرض حیاط آن ۲۲/۴۰ و ۲۲/۲۰ متر می‌باشد . ۴۰ اطاق
در چهار گوشه حیاط ساخته شده که هم اندازه‌های مختلف دارند و هم نوع
ساختمان دیوارهای آنها با یکدیگر تفاوت دارد و سقف همه آنها قوسی شکل
است . در دیوار این اطاقها فرورفتگی‌هایی است که بخاری دیواری بوده‌است .
بفاصله ۲۱/۷۰ متر از در ورودی در خارج کاروانسرا روی محور میانی بنا
پلکانی است که به آب انبار زیرزمینی کاروانسرا که دارای ۲ هواکش در سطح
زمین میباشد می‌رود .

کاروانسرای : مهر

موقعیت جغرافیائی : ۵۰ کیلومتری جاده سبزوار - مشهد

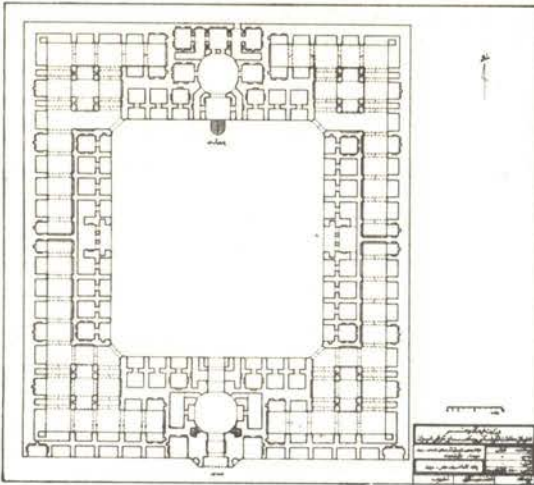
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات : آجر کاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای زیبای مهر بصورت چهارایوانی بنا گردیده و شکل آن مستطیل و تقریبا " $78/50 \times 66/50$ متر طول و عرض دارد . اصل بنای کاروانسرای مهر متعلق به دوره صفوی است ولی تغییرات زیادی در دوره قاجاریه در آن بعمل آمده است . بطوریکه از ترکیب ساختمان معلوم است در اواسط دوره قاجاریه این بنا خراب شده و توسط مجتهد سبزواری صباحی میرزا ابراهیم سبزواری بر روی خرابه‌های آن مجددا " بنای دیگری ساخته اند . همچنین از دیواره‌ها پیداست که این باز سازی از پی بنا نبوده بلکه از دو متری دیواره‌ها شروع شده است . حیاط مرکزی مستطیل شکل 39×43 متر طول و عرض دارد و ۲۸ اتاق با اندازه $2/55 \times 3/25$ متر در اطراف حیاط مرکزی ساخته شده است . روبروی دروازه ورودی ، شاه نشین زیبای کاروانسرا است که در پشت آن حیاط کوچک ۸ ضلعی واقع شده است . بر طبق نوشته مطلع الشمس کاروانسرای مهر دارای کتیبه‌های بوده که تاریخ احداث آن را ۱۰۷۵ یعنی زمان شاه سلیمان صفوی

ذکر میکند

کاروانسرای : سنگی (قلعه سنگی)

موقعیت جغرافیائی : جاده ری - قم ۳۵ کیلومتری شمال غرب قم

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

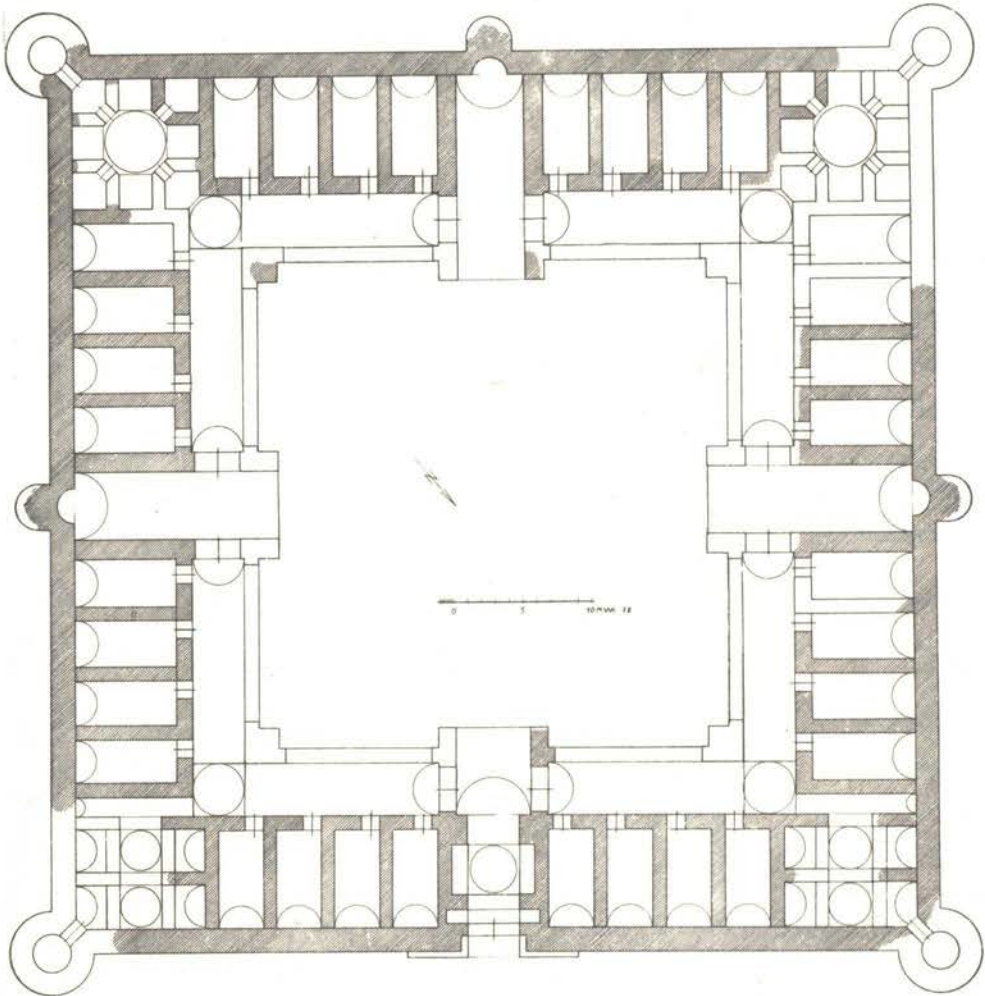
تزیینات :

معالج ساختمانی : سنگ

شبه آثار تاریخی :

این کاروانسراکه اکنون بصورت ویرانه در آمده تا قرن گذشته مورد استفاده مسافران و کاروانیان بوده است . بنای قلعه سنگی مربع و بفرم چهار ایوانی بنا شده است . دارای چهار برج نیمدایره ای شکل در اضلاع غربی و شرقی است .

کاروانسرای : وکیل

موقعیت جغرافیائی : کرمان

نوع پلان : چهار ایوانی

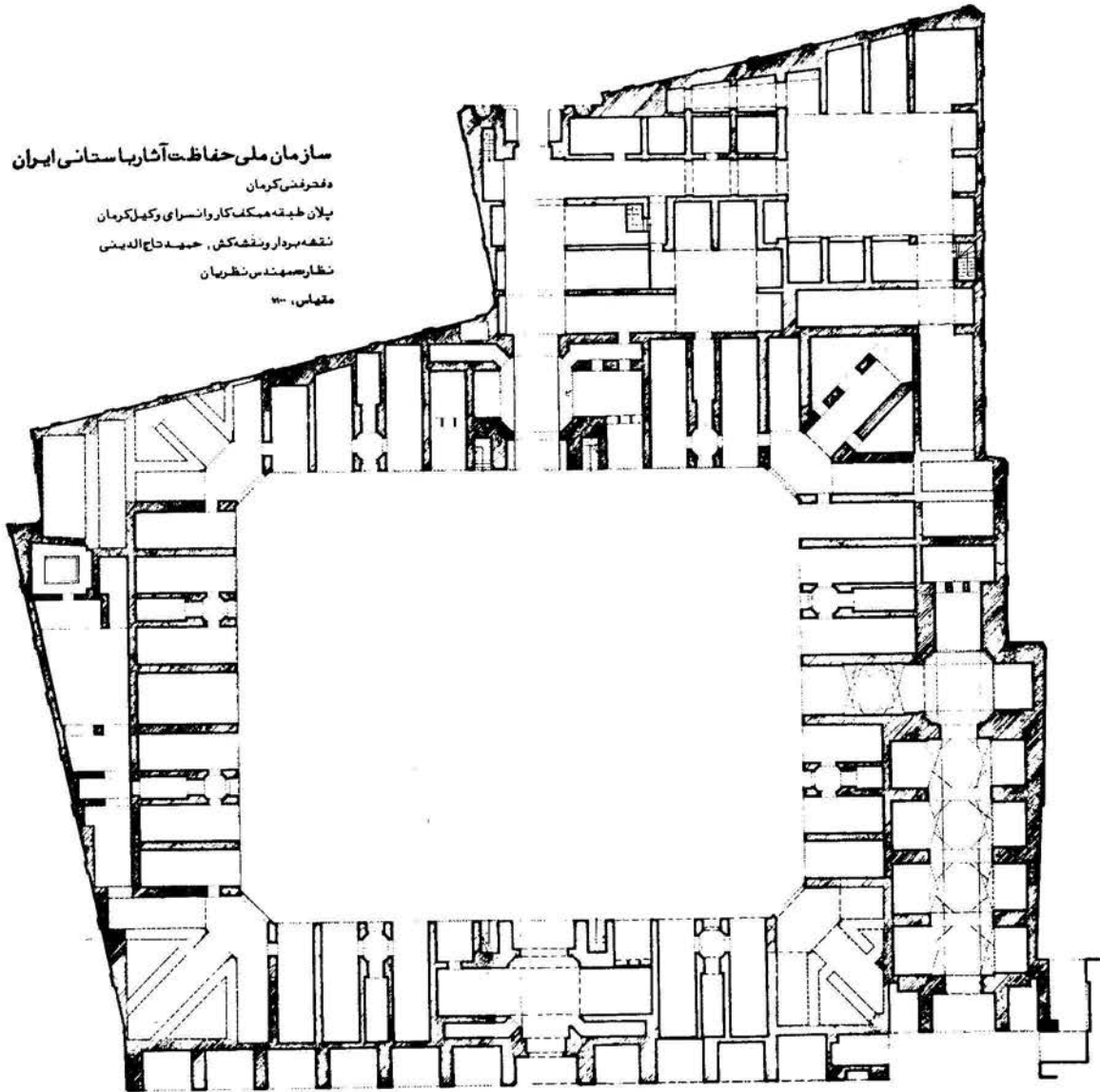
قدمت : صفوی

ترتیبات :

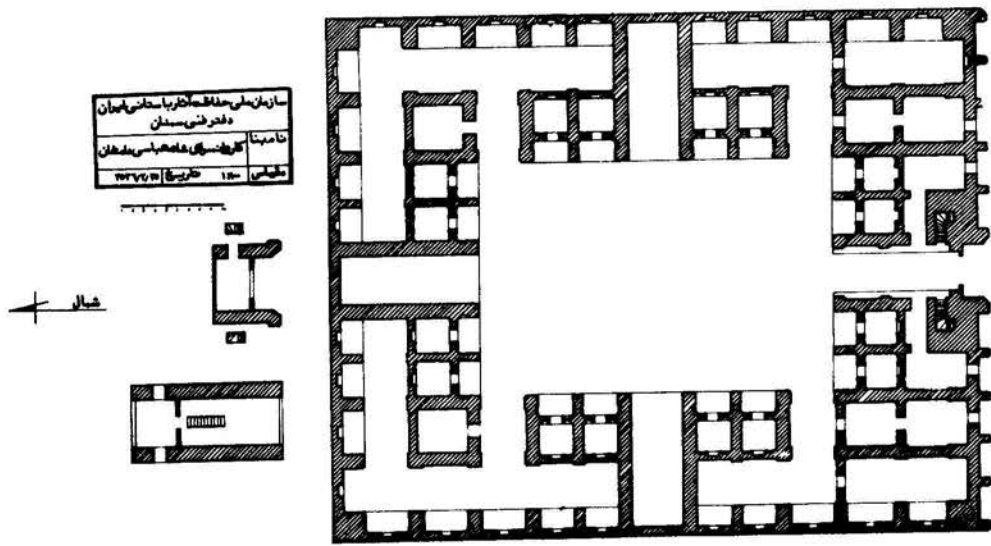
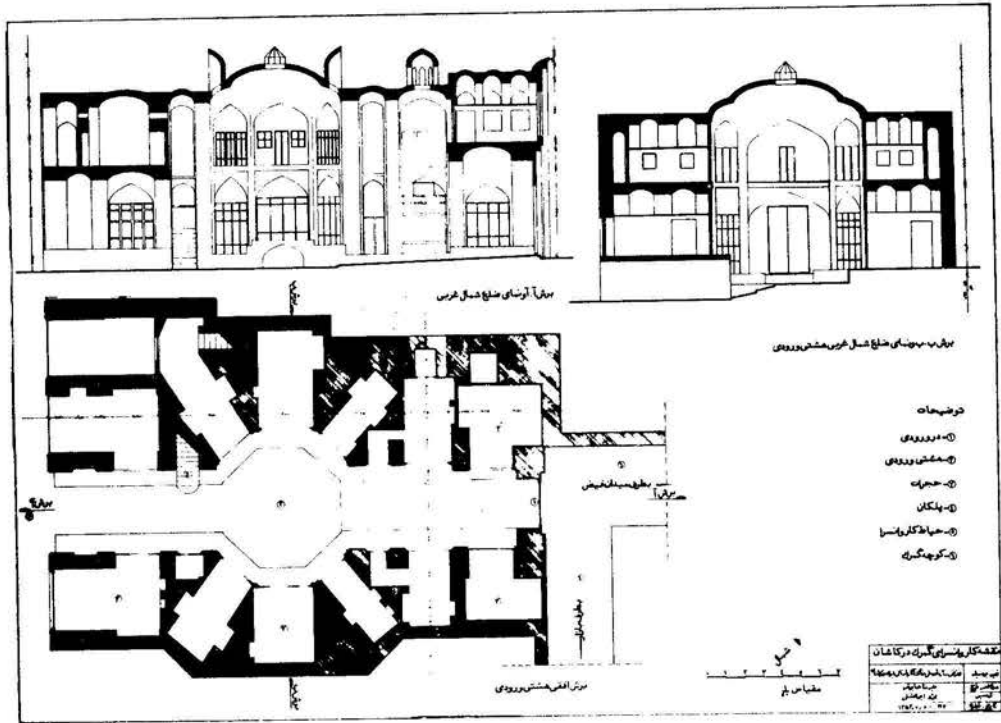
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران
دفتر فنی کرمان
پلان طبقه همکف کاروانسرای وکیل کرمان
نقشه بردار و نقشه کش : حمید حاج الهیانی
نظاره سمپداس نظریان
مقیاس : ۱/۱۰۰

کاروانسرای : گمرگ
 موقعیت جغرافیائی : شهرگاشان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : تیموری - صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : دامغان
 موقعیت جغرافیائی : دامغان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : (رباط سپنج)

موقعیت جغرافیائی : ۵۰ کیلومتری شمال میامی جاده خراسان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ایلخانی

تزئینات : آجرکاری - کاشیکاری

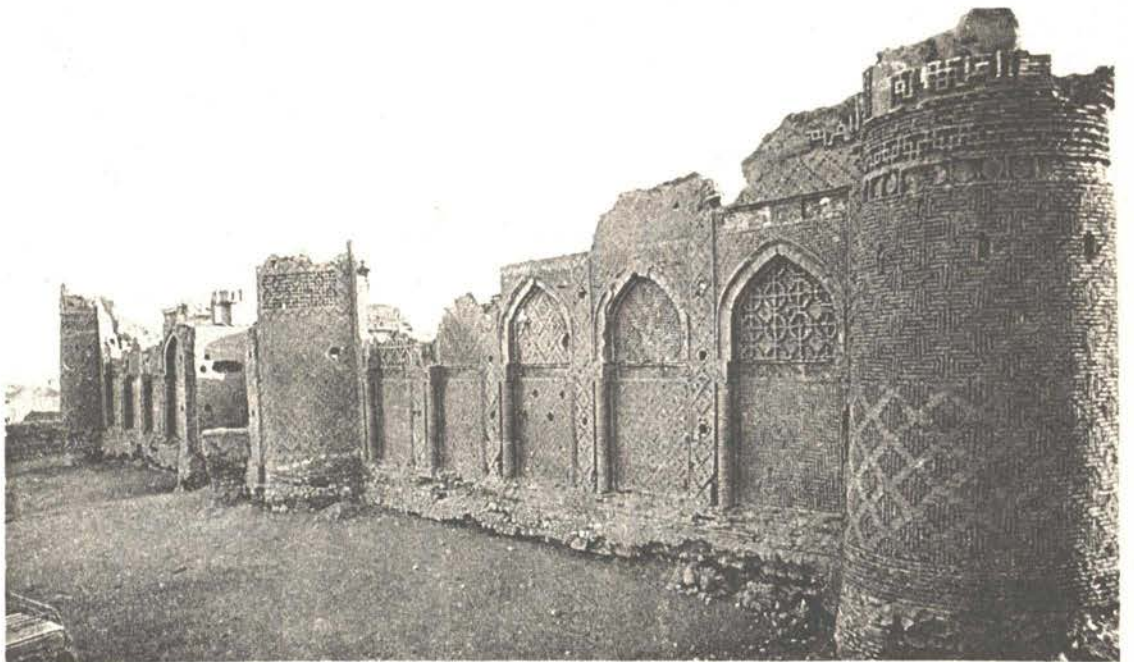
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

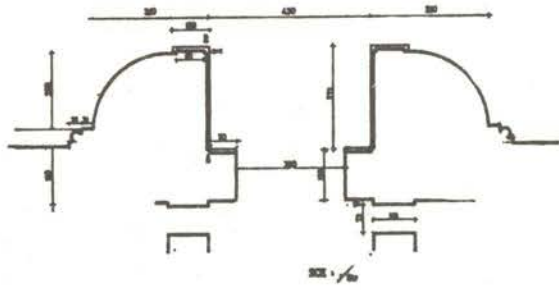
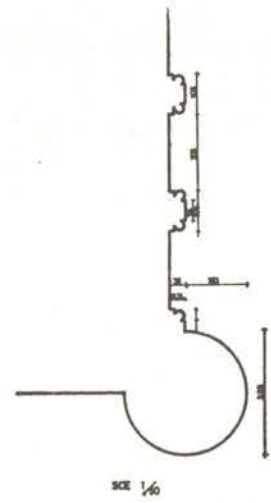
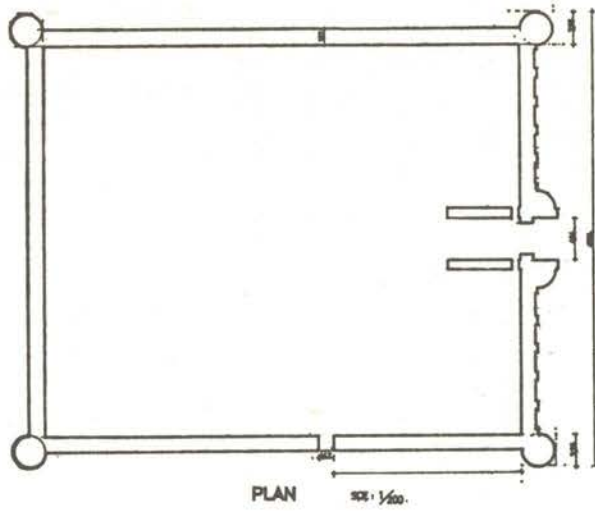
ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای سپنج یکی از زیباترین بناهای دوره ایلخانی است که بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است . شکل بنا مستطیل شکل و اندازه آن ۶۵/۶۴ x ۴۷/۶۴ متر است . متأسفانه غیر از ورودی بنا بقیه بطور کلی ویران گردیده و اثری از آن بجای نمانده است .

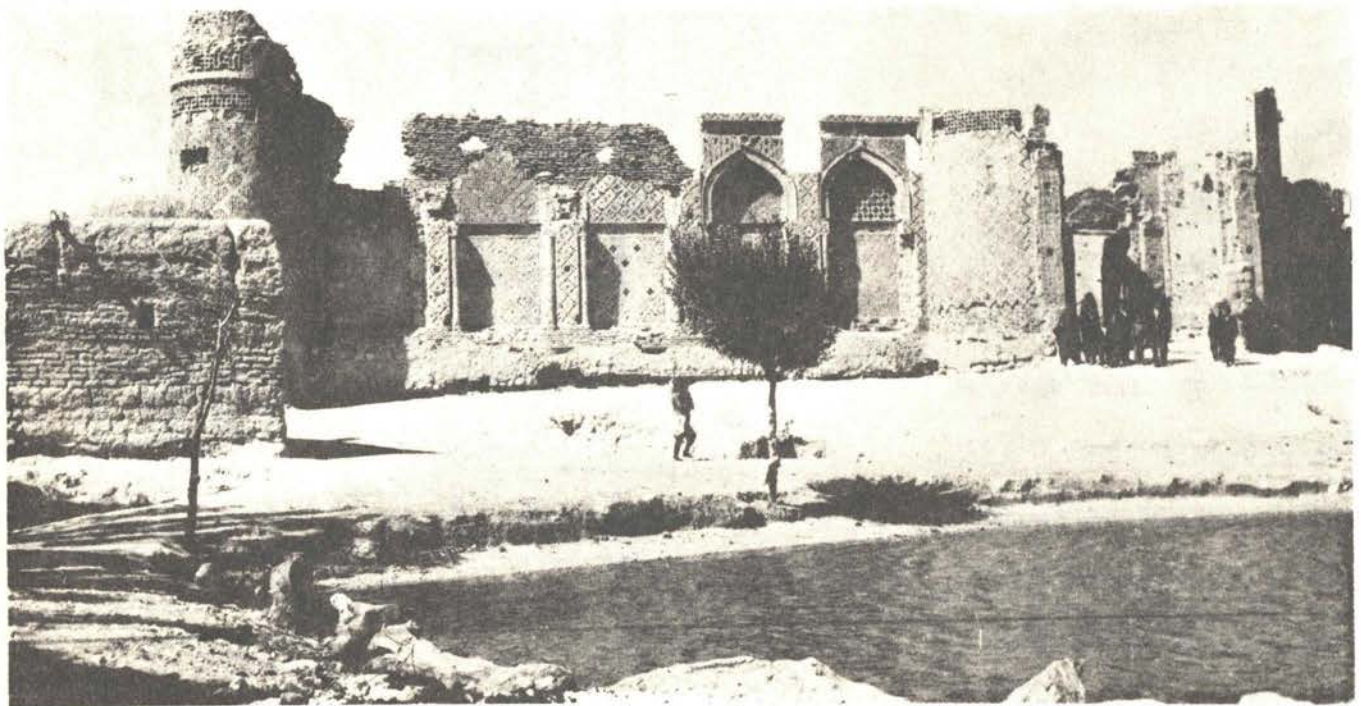
طرفین ورودی بنا با آجر کاری و کاشیکاری تزئین گردیده که طرح اغلب آجرکاری ها با بناهایی چون مسجد جامع فرومد ، منار مسجد جامع دامغان قابل مقایسه است .

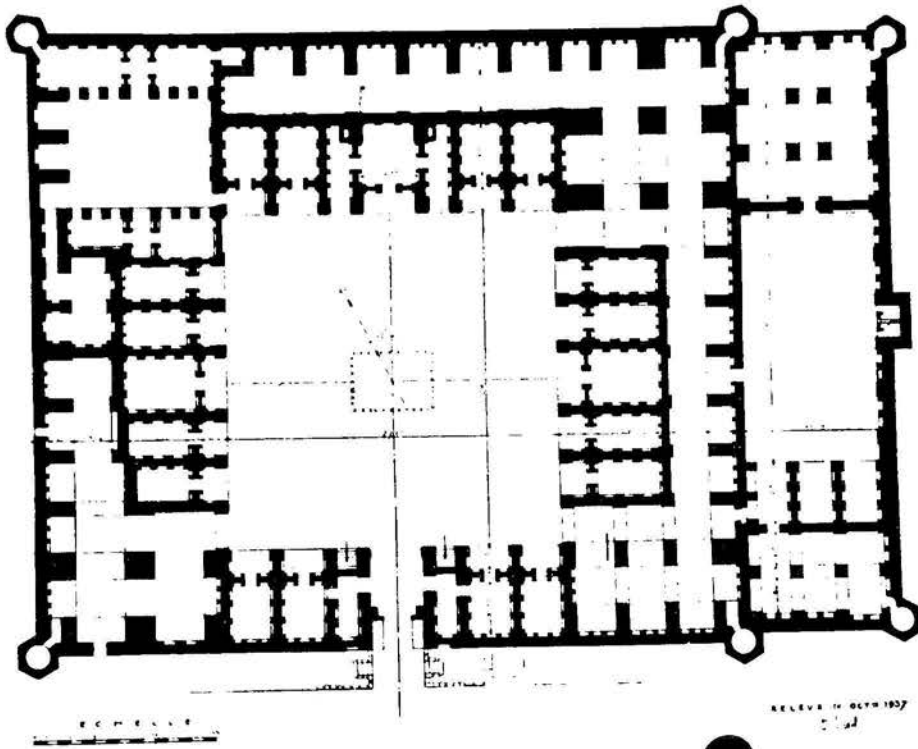
بنای کاروانسرای سپنج به دوره ایلخانی حدود سال ۷۵۰ هجری متعلق است .

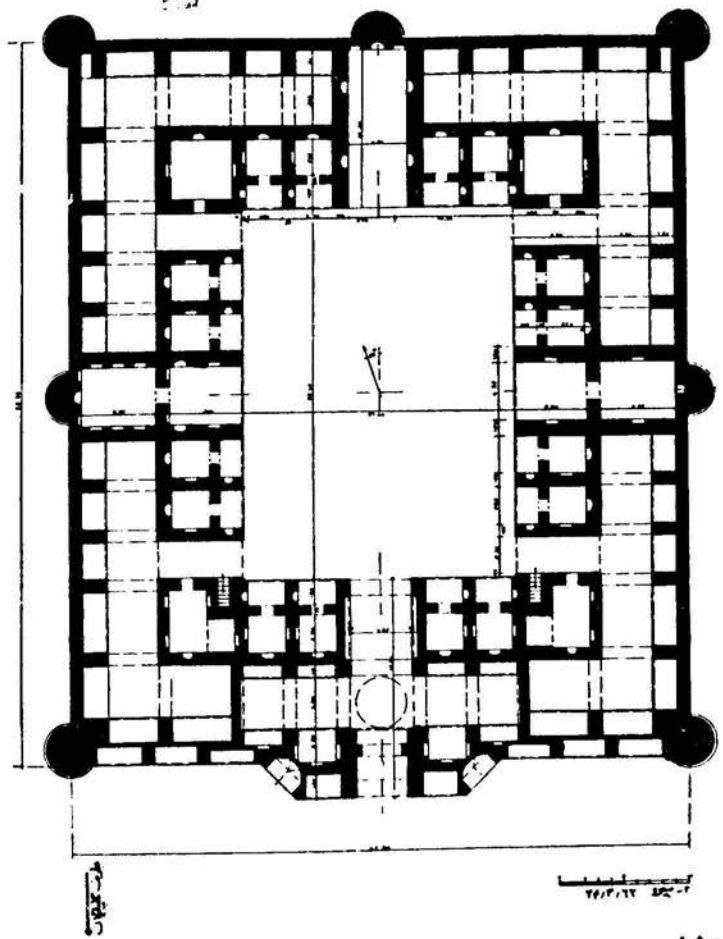

ROBAT SEPANJ
رباط سہنج

کاروانسرای : راهدار
 موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - بوشهر
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای آجری
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : طور
 موقعیت جغرافیائی : جاده گلپایگان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : موه

موقعیت جغرافیائی : جاده کاشان - گلپایگان

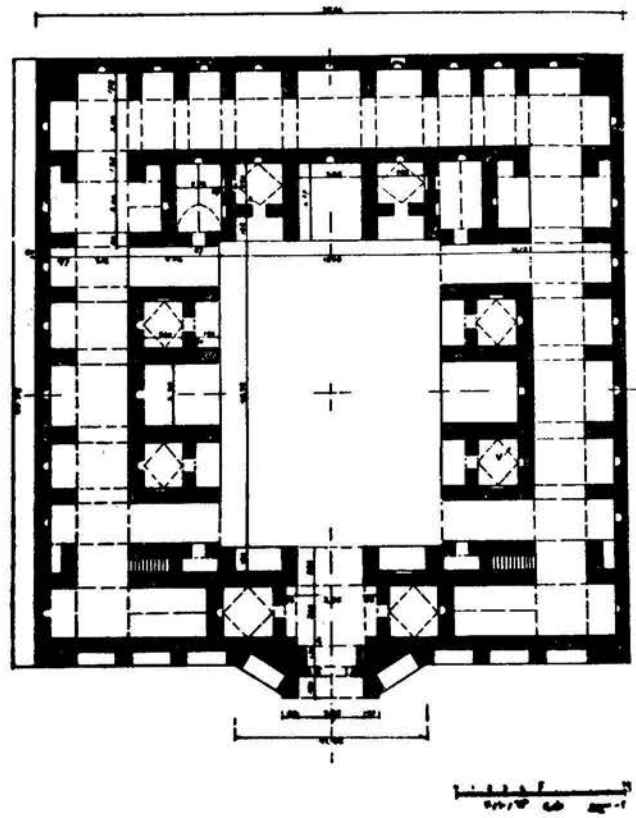
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

کاروانسرای : اتابکی

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - کاشان

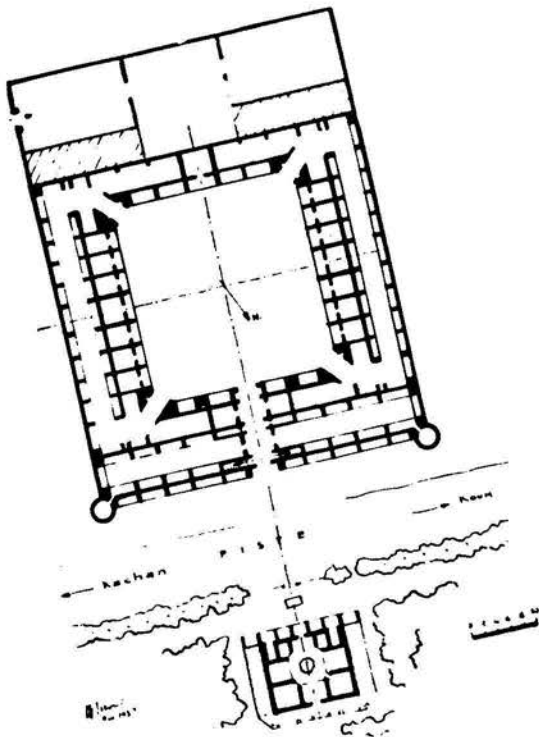
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : برجهای تزیینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر - خشت

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا بشکل مربع و بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است. گرچه

بنا متعلق بدوره قاجاریه بوده ولی تاثیر معماری عهد صفوی در آن کاملاً

مشهود است. در قسمت جنوب کاروانسرا دو بنای فرعی و در سمت شمال

قهوه خانهای ساخته شده است.

کاروانسرای : دنگ

موقعیت جغرافیائی : جاده قزوین - ساوه

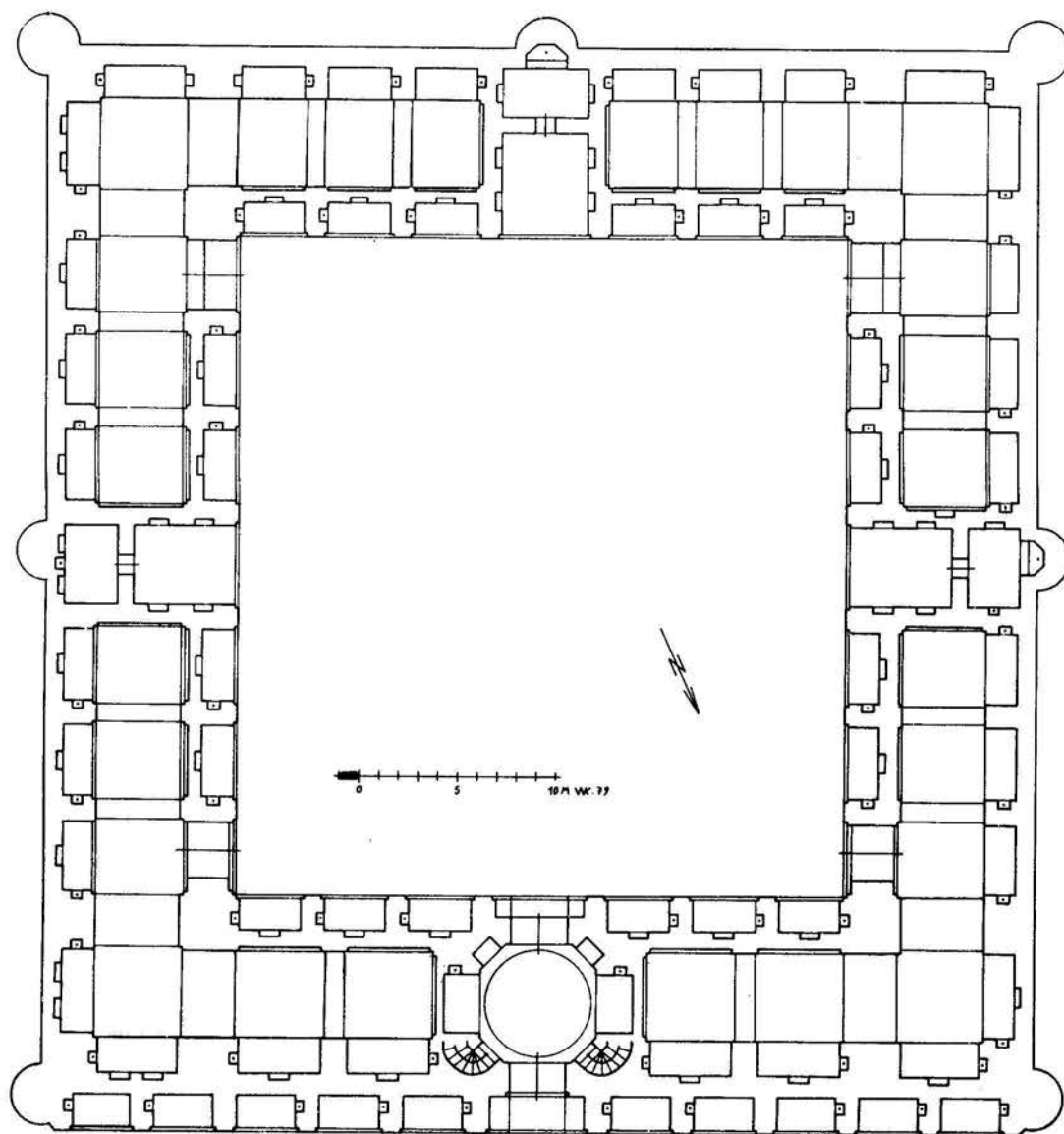
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : ده نر

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - کاشان

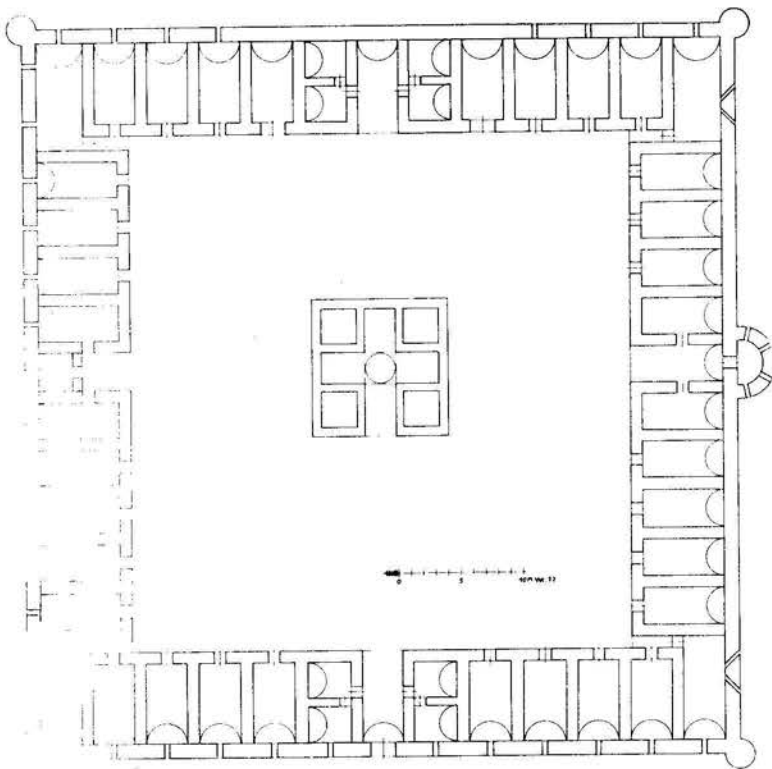
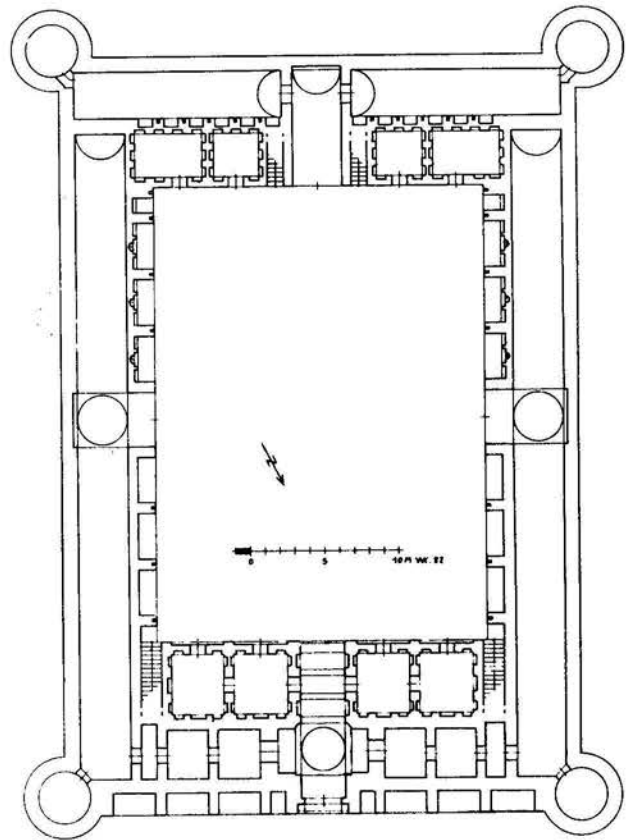
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : خشت

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : گوشک (قلعه گوشک)

موقعیت جغرافیائی : جاده فیروزآباد

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : سلجوقی

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : بلاآباد

موقعیت جغرافیائی : جاده نائین - اصفهان

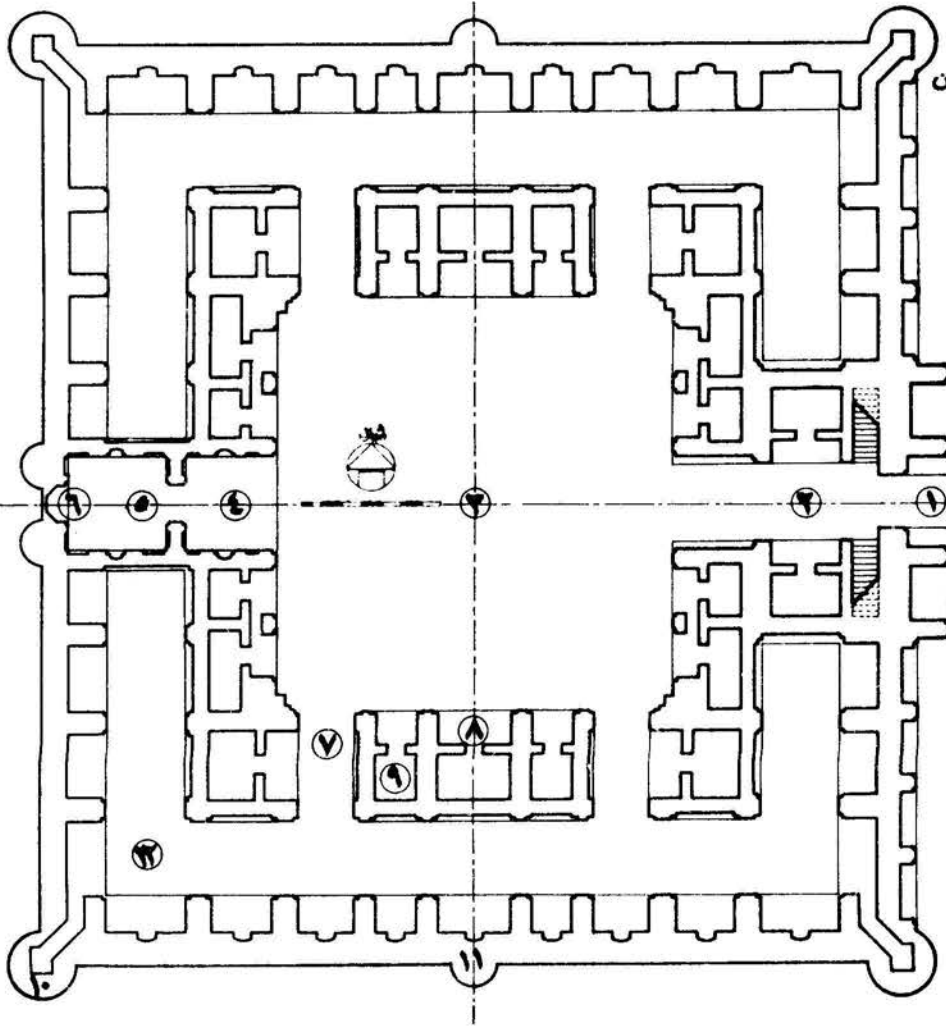
نوع پلان : چهارایوانی

قدمت : صفوی

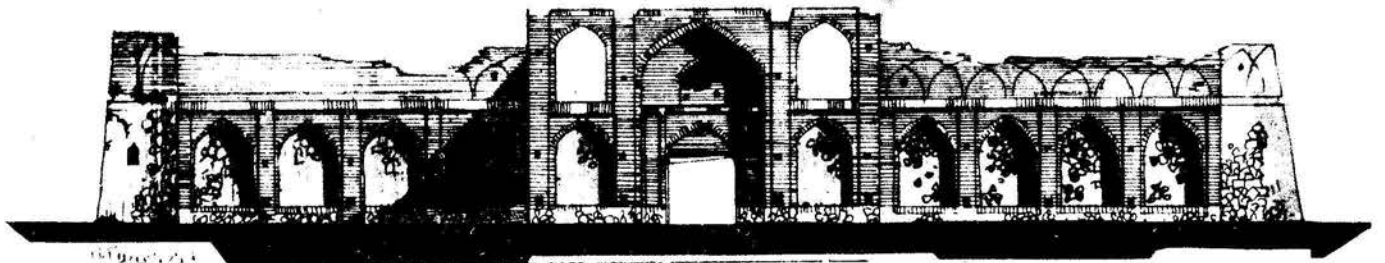
تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

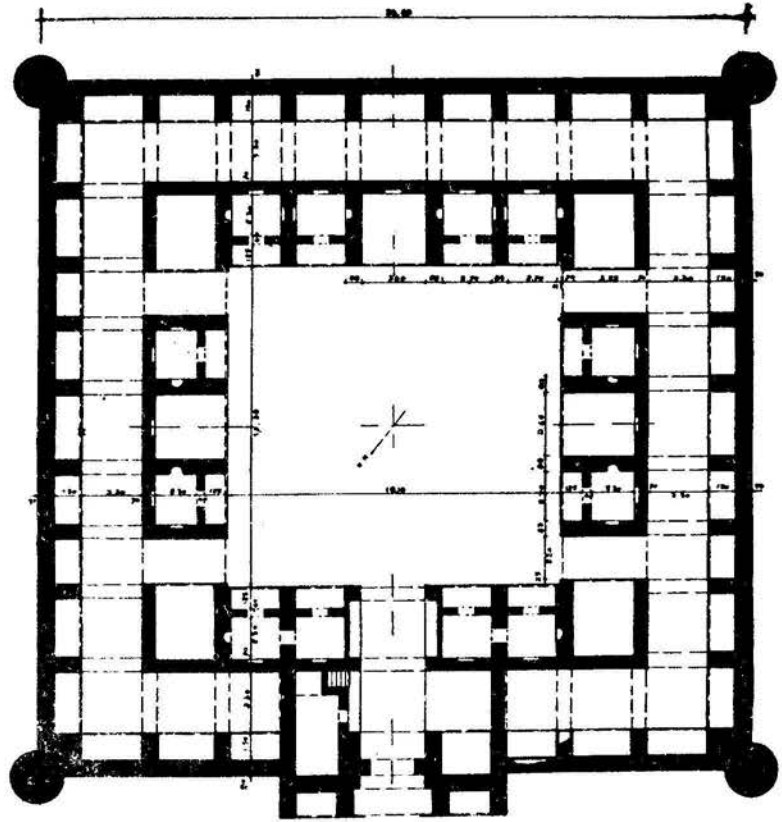
شبه آثار تاریخی :

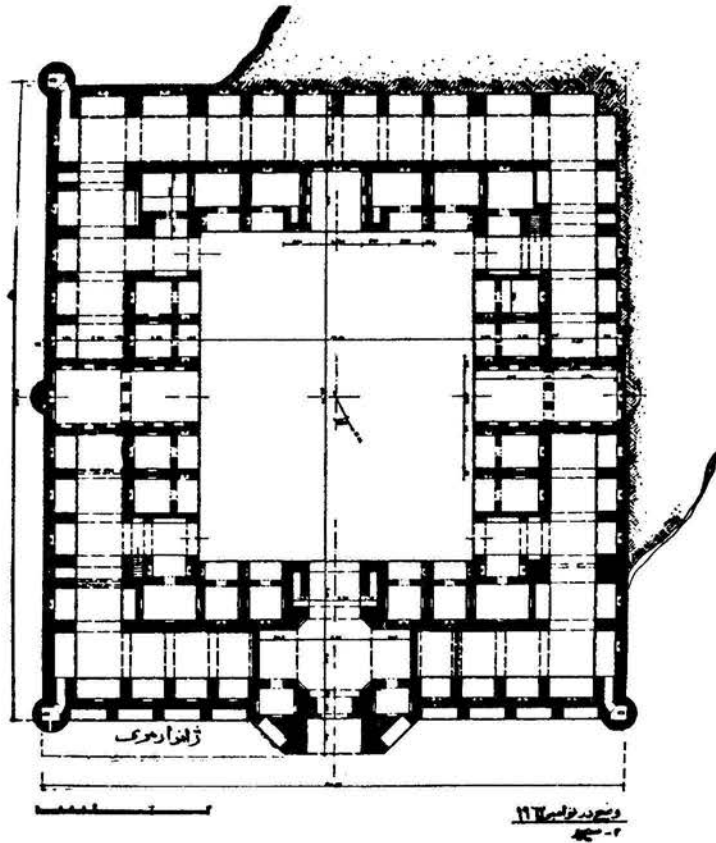
- ۱ سردر ورودی
- ۲ ورودی
- ۳ حیاط مرکزی
- ۴ ایوان شاهنشین
- ۵ شاه نشین
- ۶ محراب شاهنشین
- ۷ محراب طریقه
- ۸ ایوانچه
- ۹ طاقچه
- ۱۰ پستل
- ۱۱ بیچک
- ۱۲ طریقه

کاروانسرای : بهرام
 موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - اردستان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

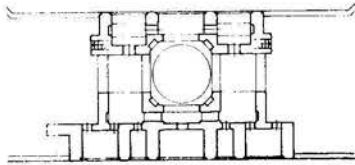
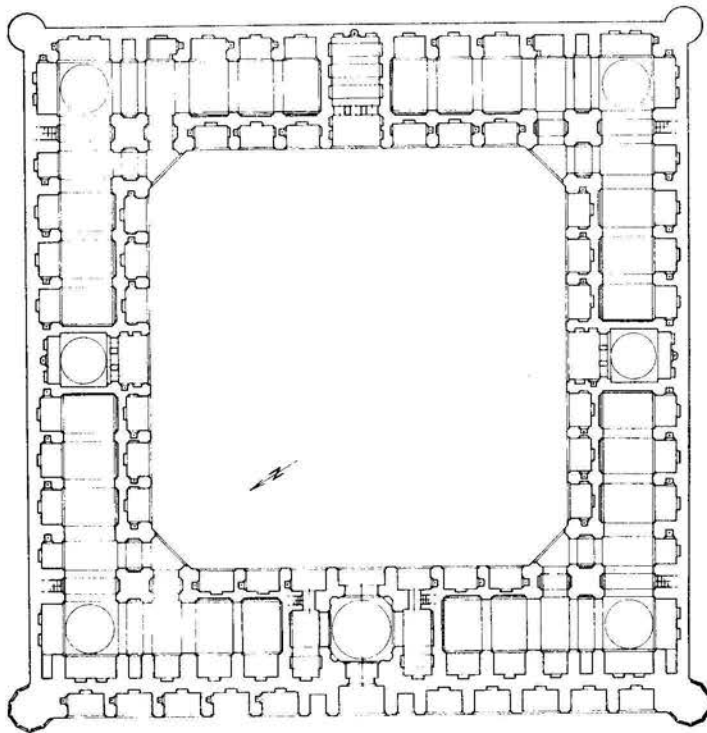

۱:۱
 ۰ ۲ ۴ ۶ ۸ ۱۰ ۱۲

۱:۱
 ۰ ۲ ۴ ۶ ۸ ۱۰ ۱۲

کاروانسرای : قهرود
 موقعیت جغرافیائی : جاده گاشان - اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : مسجد آباد

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - ساوه

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : آغا کمال پائین

موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - اصفهان

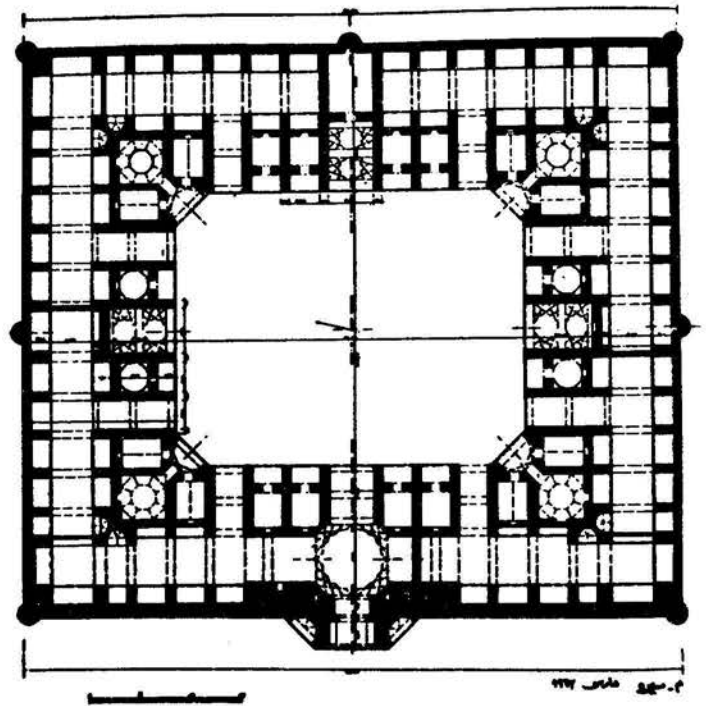
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

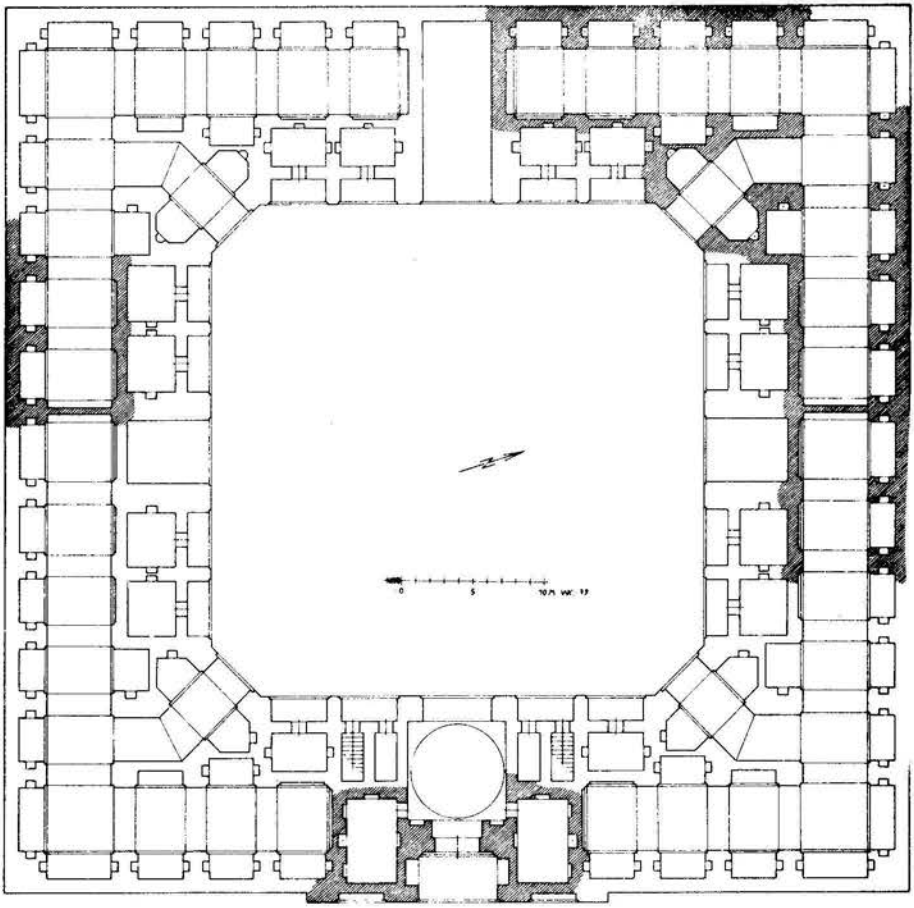
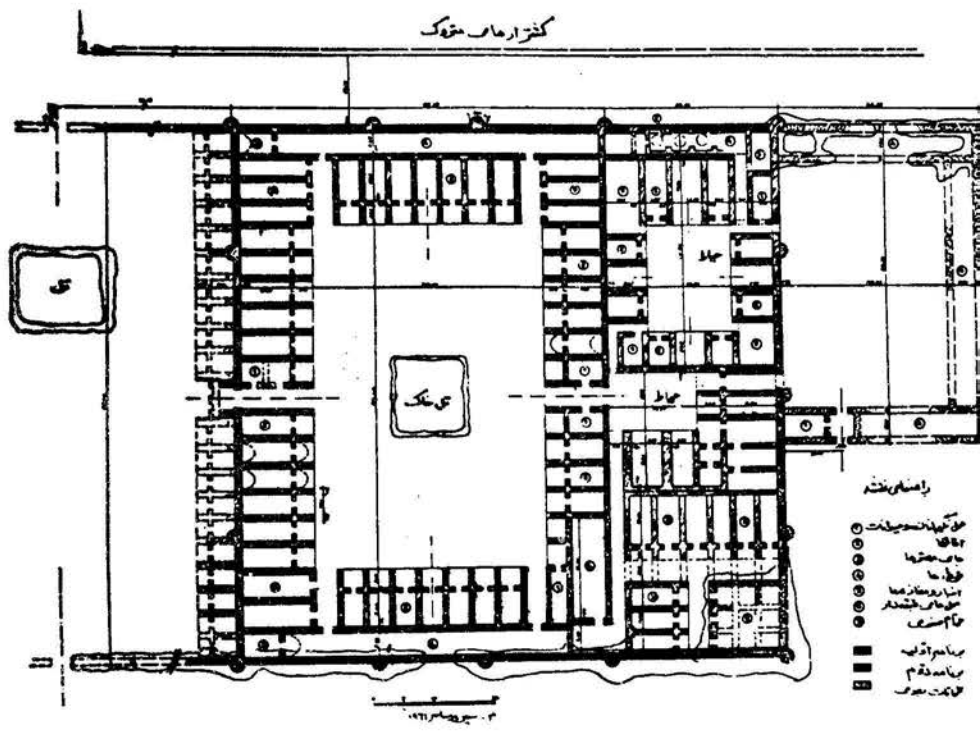
تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

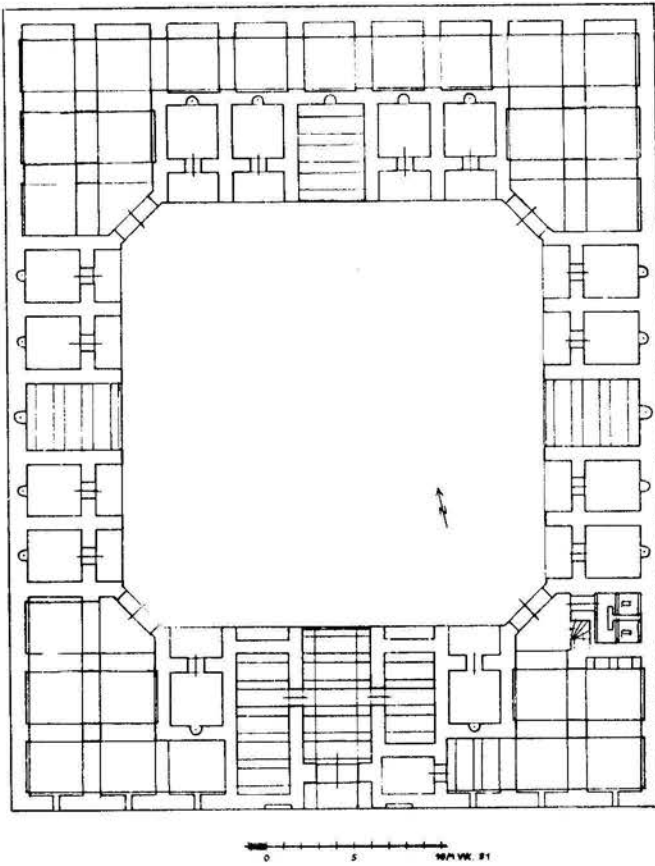
ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرا : یا رباط سلطان
 موقعیت جغرافیائی : اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : سلجوقی ، ایلخانی و صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

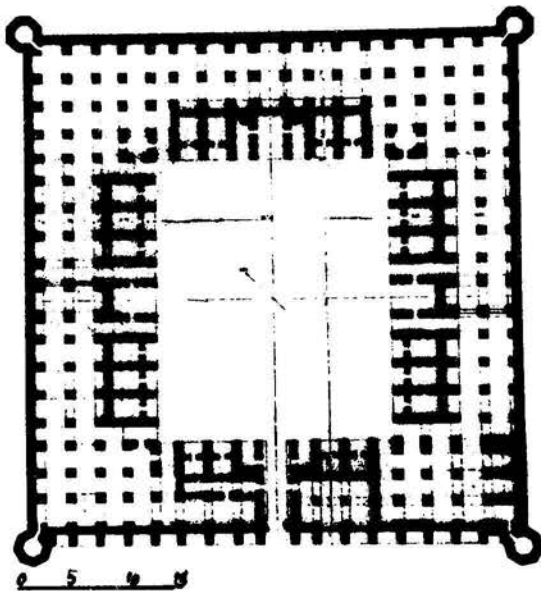

گاروانسرای : نیک پی
 موقعیت جغرافیائی : آذربایجان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

- کاروانسرای : میان جنگل
 موقعیت جغرافیائی : جاده سروستان - فسا
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

- کاروانسرای : مشیری
 موقعیت جغرافیائی : جاده بوشهر - شیراز
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آهک
 ثبت آثار تاریخی :

- این کاروانسرا بشکل مستطیل 77×80 متر بصورت ۴ ایوانی بر روی بقایای کاروانسرائی از عهد صفوی بنیاد گردیده است. در چهار گوشه بنا چهار برج دایره‌ای شکل ساخته شده و طرفین ورودی کاروانسرا هر یک دارای ۸ طاقنمای تزئینی است.
- قسمت محوطه کاروانسرا را اصطبل های سراسری قرار گرفته که بصورت تالار ستوندار ساخته شده است.
- بنای کاروانسرای مشیری را به فتحعلیشاه و تاریخ ساخت آن را ۱۲۷۴ هجری قمری ذکر کرده اند (۳۳).

کاروانسرای : آسمون گرد

موقعیت جغرافیائی : طبس

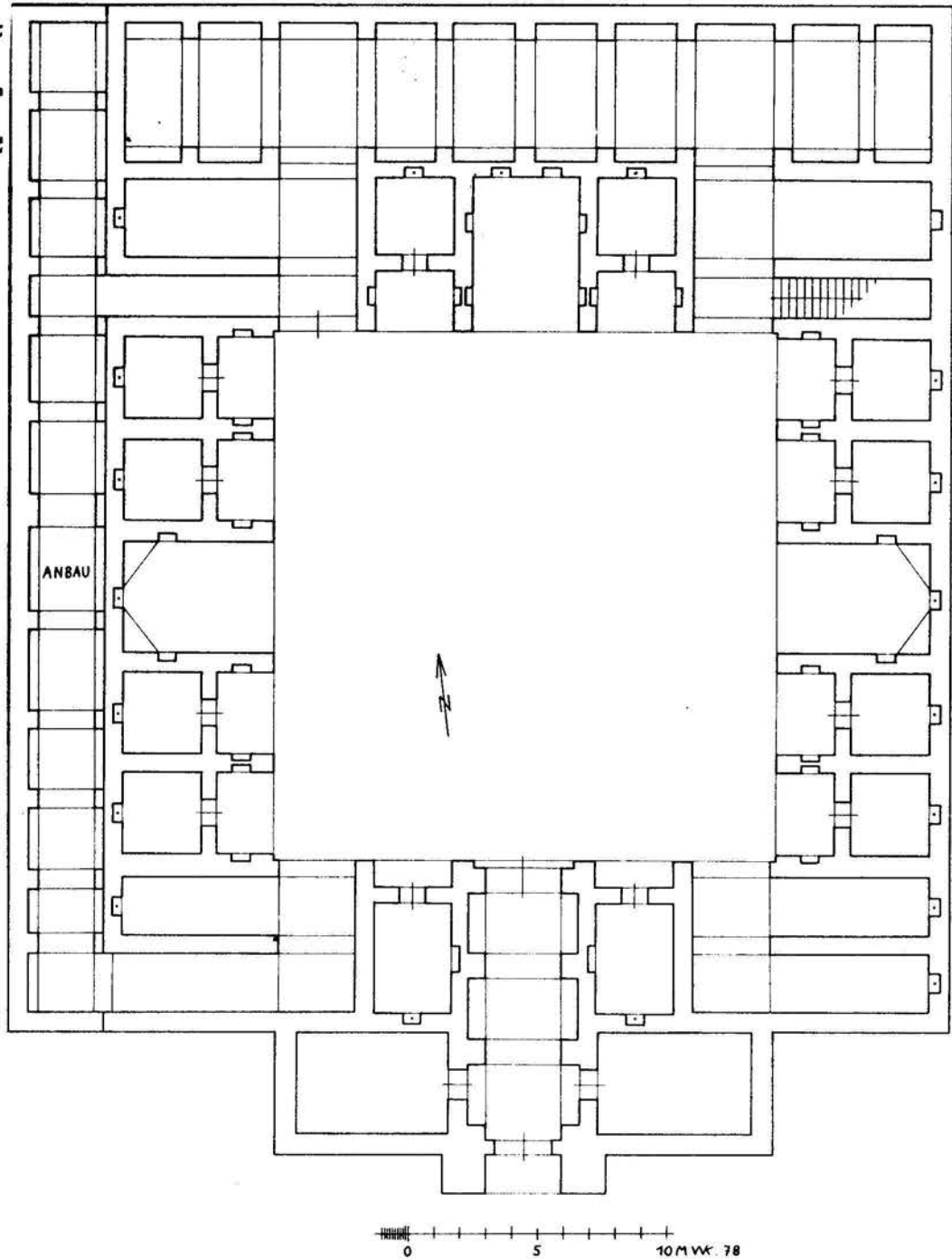
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : شورجستان

موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - شیراز

نوع پلان : چهار ایوانی

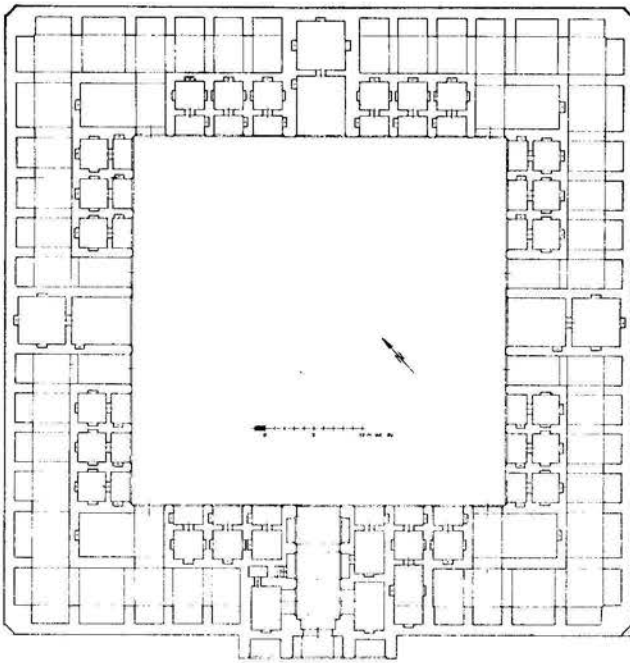
قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این بنا در جاده اصفهان - شیراز در ۴ کیلومتری کاروانسرای یزدخواست واقع شده است . کاروانسرای مزبور به شکل چهار ایوانی بنا گردیده و از نظر نقشه شباهت زیادی به کاروانسراهای دیگر این منطقه مانند کاروانسرای یزدخواست دارد .

کاروانسرای : مادر شاه

موقعیت جغرافیائی : ۴۱ کیلومتری شمال اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

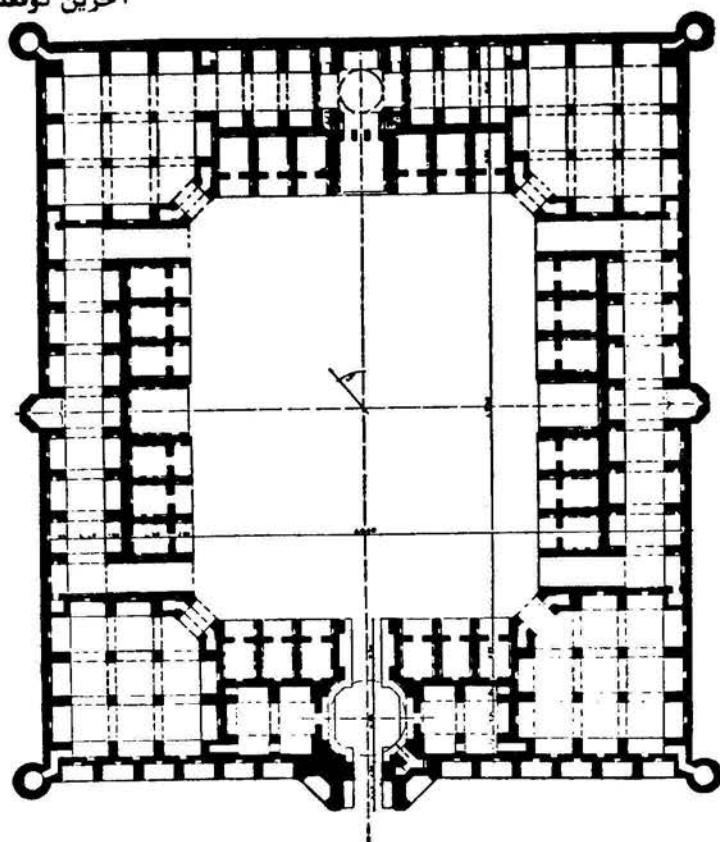
تزیینات : آجرکاری - کاشیکاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

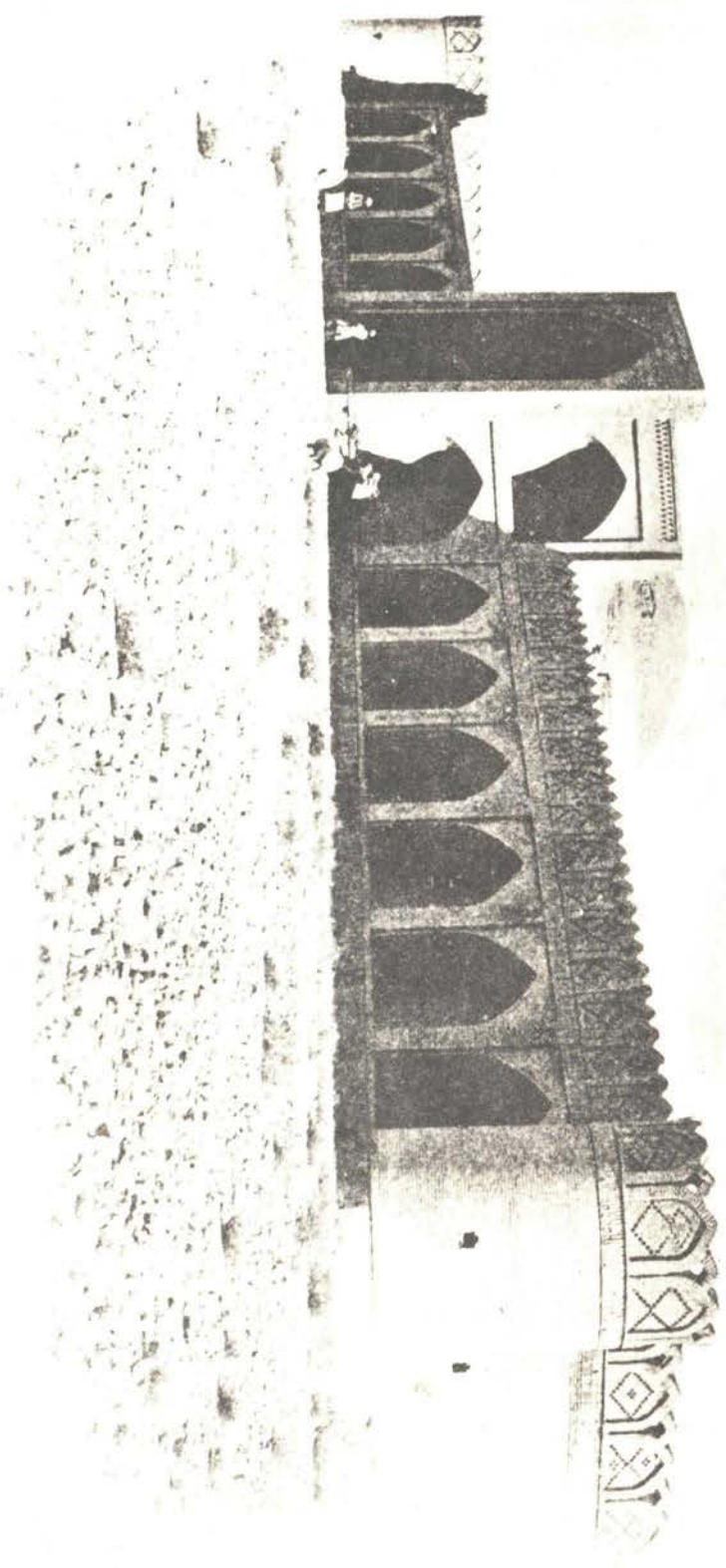
ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای مادرشاه در دهکده‌ای هم نام کاروانسرا واقع و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . شکل کاروانسرا مستطیل و اندازه آن $۸۲/۵۰ \times ۷۲/۵۰$ متر است و دارای ۴ برج در چهار گوشه کاروانسرا و ۲ برج نیمدایره در اضلاع غربی و شرقی آن است . جمعا ۲۴ اتاق با اندازه $۴/۳۰ \times ۴$ متر و ۴ اصطبل است که در چهار گوشه بنا واقع شده است .

کاروانسرای مادرشاه که احتمالا "در زمان شاه عباس دوم صفوی ساخته شده آخرین توقفگاه مسافری قبل از ورود به اصفهان بوده است .

کاروانسرای طاهر شاه - اصفهان

کاروانسرای : ماهیدشت

موقعیت جغرافیائی : شمالشرقی دشت ماهیدشت (باختران)

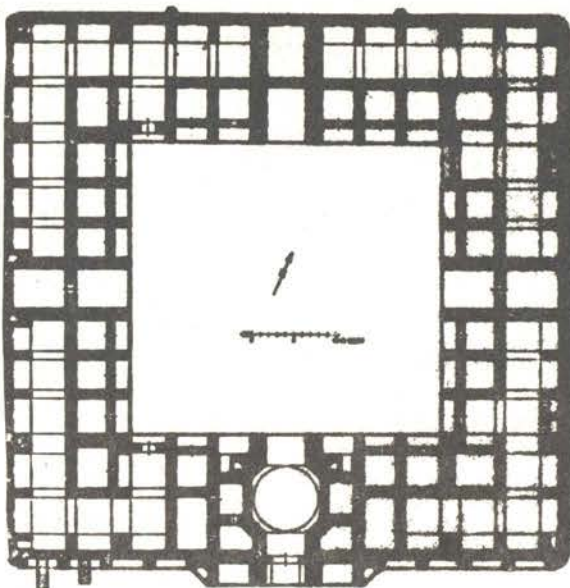
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجرکاری

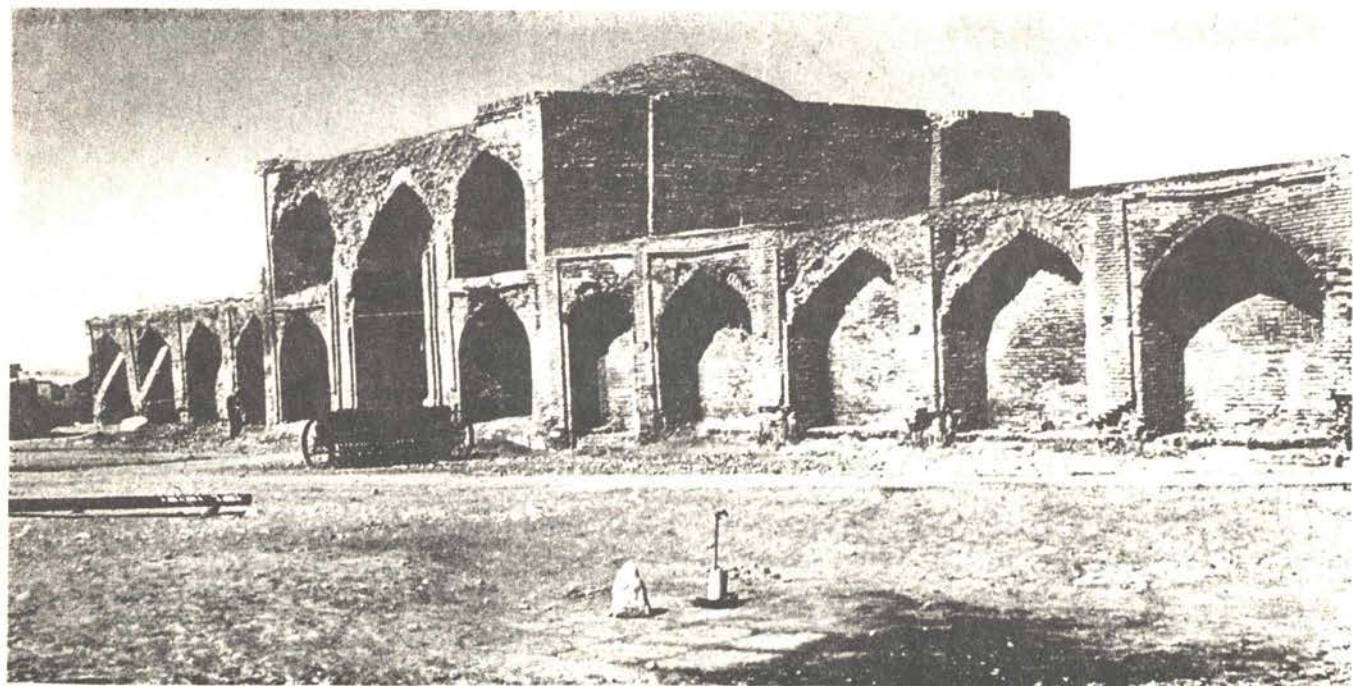
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

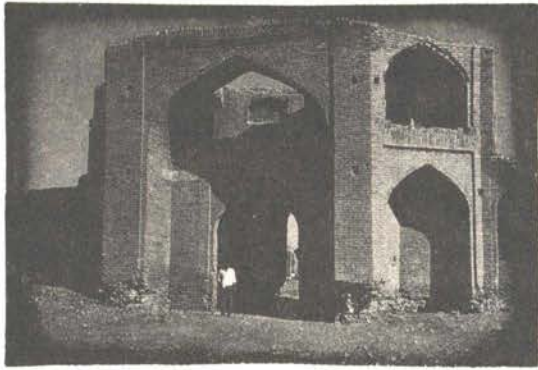
ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای ماهیدشت بشکل مربع و ابعاد آن ۷۰×۷۰ متر است و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . طرفین ورودی بنا با ده طاقنما تزئین گردیده است . حیاط مرکزی بنا نیز بصورت مربع و در اطراف آن اطاقهای متعدد و پشت اطاقها اصطبل ها ساخته شده است . پی بنا از سنگ های حجاری شده عصر ساسانی و بقیه ساختمان از آجر و گچ است .

این کاروانسرا که احتمالاً "در زمان شاه عباس دوم بنا شده در سال ۱۲۷۵ هجری قمری هنگام سلطنت ناصرالدین شاه تعمیر گردیده است .

کاروانسرای : جمال آباد

موقعیت جغرافیائی : ۳۰ کیلومتری شرق میانه

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

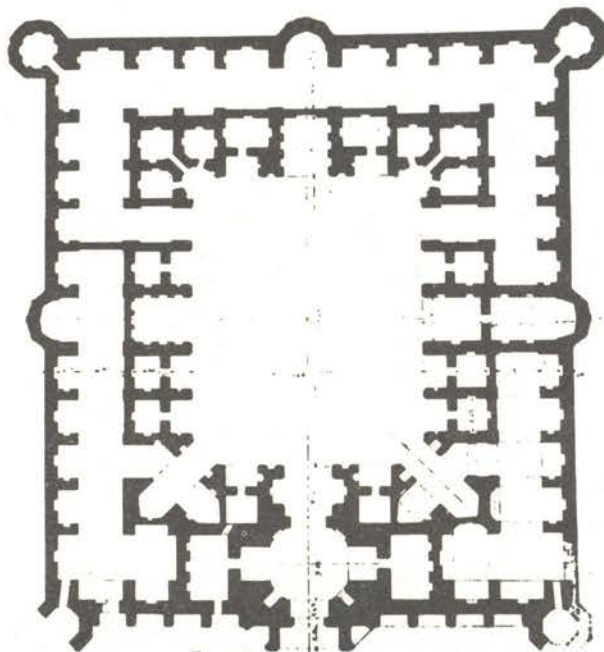
ترتیبات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای جمال آباد در دهکده‌ای هم نام کاروانسرا واقع و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . شکل کاروانسرا بصورت مستطیل باندازه ۶۰×۵۰ متر ساخته شده و چهار برج دایره شکل در چهار گوشه کاروانسرا و دو برج نیمدایره‌ای شکل در اضلاع شرقی و غربی آن احداث گردیده است . ترتیب قرار گرفتن ایوانها و اطاقهای اطراف حیاط باندازه‌های متفاوت نشان دهنده آنست که سازنده بنا وضعیت اقلیمی و آب و هوایی منطقه را در نظر داشته است . کتیبه‌ای سنگی در پیشانی بنا حکایت از آن دارد که کاروانسرای جمال آباد در سال ۱۰۶۵ هجری یعنی زمان شاه عباس دوم بنا گردیده است .

تاورنیه سیاح معروف فرانسوی بهنگام مسافرت تبریز - اصفهان مدتی در این کاروانسرا اقامت داشته و آن را بنائی جدید یاد میکند (۳۴) طبق گفته فیلمر Filmer شاردن Chardin سیاح دیگر فرانسوی در سال ۱۶۷۲ یعنی چند سالی بعد از اتمام بنای کاروانسرا در آن اقامت داشته است (۳۵)

کاروانسرای : الهاک

موقعیت جغرافیائی : جاده شاهرود - سبزوار

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

شکل کاروانسرامربع 50×50 مترو بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است .
متاسفانه قسمت اعظم کاروانسرا از بین رفته و اهالی محل تغییرات زیادی
در بنای آن بوجود آوردند . کاروانسرای الهاک از بناهای عهد صفوی است
که در جاده زیارتی خراسان ساخته شده است . شرح مختصری از این کاروانسرا
توسط آندره گدار بجای مانده است (۳۶) .

گاروانسرای : میان دشت

موقعیت جغرافیائی : ۱۰۹ کیلومتری شرق شاهرود بین جاده سبزوار-مشهد

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

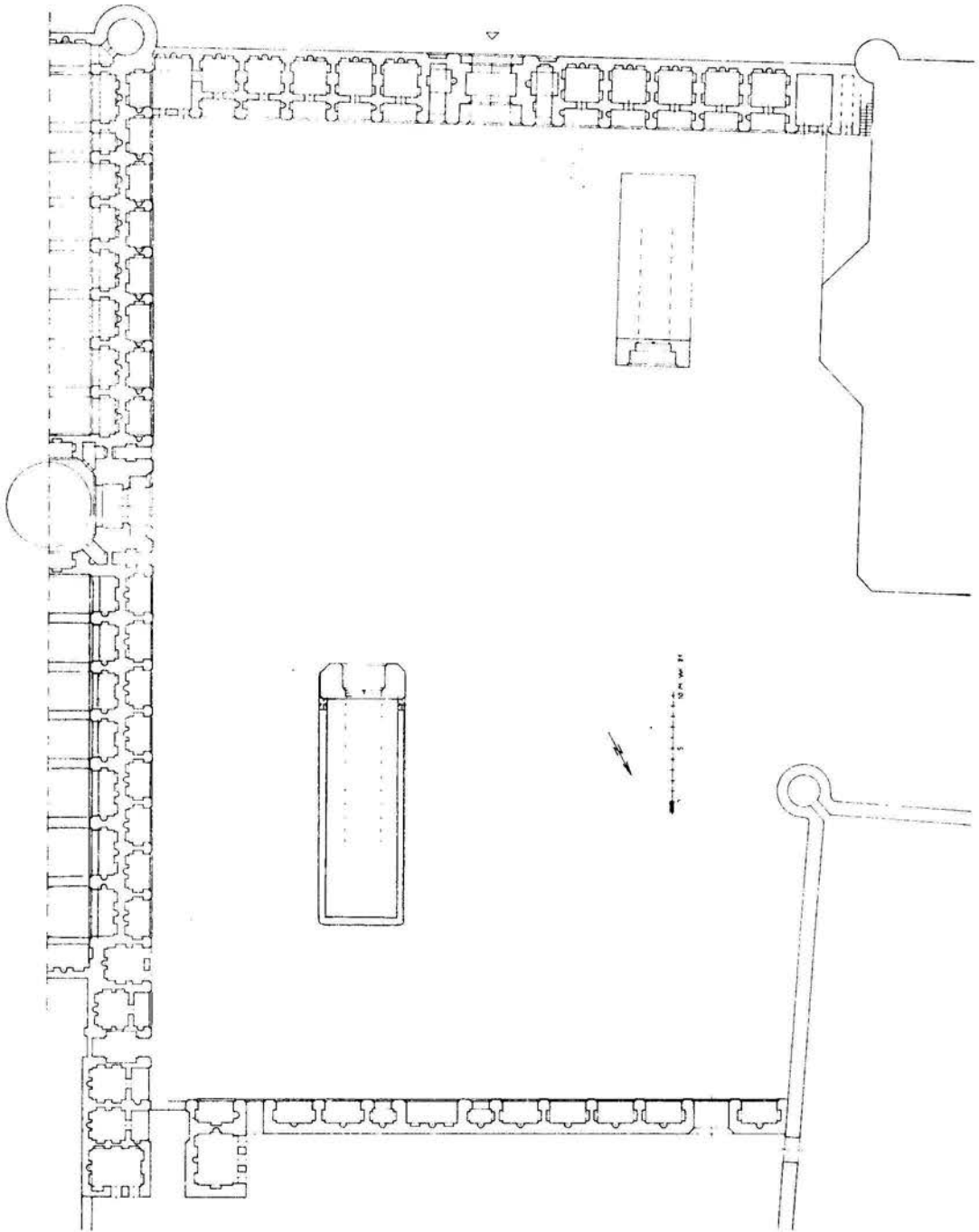
تزئینات : آجر کاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

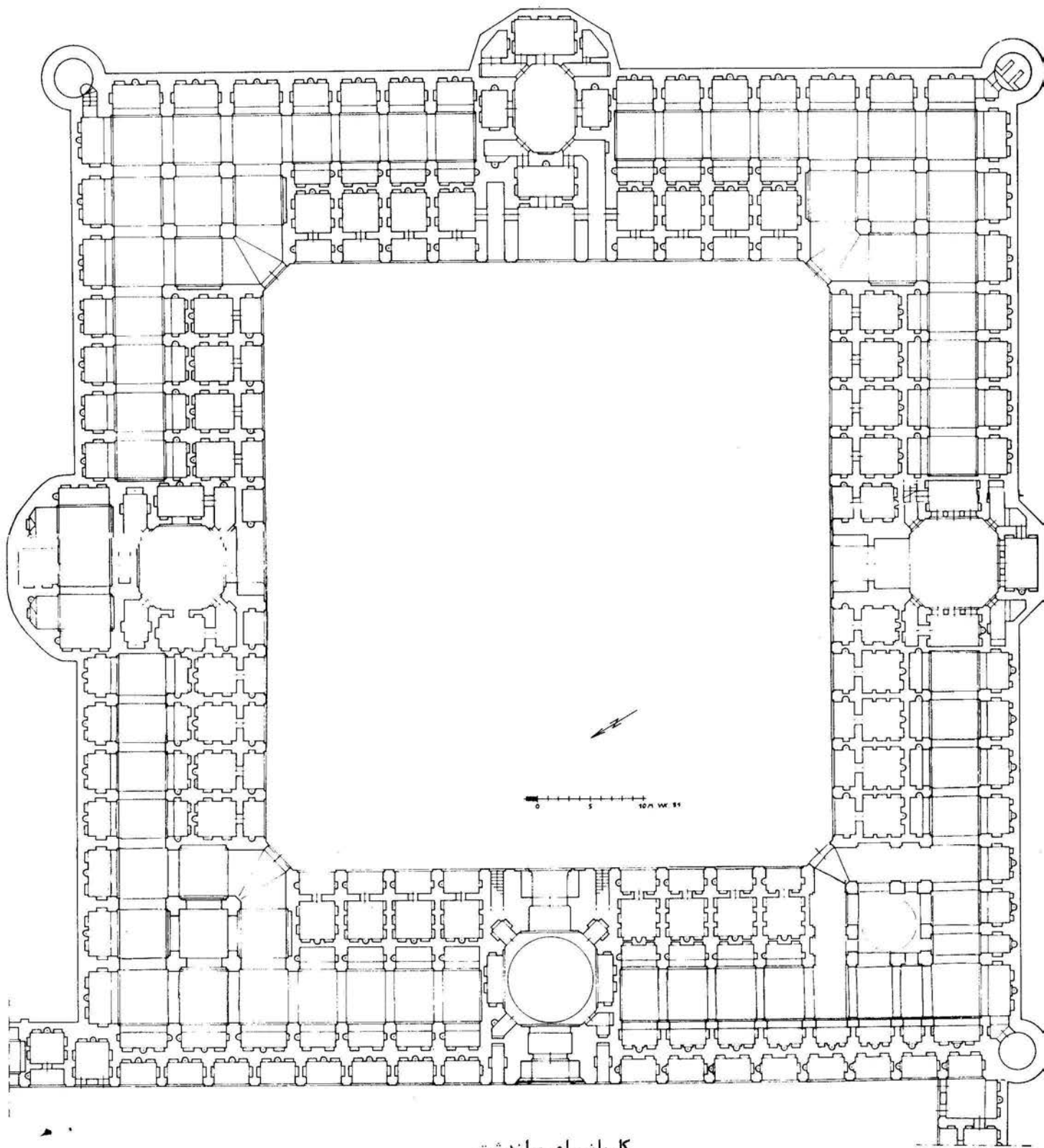
ثبت آثار تاریخی :

در دهکده میان دشت سه کاروانسرای متصل بهم وجود دارد که در مجموع بنام کاروانسرای شاه عباسی نامیده میشود . از سه کاروانسرای مزبور یکی در زمان شاه عباس اول ساخته شده و دو دیگر به دوره قاجاریه متعلق است . کاروانسرای صفوی بشکل مربع 50×50 متر وبصورت چهار ایوانی بنا گردیده و در اطراف حیاط مرکزی آن ۱۶ اطاق برای مسافران ساخته شده است . دو کاروانسرای دیگر میان دشت نیز با پلان چهار ایوانی ساخته شده و مصالح ساختمانی آن نیز از آجر است . طبق گفته صنیع الدوله در سه کاروانسرای میان دشت حدود ۲۰۰۰ مسافر و زائر می توانند سکونت نمایند . کاروانسرای میان دشت جهانگردان بیشماری را تحت تاثیر قرار داده وبسیاری از آنان مانند جاکسون Jackson و دنون O'Donovan شرح جالبی از این بنا از خود بجای گذارده اند .

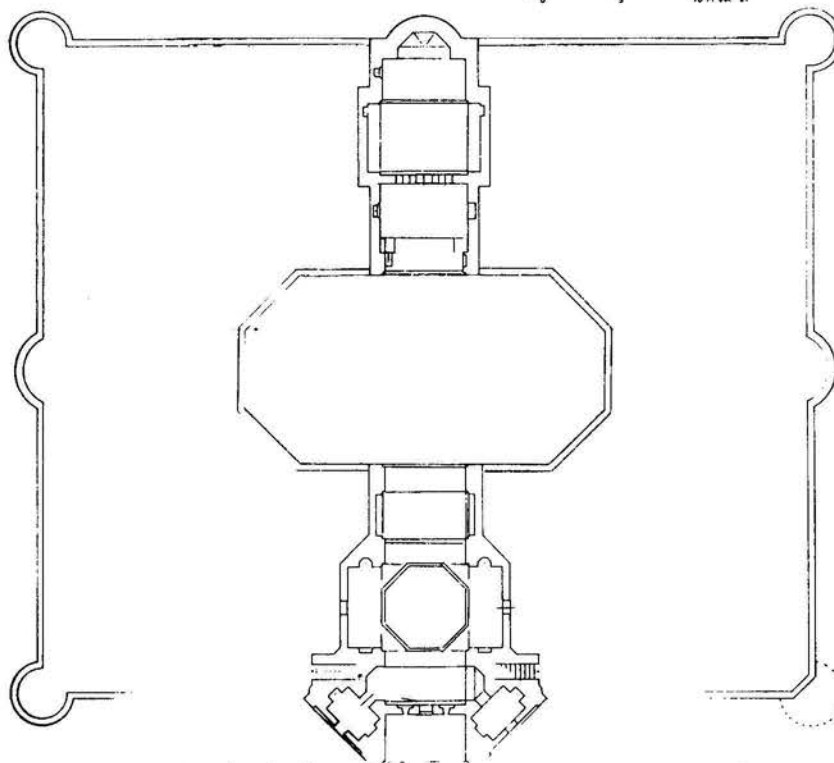
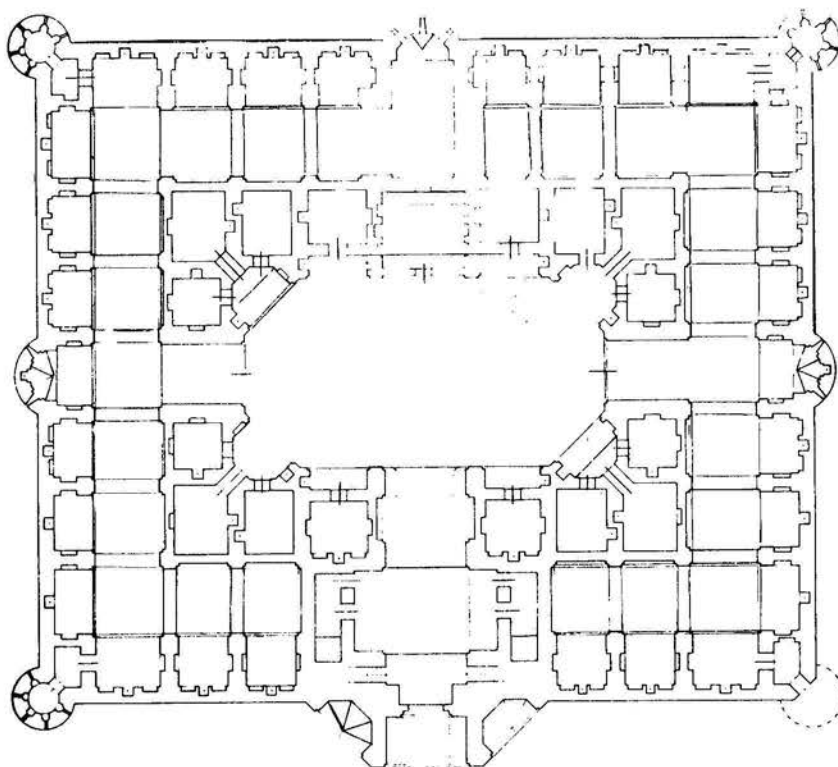

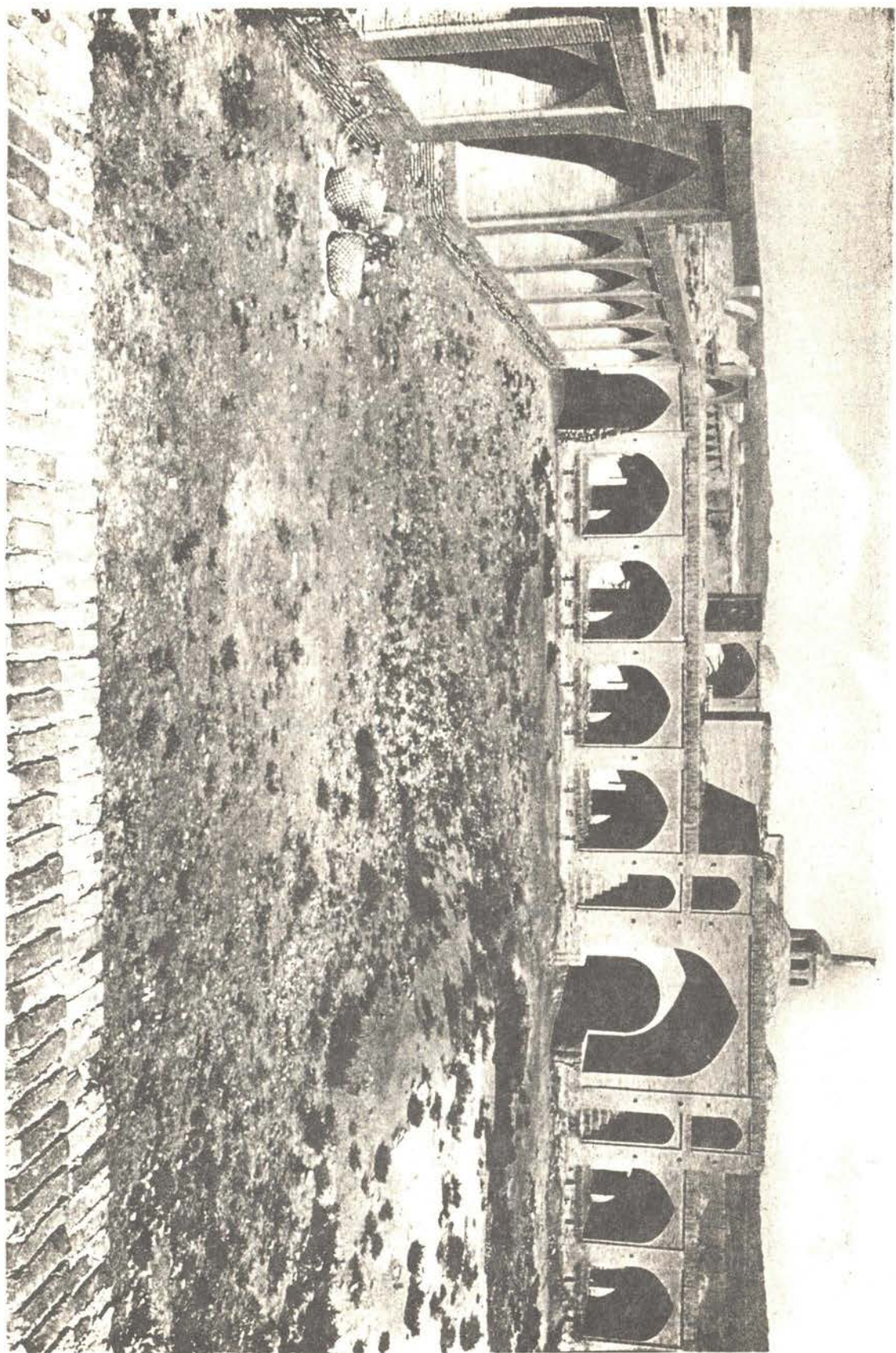
کاروانسرای میاندشت

کاروانسرای میانداشت

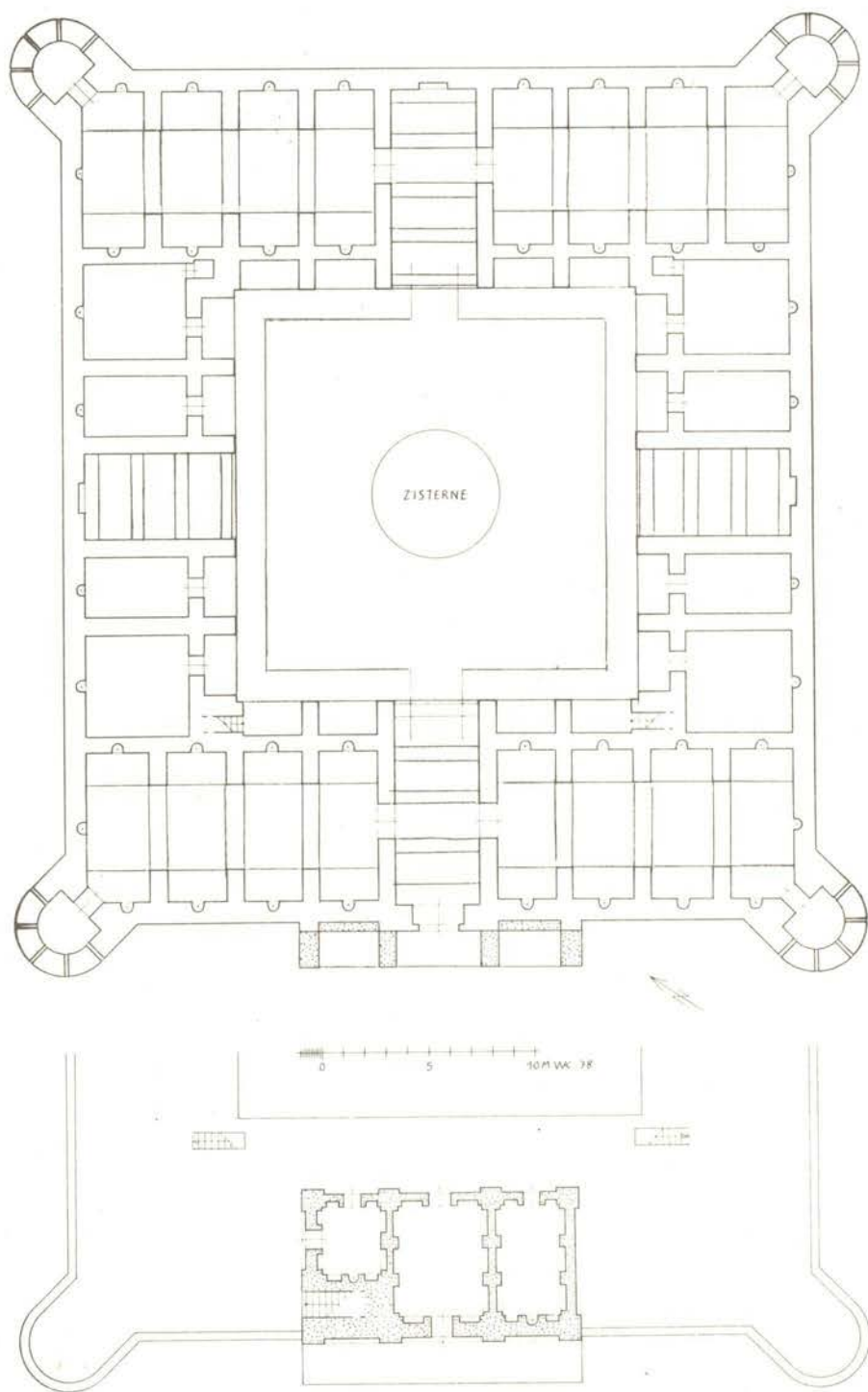

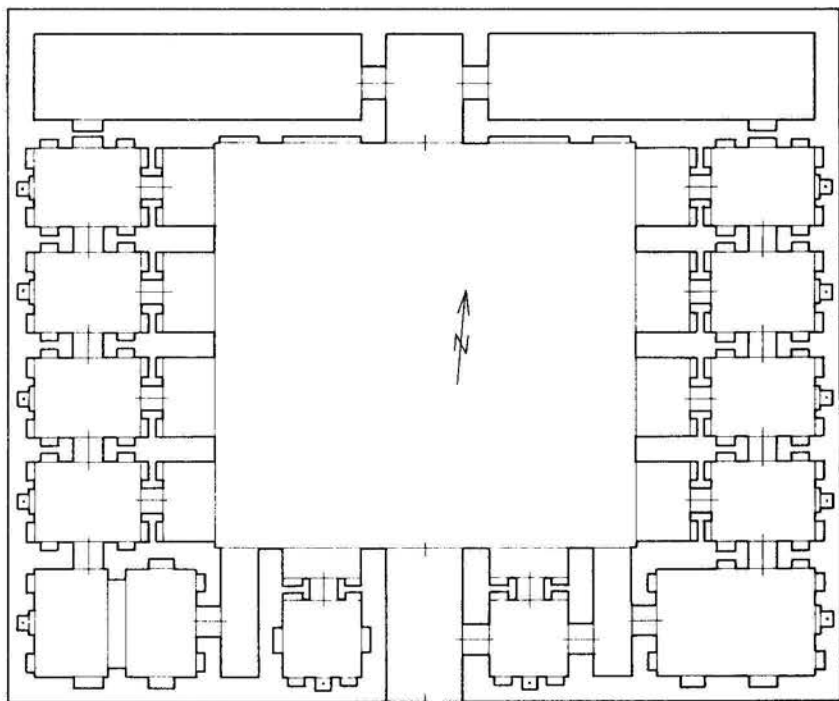
کاروانسرای میاندشت

کاروانسرای میانهدشت

گاروانسرای : ده محمد
 موقعیت جغرافیائی : طبس
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ و آجر
 ثبت آثار تاریخی :

0 5 10 M WK. 78

کاروانسرای : چاه حوض

موقعیت جغرافیائی : بیرجند - طبس

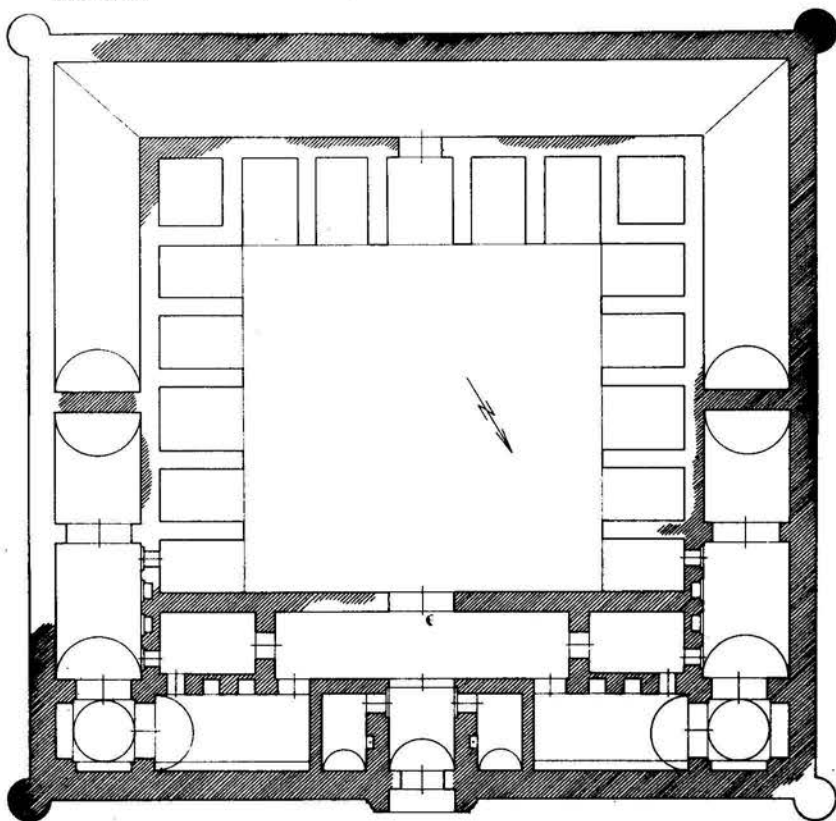
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

0 5 10 M WK. 78

کاروانسرای : امامیه

موقعیت جغرافیائی : جاده ترکمانچای - بستان

نوع پلان : چهار ایوانی

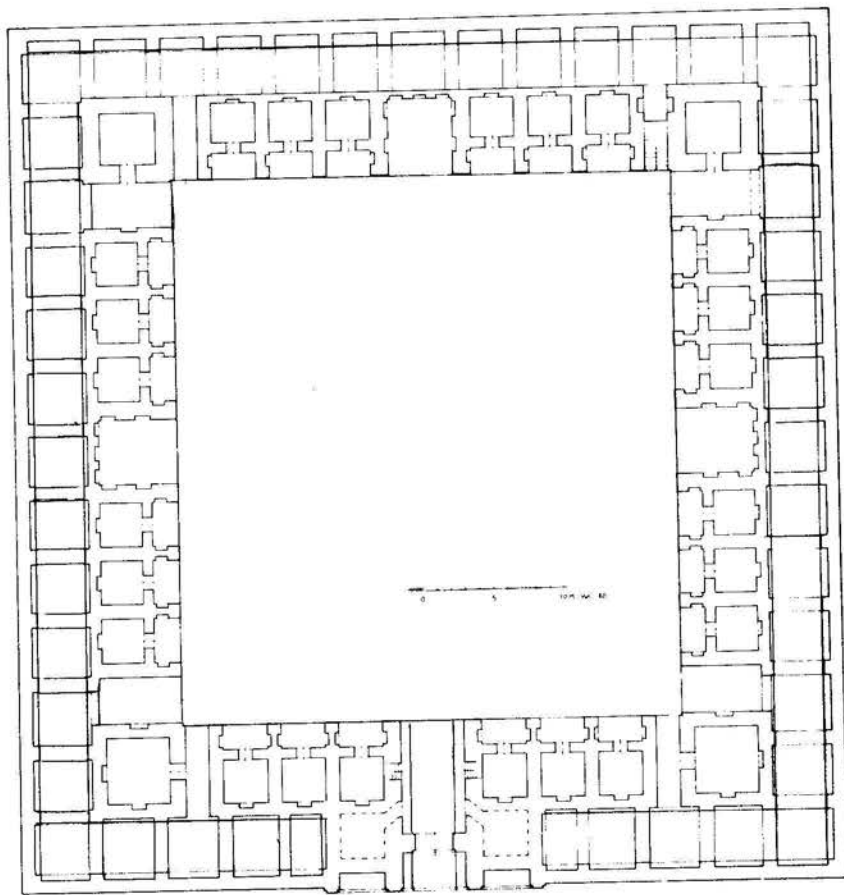
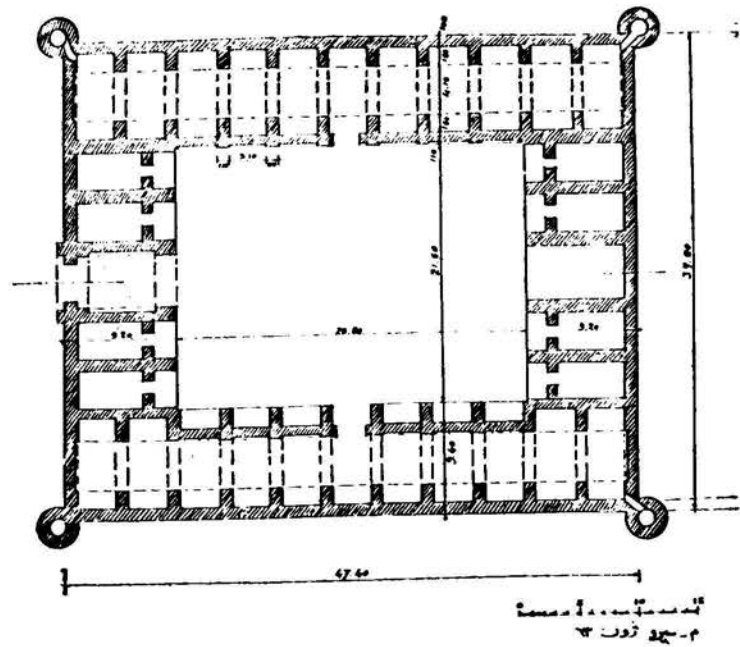
قدمت : صفوی

تزیینات :

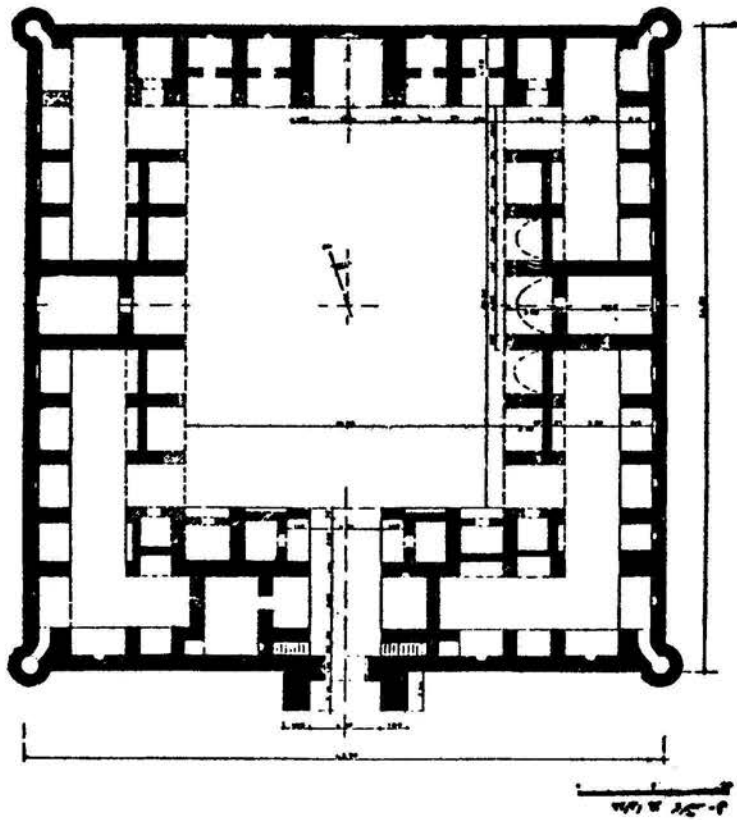
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

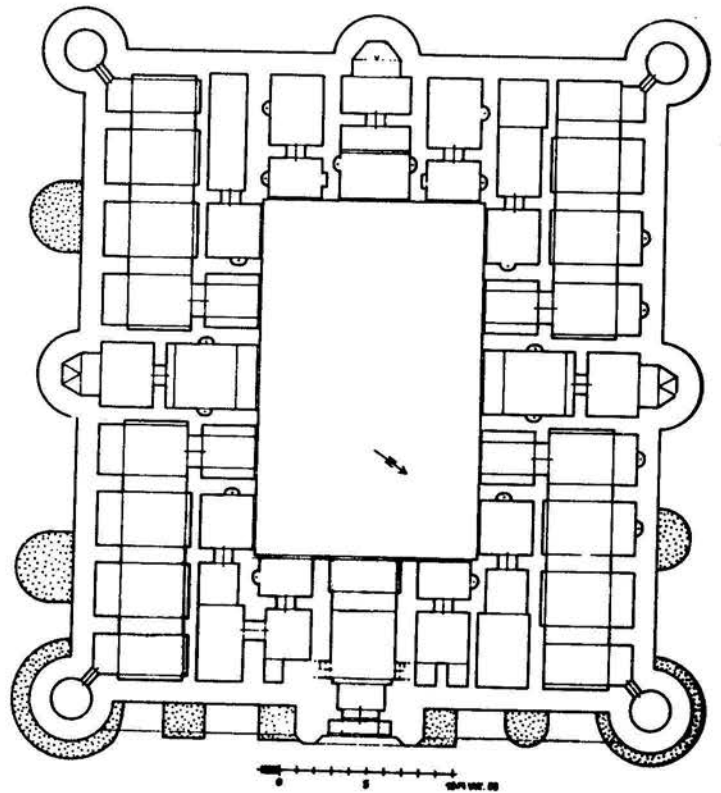
گاروانسرای : تقی آباد
 موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - شبرضا
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

گاروانسرای : گلون آباد
 موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - نائین
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : خشت
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : سنگی (قلعه سنگی)
 موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : ایلخانی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : یاغمیش
 موقعیت جغرافیائی : اصفهان - نائین
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :

کاروانسرای : پاسنگان

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - کاشان

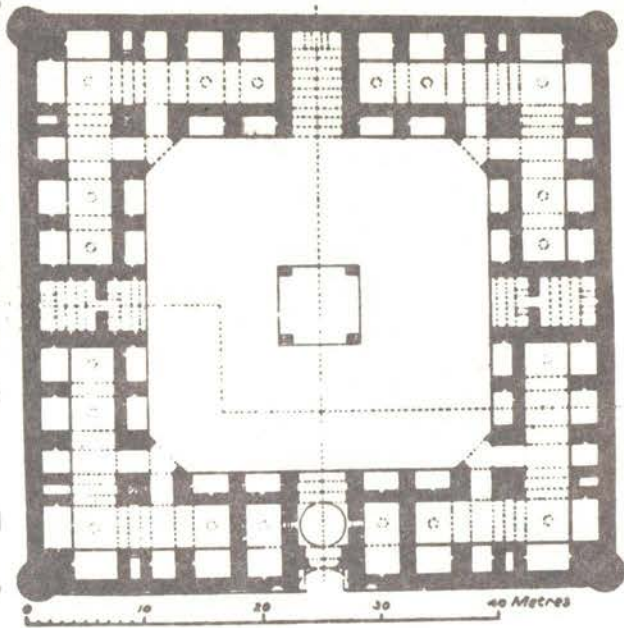
نوع پلان : چهار ایوانی

ندمت : اوایل قاجاریه

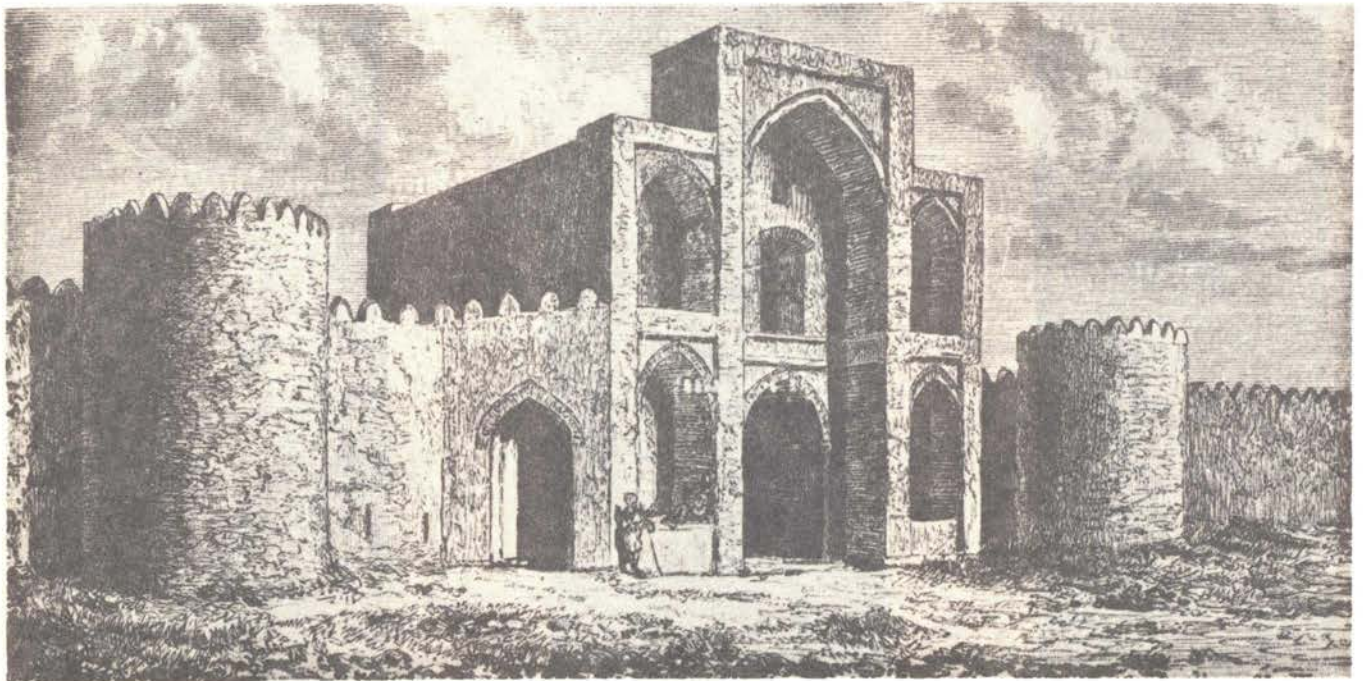
تزئینات : آجرکاری

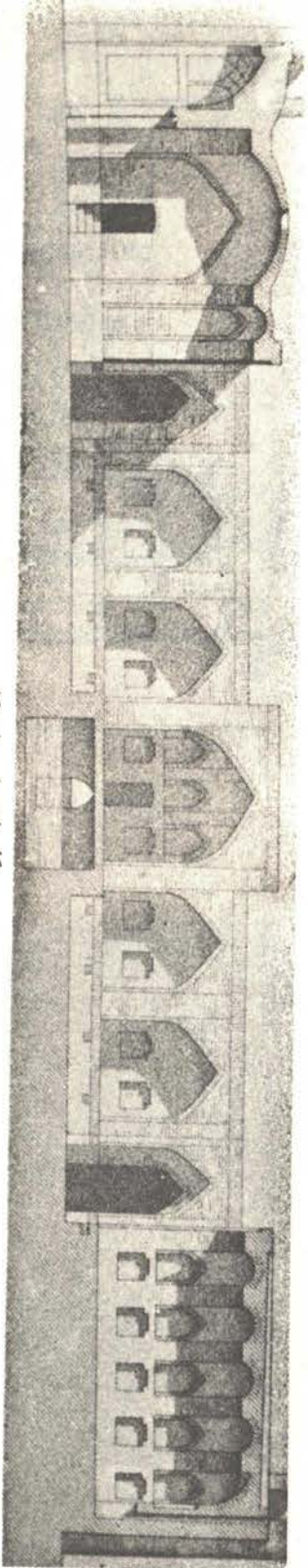
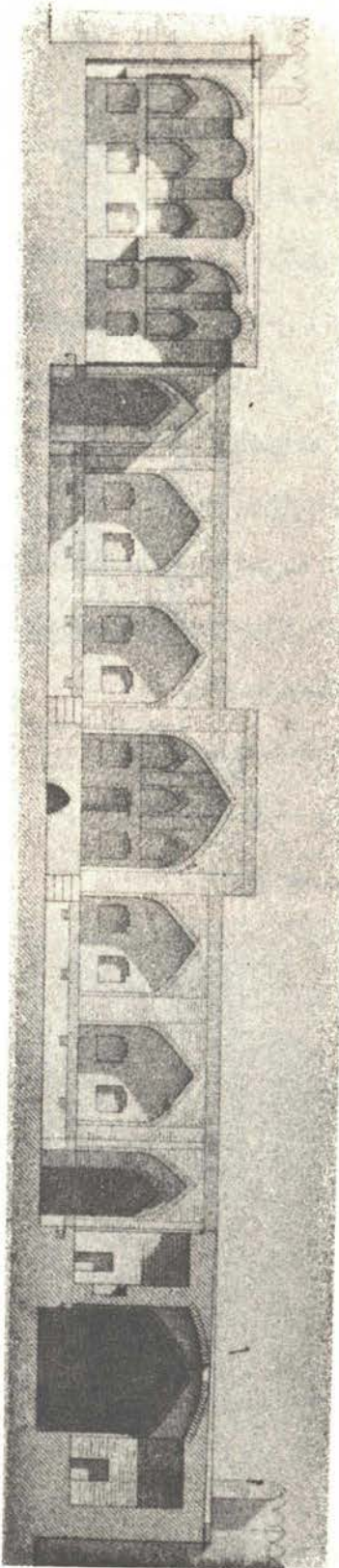
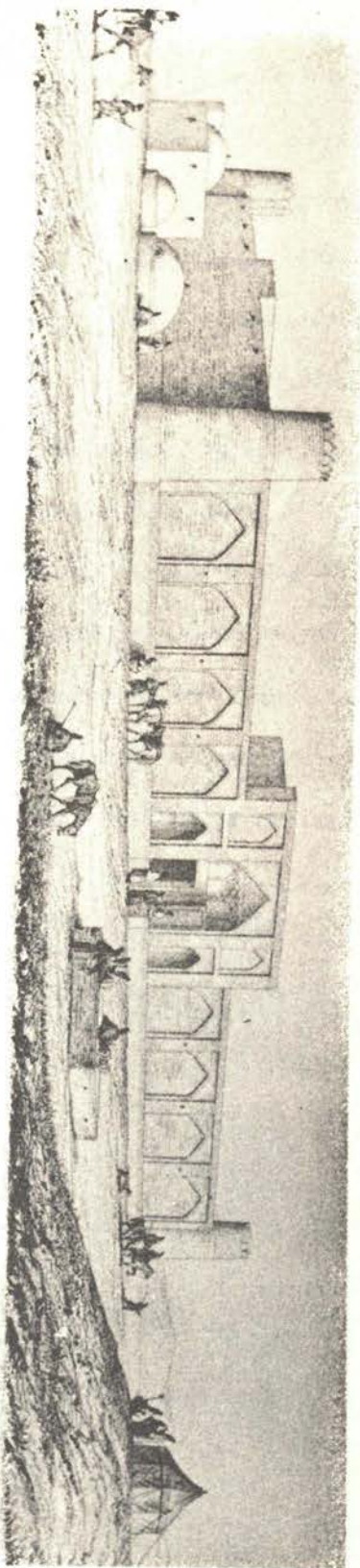
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۳۵۷

این کاروانسرا به شکل مربع 50×50 متر و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است. در چهار گوشه بنا چهار برج نیمدایره و در طرفین ورودی ساختمان ده طاقنمای تزئینی بنا شده است. کاروانسرای پاسنگان مورد بازدید و استفاده بسیاری از جهانگردان مانند مولر Muller واقع گردیده و نامبرده معتقد است که این بنا توسط یک بازرگان قزوینی بنام حاجی محمد باقر بسال ۱۸۰۷ میلادی ساخته شده است (۳۷). همچنین از این کاروانسرا طرح های جالبی در کتاب پاسکال کوست Pascal Coste و دیولافوی Dieulafoy و دیولافوی و دیولافوی (۳۸).

کاروانسرای باستان

گاروانسرای : گوهپایه

موقعیت جغرافیائی : جاده یزد - نائین

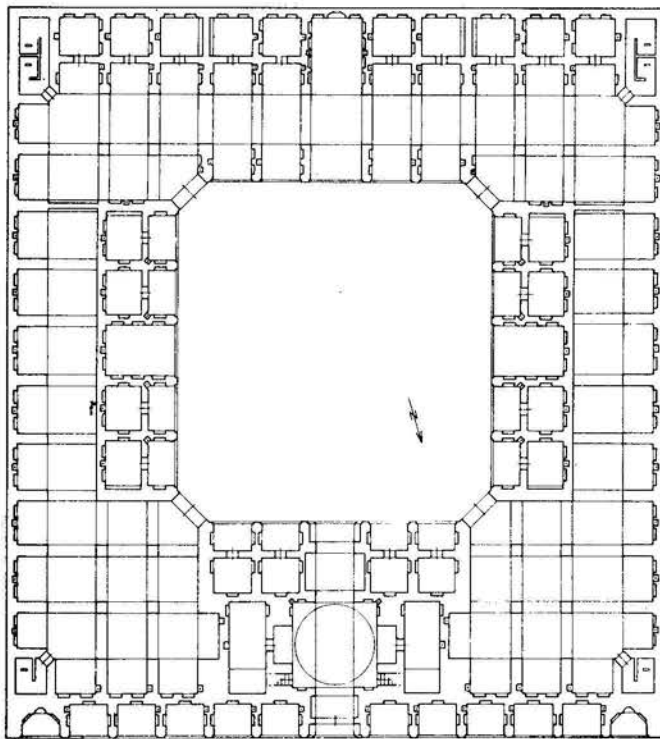
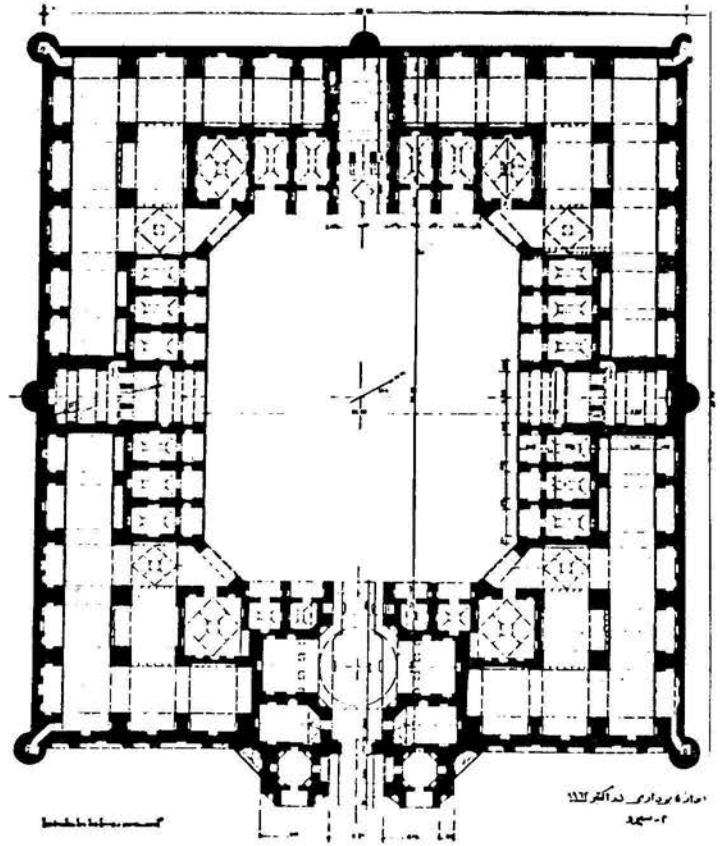
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : قلعه مزرعه

موقعیت جغرافیائی : جاده طبس - یزد

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : شاهی

موقعیت جغرافیائی : اصفهان

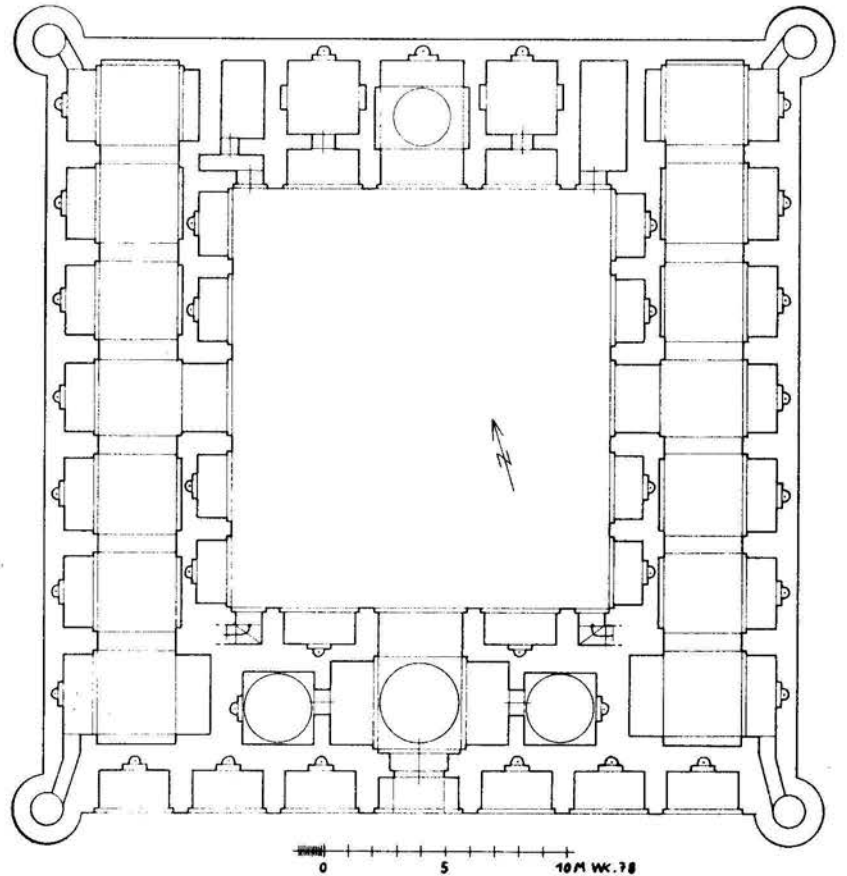
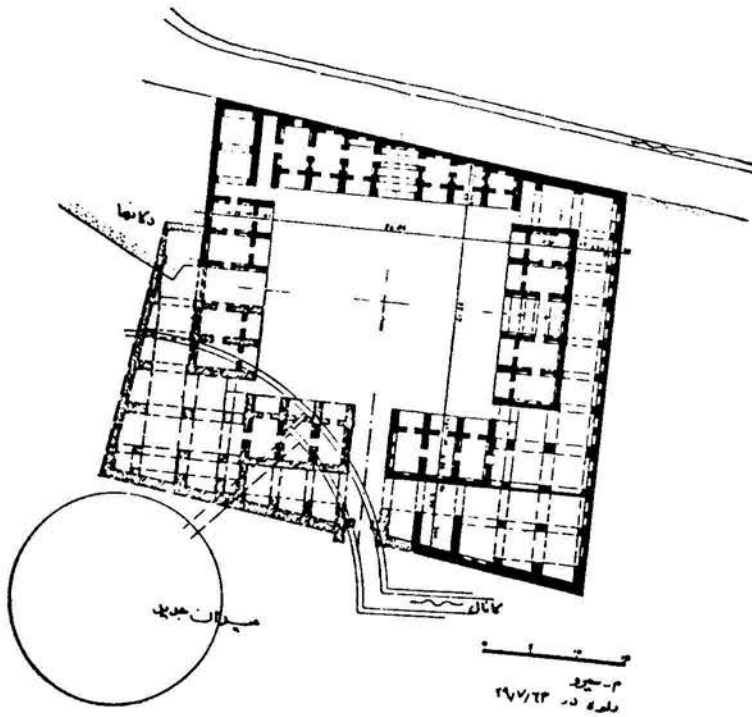
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : چار گنبد

موقعیت جغرافیائی : طبس

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : رباط ترک

موقعیت جغرافیائی : جاده قم - اصفهان

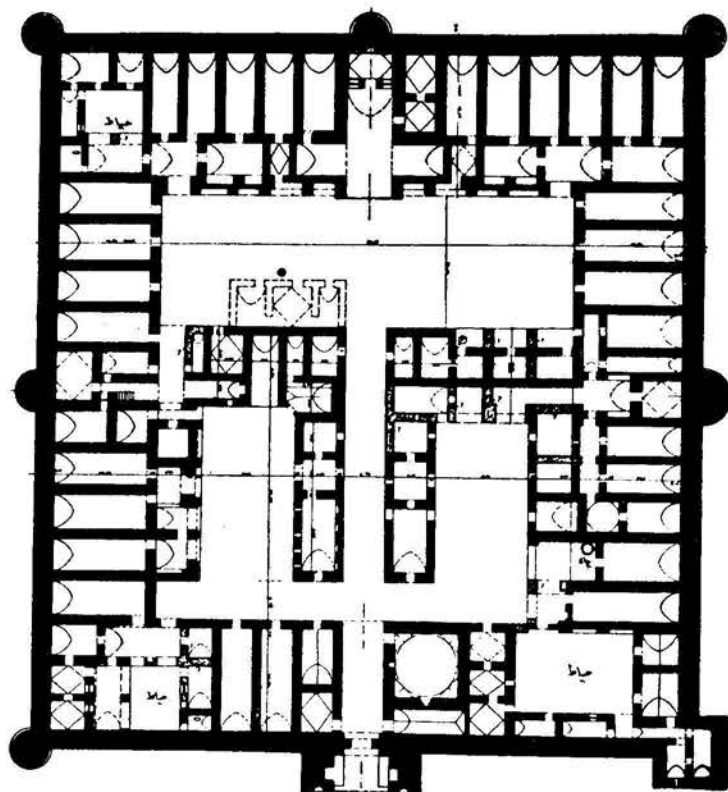
نوع پلان : چهارایوانی

قدمت : سلجوقی - صفوی

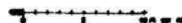
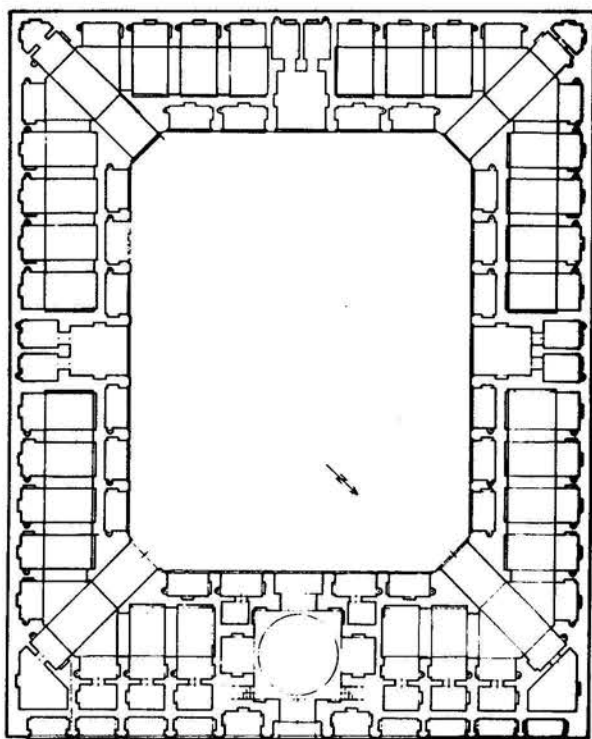
تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

- شاهان اصلی دوره سلجوقی
- احیاء شده عثمانی
- احیاء شده اشکانی
- پنداری
- امکانات دوره ستم سلجوقی

کاروانسرای : پشت بادام

موقعیت جغرافیائی : یزد

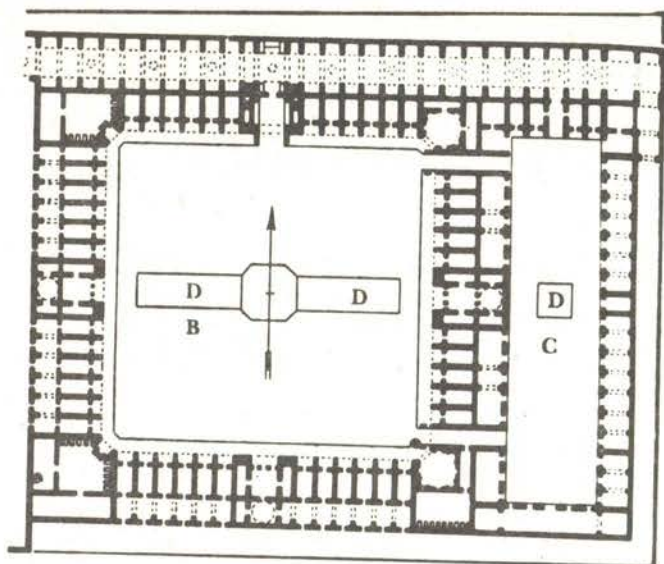
نوع پلان : چهارایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : مادرشاه (هتل شاه عباسی)

موقعیت جغرافیائی : شهر اصفهان

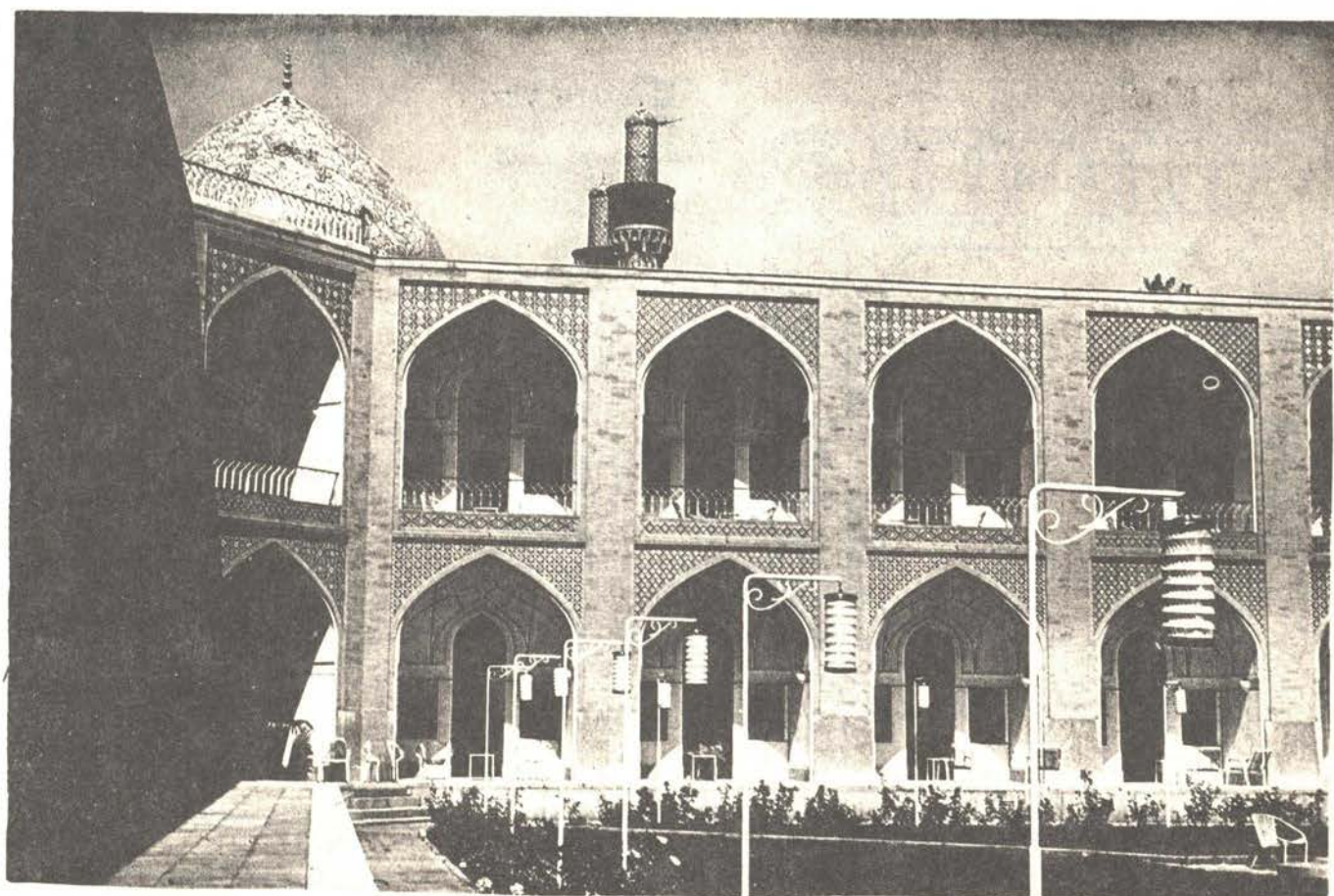
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : گاشی و آجر

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳۷۹

کاروانسرای : سن سن

موقعیت جغرافیائی : جاده کاشان - قم

نوع پلان : چهار ایوانی

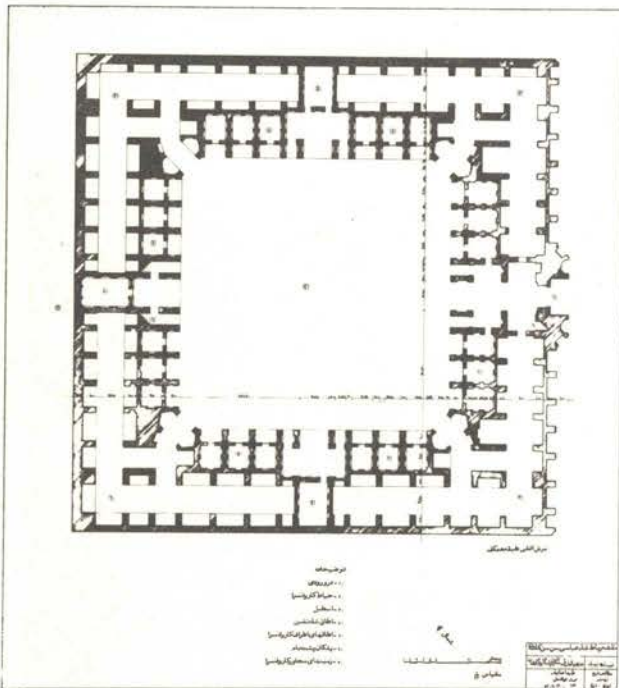
قدمت : صفوی

تزئینات :

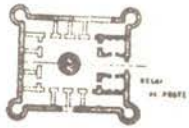
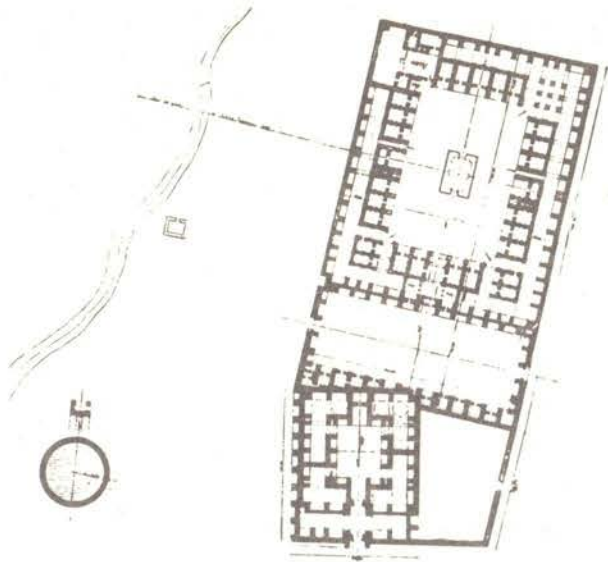
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

یکی از کاروانسراهای زیبا و مستحکم کاشان محسوب می شود . بنائی است مربع شکل که سردر آن در جنوب شرق کاروانسرا واقع شده و دارای ۷طاقنما در طرفین نمای خارجی است . حیاط مربع شکل تقریباً " ۳۷/۵ × ۳۷/۵ متر است در طرفین ایوانهای چهار گانه هر طرف سه ایوان و در پشت ایوانها به استثنای ورودی نیز یک اتاق مستطیل شکل احداث گردیده است . در چهار گوشه حیاط چهارمدخل ورودی به چهار اصطبل قرار دارد . اصطبل های جنوبی و شرقی نیز بوسیله دو مدخل که دالان ورودی بچشم میخورد به بیرون راه می یابد .

گاروانسرا : یا رباط‌های حوض سلطان
 موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - قم
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی - قاجار
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

گروانسرای : خورائق

موقعیت جغرافیائی : یزد - طبس

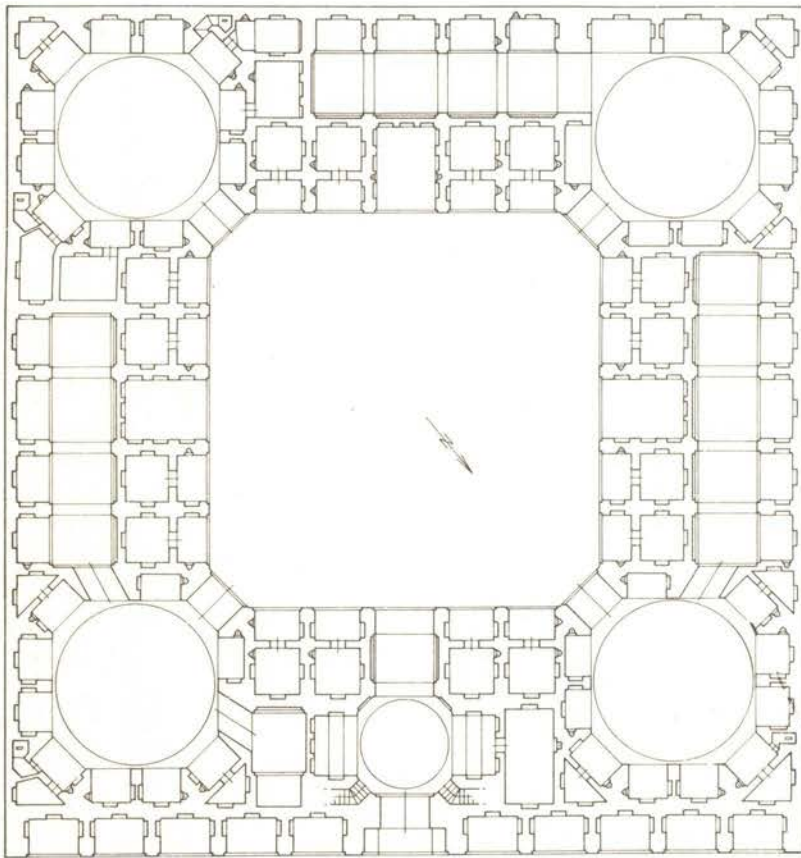
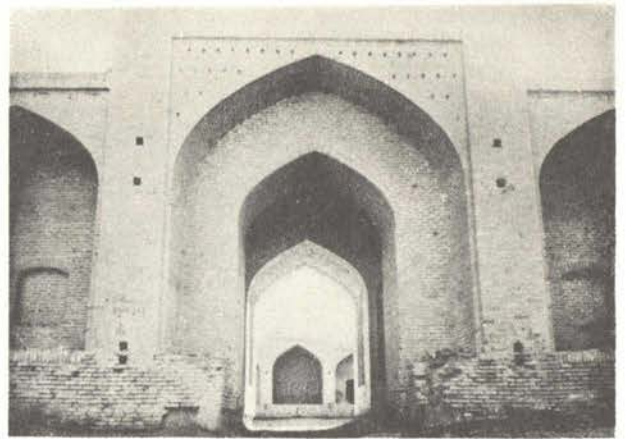
نوع پلان : چهار ایوانی

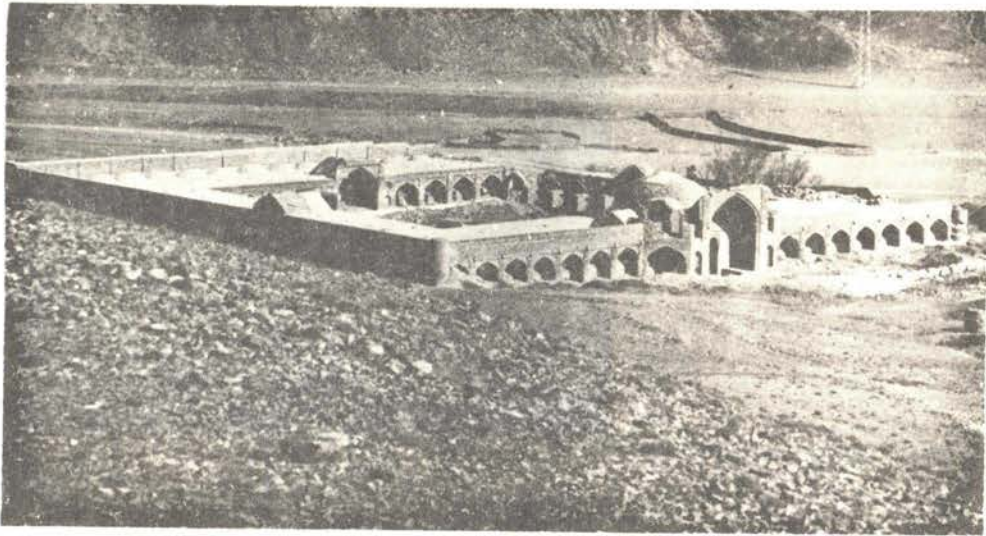
قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : هجیب

موقعیت جغرافیائی : ساوه

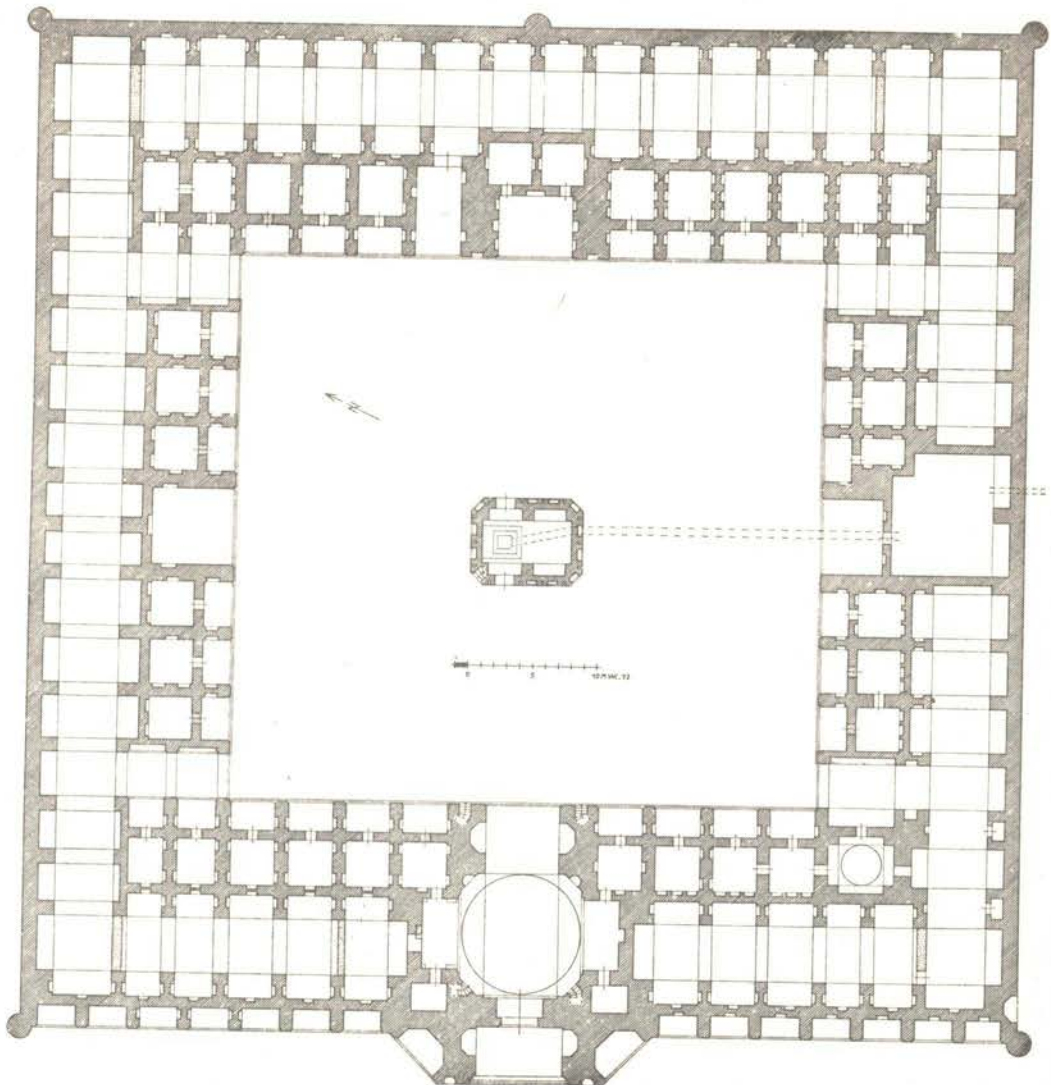
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

شیت آثار تاریخی : ۳/۱۱۸۷

کاروانسرای : خرگوشی

موقعیت جغرافیائی : جاده اصفهان - یزد

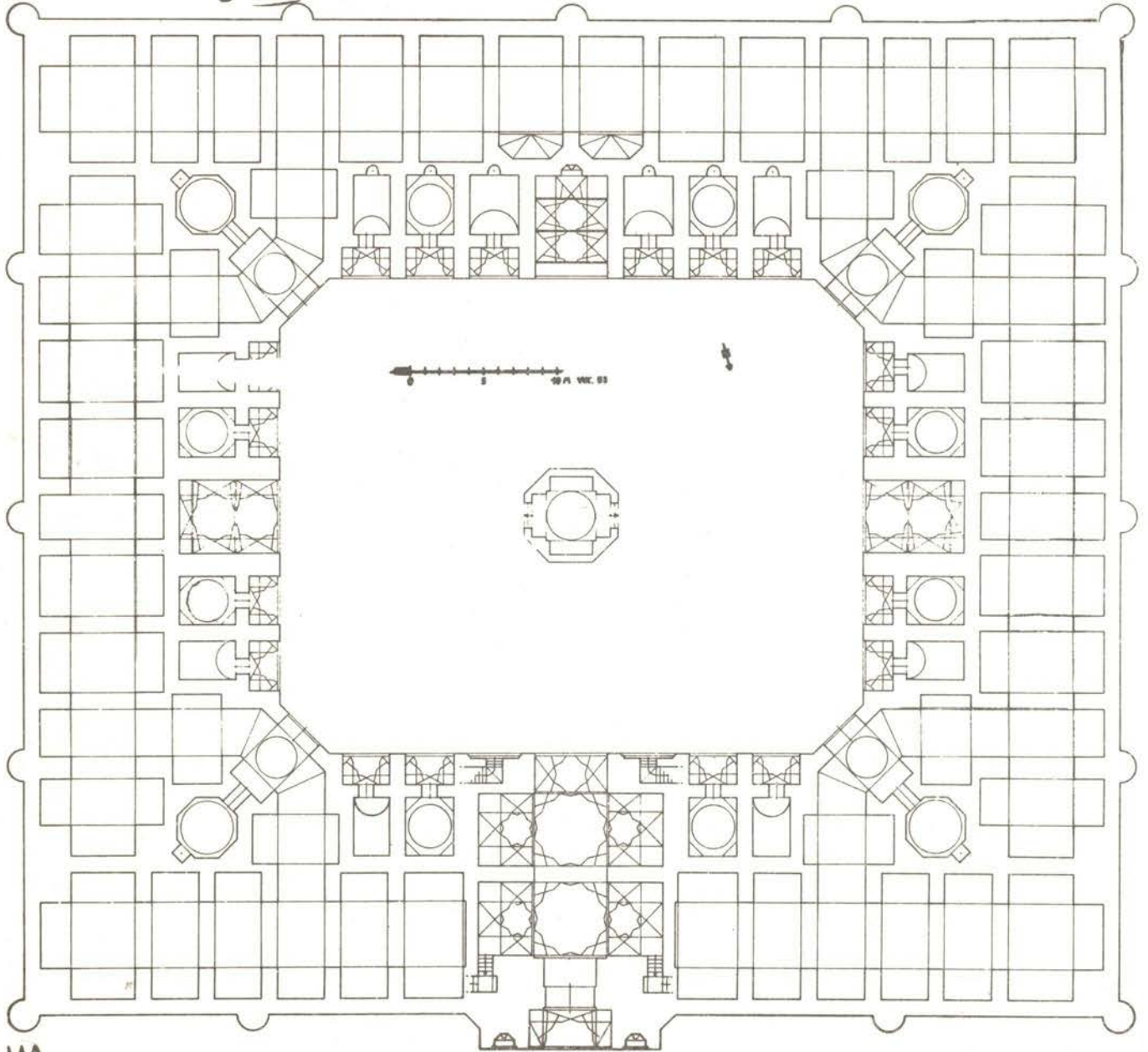
نوع پلان : چهار ایوانی

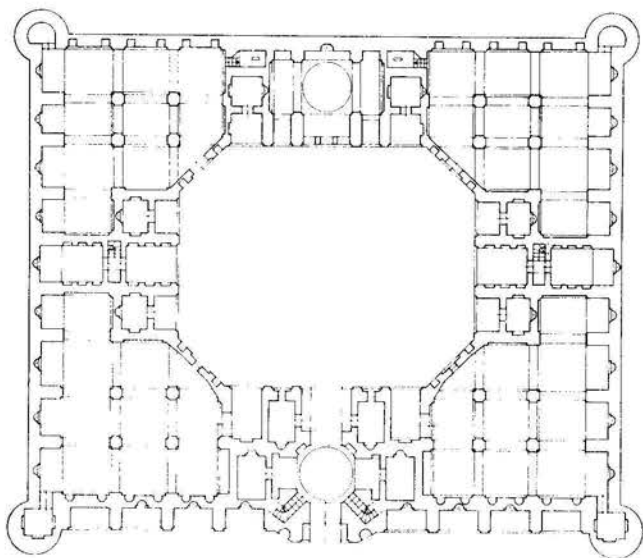
قدمت : صفوی

تزیینات :

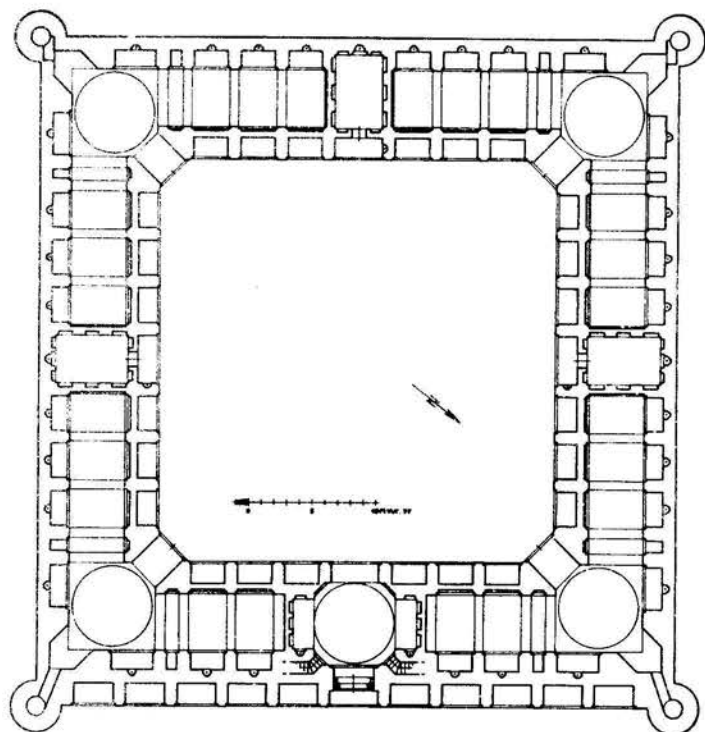
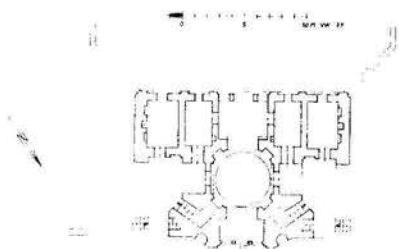
مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

شبه آثار تاریخی :

کاروانسرای : شاهون
 موقعیت جغرافیائی : جاده یزد-رفسنجان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : نوگنبد
 موقعیت جغرافیائی : یزد - نائین
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی - قاجار
 تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : سنخواست

موقعیت جغرافیائی : جاده خراسان

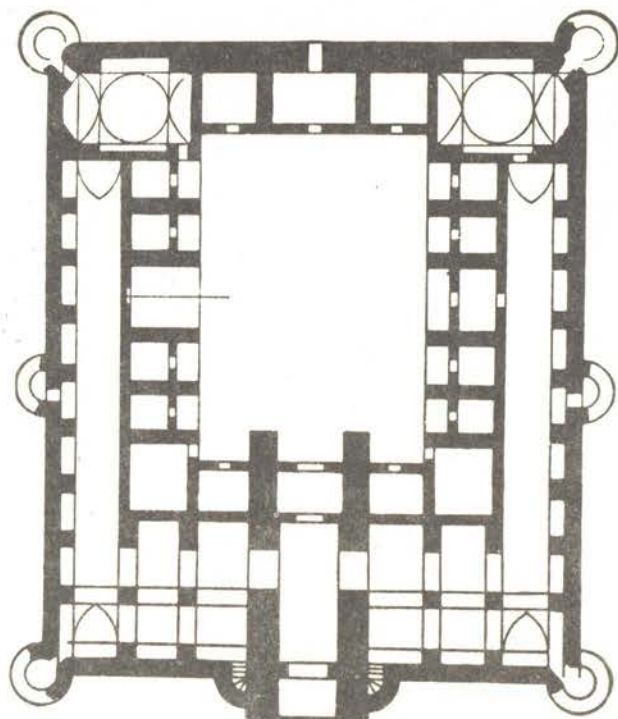
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزیینی

مصالح ساختمانی : سنگ

شبه آثار تاریخی :

کاروانسرای : ریوادبستان

موقعیت جغرافیائی : جاده - نائین - اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

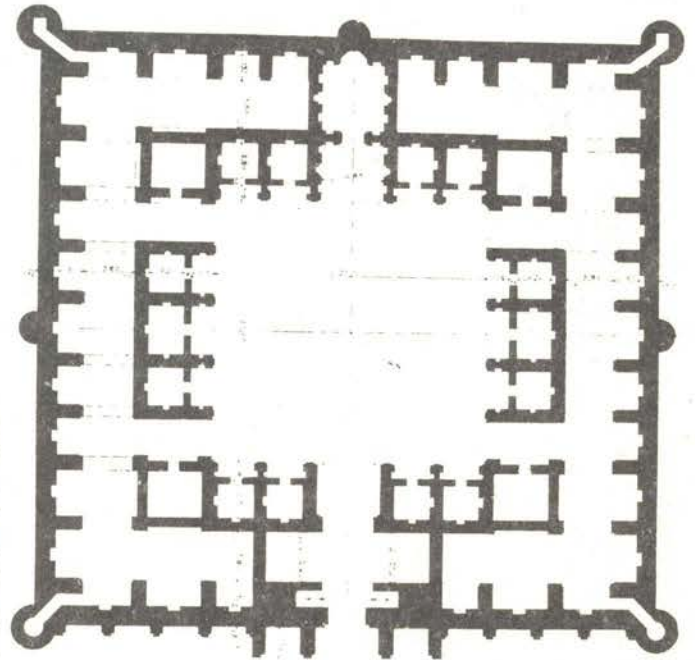
قدمت : صفوی

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا تقریباً "مربع با ابعاد ۴۸/۱۸ × ۴۷/۷۰ متر و بصورت چهار ایوانی ساخته شده است. دارای چهار برج در چهار گوشه کاروانسرا و سه برج نیمدایره‌ای شکل در اضلاع جنوبی، غربی و شرقی است. داخل برج‌های چهار ضلع بنا، مستراح و دستشویی ساخته شده است. کاروانسرای مزبور در اوائل عصر صفوی بنیاد گردیده است.

گاروانسرای : قوشه

موقعیت جغرافیائی : ۷۹ کیلومتری شرق سمنان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۹۷۰

این رباط در دهکده‌ای هم نام کاروانسرا واقع شده و از بناهای زیبای جاده

قدیم خراسان محسوب میشود .

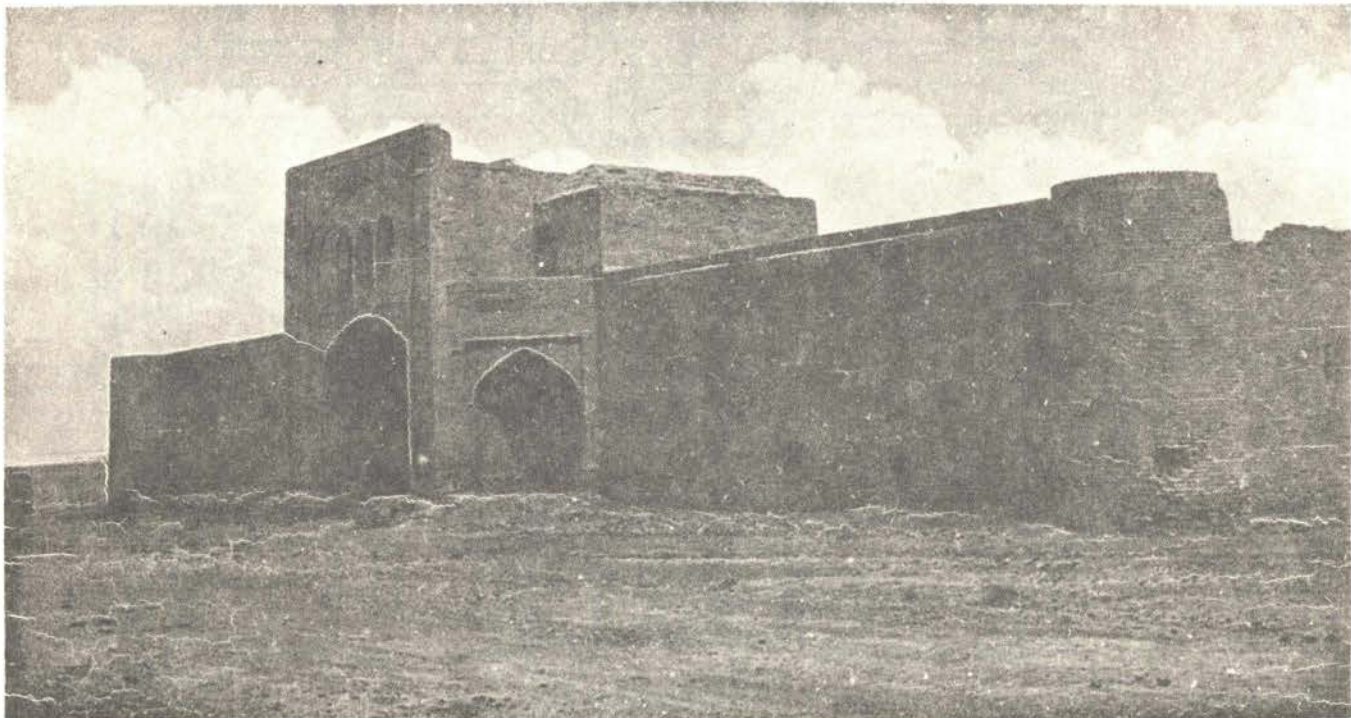
کاروانسرای قوشه از خارج بشکل مربع ۵۲×۵۲ متر و از داخل بصورت ۸

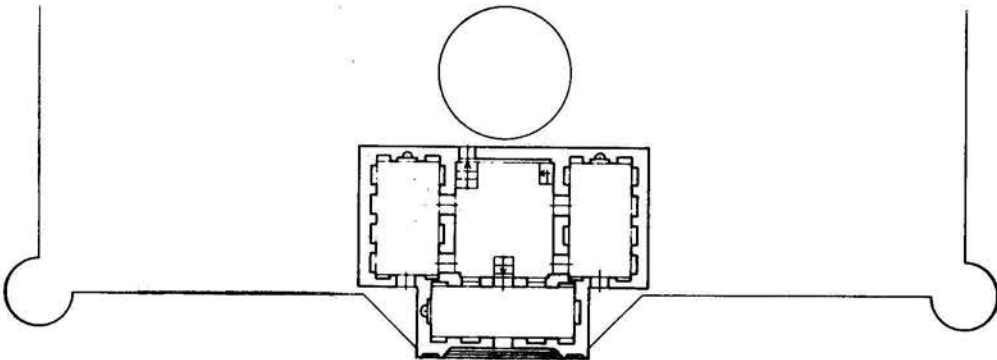
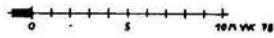
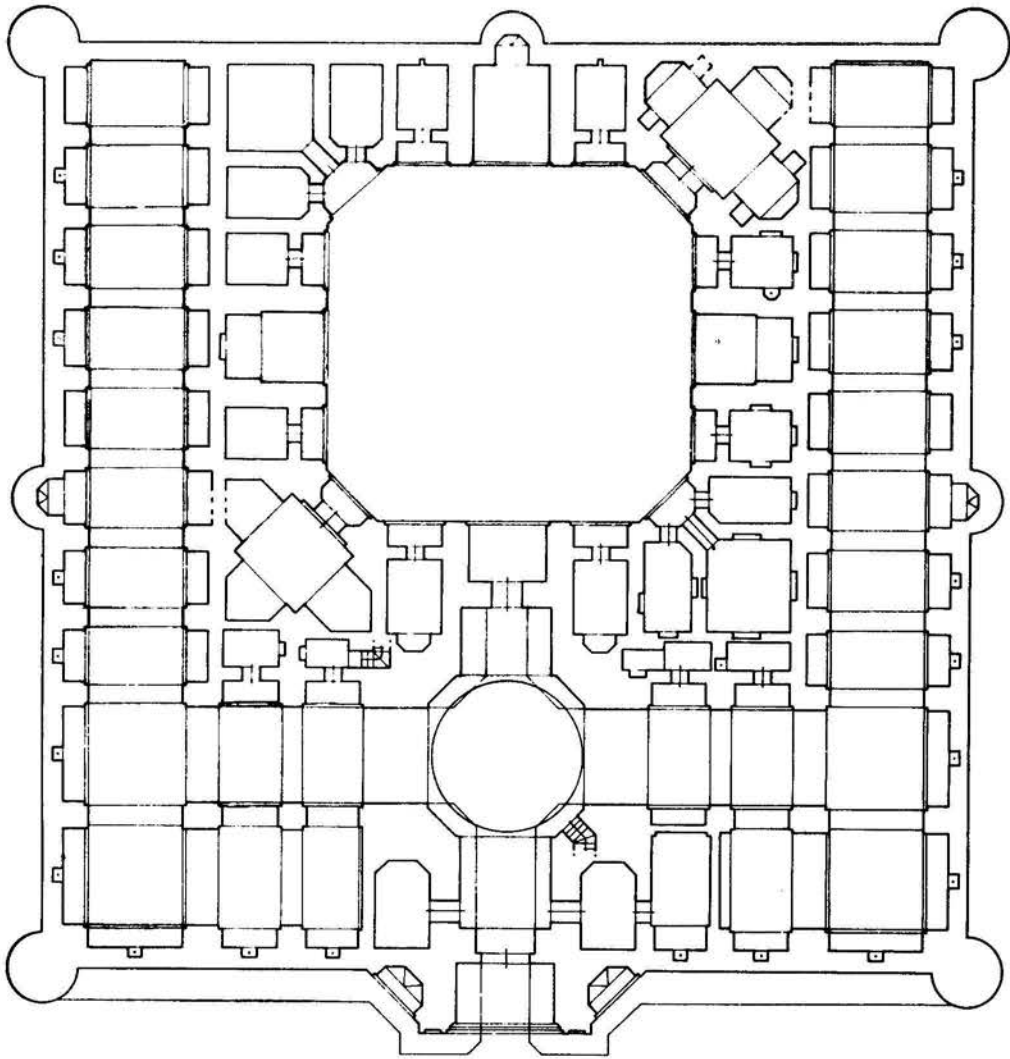
ضلعی باندازه $۱۸/۵ \times ۱۸/۵$ متر ساخته شده است . حیاط مرکزی دارای ۱۴

طاق به اندازه $۲/۷۵ \times ۳/۴۰$ متر است . مقابل کاروانسرا آب‌انباری جهت

تامین آب مورد نیاز زائران ساخته شده است . کاروانسرای قوشه در زمان قاجاریه

تعمیر گردیده ولی در حال حاضر نیز احتیاج به مرمت دارد .

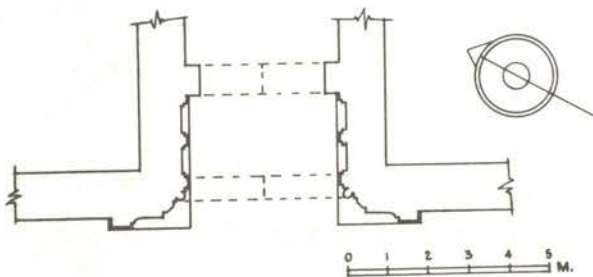
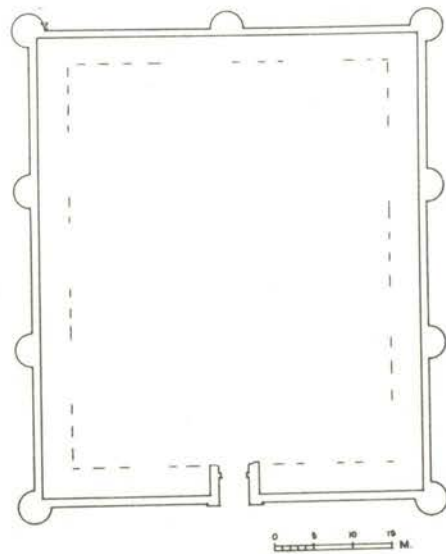
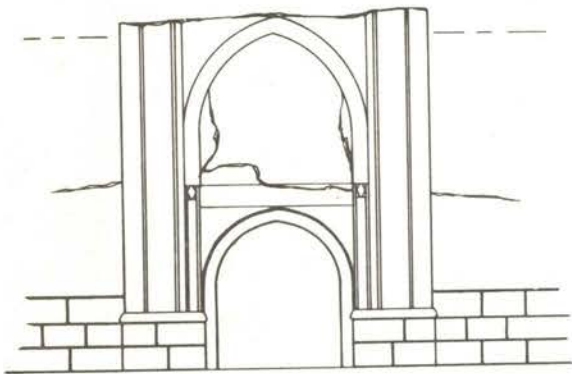

کاروانسرای : مرند (کاروانسرای هلاکو)
 موقعیت جغرافیائی : ۱۳ کیلومتری شمال مرند
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : ایلخانی
 تزئینات : کاشیکاری - آجرکاری
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

متاسفانه این کاروانسرا بطورکلی خراب گردیده و غیر از قسمت کوچکی از سردر ورودی بقعه از بین رفته است . شکل بنا مستطیل و بصورت ۱۴ ایوانی بنا گردیده است . چهار برج دایره‌ای شکل در چهار گوشه کاروانسرا و دو برج نیمدایره در هر ضلع غربی و شرقی و یک برج در ضلع شمالی آن بنا گردیده است . سردر ورودی این کاروانسرا بهنگام آبادانی تزئینات کاشیکاری و چندین کتیبه کوفی داشته است . تاریخ ساخت کاروانسرا متعلق به ۷۳۰ هجری است .

کاروانسرای : گیلک

موقعیت جغرافیائی : جاده تبریز - زنجان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزئینی

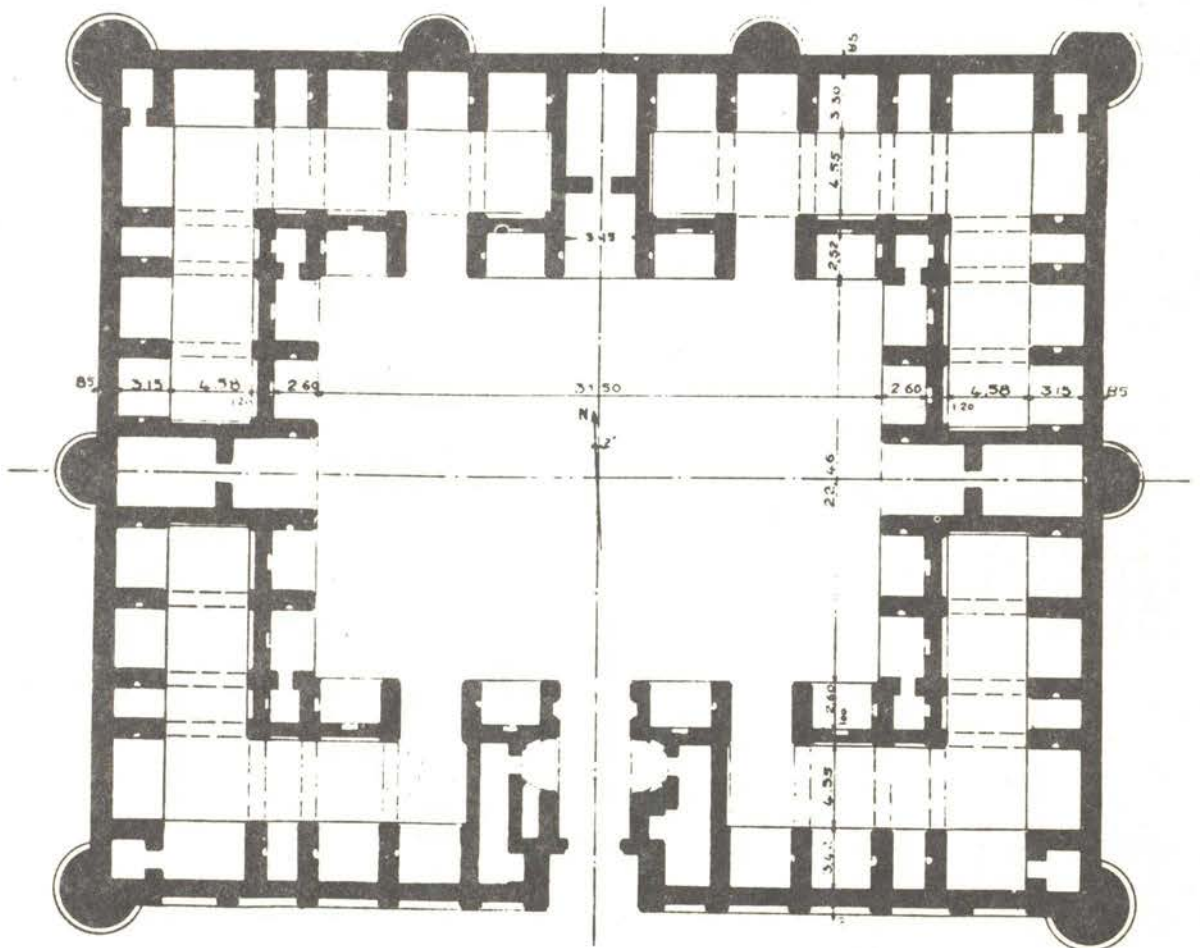
مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در کنار جاده تبریز قرار گرفته ، بشکل مستطیل به اندازه $۳۱/۵۰ \times ۲۲/۴۶$ متر و بفرم چهار ایوانی ساخته شده است . دارای ۴ برج در چهار گوشه بنا دو برج نیمدایره در ضلع شمالی و یک برج نیمدایره ای شکل در دو ضلع غربی و شرقی کاروانسرا است .

0 10 20

کاروانسرای : دروازه گچ

موقعیت جغرافیائی : جاده شیراز - فیروزآباد

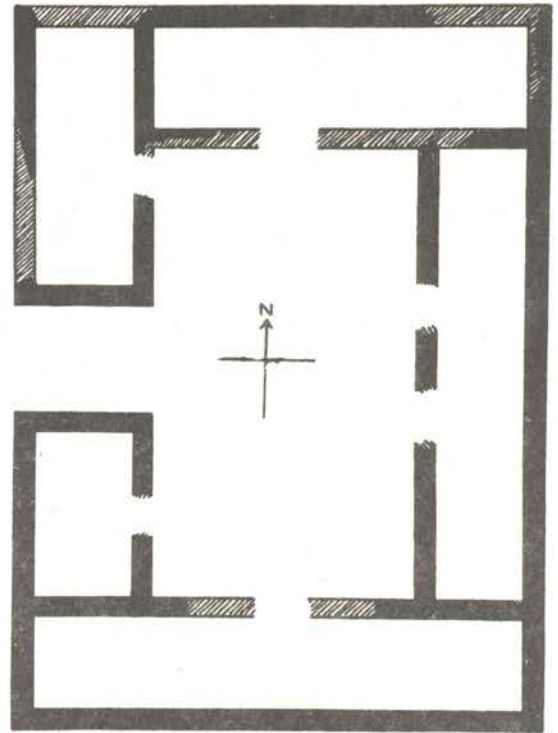
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ساسانی

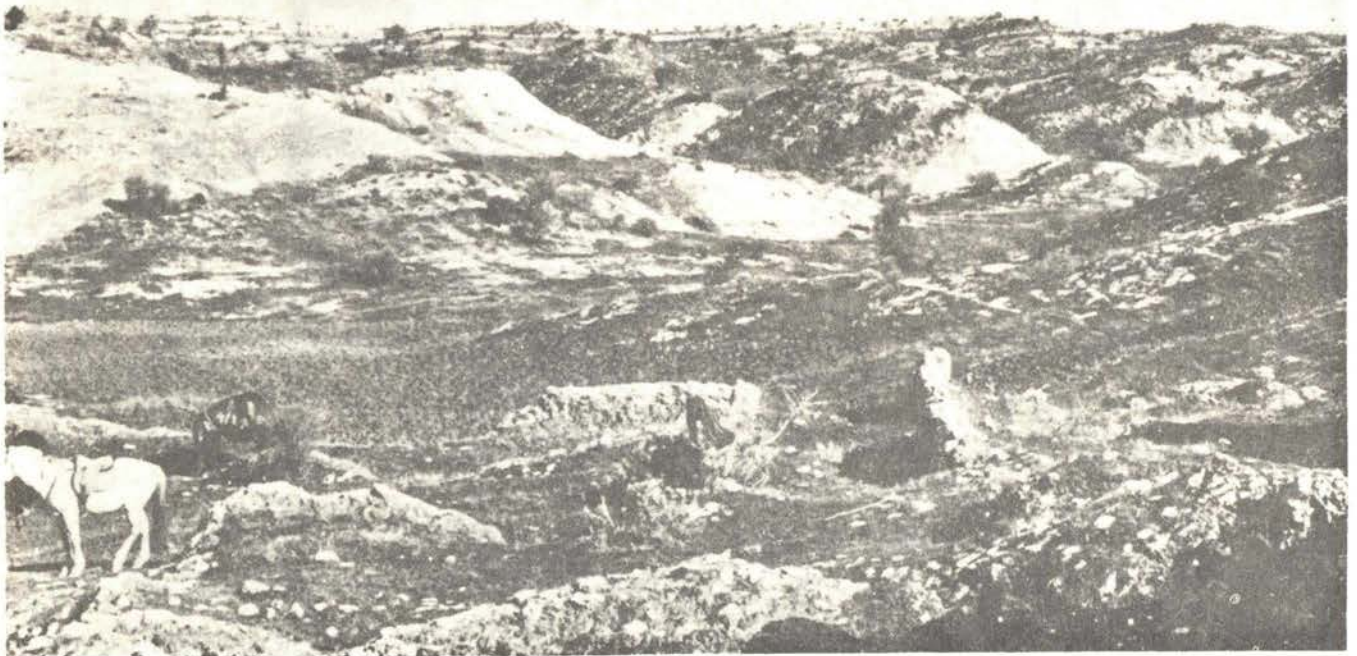
تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

بقایای این کاروانسرا که بصورت چهار ایوانی و مستطیل شکل بنا گردیده در نزدیک کازرون بچشم میخورد . این بنا برای اولین بار توسط اشتین مورد بررسی قرار گرفته است . اندازه کاروانسرا ۱۷/۳۸×۲۲/۸۷ متر و مصالح ساختمانی آن از سنگ های نتراشیده و آهک است (۳۹) .

کاروانسرای : سگزی

موقعیت جغرافیائی : جاده یزد - نائین

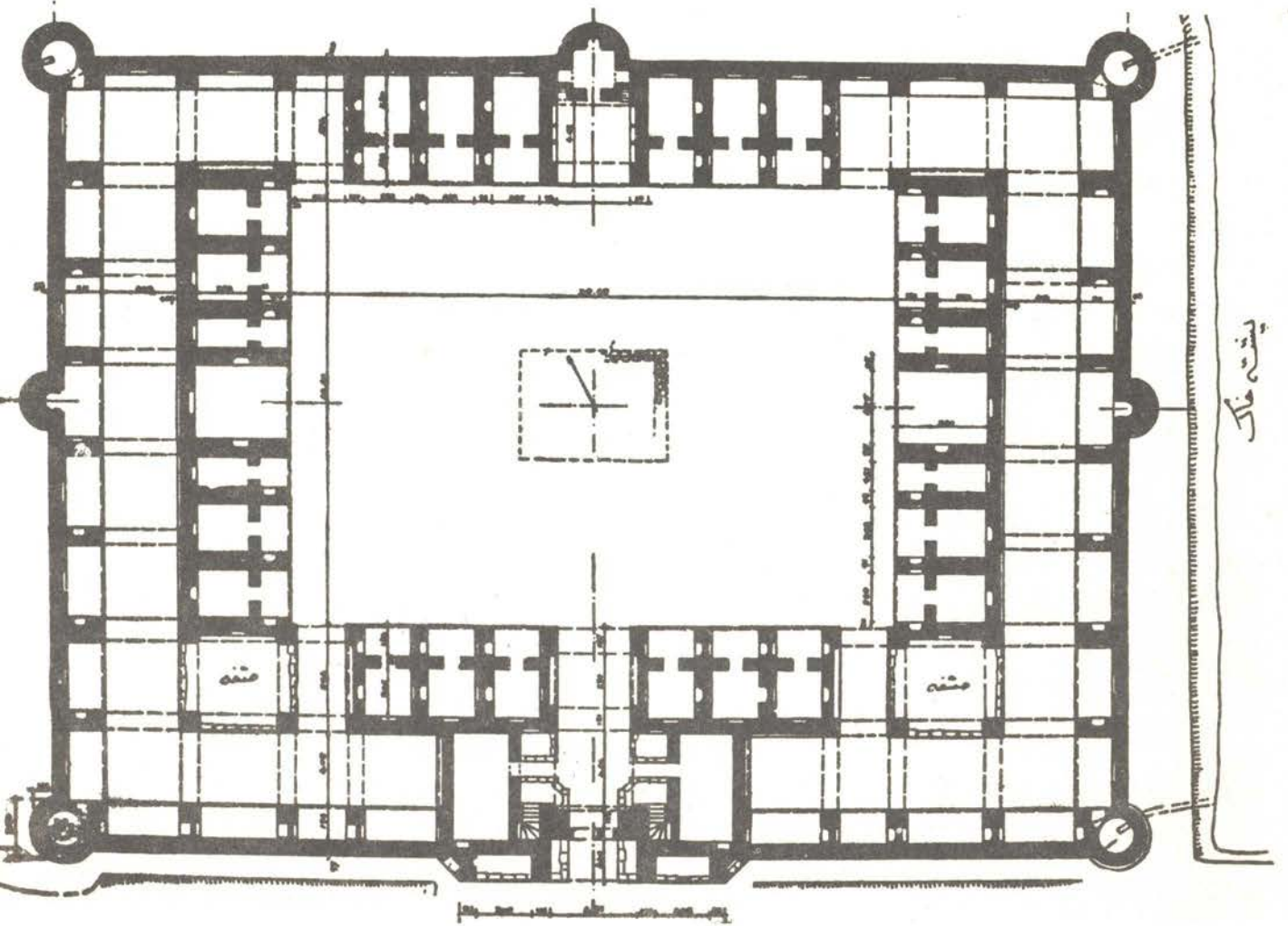
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزئینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : زواره

موقعیت جغرافیائی : زواره - اصفهان

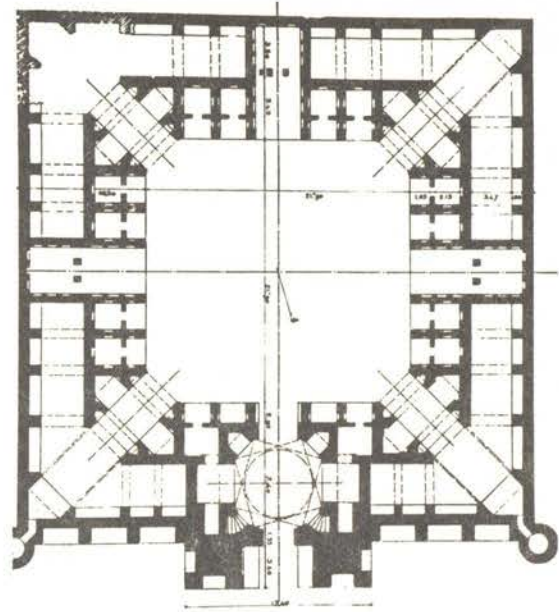
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا به شکل مستطیل 42×40 متر و بفرم چهار ایوانی بنا گردیده است. دو برج دایره‌ای شکل در دو طرف ورودی بنا ساخته شده و با آجر تزئین گردیده است. راه ورودی اصطبل‌ها در چهار گوشه بنا قرار گرفته و اطاق‌های مسافران در اطراف حیاط مرکزی.

این کاروانسرا دارای سه طاقنما در هر ضلع ورودی بنا است و از آجر ساخته شده است. زیباترین قسمت کاروانسرا هشتی ورودی آن است که بصورت ۸ ضلعی بنا گردیده و از دو طرف بوسیله پلکان به قسمت فوقانی کاروانسرا میرسد.

کاروانسرای آهوان

موقعیت جغرافیائی : ۳۶ کیلومتری شرق سمنان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات : آجرکاری

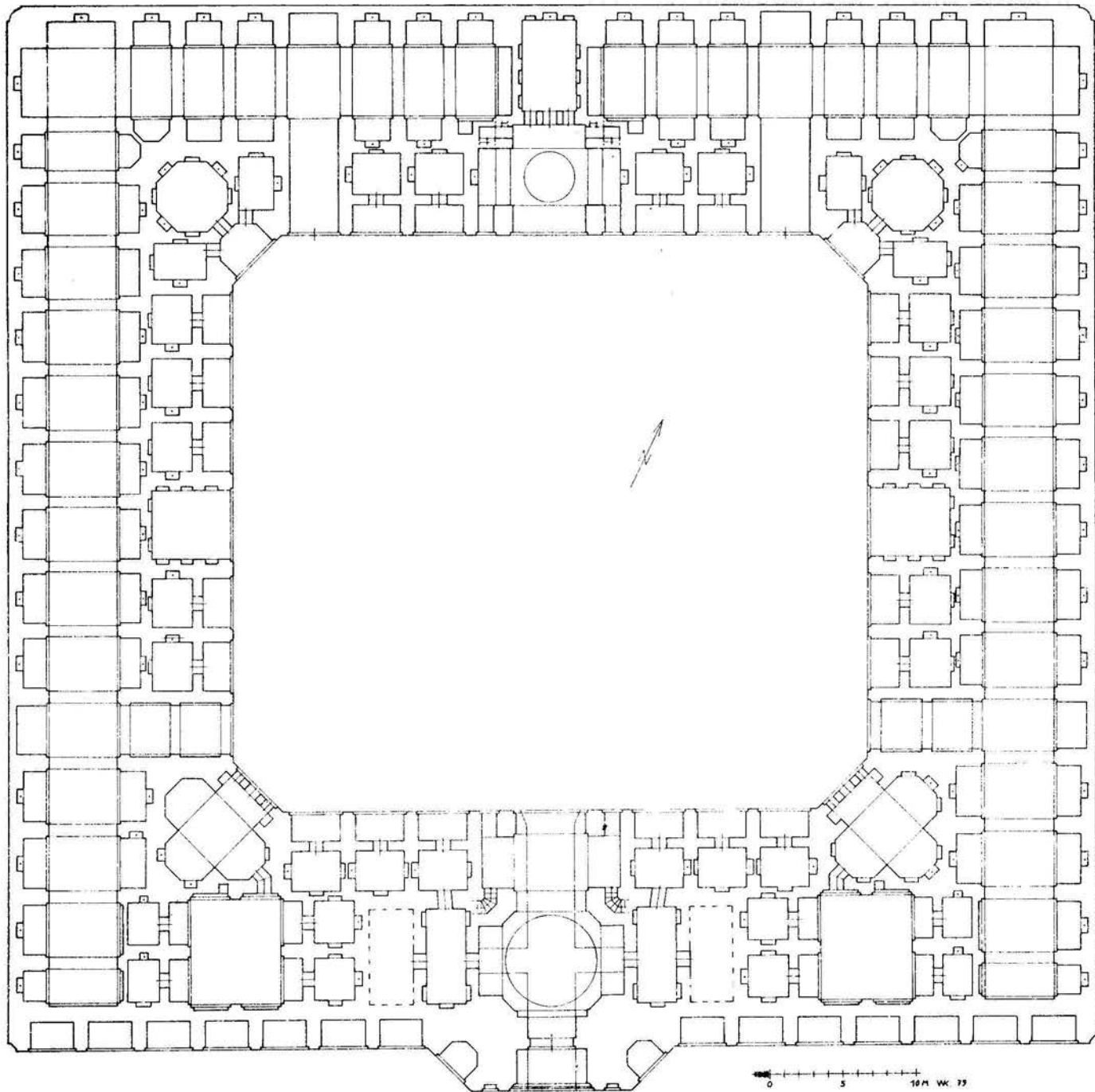
مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۳۷۳

این کاروانسرا بصورت ۴ ایوانی و بشکل مربع که هر یک از اضلاع آن به ۷۵ متر میرسد بنا گردیده است . ورودی کاروانسرا از طرف جنوب و ۵ متر عرض دارد . حیاط مرکزی کاروانسرا مستطیل دارای ۴۰ متر طول و ۳۲ متر عرض است . کاروانسرا دارای ۲۴ اتاق و اندازه هر یک از اتاقها $۲/۹۰ \times ۳/۳۵$ متر است . این کاروانسرا کتیبه‌ای از سنگ مرمری به شکل مثلث داشته که در بالای سردر ورودی نصب گردیده بود ، متأسفانه در سالهای گذشته این نوشته بسرقت رفته ولی نوشته صنیع الدوله در مطلع الشمس ثبت گردیده است (۴۰) . طبق نوشته کتیبه کاروانسرای آهوان در سال ۱۰۹۷ ساخته شده است .

کاروانسرای آهوان نیز مانند بیشتر کاروانسراهای ایران مدتی محل پاسگاه ژاندارمری بوده و تا قبل از آن هم مورد استفاده مسافران و زائران قرار گرفته است . بطوریکه جکسن (۴۱) در سال ۱۹۰۳ میلادی موقعیکه در این جاده مسافرت میکرد شاهد استفاده زائران از کاروانسرای مزبور بوده است .

کاروانسرای : چشمه شتران

موقعیت جغرافیائی : جاده طبس - یزد

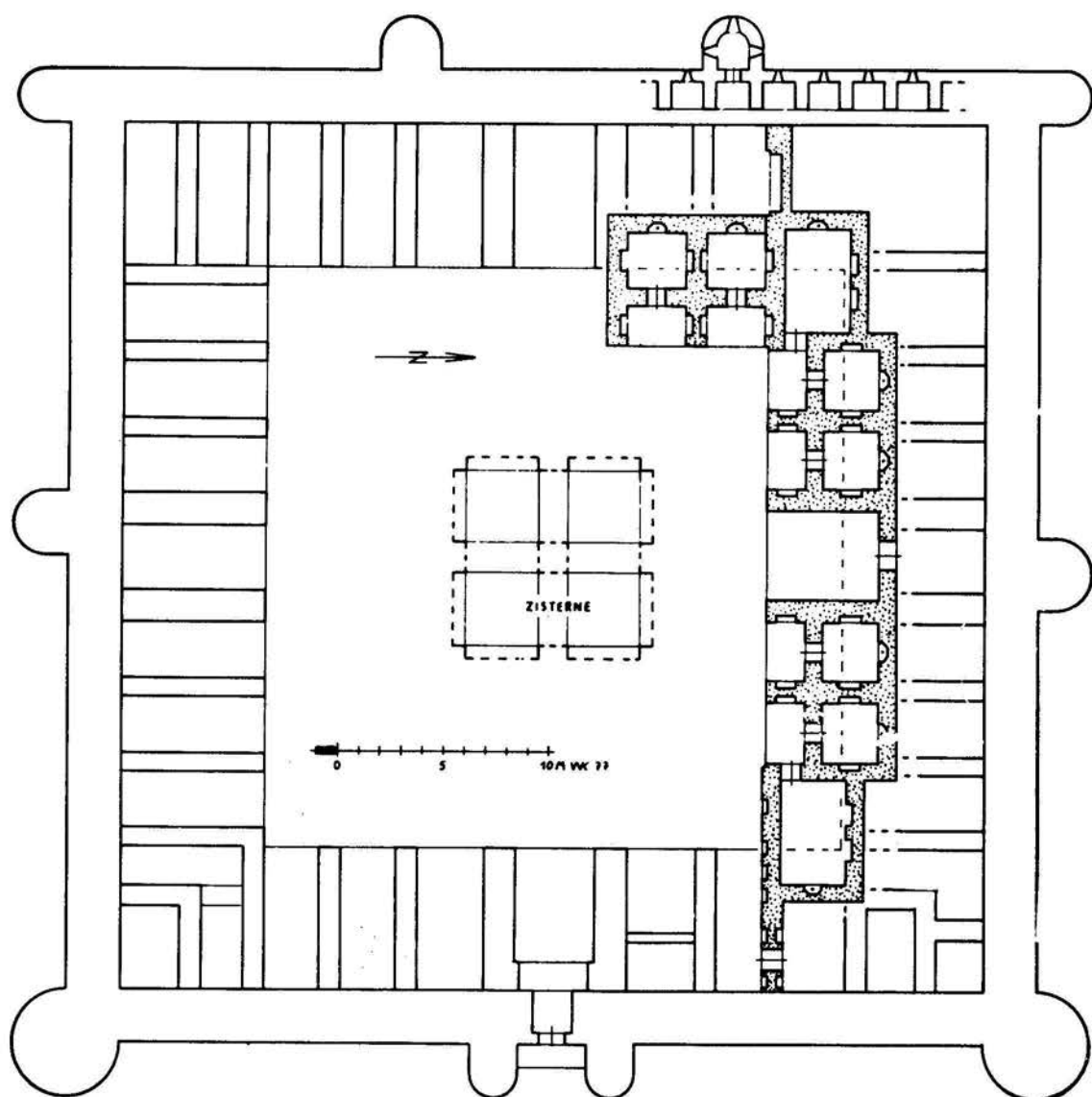
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ایلخانی - صفوی

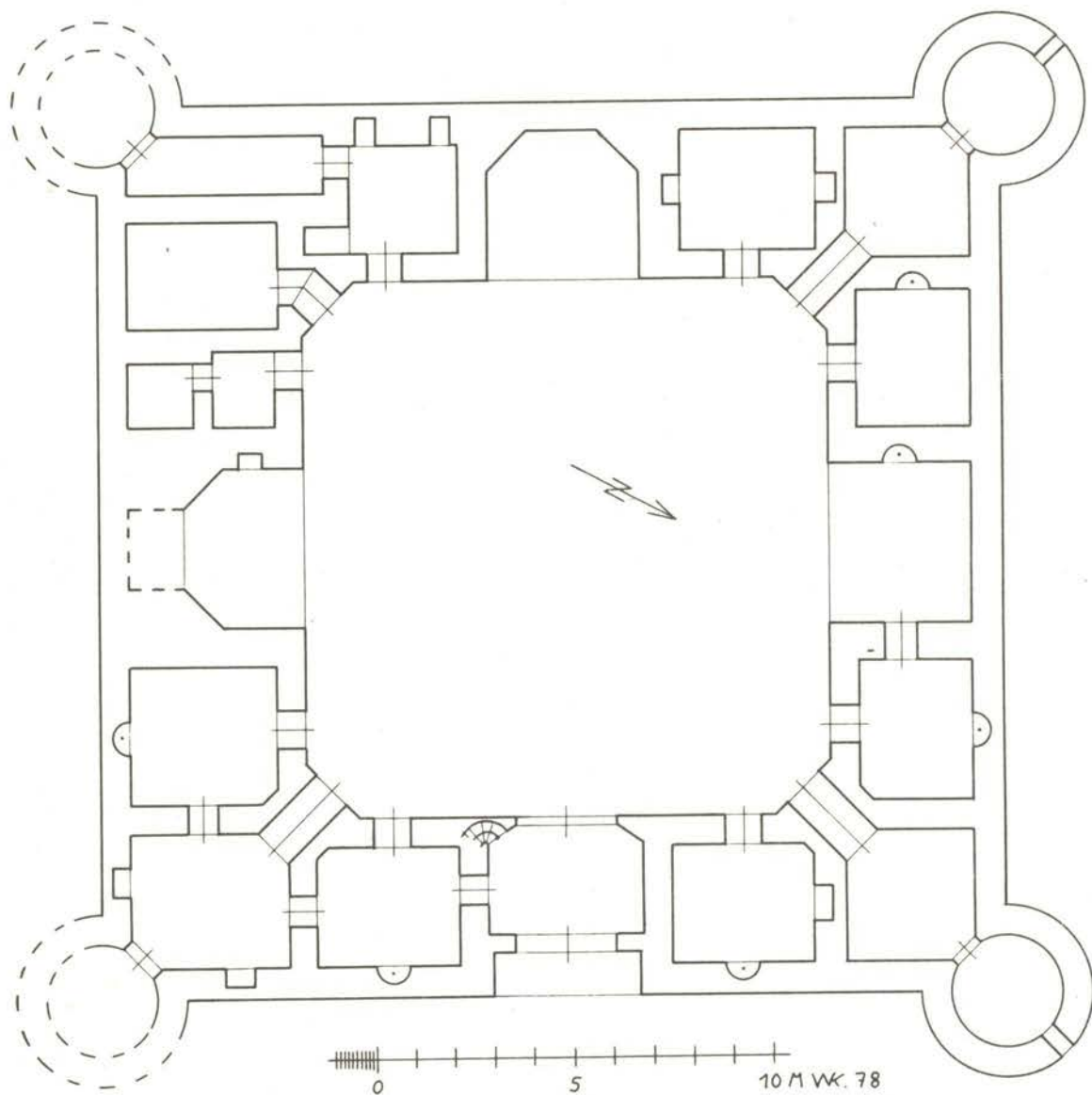
تزئینات : برجهای تزئینی

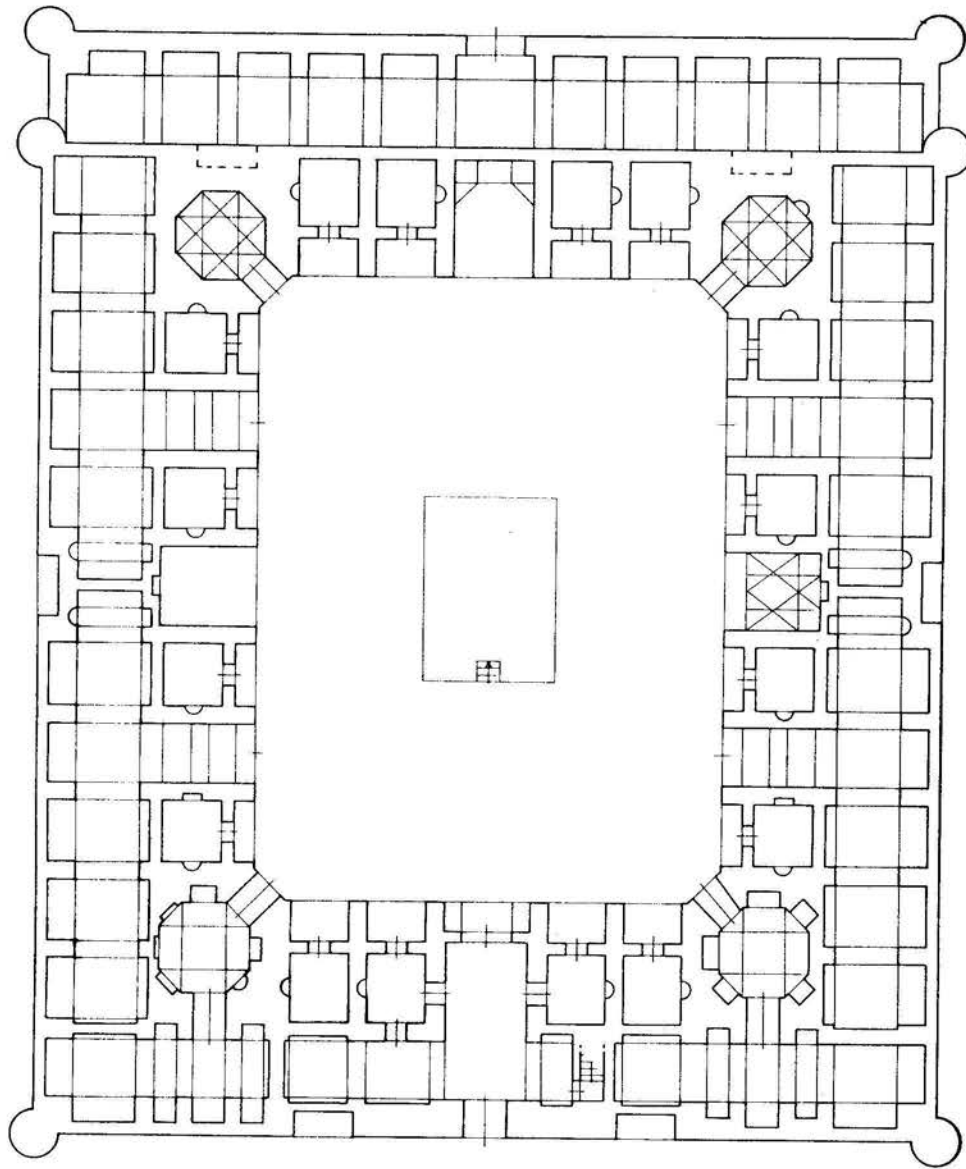
مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

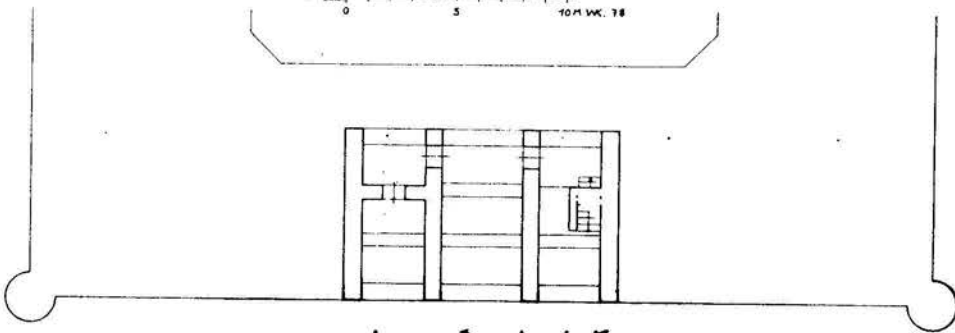

گاروانسرای : تنگ زنجیران
 موقعیت جغرافیائی : جاده گازرون
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ

0 5 10 M. W. 78

کاروانسرای تنگ زنجیران

کاروانسرای : میامی

موقعیت جغرافیائی : ۷۷ کیلومتری شرق شاهرود

نوع پلان : چهار ایوانی

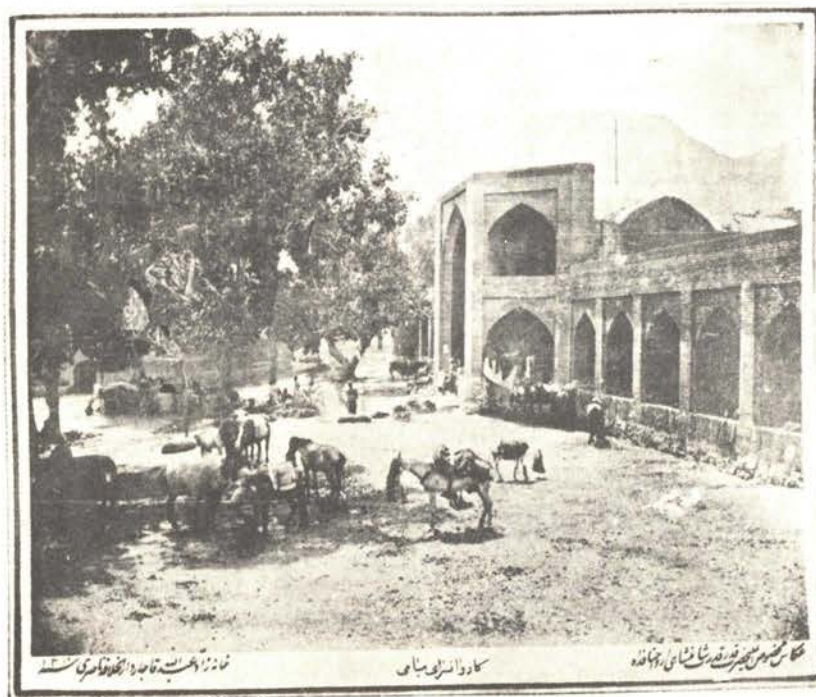
قدمت : صفوی

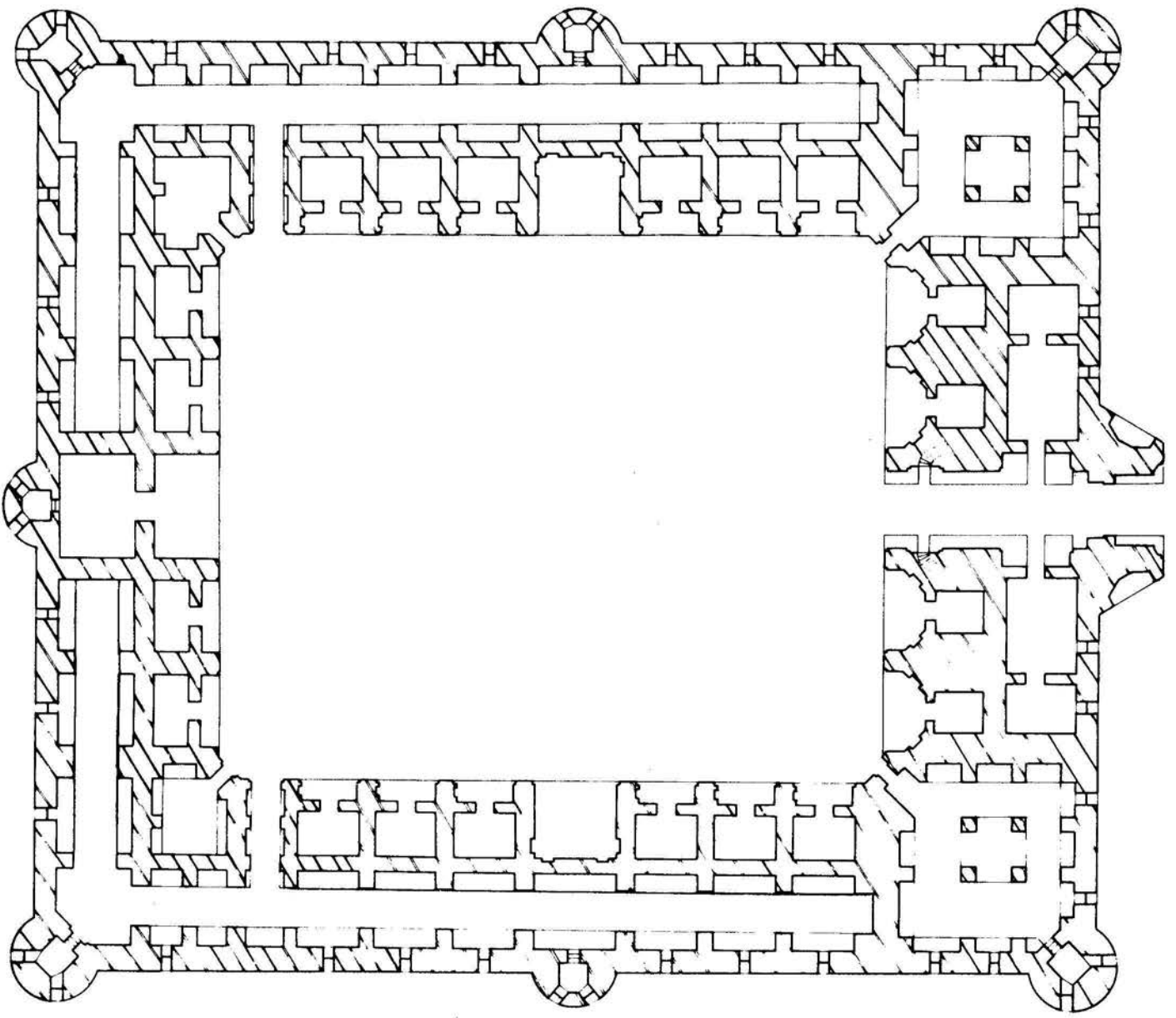
تزیینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای میامی در کنار جاده اصلی شاهرود - سبزوار واقع گردیده و به فرم چهار ایوانی بنا گردیده است . شکل کاروانسرا مستطیل و اندازه آن ۷۵×۷۰ متر است . یک دروازه ورودی با اندازه ۳/۲۵ متر در قسمت جنوب و ۷ برج در قسمتهای شمال - شرق و غرب کاروانسرا ساخته شده است . حیاط مرکزی مستطیل شکل ۲۹/۵۰×۳۷/۵۰ متر و در اطراف آن ۱۸ اطاق با اضلاع ۳/۸۰×۳/۳۰ متر ساخته شده است . بالای دروازه ورودی کتیبه‌ای بخط ثلث روی سنگ کنده شده که تاریخ احداث کاروانسرا را نشان میدهد . طبق کتیبه ، کاروانسرا در سال ۱۰۶۴ هجری بهنگام سلطنت شاه عباس دوم ساخته شده است .

سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

دفتر فنی سیمان
نادرینا کاروانسرای شاه عباسی - سیماس
مقیاس ۱:۱۰۰ تاریخ

کاروانسرای : علی آباد

موقعیت جغرافیائی : جنوب یزد

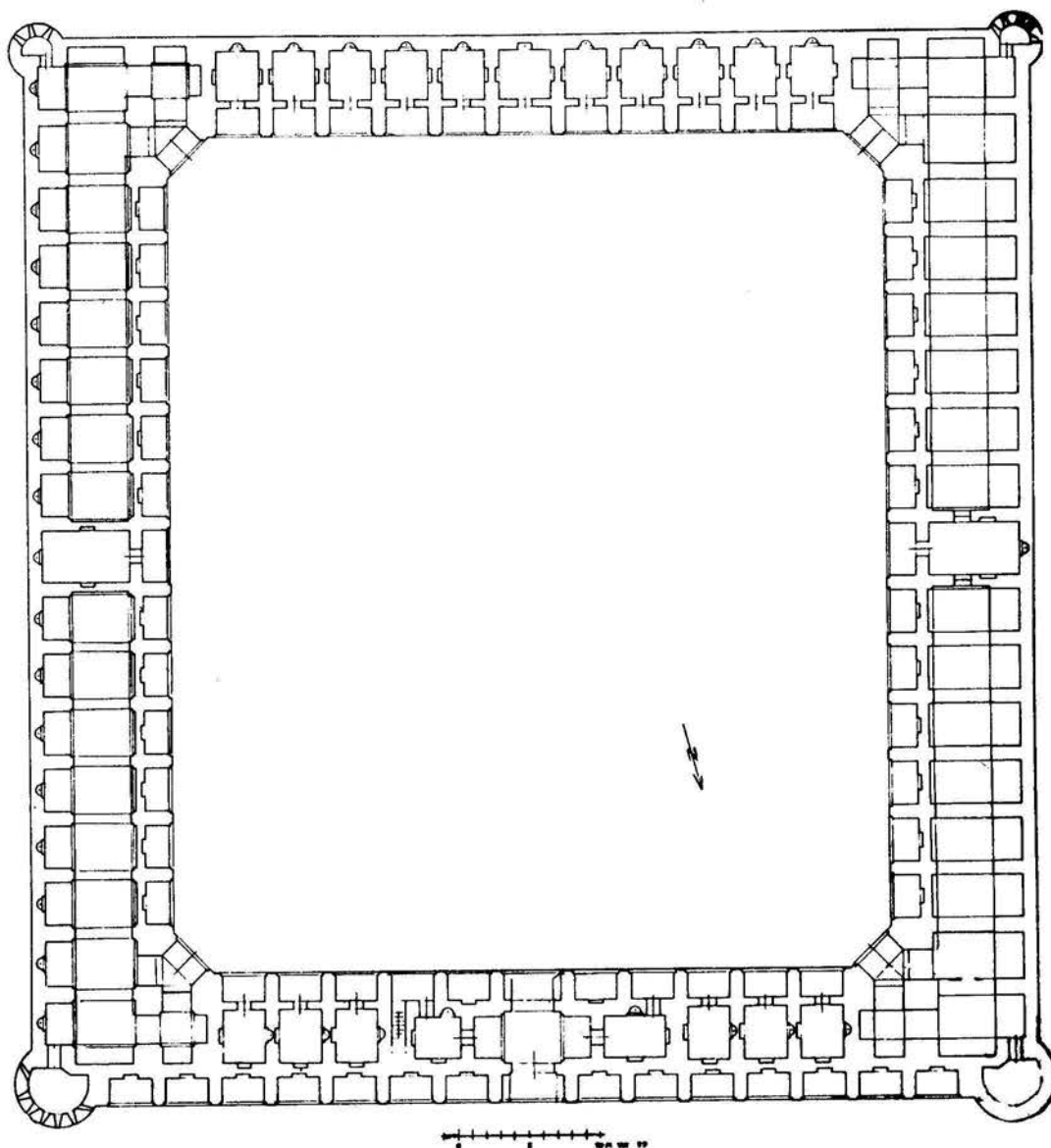
نوع پلان : چهارایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرا : یا رباط شرف

موقعیت جغرافیائی : سرخس خراسان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : سلجوقی

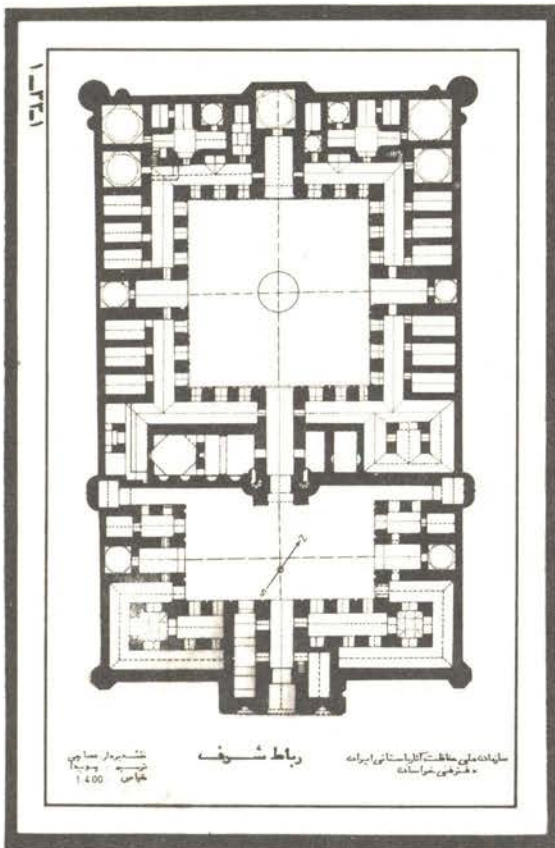
تزیینات : آجرکاری - کاشیکاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۳۵۹

یکی از زیباترین بناهای بیادگار مانده از دوره سلجوقی کاروانسرای رباط شرف می باشد که در جاده مشهد - سرخس ویرانه های بیش بچشم میخورد. کاروانسرا شامل دو محوطه چهار ایوانی است که در اطراف، اطاقهای متعددی برای اقامت مسافران ساخته شده است. محوطه چهار ایوانی دوم بهتر و زیباتر از چهار ایوانی حیاط اول ساخته شده و دلیل آن شاید این بوده است که حیاط دوم محل اقامت بزرگان و شاهان سلجوقی بوده است. کاروانسرای شرف در سال ۵۴۹ هجری توسط شرف الدین طاهر حکمران ناحیه خراسان که بعدها بصدارت سلطان سنجر رسیده ساخته شده است.

کاروانسرای شرف گنجینه های هنر آجرکاری گچبری دوره سلجوقی است (۴۲).

کاروانسرای : عباس آباد - سیاهکوه

موقعیت جغرافیائی : ری - ورامین

نوع پلان : چهارایوانی

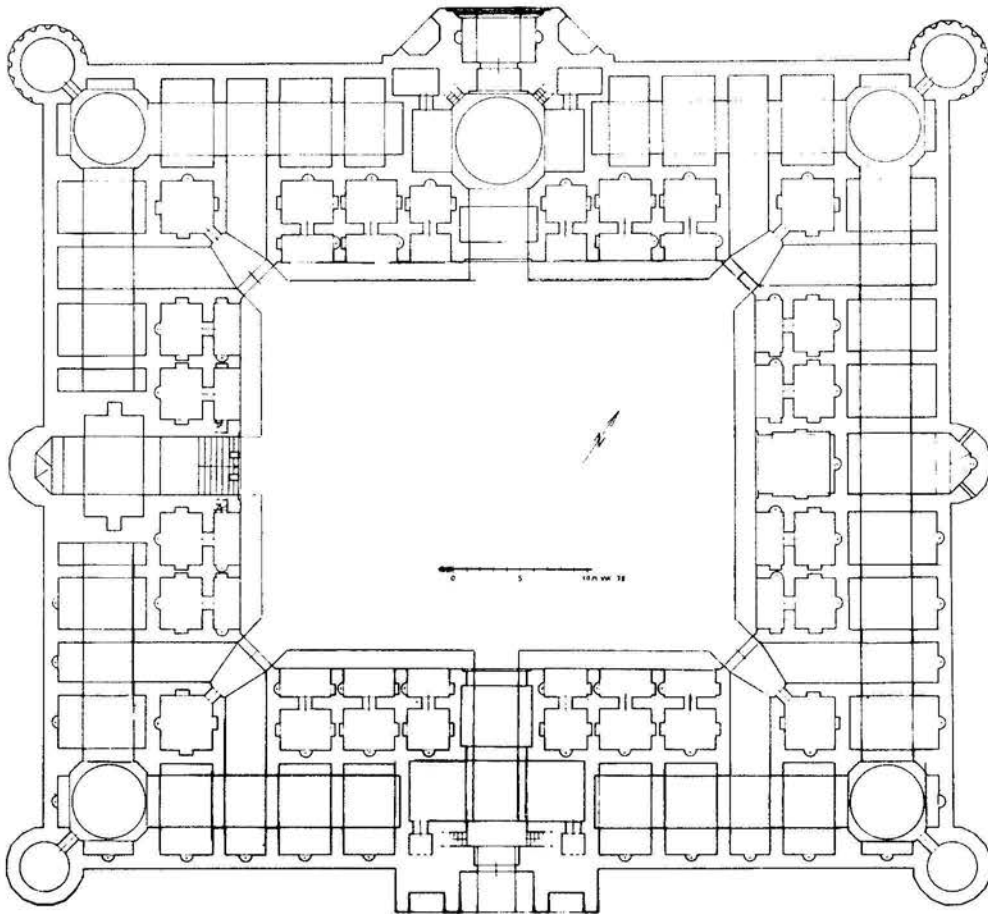
قدمت : صفوی

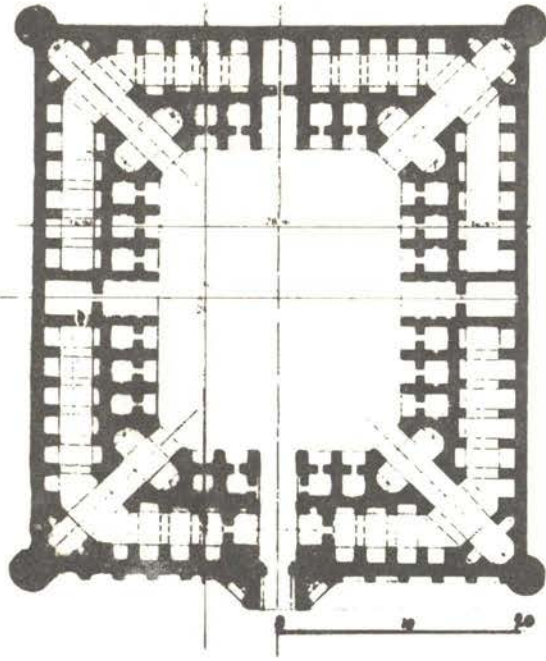
تزئینات : سنگ کاری

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا در نزدیکی کاروانسرای سیاهکوه در میان کویر نمک واقع شده و بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده است . بنای مزبور دارای دو حیاط مرکزی بوده که با احتمال زیاد از یکی مسافران عادی و از دیگری مسافران مخصوص و بزرگان حکومت استفاده میکرده اند .

کاروانسرائی : نطنز

موقعیت جغرافیائی : شهر نطنز

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر گاری - سنگ گاری

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۴۸۹

کاروانسرائی نطنز در نزدیکی شهر نطنز واقع گردیده است . بنای مزبور در زمان شاه عباس اول بصورت ۴ ایوانی بشکل مستطیل با ابعاد ۶۷/۵۰ × ۵۸/۷۰ متر ساخته شده و دارای ۴ برج دایره‌ای شکل در ۴ گوشه بنا است . حیاط داخلی کاروانسرا نیز مستطیل با اندازه ۳۷ × ۲۸/۹۰ متر است . کتیبه‌های زیبا از سنگ بخط ثلث در سردر ورودی داخلی بنا نصب گردیده که حالی از احداث ساختمان در سال ۱۰۲۹ هجری توسط آقامیرزا پسر اسداله حسینی نطنزی انجام گردیده است .

کاروانسرای : محمد آباد

موقعیت جغرافیائی : ۲۸ کیلومتری جنوب قزوین

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

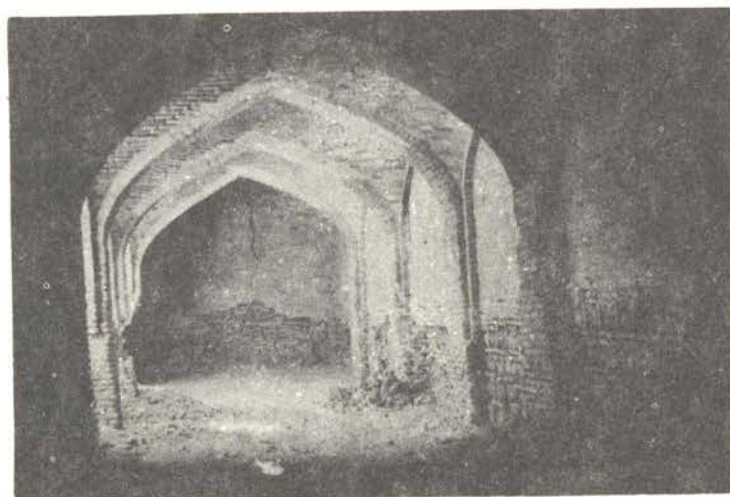
تزیینات : آجرکاری

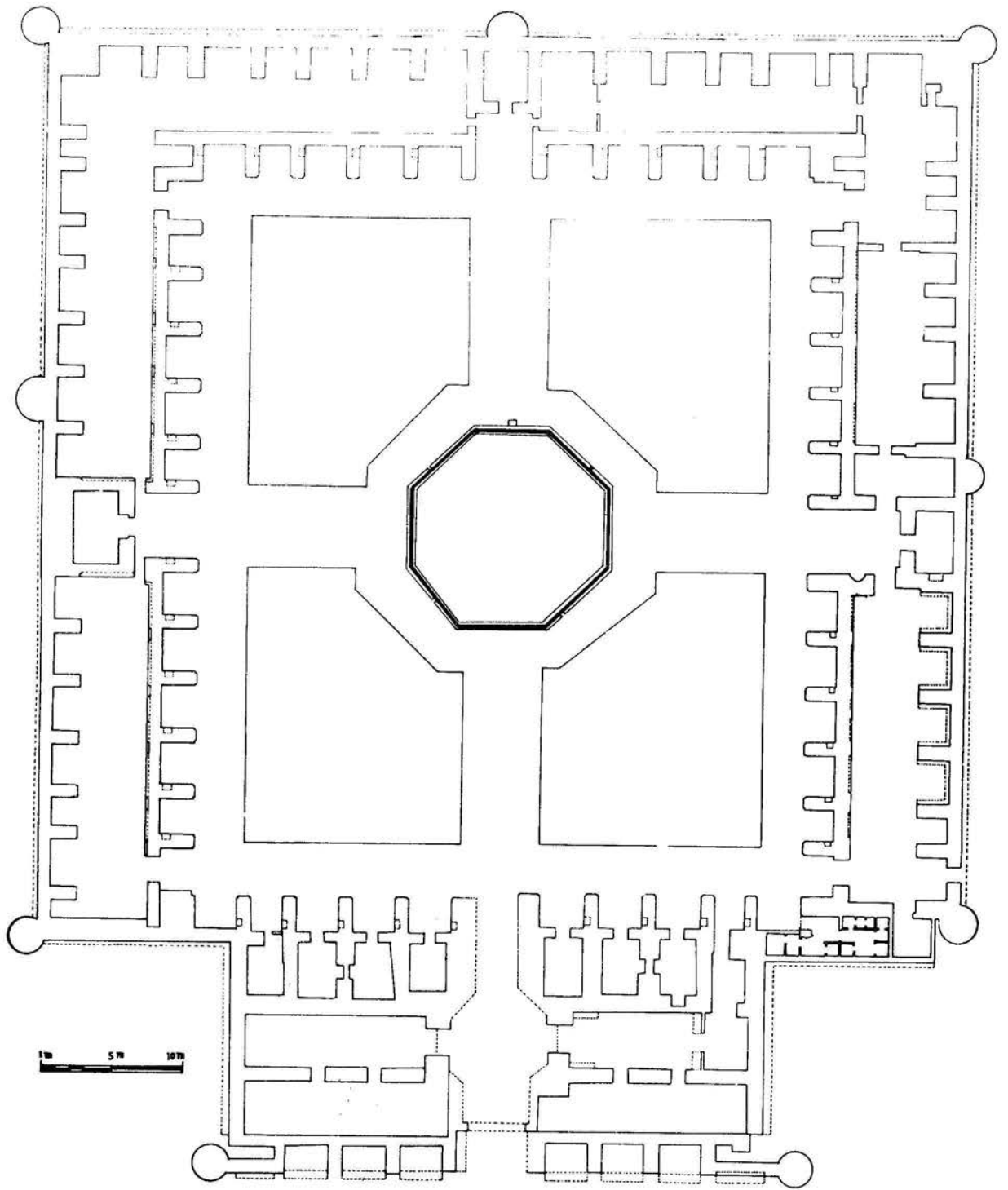
مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۳۹۷

این کاروانسرا در زمان آبادانی منزلگاه اولیه راه قزوین - ساوه و همدان در جاده کاروان رو بوده است . بنای مزبور بصورت چهار ایوانی و بشکل مربع باضلاع حدود ۷۰×۷۰ متر ساخته شده است . در چهار گوشه بنا چهار برج دایره شکل و در وسط هر دیوار برج های نیمدایره ای شکل ساخته شده است . اطراف حیاط مرکزی اطاقهای کاروانسرا واقع گردیده و پشت اطاقها اصطبل سراسرای کاروانسرا ساخته شده که راه ورودی آن از چهار گوشه کاروانسراست . کاروانسرای محمدآباد که بصورت ویرانه درآمده بود با کوشش هیات باستانشناسی گروه باستانشناسی دانشکده ادبیات بسرپرستی آقای دکتر نگهبان تعمیرات اساسی گردیده و بصورت بسیار آبرومندی درآمده است .

در حال حاضر این کاروانسرا محل استقرار هیات باستانشناسی دشت قزوین بهنگام بررسی و کاوش این منطقه است .

کاروانسرای محمد آباد

گاروانسرای : انوشیروان (رباط انوشیروانی)

موقعیت جغرافیائی : ۴۰ کیلومتری جاده سمنان - دامغان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ساسانی - صفوی

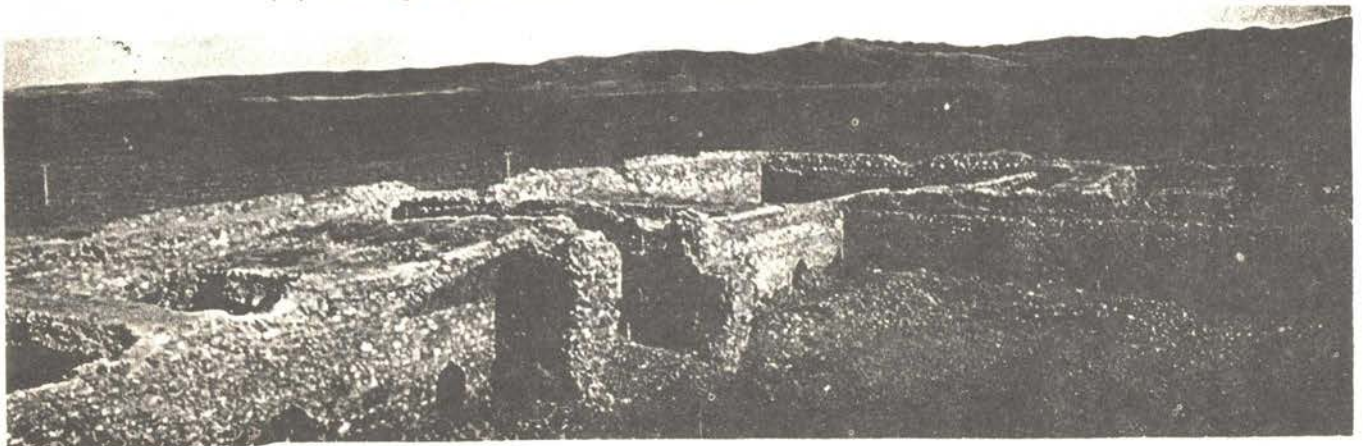
تزیینات :

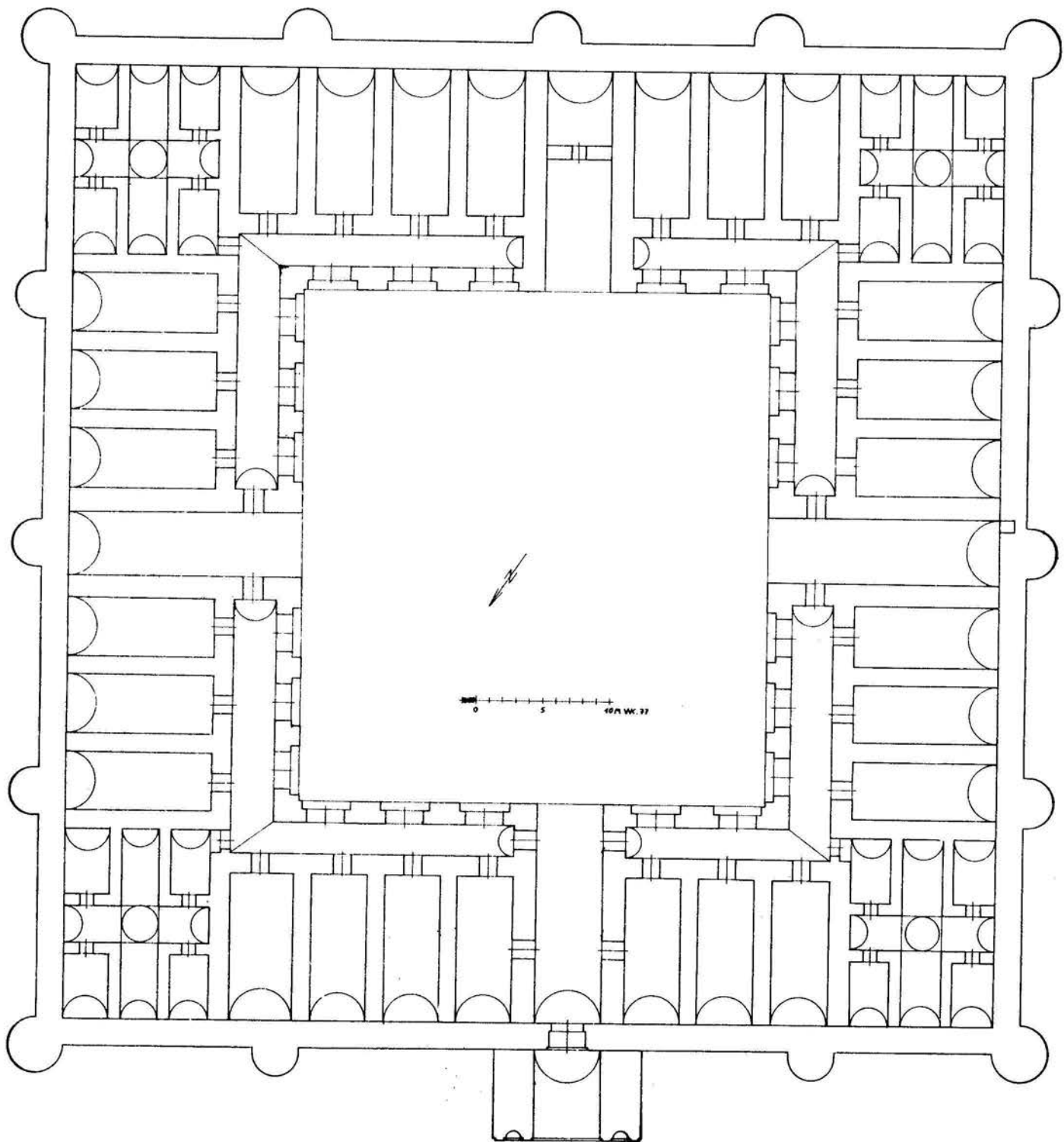
مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

رباط انوشیروانی بشکل مربع ۷۵×۷۵ مترو بصورت چهار ایوانی بنا گردیده است . گرچه کاوشهای باستانشناسی در این بنا انجام نگردیده ولی بنظر میرسد که ساختمان اولیه آن متعلق به اواخر ساسانیان باشد . از اوایل اسلام تا عصر ایلخانی نیز تعمیرات و تغییرات در این بنا انجام گردیده است . جمعا ۲۶ اتاق برای سکونت مسافران در اطراف حیاط مرکزی رباط ساخته شده است . رباط انوشیروانی از نظر پلان شباهت کاملی با رباط کریم در راه ساوه و قلعه سنگی نزدیک تهران دارد .

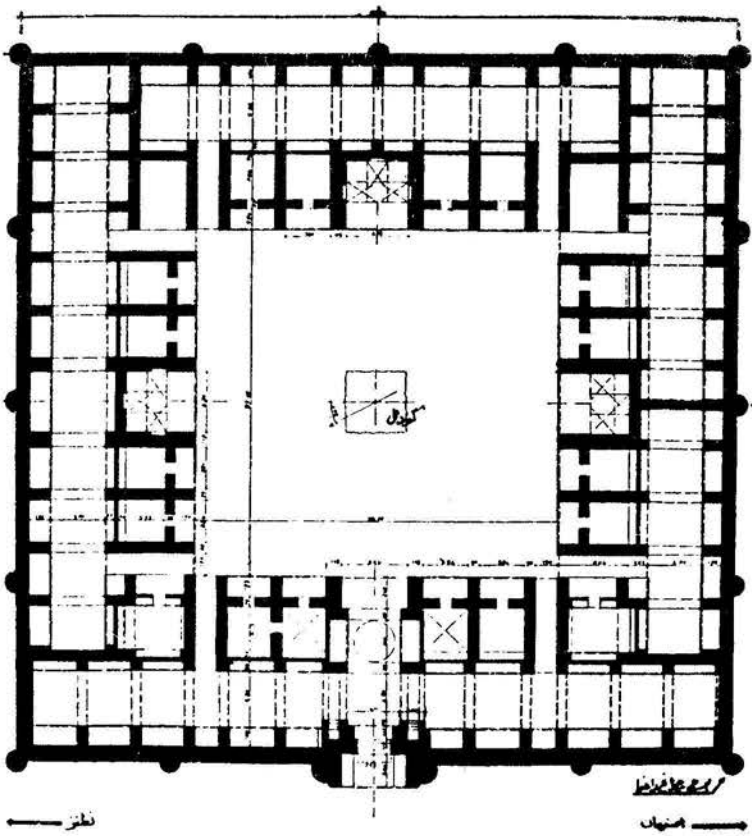
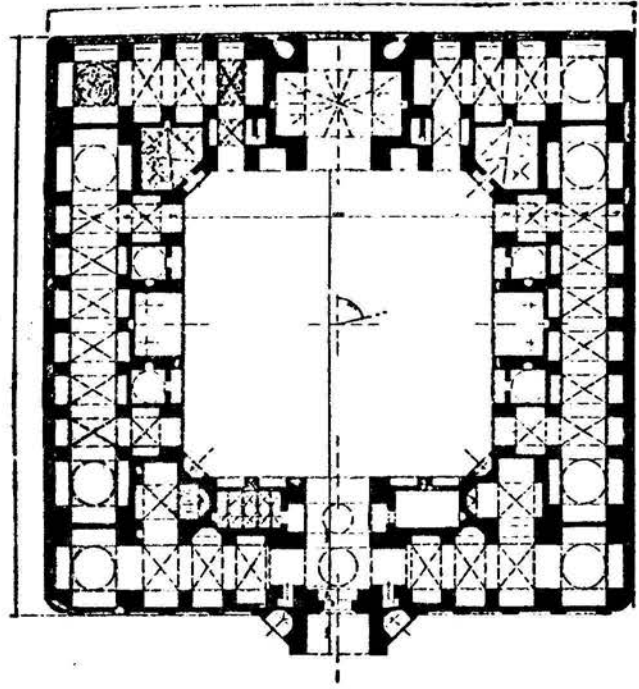
در مورد احداث بنای رباط انوشیروان مطالب گوناگونی نوشته اند . جاکسون Jackson ضمن ارائه طرحی از رباط آن را از بناهای دوره ساسانی خسرو اول انوشیروان میدانند (۱) و طبق نوشته هریتسفلد رباط انوشیروان متعلق به شرف الدین معالی انوشیروان پسر ملک المعالی منوچهر بوده که در سالهای ۴۲۱ - ۴۲۰ هجری حکومت کرده است (۲) .

رباط انوشیروانی

کاروانسرای : سردهان
 موقعیت جغرافیائی : جاده نطنز - اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

نطنز
 ۲-۴
 ۱۷۱۱۱۷

اصفهان

کاروانسرای : دمبه
 موقعیت جغرافیائی : جاده نطنز - اصفهان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : ایلخانی - صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : سنگ - آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : خشکه رود

موقعیت جغرافیائی : جاده ساوه - قزوین

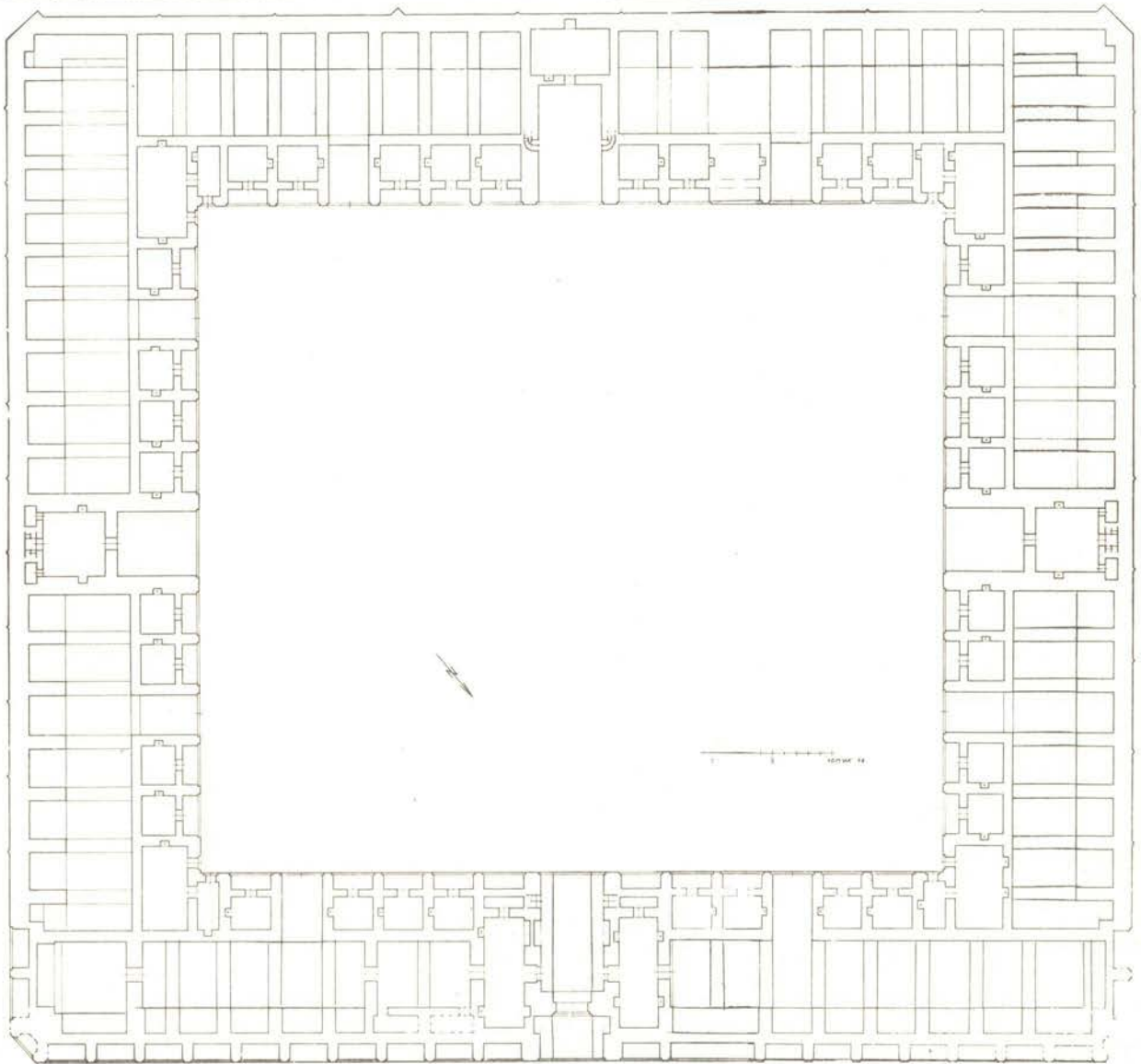
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۱۸۶

کاروانسرای : سین

موقعیت جغرافیائی : ۲۱ کیلومتری شمال اصفهان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : ایلخانی (۷۳۰ هجری)

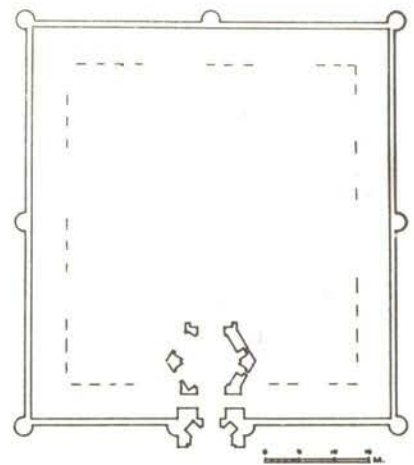
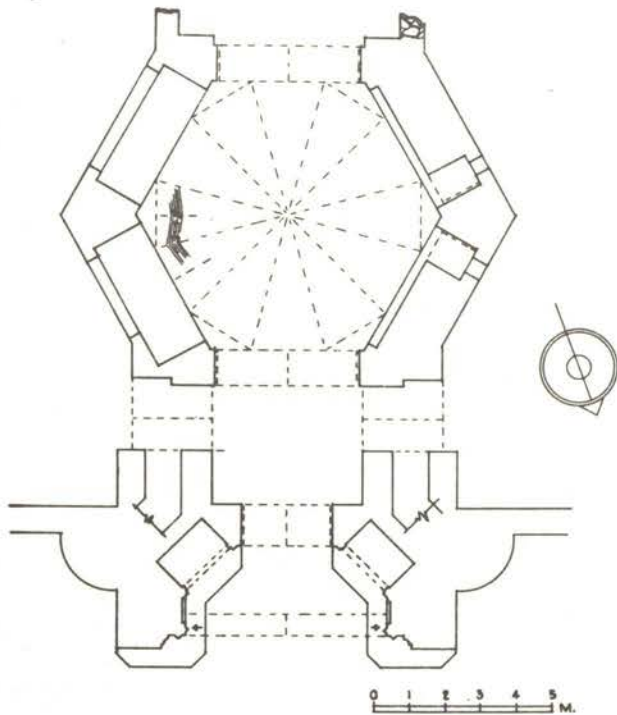
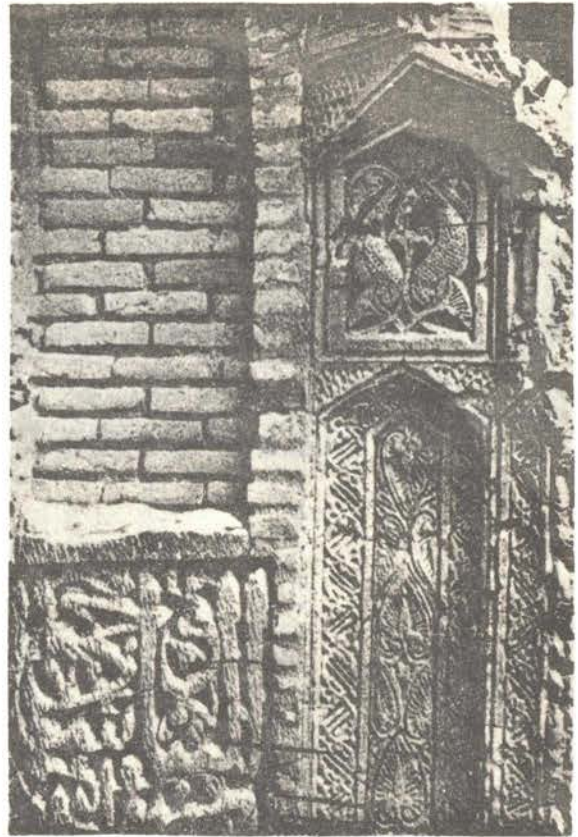
تزیینات : آجر کاری

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

این کاروانسرا بصورت ۴ ایوانی بنا گردیده و اندازه خارجی آن حدود ۴۰×۶۰ متر است. در چهار گوشه ساختمان ۴ برج آجری دایره شکل و در اضلاع شمالی، شرقی و غربی برج های نیمدایره شکل ساخته شده است.

طبق کتیبه های که در سردر بنا باقیمانده این کاروانسرا در سال ۷۳۱-۷۳۰ هجری توسط حاجی محمد بنای ساوهای احداث گردیده است.

گاروانسرای : سرپل ذهاب

موقعیت جغرافیائی : سرپل ذهاب (استان باختران)

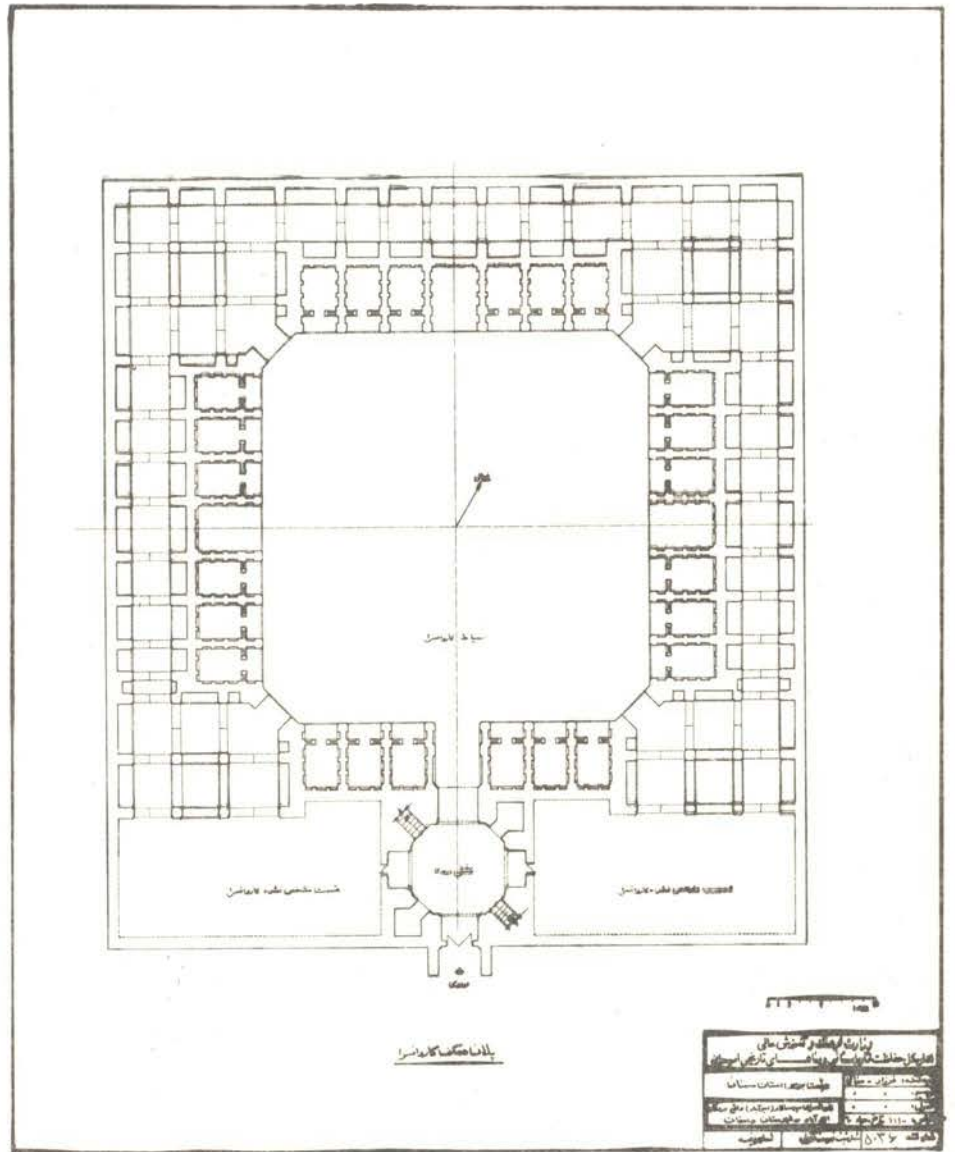
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : سپهسالار (امیرآباد)

موقعیت جغرافیائی : دامغان

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات : آجرکاری

مصالح ساختمانی : سنگ و آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : دربند

موقعیت جغرافیائی : جاده فردوس - راهد

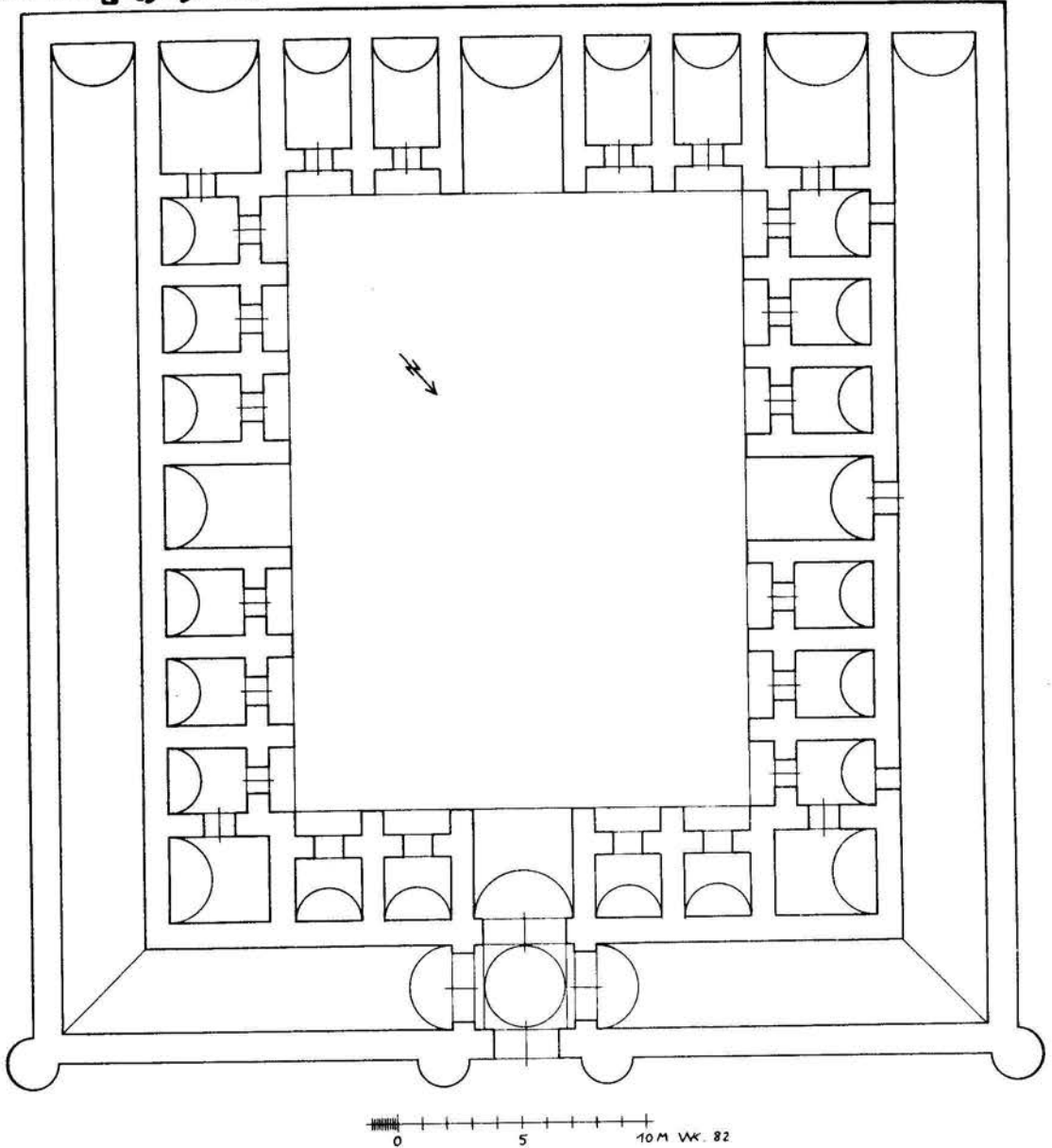
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : گور

موقعیت جغرافیائی : یزد - طبس

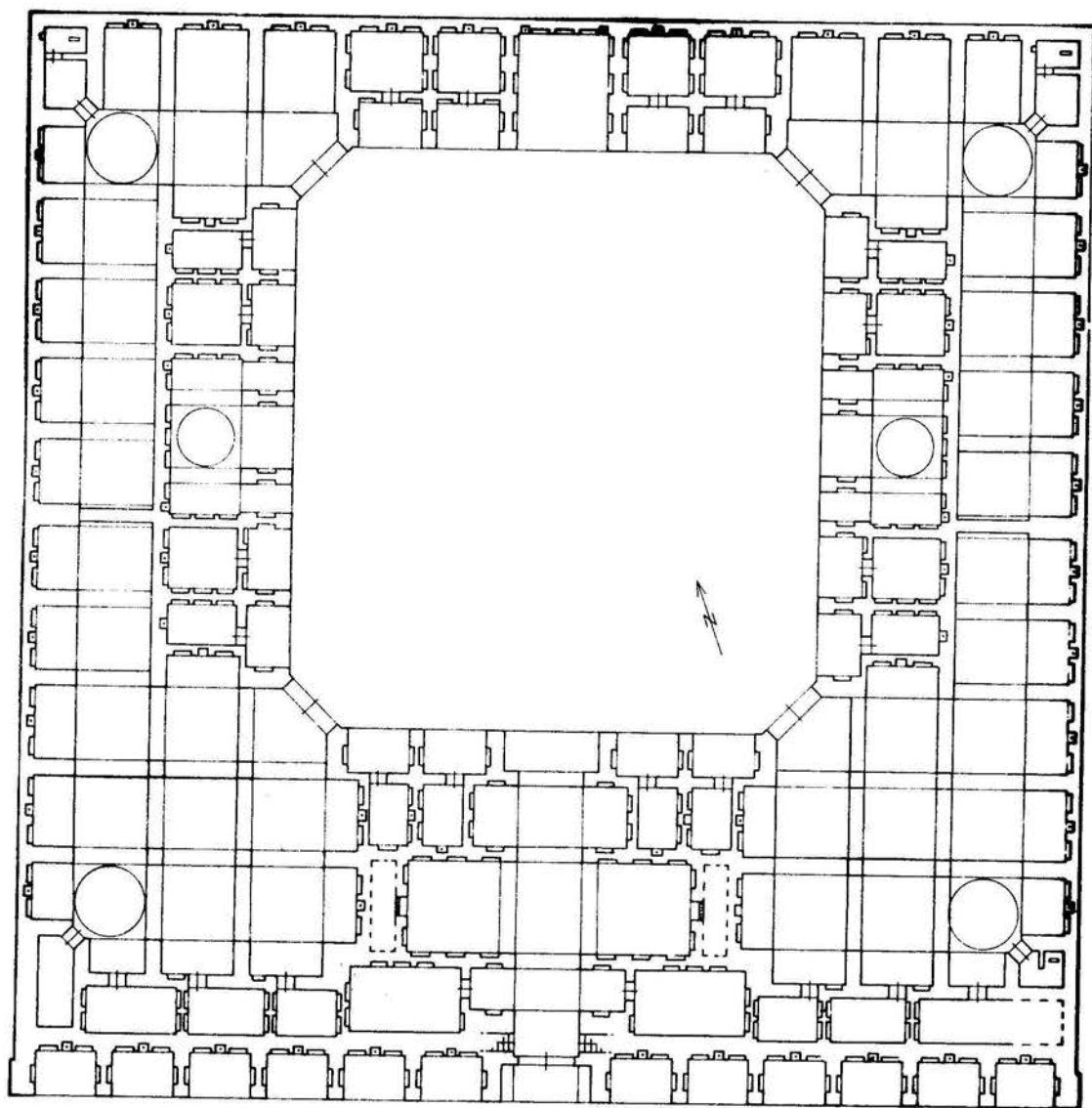
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100

گروانسرای : قلعه سنگی

موقعیت جغرافیائی : جاده ورامین - قم

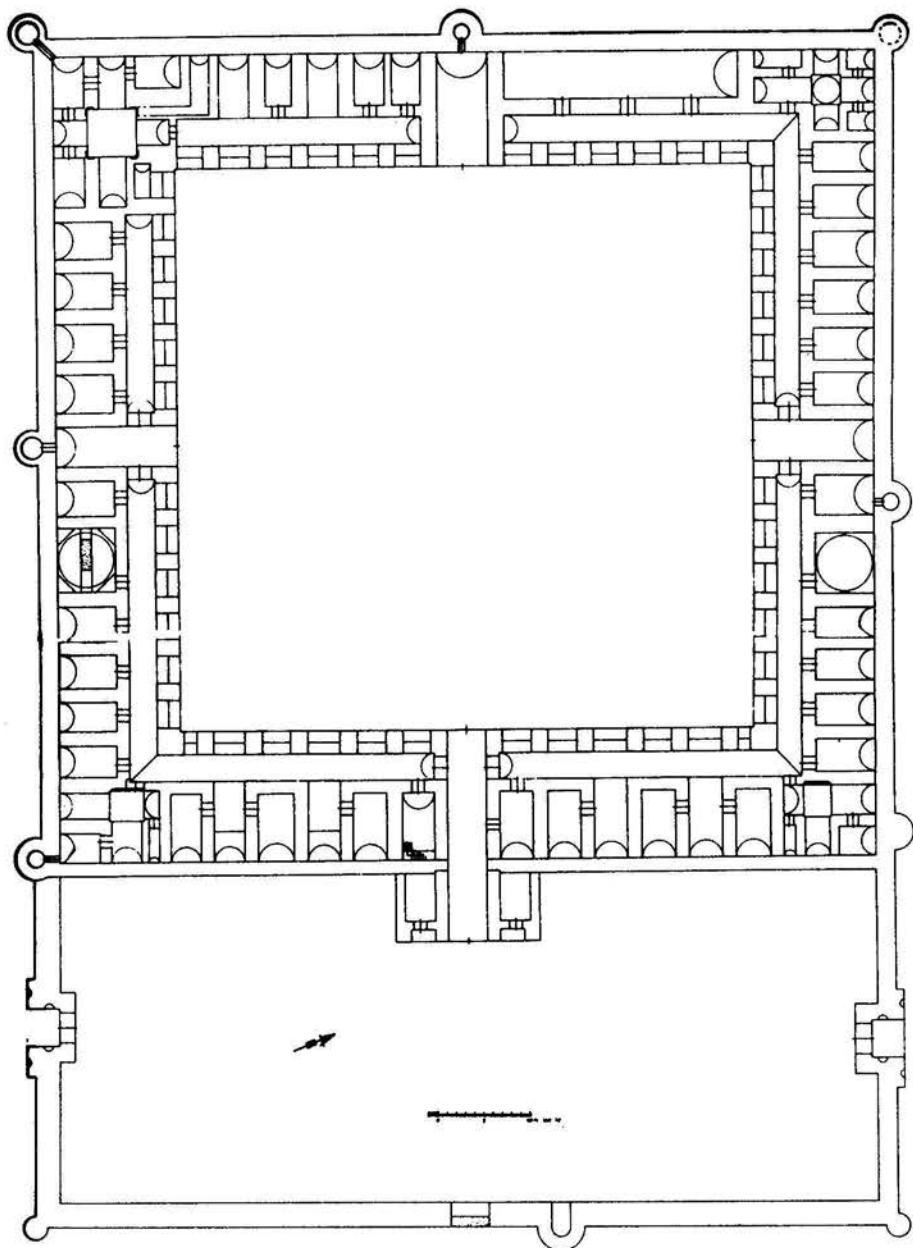
نوع پلان : چهار ایوانی

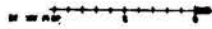
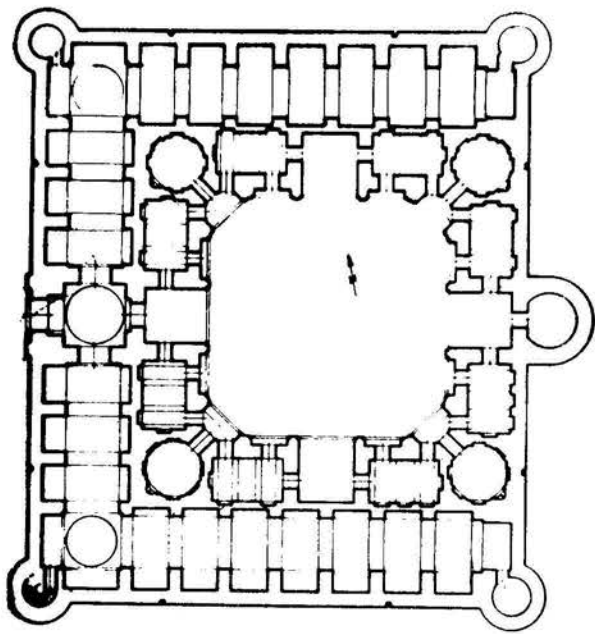
قدمت : سلجوقی

تزیینات : برجهای تزئینی

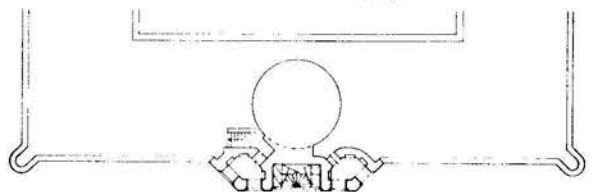
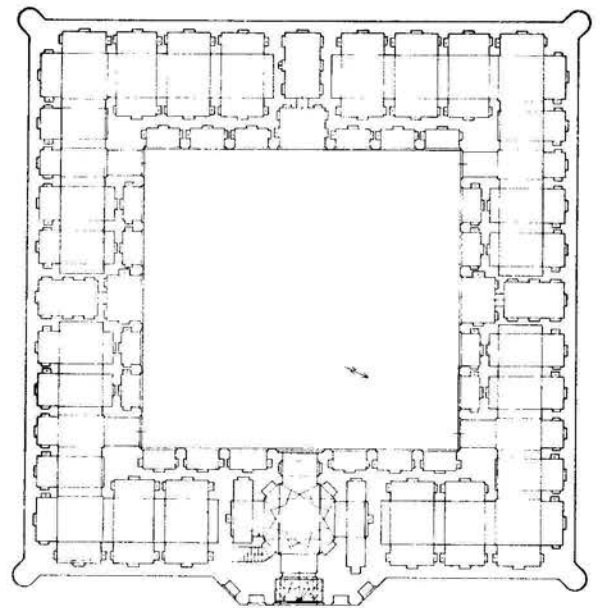
مواد ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : رباط شمس
 موقعیت جغرافیائی : یزد- کرمان
 نوع پلان : ۴ ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : با برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای . پل دوشان
 موقعیت جغرافیائی : جاده فزوین - رشت
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : امامزاده هاشم

موقعیت جغرافیائی : جنوب رشت - رودبار

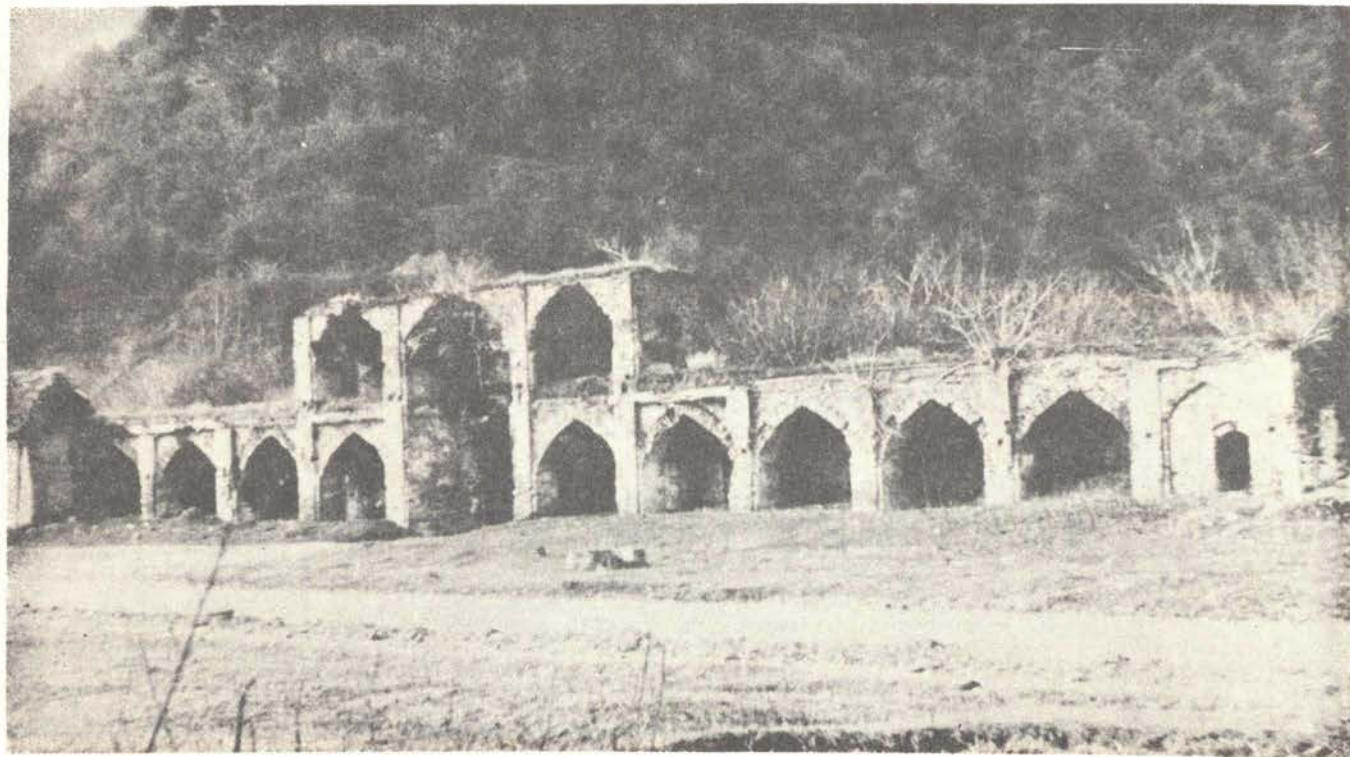
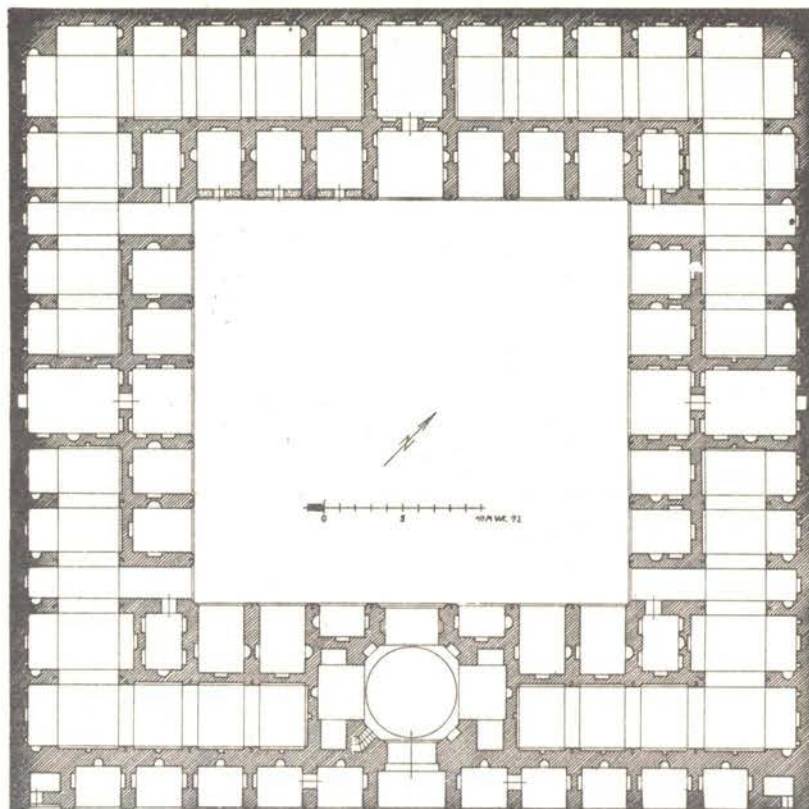
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : زگند

موقعیت جغرافیائی : جاده یزد - طبس

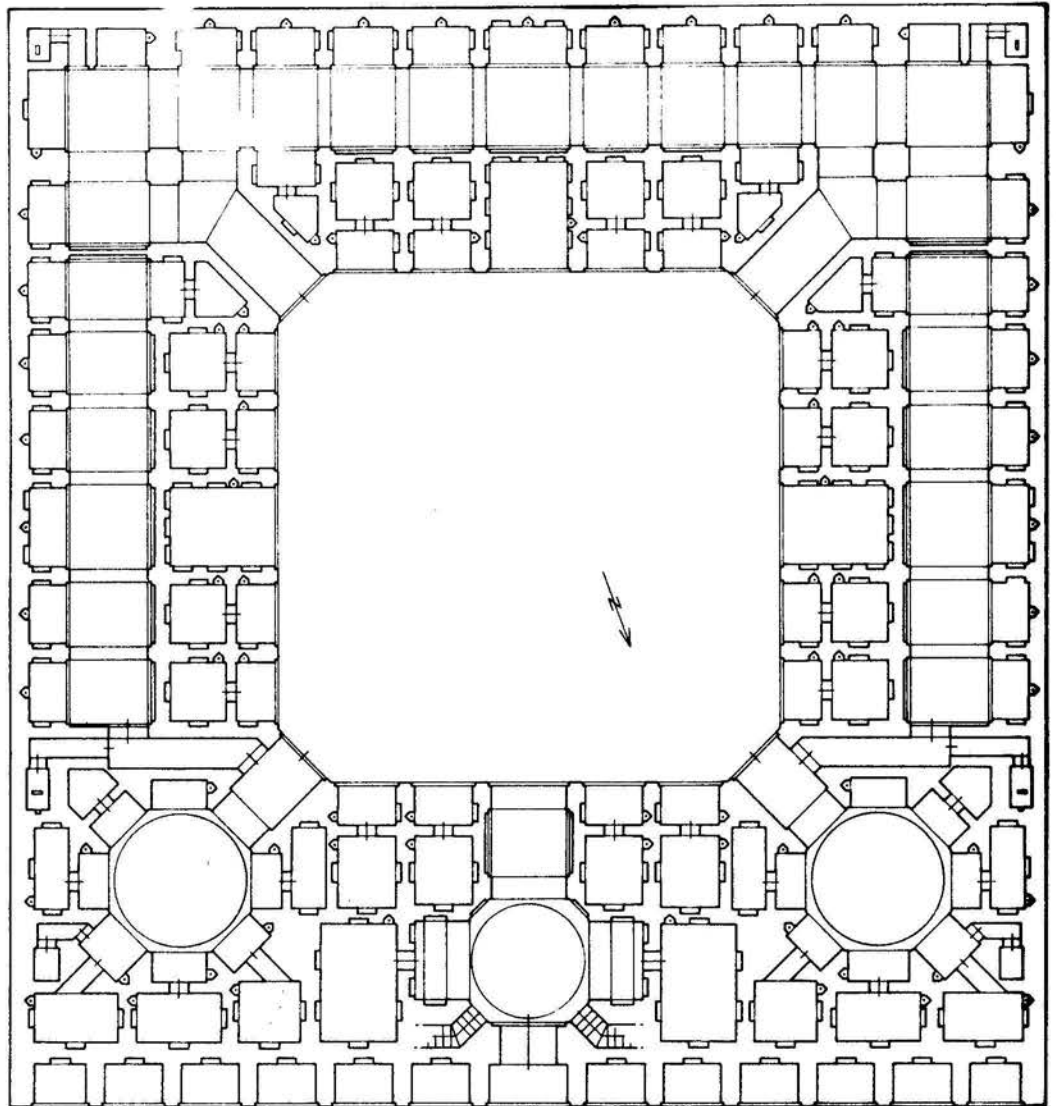
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

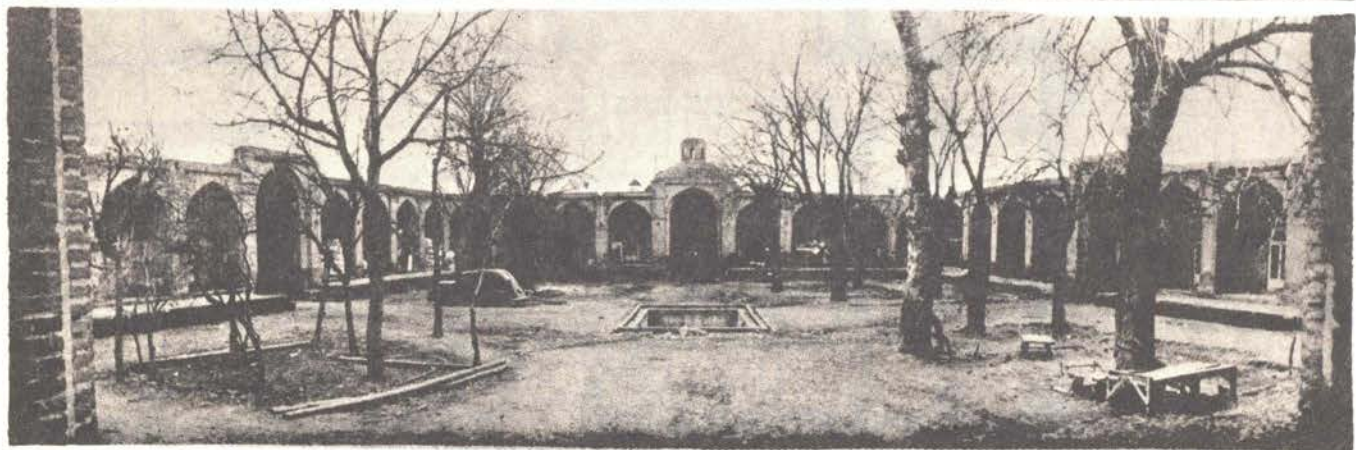
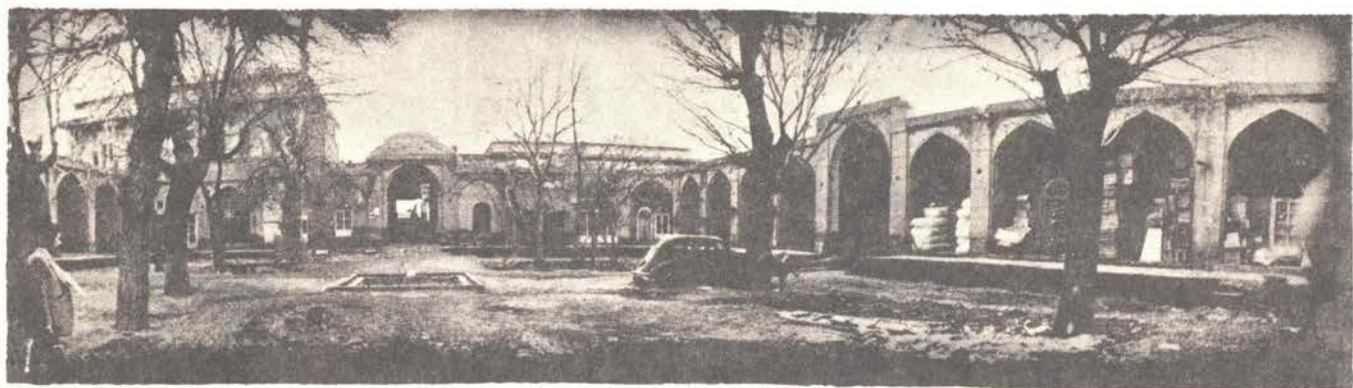
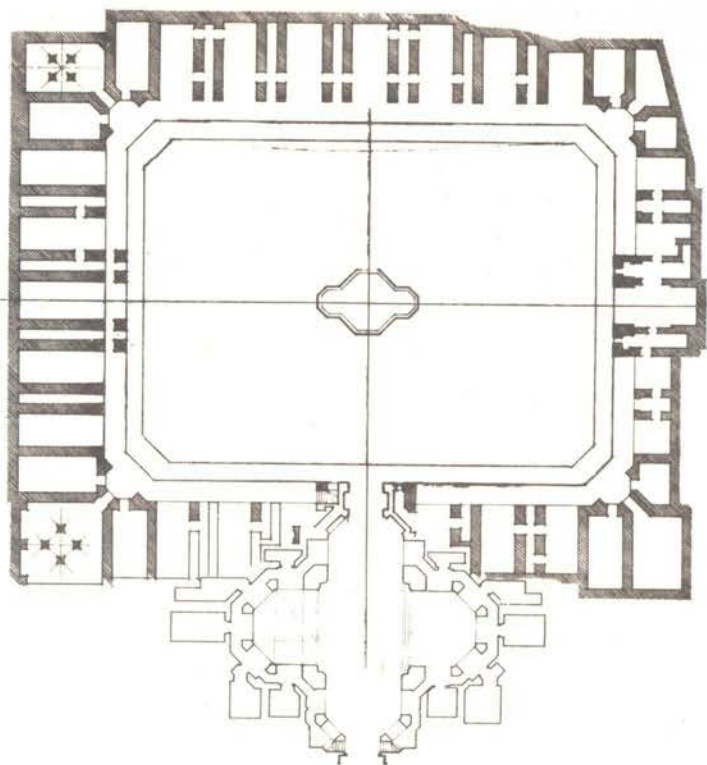
مصالح ساختمانی : آجر

شبه آثار تاریخی :

0 5 10 M VC 73

گروانسرای : وزیر
 موقعیت جغرافیائی : قزوین
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای :

موقعیت جغرافیائی : غرب طیس

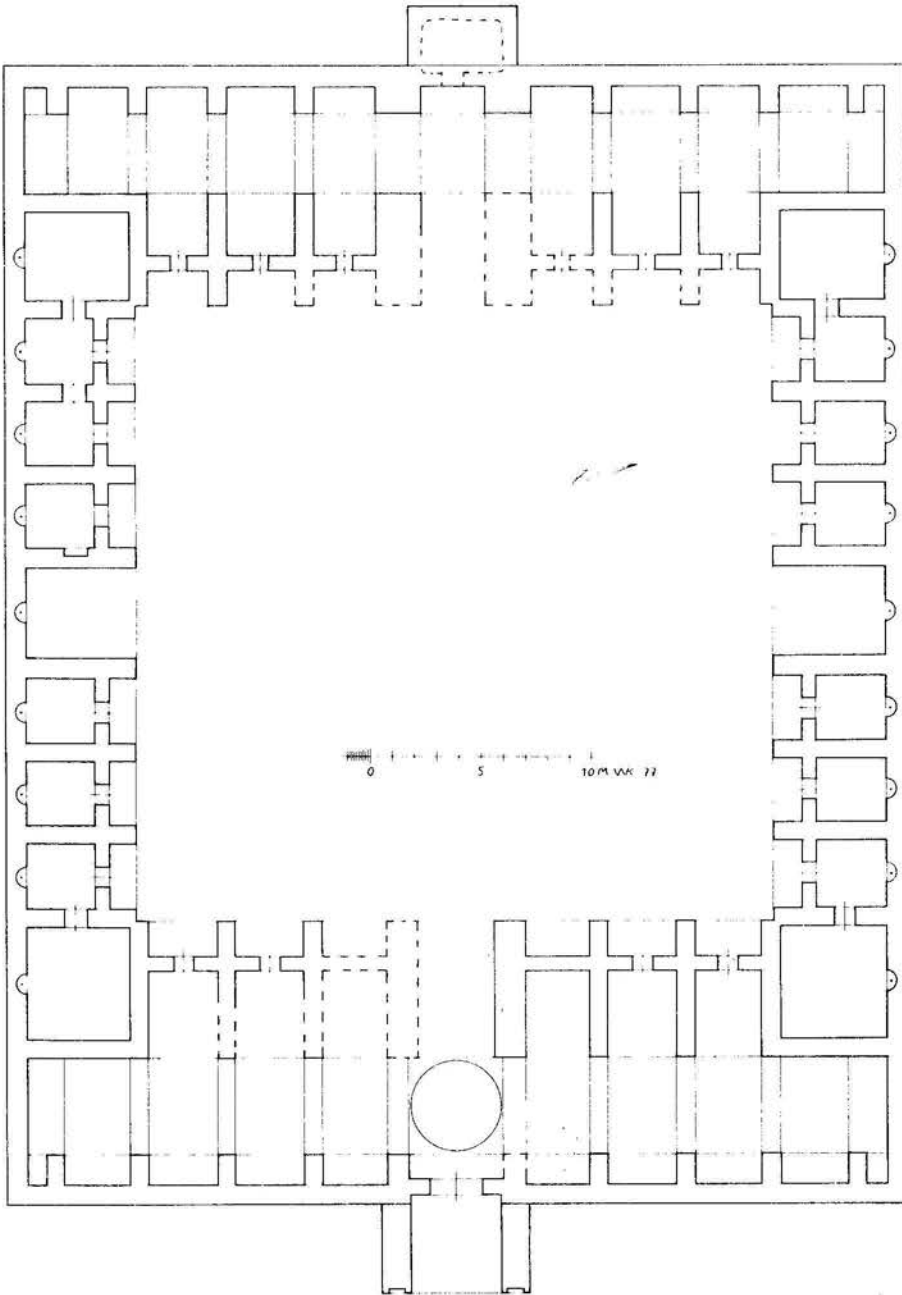
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : آوج

موقعیت جغرافیائی : ساوه

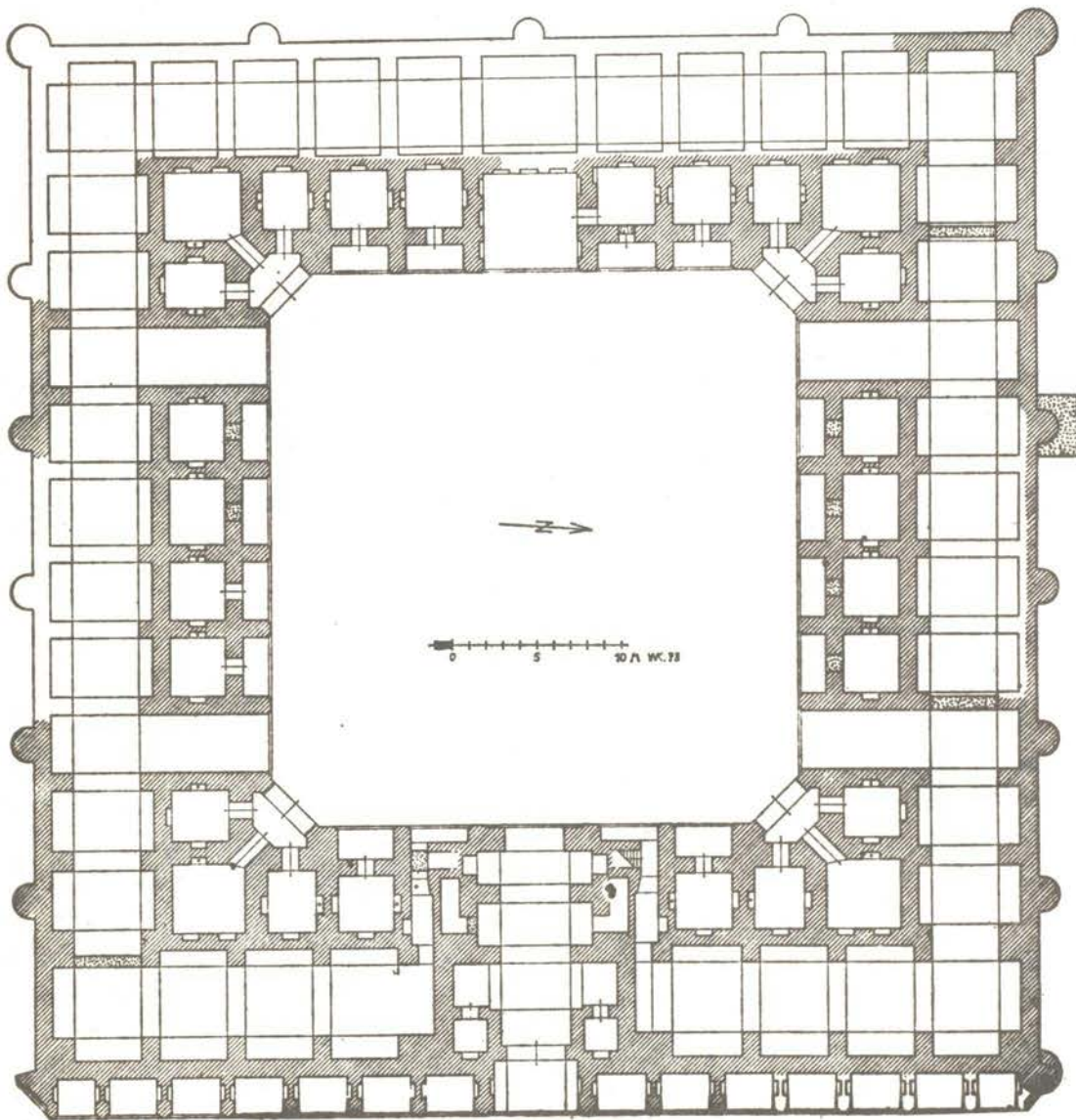
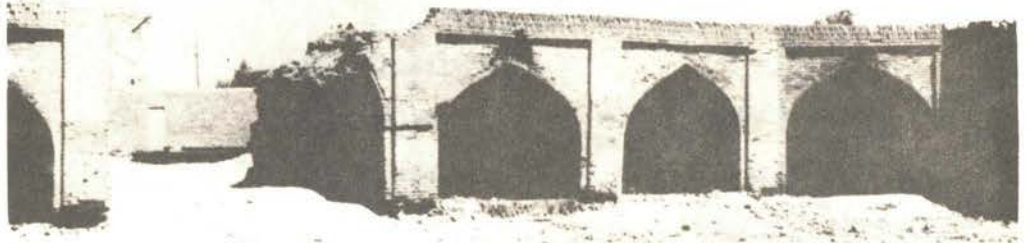
نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : لات

موقعیت جغرافیائی : ۲۸ کیلومتری جنوب رشت

نوع پلان : چهار ایوانی

قدمت : قاجاریه

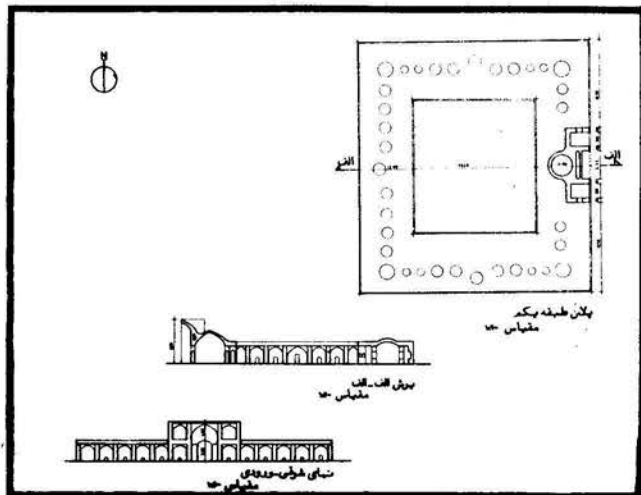
تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

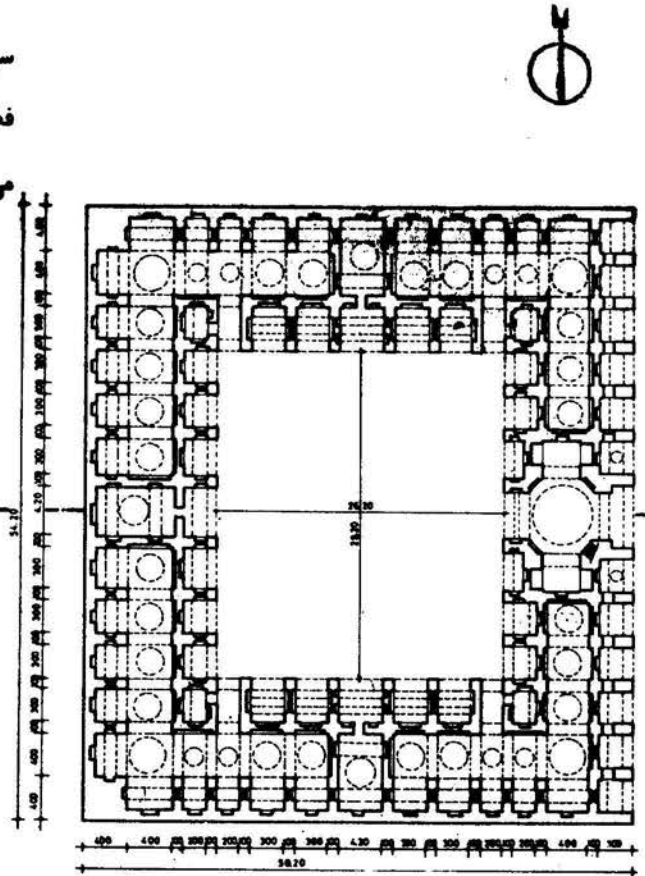
ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۵۶۶

این کاروانسرا توسط منوچهرخان معتمدالدوله در سال ۱۲۴۶ هـ . ق احداث گردیده . پلان آن چهار ایوانی ، حیاط آن مستطیل شکل و به طول و عرض $۲۶/۲۰ \times ۲۹/۲۰$ متر است و در هر ضلع هفت اتاق دارد . درکنجهای اضلاع شمالی و جنوبی مدخل ورودی به اصطبل قرار گرفته است . سردر کاروانسرا در وسط ضلع شرقی است . عرض در ورودی آن ۳ متر و قطر فضای زیرگنبد در ورودی ۱۳ متر می باشد . پلکانی در طرف چپ ورودی بچشم می خورد که شامل ۱۶ پله می باشد .

طول و عرض خارجی کاروانسرا $۵۴/۲۰ \times ۵۰/۲۰$ است .

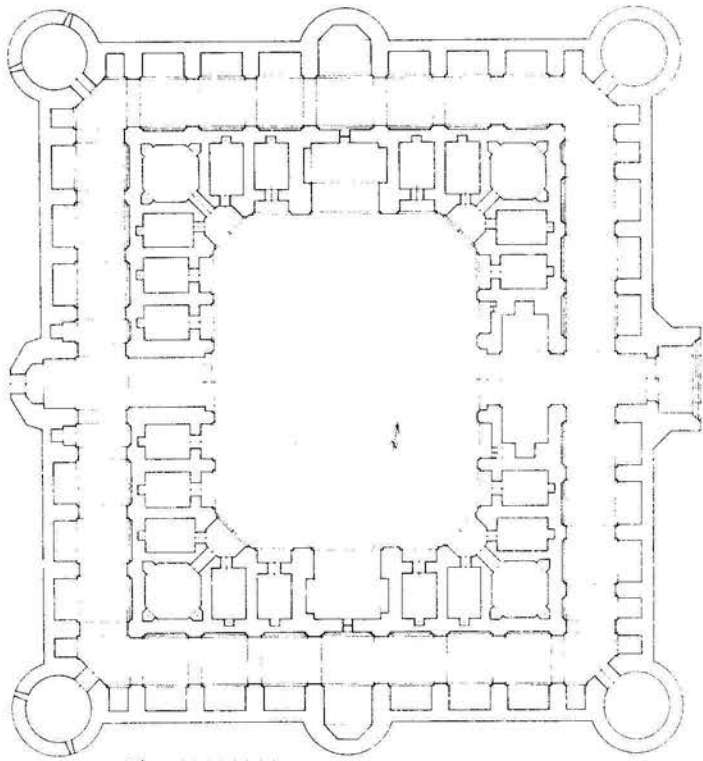
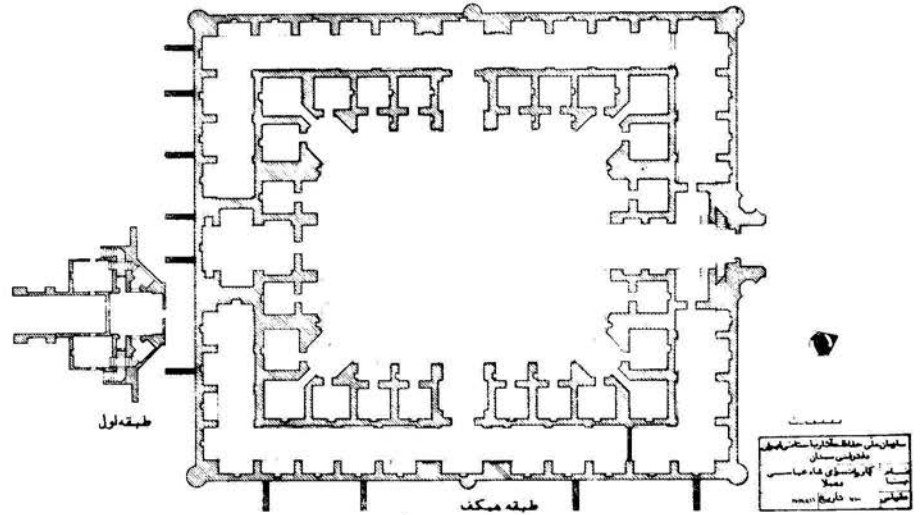

الف
۴

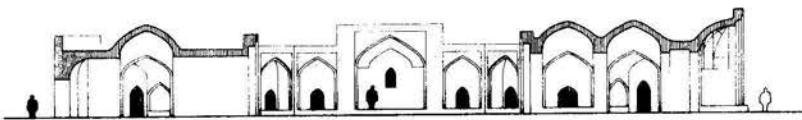

پلان سقف
مقیاس ۱:۴۰

کاروانسرای : ده ملا
 موقعیت جغرافیائی : دامغان
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی - قاجار
 تزئینات : برجهای تزئینی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی : ۳/۱۳۷۲

کاروانسرای : عین الرشید
 موقعیت جغرافیائی : عباس آباد - سیاهکوه
 نوع پلان : چهار ایوانی
 قدمت : صفوی
 تزئینات : کاشیکاری در قسمت ورودی
 مصالح ساختمانی : آجر
 ثبت آثار تاریخی : ۴۰۴

کار و زندگی پر مشفقہ

گاروانسرای : باسمنج

موقعیت جغرافیائی : تبریز

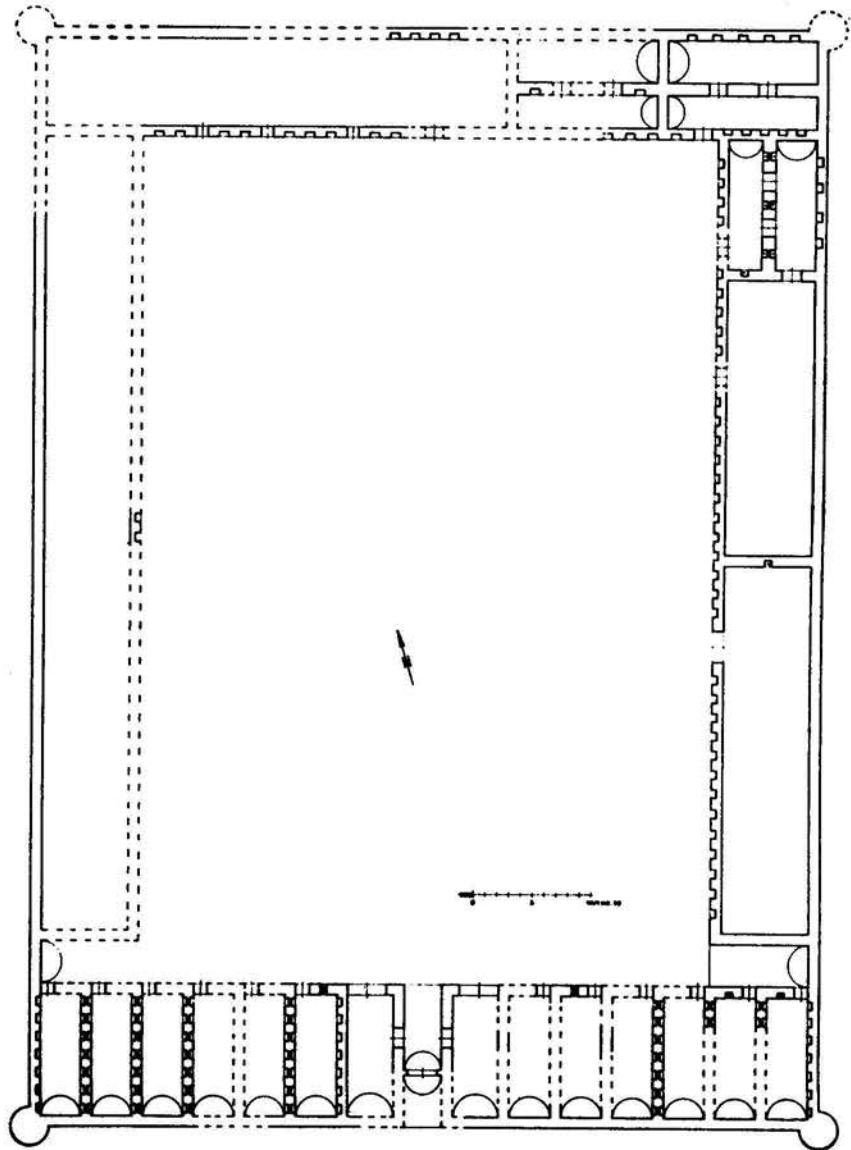
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت

شبه آثار تاریخی : (ویران شده)

کاروانسرای :

موقعیت جغرافیائی : ۴۱ کیلومتری غرب خوی

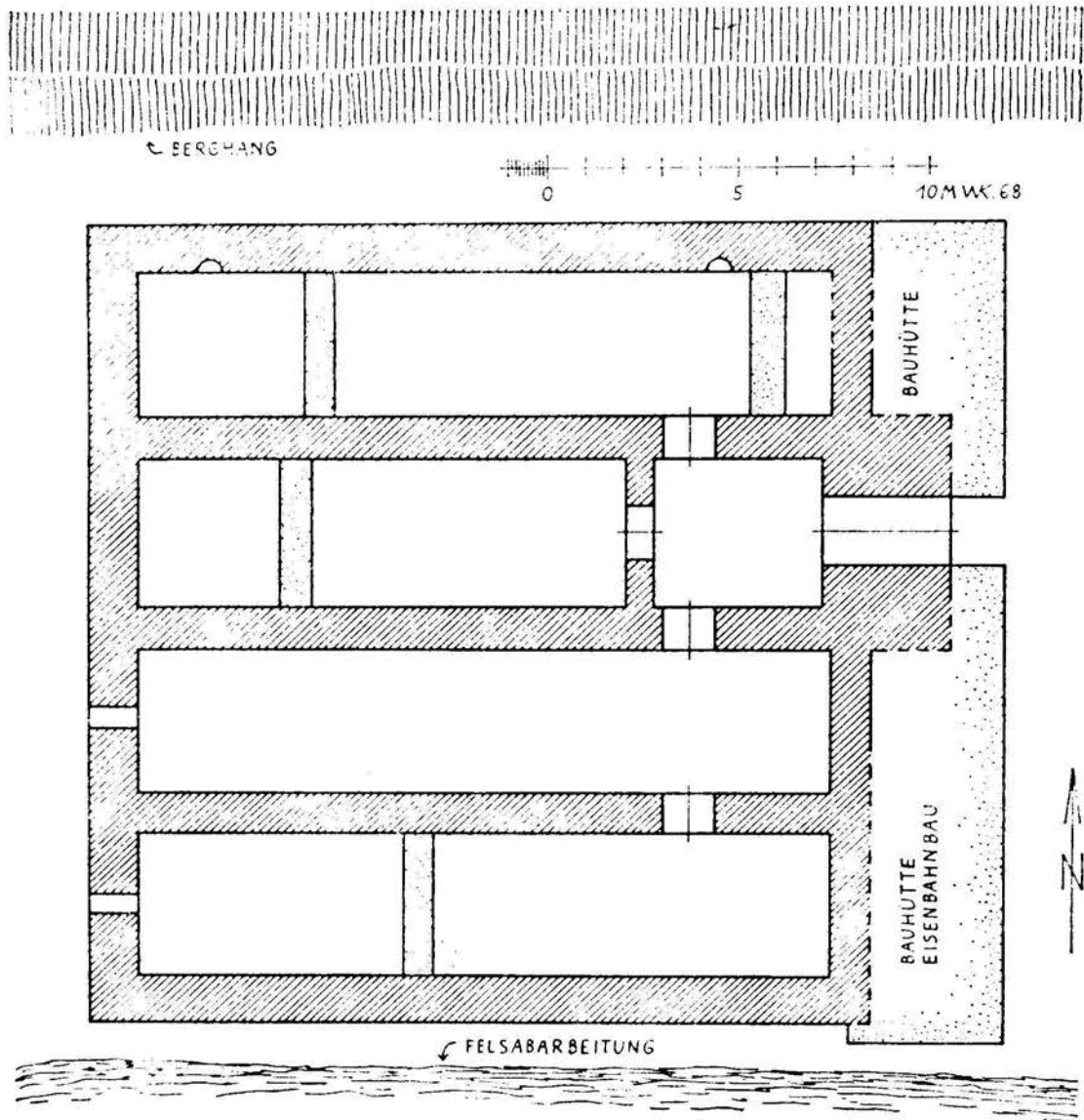
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت

ثبت آثار تاریخی : ویران شده

کاروانسرای :

موقعیت جغرافیائی : ۲۷ کیلومتری جاده اردبیل - سراب

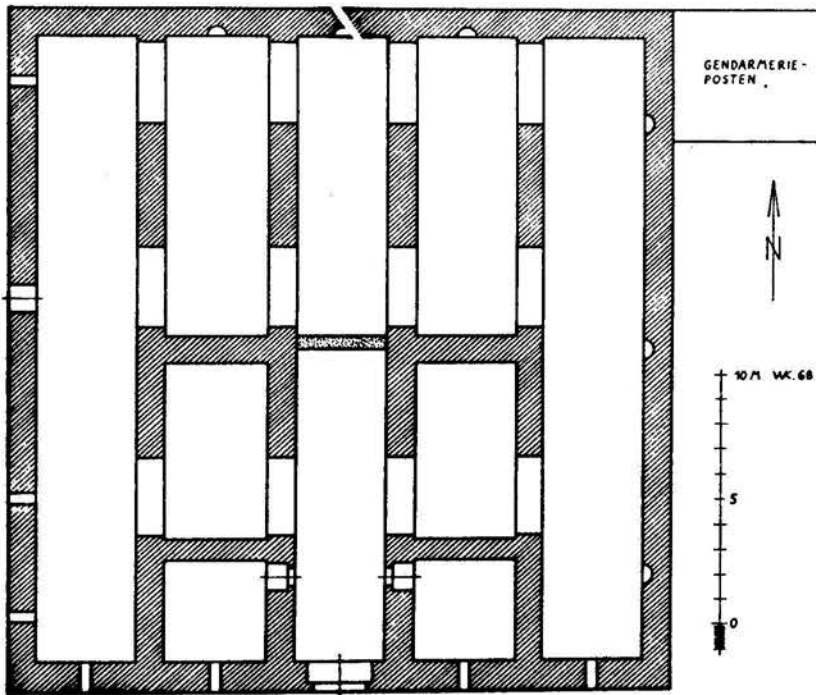
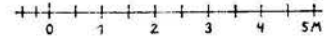
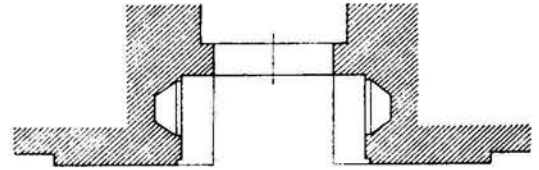
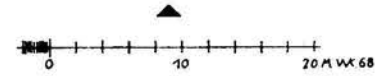
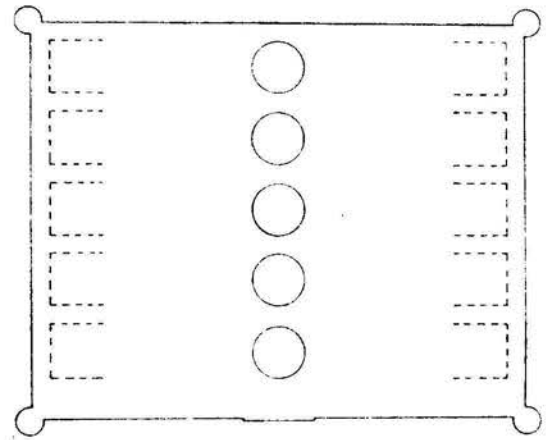
نوع پلان : متفرقه (چاپارخانه)

قدمت : ایلخانی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای :

موقعیت جغرافیائی : ۳۴ کیلومتری غرب خوی

نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : قلعه پہلو

موقعیت جغرافیائی : بندرعباس لار

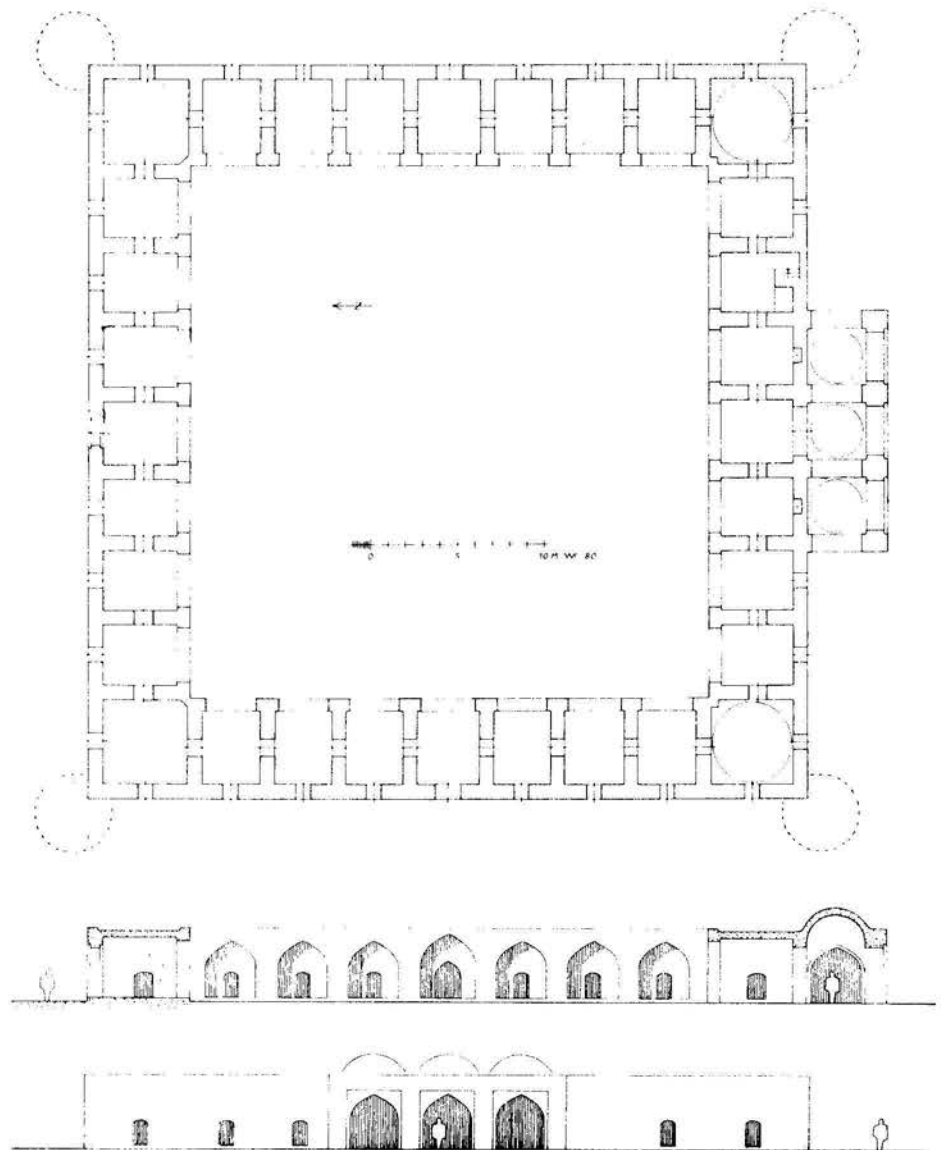
نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

شہت آثار تاریخی :

گاروانسرای : آریادراز

موقعیت جغرافیائی : تبریز - اهر

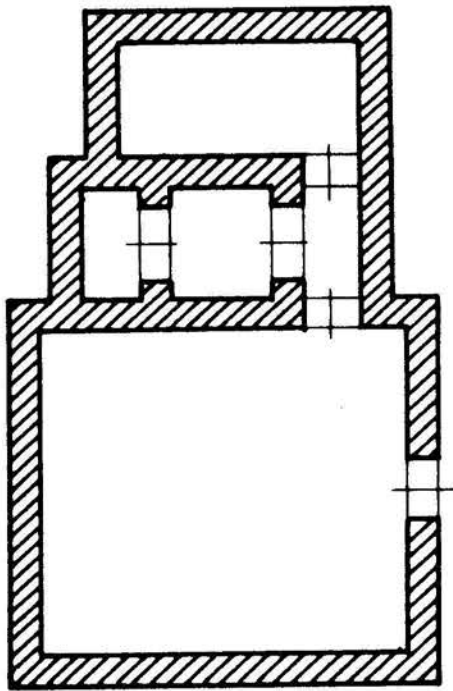
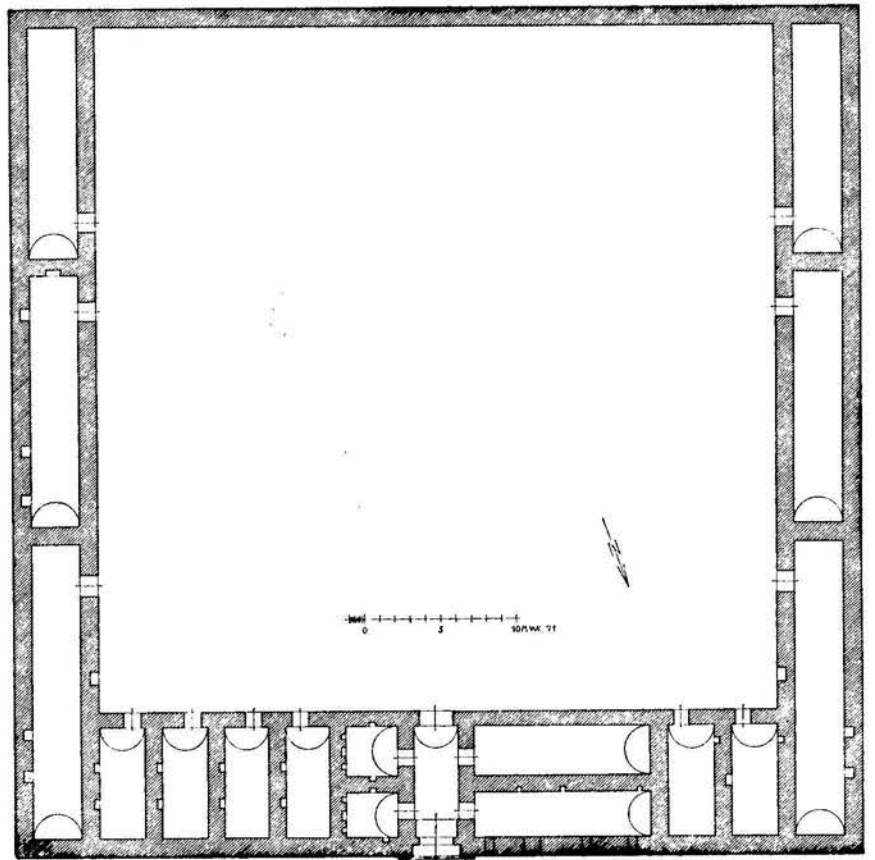
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - خشت

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : شه میرزاد

موقعیت جغرافیائی : جاده کیاسر

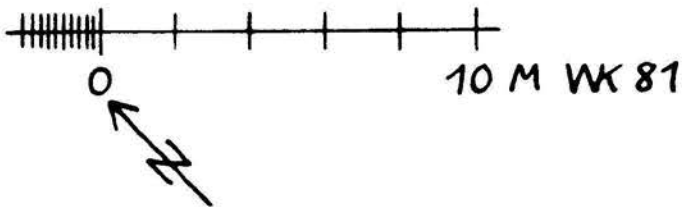
نوع پلان : متفرقه (چاپارخانه)

قدمت : قاجار

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : خرگور

موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - سیرجان

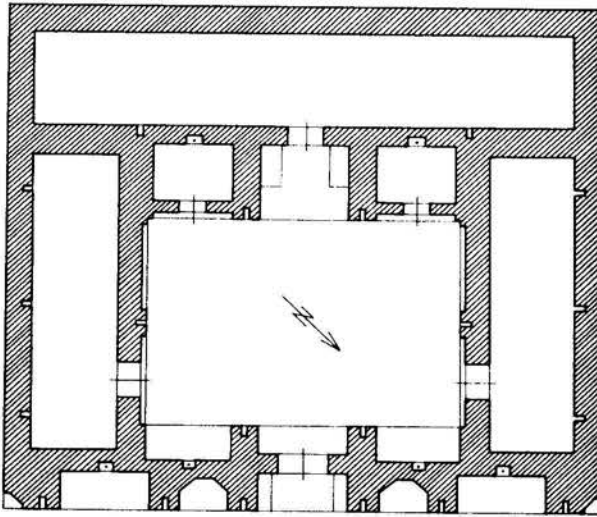
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

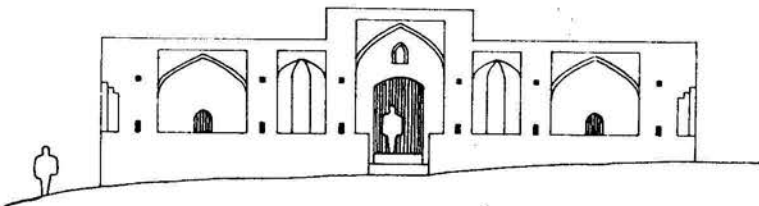
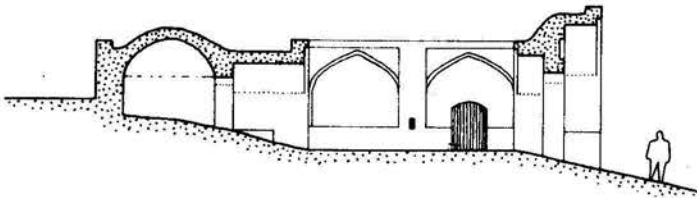
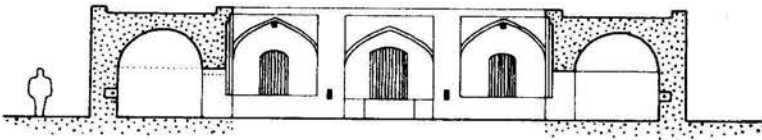
تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی : ویران شده

0 5 10 م ۷۵

گاروانسرای : سفید آب

موقعیت جغرافیائی : جنوب تهران - شرق دریاچه نمک

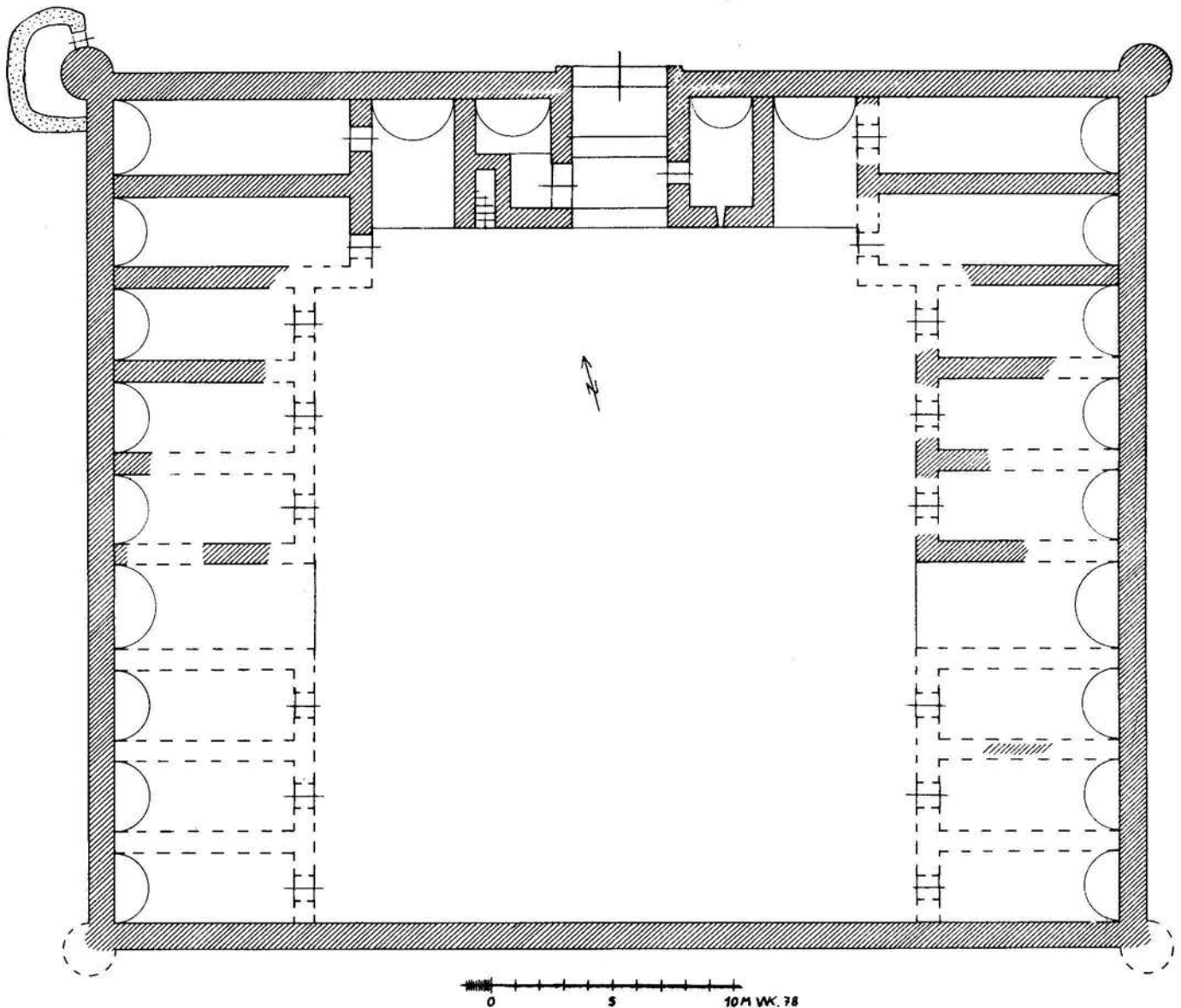
نوع پلان : متفرقه

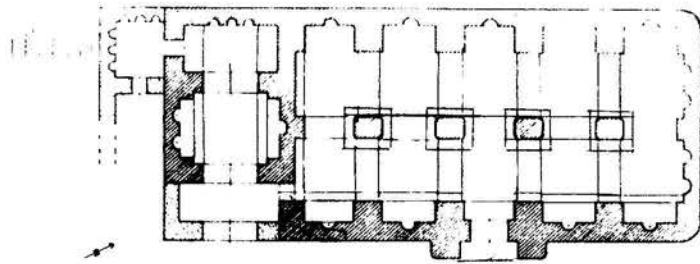
قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات : چهاربرج تزیینی در چهار گوشه

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : شورهک

موقعیت جغرافیائی : تهران - آمل (بلاده)

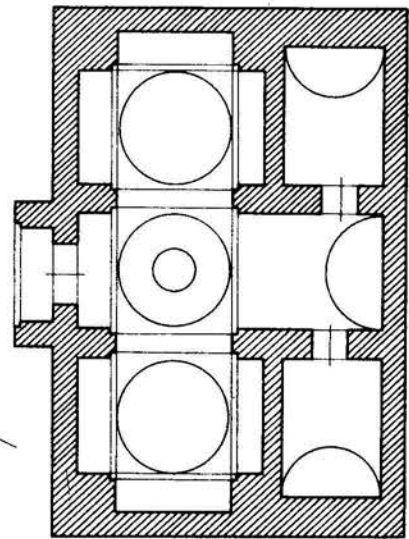
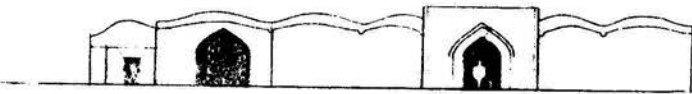
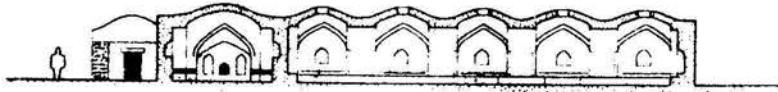
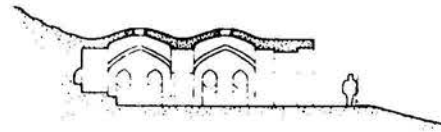
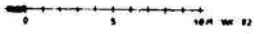
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : آهنگ

موقعیت جغرافیائی : خراسان

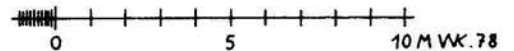
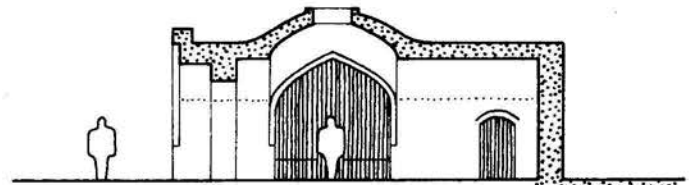
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : چاه خوشاب

موقعیت جغرافیائی : جاده طبس - فردوس

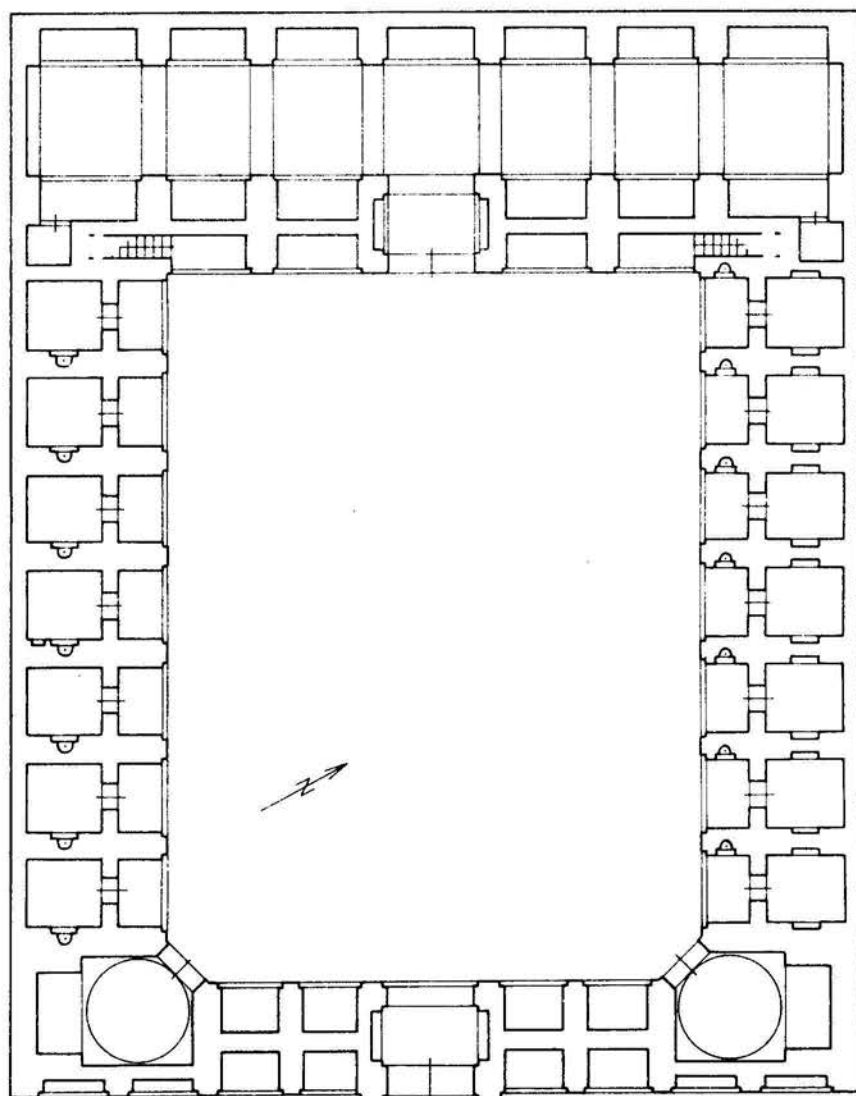
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ - آجر

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

0 5 10 م. ک. ۳۸

گاروانسرای : جلقا

موقعیت جغرافیائی : جلقا - آذربایجان

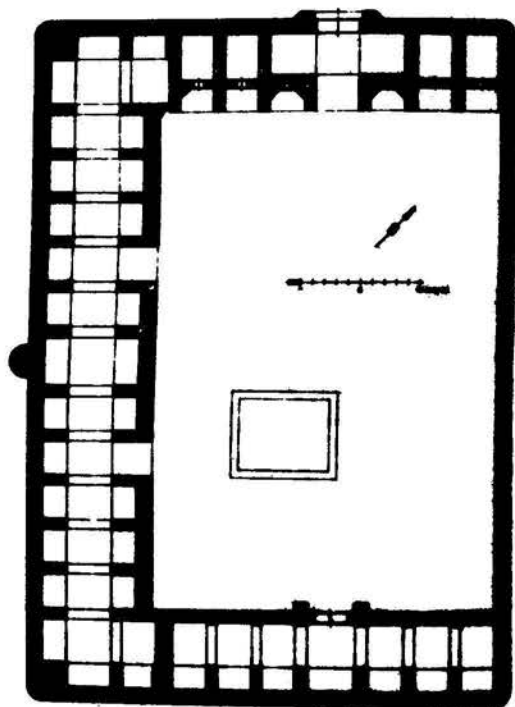
نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : هرروزآباد - حود

موقعیت جغرافیائی : جاده کرمان - راور

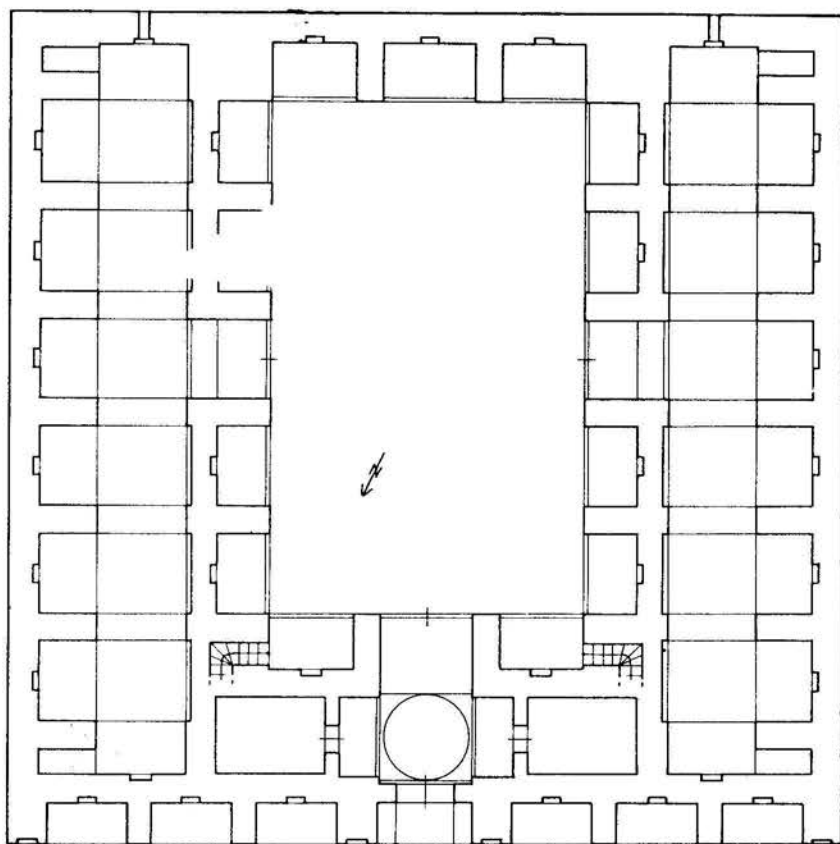
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

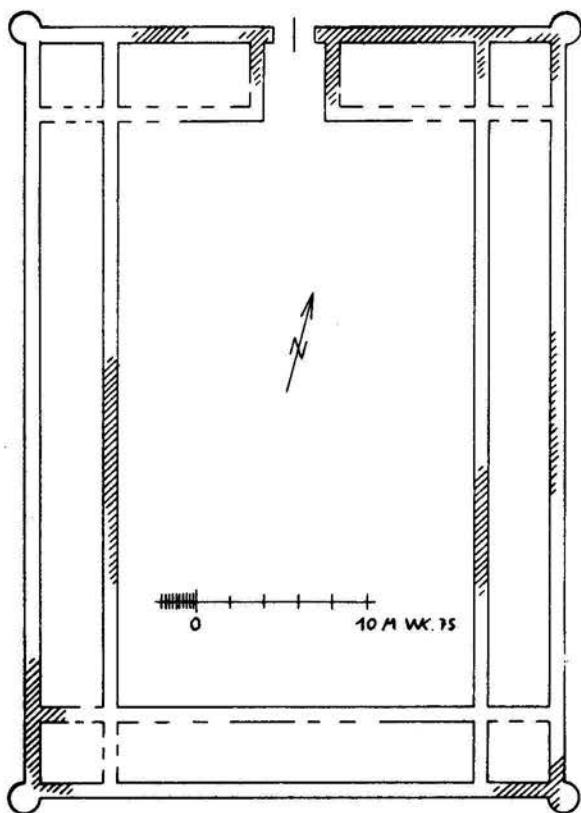
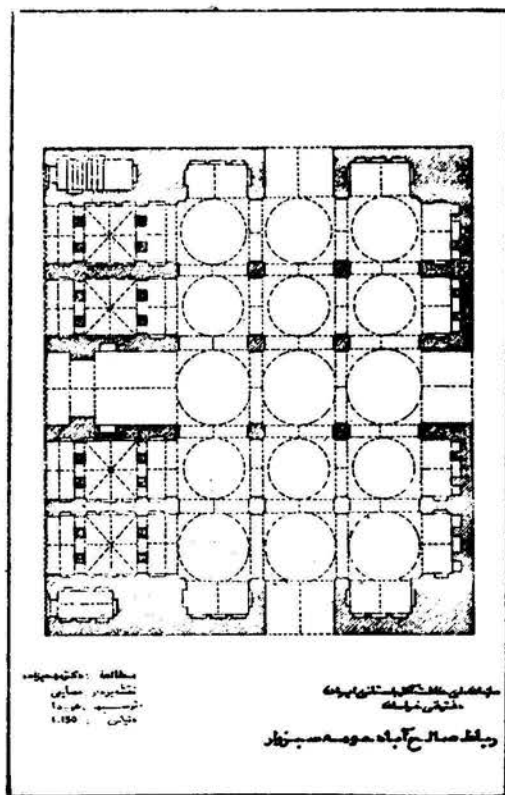
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

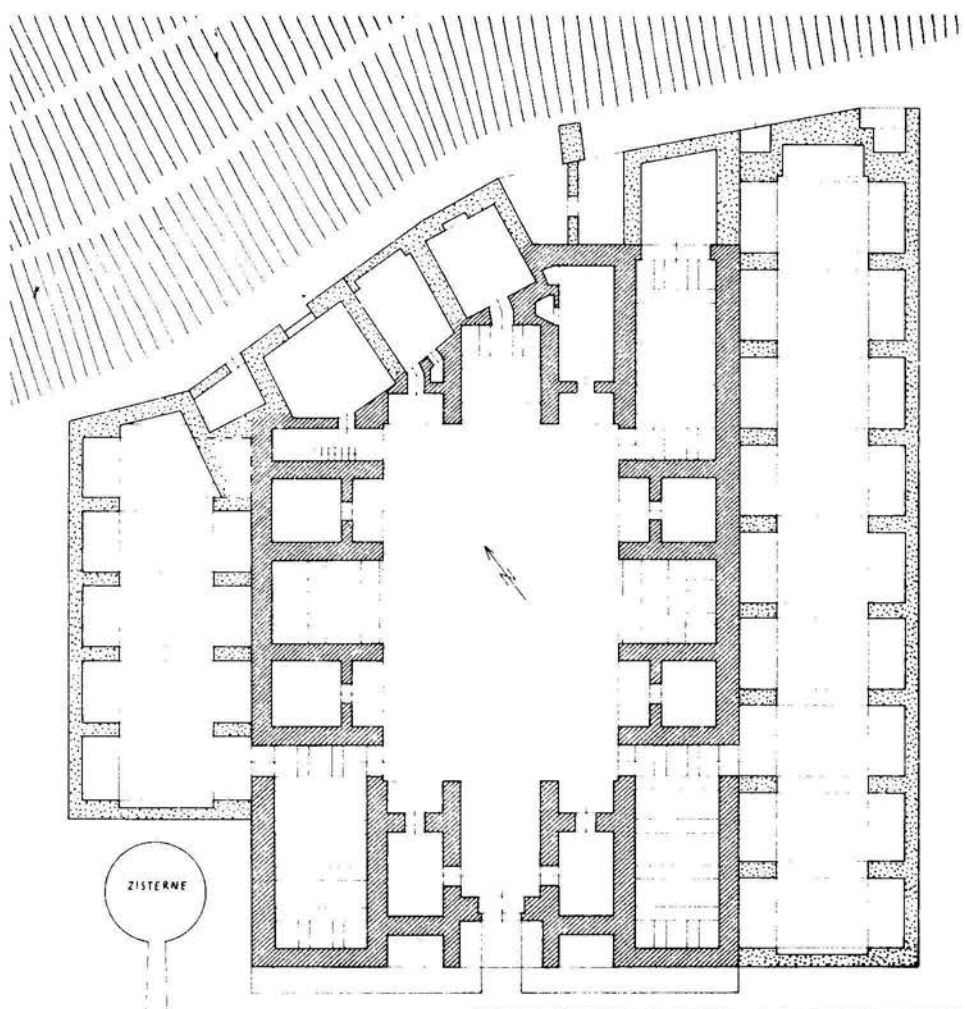

0 5 10M WK. 82

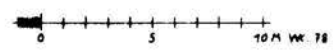
گاروانسرای : یا رباط صالح آباد
 موقعیت جغرافیائی : حومه سبزوار
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : صفوی
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : آجر - سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

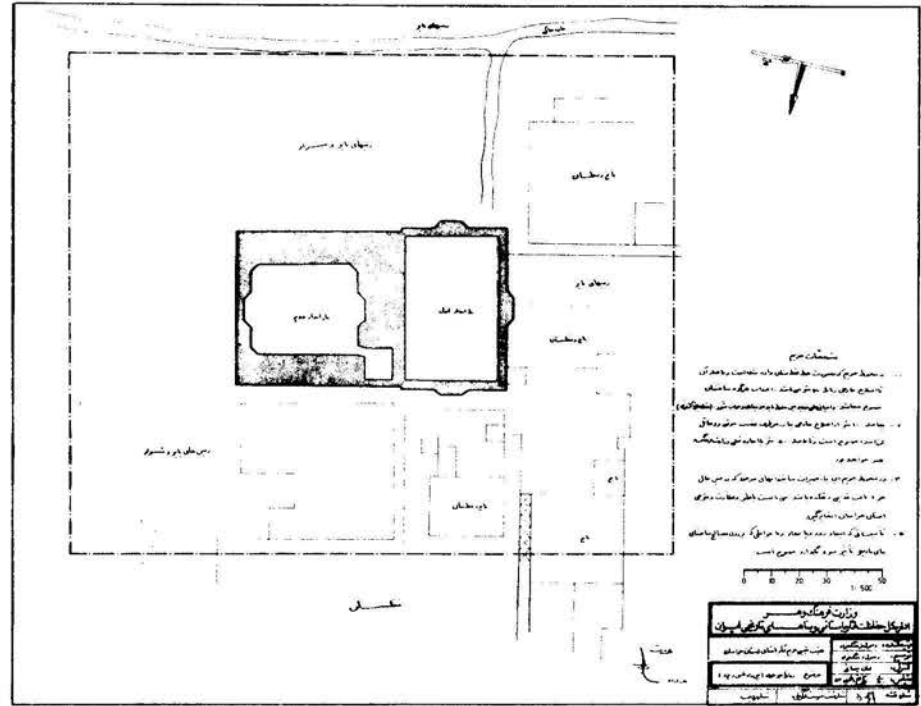
گاروانسرای : نصر آباد
 موقعیت جغرافیائی : جاده تکاب - بهجار
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : قاجار
 تزئینات : ۴ برج در اطراف
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی : (نیمه ویران)

گاروانسرای : رزاب
 موقعیت جغرافیائی : جاده یزد- طبس
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

گاروانسرای : جوخواه
 موقعیت جغرافیائی : جاده طبس - یزد
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : صفوی - قاجار
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ و آجر
 ثبت آثار تاریخی :

توضیحات طرح
 این بنا در محله گاروانسرای رزاب واقع شده است و در زمان قاجاریه ساخته شده است. این بنا دارای یک حیاط مرکزی و اتاق‌های متعدد است. مصالح ساختمانی اصلی این بنا سنگ و آجر است. این بنا در حال حاضر ویران شده است.

تاریخ ثبت	۱۳۸۵
محل ثبت	گازان سرای رزاب
موضوع ثبت	سازه تاریخی
مقیاس	۱:۵۰۰
نوع ثبت	سازه تاریخی
موقعیت	گازان سرای رزاب

گاروانسرای : باقرآباد

موقعیت جغرافیائی : تهران - قم (علی آباد - منظریه)

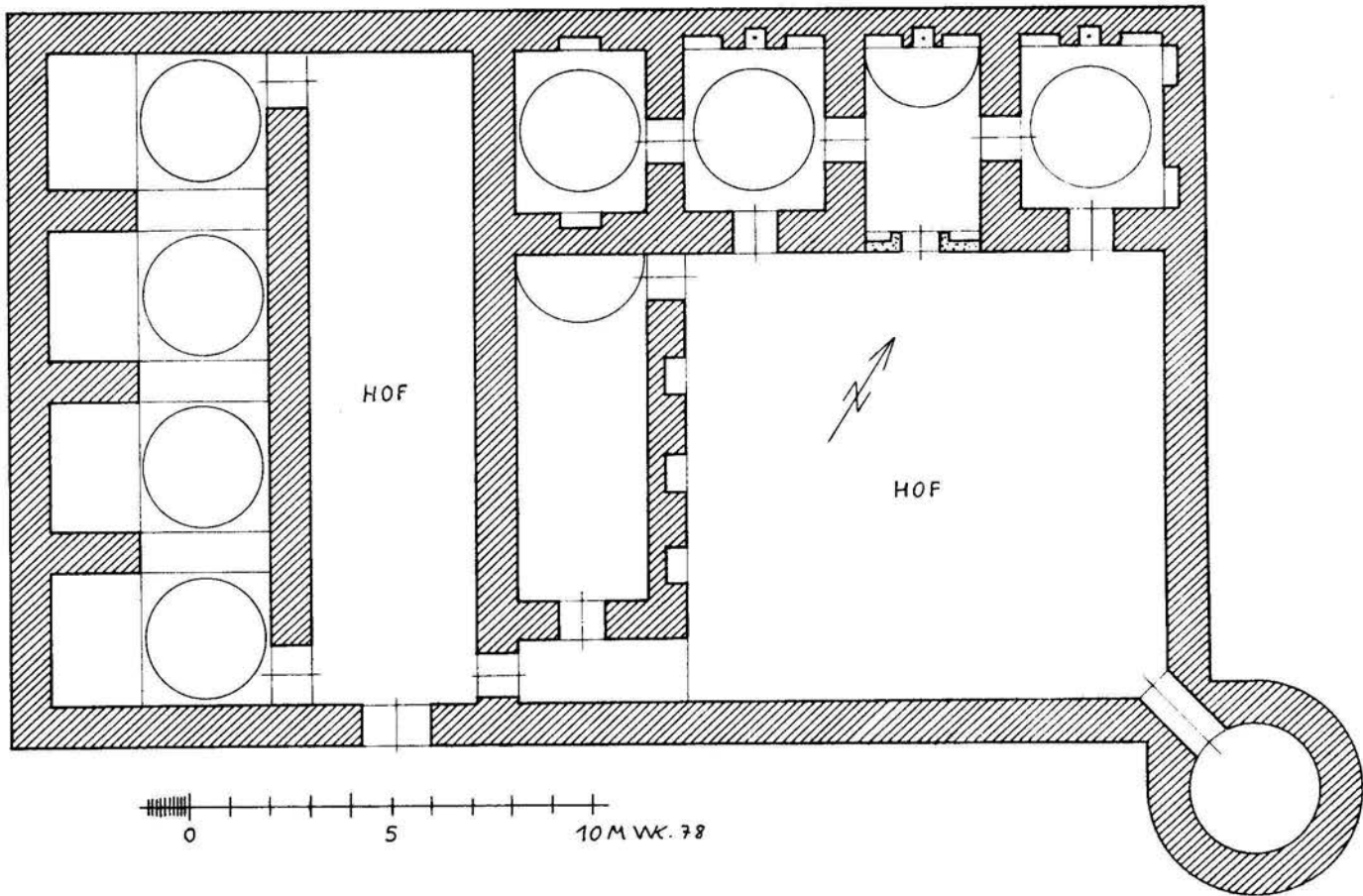
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزئینات :

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : ملایر

موقعیت جغرافیائی : جنوب شرق ملایر

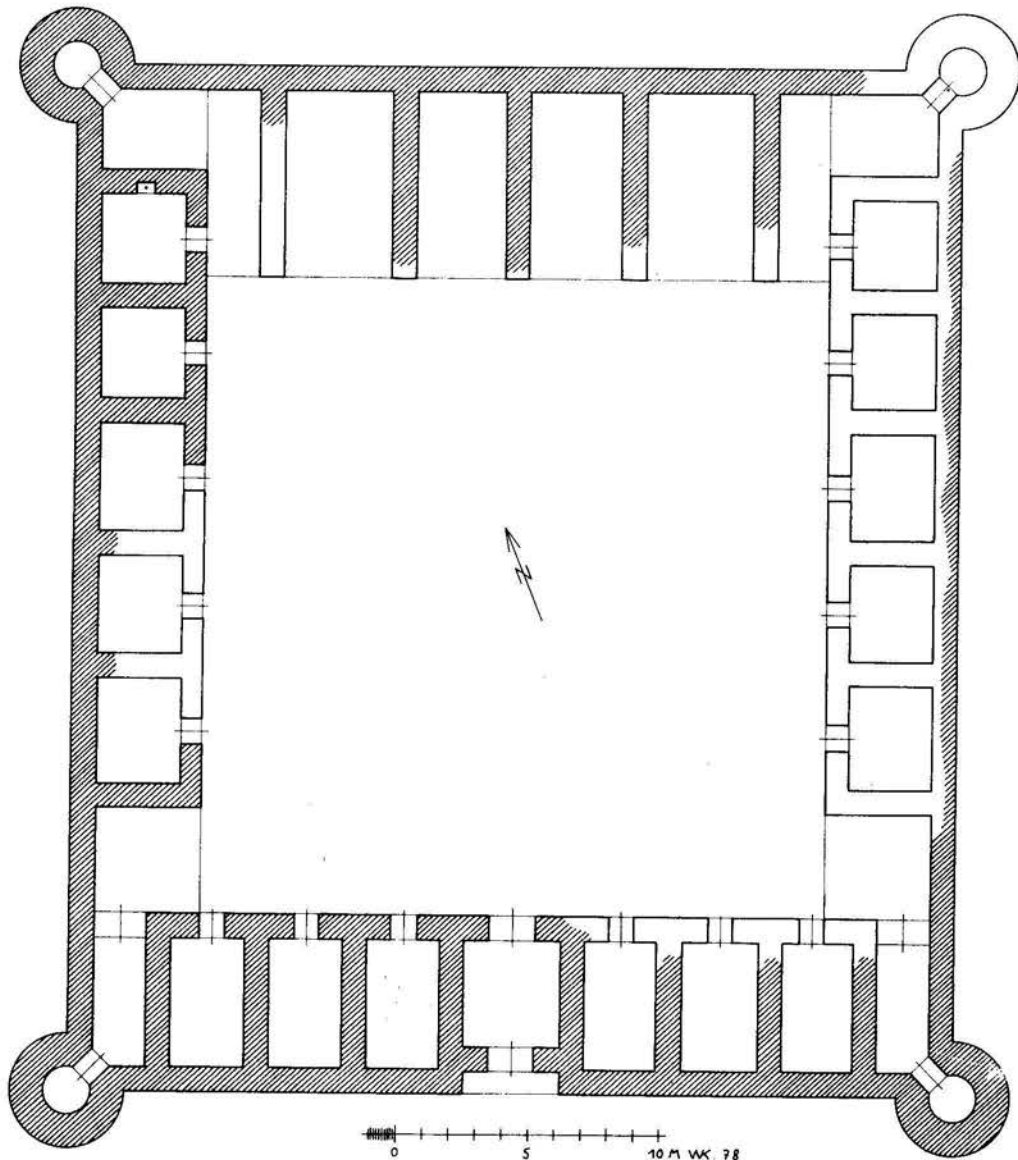
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات : ۴ برج دایره‌ای شکل

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

کاروانسرای : نره

موقعیت جغرافیائی : آذربایجان

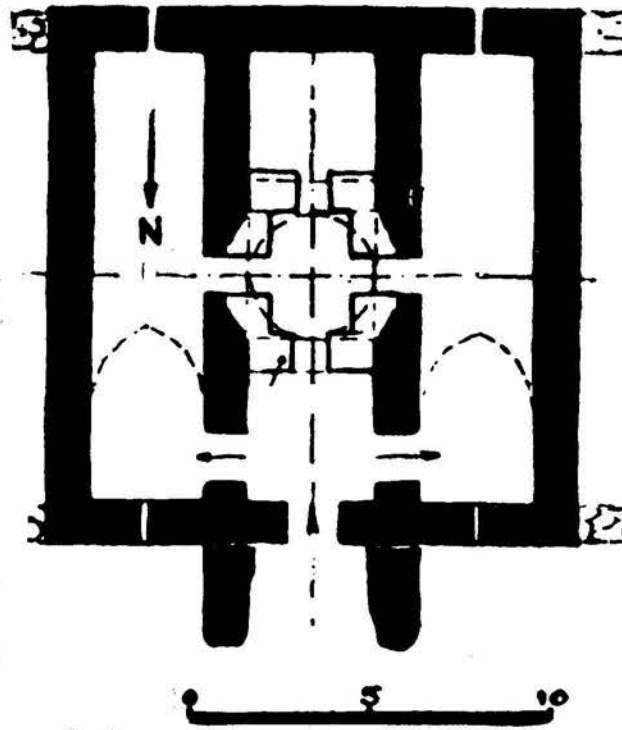
نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی و قدیمتر

تزیینات : آجر

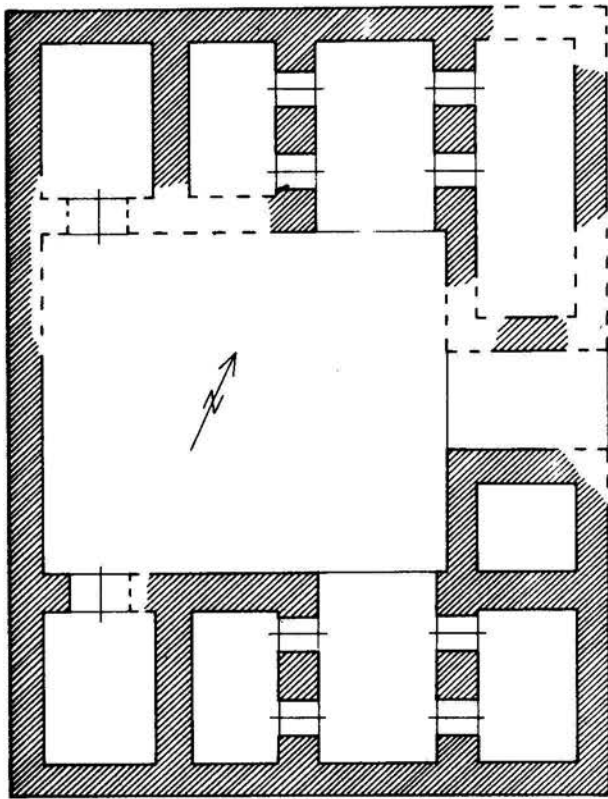
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

Sept 1938
H. Sinning

این کاروانسرا در جاده اردبیل به سراب واقع شده و تا سال ۱۹۸۰ پاسگاه ژاندارمری بوده است. بنای کاروانسرا شامل ۳ اطاق دراز شبیه راهرو میباشد که راهروی وسط در مرکز بنا عرض بیشتری دارد و در آن نیمکت هائی برای استراحت چهارپایان تعبیه شده و دالان های جنبی ویژه چهارپایان بوده است.

0 5 10 م. ۷۷

کاروانسرای :

موقعیت جغرافیائی : جاده خاور - فیروزآباد

نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : قلوه سنگ

ثبت آثار تاریخی : (ویران شده)

کاروانسرای : یا رباط فخر داود

موقعیت جغرافیائی : خراسان

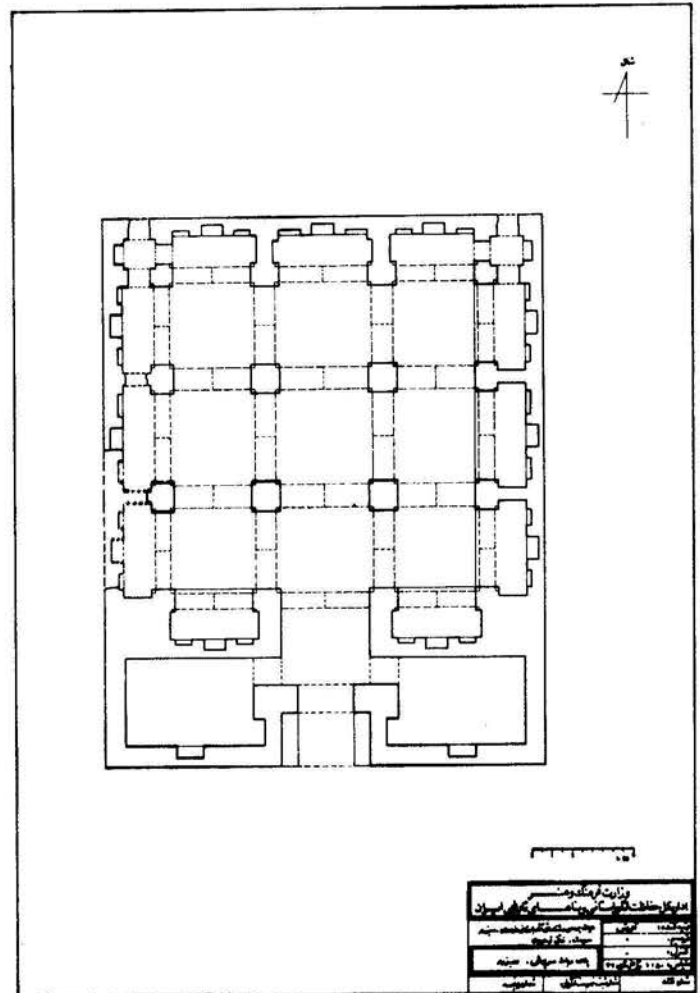
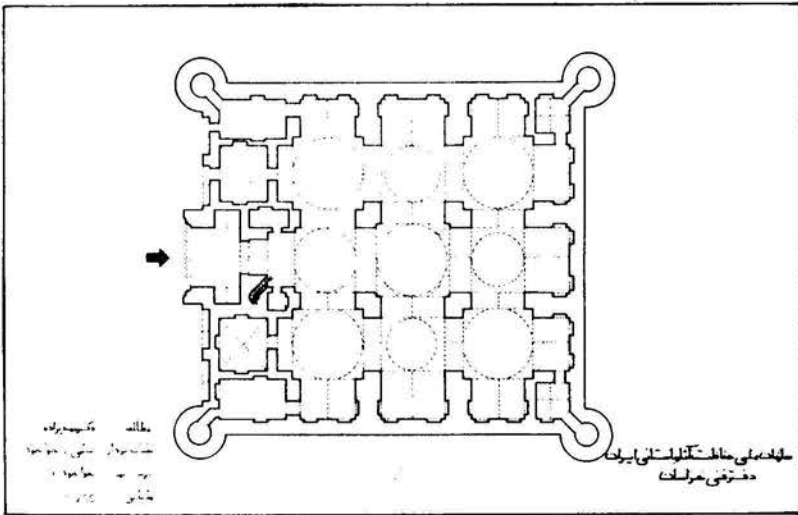
نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی

تزیینات : برجهای تزئینی

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : یا رباط سرپوش

موقعیت جغرافیائی : سبزوار

نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی - قاجاریه

تزیینات : آجر

مصالح ساختمانی : آجر - سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : حاجی آباد

موقعیت جغرافیائی : تهران - ساوه (شمالغرب ساوه)

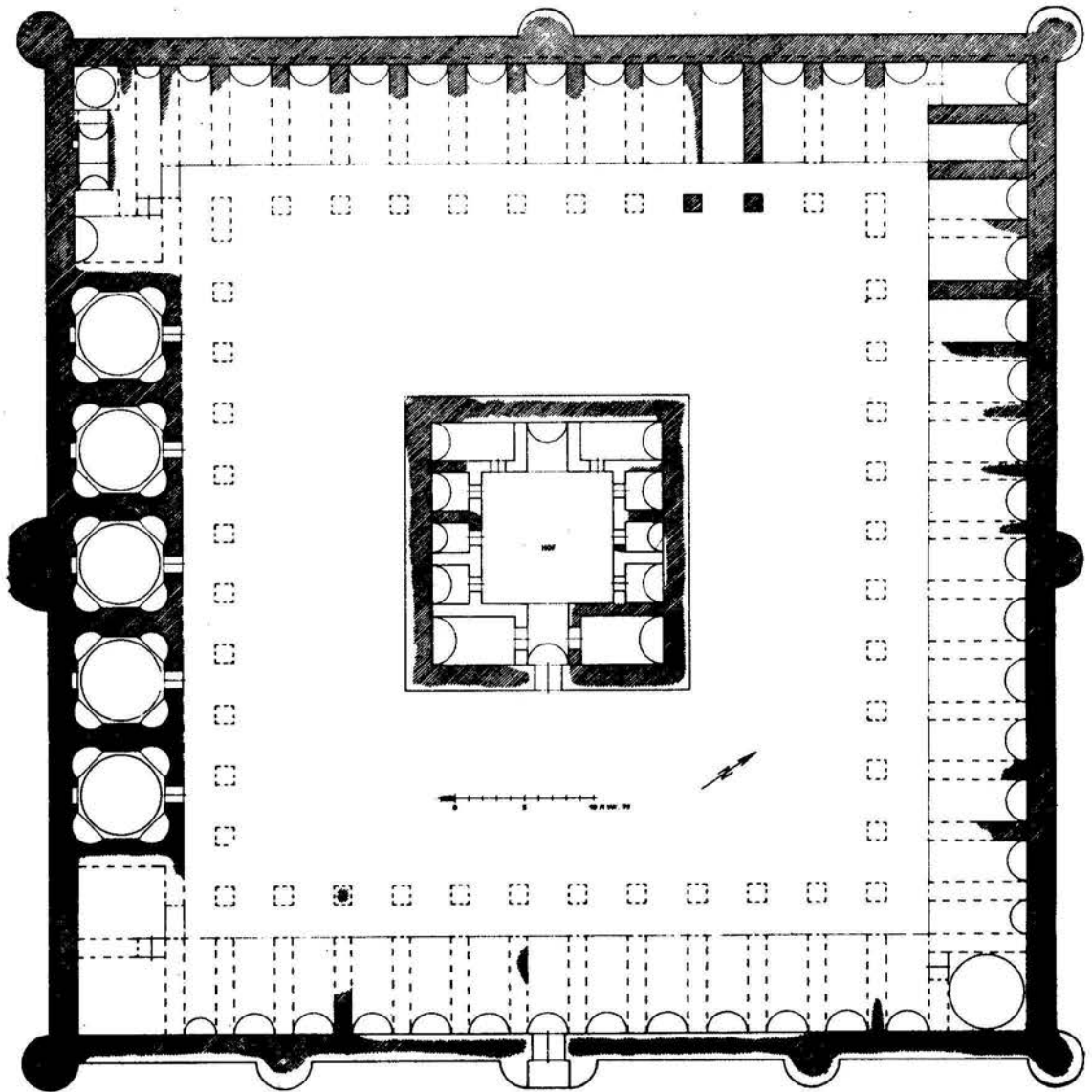
نوع پلان : متفرقه

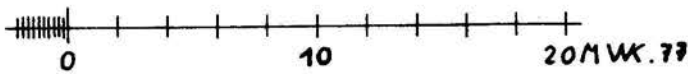
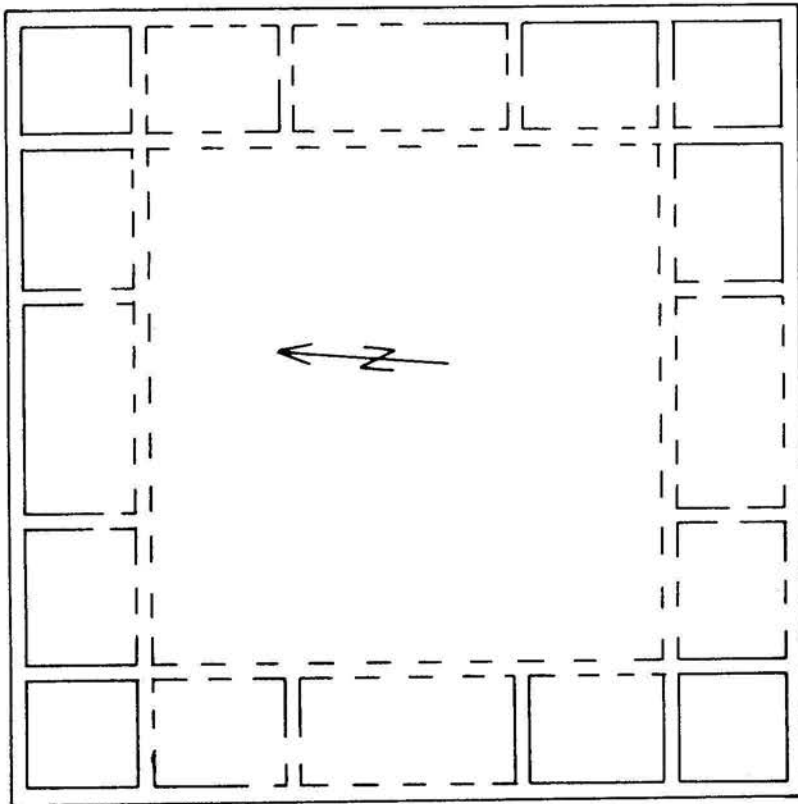
قدمت : سلجوقی

تزیینات : برجهای دایره شکل در اطراف

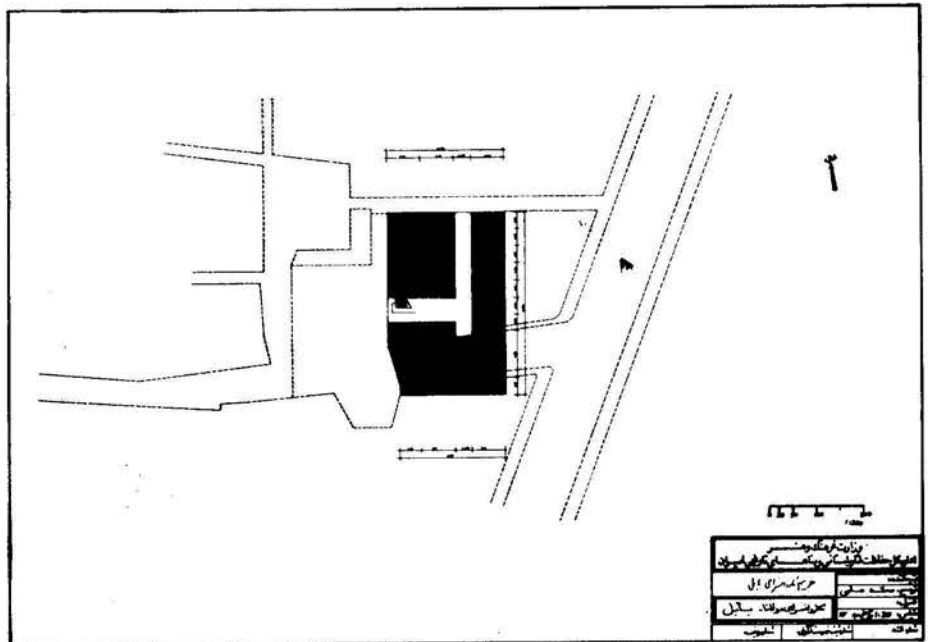
مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : جهرم
 موقعیت جغرافیائی : جهرم - فیروز آباد
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ
 ثبت آثار تاریخی :

کاروانسرای : مولانا
 موقعیت جغرافیائی : شهر بابل
 نوع پلان : متفرقه
 قدمت : قاجاریه
 تزئینات :
 مصالح ساختمانی : سنگ و آجر
 ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : بیستون

موقعیت جغرافیائی : دهکده بیستون باختران

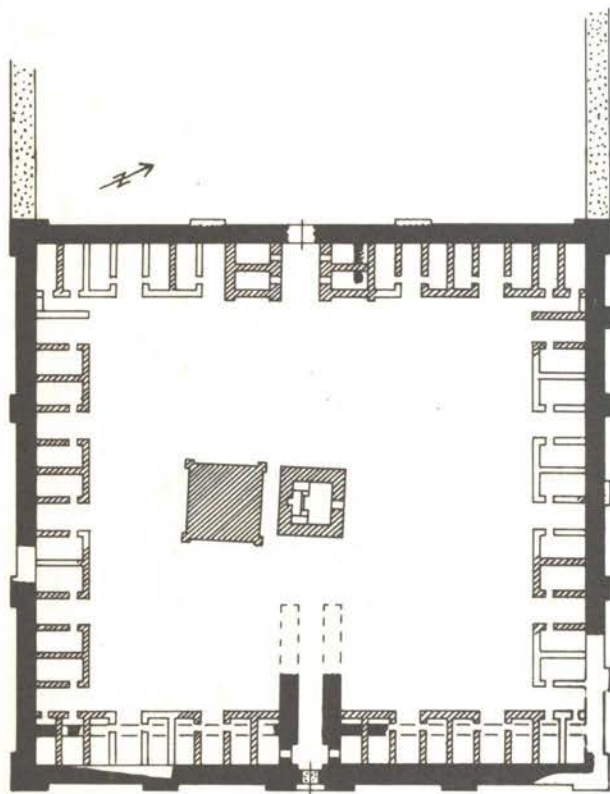
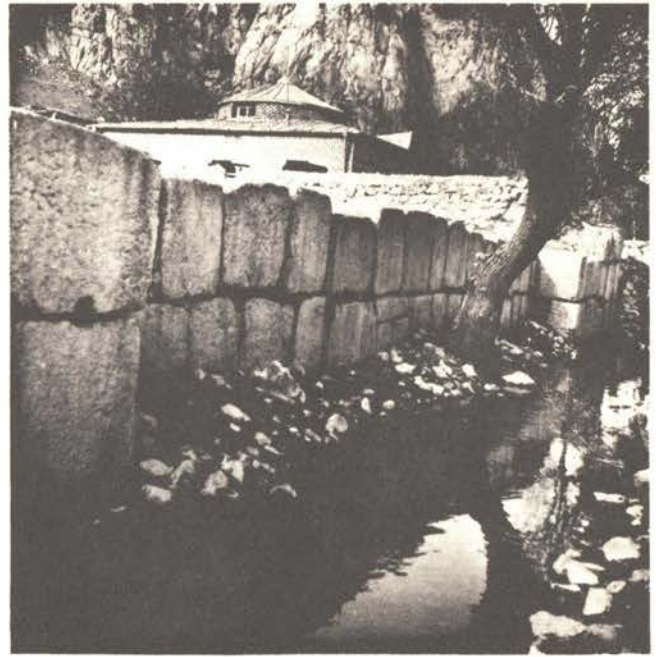
نوع پلان : متفرقه

قدمت : اواخر ساسانی - اوایل اسلام

تزئینات :

مصالح ساختمانی : سنگهای حجاری شده

ثبت آثار تاریخی :

0 10 20 30 40 50 M WK. 79

کاروانسرای : سبزوار

موقعیت جغرافیائی : سبزوار

نوع پلان : متفرقه - غیر استاندارد

قدمت : صفوی

تزئینات :

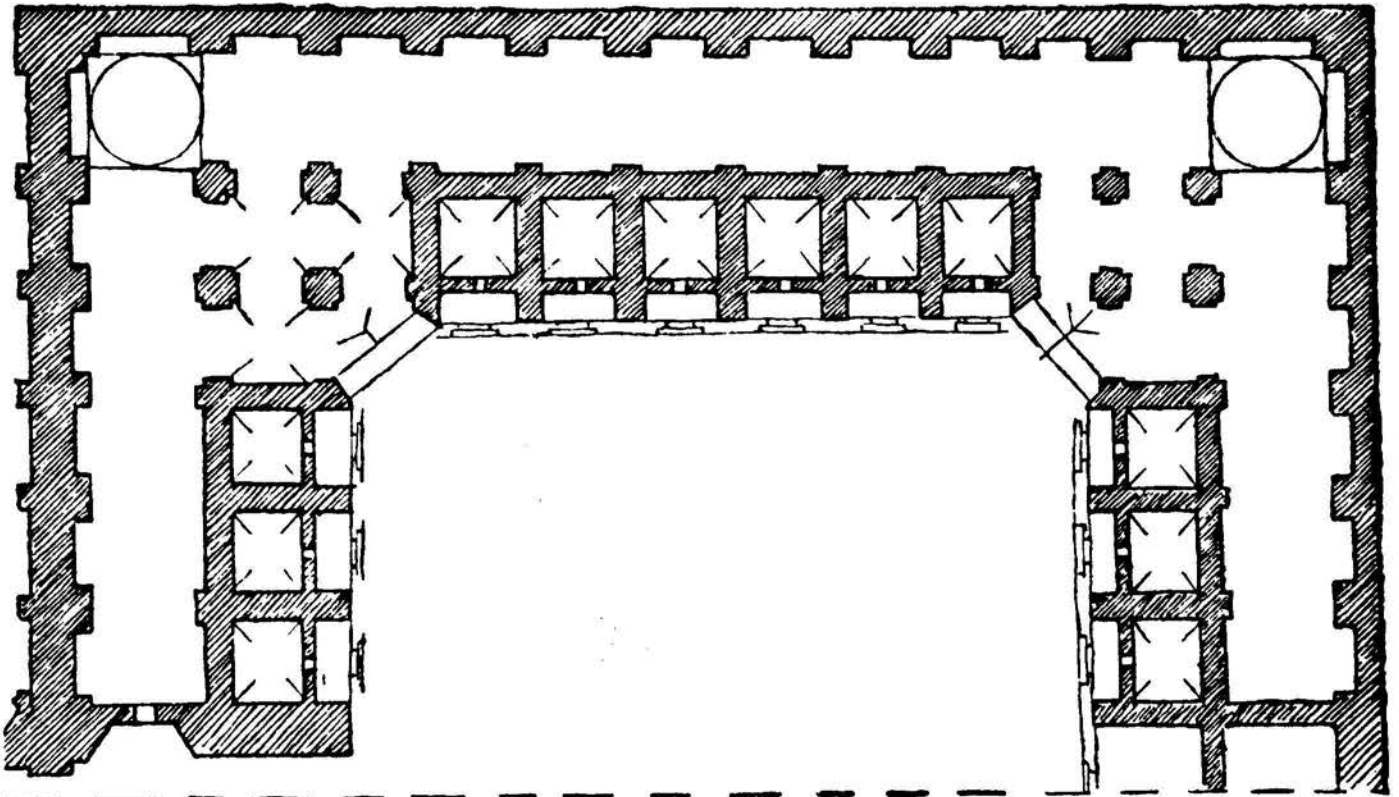
مصالح ساختمانی : آجر

ثبت آثار تاریخی :

بقایای این کاروانسرا که با نقشه غیر معمولی (نوع متفرقه) در دروازه شاهرود شهر سبزوار بچشم میخورد . شکل کاروانسرا مستطیل و دروازه ورودی آن در قسمت شمالی بنا واقع گردیده است . در طول کاروانسرا تعداد ۶ اطاق و در عرض آن سه اطاق برای مسافران ساخته شده است .

طبق گفته مولر Muller این بنادر زمان شاه عباس اول ساخته شده

است (۱) .

کاروانسرای : پل دلاک

موقعیت جغرافیائی : جاده تهران - قم

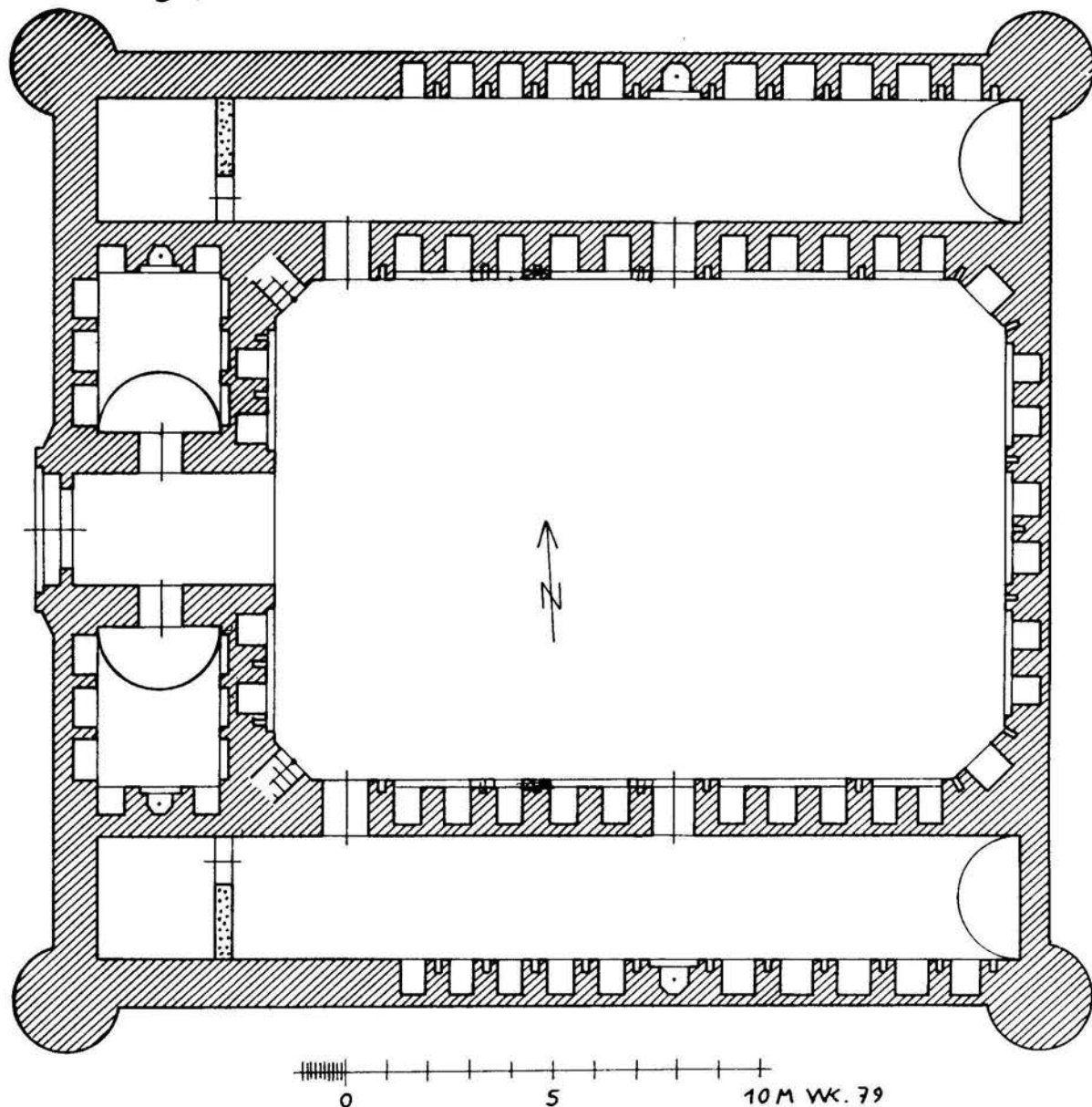
نوع پلان : متفرقه

قدمت : قاجاریه

تزیینات :

مصالح ساختمانی : خشت

ثبت آثار تاریخی :

گاروانسرای : وینار

موقعیت جغرافیائی : ۱۶ کیلومتری شمالغرب تبریز به اهر

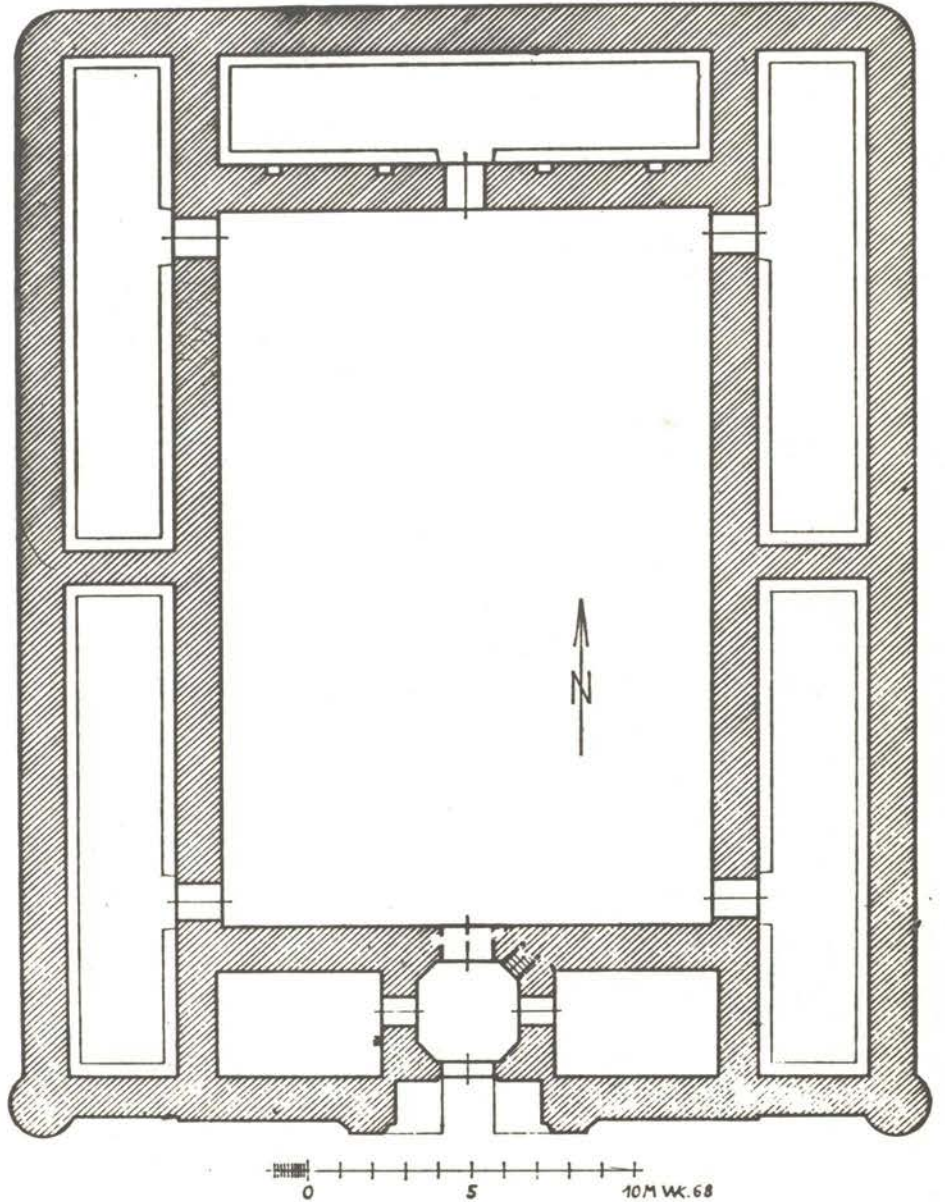
نوع پلان : متفرقه

قدمت : صفوی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

شبه آثار تاریخی :

گاروانسرای : پا طاق

موقعیت جغرافیائی : سرپل ذهاب - شاه آباد (باختران)

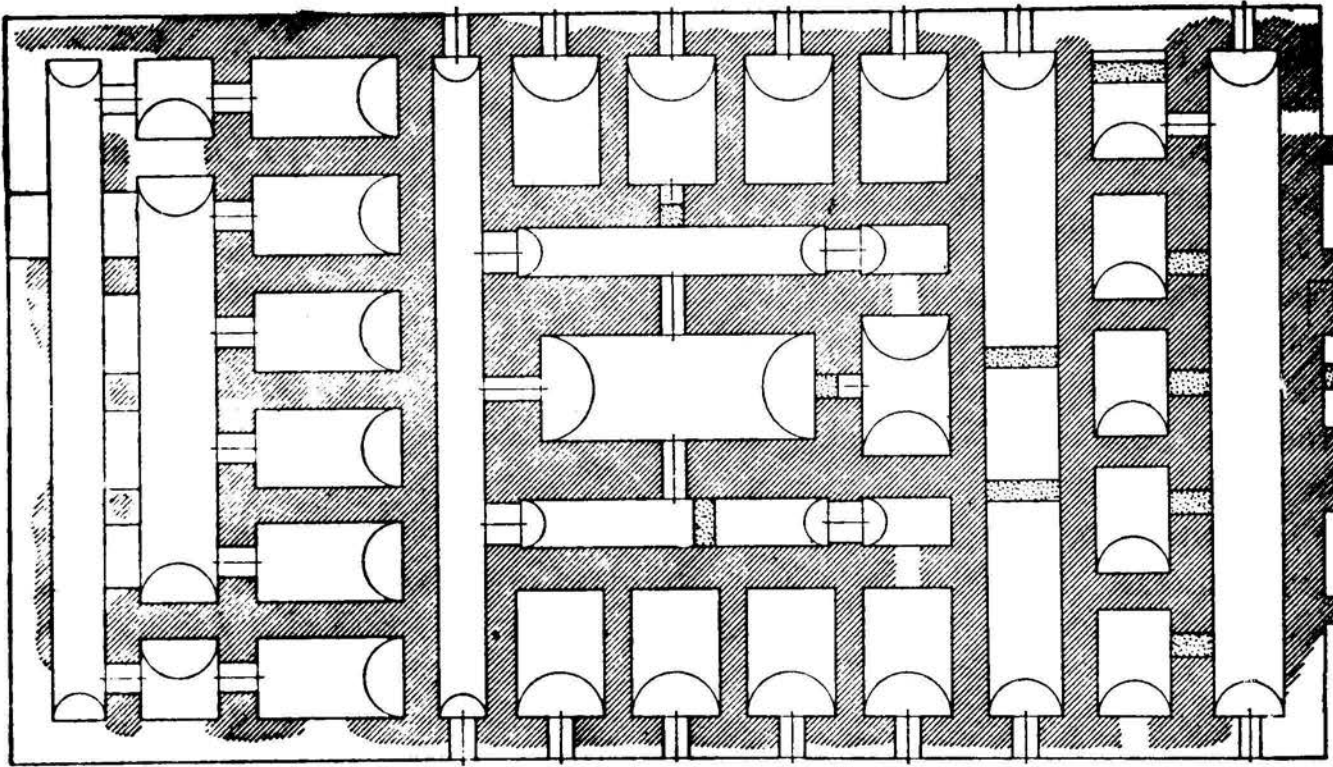
نوع پلان : متفرقه

قدمت : ساسانی

تزیینات :

مصالح ساختمانی : سنگ

ثبت آثار تاریخی :

زیر نویس

منابع

جدول کار و دانش با رجب مکان جعفری

زیر نویسار

۱- در کتاب راه و رباط میخوانیم :

ساباط : این واژه که تقریبا "بهمه زبانهای خاوری و باختری و آرامی و ایرانی و فرهنگی و تازی رفته در زبانهای ایران و منجمله فارسی ریشه کهن دارد . جزء اول آن سا بمعنی آسایش و جزء دومش پسوند بات نمودار ساختمان و بنا و آبادی و عمارت است . ساباط به گلپه بناهاییکه بمنظور آسودن بپا میشده چه در شهر و چه در بیرون شهر اطلاق میشده است . رباط : رباط منحصر "بساختمانهای کنار راه بویژه بیرون از شهر و آبادی اطلاق میشود و از روزگار بسیار کهن بزبان تازی راه یافته است .

گاربات : بمعنی خانه گاروان است و پیش از اسلام بجای گاروانسرا بکار میرفته است . گاربات مانند رباط دارای اطاق و حوض است .

گاروانسرا : به رباط های بزرگ و جامع گاروانسرا میگویند چه در شهر و چه در بیرون شهر .

خان : بمعنی گاروانسرا است و این واژه در زبان تازی بطور مطلق بجای گاروانسرا بکار گرفته شده است . در کشور ترکیه به تمامی گاروانسراها خان گفته میشود .

محمد کریم پیرنیا - گرامتاله افسر ، راه و رباط ، انتشارات سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران . تهران ۱۳۵۰ . صفحات

۱۲۲-۱۲۴

۲- لغت نامه دهخدا - صفحات ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۱۸

۳- شعرا و بزرگان ادب ایران ، جهان را به گاروانسرا و آدمیان را به گاروان شبیه کرده و با سرودن اشعار زیبا انسان را از دل بستگی به جهان و جهانیان بر حذر داشته اند .

چرا دل بر این گارونگه نهیم که یاران برفتند و ما در رهیم

سعدی

پل است این دهر و تو بروی روانی نسازد خانه بر پل گاروانی

ناصر خسرو

شتر بود بردشت ده کاروان	بهر کاروان بر یکی ساروان
	فردوسی
یکی کاروان خانه اندر سرای	نبد گاله را بر زمین نیز جای
	فردوسی
کاروان شهید رفت از پیش	وان ما رفته گیر و می اندیش
	رودکی
خاقانی است پیشرو کاروان شعر	همچون حباب پیشرو کاروان آب
	خاقانی
وز مطرب و رود و نبیذ آنجا	پیوسته همه روز کاروان است
	ناصر خسرو
دل ای سلیم در این کاروان سرامبند	که خانه ساختن آئین کاروانی نیست
	سعدی

مثل ما و دنیا مثل کاروانی است که در فصل گرمای تابستان در زیر درختی منزل کند چندانکه از گرما بپا ساید

مجمع التواریخ و القصص ص ۲۲۹

۴- 1.Y.Kiani, Iranian Caravansarais, Tokyo, 1978. pp. 26-32

۵- سفرنامه ناصر خسرو، پاریس ۸۸۱ صفحه ۹۴

۶- نگاه کنید به: Derek Hill " A long lost Memorial to Firdowsi . "

The Illustrated London news, 13 August 1966.

۷- م. ی. کیانی، یادگارهای رباط شرف، سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران ۱۳۶۰

۸- دونالد ویلبر، معماری اسلامی ایران در دوره ایلخانیان ترجمه عبدالله فریار، بنگاه ترجمه و نشر کتاب ۱۳۴۶ صفحه ۲۳

۹- سفرنامه مارکوپولو، ترجمه حبیب اله صمیمی، بنگاه ترجمه و نشر کتاب ۱۳۵۰ صفحه ۳۷

۱۰- برای شرح رباط مرند - جلفا و سرچم نگاه کنید به دونالد ویلبر - صفحات ۱۸۹-۱۹۲

۱۱- سفرنامه گللوپخو، ترجمه مسعود رجب نیا، بنگاه ترجمه و نشر کتاب ۱۳۴۴ صفحات ۱۶۲ و ۲۰۵-۱۹۱

۱۲- م. ی. کیانی، کاروانسراهای صفوی در راه خراسان، شماره ۲ و ۳ فرهنگ معماری ۱۳۵۴ صفحات ۶۸ تا ۸۰ از انتشارات

زمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

۱۳- سفرنامه تاورنیه، تهران ۱۳۶۶، صفحه ۷۳

۱۵- برای مطالعه نقشه انواع کاروانسراهای ایران نگاه کنید به کتاب :

M.Y. Kiani, *Iranian Caravanserais*, Tokyo 1978.

و مقاله
W.Kliess, *Typen Iranischer Karavanserais*, *Architectura* Vol. 11. 1981

۱۶- نگاه کنید به :
Filmer, H., *The Pageant of Persia*, London, 1937, pp. 217-218.

و همچنین
Siroux, M., *Caravanserais d'Iran*, L'Institute Francais d'Archeologie Orientale du Caire, 1949
pp. 40-41.

۱۷- برای شرح کامل رباط زین الدین نگاه کنید به :

م. ی. کیانی ، رباط زین الدین ، شاهکاری از هنر ساختمانی دوره صفوی ، مجله باستانشناسی و هنر ایران شماره ۹ - ۱۰ (سال
۱۳۵۱) صفحات ۶۹-۶۲

۱۸- برای آشنائی بیشتر با دیرگچین نگاه کنید به :

Mehrdad Shokeohy; *The Sasanian Caravansarai of Dayr-I Gachin in central Iran*, *Art and archology*
research papers, No. 17. 1980.

Chardin - (۱۹)

Le Brun - (۲۰)

Dieulafoy - (۲۱)

Morier, J., *A Journy Through Persia*,..... London, 1812, p. 157. - (۲۲)

E. Flandin and Pascal Coste, *Voyage En Perse*, Paris, Pls. LXVI - LXVII. - (۲۳)

۲۴- سفرنامه تاورنیه ، صفحه ۷۵۰

Morier, op. cit. P. 153 - (۲۵)

M.B. Smith, "Three Monuments At Yazd-Khawst" *Ars Islamica*, Vol. VII, P. 104. - (۲۶)

۲۷) - ترجمه کتیبه‌گاروانسرا را آتینگهازن در کتاب ذیل به چاپ رسانیده است :

H. Field, Contribution to the anthoropology of Iran, Chicago 1939, Vol. 2 pp. 568-9.

Derek Hill, "A long lost memorial to firdawsi," The illustrated London News, 13 August 1966. - (۲۸)

Morier, op. cit. P. 175 - (۲۹)

Morier, op. cit. P. 272. - (۳۰)

۳۱) - علی اصغر مقری ، بناهای تاریخی خراسان ، انتشارات اداره گل فرهنگ و هنر خراسان ، ۱۳۵۹ صفحه ۶۸

۳۲) - صنیع الدوله ، مطلع الشمس ، صفحه ۳۱۱

۳۳) - م. سیرو . کاروانسراهای ایران صفحه ۱۶۳

۳۴) - سفرنامه تاورنیه ، صفحه ۷۳

Filmer, op . cit. p. 215 - (۳۵)

A. Godard, Athar Iran, 1949. - (۳۶)

K. Muller. Die Karavansarai im Vorderen Orient . Berlin - (۳۷)

192° , pp . 15-16

Pascal Coste, pl. LXV - (۳۸)

Sir Aurel Stein, Old Routes of Western Iran, London 1940., p. 119 - (۳۹)

۴۰) - صنیع الدوله ، مطلع الشمس ، صفحه ۳۵۰

A.V.M. Jackson, from constrantinpol to the home of Omar Khayyam, New York 1911, p. 156 - (۴۱)

۴۲) - برای شرح کامل رباط شرف نگاه کنید به اثر شماره ۵ انتشارات سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران

K. Muller, op. cit., P. 29 - (۴۳)

A.V.W. Jackson, op. cit. P., 283-288. - (۴۴)

Bibliography

- Creswell, K.A.C., *A bibliography of the architecture, arts and crafts of Islam*, the American University of Cairo Press, 1961.
Ettinghausen, R., *A selected and annotated bibliography of books and periodicals*, Washington D.C., 1954.
Wilson, Sir Arnold T., *A bibliography of Persia*, Oxford 1930.

Encyclopaedia

- The Encyclopaedia of Islam*, vols. II, IV, London 1934.
Encyclopaedia of World Art, vols. VII, VIII, X, XII and XIII.

General

- Arberry, A.J., *The Legacy of Persia*, Oxford 1953.
Curzon, G.N., *Persia and the Persian question*, 2 vols. London 1892.
Field, H., *Contribution to the anthropology of Iran*, 2 vols. Chicago 1939.
Filmer, H., *The pageant of Persia*, London 1937.
Frey, Richard N., *The heritage of Persia*, London 1962.
Redard, G., *Persan*, (Iran) Zurich, 1966.
Stevens, R., *The land of the great Sophy*, London, 1962.
Sykes, P.M., *Ten thousand miles in Persia; or, eight years in Iran*, London, 1902.
Wilber, D.N., *Iran: Past and Present*, Princeton University Press, 1950.

History

- Eqbal, 'Abbās, *Tarikh-Mofassal Irān* (history of Iran), Persian text, Teheran 1312 (1933).
Bastani-i-Parizi, M.A., *Tarikh-Kermān* (history of Kerman), Teheran 1961.
Cameron, George B., *History of early Iran*, Chicago Illinois, 1936.
Falsafi, N., *The life of Shah 'Abbās*, Persian text, Teheran 1332 (1953).
Fiaz, A., *Tarikh-Islām* (history of Islam), Teheran 1327 (1948).
Howorth, H.H., *History of the Mongols, Part III, The Mongols of Persia*, London 1888.
Malcolm, J., *The history of Persia, from the most early period to the present time*, 2 vols., London 1879.
Minorsky, V.F., *A manual of Safavid administration*, translated into Persian by M. Rajabniya, Teheran 1956.
Mojir Shibani, N., *Tashkil-i-Shāhānshai Safaviyyeh*, Teheran 1346 (1967).
Mostowfi, Hamdollah., *Tarikh-Gozideh, Paris, 1903*.

- Razi, A., *Tarikh-kāmel Iran* (history of Iran), Teheran 1341 (1961).
 Sykes, Sir Percy., *History of Persia*, 2 vols., London, 1930.
The Cambridge History of Iran, vols. 1 and 5, Cambridge, 1968.
Tarikh-Kāshān, edited by A. Zarabi, Teheran 1342 (1963).
Tarikh-Nishapur, edited by B. Karimi, Teheran 1339 (1960).
Tarikh-Yazd, edited by A. Afshar, Teheran 1339 (1960).

Geography

- Ibn Hawkal, *Al-Masalik wal-Mamalik*, 1873.
 Ibn Hawkal, *Sourat-al-Arg*, 1,2, 1938-39.
 Arabani, A., *A guide to the provinces of Iran*, Persian text, 1345 (1966).
Fārhang-i-joghرافیā-i Irān (Ābādīha), 10 vols, Teheran 1328 (1949).
 Karimi, B., *Joghrafi-yi-mofassal tarikh gharb Irān*, 1318 (1939).
 Le Strange, Guy., *The lands of the Eastern Caliphate*, London 1966.
 Lockhart, L., *Famous cities of Iran*, London 1939.
 Lockhart, L., *Persian cities* London, 1960.
 Rabino, H.L. *Mazanderan and Asterabad*, London 1928.

Routes

- Boulnois, L., *The Silk Road*, London 1966.
 Lyle, Evelyn, *The search for the Royal Road*, London, 1966.
 Stein, Sir Aurel., *Old routes of western Iran*, London 1940.

Periodicals

- Anjomān-Fārhang-Irān-Bāstān* (the ancient Iranian culture society bulletin), vols. 1, no. 3, 1964.
 and 5 no. 1, 1967, Teheran.
Archaeologische Mitteilungen aus Iran, vols. I and II, Berlin 1968-9.
Ars Islamica, Vols. VI and VIII.
Ausland, LX, Berlin 1887.
Barrasihāy Tarikhi (historical studies of Iran), Vols. I, II, III and IV, Teheran, 1347 (1968).
Bāstān Shenāsi va Honar (art and archaeology), 2 vols., Teheran, 1347 (1968).
Bulletin of the American Institute of Iranian Art and Archaeology, V, 2, 1937; 3, 1938.
Gozareshā-i bāstān shenāsi (archaeology reports), vols. 1,2, Teheran 1330 (1951).
Iran, Journal of the British Institute of Persian Studies, vols. 4 and 6, London 1966 and 1968.
Iranica Antiqua, vol. 1, 1961.

- Majalleh Honar va Mardom*, (Art and people), most vols., Teheran.
The Illustrated London News, nos. 23, 1965 and 13, 1966.
The Journal of the Royal Asiatic Society, new series XII, London 1880.

Art, Architecture and Archaeology

- Anon, A paper roll 9 ft. by 5½ ins., written in cursive Nasta'liq in the 18th century. Slona MS. 4094, B.M.
- Coste, P. *Monuments modernes de la Perse, mesurés, dessinés, et décrits par Pascal Coste*, Paris, 1867.
- Creswell, K.A.C., *A short account of early Muslim architecture*, London 1958.
- Diez, E., *Persian Islamische Baukunst in Churasan*, Gotha 1923.
- Diez E., *Churasanische Baudenkmäler*, Berlin, 1918
- Dieulafoy, M., *La Perse, la Chaldee et la Susiane*, Paris 1887.
- Dieulafoy, M., *L'art antique de la Perse*, 5 vols., Paris 1884-1889.
- Flandin, E., and Coste, P., *Voyage en Perse*, 2 vols., and atlas, Paris 1951-1954.
- Glück, H., and Diez, E., *Die Kunst des Islam*, Berlin 1925.
- Godard, A., *The Art of Iran*, London 1965.
- Godard, A., "Isfahan", *Athar-e Iran*, II, 1, 1937.
- Godard, A., "Ardistan et Zaware", *Athar-e Iran*, 1, 2, 1936.
- Godard, A., "Khorasan", *Athar-e Iran*, IV, I, 1949.
- Grube, E.J., *The world of Islam*, London 1967.
- Herzfeld, E.E., *Archaeological history of Iran*, London 1935.
- Herzfeld, E.E., *Iran in the ancient East*, London and New York 1941.
- Historical monuments of Islam in U.S.S.R.*, Tashkent.
- Hill, D., and Graber, O., *Islamic architecture and its decoration, A.D. 800 1500*, London 1967.
- Honarfar, L., *A treasure of the historical monuments of Isfahan*, Isfahan 1965.
- Janah, Mir Sayyid Ali, *Al-Isfahan*, (Persian text), Isfahan 1303 (1924).
- Khnykof, N., de, *Mémoire sur la partie meridionale de l'Asie Central* (translated from French), Calcutta 1883.
- Kermānshāhān-e-Bāstān, from early history until the beginning of the 13th century*, by various authors, Teheran 1348 (1968-9).
- Kühnel, E., *Islamic art and architecture*, (trans), London 1966.
- Kurt, E., *Das Anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts*, 2 vols., Berlin 1961.
- Meshkati, M., *Fehrest-Banāhāye tarikhī va amāken-bāstāni-Iran*, (a bibliography of historical and ancient monuments of Iran), Teheran, 1345 (1946).
- Migeon, G., *Les arts Musulmans*, Paris 1925.
- Miloe, H., and Khobloch, E., *The art of central Asia*, London 1965.
- Mostafavi, S.M.T., *Persian architecture at a glance*, Teheran 1967.
- Mostafavi, S.M.T., *Eqlīm Pars*, (the land of Pars), Teheran.

- Muller, K., *Die Karavansarai im Vorderen Orient*, Berlin, 1920.
- Marāqī, H., *Āthār-tarikhi Shāhrestānhāy Kāshān va Natanz*, (historical monuments of Kāshān and Natanz), Persian text, Teheran 1348 (1969).
- Pirnia, K., K. Afsar., *Rāh va Robāt*, Persian Text, Teheran, 1970.
- pope, A.U., *A Survey of Persian Art from prehistoric times to the present*, vols., I, II, III, London and New York, new edition.
- pope, A.U., "The photographic survey of Persian Islamic architecture," *Bull. Am. Inst. Persian Art and Archaeology*, 7 (1934).
- pope, A.U., *An introduction to Persian Art*, London 1930.
- pope, A.U., *Persian architecture*, London 1965.
- Sadeqi, N.H., *Isfahān*, (Persian text), Teheran 1316 (1937).
- Saladin, H., *Manuel d'Art Musulman*, 2 vols., Paris 1907.
- Sarfaraz, A.A., and Kiani, M.Y. *Takht-e-Soleymān*, University of Tabriz (Persian text), 1968.
- Siroux, M., *Caravansérails d'Iran*, L'Institut Français d'Archéologie Orientale du Caire, 1949.
- Siroux, M., *Anciennes Voies et Monuments Routiers de la Région d'Ispahan*, (1971).
- Talbot Rice, D., *Islamic Art*, London 1965.
- Texier, C.F.M., *Description de l'Arménie, la Perse et la Mésopotamie ...* 3 vols., Paris, 1842-1852.
- Ulya Vogt, Goknil, *Living architecture: Ottoman*, London 1966.
- Varjavand, Parviz., *Sarzamin Qazvin*, Persian text, Teheran 1969.
- Vanden Berghe, L., *Archéologie de l'Iran ancien* (trans.), Teheran 1966.
- Wilber, D.N., *The architecture of Islamic Iran in the Il-Khanid period*, Princeton University Press, 1955.
- Wilber, D.N., and Minovi, M., "Notes on the Rabi-i-Tashid," *Bull. Am. Inst. Iranian Art and Archaeology*, V, 3, (1938).

Travel

- Arnold, A., *Through Persia by caravan*, 2 vols., London and New York 1877.
- Bradley-Birt, F.B., *Through Persia from the Gulf to the Caspian*, London 1909.
- Browne, G. Edward., *A year amongst the Persians*, London 1893.
- Chardin, J., *Voyages de Chardin*, (Persian text), Teheran 1345 (1966).
- Clavijo, *Embassy to Tamerlane, 1403-1406*, (Persian text), Teheran 1337 (1958).
- Claude, Anot., *Through Persia in a motor-car*, translated by N. Beresford Ryley, London 1907.
- Crawshay, William, *Across Persia*, London 1907.
- Donohue, M.H., *With the Persian expedition*, London 1919.
- Eastwick, E.B., *Journal of a diplomat's three years' residence in Persia*, 2 vols., London 1864.
- Fraser, J.B., *Narrative of a journey into Khorasan in the years 1821 and 1822*, London 1825.
- Fraye, J., *Travels into Persia begun in 1672 finished 1682*, London 1698.
- Grey, C., (trans. and Ed.) *A narrative of Italian travels in Persia in the fifteenth and sixteenth*

centuries, London 1873.

- Herbert, Thomas., *Travels in Persia*, London 1928.
- Houtum-Schindler, A., *Eastern Persian Iraq*, London 1897.
- Ibn Battuta, *Travels in Asia and Africa*, London 1928.
- Jackson, A.V.M., *Persia past and present*, London and New York 1906.
- Jackson, A.V.M., *From Constantinople to the home of Omar Khayyam*, New York 1911.
- Lovett, St. J., and Smith, E., *Eastern Persia*, 2 vols., London 1876.
- Macgregor, C.M., *Narrative of a journey through the province of Khorassan and on the N.W. frontier of Afghanistan in 1873*, 2 vols., London 1879.
- Marco-Polo, *Travels of Marco-Polo*, 3rd Yule, ed., London, 1921.
- Morier, J.J., *A journey through Persia, Armenia and Asia Minor to Constantinople in the years 1808 and 1809 ...*, London 1812.
- Morier, J.J., *A second journey through Persia, Armenia and Asia Minor to Constantinople between the years 1810 and 1816*, London 1818.
- Malcolm, Napier., *Five years in Persian towns*, London, 1905.
- Nasir Khosrow, *Safar Nameh*, Persian text, Teheran, 1343, (1964).
- O'Donovan, E., *The Merv Oasis: Travels and adventures east of the Caspian during the years 1879-80-81*, 2 vols., London 1863.
- Ouseley, W., *Travels in various countries of the East: more particularly Persia ...*, 3 vols., London 1819-1823.
- Payne, Robert., *Journey to Persia*, London 1951.
- Porter, P. Ker, *Travels in Georgia, Persia, Armenia, ancient Babylon ...*, during the years 1817-1818-1819 and 1920, 2 vols., London 1821-1822.
- Richards, Fred., *A Persian journey*, London 1931.
- Sani ad-Dowleh, Mohammad Hasan Khān, *Matla ash-Shams*, (in Persian), 3 vols., Teheran 1301-1303 (1884-1886).
- Schindler, A. Houtum, *Historical and Archaeological notes on a journey in south western Persia 1877-78*, J.R.A.S. London, 1887.
- Stewart, Charles, E., *Through Persia in disguise*, London 1911.
- Tavernier, J.B., *Safar-Nāmeḥ*, Persian text, Teheran 1336 (1958).
- Tancolgne, M., *A narrative of a journey into Persia*, London 1820.

جدول کاروانسراهای استان آذربایجان شرقی

فهرست کاروانسراهای استان آذربایجان شرقی

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
شلی	جاده تبریز- میانه	صفوی	کوهستانی	۳۹
-	جاده تبریز- اهر	=	=	۴۰
جم	جاده تبریزبه مرند	=	چهار ایوانی	۱۲۴
جمال آباد	شرق میانه	=	=	۱۶۴
امامیه	جاده ترکمانچای باستان	=	=	۱۷۲
گیلک	جاده تبریز- زنجان	ایلخانی	=	۱۹۱
مرند	۱۳ کیلومتری شمال مرند	صفوی	=	۱۹۲
باسمنج	تبریز- باسمنج	قاجار	متفرقه	۲۲۸
-	۲۷ کیلومتری شرق سراب	=	=	۲۲۸
-	جاده اردبیل سراب	ایلخانی	=	۲۲۹
آرپادراز	۵ کیلومتری غرب تبریز	قاجار	=	۲۳۴
وینار	۱۶ کیلومتری شمال غربی تبریز	صفوی	=	۲۴۸

فهرست کاروانسراهای استان آذربایجان غربی

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
-	۴۱ کیلومتری غرب خوی	قاجار	متفرقه	۲۲۸
-	۳۴ کیلومتری غرب خوی	صفوی	=	۲۲۹
جلفا	جلفای آذربایجان	=	=	۲۳۶
نره	آذربایجان	=	=	۲۴۱

فهرست کاروانسراهای ایران استان اصفهان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۵۳	هشت ضلعی	صفوی	جاده اصفهان - شیراز	امین آباد
۵۵	دوایوانی	سلجوقی - صفوی	زواره	بازار زواره
۷۶	=	صفوی	۴۴ کیلومتری جنوب غربی اصفهان	برسیان
۸۷	چهار ایوانی	=	شمال شرقی اصفهان	شیخ علیخان
۸۹	=	=	جنوب اصفهان	مهیار
۹۰	=	=	جاده اصفهان - نطنز	بهجت آباد
۹۳	=	=	اصفهان - گلپایگان	حسینیجه
۱۰۹	=	ایلخانی	جاده اصفهان - کاشان	چهار برج
۱۱۷	=	قاجار	=	قلعه شور
۱۲۹	=	=	اردستان - نائین	نیستانک
۱۳۰	=	صفوی	۱۸ کیلومتری شمال اصفهان	گز
۱۵۰	=	=	جاده گلپایگان	طور
۱۵۴	=	=	جاده نائین - اردستان	بلاآباد
۱۵۵	=	=	جاده اصفهان - اردستان	بهرام
۱۵۶	=	=	جاده اصفهان - تهران	آغا کمال پائین
۱۵۷	=	سلجوقی - ایلخانی - صفوی	اصفهان	رباط سلطان
۱۶۰	=	صفوی	جاده اصفهان - شیراز	شورجستان
۱۶۱	=	=	شمال اصفهان	مادر شاه
۱۶۳	=	=	جاده اصفهان - شهرضا	تقی آباد
۱۷۳	=	قاجار	جاده اصفهان - نائین	گلون آباد
۱۷۴	=	ایلخانی	جاده اصفهان	کاروانسراسنگی

فهرست کاروانسراهای ایران استان اصفهان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۱۷۴	چهار ایوانی	صفوی	جاده اصفهان - نائین	یاغمیش
۱۷۸	=	قاجار	اصفهان	شاهی
۱۸۰	=	صفوی - قاجار	جاده اردستان - نائین	جوکند
۱۸۵	=	صفوی	جاده اصفهان - یزد	خرگوشی
۱۸۸	=	=	جاده نائین - اصفهان	ریوادستان
۱۹۵	=	=	زواره	زواره
۲۱۳	=	ایلخانی	۳۱ کیلومتری شمال اصفهان	سین

فهرست کاروانسراهای ایران استان باختران

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۱۰۰	چهار ایوانی	صفوی	اسلام آباد غرب (شاه آباد سابق)	اسلام آباد غرب
۱۰۶	=	=	دهکده بیستون	بیستون
۱۶۳	=	=	شمال شرقی ماهیدشت	ماهیدشت
۲۱۴	=	=	باختران بد سرپل ذهاب	سرپل ذهاب
۲۴۵	متفرقه	ساسانی - اسلامی	دهکده بیستون	بیستون

فهرست کاروانسراهای ایران استان تهران

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
میرزا عبداله‌خان	جاده هراز	صفوی	کوهستانی	۳۴
بالاده پرکیود	جاده تهران - آمل	صفوی - قاجار	=	۳۶
بستک	جاده تهران - آمل	قاجار	=	۳۷
سرداب	جاده تهران - آمل	=	=	۳۷
امامزاده هاشم	جاده آبدلی	صفوی	=	۳۸
گامبوت (گامبوش)	جاده هراز	=	=	۴۱
رباط کریم	جاده تهران - شهریار	قاجار	دوایوانی	۷۵
صدرآباد	جاده تهران - قم	صفوی - قاجار	=	۷۸
دیرگچین	جنوب تهران	ساسانی - صفوی	چهار ایوانی	۸۴
عباسی	جاده هراز - آبدلی	صفوی	=	۹۰
حسن آباد	جاده تهران - قم	قاجار	=	۹۱
علی آباد	=	=	=	۹۲
قصر بهرام	جنوب تهران	صفوی	=	۹۷
پل دلاک	جاده تهران - قم	=	=	۹۸
کرج	شهر کرج	صفوی	=	۱۱۲
کاروانسرای سنگی	جاده کرج	قاجار	=	۱۲۱
خاتون آباد	خاتون آباد - شرق تهران	=	=	۱۳۲
قلعه سنگی	جاده ری - قم	سلجوقی	=	۱۴۵
عباس آباد - سیاهکوه	ری - ورامین	صفوی	=	۲۰۵
قلعه سنگی	ورامین - قم	سلجوقی	=	۲۱۷
عین الرشید	عباس آباد سیاه کوه	صفوی	=	۲۲۵
شورهک	جاده تهران - آمل	قاجار	منفرقه	۲۳۱

فهرست کاروانسراهای ایران استان تهران

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۲۳۳	متفرقه	صفوی - قاجار	جنوب تهران	سفیدآب
۲۳۹	=	قاجار	تهران - قم	باقرآباد
۲۴۷	=	=	تهران - قم	پهل دلاک

فهرست کاروانسراهای ایران استان خراسان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۳۵	کوهستانی	قاجار	شمال طبس	رباط دهنه
۵۶	دوایوانی	صفوی	جاده خراسان	سنگ بست
۵۶	=	=	=	طرق
۵۸	=	قاجار	جاده طبس - مشهد	دیپهوک
۵۸	=	صفوی	شمال طبس	شور
۶۰	=	=	جنوب طبس	اصفک
۶۲	=	=	ترت حیدریه	شاه عباسی
۶۶	=	قاجار	سبزوار	سبزوار
۷۳	=	صفوی	۲۴ کیلومتری نیشابور	قدمگاه
۷۹	=	=	سبزوار	ریوند
۸۰	=	=	سبزوار - نیشابور	مزینان
۸۱	=	قاجار	جاده طبس - دستگردان	رباط شرکش
۹۶	چهارایوانی	غزنوی	۶۶ کیلومتری شرق مشهد	رباط ماهی
۹۹	=	صفوی	شمال شرقی طبس	سین آباد
۱۰۸	=	=	جاده خراسان	قره پیل
۱۱۶	=	صفوی - قاجار	ترت حیدریه	توروسخ
۱۲۳	=	صفوی	جاده شاهرود - سبزوار	عباس آباد
۱۳۷	=	=	نیشابور	نیشابور
۱۴۴	=	صفوی - قاجار	جاده سبزوار - مشهد	مهر
۱۴۸	=	ایلخانی	جاده خراسان	رباط سپنج
۱۵۹	=	قاجار	طبس	آسمونگرد
۱۶۵	=	صفوی	جاده شاهرود - سبزوار	الهاک

فهرست کاروانسراهای ایران استان خراسان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۱۶۶	چهار ایوانی	صفوی	جاده سبزوار - مشهد	میاندشت
۱۷۱	چهار ایوانی	قاجار	طیس	ده محمد
۱۷۲	=	صفوی	جاده بیرجند - طیس	چاه حوض
۱۷۸	=	=	طیس	چارگنبد
۱۸۷	=	=	جاده خراسان	سن خواست
۱۹۸	=	=	۷۰ کیلومتری سبزوار	مزینان
۲۰۳	=	ایلخانی - صفوی	جاده طیس - یزد	چشمه شتران
۲۰۴	=	سلجوقی	سرخس خراسان	رباط شرف
۲۱۵	=	صفوی	جاده فردوس - راور	در بند
۲۲۲	=	قاجار	غرب طیس	-
۲۳۱	متفرقه	=	خراسان	آهنگ
۲۳۵	=	=	جاده طیس - فردوس	چاه خوشاب
۲۳۷	=	صفوی	حومه سبزوار	رباط صالح آباد
۲۳۸	=	صفوی - قاجار	طیس - یزد	جوخواه
۲۴۲	=	=	سبزوار	رباط سرپوش
۲۴۲	=	صفوی	خراسان	فخر داود
۲۴۶	=	=	سبزوار	سبزوار

فهرست کاروانسراهای ایران استان سمنان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۵۹	دوایوانی	قاجار	دامغان	نودامغان
۶۷	=	صفوی	غرب سمنان	لاسجرد
۹۲	چهارایوانی	=	سمنان	سمنان
۱۰۳	=	=	۴۰ کیلومتری شرق گرمسار	ده نمک
۱۱۳	=	=	جاده تهران-گرمسار	ایوان کی
۱۲۰	=	قاجار	گرمسار	گرمسار
۱۳۹	=	صفوی	شرق شاهرود	بدشت
۱۳۴	=	سلجوقی	سبزوار	زعفرانیه
۱۴۷	=	صفوی	دامغان	دامغان
۱۸۹	=	=	۷۹ کیلومتری شرق سمنان	قوشه
۱۹۶	=	=	۳۶ کیلومتری شرق سمنان	آهوان
۲۰۱	=	=	۷۵ کیلومتری شرق شاهرود	میامی
۲۰۹	=	ساسانی- صفوی	جاده سمنان- دامغان	رباط انوشیروانی
۲۱۴	=	قاجار	دامغان	امیرآباد
۲۲۲	=	صفوی	=	شاه سلیمانی
۲۲۵	=	صفوی- قاجار	=	ده ملا
۲۳۴	متفرقه	قاجار	جاده کیاسر	شهمیرزاد

فهرست کاروانسراهای ایران استان سیستان و بلوچستان

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
رباط شورگزر	جاده زاهدان - نصرت آباد	سلجوقی - صفوی	دوایوانی	۶۹

فهرست کاروانسراهای ایران استان زنجان

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
اقبال	تاکستان - قزوین	صفوی	دوایوانی	۷۷
پینگه امام	کرج - قزوین	=	چهارایوانی	۹۴
سرچم	جاده زنجان - میانه	ایلخانی	=	۱۲۵
دنک	جاده قزوین - ساوه	صفوی	=	۱۵۲
نیکبهی	جاده زنجان - تبریز	=	=	۱۵۷
محمدآباد	جنوب قزوین	=	=	۲۰۷
وزیر	قزوین	قاجار	=	۲۲۱
پلدوشان	جاده قزوین - رشت	صفوی	=	۲۱۸

فهرست کاروانسراهای ایران استان فارس

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
خان خوره	آباده - شیراز	صفوی	هشت ضلعی	۴۹
دمبید	جاده شیراز - نزدیک پاسارگاد	صفوی	=	۵۲
خانه کت	جاده نیریز - شیراز	قاجار	دوایوانی	۶۲
دوکوهک	جاده شیراز - فهلبان	صفوی	=	۶۵
موت خون	جاده جهرم - شیراز	قاجار	=	۷۰
مختک	= = =	=	=	۷۱
قلعه کولی	فارس	=	=	۷۲
بیدزرد	جاده شیراز - فیروزآباد	=	=	۷۴
بزدخواست	جاده شیراز - اصفهان	صفوی	چهارایوانی	۹۵
مختک	جاده جهرم - شیراز	قاجار	=	۱۱۱
خاوریاکاور	فیروزآباد - شیراز	=	=	۱۱۵
رود خون	شیراز - جهرم	=	=	۱۱۵
خیرآباد	شیراز - سروستان	صفوی	=	۱۴۲
راه دار	شیراز - بوشهر	=	=	۱۵۰
کوشک	جاده فیروزآباد	سلجوقی	=	۱۵۳
میان جنگل	جاده سروستان - فسا	قاجار	=	۱۵۸
مشیری	شیراز	=	=	۱۵۸
دروازه گچ	شیراز - فیروزآباد	ساسانی	=	۱۹۳
تنگ زنجیران	جاده کازرون	صفوی	=	۱۹۹
-	فیروزآباد - خاور	قاجار	متفرقه	۲۴۱
جهرم	جهرم - فیروزآباد	=	=	۲۴۴

فهرست کاروانسراهای ایران استان کرمان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۳۴	کوهستانی	صفوی	جاده کرمان - سیرجان	سنگ تو
۳۵	=	صفوی	جاده کرمان - سیرجان	خانه سرخ
۱۰۲	چهارایوانی	قاجار	جاده کرمان - راور	سورج
۱۰۸	=	صفوی - قاجار	جاده بم - زاهدان	قلعه چشمه
۱۱۴	=	قاجار	کرمان - مشهد	چاه کرو
۱۱۸	=	صفوی	ماهان - کرمان	ماهان
۱۳۱	=	=	کرمان - مشهد	رباط دربند
۱۳۳	=	=	جاده رفسنجان - کرمان	باغین
۱۳۶	=	=	کرمان	گنجعلیخان
۱۴۶	=	=	کرمان	وکیل
۲۳۲	متفرقه	قاجار	جاده کرمان - سیرجان	خرگور
۲۳۶	=	=	کرمان - راور	هروزآباد

فهرست کاروانسراهای ایران استان گیلان

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۶۳	دوایوانی	صفوی	سیاهکل	تی تی سیاهکل
۲۱۹	چهارایوانی	=	جنوب رشت - رودبار	امامزاده هاشم
۲۲۴	=	قاجار	جنوب رشت	لات

فهرست کاروانسراهای ایران استان مرکزی

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
زبزه	جاده کاشان - نطنز	صفوی - قاجار	مدور	۴۷
چهارآباد	جاده نطنز - اصفهان	ایلخانی - صفوی	هشت ضلعی	۵۱
کنارگرد	جاده تهران - قم	صفوی	دوایوانی	۵۷
تینوش	جاده قم - همدان - جاده تفرش	=	=	۶۴
گردین	جنوب ساوه - قم	قاجار	=	۸۲
رضاآباد	= = =	=	=	۹۳
آقاکمال	کاشان - نطنز	صفوی	چهارایوانی	۹۷
خمسه آباد	جاده ساوه	سلجوقی	=	۹۹
گبرآباد	کاشان - اصفهان	صفوی	=	۱۱۰
کنارگرد	جاده تهران - قم	=	=	۱۰۵
رباط سنگی	شهرنطنز	اوایل اسلام	=	۱۱۶
سه	کاشان - اصفهان	قاجار	=	۱۱۷
باغ شیخ	شرق ساوه	=	=	۱۱۹
کبودگنبد	جاده ورامین - قم	صفوی	=	۱۲۱
رودهک	قم - اصفهان	=	=	۱۲۲
طلب	قم - اراک	سلجوقی - صفوی	=	۱۲۶
طلب	قم - اراک	قاجار	=	۱۲۶
آوه	جنوب جاده قم - ساوه	صفوی	=	۱۴۳
گمرک	کاشان	تیموری - صفوی	=	۱۴۷
کاروانسرای اتابکی	جاده قم - کاشان	قاجار	=	۱۵۱
موته	کاشان - گلپایگان	صفوی	=	۱۵۱
دهنر	قم - کاشان	قاجار	=	۱۵۳
قهرود	کاشان - اصفهان	صفوی	=	۱۵۵

فهرست کاروانسراهای ایران استان مرکزی

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۱۵۶	چهار ایوانی	صفوی	قم - ساوه	مسجدآباد
۱۷۵	=	اوایل قاجار	قم - کاشان	پاسنگان
۱۷۹	=	سلجوقی - صفوی	قم - اصفهان	ترک
۱۸۱	=	صفوی	کاشان - قم	سن سن
۱۸۲	=	صفوی - قاجار	تهران - قم	حوض سلطان
۱۸۴	=	صفوی	ساوه	هجیب
۲۰۶	=	=	شهرنطنز	نطنز
۲۱۱	=	=	جاده نطنز - اصفهان	سردهان
۲۱۱	=	ایلخانی - صفوی	جاده نطنز - اصفهان	دمبی
۲۱۲	=	صفوی	جاده ساوه - قزوین	خشکه رود
۲۲۳	=	صفوی	ساوه	آوج
۲۴۳	متفرقه	سلجوقی	شمال غرب ساوه	حاجی آباد

فهرست کاروانسراهای ایران استان مازندران

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۳۲	کوهستانی	قاجاریه	جاده فیروزکوه	گردنسه گدوک
۳۳	=	=	جاده تهران - چالوس	کندوان
۳۶	=	صفوی	جاده فیروزکوه	امین آباد
۴۱	=	=	تهران - فیروزکوه	گدوک
۲۴۴	متفرقه	قاجاریه	شهربابل	مولانا

فهرست کاروانسراهای ایران استان هرمزگان

نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
بینگی	بندرعباس	صفوی	کرانه خلیج فارس	۴۳
موخ احمد	=	=	=	=
قلعه پهلوی	بندرعباس - لار	صفوی	متفرقه	۲۳۰

فهرست کاروانسراهای ایران استان همدان

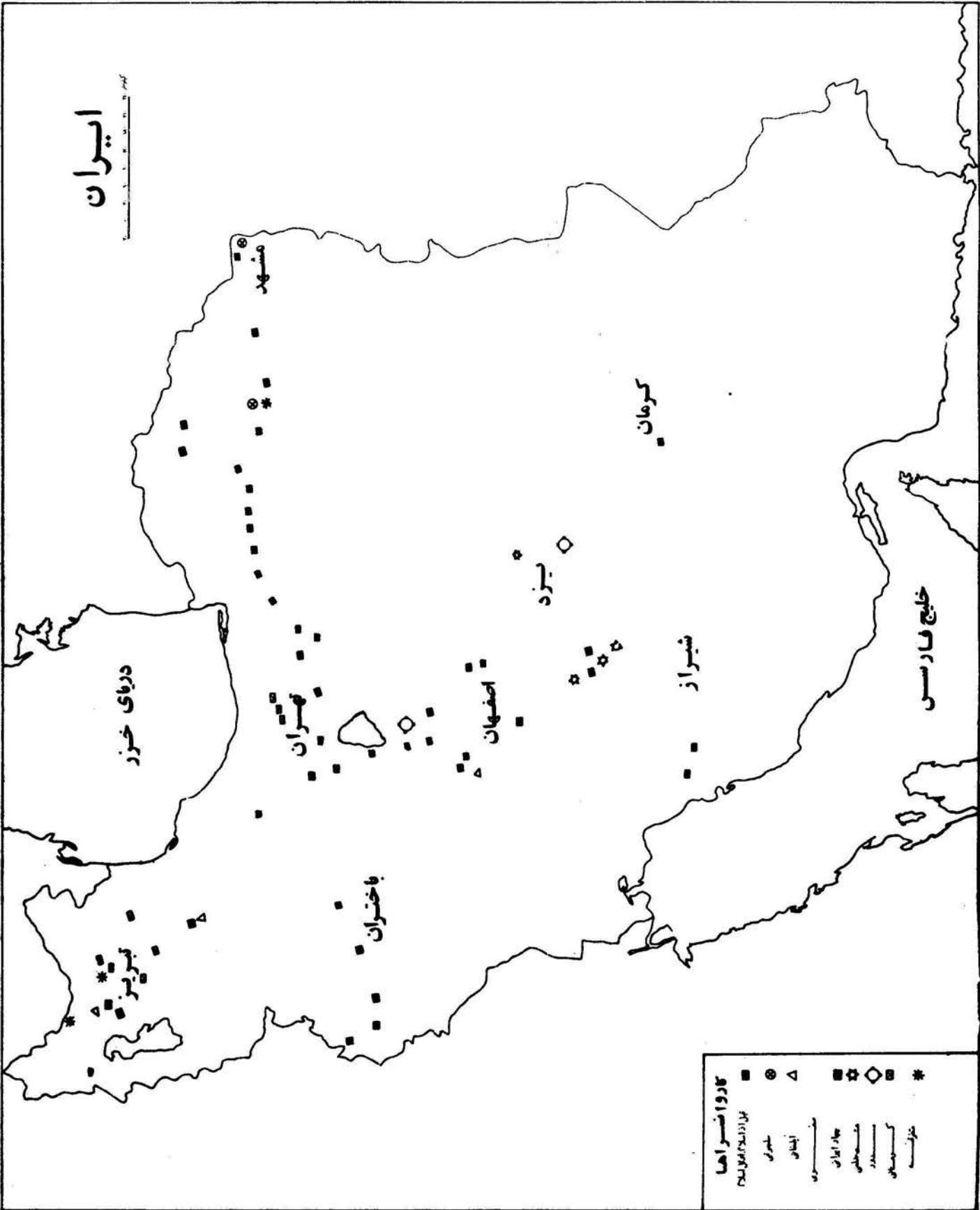
نام کاروانسرا	موقعیت جغرافیائی	قدمت	نوع پلان	صفحه
ملایر	جنوب شرق ملایر	قاجار	متفرقه	۲۴

فهرست کاروانسراهای ایران استان یزد

صفحه	نوع پلان	قدمت	موقعیت جغرافیائی	نام کاروانسرا
۴۵	مدور	صفوی	جاده یزد- کرمان	زین الدین
۵۰	هشت ضلعی	ایلخانی	جاده یزد- طبس	انجیره
۵۹	دوایوانی	قاجار	خوروجندق	خوروجندق
۶۱	=	=	انارک - خور	مشهده گره
۷۲	=	ایلخانی	جاده یزد- طبس	قلعه مزرعه
۱۰۲	چهارایوانی	صفوی	جاده یزد- طبس	انجیره
۱۰۹	=	=	یزد	چاه نو
۱۲۰	=	=	یزد- طبس	مرنجاب
۱۲۷	=	=	یزد- طبس	الله آباد
۱۲۷	=	=	= =	خان
۱۲۸	=	=	یزد	میبد
۱۴۱	=	قاجار	یزد- اصفهان	اردکان
۱۷۷	=	=	یزد- نائین	کوهپایه
۱۷۷	=	صفویه	جاده یزد- طبس	قلعه مزرعه
۱۷۹	=	=	یزد	پشت بادام
۱۸۲	=	صفوی	یزد- طبس	خورونق
۱۸۶	=	صفوی - قاجار	یزد- نائین	نوگنبد
۱۸۶	=	صفوی	یزد- رفسنجان	شاهون
۱۹۴	=	=	یزد- نائین	سگری
۲۱۶	=	قاجار	یزد- طبس	گور
۲۱۸	=	صفوی	یزد- کرمان	شمس
۲۲۰	=	صفوی	یزد- طبس	زکند

ایران

کیلومتر ۱۰۰ ۵۰ ۰ ۵۰ ۱۰۰

- کادو کشورها
- پارادیس
- شهری
- ایالت
- میدان
- جاده ایالت
- مستطیل
- کریستال
- نور

فهرست

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران
۲	مقدمه مولفین
۳	فصل اول : سابقه تاریخی کاروانسراهای ایران
۸	فصل دوم : معماری کاروانسراها
۱۸	فصل سوم : جهانگردان و کاروانسراها
۳۱	کاروانسراهای کوهستانی
۴۲	کاروانسراهای کرانه پست خلیج فارس
۴۴	کاروانسراهای مدور
۴۸	کاروانسراهای چند ضلعی
۵۴	کاروانسراهای دو ایوانی
۸۳	کاروانسراهای چهار ایوانی
۲۲۶	کاروانسراهای متفرقه
۲۵۰	زیرنویس
۲۵۴	منابع
۲۶۰	جدول کاروانسراها برحسب مکان جغرافیائی

۵۳

*A BIBLIOGRAPHY OF
IRANIAN CARAVANSARAIS*

W. KLEISS M. Y. KIANI

VOL. 1

TEHRAN

1983

**A special publication of the National Organization
for the preservation of Iranian Historical Monuments.
Ministry of Culture and Higher Education.**